

ELHAC
MUZAFFER OZAK

اَلْاِسْلَامُ

İRSÂD

2.cilt

SALÂH BİLİCİ KİTÂBEVİ
Ordu cad. Hasan Paşa Hanı No 19
Bayazıt - İstanbul

ONBİRİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Sûre-i Kevserin tefsiri, Hazretl Fatime'nin âhlrete İntikali, Hz. İbrahim'in Hz. İsmaili Allah yolunda kurban etmesi, Sadaka veren bir zatın ölümden kurtulması, esir düşen bir müslümanın kral ile münazara etmesi ve şehit düşmesi ve Hz. Ömer devrinde bir katil olayının hikâyesi ile kurban kurban bayramı hakkında vazü nasihatı havi bir risalei mühimmedir.

İKİNCİ CİLDE BAŞLARKEN..

Yeri, göğü, bilinen ve bilinmeyen, görünen ve görünmeyen bütün âlemleri (KÜN!) emrile yaratan Allah'a, sonsuz hamd-ü-senâlarla söze başlar; O'nun bana ihsan buyurduğu nimetlerine, aslâ lâıyk olmayan şükürümü, bu vesile ile bir kerre daha izhar ve o yüce varlığın önünde olanca aczimle secde ederek, O'nu noksan sıfatlardan tenzih ve Zâtı ecelli âlâsını tevhid eylerim.

O'nun sevgili habibi; Mahbub-u-Kibriya, İmam-ül-enbiya aleyhi ve âlihi ekmel-üt-tehâya efendimize ve cemi enbiyayı kiram hazeratına, âline, evlâdına, ezvacına, ashab-u-ensarına ve muhibbül esdikasına sonsuz salât-ü-selâm, tâ'zimât ve tekrimatını arz ederim.

(İRŞÂD) adındaki bu nâçiz eserimi; bir çok kusurlarına rağmen, bir müddet evvel neşre muvaffak olarak, aziz din kardeşlerimin ilgilerine sunmak şeref ve bahtiyarlığına nail olmuşum. Minnet ve meserretle belirtmeliyim ki, İRŞÂD'ın birinci cildi, kadirşinâs din kardeşlerimin geniş mânada alâka ve teveccühlerine mazhar oldu ve bir çok dış ülkelere, hatta deniz aşırı uzak diyarlara gönderilmek mutluluğuna da erişti. Allahu teâlânın hituf ve inayetine; Avusturalya, Kanada, İngiltere, Almanya, Yugoslavya, Bulgaristan ve Römanya'da bulunan din kardeşlerimizin rağbet ve iltifatlarına mazhar olan bu nâçiz eserimin gördüğü ilgi ve sevgi, ikinci cilt olarak onbir risaleyi daha neşretmek hususundaki vaad ve kararında bana kuvvet ve cesaret verdi. Bugün, elinizde bulunan bu ikinci cildin neşrinde, emir telâkki ettiğimiz teşviklerle müessir olan muhterem zevata ve aziz okuyucularına, burada teşekkür etmeği borç bilirim.

Allahü zülcelâl, bu kitabın neşrinden umulan ve beklenen te'siri halk buyursun!...

Bu arada; birinci cildi de, ikinci baskı olarak âyet ve hadisler metinleri ve yeni tashihler ilâvesile neşretmeğe de karar vermiş bulunuyoruz. On risaleden ibaret birinci cilt ile, onbir risaleden teşekkül eden ikinci cilt; âyet ve hadis metinleriyle yirmi bir risale halinde neşrolunarak, aziz ve muhterem din kardeşlerimizin istifadelerine sunulmuştur.

Kadirbilir okuyucularımızın rağbet, alâka ve teveccühleri devam et-

tikçe, bundan böyle kitabımızın neşrine devam olunacağını da, inayeti Rabbanî ve ruhaniyeti Muhammedî ile sağ kaldığımız takdirde vaad ve taahhüt ederim.

Tevfik ve yardım, Allahu zülcelâldendir.

Risalemizin ismine İRŞÂD demiştik. Bir çok mü'minin irşadına ve Allah'a yönelmesine sebeb olduğunu müşahade etmenin hazrı içindeyiz. Bu risalelerimizde görülecek hata ve nisyanlarımızın, samimiyet ve hüsnü niyetimize bağışlanmasını, muhterem okuyucularımın hamîyyet ve ırfanından beklerim. Risalelerimizi okuyan, okutan, dinleyen ve anlayan ihvanı dinin, iki cihanda aziz olmasını ve şefaât-i-Resûlullah'a müstehak zümreye ilhak buyurulmasını tazarrû ve niyaz ederim. Bu risalemizi yazarken bana yardımcı olan Hacı Tevfik bey ile Lütfü, Çetin ve Nedim beylerin, iki cihanda nigâh-ı-iltifat-ı-Ahmediyyeye nail olmalarını dileirim.

Risalemizin tab'ında ve neşrinde himmet ve gayretlerini esirgemyen Salâhattin Demirtaş ve Ali Bilici beylerle, tertip ve tab'ında emekleri geçen matbaa teknisyenlerini, satmak lütfunda bulunan kitapçı kardeşlerimi, Cenab-ı-hak her türlü felâketlerden esirgesin ve hayırlı muradlarına nail eylesin. Allahu zül-cemâl, okuyanları, okutanları, dinleyenleri irşâd buyursun ve ben fakir-i-pür-taksiri duadan unutmayanları, Allah dünya ve âhirette unutululardan eylemesin.

Âmin.. Bi-hürmeti Tâhâ ve Yâsin ve bi-hürmeti âl-i Yâsin ve âlihîm vel-hamd-ü-lillâhi Rabbil-âlemin.

*Camili han fahrî hatibi,
Bayezid, Fatih ve Eyüb-
sultan cämilerinin fahrî
vâizlerinden Kutb-ul-âri-
fin, Gavs-ül-vasilin, Ha-
tem-ül-müctehidin sultan
Muhammed Nureddin-i-
Cerrahî hazretlerinin fah-
rî türbedarı, mukbil-i-ak-
dam-ı-Evliya El - Hac*

MUZAFFER OZAK.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ النَّاصِحِينَ وَالْمُرْتَدِّينَ الْمُسْلِمِينَ وَأَقْرَبَنَا
مِنْ عُلُومِ الْعُلَمَاءِ الرَّاسِخِينَ وَالْمُخْلِصِينَ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى سَيِّدِنَا
وَمُرْسِدِنَا مُحَمَّدٍ أَكْمَلِ الْمُرْسَلِينَ وَخَاتَمِ النَّبِيِّينَ وَإِمَامِ الْمُتَّقِينَ
وَعَلَى آلِهِ وَأَوْلَادِهِ وَأَزْوَاجِهِ وَأَصْحَابِهِ وَأَنْصَارِهِ وَمُجْتَمِعِهِ أَجْمَعِينَ

Sallû alâ Resûlûna Muhammed!

Sallû alâ tabibi kulubina Muhammed!

Sallû alâ şefii zûnubina Muhammed!

El evvelü Allah, El âhiru Allah. Ez-zahiru Allah. El-bâti-
nu Allah Hayrihi ve şerrihi min Allah, men kâne-fi kalbihi Al-
lah, Fe Muinuhû ve nâsiruhu fiddareyni Allah. Rabbişrahî
sadrî ve yessirlî emrî vahlûl ukdaten min lisanî yefkahu kavli
ve ufevvidu emrî ilallah, vallahü basirûn bil'ibâd.

Sübhanেকে লা ilme lena illa ma allemtena inneke entel ali-
mül-hakim. Sübhanেকে la fehmelena illâ ma fehhemtena inne-
ke entel cevvadül kerim.

Ya ilâhi! Ya mevlâm! Ya Rabbi! Bizleri yoktan var ettin.
Aciz bir nutfe iken ana rahminde bizi kana, sonra et parçası-
na, daha sonra şekli insana koydun. Zelil iken aziz eyledin.

Çıplaktık, giydirdin. Açtık, doyurdun. Cahil idik, ilim verdin. Bizleri iman ile süsledin, defteri islâma kayd eyledin. Kendine kul, resûller sultanı, dertliler dermanı, acizler amanı, enbiyalâr imamı sevgili habibine ümmet eyledin. Bizi kulluğundan kovma. Hüsrana düşenlerden eyleme. Delâlet içinde yüzenlerden eyleme. Eğer bizleri kapından iblis gibi kovduklarından, rahmetinden dûn eylediklerinden kıalarsan biz hangi kapıya iltica eder de; felâh bulur, necata ereriz? Ancak senin kapında bizlere izzet verilir. Zira devlet, kudret, heybet ve azamet zatı uluhiyyetine mahsustur.

Sırtımızdan şeriat örtüsünü sıyırıp alırsañ, bizleri hayasızlardan arsız ve yüzsüzlerden kıalarsan bizleri bu azabından kim kurtarabilir? Başımızdan iman tâcını alıp, alnımıza küfür damgasını, şekavet levhasını temhir eylersen; bizleri hidayet ve saadete kim iletebilir?

Sen ulu pâdişahsın. Bizler senin yarattığın mahlûkuz. İşte beytine geldik. Seni tevhid ediyoruz. Senin nebiyelerini tasdik ediyoruz. Senin sevgilin Muhammedine gönül verdik, bizleri kapından kovma! Sırtımızdan libası şeriatı alma, başımızdan tâcı imanı kaldırma! Bizi senden ve senin sevdiğilerinden ayırma! Seni sevenler ile haşreyle! Nigâhı iltifatı Muhammedi ile mahzun kalplerimizi dilşâd eyle! Alnımızdan eseri secdeyi silme!

Gönüllerimizi nuru kur'an, nuru tevhid, muhabbeti Muhammedi ile tezyin eyle yarabbi! Bizi mahubundan ayırma, ruhumuzu ruhu serveri âlem ile âşina eyle yarabbi! Gözümüzden gaflet perdesini kaldır, gönlümüzden hubbu sivâyı ihraç eyle, bizlere gören göz, sezen öz nasib eyle yarabbi! Kulaklarımızdan gaflet pamuğunu çıkar, hak kelâmını bizlere duyur, Daima kalplerimize ilhamı rabbaniyeni havale eyle yarabbi! Akıl nimetini, tefekkür kabiliyetini ihsan eyle yarabbi! Bizleri tevâzu, hayâ, merhamet, şefkat, mürüvvet sahibi eyle yarabbi! Varlıkta ve darlıkta seni zikr edenlerden eyle yarabbi! Doğruluktan ayırma, sıratı müstakimle sâbit kadem eyle yarabbi! Sen istediğini hidayete, sevmediklerini delâlete iletirsin, senin dediğin olur, dilediğin yerini bulur. Bizleri delâlette bırakma, daima rızayı şerifin olan amellerde bizleri hâdim eyle, Kusurlarımızı af eyle, kabahatlerimizi setr eyle yarabbi!

Yarabbi! Yüzdört kitabın hakkı için, zat-ı izzet maabın hakkı için, Sidre-i muâlla, Arş, Kürsi, Cenneti tûba hakkı için,

sırrı kur'an, nuru azâm, sure-i-imran için, Hüsnü veçhi Yusufu Ken'an için, Gavsü Geylan, mezhebi Numan için, Tâbe-seher gözlerine uyku girmeyip senin aşkınla yanan gözleri yaşla dolan, ciğerleri püryan, yolunda kaim kul için, hazretine varan yol için, Rûyu habibi Ekrem için bizleri buradan boş çevirme; tevfikin ile bizleri buraya cem ettiğin gibi yarın yevmi kıyamette, o dehşetli günde, cemi enbiya dizleri üstüne çökmüş, bütün gözler korku ile yerinden uğramış, mazlûm şâdiman, Zalim tir tir titreyip mazlûmun ayağına kapanmış. Evlât ana babadan firar ediyor, ana baba evlâdından kaçıyor. Herkes yaptığı suçu yüklenmiş, cehennem bütün gayzı ile kızdırılmış; halkın üzerine hücum etmede. Yalnız arşın gölgesi liva-i Hamdin sayesi var. Beyinler kafa taşı içinde pişmekte, kâfir hasrette; Mümin selâmette, günahkârlar nedamette. O iki cihan fahri, arşa karşı secde eyleyip: «Yarabbi, Fatımam, Hasan'ım, Hüsey'n'im feda olsun, işte nefsim, ne istersen eyle, ille ümmetim, ille ümmetim» deyü münacaat eylediğinde; bizleri habibine bağışlayıp, Liva-il hamd altında lütfunla rahmetinle cem eyle! Ahırî akıbetimizi hayr eyle! Âsi ümmeti Muhammedi islâh eyle! Evlâtlarımız, yoluna can ve mallarını feda eden dedelerimiz hürmetine, dininde daim, yolunda kaim eyle! Gönüllerini islâm ve iymân ile şerh eyle, hükûmetimize hayırlı işlerinde muvaffakiyetler nasib eyle, ordularımızı daima muzaffer, nasran aziz sırrına mazhar eyle, düşmanlarımızı makhuru perişan eyle!

Yarab, dualarımızı kabul eyleyip, bizleri memnun eyle! Kefensiz yatan şehidler hürmetine; düşman kurşunu, kâfir silâhı ile yaralanmış gaziler şevketine, senin için ve dinin için ve resûlün Muhammed için, dini islâm ve mazlûm mü'minler için, semenderler gibi ateşe giren kahraman mücahitler, denizlerde düşmanla çarpışarak boğulup rütbe-i şahadete erenler için, senin yolunda yanarak denizde, havada, karada feda-i-can edenler için, bizi düşmana ezdirme! İffet, namus ve mukaddesatımızı koru; vatanımızı alçaklara çiğnetme, Camilerimizde hora teptirme! Bizleri zelil, hakir eyleme, namerdlerle muhtaç eyleme, evlâtlarımız ile terbiye etme.

Günahkârız ama, seni tevhid ederiz. Günahımızı itiraf ediyoruz, affına geldik; ağlıyoruz. Rahmetine sığındık, inliyoruz, ikramını umuyoruz. Sen va'd eyledin, bana geleni af edirim buyurdun, af olmadan bir yere gitmeyeceğiz. İşte burada-

yız, ya Râb. Bizleri af eyle! Affın tecelli etti. Bunu, anlıyoruz. Nûr insanın semadan, Selâm gelsin Muhammed Mustafa'dan, Ya kerim bizler kul iken, hanemize gelene ikramımız vardır. Sen Rabbil-âleminsin. Haşa senin ikramın olmaz mı? Gazabını üzerimizden kaldır. Rahmetin ile tecelli kıl. Bizleri mahrum eyleme yarabbi! Topraklarımıza bereketli yağmurlar, helâ-
lından kısbî ticaret, bol rızklar, helâl lokma ver. Velâkin ma-
la, caha muhabbet verme! Bizleri malımıza cahımıza esir et-
me! Nefsimizin kulu, şehvetimizin zebunu kılma! Tenbelliği-
mizi gider. İbadet ve taatımızdan lezzet ver. Vücutlerimizi
hafif, yüzlerimizi nurlu, gönlümüzü sürurlu eyle! Kalbimizi
ilmi ledün ile memlû, lisanımızı sıdk üzere daim eyle!

Yarabbi! Ya Kerim, ya Rahim! Sen bir kerre Allah diyeni af ederim buyuruyorsun, biz seni hiç inkâr etmedik. Hep Al-
lah diyoruz. Bizleri af etmez misin? Elbet af edeceksin. Ben
kulumun zannı gibiyim diyorsun, biz kuluz; bizden isyan, sen-
den af, mağrifet atâ gelir. Bizi, dinlediğimiz derslerden hisse-
dar eyle, bi-hürmeti seyyidil mürselîn.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَى الْكَوْثَرِ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ
وَإِنْ حَرَّ ۖ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۖ

Bismillâhirrahmanirrahim.

İnnâ A'teynâ Kel kevser fesallî lirabbike venhar inne şânieke hüvel ebter.

Kevser sûresi: 1-2-3

mânayı şerifi:

«Biz azimüşşan, sana kevseri verdik! Öyle ise Rabbin tââlâyâ namaz kıl, kurban kes! Sana buğz eden, seni inciten ebterdir.»

Allah celle hazretlerinin varlığına, birliğine iman edip; ikrar veren müminler. Hakka iman ile yüzleri ve kalpleri nurlanan aşıkı sadıklar. İki cihan serveri Muhammed aleyhisse lâm uğruna canlarını, mallarını her şeylerini fedaya hazır olan, hakkın cemaline müştâk, rızasına âşık olan arifler.

Sûre-ve âyetlerde sebebi nüzül; hadisi şeriflerde ise sebebi vürûd vardır. Kur'anı kerimin en kısa sûresi olan bu «Sûre-i Kevser» in sebebi nüzûlü şöyle varit olmuştur:

As ibni Vâil ile mescidi haremın kapısında, Resûl aleyhisselâtu vesselâm karşılaşmış konuşmuşlar. Sonra nebiy aleyhisselâm mescidden dışarıya çıkmış. Âs ibni Vail mescide dahil olup da orada bulunan müşriklerin, Âs'a mescidi haramın kapısında kimin ile konuştuğunu sordukları zaman, onun «**Ebter ile konuştum**» dediğini Resûl aleyhisselâm haber alınca ziyâdesiyle müteessir olmuşlar. Zira ararların erkek evlâdı olmayanına veyahud, olup da ölenine «Ebter» yani kökü kurumuş derlerdi.

Efendimizin yedi evlâdı olup, bunların üçü erkek, dördü kız idi. Altı evlâdı Hz. Hatice'den olup, ismi İbrahim olan bir evlâdı da, bu peygamberzade de, Mısır kralı olan Mukavkıs'ın efendimize hediye ettiği «Mâriye» isimli cariyeden doğmuştu. İşte bütün evlâdı-nebî, efendimizin sağlığında âlemi cemâle göç etmişler, yalnız Hz. Fatıma anamız, efendimizden altı ay sonra âhirete, âlemi bâkiye göç etmişlerdir.

Efendimizin oğlu İbrahim de âlemi cemale göçtüğünden ve efendimizin diğer mahdumları olan Kasım ve Tayyip nam evlâtları da daha evvel göçtüklerinden, efendimizin erkek evlâtları kalmamıştı. Bu sebepten kâfirler, efendimize «Ebter» yani kökü kuruyan tâbirini kullanmaya başlamışlardı.

İşte; Âs ibni Vail de efendimize karşı ebter tabirini kullanmış, Nebiy aleyhisselâm da bu incitici, kaba sözü işittiğinde kalbi şerifleri mahzun olmuş, ve bu üzüntü ile hâneyi saadetlerine gelmişlerdi ki, o anda bu sûre-i mübareke nâzil olmuştur.

Ey ehli iman! Belki burada yapacağımız tefsir ile bu sûrenin mânâsını hakkı ile açıklayamayacağız. Denizlerden bir

katre, güneşlerden bir zerre olarak Allahın bize ihsanı kadar anlatabileceğiz. Zira, kelimatullahı; denizler mürekkep, ağaçlar kalem, yerler ve gökler kâğıt ve defter, insan ve melekler kâtip olsalar; Denizler tükenir, kalemler biter, Arz ve sema yazı ile dolar. Melekler ve insanlar yorulur, tükenir, fakat kelimatullahın mânâsı tükenmez. Bunun için yapacağımız tefsir ile ve yapılan tefsirlerle sûrelerin en kısası olan bu sûresine hakkı ile mânâ verdik zan etmeyelim, senin ve benim kafamızın anladığı ile mânâ bitti zan etmeyelim, nasıl karnımızın doyması ile dünya nimetleri, yiyecekleri tükenmez ise; anlaşılan ve yazılan mânâ ile sûrenin de tefsiri tükenmez. Allah cümlemize tevfikini nasip eylesin. Enbiya ve Evliyâullahın zevkinden bizleri hissedar eylesin, âmin bi-hürmeti-seyyidilmürselin.

Esteizü billâh: (**İnnâ**) biz, azimüşşan. Yani Sizleri bir su parçasından halk eyleyen, dirilten, öldüren, yaşatan, yediren, içiren, gösteren, duyuran, yürüten. Yerlerin, göklerin sahibi, maliki, Rabbi, olan, istediğini istediğine veren. İstedliğini istediğinden alan ben; Rabbin.

(**Â'teynâke**) Habibim, Resûlüm, sana verdim, ihsan ettim. (**el-Kevser**) kevseri, yani bütün hayırlı şeyleri, ümmetin hayırlısını, Kur'anı, cenneti, kevser ırmağını, ilmi, ameli, şerefi sana bahşettim. İsmi ni yükselttim. Günde beş vakit ezanda, ismim ile ismini zikr ettirdim. Kelime-i-şehadette, Kelime-i-tevhidde ismim ile ismini yâd ettirdim. Kendi sıfatlarımla seni vasıflandırdım. Tevhid-i Ef'alim ile seni yâd ettim. Tevhidi sıfatım ile seni taltif ettim. Tevhidi zâtım ile seni tesmiye ettim. Makamı mahmudu sana verdim. Makam-ı-şefaati, Kûbramı sana ihsan ettim. Sana itaati, kendime itaat ilân ettim. Seni kendime habib, sevgili seçtim. Sana sevgili kızın Fatımayı verdim ki, senin zürriyetin Fatıma'dan gelip dünya yüzünde senin zürriyetinden ziyâde hiç kimsenin zürriyeti olmayacak. Dünya ve ukbâda senin isminden ziyade hiç kimsenin ismi zikr edilmeyecek. Bütün âlemlere seni rahmet için gönderdim. Rahmet menbâsın. Sen bana gelen yolun kapısını insanlara açan yegâne insansın. Sana gelen, bana gelir. Senin kapından gelen bana dahil olur. Senden ben bulunurum, yâni seni bulan kimse beni bulmuş demektir. Sana meleklerim ile salât ederim. Sana selât edene rahmet ederim. Seni zikr edeni ben de zikr eder, Afv-ü mağfiretime gark ederim. Öyle ise, benim sana bunca verdiğim nimetlerime şükr olarak dereca-

tın en alâsı olan makamı abdiyyetin ile bana kıyam, kıraat, dua, rükû, tesbih ve secde eyle; Namaz kıl.

Ey kullarımdan en ziyade sevdiğim! Sana verdiğim nimetlerime karşı eda-i-şükür için kabul ettiğim namaz ile bana salât et ve kurban kes! Hem mübarek bedeninin ile ruhun, ve hem de sana verdiğim nimetler ile bana abdiyyetini izhar eyleyüp, Bezl-i-mal ve bezl-i-can eyle! Malını ve canını benim yoluma kurban, feda eyle!

(İnne şânieke hüvel ebter) muhakkak sana (ebter) diyen ebterdir. Zira seni bu şekilde inciten, beni incitmiş olduğundan senin zürriyetini çoğaltıp, sana kökü kurudu diyenin, kökünü kurutacağım. Ebter odur. Kökü kuruyan odur. Ve öyle oldu. Efendimize ebter diyenler, ebter oldular.

Dünya yüzünde her asırda dört-yüzelli milyon müslüman mevcut olduğu gibi bunlar arasında seyyidler ve şerifler sayılamıyacak kadar çoktur. Halbuki As ibni Vâil ve ona eş olanlar ebter olup, zürriyetleri bu dünyadan silinip gitti. Çünkü rüzgâra karşı tükürenin, tükürdüğü suratına yapışır.

Efendimizin zürriyeti, sevgili kızı Fatıma radiyallâhü anha'dan devam edip çoğaldı. Efendimiz, biricik kızı cenabı Fatıma anamızı çok, ama pek çok severdi. Ümmül-mü'minin cenabı Aîşe radiyallahu anha anamızın rivayeti ve Buhari şerifin beyanına göre: «Fatıma benim parçamdır» buyurdıkları rivayet edilmektedir. Cenabı Fatıma, efendimize karşı büyük hürmet duyarlar ve onsuz duramazlardı.

Cenabı Fatıma, huzuru saadete girdiği vakit, efendimiz Hz. Fatımaya karşı ayağa kalkar, onu kapıdan karşılar, ağusuna alır, alnından öper, O da Resûlün ellerine sarılır ve doya doya öperdi. Günlerden birgün; cenabı Fatıma'nın kulağına birşey söylemiş, Hz. Fatıma ağlamaya başlamış; sonra tekrar bir şey söyleyip onu mesrur etmiş, sevindirmişti. Bu durumdan cenabı Fatımaya sual ettiklerinde şöyle demiştir: «Sevgili babacığım bana (Yakında ben Rabbime gideceğim) dedi. Bu haber beni çok üzdü, ağladım; sonra (Ehli beytimden en evvel sen bana gelirsin) dedi, sürurlandım» diye buyurdular.

Hakikaten de öyle oldu. Efendimizin âlemi cemale gitmesinden altı ay sonra cenabı Fatıma'da âhirete intikal etti.

HAZRETİ HAYRÜNNİSÂ CENABI FATİMA RADİYAL- LAHU ANHANIN ÂLEMİ CEMÂLE İNTİKALİ :

Efendimizin âlemi ukbâ'yı teşriflerinden sonra, cenabı Fatıma yemez içmez olmuş, gülmeyi, ferahı unutmuş, kendisine bir oda inşa ettirip; ismini Beytül-Hazen (Üzüntü evi) koymuş, gece gündüz orada sevgili babası Resûl aleyhisselâm için göz yaşları ile ciğerini dağlar, ahu enin ile vakit geçirir, hiç bir şey onun bu mahzuniyyetini gideremez olmuştu. Yalnız yuvasının işlerini, efendisi Ali ve sevgili kuzuları olan Haseneyn ül ahseneyne olan vazifesini yapar, sonra yine ağlamağa devam eder: «Ah Sevgili babacığım! Fatımanı kimlere bıraktın?» diye göz yaşları dökerdi.

Böylece altı ay geçmiş, cenabı Fatıma zaiflemiş, bir deri bir kemik kalmıştı. Bir gece yine ağlar iken, dışardan «Ey Allahın Resûlünün sevgili kızı! Ya binfi Resûl!» diye bir seda işitip dışarıya baktığında; efendimizin irtihalinden sonra Medine'den firar eden ve efendimize ait olan Gadbân isimli devenin kendisine seslendiğini anladı. Bu deve, efendimizin irtihaline tahammül edememiş, serkerdan olmuş, dağlara, çöllere firar etmiş idi. Bazı günler Medine'ye gelir, Mecsidi-nebeviyenin kapısından içeri, mihrabı Resûle bakar, efendimizi göremeyince böğürür, yüzünü yerlere sürer, gözlerinden yaşlar dökerek tekrar çöllere firar eder, giderdi.

İşte, şimdi o deve gelmiş, kapıda Hz. Fatıma'ya fasih bir lisan ile : «Ey Allahın Resûlünün kızı! Allahın selâmı üzerine olsun. Baban, Resûlüllah dünyadan gideli bana yemek içmek haram oldu. Benim iştiyakım Resûle ziyadeleştii. Ben yarın Allah Resûlünün yanına, âhirete gitmeye kararlıyım. Bir emrin var mı?» diyordu. Cenab-ı Fatıma, ağlaya, ağlaya devenin boynuna sarıldı, gözlerinden öptü ve «Yâ Gadbân, Bahama selâm söyle, artık gözü nuru Fatıma'sını ayrılığa tahammülü kalmadı. O'na, beni yanına almasını söylemeni istiyorum!» dediğinde Gadbân «Ehlen ve sehlen, başım üzre!» deyip cenabı Fatımanın ayaklarına yüzünü sürüp oradan ayrılarak mescid-i-nebeviyyeye geldi. Mihrabı Nebiyye bakıp, böğürüp başını taşlara vura vura kendini öldürdü.

Ertesi gece, cenabı Fatıma âlemi mânâda efendimizi görüp : «Ey gözümün nuru Fatıma! Seni göreceğim geldi, sana müştakım. Yarın bana geleceksin!» tebşiratını alıp, sabahle-

yin gayet sevinçli olarak huzuru izzete durdu, namazdan sonra; cenabı imam-Hasan ve mazlûm imam Hüseyini yıkayıp saçlarını taradı, yeni elbiseler giydirdi. Haneyi Aliyyil Mürtezayı tathîr etti. İmam-ı-Ali radiyallahu anh eve geldiğinde, Hz. Fatıma'sının sürûrunu görüp taaccub eyledi. Ondaki sevincin sebebini sorduğunda, Cenabı Fatıma bu soruyu cevaplandırmıyordu. Ekmek yaptı, beraber yemek yediler. Cenabı Mürteza : «**Ya Fatıma! Allah aşkına bana söyle! Resûlün irtihalinden beri seni böyle sevinçli görmemiştim. Ne var, ne oluyor?»** dediğinde cenabı Fatıma: «**Ey sâki-i-kevser ve Ey fatih-i-hayber! Ey benim helâlîm. Buluşmamız mahşere kaldı. Bize sefer göründü, dün gece sevgili babamı gördüm. Beni yanına çağırdı, bugün ben sizlere misafirim. Bana hakkını helâl et, Hasan'ımı, Hüsey'nimi evvel Allah, sonra sana ısmarladım. Onlara iyi bak! Onlara ikrâm et! Benim yokluğumu onlara bildirme! Ya Ali! Anamı kaybettim, öksüz kaldım. Sevgili babamı kaybettim, yetim kaldım. Bu dünyada garipler, öksüzler ve yetimleri görünce beni hatırla, benim için dua eyle!**» dedi. İmamı Ali, hazreti Betülden bu sözleri işitince gözyaşlarını tutamadı, ağlayarak: «**Ey Allahın Resûlünün sevgilisi! Kerem et babana benden şikâyet etme! Sana hakkı ile ikram edemedim. Fakir idim, seni mesud edemedim, sen de bana hakkını helâl eyle!**» deyup cenabı Fatıma hayrun-nisaya şefkat ve hasretle sarılıp ağladı ve ağladılar. Cenabı Hasan ve Hüsey'n de bu ayrılık feryadına katılmışlardı. Cenabı Fatıma öğle namazından sonra rahatsız oldu. Cenabı imamı Mürtezayı yanına çağırdı, vasiyet ediyordu: «**Ya Ali! Şu sandığı getir..»** dedi. Hz. Ali sandığı getirdi. Hazreti binti Resûl, sandığı açıp bir bohça içinden yeşil bir atlas ferman çıkardı; üzerinde nurdan bir yazı var idi. «**Ya Ali! Bu fermanı kefenimin arasına koy. Bu ferman nedir bilir misin? Beni sana nikâh edeceklerinde, dört yüz dirhemlik mikri kabul etmedim. Benim mihrimin, yarın kıyamet gününde bu ümmetin âsilerine şefaathat, olmasını dilemişim. Bunu Allahu teâlâ kabul buyurdu. Bu ümmetin âsilerine benim tarafımdan şefaathat etme hakkını verdiğine burhan, bu fermânı ilâhidir. Bunu kefenime koy ki, yarın huzuru izzette bu fermanı ibraz edeyim!**» dedi. Vasiyetine devam etti : «**Beni babamın ravzasına götürür (Ya Resûlallah gözün nuru sevgili Fatimeni getirdik) dersin. Oradan ne cevap gelirse ona göre amel edersin**» dedi. Bir müddet sonra cenabı Fatıma (İrcii) emrine imtisalen ruhu futûhu, âlemi illiyyine pervaz etmişti.

Ehli beyt; derdi mihnet deryasına dalmış, ah-ü figân göklerdeki melekleri ağlatmıştı. Bütün Medine kan ağlıyordu. Şah-ı Resûlün parçası da, bütün ümmeti öksüz bırakıp âlemi fenadan, âlemi bakaya teşrif ediyordu. Yalnız bu ayrılıktan memnun olan, sevgili babasına kavuşan cenabı Fatıma idi.

İmam-ı Ali, bizzat kendisi cenabı Fatıma anamızı yıkadı ve kefenledi, kefenin arasına o ferman-ı ilâhiyi de koydu. Hz. Betül'ün vasiyeti üzere defn merasimi icra eyledi. İmam-ı Ali'nin ailesini yıkayıp kefenlemesi, yalnız İmam-ı Ali'ye mahsus-tur.

Bir vaazım esnasında bu kıssayı anlattığımda; bazı zevat buna itiraz etmişler: «Nasıl olur bir erkek kendi kadını yıkar?» demişler ve inkâra yeltenmişlerdi. Muhterem okuyucum. Böyle bir fikre sahip olursan, yahud itirazla karşılaşır-san, Kur'andan sonra en büyük kitabımız olan hadis kitabı, Buharinin «Fazileti Fatıma» babına bakıver. Menakıbı Fatıma bahsinde böylece yazmaktadır. Evet; bir kişi öldüğünde nikâh düşer. Fakat imam-i Ali ile Fatımanın nikâhları düşmemiştir.

Kıssamıza devam edelim :

Hazreti Ali namazını kıldırıp, revzai Resûle geldi. Cenabı Fatıma'nın tabutunu revzanın kapısına koydu ve içeriye nida etti : «**Ya Resûlallah! Kızın, sevgili Fatıma'yı sana getirdim!**» dediğinde kabri nebî şâk olup, kabirden iki mübarek el çıktı ve oradan şöylece cevap verildi : «**Getirin! Gözüm nuru, göynüm süruru Fatıma'mı!**» deyip cenabı Fatıma'yı kucaklayıp içeri çekti diye rivayet edilmiştir. Bir müddet sonra yine dışarıya iade edip, cennetül bâki denilen kabristana defn ettiler. Şimdi orada yatmaktadır. Allah gidenlere tekrar, gitmeyenlere de helâl para ile ziyaretler nasip eylesin.

Sonra; cenabı Fatımanın Gadbân nam deve ile konuşmasına itiraz edecekler çıkabilir. İnsan hemen inkâra gitmemelidir. Mezhebimiz, ehli sünnet vel cemaattir. Mezhebimize göre, kerameti evliya haktır. Böyle ufak bir kerameti, peygamber efendimizin kerimelerine çok görmemelidir.

Kur'anı Kerimin beyanına göre sure-i Nemilde, Hz. Süley-

man aleyhisselâmin kuşlarla ve karıncalar ile konuştuğunu Allah-u teâlâ rivayet edip Kur'anda zikr etmektedir. Hz. Süleyman peygamber idi denecek olur ise; O yalnız kavmi İsrail ile nebî olarak irsal olunmuştu. Halbuki bütün insanlara ve cinnilere gönderilmiş olan, onsekiz bin âleme rahmet olarak gönderilen bir nebinin; «O benim parçamdır!» dediği cenabı Betül Fatımatüzzehra'ya, böyle bir ufak kerameti; Resûller şahına iman eden kimselerin çok görmeyeceği muhakkak bir hakikattır. Zira, sonra gelen veliler de öyle kerametler zuhura gelmiştir ki, (Beni İsrail) nebilerinde bile böyle mucizeye nail olanlar azdır. Onlardaki zuhur eden mucizeler, sultanı enbiyanın velilerinin kerametleri yanında hiç mesabesinde. Zira, evliyanın kerameti, tâbi olduğu nebîsinin şerefidir. Hele, Abdülkadir Geylânî, Bayezid Bistâmî, Ebül-Hasan Harakânî, Ahmed Rufâî, Ahmed-ül-Bedevî, İbrahim Dussukî, cenabı Nakşi-Bendî gibi kibar-ı Evliyaullah'tan öyle kerametler zuhura gelmiştir ki, akıl terazisi bunları tartmaya kâfi değildir. Menakıb kitaplarına bakıvermeli.

Cenabı Muhyiddin Arabî; Mevlâna Celâleddin Rumî, Şabanı Velî kaddesallahu esrarehum efendilerimizin menakıplarını oku, immanın yakîn bulsun...

İşte müminler! Aşıkı sadıklar! Allahu zülcelâlin, cenabı nebi aleyhisselâma verdiği KEVSER bunlardır. Bu, ne nimeti ilâhiyyedir? Bu ne yüce ikramı sübhanidir? Resûle, ebter diyenler bunun böyle olduğunu bilselerdi allah resûlü Muhammed'e bakıp da onu görselerdi, böyle bir sözü söylemeğe ağızları varır mı idi?

Onlar da öyle söylemese; bize bu sûre nâzil olmaz, bu sıralara eremezdik. Onlara çirkin söyletti, onların kökünü kuruttu ve böyle münkirleri bize ibret kıldı. Bizi kevserinden suladı. Bize olan ikramını beyan etti. Onlara inkâr, bizlere ikrar düştü elhamdülillâh. Âyetin tefsirine devam edelim:

Öyle ise; bu varlık karşısında, bu ikram-ı-ilâhiyye karşı namaz kıl, bezl-i-vücut eyle. Canınla, malınla, vücudunla bana arzı haliliyyet et. Ben, senin ve senin ümmetinin Rabbiyim. Sen benim dostum, habibim. Mahbubumsun. Kurban kes! Namaz, oruç Kurban kurbiyettir. Halilim olan İbrahim canını benim yoluma fedâ etti. Düşmanım olan Nemrud onu ateşe

attı. Biz narı gülzar eyledik. Bizim için nara düşene nâr nûr olur. Bizim iznimiz olmadıkça ateş yakmaz. Suretperestler ateşi yakar zannederler. İşte Nemrud öyle zannetmişti. Ateş, yakmaya sebeptir. Müsebbibi hakiki benim. Su boğmaz, bıçak kesmez. Su olsun, bıçak olsun, dünyada ve âhirette ne olur ise olsun sebeptirler.. Müsebbibi hakiki benim. Benim dediğim olur. Âmâ olanlar, beni görmeyenler, beni bilmeyenler ise sebepten bilirler, müsebbipten bilmezler.

Onlar köpek gibidirler. Bir kimse, bir köpeğe bir taş atsa; köpek gidip, atanı değil, atılan taşı ısırır. Onun için; ârif olan, kalp gözleri açık olanlar beni bilir. Nimet olsun, nikbet olsun, benden bilirler. **(Hayrihi ve şerrihi min Allahüteâlâ)** derler. Hayır işlediklerinde edeben, benim tevfikim ile; şer zuhur ettiğinde, benden olduğunu bildiği halde, bu suçu üstüne alıp «Lâyık oldum ki, benden bu suç, bu günah zuhura geldi» diye şerri kendi nefislerine yüklerler.

İşte, bu sırlara vakıf olmayan suret perest Nemrud, Halilimi ateşe attı. Halilim bunu canına minnet bildi. İşte bu tam bir imtihandı. Bu «Allaha dostum» diyenlere bir numunei ilâhidir. «Bu imtihanda Allah, dosta dost olmanın miktarını Habibine bildiriyor ve aynı zamanda iki dostun arasında olan sırları gafillere ibret olarak gösteriyordu.»

Bir de Allah yoluna, dost uğruna verilen can ve malın karşılıksız kalmayacağı zuhura gelip:

قَدْ صَدَّقَتِ الرَّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Estezü billâh: Kad saddakterrü'yâ inna kezâlîke necziyl muhsiniyn.

Saffât sûresi: 105

«Biz muhsinleri, yâni bizim yolumuza can ve malını ve evlâdını vereni böyle mükâfatlandırırız!» âyeti celilesi ilân olunuyordu.

Bak! Seyyid Seyfullah hazretleri ne buyuruyor : (Allah sırrını takdis etsin).

**Eğer, Aşık isen yâre.
Sakın aldanma ağyâre;
Düş, İbrahim gibi nâre,
Bu Gülşende yanar olmaz!**

Hazreti Mısri Niyazi de şöyle buyuruyor : Kuddise sirrahu.

**Sen canından geçmeden,
Cânan arzu kılarırsın.
Zünnarını kesmeden,
İymanın arzu kılarırsın.**

Hız İbrahim canı ile imtihan olmuş, imtihanı kazanmıştı. Sonra Allah yoluna bin koç, üçyüz sığır, yüz deve kurban etmişti. Buna insanlar taaccüp etmişler, melekler hayran kalmışlardı. Hz. İbrahim aleyhisselâm : «Bunda taaccüp edilecek ne var? Biz canımızı, malımızı ortaya koyduk. Can kimin, mal kimin? Allah bir evlâd verse idi, onu dahi hak yoluna kurban ederdim.» dedi.

Mü'minim deyipte, hakka ibadet kılmayan, Allaha âsi olan. Sen; Allah için değil, can vermek değil, bir parmağını feda edebilir misin? Onun yolunda binlerce kurban kesen Halil Peygamber gibi binlerce kurban, değil, bir tavuğunu feda edebilir misin? Kurban kesmemek için yüz yere müracaat edip, fetva almaya uğraşıyorsun. Nefsin yoluna, şeytan emrine yüzlerce lira feda ederken, fitre vermek caiz mi diye, hocaya müftüye müracaatta bulunuyorsun.

Allah için evlâdını kesmeyi nezr eden İbrahim Halilullah gibi yapamazsan dahi, Allahın sana verdiği mallardan, Allah için Allaha veremez misin? Halbuki, Allah yoluna ne verirsen, pek yakın olan âhirette; bire on misli ile bulacaksın. Belki de daha fazlası ile...

Yalnız âhirette değil, dünyada da bunun mükâfatını bulabilirsin. Zira Resûl aleyhisselâm :

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ الصَّدَقَةُ تَرُدُّ الْبَلَاءَ وَتَزِيدُ الْعُمْرَ

(Kalen nebiyyü Aleyhissalâtü vesselâm, essadakatü terüddül belâe ve teziydül ömr)

«Sadaka belâyı def eder. ömrü uzatır» buyurdular.

H İ K Â Y E

Bizden evvel geçen ümmetlerden birinde, bir delikanlı evlendi. Nikâhı kıyan o kavmin nebisi, bu delikanlının o gece öleceğini ashabına haber verdi. Sabah vakti damad ibadet etmek için mescide geldiğinde, Mescidde bulunanlar şaşırıldılar. Zira, bu gencin öleceği nebiyleri tarafından haber verilmişti. Nebiy aleyhisselâm kavminin şüpheye düştüğünü görüp o delikanlıya, yatağını kaldırdın mı diye sorduğunda; Hayır nebiyallah. Gidip biraz daha yatacağım, diye cevap verdi. Ashabına dönüp «Benimle beraber gelin!» diyerek hep birlikte o gencin evine vardılar. Delikanlıya, yatağını kaldırmasını emir etti. Delikanlı yatağı kaldırdığında, orada zehirli bir yılanın çöreklenmiş bir şekilde yattığını müşahede ettiler. Nebiy aleyhisselâm yılanı hitab edip, «Burada ne işin var? Neden buraya geldin?» dediğinde, yılanın: «Bu delikanlıyı sokmak için buraya gönderildim. Fakat beni bir demir zincir ile bağladılar. Her ne kadar vazifemi yapmaya uğraştım ise, kendimi zincirden kurtarıp bu delikanlıyı sokmağa ve öldürmeğe muvaffak olamadım.» dediğini bütün ashabı işittiler. Bunun üzerine Hz. Nebi, yeni güveye dönerek; «Ne hayır işledin?» diye sordu. O da cevaben : «Gece kapıma gelen bir fakire bir miktar süt sadaka ettim» dediğinde, Nebiy aleyhisselâm: «İşte o sadaka, bu belâyı senden def'etti.» buyurdular.

Bu kıssa, peygamber efendimize de atf edilir. Başka bir nebîde olsa, bizim peygamberimiz sayılır. Zira; biz müslüman-

lar, bütün nebiylere iman ederiz. Mühim olan, cereyan eden vak'adır. O genç damad sadakayı verirken sırf Allah rızası için vermişti. Bak; mükâfatını dünyada iken bile nasıl buldu. Şimdi Allahın: «Kurban kes!» emri celiline karşı cimrilik yapanlar acaba nasıl bir mevkie düşerler?.

Efendimiz, sultanımız : «Hali vakti yerinde olup da kurban kesmeyenler, mescidimize gelmesin!» buyuruyor. Ne büyük bir tehdit!..

İşte, İbrahim aleyhisselâmın bin tane koç, üçyüz sığır, yüz deve kurban ettiğinde insanların taaccübüne karşı, «Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Biz, canımızı feda ettiğimiz Rab-bimize malımızı feda ediyoruz. Can, maldan daha kıymetlidir. Üstelik kimin malını kime feda ediyoruz. Bu mallar benim midir ki, mallarınız sizin midir ki? Elbette mal ve mülkün yegâne sahibi Allaktır. O halde, bize emaneten rızıklanmamız için verilen malı asıl sahibine feda etmiş isem, bunda şaşılacak ne vardır? Değil mal, mülk, Allah bana bir evlât verse, onu dahi Rabbi kerimim yolunda feda ederdim» buyurdular.

Ey mümin! Buraya dikkatle nazar eyle! Allaha dost olduğunu iddia eden kimse, onun yolunda böyle fedakârlıklar yapabiliyor mu? O zaman, sözünde doğrudur. O insan, İbrahim nebî derecesinde olmasa bile, yani canı ve evlâdını feda etmeye kıyamıyor ise, hiç olmazsa Allah yolunda aslında kendinin olmayan malı da sarf etmeli! Yani, zekâtını vermeli, Kurban kesip sadaka vererek muhtaçları sevindirmeli; yetimlerin göz yaşlarını silecek, gariblerin ve düşkünlerin yaralarına merhem olacak hayırlı ameller işlemelidir. Eğer, o kimse, bu amelleri işlemediği gibi bunları yapmanın mânâsız şeyler olduğunu söyleyip, Allahın bu emirlerini sadakate yerine getiren mü'minler ile alay ediyor ise; o kimse Allahın dostu olmak şöyle dursun, insan bile değildir.

İbrahim nebî, Rabbisine verdiği sözü elbette yerine getirecekti. Allahu teâlâ; halilin makamını bizlere ibret olarak göstermek üzere; O'nu yeni bir imtihana dahil etti, yâni «Bir evlâdım olsa, onu dahi hak yoluna kurban ederdim» sözünün gerçekleşmesi için ona bir oğlan çocuğu verdi. Allahu teâlâ şöyle buyuruyor : «Halilim olan İbrahim bize:

وَقَالَ إِنِّي ذَاكِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَاهِدِينَ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

Rabbi heb liy min-es-sâlihiyn.

Saffât sûresi: 100

(Yârabbi, bana bir hayırlı erkek evlâd ver)

diye dua etti. Biz de ona :

فَبَشِّرْنَا بِغُلَامٍ حَلِيمٍ

Febeşşer nâhü bi-gulâmin haliym...

Saffât sûresi: 101

(Biz de ona, halim bir erkek evlâd tebşir ettik)

diye cevap verdik.»

Birkaç yıl sonra, Hz. İbrahim'in Hz. Hacer'den nur gibi bir evlâdı oldu. Bu yavru, Hz. İsmail aleyhisselâm'dı. Bir çocuğa halîm vasfı kullanılmaz. Fakat burada cenabı Hakkın, Hz. İsmail için halîm vasfını kullanması; dersin ilerisinde görüleceği gibi, Allah emirlerinde babasına karşı serkeş olmayıp, yumuşaklık ve itaat göstereceğine işarettir. İsmail aleyhisselâm nebî idi. Üstelik büyük bir insan gibi kemâl ve olgunluk sahibi bir âlim idi. Yalnız, buradaki âlimden kasdımız, küçükken bile yığınla kitap okumuş mânâsına değildir. Âlimden murad, ilâhî sırlara vâkıf, hayr ile şerri ayırd edebilen ve insanı felâha götüreceği yolun ancak Allah yolu olduğunu bilen kimsedir. Herşeyin hâkimi ve sahibi olan; kadiri kayyum olan Allahın, emretmiş olduğu herşeye kayıtsız şartsız boyun eğip ve men ettiği herşeyden de, yine kayıtsız, şartsız yani tam bir teslimiyetle kaçınmak sureti ile ancak hakiki felâha erişebileceğini idrak eden, kavrayan kimse ancak âlim sıfatına hak kazanır.

İşte, İbrahim nebînin oğlu olan İsmail nebî, çocuk olduğu halde bile, böyle bir âlim idi. Zaten dünya kadar kitap okuyup yazmış, denizler kadar mürekkep sarfetmiş bir kimse yukarıda bahsettiğimiz ilmi yani Allah ilmini bilmiyor ise, o okumuş zat kat'iyen âlim değildir. Üstelik o yazıp okuduğu kitapların ona hiç bir faydası da yoktur. Kur'anı mubiynin beyanına göre, böyle olan kimseler, yani Allahı ve onun hak nebisi Muhammed aleyhisselâti vesselâmı tanımayıp, bildirilen emirlere riayet etmeyen kimse, tıpkı sırtına yığınla kitap yüklenmiş bir eşekden farksızdır. Hattâ, ondan daha da aşağı bir derecededir. Zira, zavallı eşek, insanlara faydası olan bir mahlûktur. Fakat, kendisi âlim zannedilen o kâfirin varlığının bir faydası olmadığı gibi, insanları delâlete götürmesi bakımından büyük zararı da vardır.

İşte, halim ve âlim bir yavru olan, İsmail nebî yedi yaşına basmıştı. **Esteizubillâh (Felemmâ belega maahussa'ya)**. Artık İbrahim nebî oğlundan biran bile ayrılmıyor, her nereye seyahat ederse, onu beraberinde götürüyor ve oğlunun güzel ahlâkını, güzel huyunu ve ebeveynine itaatini ve mühim mes'eleler hakkında büyük bir âlim gibi konuşmasını işittikçe; onun hakikaten sâlih bir evlât ve halîm, yumuşak huylu bir yavru olduğunu gördükçe Rabbisine nihayetsiz hamdediyor ve babalık zevkini bütün lezzeti ile tadıyordu.

Ancak gecelerden bir gece Hz. İbrahim'e rüyasında yerin ve göğün ve arasındakilerin sahibi ve maliki olan Rabbi-azizi tarafından şu ilâhî emir tebliğ buyuruldu: Ya İbrahim! nevrini yerine getir! «Ya Rabbi, nezrim nedir?» dediğinde: «Bir evlâdım olsa; Allah yoluna onu bile kurban ederdim demiştin. Sana bir oğul verildi ve büyüdü. Artık bu sözünü yerine getirmen zamanı geldi!» hitabını duydu.

Bu rüyayı gördüğü gece, zilhiccenin sekizinci gecesi idi. Bu gecenin sabahına yevm-i terviye denir. İbrahim nebî yevmi terviyede düşünceye daldı, ve hatırladı ki, kendisi böyle bir söz söylemiş ve ahd etmişti. Ahdini şüphesiz tereddütsüz yerine getirecek, yâni gözünün nuru, gönlünün süruru biricik oğlu İsmaili kurban edecekti. Yalnız bir emr-i-ilâhî daha beklemekte idi.

Bundan kasdı, acaba (oğlunu kes!) diye verilen emri mecaz mı idi?.. Yoksa hakikaten İsmail'i kesmekle mi emir olunmuştu? Anlamak istiyordu. Eğer, mutlak İsmail'i kesmek emir olunuyorsa; kendinden evvel hiçbir nebî, hiçbir resûl böyle oğlunu kesmekle emir olunmamıştı. Bundan başka İs-

mail aleyhisselâm da âhır zaman nebisinin, onsekiz bin âleme rahmet olan Muhammed aleyhisselâmın nuru vardı.

Nihayet, şu karara vardı: Semizlerinden yüz deve kurban etmek üzere meydana götürecektik ve Erhamer-rahimin olan Mevlâdan (Bedel-i-İsmail) olması için dua edip kabulü niyaz eyleyecekti. Böylece yaptı ve gökten ateş gelip yüz deveyi yak-tı. Zira, o zamanlar kurban kesmek yoktu. Kurban yerine gö-türülüp bırakılan kurbanlardan, kabul olanlarını gökten ateş gelip yakardı. Kabul olmayan kurbana gökten ateş inmezdi. Bıçak ile kurban kesmek, ilk defa İbrahim nebiye emr olunuyordu.

Hz. İbrahim, o gün sabır etti. Ertesi gece rüyasında yine «Nezrini yerine getir!» diye emr olunuyordu. Sabahleyin, ya-ni arefe günü, Hz. İbrahim yine İsmaille bedel olması için, yüz deve daha kurban etti ve bu kurbanların da kabulüne işaret olarak, gökten ateş inip onları da yak-tı. Böylece, o gün de geç-ti. Nihayet daha ertesi gece, yani Zilhicce'nin dokuzunu onun-cu güne bağlayan gece, İbrahim nebiye rüyasında yine : «Nez-rini yerine getir!» emri verildi. Artık anladı ki bizatihi oğlu-nun kurban edilmesi lâzım. Sabahleyin uyandığında ki, bay-ramın ilk günüdür. İbrahim aleyhisselâm, zevce-i muhteremi olan Hz. Hacer'e hitaben: «Ey Hacer; İsmail'i yıka, saçlarını tara, yeni elbiselerini giydir. Kokular sür, süsle. Zira dostu-mun ziyaretine gideceğim ve İsmail'i de beraber götürece-ğim!» dedi. Hz. İsmail'in annesi Hacer, İsmail'i yıkadı, saç-larını taradı. Yeni elbiselerini giydirerek kokular sürdü. İs-mail bugün ne kadar güzeldi. İsmail bugün ne kadar başka bir hal almıştı. Annesi ile güzel güzel konuşuyor, gönlünü sü-rurlendiriyordu.

Hz. Halil aleyhisselâm, İsmaili elinden tuttu, beraberce yola koyuldular. Hz. İbrahim yanına ip ve bıçak da almış, Mi-na denilen yere gidiyorlardı. İsmail, babasının önünden koşu-yor, onun önünde hem oynaya oynaya, zıplaya zıplaya gidiyor, hem de bazan arkasına dönüp babasından bazı şeyler soruyor, sonra yine yola devam ediyorlardı. Hz. İsmail, bugün ne ka-dar başka, ne kadar neş'eli idi. İbrahim nebiye, üç gün evvel, «Nezrini yerine getir!» emri verilmiş, Hz. İbrahim ise bu em-ri üç gün sonrasına tehir etmek mecburiyetinde kalmıştı. Bundan cesaret alan İblis, İbrahim nebinin yanına varıp önün-de hopluya zıplaya yürüyen nur gibi yavruyu gösterip: «Ya İbrahim! Şu mâsum çocuğa nasıl kıyacaksın? Şu elindeki ipe

bağlayıp, bıçağı onun körpe gerdanına nasıl vüracaksınız? Bu güle, oynaya giden yavrunun sence hiçbir değeri yok mu?» dediğinde hak nebi, Allahın Halili, İblise hitaben şöyle söyledi : «Ey Allahın rahmetinden kovulmuş İblis! Dediklerinin hepsi doğru, akla uygun, hakikaten şu mâsuma ancak bir canavar kıyar, boynuna bıçak sallayabilir. Lâkin bütün bu âlemlerin Rabb-ı Azizi olan ve herşeyi herkesten daha iyi bilen, her şeyden haberi olan, alim ve habîr olan Allahım bana emretti.» Bu sözü işiten İblis, oradan firar etti.

Ey mü'minler! Buraya bilhassa dikkat ediniz. Şeytan, insanları hak yolundan çeviremedi mi, ailesini kandırıp, ailesi vasıtasıyla o kimseyi Allaha karşı isyankâr yapar. O halde seni Allah yolundan her ne şey alkoyarsa en yakının, ailen, evlâdın dahi olsa, bilmiş ol ki; o senin düşmanıdır. Hz. Âdeme secere-i memnua'dan yediremeyen İblis, Hz. Havva anamız vasıtası ile lihikmetillâh yedirmeye muvaffak olmuştu.

Bu sebeple, doğru Hz. Hacerin yanına gidip, ona da aynı hileyi yapmak isteyen İblis, Hz. Hacer-i buldu. Fırsatı ganimet bilen şeytan : «Sen burada nasıl oturabiliyorsun? İbrahim nebi, oğlunu kesmeye götürüyor. Olacak iş mi bu?» dedi. O da, «Sus yalancı! Bir babanın oğlunu kestiği görülmüş müdür ki?» diye tersliyen Hz. Hacer'e İblis : «Ya ip ve bıçak?.. Onları niçin yanına aldı,.. Kendisine Allah'ın böyle emrettiğini zannediyor ve işte onu kesecek. Koş evlâdını kurtar.» deyince, şeytanın bu edepsizliğine fena halde gazaplanan Hz. Hacer; «Def'ol buradan mel'un! Kocam nebidir. Aldığı emirler hak ve gerçektir. Hak ile bâtili ayırd edebilir. Oğlum gibi, ben dahi bu emre karşı canımı feda ederim» buyurdular.

Ey yavrusuna karşı şefkati bol olan mümin anneler! Bu şefkatlerinizi körü körüne beslemeyiniz! Yani «Yavrum zayıftır, oruç tutmayıversin! Sabahleyin tatlı tatlı uyuyor, namazını gün doğduktan sonra kılıversin» diyen, başkasının ağacından sahibinden izin almaksızın meyva koparıp yiyen çocuğunu «canı çekmiştir» diye azarlamayan anneler! Şunu iyice biliniz ve dikkatle kulak veriniz ki; yavrularınıza karşı duyduğunuz bu şefkat, bu merhamet kat'iiyen annelik şefkati değil, bilâkis şeytanın yaptığı hile, vesvese, neticesi olan bir harekettir. Asıl annelik şefkati, yavrusuna daima Allah emirlerini telkin edip, yaptırmakla olur. Hz. Hacer'in yaptığı gibi:

Ey mü'minler! Zevcelerinizi bu hususta bilhassa ikaz ediniz. Zira, onlar hakikaten yavrularına karşı erkeklerden ziyaa-

de merhametli ve şefkatlidirler. Bu sebeple, merhametleri için ehemmiyetini anlamalarına, Allahın vereceği azâbı görmelelerine mâni olabilir. Onları ikaz etmek ise erkeklerin boynuna borçtur. Zira, evlâd, kendisine hak yolunu göstermeyen ana ve babasından kıyamet gününde dâvacı olacak ve: «Ya Rabbi, işlediğim günahların cezasını hak ettim, lâkin bu cezaların iki mislini, bu anam babam olacak kimselere de ver. Onlar, beni bu günahı işlerken, doğru yola çekmediler, beni ikaz etmediler.» diyecektir.

Ey ana ve babalar! Eğer kıyamet günü böyle bir duruma düşmek istemesseniz, yavrularınıza nerede şefkatli davranacağınızı, onların nerede azarlanacağını bilip, hak yolunu öğretmelisiniz. Seni vesvese ile hak yolundan döndürmeye çalışan iblise, Hz. Hacer gibi cevap ver de ki: «Allah yolunda ben de, evlâdım da fedâyız.» İşte o zaman Allah sana sevgili evlâdını bağışlar. Hz. İsmail'i ana, babasına bağışladığı gibi. Bak dinle :

İblis en sonunda, çocuktur, belki onu kandırır, isyan ettiririm diye doğru İsmail nebinin yanına koştu, ona : «Baban seni nereye götürüyor, biliyor musun? Yanına ip ve bıçak aldığını görmedin mi? Oynayıp duruyorsun ama baban seni bağlayıp kesecek!» deyince Hz. İsmail: «Haydi oradan ey şeytan. Bir babanın evlâdını kestiği nerede görülmüş? Hem benim babam nebidir. Kendi oğlunun nebi olduğunu bile bile onu kesebilir mi?» diye tersledi. Hemen İblis : «Ama Allahtan emir aldığını zannediyor.» dedi. Hazreti İsmail şeytana hitaben : «İşte şimdi iyice sapıttın.» der. Bir nebî için «Allahtan emir geldi zannediyor» diye bahsedilebilir mi? Emir geldi ise, hak ve gerçek olarak gelmiştir. «Zannediyor diye bir şey olmaz. Binaenaleyh babama böyle bir emir geldi ise boynum kıldan incedir» dedi.

Hız. İsmail'i kandıracağını zanneden şeytan, ummadığı cevaplar ile karşılaşmış ve şaşalamıştır. Başına geleceklerden habersiz, son bir oyun daha oynamak istedi ve İsmail nebiye hitaben: «Diyelim ki babanın aldığı emir doğrudur. Böyle olsa bile sen hakikaten boynunu verecek misin?» diyecek oldu, fakat Hz. İsmail, şeytanın bu derece ileri gitmesinden kızmaya başlamıştı. «Eğer böyle bir emir varsa, babam bunu yerine getirmekten âciz değildir. Ben de bu emre isyan edecek değilim. Benim her zerrem bir İsmail olsa, Rabbim yoluna her biri feda olsun! Hem sen ne demek istiyorsun?» diyerek yerden bir taşı kaptığı gibi İblis mel'ununun gözüne doğru fırlattı

ve onun bir gözünü kör etti. Zira şeytan onların üçüne de insan şeklinde görünmüştü.

İşte mü'minler! Hacca giden kimselerin Mina denilen mevkide, üç yerde şeytan taşlamaları buna işarettir. Çünkü şeytan üç defa; Hz. İbrahim, Hz. Hacer ve Hz. İsmail Aleyhis-selâtu vesselâm efendilerimiz tarafından yukarıda anlattığımız veçhile taş tutulmuş, yani def'edilmişti.

Mina'da üç ayrı mevkide, üç dikili taş vardır ki birine (Akabe-i Suğrâ), ikincisine (Akabe-i Vustâ) ve üçüncüsüne de (Akabe-i Kübrâ) denir. Büyük akabeye yedi taş atanlar. İbrahim Halilin İblisi reddine alâmeten atarlar. Orta akabeye yedi taş atanlar. Hz. Hacer'in İblisi reddine remz olarak atarlar. Küçük akabeye yedi taş atanlar, Hz. İsmail'e ittibaen taş atmış olurlar. İnsanda, yedi kötü sıfat vardır. Bu sıfatlar İblisin sıfatıdır ve her taş bir sığata işaret olarak İblise atılır. Böylece insan bu yedi kötü sıfatını da taşıyıp, terk etmelidir. Hacca gidildiğinde, şeytan taşlamanın mânası budur. Yani kötü sıfatları terk etmektir. Bu yedi kötü sıfat şunlardır. Ucup, Kibir, Riya, Hased, Gazab, Hubbu câh, Hubbu mal.

U'CUB : İbadetine güvenerek, herkesi cehennemlik görüp, kendini cennetlik bilmektir.

KİBİR : Kimseyi beğenmeyip, hakkı kabul etmeyen, kendini yüce gören kimsenin halidir. Bunlara mütekebbir denilir ki böyle kişiler İblis gibi, huzurullahdan koğulur. Mütevazî olanı Allah yüceltir. Mütekebbir olanın yüzünü yere sürter.

RIYÂ : Amellerini gösteriş için yapanlar. Halk «iyi adam» desin diye hayır işleyene denir. Allah için değil de böyle halkın iltifatına nail olmak için amel edene **MÜRÂİ** denir. Yalnız, şurası var ki, hakikaten Allah için yapıp, insanlara örnek olayım ve nas'sı hayra teşvik edeyim diye yapana böyle mürâî demek doğru olmaz. O insan bu şekilde hareket etmekle, kendi amelinden dolayı sevap aldıktan başka, onun teşvikatiyle hayır yapanların eciri kadar ayrıca bir sevap alır. Yanlış anlaşılmasın! Hayra teşvik ettiği kimsenin aldığı ecir eksilmez, onun aldığı ecir ne kadar ise, aynısı hayra teşvik eden kimseye verilir. Mürâî-

ler, gösterişçiler için şu hadisi şerifin meâline bakıp ibret almalıdır. Hz. Ebu Hureyre, Hz. Nebi-i Muhteremden şöyle rivayet ediyor : «Yarın kıyamet gününde dört sınıf mürâiyî huzurullahâ getirirler. Bunlardan biri zengin, biri şehid, biri gazî, biri âlimdir. Allah, âlime sorar : İlmî ile ne amel ettin? «Ya Rabbi, kullarını senin yoluna davet ettim.» dediğinde, «Benim rızam için yapmadın, kendini âlim göstermek, «Bana âlim deyip itibar etsinler» diye yaptın. Sana itibar ettiler, sana âlim dediler. Sen nasibini dünyada iken aldın. Şimdi burada nasibin yoktur» deyip huzurundan tard eder.

Sonra zengini huzura çağırıp «Sana verdiğim mal ile, bana ne gibi ibadet ettin?» diye sual olunur. Mürâî zengin : «Cami, hastane, yol yaptırdım. Zekât, sadaka verdim, talebe okuttum» der. Allah celle : «Bunları benim rızam için yapmadın, sana iyi insan desinler diye yaptın, sana cömert dediler. Kullar sana iltifat ettiler, yaptığının mükâfatını kullardan gördün. Zaten senin arzun da bu idi. Arzun yerine geldi, huzurumdan çık! Nasibini dünyada kullardan aldın» der ve tard olunur.

Şehîd'e hitab edilir, o da «Yarabbi! Senin yolunda katl olundum.» dediğinde, «Sen benim yolumda şehîd olmadın. Mal ve ganaim için harbe gitmiştin, birçok mal aldın. İsteddiğine dünyada iken nâil oldun, burada nasibin yoktur» denir.

Mürâî gazi olan kişi huzura getirilir : «Yarabbi, senin dinin, senin rızan için gaza ettim, kâfirlere ceza verdim» der. Allah celle der ki : «Bunları benim rızam için yapmadın. Kullar sana kahraman, cesur desinler diye gaza ettin. Kullar da sana gazi dediler, istediğine dünyada iken nail oldun. Burada nasibin yoktur.» denir.

Ey mü'min! Umuru hayriyeden her ne amel işlersen Allah rızası için yap! Kullar sana ne derlerse desinler. Kulların levminden, kınamasından korkma! Onların sana iltifatına mağrur olma! Her işi Allah için yap ki, huzurullahta me'cûr olasın!.

HASED : Bir kimsenin, başka bir insanın elindeki nimetin mahvını istemesine denir. Bir de gıpta vardır, bu da karşısındaki insanda bulunan nimetin kendisinde de olmasını istemektir. Bu, şeriatte mübah olmasına rağmen, Ehl-i hakikat bunu da hoş görmemektedir.

GAZAB : Her işe kızan kişiye (Gazab sahibi) denir. Mü'mine lâıyk olan, herşeyi tevâkki ile karşılamaktır. Tefekkür ederek, düşünerek, kızılacak şeye bile hemen kızmamak ve bu şekilde gazabını yutmak, mü'minin selâmetidir. Gazab yerinde olursa mübarek olur. Mese-lâ; mukaddesatına, dinine, vatanına saldıran düşmana gazab ile saldırmak mü'minin şanındandır. Kezâ bir kişinin gayri meşru olan yerlere şehvetlenmesi haramdır ama kendi helâline şehvetle nazar etmesi helâldir. Kibir de böyledir. Yani mü'min kardeşine, mütevazi olan kişiye kibirli olan iblis sıfatındadır. Kibirliye karşı kibir eylemek ise sadaka yerine kâimdir. Yani sadaka vermiş gibi sevap kazanılır.

HUBBU CÂH : Makam, rütbe sevmek, bunlar uğruna bütün mukaddesatını çiğneyen kişi Hubbu câh hastalığına tutulmuş demektir.

HUBBU MAL : Mal için, Hak rızasını ve, Hakkın yolunu terk eyleyen kişi, bu zümredendir. Bu sıfatlara malik olan kişiye Hak sübhanehu ve teâlâ hazretlerinin rahmeti bahşedilmezse, o kişi cehennem ashabındandır.

İşte bu yedi sıfatı terk etmeye işaret olarak şeytana yedi taş atmak bu sebepten bizlere Allah tarafından vacip olarak emredilmiştir.

Böylece, Hz. İsmail'den taşı gözüne yiyen şeytan def'olup gitti. Biraz daha yürüyünce, İbrahim aleyhisselâm İsmail'e: «Dur bakalım ya İsmail!» dedi. İsmail durdu. Büyükçe bir kayanın yanına oturdular. Hz. İbrahim aleyhisselâm söze başlayıp. Bu ıssız yere ne için geldiklerini anlatmaya başladı :

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيُ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ
أَنِّي أَدْبُجُّكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى

(Felemmâ belâga mâ-ah-us-sa'ye Kale ya buneyye inniy erâ fil menami Enniy ezbehuke fanzur maza tera)

Saffât sûresi: 102

Meâli şerifi :

Ey benim gönlümün bir tanesi, gözümün nuru, kalbimin sürûru yavrucağım! Rüyamda seni kurban etmekle emir olundum. Sen bu işe ne dersin? Seni kesip Allaha kurban etmeme razı olur musun? Bu emri ilâhiyyeye karşı bir itirazın var mı? Hz. İbrahim aleyhisselâmın, oğlu ile böyle müşavere etmesinin sebebi şu idi: Allah'a «Bana salih bir oğul ver» diye dua etmişti ve halim bir oğul ile tebşir olunmuştu. Şimdi çocuğuna bu soruyu sormakla, duasında istediği ve kendine ikram olunan hâlim evlâd bu çocuk muydu? Bunu kat'iyetle anlamak istemişti. Onu kurban edeceğini söylüyordu ki, bakalım ne cevap verecek, bu işi hilmiyetle kabul mü edecek, yoksa serkeşlik edip isyan mı edecek? Yoksa Hz. İbrahim ona hiç danışmadan, hemen onu kesiverirdi. Ona kurban edileceğini niçin haber veriyordu. Acaba? İbrahim nebî aynı zamanda burada evlâtlara büyük bir ders de vermektedir. Bu karşılıklı konuşma kıyamet gününe kadar gelecek olan insanlardan, Allaha ve semavî kitablara inananlar için büyük bir ibret levhasıydı. Zira İsmail'in hilmiyeti, Allaha olan muhabbeti ve babasına olan itaati bu müşavere ile bize bildiriliyordu. Hz. İbrahim, İsmail'i tutup kendisi ile konuşmadan kurban ediverse, biz gafiller İsmail'in hilmiyetini, ilmini, metanetini, Allaha karşı olan arzı ubudiyettini, Allah yolunda canını kurban etmeyi kendine minnet bildiğini, babasına olan itaatini nereden bilebilirdik?

Ayrıca bu müşavere ile Hz. İbrahim, bütün babalara «Allah yolunda benim gibi olunuz!» Ve Hz. İsmail de, bütün evlâdlara «Allaha ve babaya böylece teslimiyetli olunuz!» dersini vermiş oluyorlardı.

Dikkat edilirse; evlât, ana ve babasına itaât edecek, hem de Hz. İsmail gibi boynunu verircesine, canını ortaya koyarak, itaât edecek. Fakat şart; Allah yolunda, Allah'ın emirlerinin dahilinde. Ebeveyn, çocuğa Allah rızasından başka işlerde emrederse, o zaman çocuk o ana, babaya itaat etmez. Zira, Alaha isyan hususunda kula itaat olmaz. Ne var ki, yine de ebeveyne karşı hürmetsizlik ile hareket etmemeli ve bu sefer onları Allah yoluna teşvik etmelidir.

Hız. İsmail kurban olmaya razı olmasa bile, İbrahim nebî madem ki onu kurban etmekle emrolunmuştu. Elbette bu emri yerine getirecekti. Bir de kendi hakkında Allahın bu hükümünü bilmesi lâzımdı. Sevab edinmesi bu şekilde olurdu. Hız. İsmail'in babasının bu müşaveresine karşı ne cevap verdiğini Allah, Kur'anda şöylece zikrediyor:

فَالْيَا أَيَّتُهَا فَعَلْ
مَا تُمْرُكَ رَبِّي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿١٠٣﴾

Esteizü billâh: «Kale ya ebetif'al ma tü'mer setecidüniy inşaellahu minessâbiriyn»

Saffât sûresi: 103

«Ey benim merhametli babam! Allahın emrinden bahsediyorsun, artık ben ne diyebilirim? Bu emir ne ise, ben hazırım, hemen onu icra et! Emri ilâhî tehir olmasın. Beni o emre karşı inşaallah sabr eden bir kimse olarak bulursun» dediğinde, Hız. İbrahim bu sözleri işitince Allaha hamdü senâ etti. Dua-siyle Allahın ona bahşettiği halîm ve âlim olan evlât bu idi. Küçük yaşında bile her efâlinden, her sözünden bir peygamber zade, bir paygamber olduğu belli idi.

«Muhterem babacığım, bu emri mühimmi icra etmeden evvel size bazı vasiyetlerim var. Bir kere elimi ayağımı iyice bağla ki, belki can acısıyla seni incitirim, seni incitmek ise hakkı incitmek ile aynıdır. Diğer vasiyetim şudur; beni kur-

ban ederken yüzümü toprağa karşı çevirip, bıçağı ensemden vur. Olur ki, yüzümü görünce elin titrer de bıçağı vurmaya kıyamazsın. Bu ise dostuna karşı doğru bir hareket olmaz. Elbisenin eteklerini topla, üstüne kanlarım sıçramasın. Allahın bana vereceği eciri hasenattan bir şey noksanlaşmasını istemem. Sonra elbisene sıçrayan bu kanlarımı annem görür de mahzun olur. Ona benim kabrimi de gösterme. Kabrimi görürse mahzun olur. Bıçağını iyi bile, boğazımı kesmek için bastığında ölümün acısını çok hissetmeyeyim. Elbisemi aneme yadigâr olarak götür. Beni özlediğinde gömleğime bakıp, onu koklamakla beni hatırlasın, teselli bulsun. Anneme benim selâmımı söyle. Allahın emrine sabır etmesini bildir. Beni nasıl kurban ettiğini de söyleme, babacığım. Benim yaşımdaki çocukları evimize götürüp anneme gösterme. Üzüntüsü tazelebilir. Babacığım, benim yaşımdaki çocuklara sen de bakma. Bakacak olursan ağlama, mahzun olma. Sen yahud annem mahzun olacak olursanız, ağlarsınız benim ruhumu ziyadesiyle üzmüş olursunuz» der.

Yavrusunun bu, kalbe işleyen, mâsum fakat yürek parçalayıcı sözlerini hüznle dinlemekte olan Hz. İbrahim ona hitaben : «Allahın emrinde bana ne kadar yardımcı oldun ey gözümün nuru evlâdım!» dedi ve kendini tutamadı... Ağlıyordu...

Hz. İsmail, «Haydi babacığım, ne duruyorsun, memur olduğun emri yerine getir» diye niyaz ettiğinde, Hz. İbrahim, İsmail'in ellerini bağlamağa davrandı fakat o, «Baba ellerimi bağlama. Sonra görenler, İsmail Allahın emrine âsi oldu da babası ellerini bağladı, derler. Zira isyan edenlerin el ve ayakları bağlanır. Ben bu emre sabır edicilerdenim» dedi. İbrahim Aleyhisselâm İsmail'i yan üzere yatırıp iki rekât namaz kıldı. Ağlayarak mübarek ellerini duaya kaldırıp huşû-u tam ile niyaz etti :

فَلَمَّا اسْلَمًا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝ وَنَا دُنْيَاهُ أَنْ يَا اِبْرَاهِيمَ ۝

Felemmâ eslemâ ve tellehü lil-cebiyni ve nâdeynahü en yâ İbrahiym...

«Ey kâdiyul hâcât! Ey mûcibud dâvât! Ve ey Cemâl ve celâl sahibi Ekremel Ekremin! Ey Rabbim! Sen, lûtfu kere-min ile benim ihtiyarlığuma acı, merhamet eyle ve bigûnah olan bu sabiyyi mâsumun hâline lûtf, merhamet kıl!» deyip, hemen eline aldığı bıçağı İsmail nebinin boynuna sürter iken, Hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri bütün sema ve ard meleklerinden esrar perdesini kaldırdı. Onlar İbrahim'in hak yolunda, oğlu İsmail'i kesmek için yere yatırıp bıçağı olanca kuvvetiyle oğlunun boynuna vurduklarını gördüklerinde, hepsi birden secdeye vardılar. Hak Teâlâ buyurdu ki: «Ey meleklerim! Gördünüz mü? Halilim İbrahimi, benim emrime imtisalen oğlunu fedadan çekinmedi. Gördünüz mü İsmail'imi? Benim rizam için kendi canını fedadan çekinmedi.» Melekler ağlayarak : «Ey bizim Rabbimiz! İbrahim kulun hakikaten halilin olmaya lâayık ve İsmail aleyhisselâm hakikaten emri âline mûti ve mûnkât, Kazânâ râzı bir kulundur. Sen Erhamer-rahimin-sin» diyerek secdeye kapandılar.

Beri tarafta, İbrahim aleyhisselâm, İsmail'ini kesmek için bıçağı onun gerdanına sürttüğü halde, bıçak körpe eti kesmemişti. Bu iş acaibine gidip, bıçağı bileyip tekrar sürttü. Kesmedi. Bir defa, daha, bir daha denedi. Fakat, imkânı yok! Kesmek değil; İsmail'in gerdanına bir çizgi bile çizememişti. Bu nasıl işti? Gazaba gelip, bıçağı bir taş vurdu, taş ikiye ayrıldı. Hayreti bir kat daha artan İbrahim nebi : «Taşı kesiyor, körpe eti kesmiyor? Bu nasıl iş?» diye söylendi. İşte o an, insanı bir katre su parçasından yaratıp, o su parçasını insan haline getirip akıl ve lisan vererek konuşuran. kadir ve kayyum olan ve herşeye muktedir olan Allah, bıçağı dile getirip: «Ey Allahın halili! Sen kesmek istiyorsun, fakat bıçağa kesmek, atışe yakmak, suya boğmak müsaadesi veren Rabbim bana kesmeyeceksin diyor. Nemrud'un ateşi seni yakabilmiş mi idi? İzin verilmeden ben nasıl kesebilirim?.. Değil onun gerdanını, saçının bir telini bile kesmeğe kaadir değilim» deyince, bu acayıp sırrı ilâhî karşısında İbrahim nebi şaşırmış dururken, Hz. İsmail : «Babacığım! Bıçağı gerdanıma getirdiğinde ben, Allahın ismini zikrediyorum. Sen de böyle tekbir getir de bıçağı o zaman vur!» diyordu. İbrahim aleyhisselâm tekrar «Allahü ekber» deyip bıçağı İsmail'in gerdanına sürttüğü esnada, Semadan (Allahü ekber, Allahü ekber) sesleri işitildi. Bu ses Cebrail Aleyhisselâmın sesi idi.

Allah; Cebrail'e emir edip cennetten İsmail'e bedel olmak üzere bir koç halletmiş, Cebrail'e o koçu alıp İbrahim Aley-

hisselâma, İsmail'e bedel olarak götürmesini söylemişti. İşte dilinde tekbir, elinde o koç olduğu halde semada Cebrail görünmüştü. Cebrail Aleyhisselâmın (Allahü ekber, Allahü ekber) sesini işiten İbrahim Aleyhisselâm, müşkülünün hallolduğunu anlayıp, şükren Cebrail'e karşı cevap verdi ve Rabbinde tekbir ile onu yücelede, «Lâ ilâhe illâllahu vallâhu ekber» dedi. Hz. İsmail Aleyhisselâm da yattığı yerden Cebrail Aleyhisseâmın tekbirini ve babasının tevhidini işittiğinde, bildi ki rahîmürrahmânın, rahmeti cûşu hûruşa geldi. Kendisi de «Allahü ekber ve lillâhil hamd» diye tekbir ve tahmid eyledi. Ve Halil Aleyhisselâma Allahü Sübhanehû Teâlâ şöyle hitap edip, kendisini taltif buyuruyordu:

قَدْ صَدَقْتَ الرَّيَّاءَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ إِنَّ هَذَا
لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝ وَقَدْ نَبَاهُ بِذَنْجٍ عَظِيمٍ ۝ وَتَرَكَآ عَلَيْهِ
فِي الْآخِرِينَ ۝ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Kad saddakter-rü'yâ innâ kezâlike necziyl muhsiniyn inne hâza Lehüvel bela-ül-mühiyn ve fedeynâhü bi-zibhin aziym ve tereknâ aleyhi filâhiriyn selâmün alâ İbrahiym kezâlike necziyl Muhsiniyn.

Saffât sûresi: 105- 110.

İşte bu kelime-i İlâhî, ümmeti merhumeye arefe günü sabah namazından Kurban Bayramının dördüncü günü ikinci namazı sonuna kadar, farz namazların hemen arkasında bu minval üzere yirmi üç vakit tekbir almak vacip oldu. Cebrail Aleyhisselâm: «Ya İbrahim! Sema ve arzın Rabbinin sana selâmı var. Bu koçu biricik İsmail'inin bedeli olarak gönderdi. Oğlunun yerine bu kurbanı kessin, zira ben onların her ikisinden de razıyım» buyuruyor diye bildirdi.

Baba - oğul, Lûtfü ilâhiyyeye, Keremi mevlâya, Rıza-ı bâriye nail olduklarından dolayı sevinçli, neş'eli olarak koçu «Allah rızası için» diye niyet ederek kestiler. Böylece Allah her ikisinin de, «Allaha dostluk ve emr-i ilâhiyyeye itaat» hususunda nasıl titizlikle hareket ettiklerini biz kullarına ibret

ile gösterdi ve ilân buyurdu ki: «Her kim Halilim İbrahim ve İsmail gibi can ve malını benim yolumda feda etmekten çekinmezse, o benim dostluğumdan söz edebilir. Yoksa o kimse yalancıdır.»

Ey mü'min kardeşlerim! Dikkat ederseniz. Allahın rahmeti ve keremi ne kadar bol ki; bizden İbrahim nebisinin verdiği sözün icrası gibi evlâtlarımızı kesip, kurban etmemizi istemiyor. Fakat, onun yerine bedel olarak gönderdiği koyun, sığır, deve vs. benzeri hayvanları «Kendi adına» yani «Allah rızası için» kesip, muhtaçlara dağıtmamızı emrediyor. Yoksa Allah adına kurban kesmek ile, hâşa Allah'ın şanına şan, izzetine izzet katmış olmayız. Allah teâlâ; «Benim bu emrimi, hali vakti olup da ifâ etmeyen için azâbı ilâhim vardır» buyuruyor. Muhammed Aleyhisselâtu vesselâm efendimiz de bir hadîsi şeriflerinde:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ مَنْ وَجَدَ سَعَةً فَلَمْ يُضَحِّ
فَلَا يَقْرَبَنَّ مَصَلَانَا

«Gereken paraya sahip olup da, kurban kesmeyen bizden değildir. Bizim mescidimize bunlar yaklaşmasın» buyurmuşlardır.

Ne korkunç âkibet! O, âlemlere rahmet olan, en büyük şefaate sahip olan, ümmetine en çok merhametli olan nebînin şefaatinde, sevgisinden mahrum kalmak!.. Ne korkunç, ne kötü bir âkibettir bu mü'minler! Allaha, O habibi hürmetine her daim dua ve niyaz edelim ve onun yolundan gidelim de bizi sevgili habibinden, şefaatinde ayırmasın. Âmin bi-hürmeti seyidil mürselin.

Hazreti İsmail, sonradan babasına dedi ki: «Ey baba! Dostuna karşı uyumasa idin böyle bir emir ile emr olunmazdın». sonra ilâve edip : «Bu işte acaba sen mi cömertsin ben mi cömerdim» dediğinde, İbrahim Aleyhisselâm : «Ben cömerdim. Çünkü senin gibi eşi bulunmaz bir evlâdı fermanı ilâhi ile kesmeğe mübaşeret ettim» dediğinde Hz. İsmail aleyhisselâm : «Hayır babacığım. Ben daha cömerdim. Zira, siz benim gibi evlâdı feda eylediniz ama, keremi hüda ile benim bedelim ihsan

buyurulup size Allah başka bir evlât verebilirdi. Fakat benim bir canım var iken ve bir daha geri gelmesi ümid olunmaz iken bu tatlı canımı rızaen, lillâhi teâlâ feda ettim» der. Allahü Teâlâ Hazretleri her ikisine hitap eyleyip : «Cevvadı kerim benim. Zira ikinizi dahi musibetten azâd eyleyüp, Halilime kurban sevabını verdim ve yerine koç ihсан eyleyip oğlunu kendine bahşeyledim. İsmali'e de canını feda eyleyip, kurban olunmak sevabını ihсан eylediğim gibi canını bağışladım.» Buyurdu. Allah celle celâlûhu, muhsinleri aslâ mükâfatsız bırakmaz.

Ey ümmeti Muhammed! Hz. İbrahim'in oğlunu hak yoluna feda ettiğine taaccüb eyleme! Zira bizim de hak yoluna kurban ettiğimiz evlâtlarımız sayısızdır. Şarktan garba, şimalden cenuba kadar hak yoluna nice şehid, kurban verdik. Nice koç yiğitleri Allah yoluna kurban eyledik. Bu şeref de sana ve senin milletine verildi. Hangi ev var ki, Allah, Muhammed yoluna islâm, îyman namına kurban vermemiştir.

Hazreti Ömer radiyallahü anh, oğlunu harbe gönderir ve her seferden dönüşünde: «Neden şehid olmuyorsun?» diye çıkışırmış. O da, «Vallahi babacığım. Harbin en tehlikeli yerine giriyorum, şehadet nasip olmuyor!» diye cevap verirmiş. Görülüyor ki, Hz. Ömer de evlâdını hak yoluna kurban etmek arzusunda idi.

Seyfullah, Halid bin Velid radiyallahu anh ölürken hayıflanıyor: «Bu kadar muharebelere girdim. Vücudumda kılıç, ok değmedik bir yer kalmadı. Şehadet bizlere nasip olmadı da develer gibi yatağımda, kadınlar gibi döşegimde ölüyorum.» diyordu.

Analarımız, yavrularının beşiğini sallarken «Uyusun da büyüsün, Allah için gazaya gitsin ve şehid olsun» diye ninni söylermiş. Oğlu şehid olan baba ve ana oğullarının şehadetiyle iftihar eder, büyük ziyafetler verirlermiş. Allah için, Muhammed için, din için, devlet için, vatan ve namus için verilen kurban sayısızdır.

Babalarımızın her biri, bir Halilulah. Yavruları Zebhulah oldular da, bu vatani bizlere bıraktılar. Şimdi biz onlara lâyük evlâtlar mıyız? Bir düşünelim!..

Evet! Zamanı geldiğinde yine Allah için kendilerini semenderler gibi ateşe atacak, dini bütün, vicdanı temiz kurbanlarımız hazır. Necip, müslüman Türk milletinden bu beklenir. Sözlerinde duran, ah dine vefa eden, mazlûma yardım hususunda zalimden korkmayan, özü ve sözü doğru, kalbleri nur-u îyman ile münevver, vicdanları Muhammed aşkı ile mu-

tahhar olan âşıkı sadıklar! Eğer Allah ve Resûlüne iyman edip, Allah ve Resûlünü her şeyimizden ziyade severek îymanımızı kemale erİstirdi isek, hak yolunda da herşeyimizi fedayâ hazırlanmalıyız.

Düşman uyumuyor, şu ata sözünü unutma : «Su uyur, düşman uyumaz.» Düşman ile teşrik-i mesai eden, ne idüğü belirsizler var. Bunlar şahsî menfaatleri uğruna, vatanlarını satabilirler, mukaddesatlarımızı yıkabilirler. Halbuki kendi vatanına, kendi milletine, kendi dinine hayrı olmayanın başkasına ne faidesi olur? Böylelerinden düşman bile nefret eder ve yaptıkları ihanetin cezasını, vatani sattıkları düşman tarafından görürler.

Şu hikâyeyi ibret ile oku ve anlat. Dinine bağlı olan nasıl mükâfat gördü, hak için kurban oldu, saadete erdi. Dindarsına ve dinine ihanet eden ise nasıl belâsını buldu.

HİKÂYE

Emevî Devletinde Halife olan Ömer ibni Abdülâziz, rüşt sahibi olan dört halife gibi âdil, mütteki, bilgili, Resûlullaha halife olmaya lâyük bir zat idi. Aynen Eba Bekir, Ömer, Osman, Ali rıdvanüllahi aleyhim ecmain gibi hilâfette Resûlü te msil edebilmiştir. İşte bu zatı şerifin zamanında; müslümanlar Bizans ile mücadeleye devam ediyorlardı. Bu muharebelerden birinde, islâmlardan yirmi kişi kâfire esir düşmüştü. Kayser müslüman askerlerini görmeyi pek arzu ediyordu. Zira saldırırları bir dişi pars gibiydi. Müslümanlar, saldırdığı zaman kendi zırhlı askerleri, sürüye girmiş kurttan kaçan koyunlar gibi darmadağın oluyorlardı. Bunlar nasıl insandı? Ölüme ateşe atılan pervaneler gibi atılıyorlardı. Bu kahraman islâm arslanlarını görmek için sabırsızlanıyordu. Tutulan esirlerin haberi geldiği vakit, deli gibi sevinmişti. Vüzerasını toplayıp, bir meydanlık yere esirlerin getirilmesini emr eyledi. Esirler getirildi. Bunlar zaif, nahif insanlardı. Askerini mağlûp eyleyen bunlar olamazdı. Kendi askeri zırhlara bürünmüş olduğu halde, bunların sırtlarında ihramdan başka bir şey yoktu. Yüzlerce seneden beri harb halinde bulunup, bazan Bizans'ın, bazan İran'ın galip geldiği; İskenderin bile dünyadan silemediği İran Sasânî devletini haritayı âlemden silenler bu adamların babalarıydı. İşte, şimdi de Bizans'ı Asya'dan çıkarmak isteyen bu zaif, nahif zırhsız adamlar, karşısında idi. Onlara göz gezdirdi. İmkânı yok, bunlar olamazdı.

İran ordularını imha eyleyen. Kendi ordularını mağlûp eyleyenler bunlar mıydı? Evet! O yiğitler bunlardı. Evet! Bunların sırtlarında zırh yoktu ama, kalbleri îyman dolu idi. Hepsinin de vakur halleri vardı. Bir tanesini huzuruna getirtti. İsmi sordu. Abdullah olduğunu öğrendi ve kendisine şöylece teklifte bulundu :

«Abdullah! Dininden dön. Hıristiyan ol. Sana Tarsus şehrinin valiliğini vereyim. Sana, istediğin kadar kadın ve istediğin kadar para verilecek. Ölünceye kadar vali kalacaksın. Eğer teklifimi kabul etmezsen seni öldürteceğim. İşte sana iki yol. Biri de, yaşamak; rahat bir ömür sürmek var, diğesinde ise ölüm var, hangisini istiyorsun?» dediğinde, Abdullah hemen cevap verdi: «Ben dinimi, fâni dünya hayatına değişmem. Bizim için ölüm yoktur. Biz şehid oluruz. Şehidler de, Allahın indinde en yüce makama varırlar.»

Hz. Seyyid Seyfullah'ın dediği gibi :

**Biz âşıkız, biz ölmeyiz.
Çürüyüp toprak olmayız.
Karanlıklarda kalmayız,
Bize Leyl-ü nehar olmaz.**

«Senin bana dinim mukabilinde bahşedeceğin valilik fâni ve geçicidir. Allah, bana ebedî olarak cennetini verecektir. Senin bana vereceğin güzel kadın, ihtiyarlayacak, çirkinleşecektir. Allahın bana vaad ettiği hüriler daima genç ve güzel kalacaktır. Senin bana vaad ettiğin para, ben ölünce sevmediklerime kalacak. Allahın bana vaad ettiği devlet zeval bulmayacaktır. Senin, beni tehdid ettiğin ölüm bana gülerek gelecek, ben ebedî olacağım. Ölürsem şehid, kalırsam gazi ünvanı bana kâfidir. Ey kâfir! Ben seni Allah'a davet ediyorum. Küfrü, delâleti terk eyle. Güvendiğin, mağrur olduğun saltanatın yakın zamanda elinden gidecek, bir hiç olacaksın. Ebedî hayat istiyorsan, Hz. İsa'ya muhabbet ve îymanın var ise; benim nebîyme ve dinime hürmet eyle. Beni dinimden çevirmeye, beni yalancı olan dünya hayatı ile kandırmağa çalışma.. Şu dünya, milyonlarca ahlâksız kâfirlerle, İsa, Musa, Muhammed sal-lallahü aleyhi ve sellemden habersiz ga filler ile Cennete, azâba, âhirete ve mânevî varlığa îyman etmeyen münkirlerle dolu olduğu halde, benim gibi bir müslümanı dinine dâvetten muradın nedir? İslâmı tetkik ettin mi? Eğer tetkik etti isen, neresini anlayamadın, neresinde şüpheli hasıl oldu? Neresini be-

ğenmedin? Yoksa papazlarının islâma ettiği iftiralara mı kandın? Yoksa bilmediğin bir şeyin mi düşmanısın? Bize yaptığın bu düşmanlık nedendir? Senin peygamberin olan İsa aleyhisselâmı tasdik ettiğim için mi benim dinime düşmansın? Yoksa, Hz. Meryem'in, temiz ırzlı, namusu mücessem bir azize olduğuna îyman ettiğimden dolayı mı islâma düşmansın? Yoksa, Allahı tevhid ettiğimden mi? Ona eş ve şerik koşmadığımdan ve Hz. İsa'ya senin beslediğin hürmetten daha ziyade hürmet ettiğimden dolayı mı islâma ve müslümanlara düşmansın? Zira, sen Hz. İsa'ya, Allahın oğlu diyorsun, ben ise Ruhullah diyorum. Elbet ki; Ruhullah, ibnullahtan yüksek bir makam yüksek bir inançtır. Yoksa, sizler taptığının ne olduğunu bilmeyip, İsa, Allahın oğludur veya bizzat Allaktır deyip varlığının evveli ve âhiri olmayan, doğmadan ve doğurmadan münezzehtir Allaha, evveli ve âhiri olan, doğan, yiyen, içen, kan, kemik ve sinirden mamûl bir vücuda sahip bulunan İsa'yı ortak tutmanıza muarız olduğumuzdan dolayı mı bize düşmansınız? Eğer, sizde Allah'a, İsa'ya, Meryem'e, İncil'e zerre kadar îyman, sevgi ve saygı var ise, sizin mukaddesatınıza hürmet eden biz müslümanları dininize dâvet etmekten vazgeçer ve onlara hürmet edersiniz.

Siz, dininize dâvet edeceksiniz, sizin ve bizim taptığımız Allahı, «Allah yalnız yahudi Allahıdır» deyip, Hz. İsa'yı gayri meşru bir çocuk gibi bilen, Hz. Meryem'in namusuna dil uzatan ve İncil'i yalanlayan yahudileri dininize dâvet ediniz. Kabul etmezler ise hiç olmazsa mukaddesatınıza hürmeti öğretiniz.

Hz. İsa : «Ağzından içeriye girene değil, dışarı çıkana dikkat ediniz» buyurmuştu. Siz, bu sözü kendinize göre bozarak, ağzınızdan içeri giren domuzun necaset olmasın aldırmadınız. İnsanın hem ağızdan içeri girene ve hem de ağızdan çıkana dikkat etmesi lâzım olduğunu âhir zaman nebiysi olan, bütün milletlere, bütün âlemlere nebi ve rahmet olarak gönderilen Muhammedül-Arabî ilân etmiştir. İşte siz, domuzu yedikten başka, ağzınızdan çıkanı da düşünmediniz ve Hz. İsa'nın bu emrinde de yanılmış olduğunuz, dininize küfür eden yahudileri bırakıp sizin mukaddesatınıza hürmet eden müslümanları dinlerinden döndürmeye çalışmanızdan belli oldu.

Ben, senin peygamberin olan İsa'ya îyman etmiş bir müslümanım. Hz. Meryem'e hürmetim sonsuzdur. Eğer, sende in-

sanlık var ise, benim peygamberim olan Seyyidül-enbiya'nın ismini işittiğin zaman tahtından aşağı inmeliyin, başından tacını çıkarıp yarıya kadar rükû eylemelisin. Bütün hıristiyan âlemi böyle yapmalıdır. Ruhanileriniz, Muhammed Aleyhisselâm ismini kiliselerinize yazdırmalı ve hürmet etmelidirler. Bunu, her şeyden önce insanlık namına yapmalısınız. Zira, nebiyler serveri gelme idi, Peygamberiniz İsa Aleyhisselâm kötü bir işin mahsulü zannedilecek ve Meryem ise, zina suçu ile damgalanacaktı. Bizden ne istiyorsunuz? Bizi dinimizden çevirip Hz. İsa'nın ortadan kalkmış dinine mi döndürmek istiyorsunuz? Yani siz, İsa'nın getirdiği dinde misiniz? Vah zavallılar! Hz. İsa'nın bir tarağı, bir maşrabası, bir de elbisesini dikmek için iğnesi vardı. Bir gün, bir adamın avucu ile su içtiğini gören İsa Aleyhisselâm, maşrabaya hacet yokmuş deyip onu fukaraya verdi. Yine bir gün parmakları ile saç ve sakalını tarayan bir zatı gördüğünde, bu tarağa da ihtiyaç yokmuş deyip tarağı da fukaraya verdi ve bir gün mübarek başının altına bir taş koyup yatarken şeytan: «Ya İsa! Dünyada rahatlık arıyorsun, başının altına taş koymuşsun» dediğinde o taşı da kaldırıp atan Hz. İsa'ya siz mi ümmetsiniz? Patriklerinizin başında yüzbinlerce liralık elmas, yakut, zümrütle işlemeli tâç, sırtlarında yüzbinlerce liralık elbiseler var. Kasalarınızda bekçilik yapan altınlar ve gümüşler dolu. İncil'in emri ile: «Yanağına tokat yersen diğer yanağını çevir!» sözüne mukabil elleriniz mâsum insanların kanları ile bulanmış, yüzbinlerce mâsum halkın haklarını çiğneyip, onlara yaptığımız zulümler ile dünya entrikaları ile yüzleriniz, gönülleriniz kapkara olmuş. Dünyaya doyamadınız. Kalbleriniz kin, hased, şehvet ve hubbu mal ile dolmuş, kalbinizde Allah'a ve nebiysi olan İsa Mesihe yer bırakmamışsınız. Siz, kasalarınızı doldurdunuz. Halbuki İsa nebi üzerinde iğne bulunduğu için ikinci kat gökte kaldı. Acaba sizin yeriniz esfeli Sâfilinin neresidir? Hem, siz İsa Aleyhisselâma ne hakla îman edebilirsiniz ve sahip çıkıyorsunuz? Hz. İsa, İsrail peygamberidir. Musa'nın yolunu bozan yahudilere nebi olarak gönderilmiştir. Romalılar, ona ne için Antakya'ya geldiğini sorduklarında, onlara : «Benim sizin ile işim yoktur. Ben İsrail koyunlarını toplamağa geldim dememiş miydi?»

Bir müslüman esirin, kendisine karşı bu korkunç hakikatleri korkmadan çekinmeden, yanındaki asker, kumandan ve papazlarına aldırmadan, korkusuzca haykırması kralı fe-

na halde kızdırmıştı. Abdullah ise, hakikaten isminin mânasını ortaya koymuş, yani gerçek bir «Abd» Allahın has kulları gibi hareket etmiş ve hakikati söylemekten zerre kadar çekinmemişti. Kral derhal cellâda seslendi «Söyletme şunu, vur kellesini!» Bütün papazlar kıpkırmızı olmuşlar, Abdullah bir yandan «İşte Hz. İsa'nın vekillerine bakınız. Hz. İsa, kalb kırmaktan ne kadar çekindi ise, sizler de, o kadar müslüman kanı dökmeğe heveslisiniz.» diyordu. Onlar ise «Cellât, cellât vur şunu, konuşturma!» diyorlardı.

Cellât, Abdullah'ı katletmek istediğinde, Abdullah mümine yakışır bir vasıfta elleri arkasına bağlı olduğu halde koyun gibi teslim olmadı. Cellâda tekme savuruyor, Hz. İsa'ya îyman ettik diyen bu zalimlere karşı hakaretle bakıp, yüzlerine tükürüyordu. Eli bağlı bir esiri, utanmadan öldürmeye yeltenen bu kahbelerden nefred ediyordu. Bir de kendi mensup olduğu dini islâmın esire olan muamelesini ve Allahın bu husustaki emrini düşündü. İslâm bulunduğuna, Muhammed ümmeti olduğuna tekrar hamd-ü senâ eyledi. Zira, islâm dini, «Esire yediğinden yedir, giydiğinden giydir» diye emretmiştir. Esire ikram edeni, Kur'an da şöyle metheylemişti :

وَيُطِمْوْنَ الطَّعَامَ عَلَىٰ جِبِّهِمْ مِسْكِيْنَ وَيَتِيْمًا وَآسِيْرًا ۝

Esteizü billâh: (ve yut'imûnetteâme alâ hubbihi miskiyen ve yetiyen ve esiyra)

İnsan sûresi: 8

Meâli şerifi : «Miskine, yetime ve esire ve sevdiklerine sevdikleri taamdan, yani yiyeceklerden yedirirler ve derler ki: Sizlere Allah rızası için yedirdik, bu ikramımıza karşılık sizden ne bir menfaat, ne de bir teşekkür isteriz! Biz, bunun mükâfatını; ancak Allahtan bekleriz.» Şimdi, bunların esire yaptığı muamele ile islâmın yaptığı muameleyi bir düşün?

Abdullah, bunları düşündü ve sanki bu âyetler ona okunuyordu. Cellâdın kılıcı şiddetle Abdullah'ın başına indiğinde, Abdullah : «Eşhedü enlâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abdûhu ve resuluh» demekte idi. Kelle kopmuş, meydanda yuvarlanıyor ve şu âyetleri tilâvet ediyordu :

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي
فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

Esteizü billâh: «Ya eyyetühen nefis-ül mutmainne, irciiy ilâ rabbiki râdiyeten merdiyye fedhuli fi ibadiy vedhuliy cennetiyy sadakallahul aziym.

Fecr sûresi: 27

Meâli şerifi : «Ey yakinen İyman etmiş nefis; ben senden **razi**, sen benden **razi** olduğun halde bana dön, kullarımın arasına ve cennetime gir.»

Diğer esir mü'minler «Allahü ekber» diye tekbir almışlar, kâfirlerin kalblerine korku salmışlardı. İkinci esiri getirdiler, o da aynı teklifle karşılaştı. O da cevabında : «Ben dinimi dünyaya, bâki olan âhîret hayatımı, geçici dünya hayatına değişmem» dedi. «Arkadaşını öldürttüm, seni de öldürttürüm!» diyen krala, «Canıma minnet bilirim! Ölenler yalnız cellâdın öldürdükleri midir? Cellâdın öldürmedikleri ölmeyecek mi?» dedi. «Seni cellât öldürmüyorsa, şimdi sen hiç ölmeyecek misin? Biz, Allaha inanmış insanlarız. Hz. Muhammed'e gönül vermişiz. Hz. Muhammed bizi ölüme çağırdı mı, ölümü hayata, yaşamaya tercih ederiz. Hz. Muhammed, bizi hastalığa çağırsa, sıhhate tercih ederiz. Nebimiz, bizi cehenenneme çağırsa, cennete tercih ederiz. Fakirliğe çağırsa, zenginliğe tercih ederiz. Onun çağırdığı yer samanlık olsa saraya; toprak olsa, altına; taş olsa yumuşak yatağa; zehir olsa şifaya tercih ederiz. Oysa ki onun dâveti daima nûradır. Onun dâveti cennete ve cemali ilâhiyyeyedir. Onun dâveti insanlığadır, vevlki bunların tersi olsa bile, ona öyle bağlanmışız ki, ikrarımızdan asla dönmeyiz» dediğinde kral «Cellât!» diye seslendi. Bu esir de müs-lümana yakışır bir hal ile cellâtla savaştı. Ah ne olurdu elleri arkasına bağlı olmasa idi! Kelime-i şehadeti söyleyerek mübarek başı vücudundan yere düştü, kelle yerde dolaşüyor, hem de şu âyeti tilâvet ediyordu:

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ
إِذَا رَأَوْهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنْشُورًا ﴿١٩﴾

Esteizü billâh: «Ve yetûfu aleyhim vildanün muhalledüne iza reeytehüm hasibtehüm lü'lüen men süra» sadakallahulaziym.

İnsan sûresi: 19-20

Meâli şerifi : «Cennet ehlinin etrafında hizmet edecek vildanlar, yani uşaklar, cennet ehlinin emirlerine her an hazır beklerler. Bu cennet hizmetçileri o kadar güzeldirler ki, onları gördüğünde sen, dizisi kopmuş inci daneleri zannedersin. Bu nimet, bir seferlik değildir, bunlar ebediyen onların hizmetini görecekler.»

Üçüncü bir esiri çağırduğunda, o esir kralın önüne vardı ve diz çöktü: «Ben sizin dininize girerim, şartlarınız ne ise, hepsini kabul ederim» dedi. Bu, dininden dönen âhiretini dünyasına satan adam bir veled-i zinâ idi. Nitekim dürüst ve nesbi düzgün olan ilk ikisi dinine, vatanına, milletine ihanet etmemişlerdi. Bu ise «Ey yüce kral! Ben, senin dinine girdim. Haydi beni nasıl taltif edeceksen et!» dediğinde kral, bu adamın Tarsus şehrine vali olduğuna dair bir berat yazılmasını emr edip, güzel kadınlardan birkaç kadın ve sarayında hizmet etmek için kendisine hizmetçiler, uşaklar ve kendisine davul ile bir de bayrak verilmesini irade ettiğinde yanında bulunan papas, «Muhterem kralım; bu adamın böyle dinimi değiştirdim demesine itimat etmek doğru değildir. Bize hıristiyan olduğunu isbat eylesin. Meselâ Kur'ân-ı ayağı altına alıp çiğnesin, diğer esirleri hıristiyanlığa dâvet etsin, icabet etmezler ise onları öldürsün ve bize hıristiyan olduğunu böylece beyan etsin, o vakit onun bizim dinimize girdiğine inanırız. Yoksa, bize hıristiyan oldum diye yalan söyleyip bizi kandırabilir.» dedi. Kral, o herife dedi ki : «Bak ruhanımız ne söylüyor? İşittin mi?» O da : «Evet! İşittim, ne derseniz yaparım» dedi. Kur'ân-ı Şerifi getirdiler, çiğnedi. Sonra müslüman esirlerine döndü. «Hıristiyanlığı kabul ediniz, yoksa hepimizi öldürü-

rüm» dedi. Müslüman esirleri cevap bile vermeğe tenezzül etmediler. İçlerinden birkaçı, «Aklını başına topla! Ebedî hayatını mahvetme!» diye ikaz etmesine rağmen kılıcı alıp hepsini katl eyledi ve krala dönüp «İşte dediklerinizi yaptım. Siz de vaadinizde durup beni vali olacağım şehre gönderin» dediğinde papaz krala dedi ki: «Ey şevketli kral; ben bu zata birkaç şey soracağım. Bu soracağım sualler bizim için gayet menfaatlidir.» dediğinde kral ona müsaade etti. Papaz: «Bu öldürdüğün esirleri tanır mıydın? Onlar ile yakınlığın var mıydı?» diye sordu. Dönme kâfir cevap verdi: «Onların çoğu ile aynı köydenim. Küçük yaştan beri bir mahallede beraber oynardık. Fakat sizin teklifiniz bana hoş geldi ve size olan bağlılığımı ve sizin dininize girdiğimi isbat için işte bunları öldürdüm.» Papaz, krala dönüp : «Bu adama valilik vermek değil, kölelik bile yakışmaz. Bu insan değil, insan suretinde bir canavardır. Dünya menfaati için yakınlarını ve arkadaşlarını öldüren, mukaddesatını satan bu herif yarın başka bir düşman tarafından gösterilecek bir menfaat uğruna kale ve şehrimizi düşmana satabilir.» dedi. «Buna valilik fermanı değil, ölüm fermanı yazmak daha doğrudur» dediğinde, kral düşünüp papazı haklı buldu. Cellâda bağırarak : «Bu habisin kafasını vur!» dedi. O mel'un, papaz ve kralın ayaklarına zelilâne kapanıp, yalvarmakta iken, habis canının bağışlanmasını isterken zillet içinde başına inen kılıçla canı cehenneme yuvarlandı. Onun kellesi ise şu âyeti okuyordu.

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

Estezû billâh: «Rubemâ yeveddülleziyne keferû lev kânû müslimiyn.»

Hicr sûresi: 2

Meâli şerifi : «Kâfirlerin yüzleri azaba çevrildiğinde keşke müslüman olsaydık! diyecekler.»

Vatan ve dinine, milletine hiyanet edenler zelil olarak öldürülürler. Dünyada rezalet ile katl olundukları gibi, âhirette de ebedî azâba dâçar olurlar. Zaten, sahih nesebi olan kimse vatan ve dinine, milletine ihânet edemez. Böyle ihaneti ancak piç olanlar yapabilir.

Bir müslüman, esir düşebilir, belki de ölüm ile tehdit edi-

lebilir. Fakat vücudu «Circis» nebi gibi parçalansa, ateşlerle yakılsa dininden ve mukaddesatı olan vatan, millet ve devletinin sırrından bir şeye ihanet etmez. Çünkü dinin icablarını, hürriyeti ve istiklâli sayesinde kendi vatanında icraya kaadir. Onun için Allah celle celâlûhu hazretleri şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ

Esteizü billâh: «Ya ey yühelleziyne amenû in tutiy'u feriykan minelleziyne ütül kitâbe yeruddukûm bade iymanikûm kâfiriyn» sadakallahulâziym.

Al-i-İmrân sûresi: 100

Mânayı şerifi : «Ey mü'min! Ahdinde sadık, iymanında sabit ol. Dünyada herkes dininden dönse, kâfir olsa, vatanına milletine ihanet etse, sen dininden dönme.»

إِنَّا لَدِينَعِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

Esteizü billâh: (İnneddiyne indellahil islâm)

Al-i-İmrân sûresi: 19

Allah indinde yegâne din islâm dinidir.

(Lâ ilâhe illallah Muhammeden resûlullah) kelime-i tayyibesini terk eyleme! Herkes, vatan ve milletine ihanet eylese, sen bu aziz vatanına ihanet etme ve ihanet edeni hoş görme! Şahsına kötülük yapanı af eyle. Fakat mukaddesatına kötülük yapanı asla af etme! Böyle hainleri ne Allah, ne peygamber, ne de şehid ve gazi olan abâ-ü ecdadın af eder. O halde sen de af eyleme! Böyle kişiler tövbe eder, yaptıklarına nadim olup, sebep oldukları zararı tazmin eder ve dinlerine, vatan, namus ve mukaddesatlarına ve milletlerine dönerler ve âmâli-sâliha icra edip bir daha böyle âdilklere dönmezler ise tövbeleri kabul olur. Allah, rahman ve rahîmdir. Bu şekilde tövbe edenle-

ri sen de af eyle! Zira, Allah tövbe edenleri affı mağfiret edicidir. Şeytana uyup çok fenalıklar yaptıktan sonra tövbe edip, Allaha dönüp hayır işleyenlerin haddi hesabı yoktur.

Meselâ, Uhûd harbinde, Hz. Hamza'yı şehid eden Vahşî isimli siyahî köle, İslâm olup, yaptığı zararına karşılık olarak o devirde Yemen'de yalancı peygamberlik iddiasında bulunan Museylemetül Kezzâbı katl eylemiştir. Bu herif kendine peygamberlik geldiğini iddia etmiş, birçok masum halkı doğru yoldan çıkarmıştı. Küstahlığını ileri götürerek efendimize mektup yazıp, dünyanın yarısının kendi ümmetine, yarısının müslümanlara bırakılmasını istiyordu. Efendimiz ona, «Yalancı Museyleme» diye hitab etti. Kendi risaletpenahilerinin tarafı ilâhiyyeden gönderildiğini, böyle dünya menfaati için beşeri ikiye ayıramıyacağı mealinde bir mektup yazıp gönderdi. Bu yalancı peygamber efendimizin son günlerinde ortaya çıkmıştı. Efendimiz âhirete irtihal edince; halife-i-hak olan Ebu Bekir radiyallahu anh, bu adamın üzerine asker sevk etti ve bunlar ile muharebeye karar verdi. Önce, bunlar îymana ve tövbeye dâvet edilecek, kabul etmediklerinde mukatele edilecekti. İslâm ordusu yalancı Museyleme üzerine sevk olunduğunda, Vahşî isimli siyahî köle şöyle diyordu: «Küfrü delâletim zamanında, İslâmın en şerefli insanı olan Resûl aleyhisselâmın amcası Hz. Hamza'yı katlü şehid ettim. İslâmı mahzun edip, mü'minleri ağlattım. Şimdi ise, bu yalancı herifi ben katl edeyim de, ruhu Resûlü şad ve mü'minleri sürura gark edeyim. Belki yaptığım o zararı, bu haini katl etmekle telâfi ederim» dedi ve sözünde durdu. Museyleme'yi katledip canını cehenneme gönderdi. Gönderdi ama, yüzbin Museyleme, Hazreti Hamza'nın bir kılına feda idi. Efendimiz, hazreti Hamza'nın na'sı mübarekleri üzerine yetmiş defa cenaze namazı kılmış ve «Ey Hamza! Senin yerine yetmiş kâfir katledeceğim» ahdinde bulunmuştu, ve «Hamza'yı şehid edeni destarı Kâbe'de bulsanız bile katl ediniz!» diye emrû ferman ettiği halde, râuf rahim olan nebiyyi erham efendimiz iltica eden ve îymana gelen bu vahşî adlı zat hakkında affı ilâhiyyeyi hâmil olan âyet inzal olmuştu :

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Esteizü billâh: «Kul ya ibadiyelleziyne esrefu âla enfusihim la taknatu min rahmetillah innallâhe yagfiruzzünube cemiy'a innehu hüvel gafurur rahiyim.»

Zümer sûresi: 53

Meâli serifi : «Nefislerini israf edenlere ilân et. Benim rahmetimden ümidlerini kesmesinler. Ben erhamer-rahimim. Bana îyman, bana tövbe, bana dönenlerin bütün günahlarını af ederim. Onları mağfiredim ile şad ederim:» Nazmı celili inzal olmuş. Bu derece büyük günah işleyenlerin bile tövbe ettikleri takdirde af olunacakları ilân ediliyordu.

Efendimiz, Vahşi'nin îymana gelmesinden, tövbeye ermesinden sonra onu bile affetmiş, yalnız kendisine hitaben: «Eğer, benim üzüldüğümü istemez isen, meclisime geldiğinde benim karşımda oturma. Arka tarafımda otur, zira seni gördüğümde sevgili amcamı hatırlıyor, müteessir oluyorum. Herhalde benim müteessir olmamı istemezsin» buyurmuşlardı. Vahşi, dünyada, onun cemalinden mahrum kalmış idi. «Kötülük yapan, tövbekâr da olsa mahcubtur» buyuruldu. Zira en büyük ceza affetmektir. Yine en büyük mükâfat affetmektir.

Günahkâr, iken affa mazhar ol da ondaki lezzeti tat demişler. Zulüm gör, sonra o zalimi af eyle. Ondaki lezzeti duy. Ondaki lezzet hiçbir şeyde yoktur. Demişler. Tabii, anlayana! Kalbi lezzet duymayan bu histen mahrum olanlara birşey söylenemez.

H İ K Â Y E

Zaman, Halife-i Hak olan Ömer ibnil-Hattab zamanı idi. Hz. Ömer Radiyallahu anh, ikinci halife idi. Hilâfeti hak idi. Resûlün kayın pederi olmak şerefine nail olmuş, aynı zamanda imam-ı Ali'nin damâdı idi. Kur'anı kerimde bazı âyetlerin inzali Hz. Ömer'in isteği üzerine inmiştir. Faziletini kalem ile, lisan ile ifade etmek mümkün değildir. Şanının yüceliğine şu hadisi şerif kâfîdir :

Efendimiz bir hadislerinde, «**Benden sonra peygamber gelmesi icab etseydi, Ömer ibni Hattab peygamber olarak gönderilirdi**» buyurmuşlar. Yine onun şanı âlilerini şundan yüksek bir şey ile ifade etmek mümkün müdür ki, efendimizin kayın babası ve İmam-ı Alinin damadı olmak şerefini kazanmıştı. Yine kitabullah ile sabittir ki, Allah muhacirin-i islâmdan razı olduğunu ilân etmiştir ve Ömer İbnil Hattab muhacirini islâmdandır. Hem de her sahabe gizli olarak Mekkedden, Medineye hicret etmiş olduğu halde Ömer, âşikâr olarak Mekke kâfirlerine :

«Ben, Medine'ye hicret ediyorum. Haberiniz olsun, kimin anası, babası ağlayacak, karısı dul, evlâtları yetim kalacak ise karşıma çıksın!» demiş, hiçbir kâfir Ömer'in karşısına çıkmağa cesaret edememişti.

Bütün harblerde efendimizin yanından ayrılmamış ve mücaviri, minberi vel mihrab ünvanını almıştır. Hilâfeti zamanında Suriye, Şam, Irak, İran, Mısır feth olunmuştur. Kerameti aliyyeleri nihayetsizdir. Kerameti vücüdiyye, kerameti kevniiyye ve kerameti ilmiyyeye malik idiler. İnşallah yeri geldiğinde zikr olunur. Özü, sözü doğru bir insandı ve İnsanı kâmil idi. Aşere-i mübeşşereden yani hayatında iken «Ne yaparsan yap, Allah seni cennetlik kıldı» tebşiratını, müjdesini alanlardan idi. Hak yolunda mütevazi, düşmana karşı şiddetli ve herkese karşı âdil idi. Resûl aleyhisselâmın, siddikiyet vasfının Eba Bekirde zuhuru gibi; Adl'i Ömer'de, Hâyâ'sı Osman'da, İlmî, cömerdlik ve vefası Ali radiyallahu anh'da zuhura gelmiştir.

Cenabı Fâruku âzam Ömer ibnil-Hattab, ashabın ileri gelenleri ile bir mecliste otururken, güzel yüzlü temiz giyinmiş bir gencin kollarından tutmuş iki delikanlının geldiğini gördü-

ler. Onlarda güzel giyimli ve güzel yüzlü idiler. Huzuru Ömer'e dahil oldular ve emirül-müminin önünde durdular. Hz. Faruk önce iki delikanlıya, sonra diğerine niye geldiklerini sorduğunda; iki delikanlı şu şekilde dertlerini, meramlarını arz ettiler : «Biz, iki kardeşiz. Babamız, bahçesinde çalışırken şu delikanlı tarafından katl olundu. Babamız, kavmi ve kabilesi arasında sevilen ve sayılan temiz ahlâklı bir insandı. Şimdi, biz tutup bu delikanlıyı size teslim ediyoruz. Allahın kitabı ne emir ediyorsa, bu delikanlıya tatbikini istiyoruz.» Hz. Ömer üçüncü gence hitab etti : «Yaptığın doğru mu? Doğru ise ne cevap vereceksin?» dedi. O delikanlı hiçbir korku eseri göstermeden, gayet sakin olduğu halde: «Evet! doğru söylüyorlar. Vakıa şahidleri yok ama, Hazreti Allah celle celâlûhu, bu işi biliyor. Olay, maalesef böyle oldu. Sözleri hakikati halden başka bir şey değil. Müsaade ederseniz olan hâdiseyi ben anlattayım. Siz ne emir ederseniz muhakkak o emir adalet olacaktır. Zira, siz adaletin kendisisiniz. Ben sizin vereceğiniz emre muhalefet etmem. Hâdisi şöyle cereyan etti : Ben köylüyüm. Bu sabah, bu şehire yâni Medine'ye vâsıl oldum. Burada ne arıyorsun diyecek olursanız, burası benim dinimin nebiysi olan iki cihan serverinin şehridir. Onu ziyaret kasdiyle gelmiştim. Mescidinde namaz kılıp, onu ziyaret edecektim. Zira, o, nebiyler serveri «**Benim mevtimden sonra beni ziyaret, hayatımda beni ziyaret gibidir**» buyurdu. Ben şehrin kenarındaki hurma bahçelerinin arasına abdest tazelemek için indim. Atımı bir yere bağladım. O sırada atım bahçeden uzanan bir hurma dalını koparıp, yemeğe başlamıştı. Ben hemen atın yularından tutup çektiğimde birden duvarın kenarında asabi bir ihtiyarın süratle bize doğru gelmekte olduğunu gördüm. Hırından yüzü bembeyaz olmuştu. Sağ elindeki büyükçe bir taşı atıma doğru fırlattı. Bakmağa kıyamadığım o güzel hayvanımı, o cins atımı oraya cansız yere serdi. Ben bu hali görünce aklım gitti ne yapacağımı şaşırılmış bir vaziyette, o taşı aldığım gibi ben de o adama attım. Eceli gelmiş olacak ki, bir kere bağırdı ve öldü. Kaçmak isteseydim kaçabilirdim. Fakat nereye? Burada bu cezayı görmesem, âhirette göreceğim, muhakkak! Ben Allaha inanmışım. Ahiret azabının, dünya azabından ağır olacağına da inandığım için, böyle bir şeye tenezül etmedim. Niyetim o adamı öldürmek değildi. Hayvanımı çok severdim. Onun atılan bir taşla ölmesi beni deli divaneye çevirdi. İhtiyara, canını acıtayım diye taşı attım, fakat öldü. Şimdi emir sizindir» dedi.

Hız. Ömer, çocuğa cevaben cinayeti işlediğini söyledi. Sana islâm şeriatında kısas lâzım geldi buyurdular. Delikanlı hükmü şer'ie göre öldürüleceğini bildiği halde evvelki sükûnetini bozmadan: «Mademki kanun bunu emir ediyor, itaat etmek mecburiyetindeyim, Lâkin benim uhdemde bir yetimin hakkı var. O parayı ben köyümde bir yere gömdüm. Onu benden başka hiç bir kimse bilmiyor. Eğer şimdi beni öldürecek olursanız, o para orada gömülü kalır. O yetimin hakkı zayı olur. Yarın mahşerde, huzuru rabbil-âleminde, yetim, hakkını benden istediğinde ben mazurdum der ve başıma gelen şu kazayı, şu musibeti arz ederim. Allah da benim bu mazeretimi kabul eder. Onun için o yetimceğizin mahrum olmaması için, bana üç gün müsaade ediniz. Gidip o parayı sahibine vereyim» dediğinde. Hız. Ömer: «Bu olamaz. Seni ancak kefalet ile bırakmam mümkün!» dedi.

Delikanlı, «Ya emirül-müminin! Ben kaçacak olsam kaçardım. Allah korkusu benim kalbimi doldurmuştur. Katiyyen kaçmam, emin olunuz» dedi. Hız. Ömer : «Evlâdım kaçmazsın belki, ama kanunu ilâhi ancak seni kefaletle salıvermemi emir eder» dediğinde, delikanlı orada bulunan sahabelere göz gezdirip «Ebu Zeril-Gifari» hazretlerini gösterip; «Bu zat bana kefil olur» dedi. Hız. Ömer, Ebu Zer'e dönüp: «Ya Ebâ Zer, kefil olur musun?» dediğinde Ebu Zer: «Evet! Bu delikanlının üç güne kadar dönüp teslim olacağına kefilim!» buyurdular. Bu kefaletle kimsenin bir itirazı olamazdı. Zira, Eba Zer, eshabı nebiy arasında çok sevilen ve sayılan bir kişi idi.

Delikanlıyı salıverdiler. Üçüncü gün olduğunda dâvacı olan delikanlılar huzuru halifeye geldiklerinde Hız. Eba Zer'i orada buldular. Fakat delikanlı yoktu. «Ey Eba Zer! Kefil olduğun şahıs nerede? Sen bilmediğin, tanımadığın bir adama kefil oldun. Hiç giden gelir mi? Gelmeyecek olursa biz babamızın kanını almadan bir yere gitmeyiz.» diyorlardı. Hız. Ebu Zeril Gifâri radiyallahu anh «Daha müddet dolmadı. Müddet hitam bulsun, delikanlı dönmez ise, bana lâzım gelen ne ise yapınız...» diyordu. Emirül-müminin: «Ya Ebâ Zer, delikanlı geç kalarak gelse yine senin ona kefaretin üç gün olduğu için; Cenabı Allah şahid olsun ki hükmü şeriat-ı İslâmı elbette senin üzerinde infaz eylerim» buyurduklarında orada bulunan kibar-ı eshab ağlıyorlardı. Zira, Eba Zer, muttasıf olduğu güzel ahlâkı, zühtü ile bu ümmetin gözü nuru, sırâcı-müniri idi. Bütün ashab ağlıyordu. Ortalığı tarife sığmayan bir teessür, mahzuniyet ve keder kaplamış idi. Dâvacılara, babalarının di-

yetini vermek teklifinde buldukları halde onlar kabul etmeyip, mutlaka kısas yapılmasında ısrar ediyorlardı. Şimdi ne olacaktı?

Heyecan, hayret, şaşkınlık son dereceye vardığı bir zaman; delikanlı toz toprak içinde, yorgun argın bir halde çıkageldi. Müddet daha dolmamıştı. Kan ter içinde, nefes nefese: «Sizleri belki meraklandırdım, ama ancak şimdi gelebildim. Yetimin hakkını emniyetli bir kimseye teslim ettim. Ben de lâzım gelen kendi işlerimi bitirdim. Vasiyetimi yazdırıp, bıraktım. Ancak gelebildim. Çünkü görüyorsunuz hava sıcak, yolumuz hayli uzaktır. Haydi, buyurun ya emirül-mü'minin, ne yapılması lâzım ise, onu bana icra ediniz!» dedi.

Orada bulunan halk, bu delikanlının sözünde durmasına, ahdinde vefasına taaccup ettiler. Hepsi, «Mü'min işte böyle olur.» dediler. Halkın bu taaçübünü gören delikanlı : «Merd olan sözünde durur. Mü'min ahdine vefakâr olur. Ahdine vefakâr olmayan münafıktır. Ölümden kim kurtulur ki? ben, «dünyada ahde vefa kalmadı» sözünü söyletir miyim.» dedi.

Sözünde sadık ve ahdinde vefakâr olan; merdliğini bu suretle isbat eyleyen bu delikanlıyı tanıyıp tanımadığını Eba Zer'e sorduklarında sahabe arasında sirrâc-ı islâm olan Eba Zer cevaben: «Hayır, hiç tanımıyorum. Bu delikanlı, hiç bildiğim değildir. Fakat huzuru Ömerde bulunan bu kadar sahabî içinde vuku bulan böyle bir teklifi red etmeyi mürüvvet kaidelerine yakıştıramadım. Ben de, «âlemde fazilet kalmamış» sözünü söyletir miyim?» dedi. Bunun üzerine davâcı gençler ise, kalpleri titreyip dâvâlarından vaz geçtiler. Babalarının diyetinin beytîmal'den verilmesi teklif edildiği halde kabul etmeyen bu dâvâcı gençler : Biz de, «dünyada erbab-ı kerem kalmadı» sözünü söyletmeyiz. Sırf rızayı ilâhi kasdı ile dâvâımızdan vaz geçtik! deyip, diyeti dahi kabul etmediler.

Sözünde işte böyle sadık ol! Ahdine vefakâr ol! Zira mü'min, ahdine vefakâr olur. İbrahim aleyhisselâm, ahdinde vefakâr bir nebi idi. Mükâfatını da gördü. Ahdinden dönen, emanete hıyanetlik eden ve yalan söyleyen münafıktır. Zira nebiler serveri böyle tebliğ etmiştir.

Sen mü'minsin. Sana yakışan Kur'ân boyası ile boyanmak, Resûlün ahlâkı ile ahlâklanmaktır. Hakkın bunca nimetlerine şükür edip Allaha, dinine, nebiyne karşı olan ahdini yerine getirmen gerekir. Yalnız malı ile kurban kesmek değil,

icab ederse canını, cânânın uğruna feda edip kurban etmen gerekir. Hem, kestiğin kurban yarın kıyamette senin bineğin olacaktır. Kurban kesecek parası olup da kesmeyenlere ise, korkunç tehdit olduğundan bahsetmiştik.

Nebî aleyhisselâmin, «Hali vakti yerinde olup da kurban kesmeyen bizden değildir.» diye buyurduğunu daha evvel de söylemiştik. Kurban kesmesi gereken, yani üzerine kurban kesmek vacip olan kimsenin yirmi miskal altın değerinde bir parası olması lâzımdır. Bu miktarın bedeli olarak mal olsun, kâğıt para olsun, buna sahib olan müslüman mukim yani yerleşmiş bir kimse ise, o kurban kesmekle mükelleftir. Sonra bu paranın üzerinden bir sene geçmesi şartı da yoktur. Yâni kurban zamanından bir müddet evvel bu miktar paraya sahip olan kişi kurban kesecektir.

Şu hadisi şerife nazar buyurun : «Kim ki bizimle namaz kıldı, bizim ile kurban kesdi ise, o bizdendir. Kim ki bizim ile namaz kılmadı, kurban kesmedi, o bizden değildir.» Tabii, hali vakti yerinde olan kişinin kurban kesmesi vaciptir. Fakir olur ise, yalnız namaz kılması lâzımdır. Kendine kurban kesmek vacip olmaz. Yine hadisi şerifte şöyle vârid oldu : «Ümmetimin hayırlısı, kurban keser. Ümmetimin şerlisi, kötüsü ise hali vakti olduğu halde kurban kesmez.»

Enes radiyellahu anh, nebiy aleyhisselâmdan şöyle bir hadisi şerif rivayet ediyorlar : Kıyamet günü, mü'minler kabirlerinden kaldırıldığında; Allahu sübhanehu meleklerine hitab edip : «Ey meleklerim. Mü'min kullarımı yaya olarak mahşere getirmeyiniz. Onları, dünyada iken benim rıza-ı şerifim için kestikleri, kurbanlarına bindiriniz. Zira onlar bineklerini dünyada iken hazırladılar. Ben onları evvelâ babalarının sulblerine yükledim, sonra analarının karınlarına bindirdim. Dünyaya geldiklerinde analarının kucağına bindirdim, sonra babalarının omuzlarında taşıttım. Daha sonra atlarda, merkeblerde, otomobillerde, trenlerde, uçaklarda ve gemilerde taşıttım. Öldüler, tabut ile arkadaşlarının omuzlarında taşıttım. Şimdi kabirlerinden kalkıyorlar. Dünyadan buraya bineklerini göndermişler idi. Onları yaya yürütmeyin. Kendi kurbanları olan bineklerine bindiriniz.» diye emr edilecektir.

Bu yüzden efendimiz : «Kurbanlarınıza ta'zim ediniz, zira sizleri sıradan, kurbanlarınız geçirir» buyurdular. Kurbanı tazim ise, bayramdan birkaç gün evvel kurbanı alıp beslemek, tüylerini taramak, kınalamak ve hayvan kesilecek yere,

döverek söverek, eziyet ederek götürmemekle olur. Bıçağın keskin olması, ile yüzünü kıbleye karşı çevirerek kesmek ile olur. Keserken gözlerini bağlamak, tekbir etmek, besmele çekmek, üç ayağını bağlamak, fazla olan yerlerini sokağa atmak ve hayvanı keşer iken buhur yakmak ile olur. Bundan başka kestiği kurbanı diğer kurbanlara göstermemek gerekir. Şöyle bir rivayet vardır:

Hız İbrahim, bir buzağıyı anası olan ineğin önünde kestiğinden dolayı, Hız İsmaili kesmekle emir olundu denilir. Eyyüb aleyhisselâmın başına gelen o musibete sebep de : Hizmetçisi ayakta dururken, Hız Eyyüb'ün çoluğu çocuğu ile yemek yemesi idi. Bundan dolayı o musibete mübtelâ oldu denmektedir. Onun için, biri bakarken yemek yemek doğru değildir. Yediğinden o bakan kimseyi tatdırmalıdır, yahut da yediği şeyi göstermemelidir.

Kurban kesildikten sonra, üçe taksim edilip bir bölümünü çoluğu çocuğu ile yemek için, bir bölümünü hısım akrabaya hediye için, bir bölümünü de fıkaraaya vermek için ayırmalıdır. Hepsini fıkaraaya dağıtmak caizdir. Bayramın birinci, ikinci ve üçüncü günü kurban kesilir. Daha fazla malûmat almak isteyen «Kurban risalesine» bakıversin.

Kurban kesecek kimse, birinci günü kurban kesecek ise, kurban kesilinceye kadar oruçlu olmalıdır. Kurban eti ile orucunu açmalıdır. Bayram namazına giden kimse, mümkün ise yeni elbise giymeli. Yeni giymek mümkün değil ise temiz çamaşır giymeli ve kapıdan çıkarken tekbir almağa başlamalıdır ve mescide kadar tekbir almalıdır. Dargınlar barışmalıdır. Bayram günlerinde fukarayı sevindirmeli. İbadet, tevhîd ve tekbir ile o günleri ihya etmelidir. Yoksa, içki, kumar, fuhşiyat gibi Allahın men ettiği, Resûlün sevmediği şeyleri irtikâp etmek Allahın ziyadesi ile gazabını mucib olur.

Yâ ilâhel-âlemin! Bizi affeyle! Affın ile şâd eyle! İyman ile öldür. Salihlere ilhak eyle! Ana ve babalarımıza rahmet eyle! Mü'min kardeşlerimize mağfiret eyle! Âsi olan ümmeti Muhammedi affeyle! Kalplerini islâma çevir. Ve kalplerini nur-u tevhid ile münevver, nuru Muhammedi ile mutahhar eyle! Ruhlarımızı ruhu Muhammed ile âşına eyle! Son nefeste iyman ile çene kapamak nasip eyle! İki cihanda affınla şâd eyle! Nârından azad eyle! Burada tevfikin ile buluşan ümmeti Muhammedi yarın, mahşer günü habibin civarında lütfunla

iskân eyle! Bizleri, nefsimize zebun eyleme! Kâfire uşak, zalime köle eyleme! Bizi dininden tard eyleme! Bâb-ı-kereminden kovma! Dualarımızı kabul eyleyip bizi mesrur eyle! Amin.

Affı taksirat, mahv-ı seyyiat, rızayı rahman, selâmeti ihvan, bakayı iyman, husulu muradat, hastalar şifası, dertliler devası, borçlar edası için, hayırlar fethi, şerhlerin def'i, mü'minlerin şâd olması, âsilerin islâhı, kâfirler, şerirler, mü-nafıkların def'i, cümle ümmeti Muhammedin ruhu için, dersimizin indi ilâhide makbuliyet ve mergubiyeti için, indi Resûlde mahbubiyeti için, dinleyenlerin âmil olması, ihlâs ile yapması için, hasbel-beşeriye rızayı ilâhiyyeye muhalif söz söyledim ise onun da bağışlanması için rızaen lillâh, rızaen liresûlillah, rızaen liricalillah;

Sübhane rabbike rabbil izzeti ammâ yasifun ve selâmün alel mürselin vel hamdülillahi rabbil alemin el-fatıha.

EL HAC MUZAFFER OZAK

**Göründü bak, yine kâbe yolları;
LEBBEYK okur, bunda Mü'min dilleri.
Medine'nin açmış taze gülleri,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Soyunduk libası, giydik ihramı;
Uzak dursun bize dünya haramı,
Çün ziyaret eyleyince Harem'i,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Bâb-üs-Selâm dedik, girdik Kâbe'ye,
Şükür Yâ Rab, diye vardık secdeye,
ALLAH - ALLAH, diye geldik cezbeye,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Beytullâh'ı tavaf eder hacılar,
Ravza'sına vardık, dindi acılar,
Telbiyeyle geçer günler, geceler;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Tavaf ettik biz de Kâbetullah'ı,
Nurlar içre görünce Beytullâh'ı,
Aşk ile anarak Resûlullah'ı,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Safa'dan hem say'y eyledik Merve'ye,
Kasdeyledik bir Allah'a ermeye,
Yüce Mevlâ kusurumuz görmeye,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Arafat'a vardık, vakfeye durduk;
Cebel-ür-rahmede sırlara erdik,
Ravza-i-Resûlde cennete girdik,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

Müzdelife denir, mübarek yerdir.
Ahdine vefakâr, er oğlu erdir;
Bulduğumuz devlet, Hazret-i-Pir'dir,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Mine'de baş eğdik, kurbanaya geldik;
Çün, Bezm-i-Eles'te hakka söz verdik,
Halil-ür-rahmanın sırrına erdik,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Başımız Nureddin Cerrahî kutub,
Yolumuz Kur'andır, erkân-ı-edep,
Mevlâ-i-müteal eyledi nasip,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Yalnız adımız HACI olmasın,
halimize lânet şeytan gülmesin,
Bir sırra erelim, perde kalmasın;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Gönül Kâbesinde saf saf duralım,
Gönülden yol bulup, Hak'ka varalım;
Varıp, riza-i-rahmanı bulalım,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Gönül incitme ki, incinmesin can;
Cana nazar eder, Hazreti Rahman,
Erişir o zaman her derde derman,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

Halimiz ey ihvan! Hakka ayandır,
Bürhanımız âyet, sünnet, Kur'andır;
Pirimiz erenler, yüce sultandır,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...

**Kana kana içtik anda zezem'i,
Makamda İbrahim'in hemdemi,
Niyaz ile geçirerek her demi,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Kâbe'nin çarşısı bir ulu pazar,
Canlar mezağ olmuş, tellâda gezer;
Kiramen kâtibiyn bin sırrı sezer,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Zencisi, arabı, acemi geldi;
Tekbir-ü-telbiye göklere erdi,
Ol Beyt-i-muazzam ne ulu yerdi,
Muhammed'e vardık Allah aşkma...**

**Tekbir ile kondu secdeye başlar,
Gözümüzden aktı aşk ile yaşlar,
Mü'minin her işi, aşk ile başlar;
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Muhammed ümmeti, ey yüce millet!
Yakışmaz sana hiç delâlet, zulmet;
Agâh ol, nedir bu düştüğün zillet?
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

**Eylesin Rabbimiz cümleye rahmet,
Bu yolda çekeriz bir hayli zahmet,
Aşki'ye eyledi Rabbi İnyet,
Muhammed'e vardık Allah aşkına...**

El-Hac Muzaffer OZAK

i R Ş Â D

ONİKİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Ramazana ait mev'ize, âyeti kerime ve hadîsi şerifler, meâlleri ile; Oruç ve teravihin faziletiyle verilen ilâhi ecirler ve insanlara ibret verecek kıssalar : Hızır aley-hisselâmın hamamda bir veliyullâh ile geçen hikâyesi, Hz. Sâbit'in elma kıssası, Mecûsî'nin Ramazan'a hürmeti, İbrahim Halilullahın bir kıssası ile Ramazan hakkında vaaz-ü nasihati hâvi bir risale-i mühimmedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû alâ Resûlüna Muhammed,
Sallû alâ Seyyidina Muhammed,
Sallû alâ mürşidina Muhammed,
Sallû alâ Şemsiddühâ Muhammed,
Sallû alâ Bedriddüca Muhammed,
Sallû alâ Nurilhûda Muhammed.

El-evvelü Allah, El-âhiru Allah, Ezzâhiru Allah, El-batî-nû Allah, Hayrihi ve şerrihi min-Allah. Sübhaneke lâ ilmelenâ illâ mâ allemtenâ inneke entel alîmülhâkîm...

Ey kudretinin yüceliği, insan aklı ile ölçülemeyen Allah! Ey varlığı vâir eden yüce mevlâ! Ey bizleri yoktan var eden hâlik! Ey bizleri iğrenç bir su iken, ana rahminde «Ol!» emri ile şekli insana sokan, bizleri zelil, hakir iken aziz eden aziz! Bizleri çıplak iken giydiren, aç iken doyuran Hakim! Cahil iken ilim veren âlim! Bizleri kendine kul, Habibine bende kılan Rahîm! Bizlere kitabın olan Kur'anı Kerim ile hitab eden Rahman!.. Bizleri mü'min getirdiğin gibi, mü'min ve müslim olarak öldür!.. Salihlere, âşıklara ilhak eyle!.. Bizim isimlerimizi defteri islâmdan silme! Bizleri kapından iblis gibi kovma!.. Bizleri dalâlet, zulmet yollarına gidenlerden kılma!.. Nefsimize esir, zebûn eyleme!.. Baş gözümüze birçok şeyleri görmek nasip ettiğin gibi, kalp gözümüzden perdeyi gafleti kaldır da ârif olalım.. Kulaklarımızın işittiği gibi, kalp kulağımızdan gaflet pamuğunu çıkar da senin kelâmını işitelim!. Kalplerimizi şerh eyle ki, varlığımızın lezzetine ve bize olan kurbiyye-tine vakıf olalım.. Bizi âriflerden ayırma!.. Bizlere, hak ve hakikati gören göz, hakkı işiden ve hakkı işitip de hak ile amel eden kulak ver. Kalb-i-selime malik kıl. Kötü, çirkin huylarımızı ahlâkı kur'aniye ve evsâfı Mustafaiyyene tebdil ve tahvil eyle. Bu mecliste tefvikin ile cem eylediğin gibi yarın âhi-rette, nedamet gününde sevgili habibinin civarında, rahmetin, mağfiretin, lûtfun ile iskân eyle! Burada işittiklerimiz ve

duyduklarımızla âmil olmak ve ihlâs ile işlemek nasip eyle!
İki cihanda affın ile bizleri şad eyle! Meccanen cennetine idhal
eyle! Cenneti firdevste civarı Muhammed'de iskân eyle! Ce-
malinle şad, müştâğrak eyle!

﴿١٨٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ

عَلَيْكُمْ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾ أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ
مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ
يُطِيقُونَ فَدِيَةً طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ
خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Mânayı münifi : Ey iman edenler! Sizden evvelkilere,
oruç nasıl farzedilmiş ise; Mâasiden sakınasınız diye, size de
öyle farz kılındı. Sayılı günlerde ki, ramazan ayıdır farz oldu.
İçinizde, her kim hasta veya yolcu ise, tutamadığı günler sa-
yısınca ramazanın haricinde oruç tutar.

Bakara sûresi: 183-184

Bulduğumuz bu dünya âleminde; nimetlerin en yücesi,
derecatın en âlâsı, Allahın bizlere tevfiği, in'âmı ihsanı olan
iymândır. Bizleri, kendisine kul, habibi mahubuna ümmet et-
mesi ve bizlere hitab edip, Kur'anda yer vermesi ne büyük bir
şereftir ki; hiç bir ümmete bu, müyesser olmamış...

Tevrat'ta Benî-İsrail'e (İsrail oğullarına) : «Ey toprak,

su oğulları!», «Ey İsrail oğulları!» diye hitap etmesine rağmen, bizlere: «Ey iman edenler! Ey şerefi iman ile müşerref olanlar! Ey benim kullarım!» diye şeref bahşetmiştir. Diğer Resûllere, Nebilere de, «Ya İsa! Ya Mûsa! Ya Nuh!» diye hitabı izzet vuku bulduğu halde, bizim Nebimiz Hazreti şahı-risâlet, serveri enbiya efendimize hiçbir vakit «Ya Muhammed! veya Ya Ahmed!» diye hitab etmemiş; «Ya Eyyüher-resûl, Ya Eyyühen-Nebiy! Ya Eyyühel-müddessir!, Ya Eyyühel-müz-zemmil!» gibi efendimize iltifatı ilâhiyesini, böyle hitap ile izhar buyurup, indi-ilâhideki mertebesini biz gafillere ilân etmiştir. Çünkü efendimiz, Allah celleden sonra en büyük varlıktır. Efendimize itaat, Allaha itaattır.

وَمَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

Ve men yuti-ir-resule fekad etâ'allah...

Nisâ sûresi: 80

nazmı celili, buna ne büyük şahit ve delildir. Efendimize ihanet, Allaha ihanettir. Mü'minlere ihanet de, Efendimize ihanettir. Efendimize bi'at, Allah'a bi'attir:

إِذِ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ

(İnnelleziyne yübayi'üneke innemâ yübayi'unellaha yedüllahi fevka eydiyhim)

Feth sûresi: 10

Mânayı münifi : Ey Habibim! Sana bi'at eden, muhakkak bana bi'at etti.

Hazreti Muhammed aleyhisselâmı râzı kılmayınca, Allah razı olmaz. İşte bütün bizlere olan bunca nimet ve şeref; Hazreti mahbubu kibriyaya ümmet olduğumuzdandır. İnsanların en talihlisi biziz. Ümmetlerin en şerefliyi yine biziz. Bu ne büyük bir ihsanı ilâhi!.. Rabbimize ne kadar hamd, eylesek, bu nimetlerin birinin hakkını ödemeye imkân var mı?.. Şimdi içinde bulunup da farkında olmadığımız nimet-i ilâhiden bir miktar bahs edelim :

Her şeyden önce şunu hesaba katmamız lâzımdır ki; bu da ayrıca ihsanı ilâhiyyenin bizlerde tecellisidir. Bir müslüman aileden, Mü'min bir babadan, müslime bir anadan dünyaya geldik. Bedenimizin mayası olan su, helâl olan şeylerden besmele ile meydana geldi. Babamızın belinde iken, babamızla beraber secde ettik. Anamızın rahminde iken Allaha tevhid ve rükû ettik. Okunan Kur'anları ve ezanları dinledik, Besmele ile binamıza başlandı, Besmele ile dünyaya geldik.

Sağ kulağımıza ezan, sol kulağımıza kâmet ettiler. Diyarı islâmda dünyaya geldik. Bizim yüzümüze bakanlar abdestli olarak baktılar (Mâşaallah) dediler. Akşam ve sabah analarımız, hanım ninelerimiz, dedemiz, babamız, hocamız ve amcamız üzerimize Kur'an âyetleri okuyorlardı.

Duyduğumuzu anlar olmuş idik ki; yahud anladığımızı anlatmaya başlamıştık ki, beş vakit okunmakta olan o ezanlar bile, ilâhî dâveti bildiriyor ve o ilâhî ilânda, Muhammed aleyhisselâti vesselâmın, yerin ve göğün bilinen ve bilinmeyen âlemlerin Rabbi olan Allahın «Resûlü» olduğunu haber veriyordu. Günün muayyen saatlerinde bizi zulmetten nûra, şirkten, gafletten tevhide; Dünyadan ve dünya işlerimizden ötürü huzur-u-ilâhiyyeye ve hesaba dâvet ediyordu. Bu dâveti eden Allah, bunu bizlere müezzinin ağzı ile ilân ve ilâm ediyordu. Bu dâveti sübhaniye kıyamete kadar devam edecektir.

İslâm diyarında doğmak, İslâm diyarında büyüme, İslâm diyarında yaşamak ve İslâm diyarında ölmek. İslâm diyarında gömülmek. Bu ne büyük bir ihsanı ilâhi idi. Bütün bunların tersi de olabilirdi. Diyarı küfürde doğabilirdin. Anan ve baban müslüman olmaya bilirdi. Nice insanlar böylece oldular. Kulağımıza ezan sesi yerine çan sesi gelebilirdi. Yüzüne taharetsiz, gusülsüz insanlar bakabilirdi. Böyle olmadı.

Allahın sana olan nimetlerinden bir miktar saydım. Bu nimetlerin farkında bile değiliz. Önümüz böyle oldu ama sonumuz ne olacak? Hür doğdun, hürriyet tadını duydun mu? Onun ne yüce bir nimet olduğunu, hürriyetten mahrum olanlardan sor! Ancak, dişleri dökülen kişi, dişin kıymetini anlar. Ölümüne eren kişi, hayatın kadrini anlar. İbadetsiz kabire varan kişi, ibadetin kıymetini orada anlar ama ne faide?!. İş, işten geçmiştir. «Yarab, beni hayata döndür, sana âmâli sâliha işleyeyim» der, müsaade edilmez. Kıyamet gününde, çırlı çıplak, yalın ayak, müflis olarak huzura varır. Zira âhiretin tarlası dünyadır. Onun tohumu ömürdür. Meyvesi, o tohumu ibadet tarlasında büyütüp semeresini almaktır. Halbuki o, tohu-

mu tarlaya ekmeyip kendi yemiştir, kıyamette eli boş olarak, nedametler içinde ve huzuru hakta mahçup bir vaziyette kalarak nâra sevk olunacaktır.

Buna binaen, aşağıda zikir edeceğimiz hadisi şerif ile Resûlü efham efendimiz. bizleri irşat buyurup, insanların nimet içinde bulunup da, o nimetin farkında olamadıklarını işaret buyurmuşlardır. Zaten, insanlar malik olduğu nimetin kıymetinin farkında olmaz ve olamaz. olanlarda pek azdır. Bir nime- te malik olduğumuzu ancak o nimet elimizden çıktığı vakit an- larız. Hani bir şairin dediği gibi :

**Ol mâhiler ki, derya içredir.
Deryayı bilmezler.**

Buna binaen serveri kâinat efendimiz bir hadisi şerifle- rinde :

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ اغْتَنِمَ حَمْسًا قَبْلَ حَمْسٍ
شَبَابَكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتَكَ قَبْلَ سَقَمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ
وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَوْتِكَ وَفَرَغَتَكَ قَبْلَ شُغْلِكَ

«Beş şey gelmeden, beş şeyi ganimet bil! Ölüm gelmeden, hayatın, fakr-ü zaruret gelmeden, servetin, ihtiyarlık gelmeden, gençliğin, hastalık gelmeden, sıhhatin, meşguliyet gelmeden, boş zamanınızın kadr ve kıymetini biliniz!» buyurmuşlardır. Böylece, bizlerden nasıl bir nimet içinde bulunup da, bu nimetin kadri kıymetini bilmeyenlerimizi irşad buyurup, hakkın bize verdiği nimetlerden istifade etmemizi temin etmişlerdir.

Ana, baba var iken onların kadrini bilenimiz pek azdır. Öldüler mi, o vakit onların kıymetini anlarız. Fakat iş, işten geçmiştir.

İşte, bu saydıklarımız ancak hakkın bize verdiği nimetlerin küçük bir kısmıdır. Bilmediğimiz nice ikramı ilâhi vardır ki; bizim aklımızın mâverasındadır. Yani, biz kullar, onları idrak edemeyiz. Yalnız şunu bilelim ki: En büyük nimet, en yüce saadet, Allaha iyman edip, ona kul olmaktır. Muhammed

aleyhisselâma îyman edip, ona gönül vermektir. Zira, ülül-âzîm Nebilerin hepsi, Resûller resûlü Fahriâlem efendimize ümmet olmayı arzu etmişlerdir.

İşte, bu nimetin farkına varanlar, bu nimeti ilâhiyyeye erenler. Bu fani hayatta ölmeden, hayatlarının kıymetini bilenlerdir. Zira bu hayata gelen ölür. Öyle ise, bizi buraya getiren ve bizi buradan götürenin, elbette bizleri başıboş olarak değil de bir gayeye mebni olarak halk ettiği aşîkârdır.

Bir kere semaya nazar et! Nasıl, gök kubbe üzerimize kaldırılmış. Toprak altımıza nasıl döşenmiş. Güneş; O muhteşem kuvvet, ay ve yıldızlar; ayrı ayrı herbiri kudreti ilâhiyyeye bürhan ve delil değil mi?.. Midemize giren, bir lokma ekmeğin nasıl o hale geldiğini bir düşün!. Nasıl olur da başıboş olarak halk olduk diyebiliriz?..

Bunca nimetleri bize ihsan eden o yüce varlığa, O noksan sıfattan münezze, kemâl sıfatları ile muttasıf olan; bizi yoktan var eden, iğrenç bir su iken bizi ana rahminde şekli insana koyan, zelil iken aziz eden, varlığı nasıl olur da inkâr edebiliriz? Bizi yaşatıp, sonra bir takım musibetlere mübtelâ kılıp, o musibetlere karşı mahkûm olan bizi öldürüp, çoğumuzu çocuğumuzu yetim koyup, bizi her yerde mağlûp eden o galibe nasıl olur da isyan eder, onun emirlerini yerine getirmeyiz?.

Evet; biz bir gayeye mebni halk olduk, bunda şüphe yok. Bilfarz bir gayeye mebni olarak yaradılmasak Allah bizleri yaratsa. Fakat bizlere emirler ve nehiyler vermese, başıboş olarak bıraksa ve bizleri bu hal üzere yaşatsa. Yâni, akıl sahibi, göz, kulak, el, ayak, kâlp ve tefekkür sahibi kıltsa da; yaptığımız kulluğa ve iymana cennet; yaptığımız fenalıklara karşı adalet olarak da cehennemi yaratmasa idi, yani yapılan bunca bedeni ibadetler yorgunluk, para ile yapılan ibadetler de hebâ olsa idi; yapılan bunca fenalıklarda yapanın yanına kâr kalsa idi, buna rağmen bize îyman, islâm ve insanlık nimetlerini veren Allaha yine de teşekkür etmeyecek mi idik?.

Kendilerine emir ve nehiy olmayan nice varlıklar var ki; bunlar tab'an Allaha secde ederler. Meselâ güneş, ay, yıldızlar, dağlar, taşlar, ağaçlar ve benzerlerine cennet va'd ve cehennem va'id olmamış iken, Rabbil-âlemine secde ederler. Bu

saydıklarına «Secde edin!» diye emir olmamış iken secde ettiklerini Rabbilâlemin «Kur'anı Azim» inde haber vermektedir.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا
وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْأَصَالِ ﴿١٥﴾

Esteizü Billâh: Ve lillahi yescudu men fissemavati vel ardi tav'an ve kerhen ve zilaluhum bilguduvvi velâsal.

Ra'd sûresi: 15

﴿٤٩﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ
وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

Esteizü Billâh: Ve lillahi yescudu ma fissemavati ve ma filardı min dabbetin vel melâiketü vehüm layestekbirün.

Nahl sûresi: 49

Ya kendilerine emr-i-sübhani olsa idi... Bizlere emir olduğu gibi. Bunların secdesi bizim secdemiz gibi olmayıp, kendi varlıklarına göredir. Bu secdelerine karşılık bunlara bizim gibi, cennet vaad olunmamış ve cehennem de vaid olunmamıştır. Bunlar, Allahın dilediği gibi var olup, sonra yok olsalar gerektir. Bunlar bizim gibi ebedî de değildirler. Halbuki, biz ebediyiz. Mü'minler ebedî cennette, daima zevk-ü-sefada, bıkılmayan taze bir hayatta, kâfirler, hakkı inkâr eden zalimler ateşte, dayanılmayan, an be-an artan binbir türlü azabdadırlar.

Şimdi, başı boş olarak yaradılsak, ebedî olmasak dahi, yaptığımız secde ve ibadetlere cennetler verilmeseydi, öldükten sonra dirilmeseydi, yaptığımız ibadeter yorgunluk, yaptığımız fenalıklar yanımıza kâr kalsa dahi; bu fani hayat için istikbal olmayan birkaç senelik ömür için bile bize verilen bunca nimetlere karşılık şükretmek, secde etmek, insanlık dâvasında bulunan kimseler için edâ edilmesi gereken bir borç, bir insanlık borcu değil midir?..

Halbuki, biz; «Allah'a iman» ve «Ona ibadet etmek için» halk olunduk. Onu bilen ve ona ibadet kılana, ebedî bir hayat verilir ki, ölümü yok; bir mülk verilir ki, zevali yok, bir gençlik verilir ki, hastalığı ve ihtiyarlığı yok, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, insan aklının hatıra getiremediği, en güzide yazarların, en güzel söz söyleyenlerin yazmaya ve söylemeye kudreti olmadığı nimetler biz mü'minlere hazırlandı. Kulluğunu bilmeyen, Allahı tanımayan, ona iman ve ibadet kılmayan âsilere de, öyle bir azap hazırlandı ki; bu azabı ne gözler gördü, ne kulaklar işitti, ne de akl-ı-beşer bunu düşünüp tahattür edebildi.

Bu azaptan Allaha sığınırız.. Ey mü'min! İçinde bulunduğun nimet zevale ermeden, bu nimetin kadri kıymetini bil! Bu nimet senin ömründür! Bu ömür çok çabuk geçicidir. Bu güne kadar neler geldi cihana, neler geçti cihandan...

**İşte, bu sırrı Kur'andır;
Küllû men aleyha fân'dır,
İki kapılı bir handır,
Konan göçer, karar olmaz..**

Hani nebiyeler? Hani bunca beşer? Azrail, her gün binlerce can biçer. Hani Firavunlar? Ene rabbikümul âlâ diyenler?. Nerede Nemrud'lar, Dâra'lar, cihana sığmayan İskender'ler, Sezar'lar? Bunca düşünür ve yazarlar?.. Hani Leylâ ve Mecnun'lar? Nerede beyler, sultanlar, fakirler, sâiller, gedâlar? Çiftçinin ekini biçtiği gibi biçildiler. Amel sandığına girdiler.

Bizler de yakın bir zamanda amelimizle başbaşa kalacağız. Öyle ise, ölüm gelmeden hayatın kadrini bil! Allaha yarar amel kıl! Rabbini bil, rabbini bul, rabbinden razı ol!

İşte; bir nimete daha eriştik. İşte «Evveli rahmet, ortası mağfired âhırı nârdan azat» olan Ramazana yetiştin. Bu ay, içinde bulunduğun öyle bir ay ki; bu öyle bir nimet ki; hiç bir kavime verilmedi. Oruç, O kavimlere de, sana da farz olduğu gibi farz oldu. Fakat, onlara daha ağır olarak yüklendi. Sana daha kolaylaştı ve ecri daha çoğaldı. Neden? Sen; sevgili Muhammed'in ümmetisin. Sana hususî muamele var. İsrail oğullarından birisi seksen sene gaza etti. O seksen seneyi saadetle geçirdi. Onun yaptığı seksen sene ibadet ve gazânın sevabına erişebilmek için, sana bir gece verildi. Yani, sen, Ramazanda

Leyle-i-Kadirde kılacağı iki rekât namaz, ile, İsrail oğlunun seksen küsür sene yaptığı ibadetten, gazâdan Allah'a daha sevgili olacak, onun nail olacağı nimetten daha yücelerine ulaşabileceksin.

Ramazan geldi; kadrini bil! Çok çabuk geçer. Ömür de böyle çok çabuk geçer. Namaz vakti de böyle çabuk geçer. «Ramazan yine gelir» deme; giden Ramazan bir daha gelmez. Gelecek Ramazan başka bir ramazandır. Belki ramazan kıyamete kadar gelecek, fakat bu ramazan belki senin son ramazanındır. «Namaz geçti, yine gelir» deme. Belki bu senin son namazındır.

«Tekaüt, Emekli olayım da sonra ibadete başlayayım!» deme; Belki, seni emekli olmadan cansız ata bindirirler. Dikşsiz gömlek giydirirler. Urgansız, zincirsiz bağlayıverirler.. Hemen gayret kuşağını bağla; Günahına çokca ağla, seherlerde ciğer dağla. Rabbine kıyam, kıraat et. Huzurunda el bağla. Faniliğini düşün, o Bâki... Zayıflığını düşün, o Kavî...

Ne güzel şey; Rabbi ile buluşmak! Ben, sana onun tadını nasıl anlatayım?. Köre renk, sağıra ahenk, enine cimân lezzetinden bahsetmekle, onlara bu zevki anlatabilir misin? Kör görmeyince ona renk sözle nasıl anlatılır? Bu rengârenk çiçekler, ağaçlar, gökler ve güneşler, suda oynayan balıklar; gözü görmeyene nasıl gösterilir? Burnu koku almayana gülün kokusundan, sümbülün edasından, Fulyanın şemmesinden nasıl bahsedilir? Sağıra kuşların cıvıltısı, suların şırıltısı, Kur'an ve ezanın nağmeleri nasıl anlatılır?

Rabbinle başbaşa kalırsan; gözünden birgün perde kalkacak, renkleri göreceksin. Burnun koku alacak, güllerin, sümbüllerin, fulyaların, nergislerin kokusunu duyacaksın. Sağırlığın gidecek, onların her daim Allahı zikir ettiklerini işiteceksin. Kalp kulağın açılacak, Kur'andan haz duyacaksın. Bülbüllerin nağmelerinin, suların şırıltısının altında «TEVHİD» in sesini işiteceksin.

Bunlar, dünyada ulaşabileceğin nimetlerdir ve birgün sona erecektir. Ya, bir de âhirette nail olacağın nimetler... Hem onların sonu da yok, Ebedî...

İşte, Ramazan geldi ve her gece münadî nida etmede, Duyabildin mi? «Bizi isteyen, bizi seven yok mu?.. Biz de onu sevelim!» İşte, bu nida ile her Ramazan akşamı ve her Ramazan gecesi seslenilmektedir. Bu da Ramazanı şerife mahsus bir nimeti-ilâhidir. Bak; Musa nebiyle ne sohbet oldu; Musa aley-

hisselâm, kelimullah, Tur'a gidiyor. Binbir kelâma, Senin de Tur'un iftar vaktidir.

«Ya Rabbi! Benim ile konuşuyor, bana hitab ediyorsun. Cemalini göstermez misin?.. Senin cemâlini de göreyim» dediğinde ,

لَنْ تَرِنِي

Len terâni...

Â'raf sûresi: 143

«Ya Mûsâ! Cemâlimi nasıl görebilirsin ki, aramızda yetmişbin perde var. Sen, beni görmeye kadir değilsin. Fakat, kıyamete yakın benim sevgili Muhammedimin ümmetlerine bir ay hediye edeceğim. O ayın adı RAMAZAN olacak. İşte o ayda oruç tutan ümmeti Muhammede iftar vaktinde öyle bir tecelli edeceğim ki.. Şimdi, seninle benim aramda yetmişbin perde olduğu halde, iftar vaktinde oruç tutan ümmeti Muhammed'le aramızda perde olmayacak.»

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ نَاقِلًا عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ
الصَّوْمُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ

(Essavmu liy ve ene ecziy bihi)

«Ve Oruç benim içindir, onun mükâfatı bana aittir.» meâli Hadisi Kudsiyi âlimler: «Her ibadetin ecrini Allah kullarına bildirdi. Orucun ecri ise bana ait; ancak oruç tutan kullarımı ben ecirlendiririm» Cemâli ilâhisi ile tefsir buyurmuşlardır.

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَاقِلًا عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ كُلُّ
عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ

(Küllü amelibni ademe lehu illassavme feinnehu liy ve ene ecziy bihi)

Diğer bir hadisi şerifte, Cenabı risaletmaap efendimiz : «Cennetten Rabbinizi ayın ondördü gibi, Bedri-tam olarak göreceksiniz.» Tabii, nasıl ve ne şekilde bizce meçhul? Allahça malûm olarak! Mûtezile mezhebine sâlik olan âlim bir zat ile münazara ettiğimizde, o zat ben fakire «Allahı görmek mümkün değildir» diyerek biz sünniyül--mezheb olanların bu babdan akaidlerini çürütmek için, Musa aleyhisselâma (Lenterami) yâni «Sen beni göremezsün ya Mûsâ» âyeti ile:

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ
الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤٣﴾

Lâ tûdrikühül-ebârü ve hüve yûdrik-ül-ebâre ve hüvel-lâtif-ül-habiyr...

En'am sûresi: 103

âyetini okudu.

Ben fakir inayeti-ilâhiyye yardımı ve ruhaniyyeti Muhammedi ile, «Bizim belki bu varlığımızla Allahı görmeğe kudretimiz yetişmez lâkin, Allah bizlere cemâlini göstermeğe kaadir değil midir?» dediğimde cevap veremeyip iskât oldu.

Evet; «Len terâni ya Mûsâ!» buyuruldu. O zaman, vakti Musa idi. Şimdi vakt-i Muhammedidir. Musa nebiyye cemalini göstermedi ama, mirâçta risaletmaap, sahibi mirâç efendimize altı cihetten münezzehtir. Biz, ümmeti Muhammede de yarın âhirette müşahede ettirecektir.

Hattâ evliyaullahtan yüksek dereceye vasıl olan, yani,

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ وَعِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

Fiy mak'adı sıdkın inde meliykin muktedir

Kamer sûresi: 55

âyetindeki sırta erenler, bu dünya âleminde de bizce keyfiyeti meçhul olarak bu tecelliye nail oldular. Bu cümleden olarak, İmamı Ali kerremallahu vechehu hazretleri : «Ben görmedi-

ğim Rabbe ibadet etmem!» buyuruyorlar. İmam-ı Ali gibi göze mazhar olana perde olmuyor.

Buna müşahede kapısı derler; ehline mâlûmdur. Kör, rengi, sağır, âhengi ve enin olan kişi zevki inkâr ettikleri gibi, her şahsı kendi göz ölçüsü ile ölçenler aldandı. Rü'yeti ilâhiyeyi inkâr edenler, inkâr ededursun. Biz sünniler, onlara bu mübarek ve maksad-ı-âlâ olan, lütfu keremi ilâhî ile müjde verip, onları rü'yetullah ile, Allahı görebilmek ile müjdelerken, onlar bize «Hayır görmek mümkün değildir» diye bu nimetten bizleri mahrum etmeğe çalışıyorlar.

Mevlûd da ne güzel söylenmiş : «**Aşikâre gördü rabbil-izeti; Âhiretde öyle görür ümmeti.**» Evet; müslüman kardeşim! Orucun mükâfatı cemali ilâhidir. Bu ilâhi nimete ermek isteyen, Allahu-sübhaneye itaat ederek, ramazan-ı mağfiret nişanda oruç tutsun. Orucu severek tutsun ve tahsin etsin. Orucun dünya ve ukbada nice bir saadet olduğunu düşünerek oruç tutsun. İhlas ile, sevgi, muhabbet, aşk ile oruç tutsun.

Cenabı risaletmaab efendimiz buyuruyorlar :

«Eğer benim ümmetim; ramazanda olan fevzî necatı bilseler, ömürlerini ramazan ile geçirmelerini Allahtan niyaz ederlerdi.»

Zaten islâm beş şey üzere bina kılındı. Oruç, Namaz, Hac, Zekât, Kelime-i Şehadet.. Temeli islâm bu... Bu ibadetler olmazsa, temeli islâm yıkılır. Yoksa «Ben müslümanım» deyip namaz kılmadan, oruç tutmadan, zengin ise zekât vermeden, hac etmeden, kuru dâvâ ile avunanlar sonunda nedamet edecekler fakat, bu nedametlerin faidesi olmayacaktır. Vücudu sağlam olan bir kimse için, ne kadar çirkindir namaz kılmamak ve orucunu yemek...

Ey mü'min! Yukarıda oruç tutanı cennet ve cemâli ilâhi ile müjdeledik. Sağlam olup orucunu tutmayana olacak azaptan da bir nebzecek bahsedelim :

Bir kimse, üzerine farz olan orucunu tutmazsa; bu kimsenin ölürken susuz olarak öleceğini mukaddes kitaplarımız haber vermektedir. Hattâ, bütün denizler tatlı su olsa da ve bütün nehirleri, bütün pınarları bu adama içirseler yine de susuz ölecektir. «Bu nasıl olur?» deme!.. Su insanı kandırmaz, Allah insanı kandırır. Su, sebeptir. Ateş insanı yakmaz, bıçak

insanı kesmez. Bunlar sebeptir. Müsebbibi hakikî Allah celledir. Hazreti İbrahim'i nârâ attılar, ateş, İbrahim nebiyyi yaktı mı?.. İbrahim aleyhisselâm, kurban için sevgili oğlunu, İsmail'ini sevgilisi Allah namına kesmek murad ettiğinde bıçak İsmail'i kesti mi?!

Körpe eti kesmeyen bıçak, kayaya vurulduğunda kaya yarılıvermişti. İşte, ihlâs ile hak yoluna İsmail gibi baş verirsen, bıçağın senin boynunu kesmeyeceği ve eğer hak yolunda Allaha, İbrahim gibi dost olursan, ateşin seni yakmayacağı Kur'ân-ı Kerimin âyeti ile sabit oldu.

**Eğer, âşık isen yâre
Sakın aldanma ağyâre
Düş İbrahim gibi nâre
Bu gülşende yanar olmaz.**

Dost isterler, ihlâs isterler, vefâ isterler, aşk isterler, «Ben cennet istemem, bana Allah gerek» diyen yalancı âşıklar, gecekonda için îymanınını satar. «Bana Hûri gılman gerekmez» diyen müraî, âkibeti çirkin olacak bir kadın için dinini değiştirir. Hazreti Yunus Emre'den birkaç beyt ezberleyip kendini Yunus sanan zavallı; işte sen bu haldesin. Bırak bu kafayı hakkı ile âşık ol ki, sözün hakikat olsun.

**İsteyen yârı
Terk eder vârı
Görse didârı
Saklar esrarı.**

Hallâc-ı Mansur «Enel Hak» dâvasında başını verdi. Sen de bu dâvayı güdüyorsun ama, hak için bir tırnağını söktüremezsin. Cana, cânının nişânı gerek...

**Sen, damlayı görmeden umman arzu kılarırsın
Zünnarını kesmeden, iman arzu kılarırsın...**

Âşıklıktan dem vurursun; dosta itaatın yok! Nerede kaldı muhabbeti aşk?. Oruç hakkın sıfatıdır. O sifata gir, oruç melekler sıfatıdır, o sifata bürün. Oruç üç kısımdır. Sen hangi orucu tutuyorsun?

Bir oruç var, yeme ve içmeden ve cinsî münasebetten kendini fecri sadık ile güneşin gurubuna kadarki vakitte mu-

hafaza etmektir. Bu türlü oruç dahi tutmayıp kendini, Allahın âşıkı sanan kişinin aklına şaşılır ve o dâvada olan kişiye acınır. İkinci bir taife vardır ki; bunlar fecri sadık ile, gurbu şemse kadarki vakitte bu üç şeyden kendilerini muhafaza ettikleri gibi, gündüz ve gecesinde de gözünü harama bakmaktan, kulağını kötü şeyleri dinlemekten, dillerini gönül yıkmak, seb, küfür ve yalan söylemekten, ağızlarını haram lokma yemekten, ellerini ve ayaklarını Allahın izin vermediği yerlere gitmekten ve kalblerini kinden ve hasetten âri tutarlar. Bunlar, saydıklarımızdan bir tanesini yapsalar oruçları bozulur, yani bu kimselerin yalnız yeme, içme ve cinsî münasebetten oruçları bozulmaz.

Gözü ile harama, dili ile yalana teşebbüs etse bile oruçları bozulur. Bunlar, zaten bütün sene ramazandan hariç zamanlarda da yeyip içseler ve helâlları ile cinsî münasebette bulunsalar dahi, diğer âzaları yukarıda anlatıldığı gibi oruçludur. Bunlara bu ümmetin «Havas» kısmı denir. Bunlar veliyullâhtır. Bunlar, sözlerinin eridir. Namazlarında huzû ve huşû sahibidir. Kendilerini kötülükten koruyanlardır. Muhakkak felâha erenlerdir.

Bir de, üçüncü bir zümre vardır ki, bunlar da yedi âzaları ile oruç tutup, kalblerine Allah'tan başka bir şey girdiğinde oruçları bozulur. Bu zümreye de «Hâssül-havas» derler. Bu zevatı âlinin kadrini Allahtan başka kimse bilmez.

H İ K Â Y E

Hızır Aleyhisselâm, bir hamama gider. İhtiyar bir zatın, kendi başına bir kurnada yıkanmakta olduğunu görüp, yanına varır. Selâm verir ve ihtiyar zata lâtife olarak, karşı kurnada yıkanan gençleri göstererek : «**Baba, gençliğinde ihtiyarlara hizmet etmemişsin ki şu delikanlılar da sana hizmet edip seni yıkamıyorlar**» dediğinde, ihtiyar zat : «**Biz gençliğimizde ihtiyarlara hizmet ettik, ama zamane delikanlıları bize hizmet etmiyorlar**» der.

Hızır Aleyhisselâm : «**Ya öyle mi?**» diyerek, ihtiyarın arkasını sabunlar ve yıkar. İhtiyar zat ona teşekkürden sonra : «**Gençler bizim sırtımızı varsın yıkamasın. Allah, bize işte böyle Hızırı gönderip yıkatır!**» deyince, Hızır Aleyhisselâm şaşırıp kalır, «**Benim Hızır olduğumu nereden biliyorsun?**» dediğinde : «**Allaha kul olana böyle şeyleri bilnek güç değildir**» cevabını alır.

Hızır Aleyhisselâm, Cenab-ı Allaha münacaat edip : «Ya rabbi! Bana bir defter verip, o defterde sevdiklerinin ismini bildirdin. Bu zatın ismi burada yok. Bu kimlerdendir?» dediğinde, Allahu sübhanehu ve teâlâ hazretleri cevap verir : «Ya Hızır! Sana verdiğim defter, sevdiğim ismini hâvidir. Bir defter daha var ki, onu sana vermedim ve bir kimseye de bildirmedim. Onlar, benim tahtı gubabımdadır. Benden başka onları kimse bilmez. Onlar beni sevenlerdir. Sana isimlerini verdiklerim benim sevdiğimlerdir. Bu zat ise beni sevenlerdendir.» buyurdu.

Görüyorsun ya! İşte; Allahı isteyip de cenneti istemeyen böyle zatlardır.

Hûriye meyletmeyen böyle erlerdir. Yoksa, islâmın temeli olan namaz, oruç, Hac ve zekâtı, yüzlerce kusur ile eda eden, cumadan cumaya bayramdan bayrama secdeye başkoyan kimsenin hemen, kendini Allaha âşık sanıp, Allahın emrini dinlemediği ve onun sevgili peygamberini incittiği halde, velîlikten söz etmeye hakkı olmaz. Öyle yalancılığı bırak! Bu ömrünü ganimet bilip hemen Allaha kulluk edegör...

Bak; Oruç tutanlara verilen mükâfat! Kıyamet günü olduğu vakit bir sınıf oruç tutan mü'minleri, Cenab-ı Allah gizli olarak cennetine dahil eder. Bunlar cennetin önünde dururlar. Cennetin memuru olan Hâzin, bu zümreye hitap edip sorar : «Sizler mahşer yerine uğramadınız mı? Hesapta bulunmadınız mı? Sıratın şiddet ve dehşetini görmediniz mi?» dediğinde, onlar : «Hayır! Allah, bize lûtf edip bunları göstermedi.» dediklerinde : «Bu derecata nasıl ve ne ile nail oldunuz?» sorusuna cevaben de : «Biz, dünyada Allaha gizli ibadet ederdik, Allah da bizi âhirette cennetine gizli olarak aldı.» diyeceklerdir.

Her ibadet gizli yapılabilir. Gizli yapılan her ibadet âşikâre olduğunda, o ibadete gösteriş yani riya karışabilir. Fakat oruçta riya, gösteriş olmaz. Oruç öyle bir ibadettir ki, Allah ile kul arasındadır. Oruçta riya, gösteriş yapmak imkânsızdır. Oruç, nâra yani ateşe kalkandır. Orucu tutana ateş yoktur.

İşte, Fahri-risalet efendimiz bir hadisi şeriflerinde buyuruyor : «Hiç bir ümmete verilmeyen, hiçbir ümmetin nail olmadığı beş büyük ihsan-ı ilâhî, ümmetime verildi. Ümmetime verilen bu beş lûtfu ilâhiden birincisi şudur : Ramazanın birinci günü akşamı olduğu vakit, Cenab-ı erhamer-rahimin haz-

retleri, oruç tutan ümmetlerime merhamet ile nazar eder. Bu nazarı rahmete uğrayanı bir daha azâbına koymaz.

İkinci lûtfu-keremi : Melâikei kirâma, ümmeti Muhammed nâmma istiğfar ile emr eylemesidir.

Üçüncüsü; oruçlu mü'minin ağzının kokusunun Allaha misk kokusundan daha sevgili oluşudur.

Dördüncüsü şudur ki : Cennete Ümmet-i Muhammed için tezyin ol, ziynetlen diye emr olunur. Çünkü Allah: «Bana iman eden kullarıma müjde olsun. Onlar benim dostlarımdır.» buyurdu.

Beşinci nimeti ilâhî de, oruç tutan cümle Ümmeti Muhammedi afv ve mağfîret etmesidir,» yine Eba Hüreyre radiyallahu-anhtan bir hadîsi şerif rivayet edildi:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَ
اِحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Hadîsi şerifin meâli : «Bir kimse ramazanı şerifte sevabını Allah'tan ümit ederek oruç tutsa, geçmiş günahları afv ve mağfîret olur» buyuruyor. Bu ne büyük lûtfu sübhani bizlere...

Bu ayda, fazl ve keremi ilâhî coşar. Resûl-i Kibriya efendimiz buyuruyor ki : «Ramazanı şerifin her saatinde, altı-yüzbin kişi azâbı ilâhîden azad olur. Bu böylece Leyle-i Kadire kadar devam eder. Leyle-i Kadir geldiğinde, Ramazanın evvelinden Leyle-i Kadire kadar her saatte azad olanın tamamı kadar insan azad olmaya başlar ve bu böylece bayram gününe kadar devam eder.»

Görüyoruz ki; ey Ümmet-i Muhammed! Ramazan ayı, Cenab-ı lemyezelin rahmetinin cûşu-hurûşa geldiği mübarek bir aydır. Bu ayda Allaha isyan eden, Allahın emirlerini dinlemeyen, yarın kıyamet gününde huzuru izzete ne yüzle varabilir?

Hazreti Câbir radiyallahu anh, Resûl Aleyhisselâtu Ves-selâmdan rivayet ettiler; Resûlü Ekrem Efendimiz bir gün bizlere şöyle buyurdular :

«Ramazanın son gecesi olduğunda, semavat ve arz ve me-lâike, ümmeti Muhammedin musibetine ağlarlar» dediğinde, biz dedik ki : «Ya Resûlallah! Hangi musibete?» Saadetle bu-yurdular : «Ramazanın gitmesi musibetine», «Zira ramazan-da dualar kabul, sadakat makbul ve ecri kat kat hasenata ve-rilen sevap pek çok, azâb ise kaldırılmış, günahlar af olmuş, hangi musibet ramazanın gitmesi kadar büyüktür?» Ramaza-nın gitmesine, sema ve arz ağlıyor, yerler gökler inliyor. Hal-buki asıl ağlamak bize düşer, inlemeler ve teessüfler bize ge-rek. Zira, böyle mübarek bir aydan ayrılıyoruz. Bir daha ra-mazana yetişeceğimiz meçhûl?.. Yine bu aya mahsus lûtf-u İ-lâhiyeye bakınız; Allahü Teâlânın kiramen kâtibine emr ey-leyip : «Ümmeti Muhammedin hasenatını yazınız, seyyiatını yazmayınız, geçen günahlarını da siliniz.» dediğini Resûl Aley-hisselâm haber vermektedir.

Allah için oruç tutan, orucunu helâl lokma ile tutup, he-lâl lokma ile açmalıdır. Yoksa haram ile tutulan orucun faide-si, ancak açlık ve susuzluk ile perhizdir. Yine, haram lokma ile açılan oruç da böyledir. Zaten, islâmda her işin meşrû, he-lâl olması şarttır. Allahtan korkmadan, insan ve hayvan hak-kına tecavüz eden kişinin hali dünyada ve âhirette çok müş-küldür. Dikkat ediniz; ibadullahın hakkını zulmen yiyenlerin çocuklarının ya deli veyahut her birinin bir türlü derde müp-telâ olduğunu göreceksiniz. Hayvan olsun, insan olsun; onla-rın haklarını gözetiniz. Hele gayrı müslimlerin hakkına çok dikkat etmeliyiz. Zira, onlar yarın kıyamet gününde kendi haklarına tecavüz edip gasbeden mü'minlerin îymanına sarılıp indi ilâhîde mahkûm ettireceklerdir.

Âbâü-ecdadımız, bu gibi gayrı müslimlerin haklarına te-cavüzün ne kadar mühim bir günah olduğunu bildiklerinden, onlar hakkında (Reâya) tâbirini kullanmışlardır.

Kıyamette hak kaza edilir, herkes yaptığını bulur. Kim-seye zulüm olunmaz. Yukarıda söylediğimiz gibi, haram ye-menin yalnız âhirette değil, dünyada da cezası görülmektedir. Âdem Aleyhisselâm, Allahın haram ettiği şeyi yemese, oğlu Kâbil, Habil'i katli eylemezdi. Aşağıdaki kıssayı ibretle oku :

H İ K Â Y E

Mezhep sahibimiz İmam-ı A' zam Ebu Hanife hazretlerinin pederi âlileri Hazreti Sâbit rahimehullah; bekârlık zamanında bir akarsu kenarında abdest alırken, su üzerinde bir elmanın yüze yüze kendine doğru gelmekte olduğunu görür. Bu elmayı alıp, ısırır. Elmanın suyunun dişine dokunması ile birden : «Benim olmayan bir şeyi nasıl olur da sahibinin rızası olmadan ısırırım?» der ve suyun aktığı tarafa doğru yürümeye başlar. Uzun bir müddet sonra suya doğru dalları uzanmış bir ağaç ve üzerinde de elmalar olduğunu görüp, ısırıldığı elmanın o ağaçtan olduğuna kanaat getirerek; bahçede çalışan zata hitaben : «Efendi! Üç saat kadar ötede, bu elmayı bulup, yemek için ısırardım. Fakat, düşünemedim ki benim olmayan bir şeyi nasıl yiyebilirim ve bu hakkı yerine getirmek için bu kadar yol yürüdüm. Bu elmanın sizin ağacınızdan olacağını tahmin ettim. Şimdi ya elmanızın bedeli ne ise vereyim, yahut bana bu haksızlığımı helâl ediniz» diye ricada bulunduğu anda, ismi Salih olan bahçe sahibi, bu zatı imtihan etmek için : «Hayır olmaz! Helâl etmem.. Neden, benim malımı benden izinsiz ısırдыңız!» dediğinde, «Helâl etmeniz için ne yapmam lâzım?» cevabını alır. Salih hazretleri de : «Yanımda bu bahçede, benimle üç sene çalışırsan, ancak o zaman helâl ederim.» buyurdular. Böyle yapmakla acaba bu zat mürâi, yani gösteriş için mi ve sofu adam dedirtmek kasdi ile hareket eden bir sofiyi saloz mu, yoksa hakikaten Allahtan korktuğu için hak yemiyen bir insan-ı kâmil mi idi?

Bunu anlamak istemişti. Bu maksatla böyle bir telkif yaptığında Hz. Sabit, tereddütsüz : «Evet, çalışırım!» cevabını verdi ve cevabında dediğini yaptı, yani üç sene çalıştı. Üç senenin hitamında, Salih hazretleri, Sabit hazretlerine hitaben : «Üç seneyi ikmal ettin, fakat yine sana bu elmayı helâl etmiş değilim. Bu hak ancak şu şekilde kaza olunabilir; benim bir kızım var. İsmi, Abîdetül Ezher'dir. Gözleri görmez, kulakları işitmez, eli tutmaz, ayakları yürümez, bu kızımı da tahtı nikâhına alırsan o zaman bu bahçede elma da, elma ağacı da senin olur. Hem senin gibi vicdanlı damadı ben nerede bulabilirim? Kızım bu halde iken ben ölürsem ona kim bakar? Ancak senin gibi helâl süt emmiş bir kimseye onu emanet edebilirim. Din-

darsın, vicdanlısın, haydi bana cevap ver de helâl edeyim» dediğinde, Sâbit hazretleri : «Onu da alırım!» cevabını verdi.

Düğün hazırlığı yapıldı, büyük ziyafetler verildi. Nikâh kıyılıp, Sâbit hazretleri gerdek odasına girdiğinde; dünya güzeli, sapasağlam bir hanımın gelin elbiseleri giymiş, kendisini beklediğini görünce, hemen dışarıya çıkıp kayınpederine : «Bu nikâh sahih olmaz. Sen bana kızım kör dedin, içeride bir âhu gözlü var. Sakat dedin, bir servi endam duruyor» der. Salih hazretleri ise : «Ben sana mecaz söyledim. Kör dedim, harama bakmadı. Sağır dedim, kötü kelâm, fena söz duymadı. Eli tutmaz dedim, harama el vurmadı. Kötürüm dedim, Allah rızası olmayan yerlere gitmedi. O senin ailendir. Helâlidir. Sana yakışan bir eştir.» dedi.

Sâbit hazretleri o afife hanım ile evlendi ve İmam-ı A'zam o sultandan dünyaya geldi ve İmam-ı A'zam çocuk iken üç günde Kur'anı Mübiyni hatm etti ve sevinerek eve gelip «Anneciğim! Günde on cüz okuyup, üç günde Kur'anı hatm ettim» dediğinde, Abidetül Ezher hazretleri oğluna hitaben : «Evlâdım! Baban, izinsiz olarak elmayı ısırmasaydı, bir günde hatm ederdin.» buyurdular. Rahmetullahi aleyha...

Bazı kimseler İmam-ı A'zam'ın annesinin ismini, ben fakire birçok defalar sordular. Bu kitaba yazıp, soran meraklılara bildiririm :

İmam-ı A'zamin mübarek validesinin ismi (Abidetül Ezher) hazretleri, anneannesi yani ninesinin ismi (Zare) hazretleri, ana dedesinin ismi (Salih) hazretleri, baba annesinin ismi (Saliha) hazretleridir. Bu isimleri aldığım kaynaklar : «Ravzatül Ulema», «Silsile-i Numaniye» ve «Cami-ül-edep» nam kitaplarda mezkûrdur.

Haram yiyenin, değil orucu, kırk gün duası kabul olmaz. Hazreti Musa Tûr'a giderken, bir zatın kanlı yaşlar dökerek ağladığını gördü. Bu kadar ağlamasına sebebin ne olduğunu kendinden sorduğunda, o zatın Allahtan af ve mağfiretini istediğini öğrendi. Binbir kelâmda Allahü Teâlâyâ o zatın af edilmesini niyaz ettiğinde, hitabı izzet gelip : «Ya Mûsa! Üzerindeki elbisede haram var. Ben haram yiyenlerin duasını kabul etmem!» buyuruldu.

Hayber harbinde şehid olan şühedayı; Resûl aleyhisselâm ziyaretleri sırasında bir şehidin önünde durup, «Bu şehid

nârdadır» buyurdular: «**Aman ya resûlallah! Allah yoluna şehid olan kişi nâra girer mi?»** dediklerinde; «**Bunun üzerindeki elbise başka bir şahsa ait, kendisine ait olmayan şeyi sahibinden izinsiz giyen ve alan nârdadır?»** buyurdular. Karada şehid olan kişinin, üzerinde Allaha ait olan her şeyi Allah af eder. Fakat kul hakkı var ise, şehid olduğu halde cehenneme dahil olur.

Uyanalım! Kime vurdun, ise rızasını al. Kimin malını aldın ise, git helâl ettir. Zira, yakın bir zamanda çok pişman olacaksın. Allah seni hesaba çekmeden sen kendi nefsini hesaba çek. O korkunç gün gelmeden, kapıya cansız at dayanmadan, yakan Azrail eline geçmeden, hemen fırsat elinde iken bu kolay işleri yerine getir.

Gençliğine güvenme! Çabuk gelir geçer. Buraya gelen elbet birgün mevtin şarabını içer. Padişah olsan, kendini ordularınla muhafaza edemessin. Hak sahiplerini râzı kıl. Ey dünyada çalıp, çarpıp mal toplayan kişi! Toplayıp ta rızasını almadığın bu malları kimin için topladın? Bir düşün kimin için topladın?. O topladığını senden sonrakiler yer. Belki onlara da ya kısmet olur, ya olmaz. Sevmediklerine kalır, âzabını ise sen görürsün. Seni, Allahtan men' eden o malları, başkalarına bırakırsın. Kabrini pahalıca olanından satın alsalar ve zâhiri ni ma'mur edip, kubbesini altından ve gümüşten, plâtinden yapsalar, sana ne faidesi olabilir?..

Zira, seni toprağa gömecekler, orada çürüyüp sende top-
rak olacaksın? Doymaz gözlerini bir avuç toprak dolduracak. Akrabaların seni hiç tanımaz gibi kabrinin üzerinde gezecekler. Malını vârisler taksim edecekler, borçlarını dahi veremeyeceklerdir. Senin için bir hayır mı yaparlar sanırsın?

Senin, kendin için kıyıp vermediğin malları onlar, senin için verirler mi zan ediyorsun? Hepsi, sevgililerini alıp senin bıraktığın para ile zevk-u sefa edip, senin yaptırdığın evde gü-lüp, oynayıp, senin süslediğin bahçede iy-ş'-işrette olup, seni unutuverecekler. Şimdi, hak sahibine hakkını vermeyip saklamak akıllı işi midir?. Bak; ulu önderine; Sen, onu örnek tut, çünkü ona ittibâ, cennet yoluna girmektir. Allahtan sonra en yüce varlık, cemî enbiyanın serdarı, mahbubu hüdü, sana numûne olsun. Onu seviyorsan, ona inanın var ise onun kul hakkı hususunda ne yaptığını, bizleri nasıl irşad buyurduğunu ibret ile oku, ve sen de onun gibi «Kul hakkı» mevzuunda gayet titiz ol.

İbni Abbas hazretleri diyor ki :

Resûl aleyhisselâmın son günlerinde idi. Hazreti Bilâl'e, bütün eshabın ve ensarın Mescidi nebeviyede toplanmalarını emr eylediler. Hazreti Bilâl radiyallahu anh, nâsı Mescide topladı. Resûlü Ekrem efendimiz, bir kolu imamı Ali'nin boynunda, diğer kolu ise Fazl'ın boynunda olarak ve ayakları yerde sürüklenir vaziyette Mescide gelip iki rekât namaz kılip, minbere zorlukla çıkıp oturdu. Allaha hamdü sena edip, tesbihattan sonra belîğ bir hutbe okuyup bizlere : «**Ey muhacirin ve Ensar!**» dediğinde kalplerimiz cilâlandı ve tüylerimiz diken diken olup, gözlerimizden yaşlar akıp sakalımızdan yerlere döküldü. Ve devamla dedi ki : «**Bu gün benim, dünyamın son, âhîretim ilk günüdür. Allah celle beni dünya ile âhîret arasında muhayyer bıraktı, ben âhîreti tercih ettim. Ben, sizlere nebiy ve nasihat edici, sizi Allaha dâvet edici idim. Bu vazife, ile, kendimden değil, Allah tarafından emir olunmuş idim ve sizlere karşı şefkatli bir kardeş, merhametli bir baba gibi idim. Şimdi ben aranızdan ebediyen ayrılıyorum. Bir gün gelecek ki o günde, ana ve baba evlâdından firar eder. Boynuzsuz koyun, boynuzlu koyundan hakkını alır. O gün gelmeden, eğer içinizden birinize vurdum ise, işte buradayım. Gelsin benden hakkını alsın. O da bana vursun. Birinizin malını aldımsa gelsin aldığı şeyi benden istesin vereyim»** deyip, üç defa böylece bizlere hitap eyledi.

Bunun üzerine Ukâşe namında olan zat ashabı yarıp huzuru-nebiyye varıp : «**Ya Resûlallah! Anam, babam ve nefsim sana feda olsun. Üç seferdir and verip bende hakkı olan gelsin hakkını alsın buyurdunuz. Böyle yapmasa idiniz bir talepte bulunmayacaktın. Hâşâ, sizden dâvacı olduğumdan değil, fakat emrinize imtisalen buraya geldim. Hazit muharebesinde, benim devem sizin devenizin yanında idi. Ben, bineğimden indim. Size arkamı döndüğümde elinizdeki kamçı bana isabet etti. Belki devenizi süratlandırmak için vururken bana geldi, yahud bana bilhassa vurdunuz, bilmiyorum?»** dediğinde, Resûl aleyhisselâm, o iki cihan fahri olan müşfik nebî : «**Hâşâ ya Ukâşe! Nasıl olur Resûlünüz size kasden vurur, buna imkân var mı?»** deyip Bilâli Habeşiye seslendiler : «**Ya Bilâl, Hazreti Fatıma'ya git. Kamçını al, buraya getir.»** dedi. Hz. Bilâl ellerini başına koyup, feryad ederek Hazreti Fatımanın hanesine varıp kamçıyı istediğinde; Hazreti Fatıma'nın «**kamçıyı ne yapacaksınız?»** sorusuna, Bilâl ağlayıp : «**Kıyas yapılacak»** dedi. Bunu duyan Hz. Fatıma : «**Kimdir o kişi ki Resûlünden kıyas talep ediyor?»** deyip ağlamağa başladı, ve

kamçıyı alan Bilâl Mescidi nebiyye geldiğinde, bütün ashabın ağladığını gördü ve kamçıyı Resûl aleyhisselâma verdi. Cenabı mahbubu kibriya : «**Ya Ukâşe, al kamçıyı**» deyip onu Ukaşe'ye verdi. Olanlara zorlukla sabr eden Ebu Bekr ve Ömer radiyallahu anhüma ayağa kalkıp : «**Ya Ukâşe, kısası bizlere yap!**» diye rica ettiklerinde, Resûl aleyhisselâm : «**Ya Ebu Bekr, Ya Ömer, yerlerinize oturunuz. Muhakkak ki Allah sizin mekânınızı bilmekte ve görmektedir.**» dediğinde Aliyül-mürteza ayağa kalkıp : «**Ya Ukâşe! İşte ben buradayım. Bütün hayatım Resûlullahın yanında geçmiştir, Resûl efendimize kısas yapmana müsaade edemem. İşte arkam, işte göğsüm, işte karnım, işte kamçı. Bana vur**» dediğinde, Cenabı fahri risalet : «**Ya Ali, Allah senin de mekânını ve niyyetini muhakkak bilmekte ve görmektedir**» dediğinde, ol iki şehzade, ol bedreyn, ol iki saîd, ol iki şehîd, ol iki mazlûm, ol iki makbûl, cennetin genci, ehli-sünnetin gözü nûru, cenabı Hasan-ül-müctebâ ve Hüseynü-şehidi-Kerbela ağlayarak ayağa kalkıp : «**Ya Ukâşe! Bizleri tanıyor musun?. Biz Resûlün pek sevgili torunları. İşte biz buradayız. Bize vurman, Resûle vurup kısası yerine getirmenden farksız gibidir. İşte biz buradayız. Gel; bizlere kısas eyle**» deyip inlediklerinde, Cenabı serdarı enbiya o iki şehzadeye hitaben : «**Ey gözlerimin nûrları! Siz yerinize oturunuz. Bu kısasın bize olması lâzımdır,**» deyip Ukâşe'ye : «**Ya Ukâşe, sana vurduğum kadar bana vur!**» deyip ona hitab ettiğinde Ukâşe : «**Ya nebiyallah! Siz bana vurduğunuzda benim sırtım çıplak idi**» deyince, Resûl aleyhisselâm gömleğini sıyırıp : «**Vur ya Ukâşe!**» dedi. Mescidi nebevide bulunan mü'minlerin feryadı figanı ayyuka çıkmıştı. Hıçkırarak ağlayanların sedası semalara yükselmiş, herkes ne yapmaları gerektiğini şaşırılmıştı.

Ukâşe; Cenabı-fahri risaletin nurdan bedenini görür görmez elinden kamçıyı fırlatıp aşk ve feryad ile fahri risaletin mübarek sırtına sarılıp mührü nübüvveti öperek: «**Anam, babam sana feda olsun ya Resûlallah! Nasıl olur da, senden kısas talep edebilirim?. Buna imkân var mı? Senin yoluna yüzbinlerce Ukâşe feda olsun. Kul hakkı teklifinizi canıma minnet bildim. Nâra girerim diye korkuyordum. Cismim cisminize temas etsin de, bu vücudümü cehennem yakmaya kaadir olmasın diye bu harekete cür'et ettim. Sizin vücudünüze dokunan vücut hiç yanar mı? Bunu düşünerek bu teklifinizi kabul edip kısas talebinde bulundum**» dediğinde, Cenabı risaletmaap efendimiz ashaba dönüp : «**Ehli-cennetten birini görmek diler-**

seniz bu zâta nazar ediniz» buyurduğunda bütün sahabe Ukâşe'nin gözlerini öpüp vasıl olduğu dereceyi hararetle tebrik ettiler.

Görüyorsunuz ya mü'minler! Allahtan sonra en yüce makam sahibi olduğu halde, ve tevhîdi bief'âl, tevhidi bissıfat, tevhidi bizzat iken; Ona itaatin Allaha itaat, ona ihanetin Allaha ihanet, ona biatin Allaha biat olduğu âşikâr iken «Kul hakkında» ne kadar sakınmakta ve nâs ile yevmü kıyamette, huzuru izzette hesaplaşmadan, hayatta ve dünyada iken hesaplaşmanın ne kadar lâzım olduğunu bizlere bu ef'âli ile gün gibi apaçık meydana koymaktadır.

Kim olur ise olsun. Zerre kadar yaptığı hayrın, iyiliğin mükâfatını ve zerre kadar fenalığın da cezasını mutlaka görecektir. Kimseye zulm olunmaz. Ne yaptığı hayırdan noksan ecir verilir, ne de yaptığı fenalık unutulur gider. Akli başında olan, Allahın hesaba çekmesinden evvel kendisini muhasebeye çeker ve hak sahiplerini râzı kılar. Harama bakmayı terk eder, helâlından kazanır, helâla sarf eder. Alın terinde olan zevke erişir.

Zaten kumar, rüşvet parası, haram lokma ile beslenen çocukların dünya hayatlarının da zehir olup, âhiretlerinin de felâket olacağı ehline malûmdur. Bakıp, görmeyene sözümüz yok! Rüşvet parası ile haklıyı haksız çıkaran bazı zevatın çocukları aptal, ve deli olup, dünyada iken bile sürünmektedir. Bunlardan, on tane kadarını ben bilmekteyim. Pek tabii sizler de böylelerinin aile ve çocuklarını ibretle görmektesiniz.

Helâl lokma ile orucunu aç. Helâl lokma ile karnını doyur. Helâl lokma ile çocuğunun tohumunu hazırla.

Bu Ramazanı ganimet bil; gündüzleri salihler gibi orucunu tut, geceleri teravih namazına devam eyle, gündüzleri ve geceleri ihya eyle! İbadetsiz geçen ömür ömür değildir. Allahsız geçen vakitler vakit değildir. Hemen gayret kuşağını kuşan; Allaha yarar amelde bulun. Efendimizin geceleri ibadet etmekten mübarek ayakları şişmişti. Senin ve benim uyumaktan gözlerimiz şişmekte. Bir çok geceler nefsin için uyumadın. Nefsinin isteklerini verdin. Allah için, Nebi aleyhisselâmın rızası için kaç gece, kaç saat uykunu terk eyledin?

Uzun uykulara yakında yatacaksın. Belki birkaç bin se-

ne uyuyacaksın. O uzun uyku gelmeden; karanlık kabirde amelikle tek başına kalmadan, biraz uykuyu terk eyle. Rabbine dön; zira sonunda yine ona döneceksin. Seni yalnız bırakacaklar. Toprak içinde imdadına kimse gelmez. Haramdan kazanıp bıraktıkların sana faide vermez. Başına belâ olacaktır. Senin mirasını yiyenler sana bir fatiha bile okumayacaklar, sana arkandan bir mevlût, bir Kur'an ve bir hayır bile yapmayacaklardır. Senin ise kabir içinde ellerin zincirde kalacak.

Bırak haram yemeyi! Borçlu ölecek olursan da, ellerinin zincirde olacağını Resûlü Ekrem haber vermektedir. Borçlu ölenin cenaze namazını, borcu kaza edilinceye kadar kılmamışlardır. Hayvan hakkından çok sakın; onların yiyeceğine, içeceğine ve yatacağı yerlerine dikkatli ol: Onlara ağır yükleri vurma. Pire, bit ve tahtakurusu gibi diğer haşaratı ateşte yakma. Gayri müslim hakkına riayet eyle. Onlara verdiği sözü tut. Ahdinde vefâkâr ol. Yalandan kaçın, emanete hıyanet etme.

Cem'i mahlûkatı-ilâhiyyeye şefkat göster. Ana ve babaya, meşru işlerde itaatkâr ol! Onlara ve akrabana ihsanda bulun. Miras işlerinde hakka çok riayet eyle. Komşuna hürmetkâr ve yardımcı ol. Din kardeşlerine iyi muamele eyle, cömert ol! Tanıdığın ve tanımadığın kişilere selâm ver ve yemek yedir. Ağaçlara kıyma, ormanları kesme, yakma. Sonra yaş kesen baş kesmiş gibidir.

Bak mü'min kardeşim! Teravîh namazı ile geceni ihya eyle, demiştîm. Teravîh kılana verilen ecre bak! Ali bin Ebu Talip diyor ki: Efendimizden, teravîhin faziletinden ve verilecek sevaptan sual olunduğunda efendimiz buyurdular :

Birinci gününün gecesi teravîh kılan, anasından doğduğu gibi tertemiz olur. Günahattan eser kalmaz. Kul hakkı ve hayvan hakkı müstesna! O hakları mutlaka yerine getirmek gerekir. İkinci gece teravîh kılanın, ana ve babası iyman üzere göçmüşler ise Allah onları mağfiret eder. Üçüncü gece teravîh kılan kişiye bir melek tahtı arştan nida edip «Amelin halis oldu, yani Allah yanında makbul oldu, geçmiş günahların af olundu» müjdesini verir.

Dördüncü gece teravîh namazını kılan, Kur'an-ı Kerim, İncil, Tevrat, Zebur ve Kitâb-ı-münirleri okumuş gibi sevabınail olur. Beşinci gece teravîh kılana haremi Kâbede, Mescidi-

nebiy ve Mescidi aksada da kılınan namaz sevabı verilir. Altıncı gece teravih kılana, Beytül-mâmuru tavaf etmiş sevabı verilir, taşlar ve ağaçlar onun için istiğfar eder. Yedinci gece teravih namazı kılana, Musa aleyhisselâmın Firavun ve Hâman'a karşı yaptığı mücadelede Hz. Musa aleyhisselâma yardım etmiş sevabı verilir. Sekizinci gece teravih kılana, İbrahim halilullah'a verilen sevap verilir. Yâni Haliliyyet tâcî başına konur. Dokuzuncu gece teravih namazını edâ eden, Allaha habib olur. Allah o kulu sever. Onuncu gece teravih kılan kişi, dünyanın ve âhiretin hayırlı rızıkları ile merzûk kılınır.

Onbirinci gece teravihi edâ eden, öldüğü gün anasından doğduğu gibi tertemiz rabbma vasıl olur. On ikinci günün gecesi teravih kılan, mutlu ve kutlu kimse mahşer yerine, yüzü aym ondördü gibi nurlar saçarak gelir. Onüçüncü günün gecesi teravih kılan, meydanı arasatta her korkudan emin olarak kâim olur. Ondördüncü teravihi kılan kişiye, bütün melekler kıldığı namaza şehadet ederler. O kimse kıyamet günü hesaptan kurtulur.

Onbeşinci gece teravihe kaim olana, arş ve kürsiyi hâmil olan melekler salât ederler. Onaltıncı gece teravihi kılan kutlu mü'mine, nârdan âzâd olduğuna dair berat verilir ve cennete girmesine hüccet kaim olur. Onyedinci gece teravihe hazır olana, Enbiya aleyhumüsselâma verilen sevap verilir. Bir teravih mukabili verilen bu mükâfatlar çok görülmemelidir. Bütün bu mazhariyetlerin neden ileri geldiğini bir düşün! Cümle enbiyaya bu mükâfatlar bildirilince; Ümmeti Muhammede gıpta edip «Yarabbi keşki bizleri ümmeti Muhammedden kulsaydın» demişlerdir.

Ey, dininin kıymetini, Nebiysinin izzeti rıf'atını bilmeyen kişi! İşte; var kıyas eyle! Ne yüce bir peygambere ümmet olmuştun. Bu izzet, bu rıf'ata ermişsin. Kendi kıymetini bilmiyorsun. Bütün bunlar, bu nimetler hakkın, Muhammed sallalâhü aleyhi veselleme olan aşkındandır.

Hazreti İsa, ümmeti Muhammedden olmayı istediğinden dolayı Allah duasını kabul edip, onu semaya yükseltti ve kıyamete yakın bir zamanda dünyaya nüzûl edip Kur'an ile âmil olup ümmeti Muhammedden olarak âlemi âhirete göçecektir ve Medine-i Münevverede Ravzai Resûlde efendimizin ayağı ucu tarafına defnolunacaktır.

Musa aleyhisselâma gösterilmeyen didarı ilâhi biz, Üm-

meti Muhammede bahş olunacaktır. İbrahim Halil biz ümmeti Muhammede yapılacak iltifatı ilâhiyyeyi rabbinden iştirince: «Yarabbi, beni mademki ümmeti Muhammedden kılma, hiç olmazsa beni onlara unutturma!» diye dua ve niyaz eylediğinden hergün kıldığımız namazlarda İbrahim ve Âli İbrahim aleyhimüsselâma rahmet okuyoruz ve cenabı rabbil-izzet, Hazreti İbrahim'in duasının kabulüne işaret olmak üzere, Kur'an-ı Şerifte Sûre-i İbrahim'i bizlere inzal eyleyip, diğer sûre-i şerifelerde de Halilinden bizlere kıssalar bildirmekle bizim lisan ve kalbimize İbrahim Halilin zikrini nakş eylemiştir. İşte bu zikri İbrahim yukarda beyan ettiğimiz gibi; Hazreti İbrahim aleyhisselâmın bizlerin makamına gıbtasından ileri gelmiştir. Onun için, kıldığımız teravihlere verilecek ecirleri mübalâğalı görmemeliyiz...

Devam edelim : On sekizinci gece teravih namazını kılan, şu ecrin verileceği vaad olundu. O gece teravih namazı kılan bir melek şöylece hitab ederek : «Ey Abdullah! Ey Allahın sevgili kulu! Allah senden, Anan ve babandan râzî oldu!» müjdesini verir. On dokuzuncu gece teravih namazını kılan, Firdevsi-âlâ derecatı verilir. Yirminci gece teravihi eda edene, şehitler ve salihler mertebesi ihsan olunur. Yirmibirinci gece teravihi eda edene, cennette nurdan bir köşk hazırlanıp, ihsan olunur. Yirmi ikinci gece teravihi eda eden, kıyamet meydanına gam ve meşakkatlerden âzâde olarak gelir. Yirmi üçüncü gece teravih namazı kılan cennette bir şehir bina olunur, ve o şehir o kulun ismi ile isimlenir. Yirmi dördüncü gece teravih namazı kılan, nimetine erişen kişinin yirmibeş duası kabul olunur. Yirmi beşinci gece teravih namazı kılan mü'minden kabir azâbı kaldırılır. Kabir âzâbı görmez. Yirmialtıncı gece teravih kılan âşık kırk sene ibadet etmiş gibi bir büyük ecre nail olur. Yirmiyedinci gece teravih namazı kılan, seksen küsur sene ibadet etmiş gibi ecre erer. Zira, bu gece Leyle-i Kadirdir. Bu gece teravih kılan kişi korkunç sıratı, yıldırım gibi geçip cennete vasil olur. Yirmisekizinci geceyi teravih namazı ile ihya eyleyene, cenneti-âlâda bin derece ihsan olunur. Yirmidokuzuncu gece teravih namazı kılan nimetine erişen, bin defa hac etmiş ve ettiği her hac makbul olmuş sevabına nail olur.

Otuzuncu gece teravih namazını kılan mü'mine Allahü-sübhanehu şöylece hitab eder : «Ey kulum! Cennetime gir. Cennetimin meyvalarından ye. Selsebil ırmağında yıkan, Kev-

**ser ırmağından iç. Ben senin Allahınım, sen de benim kulum-
sun»** der ve o kul böyle bir iltifatı ilâhiyeye erişir.

Ey âşıkı sadıklar! Görüyorsunuz; Ramazan ne büyük bir ay ve bu ayda rahmeti rahman nasıl cûşû hurûşa gelmede. İşte böyle bir ayda Rabbine âsi olup oruç tutmayanın, teravihi tembellik yaparak terk edenin de, bu nimetlerden mahrum olacağı malûm oldu. Tutanların ise bu nimete erdiği muhakkaktır. Bu nimetlerin hepsi biz ümmeti Muhammede ihsan olundu.

**Ermedi evvel gelen bu nimete
Kimse Lâyık olmadı bu rıf'ate.**

Bu ayda bir gece var ki, bu gecede ana rahmine düşen çocuklar said oldu, öyle ki yalnız müslüman çocukları değil; bu gecede ana rahmine düşen kâfir çocuklarının dahi, son nefeste îyman nasib olunarak, îyman üzere geçecekleri hadis ile beyan olunmuştur. Ramazana hürmet eden kâfirler dahi son nefeste îyman ile geçerler.

Aşağıda okuyacağınız kıssa sana kâfi gelecektir :

H İ K Â Y E

Bir mübarek ramazan günü, bir mecûsinin çocuğu, elinde ekmekle sokağa çıkar. Bu hali gören çocuğun babası, onu koldan tutup hemen evlerine girmesini söyler ve der ki: «Oğlum; ayıptır, müslümanlar oruçlu, biz mecûsiyiz ama terbiye icabı oruçlu müslümanlar karşısında böyle yemek yemek, hem ayıp, hem de âdâba mugayirdir. Yemeğini evine girdiğin zaman ye!» der.

Her fâni gibi, bir gün gelir mecûsi ölür. O şehrin âbit ve zâhidleri bu zatı rüyalarında cennet-i-âlâda görürler. Kendisine :«Sen bir mecûsi idin. Allaha şirk koşardın. Nasıl oldu cennete kabul olundun?» dediklerinde o zat : «Doğru söylüyorsunuz. Ben mecûsi ve müşrik idim. Ölüm bana erişip azrail ruhumu kabz etmeğe geldiğinde, Allahu teâlâ, Hazreti Azraile emr edip, «Kulumun ruhunu küfr üzere alma, Ona hidayetimi erİştİ. İyman üzere kabzeyle» buyurdu. Ben de ol kelime-i mün-ciyeYİ söyleyip (Lâ ilâhe illâllah, Muhammedün Resûlullah)

deyip ruhumu teslim eyledim. Böyle iltifata ermeme sebep ise, çocuğumu bir ramazan günü mü'minlere karşı yemek yemekten men ettiğimden ötürüdür. Böylece Azrail aleyhisselâma Allah celle : «O benim ramazanıma hürmet etti, Mü'min kullarıma saygı gösterdi. Zat-ı-ulûhiyyetime lâayk olan, böyle kişiyi cennetime almaktır» dedi ve yaptığım bu işten dolayı rahmeti ilâhiyyeye erişip; Cennete girdim» dedi.

Ramazana hürmet eden bir kimse, bir mecûsi iken böyle mükâfata ererse; biz mü'minlerin ne gibi derecâta ereceğimizi senin iz'an ve irfanına terk eyliyorum.

Buna mukabil «Ramazan ne imiş, Oruç neymiş, Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme itaat ne imiş?» diyen ve mü'minlerin karşısında oruç yiyenlerin âkibetinin ne olacağını da yine senin irfan ve iz'anına terk ederim.

Oruç tutmayan bir kişi, Allah ve resûlüne âsidir. Melekler ve mü'minler ondan nefret eder. O kimse, nefsinin kulu, şeytanın kölesidir. Böyle bir kişiyi Allah huzuruna alıp da kendisine şöyle hitap eylese :

«Ey kulum! Seni yoktan halk ettim; Zelil, iğrenç bir su damlası idin. Seni insan olarak halk ettim. Bütün nimetlerimi sana ihsan eyledim. Seni bülûğa erinceye kadar sağlam olarak büyütüp, akıl bâliğ olunca sana namazı ve orucu emir ettim. Ve emrimi sana Resûlüm ile tebliğ ettim, ve dedim ki (Ey kulum, ölünceye kadar sana rızık verdim, seni besledim. On bir ay ye. iç; on ikinci ayda geceleri seher vaktine kadar ye, gündüzleri benim hatırım için yeme). Sen ise, benim bunca nimetlerime mukabil, nimetimi yiyip bana âsi oldun.

Senin cinsinden olan, yâni bir kul olan doktor sana (şeker ve ekmek yeme!) dedi, sen senelerce şeker ve ekmek yemeyip perhiz ettin. Benim o doktor kadar senin yanında kıymetim yok muydu?. Hem de tuttuğun oruca benim nice mükâfatım var idi. Doktorun tavsiyesiyle tuttuğun perhize, bir mükâfat da yoktu.

Halbuki, sana tutmanı emr ettiğim oruç, aynı zamanda dünya hayatında sana meccanen verdiğim sıhhatın muhafazasını temin edecek; sadece dünya hayatında bile senin menfaatine, senin hayrına ve senin rahat, hastalıksız bir hayat yaşamana sebep teşkil edecek mükemmel bir perhiz idi. Halbuki, âhirette oruca vereceğim yüce karşılığı ancak ben biliyo-

rum. İşte, bir kul olan doktorun mükâfatı olmayan perhiz emrini hassasiyetle yerine getirdiğin halde; benim mükâfatı böyle yüce olan emrimi yerine getirmekten acaba seni hangi sebeb alakoydu!» diye bir suale muhatap olursak ne cevap verebiliriz? Bir düşünelim!

Oruç tutan bir kişi; açların haline vakıf olur. Zira tok, açın halinden haberdar olmaz. Oruç tutanın nefsi zelil olur ve ruhu kuvvet bulur. Aç ve susuz kalmakla; kıyamette Allahın dilediği kadar bekleyip o günün şiddet ve dehşetini duymadan evvel, o vaziyete buradan bir miktar vâkıf oluruz. Nefsi, açlık ve susuzluk kadar hiç bir şey zelil edemez.

Allahu teâlâ, nefsin zilletini bizlere bildirmek için, nefsi yarattığında ona şöyle soru sordu: «Sen kimsin, Ben kimim?» Nefs cevap verip, «Sen ne isen, bende O'yum» dediğinde bin sene miktarı ateşte yakıp çıkardı ve aynı soruyu tekrar etti. Yine aynı cevabı aldı, bin sene miktarı soğuk cehennemine atıp dondurdu ve tekrar çıkarıp «Ben kimim ve sen kimsin?» dediğinde aynı cevabı alınca, bin sene miktarı aç ve susuz bıraktı, tekrar soru sorduğunda nefsin acze düşüp «ben adî bir mahlûkum, sen Rabbil-âleminsın!» dediği haberlerde vârid olmuştur.

İşte; Oruç tuttun, açların haline vakıf oldun, birgün de evinde ateş yakma, soğukta oturanların halini öğren! Bir soğuk günde ayakkabılarını çıkar, kara ve suya çıplak ayaklarınla bas ve karda, çamurda çıplak yürüyenlerin halini bil! Bir gün de evinin pencerelerini aç, camsız evlerde oturanların haline vakıf ol! Birgün paltosuz, karlı havada sokağa çık da, paltosuzların haline vakıf oluver! Yoksa karnın tok iken aç kimsenin halinden; evin sıcak iken, soğukta oturanların ef'âlinden, ayağında sağlam ayakkabıların, sırtında kalın elbisen ve palton var iken çıplak ayaklıların, paltosuzların halinden haberin olmaz.

Açları doyur ki, cennet sana âşık olsun. Çıplakları giydir ki, herkes yarın, mahşer günü çıplak olduğunda sen üryan olmayasın. Nice yoksullar ve yetimler var, onların haline vakıf ol, belki senin de ailen yoksul, çocukların yetim olacaktır. Çünkü devran dönmekte. Nice variyetlerin yokluğa mahkûm olacağı, nice zelil olanların izzete çıkacakları ve ne olacağı kimse için malûm değildir.

İftar verip, mü'min fukarayı sevindir. Zira, oruç tutan

mü'mine verilen sevap kadar, iftar verip yemek yediren de ecre erer. Sofran açık olsun! Mü'minden ve Allahın kullarından; Allahın sana verdiği rızıktan onları da rızıklandır ki; felâha nail olasın! Aşağıdaki kıssayı oku, ibret al.

H İ K Â Y E

Hazreti Halil İbrahim aleyhisselâm; evinde misafir olmaz ise sofraya oturmaz, mutlaka sofrasında ya bir fakir yahut bir misafir bulundurur imiş. Böyle bir nezir etmiş idi. Bizim de babalarımız böyle idi. Mutlaka hanelerimizde ya bir, yahut birkaç yetim ve dul, yoksul, herkes kendi haline göre, misafir bulundurur idi. Zira fahri-risalet efendimiz, yetim bulunan haneden daha hayırlı bir ev bulunamaz buyurmuşlardır. Kendi akrabasından yahut bir din kardeşinin yetimine tekeffül eden kimse, şu iki parmağım nasıl birbirine yakınsa, cennette benim ile bu kadar yakındır buyurmuşlardır. Şimdi Allaha îyman eden, peygamberini canından daha ziyade seven kişi hanesinde yetim bulundurmaz mı? Yetime, yoksula yardım etmez mi?

Fahri-âlem efendimiz yetim büyüdükları için, yetime bakan kimsenin, Resûle ikram etmiş olacağı aşikâr olduğu gibi, Resûlü muhakkak memnun etmiş olur. Gelelim kıssamıza: Halilullah, hanesine ne kadar misafir gelse memnun olup mutlaka misafir yahut bir fakir ile yemeği itiyad edindikleri için ve hattâ bir ay misafir gelmese sofraya oturmamaya nezrettiğinden, Li-hikmetin, bir aydan ziyade hanesine misafir gelmedi. Bu işe taaccüp eyleyen Halilül-rahman, misafir aramak için bulunduğu mahalden bir miktar ayrıldığında, bir zata rast gelip, hanesine misafir olarak götürmek istediğinde o zatı şerifte; Üç aydan ziyade hanesine misafir gelmediğini ve kendisinin de hanesinde misafir olmadan yemek yememeye azmi karar ettiğini İbrahim aleyhisselâma bildirip, Halili Rahmanı hanesine dâvet eyledi. Halilullah bu işe taaccüp edip kendisinden başka ve hattâ daha ziyade misafire hürmet edeni ve üç ay gibi bir zamandır «Misafir gelmedi» diye yemek yemeyeni görünce, Allahın ne mübarek kulları olduğunu hayretle gördü. Zira kalbi seniyelerine şöyle bir düşünce gelmişti: «Acaba benim gibi, bir ay misafiri gelmedi diye yemek yemeyen kul var mıdır?» Halbuki, Allahın öyle has kulları var idi ki... İşte üç aydır misafirsiz yemek yemeyen bir kul karşısında idi.

Böyle düşüncelerine tövbe ve nedamet eyleyip, bu âşıkı sâdıgım evinde misafir olmak büyük bir bahtiyarlıktır diyerek o mübarek zâtın dâvetini kabul eyledi. Hânesine beraberce vardılar. Yemek yediler ve sohbetle bulundular. İbadet eylediler. Ayrılma zamanı geldiğinde o zat bir oda açıp, içinde olan eşyadan beğendiği bir şeyi yadigâr olmak üzere almasını İbrahim nebiden rica eyledi. İbrahim aleyhisselâm da o zata lûtfen bir dua etmesini rica eylediğinde, o zat duayı terk eylediğini, zira senelerdir bir şey için dua ettiğini, fakat bu isteğinin, tarafı ilâhiden kendisine verilmediğini ve ağzının duaya lâıyk olmadığını özürle beyan eyledi. Halilullah «İsteğiniz ne idi, de-Allah sizlere ihsan etmedi?» diye sorduğunda, o zatı pâk «Allahın Halili dünya üzerinde imiş, ona İbrahim Halilullah derlermiş. Onu görmeyi çok arzuladım. Senelerdir bunu rabbimden diledim. Görüşmek müyesser olmadı, onun için bizim dua etmeğe ağzımız lâıyk değil. Siz lûtfen dua buyurunuz» dediğinde; ne için buralara geldiğinin sırrına eren Halilullah, gözlerinden sevinç yaşları dökerek, «Ey âşık! Ey adık kul! İşte ben İbrahim nebiyim. Bu güzel ahlâkından dolayı Allah beni, senin evine kadar gönderdi» dedi.

Rabbimizin böyle cilveleri olur, halillerini, kendisini sevenlere getirir. İşte, bu menzile ermek için sünneti resûle, siyreti Muhammediyyeye imtisal edenlere bu kıssa lûtfi ilâhiyyeye delildir.

Allah için yedir. Allah için hanesinde yemek yediren, misafire ikram eyleyene Halil geldiği gibi habib de gelir. Hattâ, kendi zâtı ulûhiyyeti bile tenezzül eder. O yemekten, içmekten, uykudan, kocamaktan münezzehtir. Fakat sana öyle bir zat gelir ki, ona ikram, aynen Allaha ikramdır. Zira o zâtın gördüğü hak ile, işittiği hak ile, tuttuğu hak ile, yürüdüğü hak iledir. Anlayana...

H İ K Â Y E

Beni-İsrail, Hazreti Musa aleyhisselâma: «Ya Mu a! Rabbini yemeğe dâvet ediyoruz, Allahına söyle dâvetimizi kabul etsin!» dedikleri vakit, Hazreti Musa onlara gazap eyleyip: «Bilmez misiniz, Rabbim yemek yemekten münezzehtir» dedi. Tur'a gittiğinde tarafı ilâhiyyeden «neden dâveti bana bildir-

miyorsun? Kullarım beni dâvet ettiler» diye buyurulduğunda Musa aleyhisselâm, «Böyle bir dâveti zatül uluhiyyetine bildirmeğe hayâ ederim» dedi. Allah Sübhanehü «Söyle kullarıma! Cuma akşamı onların dâvetine geleceğim» buyurdu.

Hazreti Musa, gelip kavmini haberdar eyledi. Kavm-i-Musa, büyük hazırlıklara giriştiler. Hayvanlar kesildi, çevirmeler ve pilâvlar ile tatlılar döküldü. Hazırlıklar tamam olmuş, misafir bekleniyordu. Bu misafir hükümdar değil, vali değil, yerin, göğün sahibi Allahtı. Akşam üstü, uzak yollardan yorgun argın, üstü başı toz içinde bir ihtiyar zat gelip «Ya Musa! Açım. Beni doyur!» diyerek Hz. Musaya hitap ettiğinde, Hz. Musa : «Sabır eyle. Rabbil âlemin gelecek. Hadi sen şu testiği alıp su getir. Sen de hizmette bulun» dedi. İhtiyar su getirdi, yine Musa nebiyye, «Çok yorgunum, açım. Beni doyur» dedi. Musa nebi, «Şimdi sırası mı, Allah celle misafir gelecek. Haydi bir vazife gör de işe yaramış ol» deyip başından savdı. Yatsı zamanı geldiği halde gelen, giden yoktu. Kavmin ileri gelenleri, Allah gelecek diye bu kadar masraf yaptıklarını ve kendilerini aldattığını hazreti nebiyye bildirip, Musa aleyhisselâmi cezalandırdılar ve ziyafet alanında gürültü büyüyüp, hepsi Musa aleyhisselâma : «Sen bizi Allah gelecek diye kandırdım. İşte ne gelen var, ne de giden» diyorlardı. Hazreti Musa, bu işe taaccüp eyleyip Tur'a vardı. Çok üzgündü. Kavmine mahcup olmuştu. Nasıl olurdu? Rabbi ona söz vermiş, Geleceğini vaad etmiş olduğu halde gelmemişti. Şöyle münacaat eyledi: (Yarabbi, kavmime karşı mahcup oldum. Vaad ettiğin halde gelmedin» dediğinde : «Ya kelimim. Geldim, hem de sana geldim. Açım dedim, beni suya gönderdin. Tekrar geldim, beni hizmete yolladım, ve beni ağırlayamadın, kavmin de ağırlayamadı» diye buyuruldu. «Yarabbi, bir ihtiyar gelip benden yemek istedi. O bir kul idi, nasıl olur bu iş?» dediğinde, «İşte ben o kulum ile beraber idim. Ona ikram bana ikram idi. Ona hizmet, bana hizmet idi. Ben semalara sığmam, kullarımın kalbine sığarım. Ben yemem, içmem, fakat öyle kullarım vardır ki onlara ikram bana ikramdır. Onlara riayet, bana riayettir. Onlara ezâ bana ezâdır. Onları tahkir beni tahkirdir» diye hitabı izzet geldi.

Anlayana, bu sırra erene aşk olsun ve anlatabildimse ne mutlu bana! Kapına gelen fakiri boş çevirme! Daima insanlara iyilik eyle! İyilikte cins gözetme! Kâfir dahi olsa, ikram ve ihsan eyle! Dünya ve âhirette sen de yaptığının mükâfatını bulursun.

Kâfir diye onu mahrum etme! O da insandır. Onun zâtı temiz, sıfatı kirlidir. Seksen sene küfürde bulunan, iman edecek olursa cennete girer. Kırk sene günah işleyen, yüz sene isyanda bulunan tövbe ederse, yani o günahları bir daha yapmamak üzere terk eder ise tövbesi kabul olur ve makbul kullardan olur.

Hakkın sana verdiği rızıktan, fakir olanlara yedir ve içir. Yukarda dediğim gibi; kâfir dahi senin nimetinden yemlidir. Kapına geleni zinhar boş çevirme! Eğer, senin kapına gelene gönlün rızası ile vermezsen, bir zalim senden zor ile alır. Kapına gelenin rızkı senin üzerine yazılmış ise, kapından onu mahrum çevirirsen sonra seni Allah onun ayağına gönderip o rızkı, ona ayağıyla götürürsün.

Aşağıya yazacağım kıssayı ibretle oku :

H İ K Â Y E

Hazreti İbrahim aleyhisselâmın, Mekke'de bulunduğu bir sırada, kapısına üstü başı kirli, saç sakalı birbirine karışmış, tırnakları uzamış bir zat gelip; Halile misafir olmağa geldiğini söyler. Hazreti İbrahim, kendisinden hangi dine sâlik olduğunu sorduğunda; Mecûsî, yâni ateşe taptığını bildirdi. Hz. İbrahim kendisine yüz göstermeyip, hanesine kabul buyurdular. Karşı tarafta olan zaviyesini gösterip orada oturmasını ve vereceği yemeğini orada yemesini söyleyip, hanesine girerek o gelen mecûsiye yemek hazırlamağa koyuldu.

Hazreti İbrahimden iltifat görmeyen ol misafir, Medine yolunu tutup; yola revan oldu. Hakteâlâ, Haliline vahy eyleyip: «Ne sebepten kulumu zelil görüp, evine almadın? Bana şirk koşuyor diye evine alıp yüz göstermedin ise, O bana şirk koştuğu halde onun bir gün rızkını kesmedim. Onu bana kul olarak yarattım, ve kulluğuma kabul ettim. Yarattığım mah-lûkat içinde abes bir şey yaratmadım ve her yarattığımda binlerce hikmet vardır. Onu sana, seni imtihan için göndermiştim. Ona güler yüz göstermedin. Çabuk git, o kulumu bul gönlünü al!» diye buyurdu.

Bu hitâbı işiten İbrahim nebi o zatın arkasından yollara düşüp. misafiri aramağa koyuldu. Fakat, bir türlü bulamıyor-

du. Sanki yer yarılmış yerin içine girmişti. Nihayet, Medine şehrine yakın bir yerde bulunca; eline ayağına düşüp, sırtına yüklenerek Mekke'de kendi hanesine kadar götürüp misafir etmeğe karar vermişti ki o zat : «Beni kendi halime bırak, Sana misafir olarak geldim. Bana yüz göstermedin» deyince, Hz. İbrahim : «Dinin hakkı için benim dâvetimi kabul et. Rabbinden itab işittim, seni haneme götürmek için buralara gönderildim» dedi.

Kızgın çöllerde yalın ayak, aç, susuz Mekke'ye doğru yola çıkınca, bu zat Hz. İbrahim'in bu lütfunu gördüğünden ötürü ona : «Ya İbrahim! Ben senden razı oldum ve senin dinine gireceğim» diyerek din-i-İbrahim ile müşerref oldu.

Bu kıssa sana ibret olsun. Kapına gelen fakiri, kâfir bile olsa Allah onu bir hikmete binaen göndermiştir. Cenab-ı-hak, kendisine şirk koşan kâfirlerin ve müşriklerin dahi rızkını kesmemektedir.

Ona yapacağın iyilik, senin insanlığını ve dininin yüceliğini isbata kâfidir. Bir mü'minin hanesine iki misafir gelse, bu iki misafirin bir tanesi gayrimüslim olsa; evvelâ gayrimüslime ikram etmek lâzımdır. Zira mü'min olan senin din kardeşin olduğu için, hane sahibi gibidir. Yapacağın bu ikram ile o gayrimüslimin kalbinde islâm dinine karşı bir meyle sebep olursun, iyilik eyle, kötülükten kaç. Babalarımız «Yap bir iyilik, at denize. Balık bilmezse Hâlik bilir.» demişler.

Hadisi şerifte Fahri risalet efendimiz:

اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْاَرْضِ يَرْحَمَكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ

(İrhemümen fil'ardi yerhamküm men fis-semâi).

buyurmuşlar.

Meâli şerifi :

«Sizler dünyada bulunan bilcümle mahlûkata merhamet ediniz ki, Rabbilâlemin de sizlere merhamet eylesin.» kelâmını beyan buyurup, bizi hakka dâvet buyurmuşlardır.

Cömerd ol, tamahkârlığı terk eyle. Cömertlik Allahın bir yüce sıfatıdır ki, bu sıfata bürünen hakkın sonsuz nimetine mazhar olur. Hele, cömertlik mübarek Ramazan ayında yapı-

lacak olursa; ecirlerin kat kat olacağını Fahri-risalet efendimiz hadisi şeriflerinde beyan buyurdular. Ramazandan hariç zamanda, bir iyiliğe on sevap verilir. Bu iyilik mübarek aylarda olursa (Receb, Şaban, Zilhicce ve Muharrem gibi) bir iyiliğe yetmiş sevap verilir. Ramazanda ise bir haseneye yüz sevap ihsan olunur. Allah dilerse, kat kat ecirler verir. O ganidir. O kerimdir. Böylece vaad eylemiştir. Bir âyette :

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مِثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى
إِلَّا مِثْلَهَا وَهُوَ لَا يَظْلُمُونَ ﴿١٦﴾

Men câ'e bil-hâseneti felehü aşrü emsâliha

En'am sûresi: 160

Meâli : Bir kimse bizim rızamız için bir hasene ihsan ederse. Biz o kulumuza on mislini ihsan ederiz buyuruldu.

Diğer bir âyette de :

مِثْلٌ
الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمِثْلِ حَبَّةِ آبْتٍ
سَبْعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٧﴾

(Meselülleziyne yünfıkune emvalehüm fisebiylillâhi kemeseli habbetin enbetet seb'a senâbile fi külli sünbületin mietü habbe vallahu yudaifu limenyeçeau vallahü vasiun âliym)

Bakara sûresi: 261

Meâli âlisi : Allah yoluna, Allah için mallarını verenlerin bu infakları şunun misali gibidir. Bir buğday tanesini toprağa

attık, O taneden yedi başak verdi, her bir başakta yüz tane var. İşte, benim yoluma mallarını sarf eden; bir tane buğdaya yediüz tane alması gibidir. Dilersem ben, Azim bunu kat kat eylerim. Bire on, bire yetmiş, bire yediüz, bire yediüzbin, belki de bire yediüz milyon ihsan ediliyor.

Zaten, Fahri risalet efendimiz bir Hadisi şeriflerinde «Cömertlik bir ağaçtır. Dalları kürreyi arz'a uzanmıştır. Kim, bu dala sarılır ise, sahibini cennete çeker alır. Tamahkârlık, hasislik, var yemezlik ve yedirmemezlik cehennemde biten bir ağaçtır. Kim, bu ağacın dallarına sarılır ise, sahibini cehenneme çeker». buyurmuşlardır. Demek oluyor ki; Cennet cömertler evi. Cehennem de tamahkârların yeridir.

Aşağıdaki hikâyeyi ibretle oku. Eğer tamahkârlığın var ise terk eyle ve Allah'a çok yalvar, seni ve beni bu huylardan korusun.

H İ K Â Y E

Ümmül-müminin Hazreti Ayşe radiyallahu anha diyor ki: Günlerden bir gün, huzuru peygambere bir eli kurumuş bir kadın gelip, başından geçen bir rüya hadisesini anlatıp, bu rüyadan sonra elinin kuruduğunu Resûle söyledi ve elinin şifası için Resûlden şefaata istedi. Resûlullah: «**Bu nasıl rüyadır ki, elinin kuruması bu rüyadan sonra olmuş?**» buyurdular. Kadın anlatmaya başladı, ve dedi ki:

«Ya Resûlallah! Rüyamda, kıyamet kopmuş, bütün beşer mahşere cem' olmuştur. Mizan kurulmuş, cehennem mahşere getirilmiş. Cennet, tezyinatı, süsleri, köşkleri, hurileri ve gilmanları ile mahşere yaklaştırılmış idi. Bir de baktım ki; annemin bir elinde bir parça iç yağ, diğer elinde eski bir bez parçası. Cehennemde kendini bu elinde bulunan yağ ve bezle ateşlere karşı korumağa uğraşiyor ve nâr'ın alevlerine karşı bunları kalkan gibi tutup kendini ateşten korumaya çalışıyordu. Bu halini görünce ağlayarak (Ey benim anneciğim! Senin bu ateş vâdisinde, bu cehennem deresinde ne işin var? Sen dünyada iken rabbil-âlemine muti, itaatkâr, babama karşı lûtfkâr idin. Babam, senden razı idi) dediğimde annem : (Ey benim ciğer pârem, doğru söylüyorsun, fakat ben tamahkâr hasis bir kimse idim, hayatımda Allah yoluna ancak elimde bulunan şu iç yağ ile şu parça bezi verebildim. Şimdi, bunlarla kendimi ateşten korumağa çalışıyorum. Zira bu vâdi, hasisler ve

tamahkârların azap gördüğü cehennem derelerinden bir yerdir) dediğinde, babamın nerede olduğunu sordum. O, cömert kişi idi. O şimdi, cömertler evi olan cennette dedi. Sonra, ben cennete vardım, babam sizin havuzunuzun başında ayakta durmuş, ehl-i-cenneti suluyordu. Mahşerden gelen susuz ve yorgun halk, Resûlün havuzunda susuzluklarını Muhammed aleyhisselâmın elinden veyahut İmam Hasan ve İmam Hüseyin yahut Aliyel-Mürteza'nın, Ebubekr, Ömer, Osman Rıdvanullahı aleyhim ecmain efendilerimizin ve diğer evliyaullahın ve cömert kişilerin eliyle bu havzu nebiyden içecekti. İşte, bu zât da havzu nebiyden ümmeti Muhammedi suluyordu. Hayatında da böyle yapardı. Babamın yanına yaklaştım. Babacığım sen burada herkese su ikram ediyorsun. Sana bu makam **İhsan** olunmuş. **Annem**, Allah'a itaatkâr, namazında, orucunda, haramdan kaçınan bir hanım idi. Sen de ondan razı idin. **Şimdi** o cehennemde yanmakta. Sen ise nas'ı havzu nebiden sulamaktasın. Mademki bu vazife sana verilmiş; bana bir kâse doldurup ver de, anneciğime götürüyüm dediğimde, babam bana: (Ey gözümün nuru! Doğru söylüyorsun. Fakat, tamahkârların ve hasislerin Resûlün havuzundan içmesi haram edilmiştir, vermeğe iznim yoktur) dediğinde ben bir kâse doldurup anama götürmek üzere cehenneme doğru yürüdüğümde arkamdan bir ses işittim: (Allah kolunu kurutsun), nasıl oluyor da nebiy-aleyhisselâmın havuzundan bir cimriye su veriyorsun? denildi. Uyandıığım vakit sağ kolumun kuruduğunu gördüm» dedi. Cenabı-şâfi-i-ilâhi, elindeki asasını o kadının eli üzere koyup: «**Yarabbi, eğer bu kadın doğru söylüyor ise, koluna şifa eyle**» dediğinde kolu şifâyâb olup, eskisinden daha sağlam ve sıhhate avdet eyledi. Havz-ı-nebiy hakkında bir kıssa daha anlatmadan geçemeyeceğim :

H İ K Â Y E

Hızır Eba Bekr'e, Ömer'e ve Osman'a buğz eyleyen, sözde böyle yapmakla Aliyyel-Mürteza efendimizi sevdiğini isbata yeltenene râfizi derler. Bak böyle birinin başına ne geldi. Tevellayı ve teberrayı nasıl buldu:

Râfizinin birinin, rüyasında kıyamet kopmuş, insanlar mahşerde cem olmuş, kendisi o nebiy aleyhisselâmın havzına

yaklaştığında mübarek bir zatın kendisine havzı nebiyden bir kâse doldurup uzattığında «Kimsiniz?» diye sorar. O zatı muhterem de «Ben ol kişiyim ki, Resûlü-Ekreme büyüklerden ilk iman edenim. Resûlün hayatı boyunca onunla bütün muharabelerde bulunan, onun yoluna bütün malını infak eyleyip bir abaya kanaatkâr olanım. Sağlığında veziri; irtihalinde halifesi, mağarada refiki ve emri-ilâhî ile kayın pederi ve hayatında mihrabında namaz kıldırانım. Bu ümmetin yarısına şefaatçi, ümmet nârda yanacak yer bulmasın diye vücudümün büyütülüp cehennemi doldurmasını niyaz edenim!» dediğinde Râfizi: «Anladım, sen Eba Bekirsin. Senin elinden su içmem! bana Ali kâfidir» deyüp oradan uzaklaşmış. Biraz ileride mübarek bir zata daha tesadüf ettiğinde ki, o da havzu nebiyden ikram etmektedir; kim olduğunu sordu?.

O zat da «Ben kırkinci müslüman olan, imanım ile islâm izhar olunan, Resûlün kayın pederi, Hafsanın babası olan, bütün muharebelerde Resûlüllah ile beraber olan, re'yim üzere yirmiyedi âyet nazil olan, peygamber sallallâhu aleyhi ve selemin ikinci halifesi, sağlığında müşaviri, Aliyyel Mürteza'nın damadı. Benden sonra nebi gelse idi Ömer ibni Hattab gelirdi dediği zatım. Sûriyenin, Mısırın ve İran'ın fatihi, üç aylık yere emir veren, Yemenden ateşi tard eden Nil nehrine emrini tutturان, Mescidi-Aksa fatihi, dünyaya tapmayan, Beytülmalî-müsliminde eşya koymaya yer kalmadığı halde, kırk parça yamalı hırka giyen, zamanında koyun ile kurt beraber otlayıp, kurdun koyuna saldırmağa cesaret edemediği zamanın halifesi, âdil ve şehid olan zatım!» dediğinde «Anladım. Sen Ömer İbnil Hattab'sın. Senin dahi suyunu içmem, ben Aliyyil Mürteza'nın elinden içeceğim» deyip oradan uzaklaştı. Yine karşısına bir mübarek zat çıkıp, havzu resûlden kendisine bir kâse sunduğunda «Sen kimsin,» diye sordu: O zât da :

«Ben resûlün iki kerimesini nikâhlayan, zevcelerim âhirete intikal ettiğinde Resûlün (yüzlerce kızım olsa, Osman'a verirdim) dediği zatım. Resûlün bana (Ey Osman'ı salih, bana dua eyle) dediği zatım. Câmîî Kur'anım. Benden melekler hayâ ederler. Mazlûmen şehidim. Oruçlu ağzımla şehid oldum. Mallarımı islâm yoluna harcadım. Emevî olduğum halde ilk iman edenlerdenim. Cennetle tebşir olundum. Resûlün üçüncü halifesiyim» dediğinde, Rafizi : Sen (Osman'sın), senin de

suyun bana gerekmez, dediğinde Osman radiyallahu anh mahzun olmuş. Oradan uzaklaştığında karşısına aslan yapılı, mübarek bir zat çıkmış. O da kendisine ikram ettiğinde, onun da kimliğini sormuş. O zatı kadir de «Ben Allahın aslanı, Zülfikâr sahibi. Fatihi hayber, Sâkii kevser. Resûlün pek sevgili kerimesi Fatimetüz-Zehra'nın eşi Hasaneynin babası, Ehlibeytin en yücesiyim. Allah, benim hakkımda birçok âyetler nazil edip, bana buğz eyleyen münafık, beni seven mü'min olduğunu Resûl haber verip, ben kimin mevlâsı isem, Ali onların mevlâsı hadisi ile şanı bilinen, Resûle ilk iman eyleyen çocuk, bütün muharebelerde Resûlün yanında; hicrette Resûlün yanında yatıp, fedayı cana hazır olan, Gariki Bahri belâyım. Radiyyim, Sahiyyim» dediğinde Rafizi: «Sen Aliyyel Mürtezasin, seni tanıdım» deyip: Ya İmam, Sana mülâki olmadan bana Eba Bekr, Ömer ve Osman da su verdi, onların ikramını kabul etmedim, dediğinde, Esadullahın yüzü birdenbire kızarıp: «Onların suyunu içmeyen, bizim suyumuzu içmez!» deyüp Rafizinin suratına kuvvetli bir tokat vurur. Uykudan uyanan Rafizi, Otuziki dışının avucuna döküldüğünü görüp, tövbekâr olup, Hazreti şeyheyne, yâni Eba Bekr, Ömer ve Osman radiyallahu anhüm ecmaîn efendilerimize buğz etmekten vaz geçer ve yaptığına nâdim olur.

Havzü nebiy'nin sâkileri bunlar ve cömertlerdir. Cömert ol. Allah yoluna yalnız malını değil, her şeyini feda eyle. Sevdiğini vermeyen, sevdiğine nail olamaz. Yarab! Bizi, bu mübarek ayda, bu mübarek günde, şu mübarek yerde cem'eylediğin gibi yarın, mahşer gününde habibinin sancağı altına cem'eyle! Ramazanı şerifi cümlemize şefi eyle! Şikâyetinden emin eyle! Cömertlerin en cömerdi sensin. Kâfiri, müşriki, münafıkı dahi mahrum etmiyorsun. Biz ki, sana îman etmiş, senin habibine ümmet olmuş, kullarımız. Ağızlarımız oruçlu, yüzlerimiz sararmış, kalbimiz senin heybeti celâlınden tirtir tirtiriyor. Senin vadin ile gözlerimiz yaşıyor. Muhabbetin ve habibin muhabbeti ile kalplerimiz çarpıyor.

Rahmetinin, cennetini ve cemâlini umarak geldik. Hâşâ, bizi mahrum eylesin. Bizleri mahrum eyleme! Vâdelerimiz tamamında ol kelime-i mübarekeyi, buyurunuz:

«Eşhedü enlâ ilâhe illâllâh ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resûlüh» diyerek hatmi kelâm müyesser eyle! Ölü-

mün şiddeti dehşetinden hıfz eyle. İymansız olarak çenemizi kapama! Ölmüşlerimize rahmet eyle. Sağ olan ana ve babalarımızı af ve mağfiretinle şâd eyle. Cümle ümmeti Muhammedi dilşâd eyle. Âsi olan ümmeti Muhammedi de af eyleyip kalplerini nuru Kur'an, nuru tevhid ve tenvir eyle. Nefsimize mahkûm eyleyip; dünyada rezil, âhirette sefil eyleme. Vücudumuzu hafif, ruhumuzu âfif eyle. Helâlinden kazanıp, alın teri ile kazandığımız mallarımızdan hayır hasenat yapmak, kendi yoluna sarf eylemek nasip eyle. Vücudumuza sıhhat ve âfiyet bahş eyleyip, namertlere el açmaktan Rabbim cümlemizi hıfs eyle, dini devlet, vatanı millet uğruna çalışanları iki cihanda aziz eyle. Ordularımızı daima muzaffer, düşmanlarımızı kahru tedmir eyle, hakkımızda kurdukları hile ve desaisleri hayrul-mâkirin olan Allah kendi başlarına mâkûs eyle. Cümlemizin âhiru âkibetimizi hayr eyle! Evlâtlarımızı dini islâmda sâbit-kadem eyle!. Kur'an ve Habibi rahman ahlâkı ile mütehallik eyle! Dualarımızı Revzai-Resûlde edilen dualara ilhak eyleyip, kabul eyle!

Sübhone rabbike rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel mürselin vel hamdü lillâhi rabbil-âlemin. Bu risalemizi okuyup, okutup, dinleyen ümmeti Muhammedin dünya ve âhirette selâmete ermesi için el fâtiha...

El Hac Muzaffer OZAK

İRŞÂD

ON ÜÇÜNCÜ DERS

M Ü N D E R E C A T :

«ASR» sûresinin mealini, Sabır ve sabrın çeşitlerini, Hz. Mâsitenin sabrı ve mükâfatını, Hz. Asiye'nin kıssasını, Sabrın faziletleri ve Deli Hüseyin'in kıssasıyla bir takım ehemmiyetli vaaz-ü nasihatları hâvi risale-i mühimmedir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Sallû alâ seyyidina Muhammed

Sallû alâ şeffiuna Muhammed

Sallû alâ mürşidina Muhammed.

Ey padişahlar padişahı ve Ey bu kâinatın hâlıkı ve mâliki olan Allah! Bizleri yoktan var eyledin. Kendine kul, habibi-ne ümmet eyledin. Bizleri îymandan sonra küfre, hidayetden delâlete, nurundan zulmete çevirme! Bize ihsan eylediğin îyman tâcını başımızdan alma! Sırtımızdan şeriat gömleğini çı karma! Alnımızın damarını, haya perdemizi yırtıp bizleri dünyada sefil, âhirette de rezil eyleme! Sıratı-müstakim olan dini islâmda bizleri sâbit- kadem eyle! Rahman ve rahimiyyetin ile bizlere tecelli eyle. Ey din gününün sahibi ve Ey her şeyin maliki, cümle mahlûkatın rezzâkı, Öldüren ve dirilten, ölü arzi ihya eyleyen, ölü kalplerimizi diriltip ihya eyle! Verdiğin nimetlere hakkıyla şükür edemedik, seni hakkı ile bilemedik. Seni ve senin zâtını, sıfatını, celâlini, cemalini hakkı ile bilmek nasıl olur? Buna imkân mı var? Biz, fâni sen bâkisin. Biz, mahkûmuz, sen hâkimsin. Biz, zeliliz, sen azizsin. Senin önünde acz ile secde eder, sana ibadet ederiz. Ancak senden yardım dileriz. Senin rızan olmadan kimse bizlere yardım edemez.

Senin muradın olmayınca, bir yaprak dahi kıyıldayamaz. Yarab! Bize yardımını esirgeme! Üzerimizde olan gazabını ref'eyle! Bizleri lûtfun, keremin ile affeyle! Mağfiretin ile şâd eyle! Resûli Haşimî hürmetine, zatı ecellîâlân izzetine, cümle enbiyanın rif'atine, Âdem'in saffeti hilkatine, bizleri lûtfu keremine gark eyle! Bizleri habibinden ayırma! Niğâhı iltifatına mazhar kıl! Ruhlarımızı sevdikleriyle âşına eyle! Yüzümüzün karasına bakma; bize adl ile muamele etme, Affın ile muamele eyle! Bizleri beytin olan şu mübarek yerde cem eylediğin gibi, yarın kabirlerimizden kalkıp, mahşer yerine varıp, Bir ayak binbir ayak üstüne bastığı zamanda, beyinler güneşin harareti ile kafa tasının içinde kaynadığı zamanda, O dehşetli günde yevmi kıyamette, yevmi azîmde, mazlûm zâlimin

yakasına sarılmış, evlâd babadan, baba evlâddan, ana evlâddan, evlâd anadan firar ettiği günde, Cümle enbiya diz üstüne çökmüş, gözler yuvasından korku ile uğramış, hak mizanı kurulmuş, melekler kat kat mahşeri ihâta eylemiş. Sırat köprüsü nâra gerilmiş, cehennem, gayzından kudurmuş, ehli-mahşere doğru hücum eylediğinde sevgili habibin secdeye varıp; «Yarab! Yarab! Kızım Fatıma, cümle ehli-beytim sana feda olsun. Ümmetimi bana bağışla!» dediği günde, bizleri Muhammedden ayırma! Civarında iskân eyle! Şefaatine nail eyle! İltifatına mazhar kıl!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ۝ إِذَا الْإِنْسَانَ لَفَىٰ خُسْرٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ۝

Vel-asri innel-insâne lefiy husrin illelleziyne âmenû ve amel-us-salihati ve tevâ sav bil-hakkı ve tevâ sav- bissabr.

Asr sûresi: 1-3

Meâli hâkimi: Asr'a yemin ederim ki; bütün insanlar hüsrandadırlar. Ancak, iman edip âmal-i-saliha işleyenlerle, hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna...

Allaha sığın, Allaha güven, Allah ile ol, Allahı bil, Allahı bul ve Allahta ol. Allaha sığınana, kimse birşey yapamaz. Allaha güvenen, mahrum olmaz. Allah ile olan daima galip olur. Allahı bilen, fenalıklardan kurtulur. Allahı bulan, safaya erer, her cefası sefa olur. Allahta olan ebedî olur.

Sen; bir sebepten dolayı halk oldun, zuhura geldin. Nereden geldiğinin farkında mısın? Nereye gideceksin bunu düşündün mü? Ne için geldin ne için gidiyorsun? Bunları tefekkür ettin mi? Alemi-ulvîden gelen her kişi, bu dünyada ebedî kalmıyor. Birgün şarabı mevdi içip, bu dünyadan geçiyor.

İşte, sebebi hilkatini arayanlar, niçin geldiklerini öğrenenler bu fâni hayatta bakiliği kazanıyorlar. Zira, dünyaya gelen girdabı-belâya düşüyor. Bu belâ deryasından kurtuluş; iman, ihlâs, âmalî-saliha. Kur'ana uymakla, Resûlün yolundan yürümeyle mümkün olur.

Okuduğum âyeti-kerime, sure-i aziz bunu haber vermekte. Asra kase ediyor. Allah. Hangi asra? Bir çok mânâlar vermişler. Asır için, Resûlün doğup yaşadığı asır demişler. Resûlün asrı, ehline malûm. Zümrei-enbiya bu asırda tamam olmuş, yüzdört kitabın zübdesi olan Kur'an'ın nûzülü bu asırda, sevgili nebiyyi-zîşânın zuhuru bu asırda olmuş, Allah ile kul arasındaki bütün emirlerin, bütün nehiylerin ve Allah ile kul beyninde ne olacaksa, Mâverayı-hicapta tebliğ dair ne varsa, hepsinin zuhuru bu asırda ikmal olmuş.

Nuru evvel, bâ'sı sonra olan Habibi-hüdanın hayatı ve evlâdının, ashabının, etbânının ve evliyasının zuhuru yine bu asırda olmuş. İşte Allah bu asra yemin ediyor...

Asırdan murad, ikinci namazı ile akşamın arası ne kadar yakın ise asrı Muhammedle kıyametin arasının çok yakın olduğuna işaretle, zuhuru Muhammedden, kıyamete kadar olan asra yemin ediyor Allah...

Muradi-ilâhi ne olursa olsun; mademki yerin, göğün sahibi yemin etmektedir. Mesele kalmaz. Dünyaya gelen kimse, kenarsız, uçsuz, bucaksız kôrkunç bir denize düşmüş gibidir. Bu deryada bir çok gemiler yüzmeye, bir gemi var ki, câh gemisi, mansap gemisi, dünyayı sevme gemisi, kaptanı şeytan. Bir gemi var; tahrif, tebdil olmuş yahudilik gemisi. Kaptanı şeytan.

Bir gemi var, tahrif olunmuş, tebdil edilmiş hristiyanlık gemisi, kaptanı yine şeytan. Bir gemi var; Lâdinilik, dinsizlik gemisi. Kaptanı şeytan. Bunların gemileri, zâhirde sağlam görünmekte ise de, hepsi gark olmaya namzet, muhakkak batacaklar, boğulacaklardır.

Bu deryada bir gemi daha var. Bu geminin teknesi «**Lâ ilâhe illallah**» yelkeni «**Muhammed resûlullah**», dümeni akıl ve hayâ. Taifesi enbiyaullah. Bu nebiler kendilerinin isimleri ile isimlenen gemilerde bulunanlar, Şeytan ve insan şeytanlarından kaçıp bu gemiye sığınmışlar. Bu geminin ismi «**İslâm dini**» kaptanı (**Muhammed Aleyhisselâm**). Yolcuları mü'minler, aşçıları ulemâ, tabibleri evliyâullah. İşte bu mübarek kaptan, diğer gemilere sığınanlara ve denize düşenlere bir ip uzatıp, gelin gemime binin, canınızı helâktan kurtarın diye nida etmekte, onlara «Sizin kaptanın elinden gemisini gasp ettiler. Sizin kaptan da bizim gemiye iltica etti. Kaptanınız burada. Sizin kaptan zannettiğiniz Şeytandır» demede. Bu söze kulak

verip, duyma nasibi olanlar hemen bu islâm gemisine iltica ey-
lemede. Bu geminin ipi Kur'an, merdiveni ise âmâlî-sâlihâdır.

Bu misali, sizlere anlatmak için söyledim. Allah celle di-
yor ki : «**Asra kâsem ederim. Bütün insanlar hüsrândadır. Helâktadır. Ancak, iman edip, iyi ameller işleyen, kendini hüsrândan ve helâktan kurtardı.**»

**Ancak, iman ve tezahürü-âmâlin mühimi olan «Hakkı» tavsiye eden, kendisi hakta olup halkı hakka çağırarak, hak-
ka eriştirecek sabrı tavsiye eden, yani kendisi sabırda olup da halka sabrı tavsiye eden, kendisini bu hüsrândan kurtardı. Herkes helâktadır. Ancak islâm olan, iman eden, âmali salihâ işleyen, hakkı tavsiye eden, sabrı tavsiye eden canını helâktan kurtardı. Hüsrândan necata ulaştı.**

Her şeyin başı sabırdır. İslâmın başı sabır, imanın başı sabır, âmâlî salihanın başı sabırdır. Fenalıklardan korunma-
nın başı, nefsin ile mücadele edip harama sabır eylemdir. Sabırsız kişide ne iman, ne âmâlî salihâ ne de nâmus kalır.

Sabrın bir çok neveleri vardır : Evvelâ iymâna sabır, sonra tâata sabır. Üçüncüsü musibete ve ma'siyete sabır. Bir de eşek sabrı vardır ki, buna sabır diyemeyeceğim. Bu ancak inattır. Zira, sabır esmai-ilâhiden bir mübarek isimdir.

İymana sabır nedir? Bizden evvel gelen ümmetlerden ba-
zılarını, kâfirler iymândan döndürmek için ateşlerde yaktilar, çarmıhlara gerdiler. Velhasıl yüzbin türlü eza ve cefalara lâ-
yık gördükleri halde bunlardan bir tanesini dahi dinlerinden ve hak yolundan döndüremediler. Bunlardan, ashab Uhdud'u Allah bizlere Kur'anı keriminde bildiriyor. Yine ashabı-kiram-
dan mazharı-nûr Bilâli-Habeşi ve Ammârın babası Yaser ve Sümeyyeye yapılmadık eza ve cefa kalmamış, fakat bunlar di-
ni Ahmediden, mahbubu rahman olan Muhammed'den yüz çe-
virmemişlerdir.

Birçoklarının gözlerini çıkarmışlar, bir ayağını bir deve-
ye, diğer ayağını başka bir deveye bağlayıp, develeri başka başka istikametlere doğru kamçılıyıp, bu mü'minlerin ayak-
larını yırtarak parçalamışlar; fakat onlar katiyyen imanları-
nı terk etmemiş, bilâkis onların eza ve cefalarına karşı sabır ile tahammül gösterip, **Allahu-ehad resül-Ahmed** diyerek ve ölüm şerbetini yudumlayarak derecei-şehadeti ihraz eylemiş-
lerdir. Ebul-Hakemin cariyesi Zeyneb'de iman uğruna Ebû

Hakemin kızgın kılıcı ile gözlerinin oyulmasına ve kızgın çöle kör olarak bırakılmasına rağmen bu musibetlere sabır edip, mübarek ağzından (**Lâ ilâhe illallah, Muhammeden Resûlullah**) kelimesinden başka bir söz sarfetmemiştir. Sonra, bu Zeyneb radiyellahu anha Mucizei-Muhammedi ile gözlerine yeniden kavuşmuştur.

Muhakkak ki, Allah dediği için, Muhammede gönül verdiği için bu âhiret sultanının gözünü ateşle yakan Ebul-Hakem ise ebedî nârda kalıp gözleri cehennem ateşi ile çıkarılıp, orada ebedî azâba dâçar olmuştur.

Sümeyye radiyellahu anha, iymandan dönmesi için Eba-Cehil tarafından kendisine yapılan tazyike aldırış etmeyince, buna kızan Eba-Cehil lâîni, bir gün Sümeyye'ye «**Ya, Muhammedin dininden çıkacaksın, yahud seni öldüreceğim!**» dediğinde Sümeyye'nin bu soruya cevap olarak (**Lâ ilâhe illallah Muhammeden Resûlullah**) demesine iyice gazablanan o lâîn ayağı ile o sultanın karnına tekme vurup yere yatırmış ve ayağı ile vura vura basraklarını döküp şehid etmiştir. Şimdi, Sümeyye cennette efendimizle beraberdir ve lâîn kâfir Ebu-Cehil ise nâr ile kaynamaktadır. Sümeyye'ye şehadetinden dolayı kıyamete kadar rahmet okunacak. Mel'un Ebu-Cehile de kıyamete kadar lânet edilecektir, edilmektedir.

Ammâr'ın pederi âlileri olan Yaser radiyellahu anhuma da yine Eba-Cehil'in süngüsü altında canını Allah yoluna, Muhammed aşkına, Allahına teslim eylemiş, Kanından kendisine kefen biçmiştir. Hazreti Bilâl'in kıssasını da vaktiyle arz eylemiştik.

Keza ashabı Uhdud ve diğer enbiyaya iman eyleyip, imanlarından dönmeyen ve imanı için yüzlerce musibete tahammül eyleyen, bizden evvel geçen ümmetler de hakka iman ettikleri ve musibete sabır edip iymandan dönmedikleri için, kendilerini ebedî hüsrandan kurtarmışlardır. Bunlar, Ümmeti Muhammedden olmadıkları halde imanlarında sabır ve sebat gösterirse, biz ümmeti Muhammedin, imanımız için başımıza gelecek musibete tahammül göstermemiz gerekmez mi? Çünkü, biz âlemlere rahmet olarak gönderilen bir nebi-i zîşanın ümmetleriyiz, ve elbette ona lâayık ümmet olmamız gerekir.

Sabırlı kişi, bahtiyar kişidir. İndi-ilâhîde mertebesi gayetle uludur. Cenabı Allah sabırlı kişileri Kur'ân-ı şerifte medhü-

sena eyleyüp, sabırlı kişilerin hak ile, **Hakkın sabırlı kişilerle birlikte olduğunu** açıklamıştır.

إِنَّا لَمَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٢﴾

(İnnallahe mâ'as-sâbiriyn)

Bakara sûresi: 153

Sabır, insanı hayvanlıktan kurtarır. Bir maksûd için sabır eyleyen, o maksuduna erer. Fakirliğe sabır eden zenginliğe, gedâlığa sabır eden kişi, baylığa erişir. Düşman zahmetine sabır eden, düşmanına muzaffer olur.

كَمِ مِنْ فِتْنَةٍ قَالِكَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةً كَثِيرَةً

بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

(Kem min fietin kaliletin galebet fieten kesiyreten biiznillahi vallahu maassabiriyn)

Bakara sûresi: 249

Bir çok küçük kuvvetlerin, büyük ordulara sabır ile galip oldukları muhakkaktır. Allah, sabırlılar ile beraberdir. Ayrılık zahmetine sabr-u-tahammül gösteren de bir gün olur hasretine kavuşur. Bundan dolayı, (**Essabru miftahül-ferec**) denmiştir.

Sabır, yukarıda söylediğim gibi, bir kaç türlü olur. Her birisinin mertebesine göre, hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri ecirler ihsan eder. İymana sabır eyleyip gördüğü ezâ ve cefâya tahammül ederek imanından dönmeyen, hakkın indinde en büyük mertebeye nail olur. Bizden evvel geçen ümmetlerden milyonlarca mü'min imanlarına hâlel getirmemek için ateşlerde yakıldıkları, ve türlü türlü felâketlere mâruz kaldıkları halde bütün bunlara göğüs gerip, aziz canlarını, canânları uğruna feda etmişlerdir. Biz ümmeti Muhammed'den de bu uğurda can veren sayısızdır.

Ezcümle, ehli-salip seferlerinde iymânları uğruna fedayı can eyleyen binlerce mü'minin ruhu adalet-i-İlâhiyenin tecelisi için, mahkeme-i-kübrayı, arşın altında beklemektedirler. Yine İspanyada, müslümanlara dinlerini terk etmeleri için yapılan ezâ ve cefâyı tarih kitaplarında okumaktayız. Balkan harbinde, elimizden çıkan ülkelerde oturan müslümanlara, dinlerinden dönmeleri için yapılan zulüm, küçümsenecek bir şey değildir. Şimdi, bile bir çok memleketlerde, müslümanları dinlerinden çevirmek için yapılmadık zulüm kalmamakta ve buna tahammül ederek dinlerini ve iymanlarını, namuslarını muhafaza eden din kardeşlerimizin, göğsümüzü kabartacak derecede sabır ve tahammül göstermektedirler. Bu sabır ve tahammüllerinin mükâfatını yakın bir zamanda vacibül-vücûddan alacaklardır.

Bu mazlûm kimselere zulm eyleyen kâfirler ise, pek yakın bir zamanda belâlarını bulacaklardır. Ey aşığı sadık! Gözünü açıp düşmana karşı savaşmazsan, Allah korusun senin de dinin, iymanın, Kur'anın, mescidin, medresen, mektebin, türben, ana ve babanın kabri, ashabi-resülün kabri düşmanların pis çizmesi altında ezilecek, ailenin, evlâdının, vatan evlâtlarının iffet, ırz ve namusu düşman tarafından kirletilecektir.

Vaktiyle Rumeli faciasını gözünün önüne getir. Bütün müslümanlara, bhusus Türk milletine yapılan bu faciaya sebep, bir avuç Allahsız insanların o günkü günde Türk milletinin başında bulunup; adalet yerine zulüm, ilim yerine cehil, Sadâkat yerine yalan dolan ve kötülükle memleketi idare etmeleri, namerd düşmandan hakaret görmemize ve masûm ahalinin binlerce belâyâ duçâr olup yerlerinden ve yurtlarından; ırz, iffet, namus ve mukaddesatlarının ayak altında çiğnenmesine sebep olmuştur. Muhterem şairlerimizden biri (Rumeli Fecâyii) için nasıl bir vicdanî seda ile feryad ediyor, mâsum ve mazlum halkın tercümanı olup bizlere sesini duyuruyor :

Ş İ İ R

**Altın ovalarda, gümüş dağlarda,
Gezen sürülerden nişan kalmamış.
Zümrüt mahsüllü şirin bağlarda,
Öten bülbüllerde figan kalmamış.**

**Kalmamış köylerde hayattan eser,
Gelin odaları hep mezar olmuş.
Bu harap illerde akan dereler,
Mazlûm kurbanların kanile dolmuş.**

**Sırma saçlı kızlar, masum yavrular;
Hain çizmelerle ezilmiş, bitmiş.
Yuvası dağılmış garip kumrular,
Kartal pençesinde mahvolmuş gitmiş.**

**Bu yerler, bir zaman şendi, gülşendi;
Keder görmemişti, ovası, dağı,
Hertaraf gülşen, her göntül şendi,
Geçti üzerinden düşman ayağı.**

**Çalındı taşlara namuslu başlar,
Gebe kadınların karnı deşildi,
Yakıldı mescidler, kırıldı taşlar;
Ölülerin bile kabri eşildi.**

**Minbere, mihraba haçlar çakıldı;
Atıldı yerlere hakkın kelâmı,
Ezan yerlerine çanlar takıldı,
Salip orduları ezdi islâmı.**

**Sönen ocakların, viran yurtların;
Bütün gönüllerde ateşi yanar,
İnsan suretinde vahşî kurtların,
Açtığı yaralar unulmaz kanar.**

**Unutma, gördüğün hakareti bil,
Kinini kalbinde sakla, uyutma!
Ağlama, gözünün yaşlarını sil;
Bekle zamanı, fakat unutma!**

**Unutma! İntikam günleri gelir;
Durdukça dünyada Türklerin adı,
Evlâdın intikam yolunu bilir,
Yaşamın kalbinde bu günün yâdı.**

**Unutma! kinini, fikrin dönmesin;
Milleti yaşatan kindir, emeldir,
Üfle ateşini, kinin sönmesin,
Devlet binasına kin bir temeldir.**

**Unutma kallesi kahbe düşmanı,
Kinini kalbine ateşle yazdır,
Unutma! Sel gibi çağlayan kanı,
Ölürsen, bunları taşına yazdır.**

Milletimiz bunca zulüm ve hakareti gördüğü halde, dinde ve iymanda sabrü-sebat gösterip dinlerinden dönmemişlerdir. Başımıza gelen bunca felâket, cehlimiz, dinden ve iymandan uzaklaşmamız sebebiyledir.

İlim oku, Ahlâk sahibi ol ki; dinine, devletine sahip bulunasın. Vatanını çok sev! Bu vatanda yaşayanlarla dost ol! Tembelliği, âdiliği terk eyle! Hakta ol! Hakkı tavsiye eyle! Fenalara ve din, vatan, millet düşmanlarına göz açtırma! Benliğini kaptırma! Evlâdını okut! Dindar insan, vatana bağlı, vatanını seven, doğruluk önünde can verecek fertler yetiştir! Böyle yapmaz da bu tenbellikte kalacak olursak, Allah muhafaza buyursun düşman gelip bizleri dinimizden çevirmek isteyecektir. Acaba böyle bir durumda aşağıda yazacağım hikâyedeki kadının gösterdiği sabır ve metanet kadar bir sabır gösterebilecek miyiz?

H İ K Â Y E

Firavun'un bir hazinedarı var idi. O, Mâşite isminde bir hanıma sahibti. Kocası hazinedar olduğu gibi, Hz. Mâşite de firavunun kızının dadılığını yapardı. Mâşite zâhiren dadı, hizmetkâr hakikatte bir ulu sultan idi. Hazreti-Kelîmullah Musa peygambere iman etmişti. İymanını gizler, yalnızlıkta Rabbine niyaz ederdi.

Allah, «Allaha iman edenlere» iman dersi vermek için, imanda nasıl sabr-ü-tahammül gerektiğini bizlere beyan etmek ve (Allaha iman eyledim) diyen mü'minlerin bu yolda nasıl bir metanet sahibi olmaları gerektiğini bildirmek için, Mâşite kulunun gizlediğini, imanını açığa vurdu. Şöyle ki; Mâşite bir gün hamamda, firavunun kızının saçını tararken tarak düştü. Tarağı almak için eğildiğinde, gayrî ihtiyarî sevgili Rabbinin ismini âşikâre zikr eyleyip : «Bismillâh lâane men kefer» dedi. Yani «Allahın rahman ve rahim ismiyle ben bu tarağı alırım. Lânet o kişiye ki rabbini inkâr eyledi». Firavunun kızı, bu söze taaccüp eyleyip «Ya Mâşite! Bu nasıl söz? Benim babamdan başka Allah var mı?» dedi. Zira, firavunun tebâası bir şey yapacaklarında bizim «Bismillâh» dediğimiz gibi, onlar da «Bi-izzeti firavun» yani; «Firavunun izzetile» deyip her işe böyle başlarlardı. Mâşite; «Evet, yerin, göğün ve herşeyin bir hâliki var. Baban da ana ve babadan doğan bir mahlûktur. Mademki doğdu, ölecek. Onu yaradan ve öldürecek olan Allah vardır, ben ona iman eyledim.» dediğinde kız «Bu işi ben babama söylerim, büyük bir cezaya çarpılırsın, zira senin bu sözün tebâamız arasında fesada sebep olur» dedi.

Nitekim, olan hâdiseyi babasına bildirdi ve Mâşitenin öldürülmesi lâzım geldiğini de babasına söyledi. Firavun, Mâşiteyi huzuruna çağırıp : «Sen benden gayrı Allah'a mı inanırsın, ben sizin rabbi alânız değilmiyim?» dediğinde, «Hâşâ!» Sen bir fâni insansın. Senin vücudüne ve mülküne zeval vardır. Ben öyle bir Rabbe iman eyledim ki, ona ve onun mülküne zeval yoktur. O birdir, noksan sıfattan münezze, kemâl sıfatları ile muttasıftır (**Lâ ilâhe illâallah Musa kelîmullah**) deyip tevhidini firavunun önünde de izhar eyledi. O zaman, firavun gazabından çatlama derecesine gelmişti. Nasıl olurdu, bir kadın onun ilâhlığını kendisinin karşısında hiçe indirebilirdi. Onun hiçliğini yüzüne vurmuş, mülkünün zevâlini yüzüne karşı çekinmeden söylemişti. Bu sözden dönmesi için, türlü türlü ezalar ettiler. Tırnakları söküldü. Saçından tavana astırılıp kamçılarla kanlar akıncaya kadar dövürüldü, faide yok! Mâşite sultan, tevhidden başka birşey söylemiyor, hep (**Lâ ilâhe illâallah, Musa kelîmullah**) diyordu. Bu ne metanet idi?!...

Bu kadına ve kocasına öyle eza yapmalı idi ki, başka bir kimse böyle bir işi yapmaya cesaret edemesin! Mâşite şehide-

yi, bir çarmlıha gerdirdi. Mâşite hatunun iki kızı vardı; biri kundakta, diğeri beş yaşında idi. Firavun; o iki meleği de getirtti, kızlardan büyük olanını, Mâşite'nin karşısında tutup «Bu sözden dönecek misin?» diye Hz. Mâşiteye sorduğunda, o yine (**Lâ ilâhe illâllah Musa kelimullah**) diye cevap verince; Mâşitenin çenesini zorlukla açıp bu yavrunun gırtlakını onun ağzına doğru tutup masumun gırtlakına bıçağı vurdular. Yavrucağın kanı, Hz. Mâşitenin ağzına ve yüzüne döküldü. Çarmlıhta idi. Elleri ve ayakları ile tahtaya çivi ile çakılı idi. Yine firavun köpek gibi uludu : «Benden başka ilâh var mı?» Hz. Mâşite: (**Allah birdir, Ondan başka ilâh yoktur. Musa onun kelimi, nebiysidir**) dediğinde kundaktaki yavruyu Hz. Mâşitenin ağzına doğru getirdiklerinde saatlardır aç kalan yavru, meme kokusu almış olduğundan, meme verecek zannı ile elini anasının koynuna sokmuştu ki, hemen iblis gelip Hz. Mâşiteye fitnesini savurdu : «Ey Mâşite! Rabbim sensin deyiver de kurtul, yine gizli îmanına devam eyle!» diyordu. Mâşite, önce küçük yavrusunun haline tahammül edemedi. Onun da boğazlanmasına kıyamadı. Ne kadar da mâsum idi, güzel gözleri ile ağlıyor. Meme, meme diyordu. Tam «Rabbim sensin!» diyecekti ve firavuna karşı îmanını ketm edecekti, birdenbire o küçük yavruyu Allah dile getirip: «Ey anne! Sabır eyle; îmanından dönme!» diye feryat etti. Bu söylemez yavru, şimdi konuşuyordu. «Ey anne! Allahtan yüz çevirme. Bu mel'una îman eyleme. İmanını gizlemeye lüzum kalmadı. İnleme, üzülme. Bak Rabbin sana cennette bir saray hâlketti. İşte karşında duruyor. O sarayın hizmetçileri huriler ve gülmanlar sana müştâk. Zilletle yaşayacağına izzet ile öl! Şehide ol. Sabır eyle. Allahın rahmetine ulaş!» dedi.

Firavun şaşırılmıştı : «Aman söyletmeyin şunu, bu işin böyle olduğu duyulursa ülkede fitne çıkar. Hemen kesin, ortadan kaldırın» diyordu. O küçük meleği de Hz. Mâşitenin ağzına tutup boğazladılar. Artık Hz. Mâşite inlemiyor, üzülüyor, ölümün bir an evvel gelmesini bekliyordu. Firavun, Mâşite hatunun kocasını da öldürmeye niyyet etmişti. Emir edip onu da huzuruna getirtip: «Bana îmanını, benim Allah olduğumu izhar eyle» dedi. İki yavrusunun kanlar içinde yattığını ve karısını da feci bir halde gören perişan baba : «Allah sana lânet eylesin» deyince firavun, bir kazan getirtip içinde su kaynattırdı. İki yavrunun cesedini, Mâşiteyi ve kocasını teker teker kızgın kazana attırıp haşlatarak şehid eyledi. Kazandan

kendilerine, «Ey Allahın has kulları, bu ateş değil. Bu cennete giden yoldur. Sür'at ediniz» şeklinde nida geliyordu.

Allah ve dinleri yoluna, cânânları uğruna, canlarını feda ettiler. Radiyallahu anhüm ecmain.

Resûl aleyhisselâtu vesselâm efendimiz buyurdular ki : «Ben Miraca giderken, Cebrail bana bir kabir gösterdi. O kabirden miski anber kokuları geliyordu ve o kabir cennet bahçesinden bir bahçe olmuştu. Cebrail'e (Bu kabrin sahipleri kimdir?, dediğimde (Ya Resûlallah bu kabir firavunun hazinedarı ile kızının dadısı olan Mâşite sultanın ve yavrularının kabiridir) dedi...»

Balkan harbinde kaybettığımız yerlerde ve Trakyada öyle facialar oldu ki, bende yazmaya kudret, dinlemeye de, siz mü'minlerde tahammül kalmaz. Beyaz saçlı ihtiyarlar kiliseye götürülüyor, zorla dinlerinden döndürülüyorlar, dininden dönmeyenler fırınlarda yakılıyordu. Bu faciayı öğrenmek isteyen, «Kırmızı ve Siyah» isimindeki kitabı okusun. Küçük yavrular, kundaktaki çocuklar havaya fırlatılıyor, altına süngü tutup, süngüye saplatılıyor idi. Genç gelinlerin, mâsum kızların zorla ırzına geçildikten sonra bıçakla göğüslerine haç çiziliyor, sonra da fırınlarda yakılıyordu.

Bu böyle kaç sefer mü'minlerin başına gelmiştir. Neden? Cehaletten, tenbellikten, din ve diyanetten uzaklaşmaktan dolayı bu müsibetlere mâruz kalmıştık. Zira, iki türlü belâyaya giriftar olunur. Birini kuluna Allah verir. Diğerini biz kendimiz celbederiz kul, o belâyaya müstehak olan kötü ameller işler ve Allah da belâyı hâlk eder. Yâni o belâyı kul kisb eder, Allah da halk eder.

Allah celle hazretleri, bizzat tevcih ettiği müsibetlerin sabrını da ihsan buyurur ve böyle verdiği musibete sabır edersek ecri azîme nâil oluruz. Sabır etsek te, etmesek te elden ne gelir? Şikâyet edersek, Allahı kullara şikâyet etmiş oluruz. Lâyık olan, musibetin haktan bir hikmete mebnî geldiğini bilip, sabır etmektir. Abdullah ibni Mübarek diyor ki : Sabır edene musibet tektir. Sabır etmeyene iki olur. Biri büyük musibettir, biri geçici musibettir. Büyük musibet şudur ki, sabır etmediğimizden dolayı «musibete sabır» mukabilinde verilecek sevap elimizden çıkar. Diğer musibet, ecirsiz olarak ge-

len musibettir. Meâli şöyle olan bir hadisi kudsîde Allah diyor ki :

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَأْتِي عَن رَّبِّي عَزَّ وَجَلَّ إِذَا وَجَّهْتُ
إِلَى عَبْدٍ مِنْ عِبِيدِي مُصِيبَةً فِي بَدَنِهِ أَوْ فِي مَالِهِ أَوْ وَلَدِهِ ثُمَّ اسْتَقْبَلَهُ
بِذَلِكَ صَبْرٍ جَمِيلٍ اسْتَحْتَيْتُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْ أَنْصِبَ لَهُ مِيزَانًا
أَوْ أَنْشُرَ لَهُ دِيوَانًا

(Kalennebiyyü sallallâhü aleyhi ve sellem nakilen an rabbihi azze ve celle iza veccehtü ilâ abdin min abiydiy musiybeten fiy bedenihî ev fiy malihi ev veledihî sümme-stakbelehu hizalike bisabrin cemiylin istahyeytü minhü yevmel kıyameti en enşibe lehu miyzanen ev enşure lehu diyvâna).

«Ben kullarımdan bir kuluma, bedenine, malına yahud evlâdına bir musibet ile teveccüh ettiğimde, O kul sabr-ı cemil ile o musibetimi karşılar ise; yarın kıyamette defterler açılıp insanları hesaba çektiğim gün, bu kulumu hesaba çekmeye hâyâ ederim» buyurmuştur.

Rabbine sevgin var ise, sevgilinin nazına tahammül eyle! Onun verdiği musibeti : (Rabbimin bana hediyesi) diyerek sabr ile karşıla, isyan etme! O zaman sabrının mükâfatını mutlaka göreceksin.

H İ K Â Y E

Şeyh Şıblî kaddesallahu sırrahu hazretlerine bir hal gelip, kendisini deli diye tımarhaneye tedaviye götürmüşler. Bazı dervişleri kendisini ziyarete gittiğinde, onlara taş atmaya başlamış. Taşlandıklarını gören dervişler «Eyvah, bizim mürşit iyice deli olmuş» diye kaçmaya başlayınca şeyh, «Hani beni seviyordunuz? Bir taşıma bile tahammülünüz yok. Allaha kulum diyen, Allahı sevdiğini söyleyen sizler benim attığım bir

taşa sabr gösteremezseniz, acaba hakkın size tevcih edeceği musibetlere nasıl tahammül göstereceksiniz?...» diye seslenir.

H İ K Â Y E

Mahmudu Gaznevî'nin nedîmi olan Ayaz ile sultan beraber salatalık yiyorlardı. Sultan, salatalığı soyuyor; yarısını Ayaza, kendi eliyle veriyor, yarısını da kendi yiyordu. Salatalığı yiyen Sultan, onun zehir gibi acı olduğunu gördü, fakat karşısında aynı salatalığı tatlı tatlı yiyen Ayaza hayretle sordu : «Yediğin salatalık acı neden yüzünü bile buruşturmadan yiyorsun da, ağzından atmıyorsun?» Ayaz : «Aman sultanım, sizin elinizden nice tatlı nimetler yedim. O nimetlerden sonra elinizden yediğim salatalık acı imiş ne çıkar? O el bana yüzlerce tatlı nimet sundu, şimdi bu nimet acı diye yemeyip tükürürsem, yaptığım nankörlük olmaz mı? Hem o el tarafından ikram edilen nimet acı bile olsa bana tatlı geldi.» dedi.

Anlayana sivri sinek saz! Anlamayana davul zurna az!... Ayaz, kendisine nimet ikram eden ve nihayet bir kul olan şahsa karşı nankörlük etmekten bu kadar çekinirse; bir insan oğlunun, kendisine hiç kimsenin veremeyeceği lütûfları, nimetleri ihsan eden Allaha karşı nankörlük etmesinin karşılığı bilmem ki ne olmalıdır?

İşte; bizim lâıyk olduğumuz bir musibeti, Allah bize verdiği zaman bu felâketleri Allaha atf etmek edepsizlik ve kendini bilmezlik olur. Allah, bir âyet-i keriminde :

﴿ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴾

(Ve mâ zalemuna ve lâkin kânu enfüşehüm yazlimûn).

Bakara sûresi: 57

«Biz zülûnden münezzehiz. Biz zulm etmedik ve lâkin onlar kendilerine zulm ettiler» buyuruyor.

Şimdi, son asırlarda milletimizin başına gelen felâketleri, Şarka garba hükmetmiş bir kavmin evlâtlarının kendi çobanlarına yenilmesini te'vilen kalkıp; «Allah bize bu belâyı indirdi. Bizim kabahatimiz yoktu» demek şüpheşiz edepsizlik olur. Böyle zelil bir mağlûbiyeti hak edecek tarzda ameller işlemiş-

tik ki, Allah o kötü amellerimizi tecessüm ettirip, başımıza böyle bir musibet indirdi ve bizi kendi çobanlarımıza, himayemizde bulunan kudretsiz bir avuç kavme mağlûp ettirdi. Bizler, bu belâyâ din, dil ve an'anemizden uzaklaştığımız için duçar olduk. Herkes, zâhiren müslüman idi. Fakat kalperde Allah korkusu kalmamıştı. Kalplerinde Allah korkusu olan kimseleler ise hakkın takdir ettiği bu musibete sabır etmesini bildiler.

O hadde, bu belâ katiyyen Allahın bir zulmü olamaz. Bilâkis hak emrinden uzaklaşanların irtikâp ettikleri bir zulümdür. Âyeti kerimede beyan edildiği gibi...

Binaenaleyh, bu gibi belâlara artık sabr etmek gerekir. Tövbe etmek ve Allahtan af dilemek gerekir. İslâm dinini, her asır ve devirde daima hak din olarak benimseyip, onun emirlerine uymalıyız. Asrın fenlerini, keşiflerini kabul edip üstelik o fen ve keşifleri daha mükemmel bir hale getirmek için islâm dininin nurundan ayrılmadan, bütün gücümüz ile çalışmalıyız. Eğer, bizler çalışmazsak, okumazsak, bu asrın fenlerini öğrenmezsek, dinimizi, dilimizi, ve an'anemizi terk edersek; haritayı âlemden silinir ve bir daha da vücut bulmayız. Hz. Mâşite'den ders al! Dinin, dilin, an'anen, vatanın, ırzın için hiç olmazsa, Hz. Mâşite'nin gösterdiği tahammülün yüzde birini göster! Bu sana kâfi gelecektir.

Hem, benim kahraman milletim, dedelerim, ninelerim musibete tahammülde Hz. Mâşite'yi fersah fersah geçmişlerdir. Tarihini oku. Baban, deden nasıl kavi bir müslümandı. Allahına ve Resûlüne nasıl bağlı idi. Bir gör! Sen, oturduğun topraklara miras olarak oturdun. Miras yiyen mal kıymeti bilmez. Onun için, sana miras olarak kalan bu vatana sahip ol! Kendi malın olarak bil! Kendi malın olduğu için de, onu en iyi şekilde muhafaza et! Ancak, o zaman bu vatanın kıymetini anlayabilirsin. Kıymetini anladıktan sonra da onu düşman eline kaptırmamak için sen de dedelerine, ninelerine lâyıkk şekilde hareket et! Bu da ancak dinin olan islâmiyeti, dilini ve an'aneni korumak ile olur.

H İ K Â Y E

Hereke muhasarasından kurtulan düşmanı; Türkler kovalar iken, bir müslüman Türk gazisine atılan bir düşman

oku, o gazinin bir gözüne saplanır. Bunu gören diğer gaziler, yaralanan arkadaşlarına «Geri kal; gözünden oku çıkarsınlar» dediklerinde, o gazi : «Allah, Muhammed uğruna cenk eden benim her tarafım bir göz olsa da her birine ok isabet eylese, gazadan geri dönmem. Allah yoluna bir kafada bir göz kâfidir!» cevabını vermiştir.

Bu vatan nimetini bedava buldun, kıymetini bilmiyorsun, Kıymetini bilmediğin bu nimet, birgün elinden gider «Şükür ederseniz sizleri çoğaltırım» diyor mevlâ.

Şükür ise, elde bulunan nimetin kadri kıymetini bilmekle olur. Bu nimetin elinden çıkmamasını istiyorsan, Rabbine bu şekilde şükret, Onun kıymetini bil, muhafaza et. Verilen nimete karşı nankör olma. Dedene sövme. Onlara rahmet oku. Onları an. Sana emanet bırakılan vatani lâyük olduğu gibi koru, sen de bir gün başkalarına terk eyleyip gittiğinde, lâyük olanlara bırak ki; gaziler, şehidler senden dâvacı olmasın. Küçük kız çocuklarımız, bu vatanın yakın bir zamanda anneleri olacak. Küçük erkek yavrularımız, bu vatani koruyacaklardır. İffetsiz bir anne iyi evlâd yetiştiremez, dinsiz, ahlâksız bir erkek de vatani koruyamaz.

Ey bu milletin çocukları! Sürünüz olan bu milletten sorumlusunuz. Alınlarınız secdede çürüse, oruç tutup açlıktan ölmeniz yarın mahşerde, Abau ecdadınız yakanıza yapışacak. Ellerinden kurtulamazsınız. Vatan yavrularını doğruluğa, namusa, vicdana, dine, iymana sevk ediniz! Onları terbiye edip iyi yetiştiriniz. Düşman ırzımız ile oynuyor. Hergün gazetelerde ne korkunç haberler okuyoruz, ne feci olaylara şahid oluyoruz. Müslüman, Türk vatanında böyle bir şeye rast gelmesi ne kadar acı. Bu derece rezil hareketleri, Afrika'nın amazonları, Avustralya'nın medeniyet uğramamış bölgelerinde bile görmek mümkün değildir. Bunları görüp de sabır eyleyenin sabrı ancak eşekte bulunan sabır gibidir.

Allah ve Muhammed yoluna aykırı bir hareket gördün mü, ona sabretme! Hemen, müdahale et! Yoldan sapan kimseyi doğru yola çevirmek için elinle müdahale et! Buna kâdir değilsen dilinle onu o işten vaz geçirmek üzere nasihat et! Bunu da yapacak kadar kendinde iymân kuvveti bulamıyorsan, hiç olmazsa yoldan çıkan o kimseye sevgi besleme! O, senin düşmanıdır. Çünkü, seni de Allah yolundan alıkoyacaktır. Allah yolundan sapan kişi, senin öz evlâdın, hanımın ve ana, baban dahi olsa, eğer ona karşı buğz etmez, sevgi beslersen

cehenneme beraber girersiniz. Onlara doğru yolu göstermek, kötü yoldan çevirmek için elinden geleni yap! Başıma belâ açarım diye korkma!

Bütün dünya kâfir olsa, sen dini Muhammedden dönme-yeceksin. Allaha giden yol İslâm yoludur. Bunun kapısı Hazreti Muhammed sallallahu aleyhi vesellem, nihayeti ise Allah celle celâlûhudur.

Kim ki İslâm'dan başka dine talip oldu, o kişinin talep ettiği din, indi ilâhîde merduttur. Böyle bir kişi, dünyada zulmette, âhirette ise hüsrandır, nârdadır. Zira, indi ilâhîde din, ancak İslâm dinidir. Hakka giden doğru yol ise, iymân yoludur. İşte, sorumlu olduğun aile efradını, arkadaşlarını bu yola çağır. Böyle yapmaz isen, âhirette onlar senden dâvacı olacaklar ve: «Yarabbi, Hak yolunu bildiği halde, bize göstermedi, bizim irtikâp ettiğimiz günahları gördüğü halde bizi ikaz etmedi» diyecekler.

Allahu sübhanehu şöyle buyuruyor: «İslâm'dan, iymân'dan küfre giden bir kavim nasıl olur da benim yardımına lâ-yık olabilir? Onlar Resûlümün hak nebî olduğunu kavlen, fiilen görmüşlerdir. Onlara âşikâr mucizei ilmiye, mucizei-keveniye, mucizei-vücudiyye gelmiştir ve onlar bu mucizeleri elleriyle tutar gibi tutmuşlar, gözleri ile görmüşler ve kulakları ile duymuşlardır. Sonra da dini islâma Muhammed aleyhisselâtu vesselâma ve Kur'ana sırt çevirmişlerdir. Böyle zalim bir kavme benim yardımım olmaz...»

İslâm dini, aziz bir dindir. Bu dinin neresinde bir kötülük, çirkinlik mevcuttur? İslâmın emrettiği bir şey zahirde belki bize kerih gibi görünebilir. Fakat, o aslında kerih değildir. Bilâkis bizim görüşümüzde ve anlayışımızda kerâhat vardır. Böyle bir emirle karşılaşınca üzerinde dur, araştırma yap. Göreceksin ki, o kerâhat senin görüş ve anlayışındadır. Zaten, Kur'ânı iki zümre inkâr eder. Biri ahmak, cahiller, kendini henüz hayvanlıktan kurtaramayanlar. Diğeri ise, inatçı münkirler. Güneşi balçıkla sıvamaya kalkanlar. Kur'ânı Kerimin misli olmayan bir kitap olduğunu ve Hazreti Fahri-âlem efendimizin hak nebî olduğunu yakınen bildikleri halde, inat ve hasedlerinden, kibirliliklerinden iman etmeyenler.

İşte, bu gürûhtan gayrı ehli insafın, akli selim sahiplerinin Kur'ânı-mübiyne ve âhir zaman nebiysi, Resûller sultanı,

enbiyalar serdari, ins ve cinnin nebiysi ve Resûlüne îyman etmemeleri mümkün değildir. Az bir tahsil görüp de, dinsiz olanlar, dine diyanete yan çıkıp inkâra yeltenenler ve bunlara mümasil kişiler dinsiz değildir. Bunlar edesizdir. Dinsizim diyen kişi bu mevzuda birkaç fakülte bitirip, bütün dinlerin en ince noktalarına kadar vakıf olduktan sonra, dinler arasında mukayese yapacak durumda olup da henüz iymana gelmeyen, gönlü boş, hakikatı arayana derler. Yoksa birkaç sene tahsil edip, henüz kendi dininden haberi olmayan, tarihinden, an'anesinden, büyüklerinden haberi olmadan dini İslâmın aleyhinde bulunan ve Kur'ânın metnini dahi okuyamayan cahiller ne kâfirdir, ne de dinsizdir. Böyleleri cahil edesizlerdir. «Bu din hakkında ne gibi bilgin var ki İslâmın emrini veya yasak ettiğini beğenmiyorsun?» diye sorulduğu vakit, sana, dinde olmayan bir takım safsatayı İslâmın rûknü gibi haber verirler. Görürsün ki, bunların ne âyetten, ne hadisten, ne de hâdiseden haberleri vardır. Fakat inatları yerindedir.

Kur'ân; bizleri âlim olmaya ve ilime teşvik etmekte. İlk inzal edilen âyeti: «OKU» olan bir dinin ne için aleyhindedin? Tabîî; sen başı boş olarak yaşamak istiyorsun. Kur'an seni bir takım emirler ve nehiyeler ile insan, olmaya dâvet ediyor. Bu hal senin nefsine ağır geliyor. Senin, diğer insanlara karşı yapmak istediğin hareketleri, sana yapmağa kalksalar, birine razı olmazsın. Hep sen üstün olmak istersin. Sana hesap sorulmasına taraftar değilsin. Kur'anı Kerimin senin de yaptıklarından hesaba çekileceğini haber vermesi, seni nâra atacağı tehdidini duymak, işine gelmiyor. Bunları sana haber veren âyetleri okuyanı susturmak istiyorsun. Susturamayınca da, inkâr edip işin içinden çıkmak gafletini akıllılık zannediyorsun. Yahud, inandığını söylüyorsun, fakat âyetleri kendi yanlış anlayışına göre tevil edip, «Beş vakit namaz çoktur. Bu devirde bu kılınmaz, iki vakte indirelim» gibi sözler sarf edip, kendin kılmadığın halde, mü'minlerin ibadetine de dil uzatıp onlara hakaretler savuruyorsun.

Dinsiz isen, dinsizliğin ile başbaşa kalıp, dört kitabı okuyup kendine bir din ara ve «Din'len», dindar olan «Din'lenir». Kendine din bulmayan, yani din'lenmeyen kişi; âhirete yorgun gider. Dünyada da rahat edemez. Böyleleri en sonunda intiharla hayatlarını mahvediyorlar. Dindar ol, dinlen. Dindar ol, safaya er.

Ben nice dindar olanları biliyorum, bunların hepsi köylüler, esnaflar, cahil kimseler deme! Onların imanına bir vakıf olsan, onların namazdan, oruçtan aldığı zevki bir alsan; bir vakit namazı yüz güzel kadına değişmezsin. Bir gün tuttuğu orucun zevkine bütün dünyayı değişmezsin.

Bak; hak yoluna can feda edenleri sana yukarıda yazdım. Ölümü din ve imanlarından ötürü hayatlarına tercih ettiler. Demek bu imanın bir zevki var ki, ölümlere, cefalara, habislerin bu ezâlarına ehemmiyet bile verdirmiyor. Şu hadiseyi yazmadan geçemeyeceğim:

Müslüman bir hammal, bir çeşmeden abdest alıyordu. Oradan geçen delikanlı, yanında bulunan kız arkadaşına şöyle hitab etti: «**Bak şu serseme! Ayaklarını yıkamakla cennete gideceğini zannediyor.**» Bu konuşmayı Allah bana duyurdu. O zavallı gence karşı Allah bana şu cevabı verirdi: «**Cennete dahi girmese, ayaklarını yıkadı. Serinledi ya. Kâfi; halbuki sen ondan da mahrumsun**» dediğimde bir şey söyleyemeden çekilip gittiler. Allaha, bunlara hidayet etmesi için dua ettim.

Evet; bu gibiler için dua edelim. Onları kınayıp hakir görmeyelim, ve doğru yolu gösterelim. Diyeceksiniz ki; kendilerini din uğruna feda edenler işçi, köylü, esnaf ve buna mümasil kişilerdir. Hayır. Hayır! Nice hükümdar ve hükümdar hanımları ve kızları, peygamberler, yüksek kumandanlar da Allah yoluna çekinmeden canlarını feda etmişlerdir. Tarihleri bir oku. Hepsini bu risalede yazmama imkân yok. Demek ki, inanç, aşk ve muhabbette bir zevk var ki, hükümdarlıklarını, din ve iman uğruna feda ediyorlar. Evet; inanmak da bir zevktir ki, o zevki ne hükümdarlıkta, ne de başka zevkte bulabilirsin.

Ama, tad duymaya çalış. Allah cümlemize duyursun, o zevki tattırsın, iman ve ibadet lezzetini hissettirsin. Amin, bi-hürmetil-mürselin.

Bak; Hz. Asiye bir hükümdar ailesi iken, nasıl iman ve Allah yolunda saltanatını terk eyledi. Canını cefalara lâyık görüp safaya erişti. Sana ibret için yazayım; Firavun alelâde bir hükümdar değildi. Devlet otoritesini din ile karıştırmış, kendisini halkına tanrı olarak tanıttırmıştı. Ağzından çıkan söz sanki âyet idi. Her dediği ve istediği yerine getirilir, ona karşı kimse duramazdı. Böyle bir saltanata sahip olan firavun-

nun hanımı da aynı saltanata ortak idi. Fakat Allaha iman, nebiyye iman lezzeti, bu lezzet ve zevklerin fevkinde olduğu için, firavunun ailesi Hazreti Asiye; Hz. Musa'nın nübüvvetini kabul eyleyip Allaha âşık bir kul ve Hz. Musa'ya sadık ve onun dininde sâbit bir insandı. Din ve imanını senelerce gizlemişti. Gizli yerlerde Allahına ibadet ve taatte bulunmuştu. Hz. Mâşitenin başına gelen o musibete gösterdiği sabır ve tahammüle hayran kalmış ve Cenabı hakkın, Hz. Mâşite ile kocasına ve kundaktaki çocuğuna karşı gösterdiği iltifatı rabbânisine meftun olup, kendisi de din ve imanını açıklamak suretile rütbe-i şهادete ermeyi ve rütbe-i şهادetteki lezzeti, zevki tatmayı ve sonradan gelecek mü'minlere Allah yolunda canını feda etmek zevkinin dünya zevklerinden üstün, hükümdarlık lezzetinden daha tatlı olduğunu bildirip, hak yolunda şehide olmaya azm etmiş ve bu hususta örnek olmak istemişti.

H İ K A Y E

Hz. Mâşite ile iki evlâdı ve kocasının şهادetinden sonra, firavun gazabını alamamıştı, çünkü ölüme meydan okuyan bu şehitlerin hali, firavunun tebasından bulunup da bu sahneyi görenlerin karşısında onların nefretini çekmişti. Böyle ilâhlik olamazdı. Maiyetinde bulunan bir hizmetçi bile, kendisini dinlememişti. İlâhlığını tasdik etmiyordu. Firavun öfke ile odasına çekilmişti ki, Hz. Asiye yanına gelip: «Ne için o zavallıları katl ettiğini?» kendisine sorduğunda, «İlâhlığımı inkâr ettiler. Onun için onları böyle feci şekilde katl ettirdim.» dedi. Ve ilâve etti: «Böyle yapmam gerekti tebaâmdan hiçbir kimse bana kafa tutmamalı, böyle yapacaklara, bu ibret olsun.» diye cevap verir. Hz. Asiye: «Sen nasıl ilâh olursun? Seni, beni yaratan Allah var. Sen de, ben de, bizden evvel gelenlerin öldüğü gibi öleceğiz.» dediğinde Firavun: «Sen de mi Musa'ya iman ettin?» dedi. «Evet! ben de, yerin göğün sahibi olan Allaha iman ettim.» (Lâ ilâhe illallah Musa Kelîmullah) dedi. Firavun ona: «Bu sözden dön. Sana ne kadar aşkum olsa da ağır cezalara çarptırır, bu sözü söylediğine pişman ederim» deyince Hz. Asiye: «Hayır! Bu sözden dönemem. Bu söze, senin saltanatını fedaya hazırım» diye karşılık verdi. Firavun öfkesinden kıpkırmızı kesilmişti, tekrar «Bu sözü terk eyle.» dediğinde Hz. Asiye de tevhidi tekrarhyarak Musa aleyhisselâmın nübüvvetini tasdik eylediğinde, firavun «Cellât» diye

seslendi. Cellâtlar içeriye girmişti «**Bunu alın, çarmlıha gerin**» dedi. Cellâtlar şaşırmışlardı. Nasıl olurdu, çok sevdiği ve saltanatını paylaştığı karısını nasıl cellâda verirdi? Firavun, kudurmuş köpek gibi: «**Ne duruyorsunuz, çabuk alın, çarmlıha gerin dedim ya!**» diye haykırıyordu.

Hız. Asiye'yi alıp iki ellerini gerdiler ve bir tahtaya çivi ile çaktılar. Ayaklarını da üst üste koyarak çivi ile aynı tahtaya çaktıktan sonra, yüksek bir yere dikerek güneşe karşı bıraktılar. Firavun, ilâhlığına iyman etmeyenin aynı cezaya çarptırılacağını ilân ettirdi ve bundan sonra, günde iki defa gelip «**Asiye bu sözden vazgeç seni af edeyim, kurbiyyetime alayım, seni nimete gark edeyim**» demesine rağmen cevabı: «**Lâ ilâhe illallah Musa kelimullah**» oluyordu.

Çektiği zahmetlere sabır, metanet göstermeye yemin ve azm etmişti. Yaralarına kurtlar üşüştü. Hız. Asiye'yi yemeğe başladılar. Güneşin şiddetli harareti ile ciğeri yanmıştı. (Su, su!) diye inliyordu ki; Hak sübhanehu ve taâlâ hazretleri lûtfu kereminden, Hız. Asiye'nin gözünden perdeyi kaldırıp, cenneteki makamını gösterdi ve kendisine melekler müjdeciler olarak gönderildi. Allahın selâm ettiğini ona bildirdiler. Allah celle, Asiye'nin metanet ve iymanını, sabrını tebçil ve tebrik ediyor, onu âhirette sevgili Muhammedine zevce yapacağını va'd ediyordu. Hazreti Asiye bu müjdeyi alınca tebessüm etti. Firavun, bunu görüp, herhalde aklını kaybetti diyordu. Günlerden beri çivilere çakılan aç ve susuz güneş karşısında bırakılan bu kadın mutlaka deli olmuştu ki böyle gülüyordu. Halbuki, melekler ona Hak teâlânın selâmını getirmişler. Hak teâlânın onun hakkında: «**Benim için kaç gündür yemeden içmeden, güneşlerde kavruldu. Aç, susuz, nice zahmetler çekti? Acılara sabır etti. Ona kevser şarabını hediye ettim. İçsin, yeniden hayat bulsun. Bu bulduğu hayatın artık ölümü yok. Beni arzu etti, bana gelsin. Benim onun için hazırladığım nimetlerimi görsün.**» dediğini bildirdiler. Hız. Asiye cennet şarabını meleklerin elinden içti ve canını hakka teslim eyledi. «**Mak'adı sıdk'a**» erişti.

Hız. Asiye, iymanına sabır ettiğiinden şimdi cennet taâm-larından yiyip, ırmaklarından içmektedir. Hız. Asiye'nin yarın âhirette efendimize zevce olacağını tefsiri keşşaf yazmaktadır. Bu nimete sabrından dolayı ermiştir...

İymandan zevk alan kimse, padişah olsa iyman için tahtı-

nı terk eder. İşte, İbrahim Edhem Kaddesallahu sırrahu Hazretlerinin, Allah aşkından tahtı ve tâcını terk eylediği herkesçe malûmdur. Halbuki, firavunun mülkü, firavuna kalmadı. Hz. Asiy'e verilen mülk ise geri alınmayacak. Firavun azapta ve nârda; Hz. Asiy'e cennette ve nûrda. Rahmetullahi an-hâ...

Sabır sıfatullahtır. Kâinatta vuku bulan hadiseler bile bizlere sabır dersini talim eylemededir. Bütün kâinatı bir «OL» emri ile halk etmeye kadir olan mevlâ; bu âlemi altı günde yarattığını kitabı hakîminde beyan ediyor. Nebatlar altı ayda yetişiyor, ağaçlar meyvesini senede bir defa veriyorlar. Bazıları meyvelerini dikildikten iki sene sonra verdiği gibi bazıları beş, on, onbeş, hattâ otuz senede vermektedirler.

İnsan oğlunun hilkatı ise, tohum ana rahmine düştükten kırk gün sonra kana; sekseninci gün et pıhtısına, yüz yirminci gün cana, ruha kavuşup, dokuz ay on günde dünyaya gelir. Kırk senede kemâle ulaşır. Bütün mahlûkatın hilkatı, sabr-ı teenni ile vücud bulmada. Hep sabır etme ile meydana gelmede.

Yaptığımız iyilikler ve kötülüklerden göreceğimiz mükâfata, veyahud çarpılacağımız cezaya da sabır ile mülâki olunmakla, Allahu zülcelâl, bizlere hiçbir şeyin acele ile olmayıp, ancak sabır ile olduğunu beyan etmededir.

Bütün musibetlere karşı sabır, Allah cellenin metin bir kal'asıdır. O kal'a'ya sığınan, o libasa bürünen dünya ve âhrette felâha erer. Necat, sâbirler içindir. Âyâtı beyyinatı:

وَلَنبَلُوَنَّكُمْ نَبِيًّا مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقِصٍ
مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

(Veleneblüvenneküm bi şey'in minel havfi velcûi venaksin minel emvâli vel enfüsi vessemerât ve beşşirissâbiriyn).

Bakara sûresi: 155

Mânâyı âlisi : «Ben sizleri muhakkak ki, korku ile, açlıkla, size verdiğim mallarınızı elinizden almakla, sevdiğiniz ki-

şilerin ruhlarını alıp onları sizlerden ayırmak ve onların ölümlerinin acılarını size tattırmakla, meyvalarımızı, mahsullerimizi elinizden almakla, yahud nefsinizin meyvası olan evlâdlarınızı elinizden almakla imtihanlara tâbi tutacağım. Habibim Ahmed, Resûlüm yâ Muhammed! Böyle belâlara dūçar olup da benden ümitlerini kesmeyenlere, sabır edenlere lûtfu keremi ihsanımı müjdele.»

Böyle bir musibete duçar olup da tahammül gösteren sabır cemîl ile mücehhezdir. Kendilerine bir musibet erişip: «**Biz Allaha âidiz. O mülkünde istediği gibi hükmeder, biz onun mahlûkuyuz ve ona döneceğiz.**» diyenler felâha erenlerdir. Rabbilerinden râzı olanlar, işte bunlardır. Hidayete erişenler işte bunlardır. Hakkın cennetine girenler, hâk cemalini görenler işte bunlardır...

Allaha iymanı olan, mevlâsından gelen belâyaya sabır, nimete şükür eder. İster sabır eyle, ister sabır eyleme. Allah hâkim, biz mahkûmuz. Allah mülkünde dilediği gibi tasarruf eder. Sabır eyleyen kişi, Allaha olan iymanın «miktarını» öğrenir, bu suretle Allah gafilleri «Benim böyle has kullarım vardır» diye irşâd eder.

İşte Allah, kulunu imtihan etti demek bu demektir. Yoksa, hâşâ, kulunu tecrübe edip, onun bilmediği bir hareketini öğrenmesi mânâsına gelmez. Estağfirullah, Allah böyle, imtihandan münezzehtir, berîdir. Zira, o âlimül-gaybı-vesşehâdedir. Hakkın imtihan etmesi demek, Allahın sırrı-ilâhiyi açıklaması demektir.

Yaz günleri tutulan oruca, vaktinde tâdili erkân üzere kılınan namaza sarılmak, malların zekâtını cimrilik etmeden vermek, mahsülleri ektikten sonra neticesini itidâl ile beklemek ve Allahın her emrine imtisâl edip, nehiyelerinden kaçınmak taâta sabır göstermek demektir. Sabırlı olan kişilere nihayetsiz, hesapsız ecirler, cennetler, ihsanlar vereceğini Allahu sübhanehu ve teâlâ vaad eylemektedir. Allah celle va'dinden dönmez.

Musibetlere sabır demiştik. Yukarıda bunlara dair bir çok deliller ve misaller gösterdik. Mâsiyetlere sabır da böyledir. Meselâ; güzel bir kadının kendisini fenalığa dâvetini reddeden mert, erkek kişi. Allah indinde büyük mazhariyete erişmiş demek tir. Fenalıkları, içki, kumar v.s. gibi nefsin arzu ettiği herşeyi Allah rızası için terk eyleyip tövbesine sadakat

gösteren ve sabır eyleyen de aynı hidayete ermiş, ecrî azîme nail olmuştur. Kendisine hakaret edenin, hakaretine tahammül gösterip, karşılık vermeyen ve ona kin beslemeyen, bilâkis ona ihsanda bulunan muhsin kişinin; Allahın sevgisine lâayık olduğunu Kur'anı Kerim haber vermektedir.

Cinayetlere vs. felâketlere, daima sabırsızlık sebep olmaktadır. Çünkü, insan sabrı terk edince gazabının esiri olur ve neticede insan, bir anlık hiddetle, cezasını ömür boyu çekeceği, bir fiil işler. Kötülere uyacak olursan mahkeme kapılarında sürünmekten başka ne elde edebilirsin? Seni ısırın bir köpeği ısırırsan, senin o köpekten ne farkın kalır? Yahud, sana çift atanan eşeğe, sen de tekme atarsan eşekten farkın kalmaz. O hayvandır, tepti. Sen insansın, sabırlı ol, veya tepmesine meydan verme. Sabırsızın başı belâdan kurtulamaz.

**Sabır bir tâc imiş lûtfu hüdadan,
Giy ol tâc, kurtul cümle belâdan.
Sabır bir kal'adır genci hüdadan,
Gir ol burca, kurtul bütün belâdan.**

Sabırlı ol! Sabır ile dut yaprağı ipek ve ekşi üzüm ise pekmez olur. Sabırsız olan dut yaprağını, yaprak diye atar, onu işlemez. Üzümü de kemâle ermeden yediği için gerçek tadını bulamaz. Aşağıda anlatacağım hikâyeyi dikkatle oku, hayatına tatbik eyle.

H I K Â Y E

Deli Hüseyin hoca denilen bir adam varmış. Bu adam, evlendiği gece, nikâh kıymaya gelen hoca efendilerden ikisi düğün evinde bir dinî mes'ele hakkında sohbet başlarlar. Hüseyin ağa hayran, hayran bu mübâhaseyi dinler ve içinden «Yarımdan tezi yok ben de ilim tahsiline gideyim. Bu efendiler gibi okuyayım. Ben de böyle sohbetlere iştirak edeyim» der. «Cahillik ne kadar kötü imiş, yirmi yaşına girdim. İşte evlendim. Fakat neye yarar? Birşeyden haberim yok!» diye içinden hayıflanır. Sohbetten sonra onlara: «Hoca efendiler! Siz, bu tahsili nerede yaptınız! Bu güzel konuşmaları nerede öğrendiniz? Biz de bazen arkadaşlar ile konuşma yaparız ama, birbirimizi kötü sözler ile incitiriz. Siz, hiç kötü söz söylemediniz, birbirinizi kırmadınız» der. Hocalardan biri: «Bu ilmî sohbet-

tir, böyle sohbetlerde küfür edilip kimse kırılmaz, dögüşülmez. Böyle ilmî sohbetler cennet bahçelerinden bir bahçedir. Sizin sohbetlerinizde, hep Allahtan gayri şeyler konuşulduğu için sonunda dargınlık, kırgınlık, dögüş olur.» der.

**Âlim ile sohbet etmek, lâ'li mercan incidir,
Cahil ile sohbet etmek günde bin can incidir.**

Nikâh kıyılır. Hüseyin ağa gerdeğe girer. Fakat, akli fikri sabah olur olmaz İstanbul'a gidip hemen tahsile başlamaktır. Sabah vakti kalkıp namazını kılar ve karısına hitaben: «Bak Fatma, Ahırda koyunlar, inekler var. Bağ ve bahçe de sana aittir. Ben İstanbul'a ilim tahsilin'e gidiyorum. Tahsilden sonra hemen gelirim. Benim yokluğumu bildirme. Anam, kızkardeşlerim evvel Allah, sonra sana emanet. Ekin, biçin çalışın. Yakında ben de gelirim» diyerek yola çıkar. İstanbul'a gelir. O devrin ilim ocağı medreseye girer. Kendisini tam otuz sene ilim tahsiline kaptırır.

İlme o kadar dalmıştır ki, aklına ne köy, ne kasaba, ne bahçe ne de karısı gelmiştir. Allah; ilmi isteyene, zenginliği de istediğine verir. Yaşı yirmi olmasına rağmen Hüseyin efendi hâfızı Kur'ân olmuş, aynı zamanda dersiâmlığa kadar yükselmiştir.

Yıllar sonra Yaşı ise elliye gelmiş, sakal ve saçta ak düğmüştür. Artık âlim olmuştu. Nihayet icâzetini alıp memleketine dönmek üzere yola çıkar. Yirmi günlük bir yolculuktan sonra, memleketine bir günlük mesafedeki bir köyde, akşam üstü konaklamak üzere giderken yolda, tarlasında çalışmakta olan bir ihtiyara rastlar, selâm verir. Onun selâmını alan köylü: «Hoca efendi dur, beni bekle. Bu köye girmeden önce beni gördün, onun için sen benim misafirimsin» der. Hoca efendi de, bu dâveti kabul eder ve: «Evet ilk sana tesadüf ettim. Memnuniyetle senin evine misafir olayım» der. Köylü işini bitirir ve hoca efendiyi kağnısına bindirir. Köyün yolunu tutarlar. Evde yemek yedikten sonra yatsıya camiye çıkarlar. Yatsı namazından sonra, hoca Hüseyin efendi vaaz kürsüsüne çıkar. Vaaz ve nasihatta bulunur. O kadar tesirli vaaz eder ki, camide herkes bu âlim hocayı dikkatle dinler. Velhasıl hoca halkı kendine hayran bırakır. Köyde bir bayram havası var-

dır. Kolay değil, beldelerine bir âlim gelmiştir. Bunu ganimet bilen cemaat, vaazdan sonra hoca efendiyi köy odasına götürürler, izzet ikram ederler. Dînî mes'elelerde müşkülleri olanlar, bu müşküllerini hallettirirler.

Nihayet, kalkarlar ve köylünün hanesine varırlar. Yatmadan önce köylü, hoca efendiye; «Efendi, tahsilinize sebep babanız mıdır?» Eğer böyle ise, sizin gibi bir âlimi biz müslümanlara hediye ettiği için Allah ondan razı olsun» der. Hüseyin efendi köylünün bu sözüne karşılık, başından geçen ve tahsiline sebep olan hadiseyi hatırlıyarak güler ve der ki: «Babam, ben küçükken ölmüş. Onu pek hatırlamam. Yetim kaldığım için, tahsil edemedim. Bu halim yirmi yaşına kadar devam etti. Evlendiğim gece, evimde ulemânın yaptığı bir ilmî sohbet beni okumaya sevketti. Ertesi gün İstanbul'a varıp, tahsili ilim için niyet ettim ve niyetimi de yerine getirdim. Köyümden çıkalı tam otuz sene oldu ve otuz senedir tahsil ediyim. Yirmi yaşında köyümden çıktım, elli yaşında köyüme dönüyorum» dediğinde gözleri yaşardı. Tahsilden evvelki ve sonraki hayatını hatırlayıp ağladı. Köylü; «Maşâallah size» dedi, sonra ilâve ederek «Sizden bir soru sormama müsaade eder misiniz?» dediğinde: «Elbette!» cevabını aldı. Köylü: «Otuz sene tahsil ettiğinize göre, acaba ilmin başı nedir?» dedi. Hoca efendi: «Ey köylü kardeş! İlmın başı (**Rabbi yes-sir velâ tuassir rabbi temmin bil hayır**) duasıdır.» dedi. Köylü «Hayır hoca efendi. İlmın başı o olmasa gerek.» Hoca efendi Elif, be, te.. ilâ âhir okudu, köylüden «bu da ilmin başı değildir» cevabını aldı. Hoca, Bismillâh'tır dedi. Köylü: «Besmele de ilmin başı değildir» dedi. Hoca, «Nasara yansuru» dedi, bunlar da ilmin başı değildir cevabı ile karşılaştı. Sure-i fâtihadır dedi. Hoca âciz kalıp: «Ey köylü kardeş! Öyle ise bana ilmin başını öğret» dedi. Bu sefer köylü gülüp «Otuz senede öğrenemediğin bir şeyi, ben nasıl olur da bir gecede sana öğretirim?» dedi. Hoca efendi «Öğrenmem için ne yapmam gerekirse yaparım» dediğinde; köylü «Bilmem ki, şartıma razı olur musun? Çünkü, artık bir gün sonra otuz sene ayrı kaldığın köyüne döneceksin. Halbuki benim sana ilmin başını öğretebilmem için bir sene yanımda kalman lâzım. Zannetmem ki buna sabır edesin» dedi. Hoca «Elbette bunca sene, köyüme ve köyümdekilere hasrettim. İnsaf et, beni bir sene burada oyalama da, şunu bana öğret» dediyse de. «Hayır. Otuz senede öğ-

renemediğin şeyi sana bir seneden az zamanda öğretemem. Hem sen zeki, ilme âşık adam olduğun için bir senede öğretmeyi vaad ediyorum. Öyle insan vardır ki, ilmin başının ne olduğunu elli, altmış hattâ yetmiş senede öğrenmez ve öğrenemez» dedi. Hoca çaresiz kalıp sonunda «Peki» dedi.

Sabah olunca «Haydi bakalım, çarığı ayağına giy, küreği eline al. Tarlaya işe yürü» dedi. Orada akşama kadar çalıştı. Köylü ona öyle ağır işler gördürüyordu ki, hoca efendi bitkin bir halde eve dönüyor, namazını kılıp yatıyor ve sabah erkenden tarhanın yolunu tutuyordu. Bir sene «İlmin başını öğrenmek gayesiyle ağır bir çileye dişini sıktı. Öyle ki, hoca efendinin anasından emdiği süt burnundan gelmişti. Ne vakit «Şu ilmin başını anlatıver» dese, köylü «Biz, anlatacağımız zamanı biliriz» derdi. Sene tamam olmuştu.

Hemen köylünün yanına varıp «Haydi bakalım. İlmin başını bana anlat. Artık bu akşam tam bir sene oldu» dedi. Köylünün «Yarın sabah seni yolcu ederken söylerim!» demesi üzerine «Allah aşkına bu kadar kısa mı bu?» dedi. O da «Evet bir az kısacadır. Gerçi lâfzan kısa, fakat mânâ bakımından çok uzun. Pek çok uzundur» cevabını verdi.

Sabah oldu, namazı kıldılar, dualar edildi, çorba içildi, köylü karısına seslendi: «Ya hû, hoca efendiyi yolcu ediyoruz. Bir az yolluk, azık hazırla. Yaptığın tarhanadan hoca efendinin ailesine gönder» dediğinde dayanamayan hoca: «Bırak şu tarhanayı, ilmin başı ne imiş onu öğret» diye atıldı. Köylü ciddileşti ve Hoca efendi (İlmin başı Sabırdır) dedi. (Evet ilmin başı sabırdır ve söyleyeceğim bu kadardır). Hoca efendi hiddetlenmiş, fena halde canı sıkılmıştı. Sabır hakkında ne güzel hadisler, ne kadar çok âyetler bilirdi. Kaç defa insanları sabıra dâvet eden vaazlar, nasihatlar etmişti. Şimdi, hiç yoktan böyle üç kelime için ömründen bir sene kayıp etmek ona iyice dokunmuştu. Mühim bir şey öğreneceğini zan edip bir sene çekmediği çile kalmamıştı. Köylüye dönüp: «Ağa sana, ne söyleyeyim bilmem ki? Böyle üç kelime için beni burada bir sene oyaladın. Hiç vicdanın, dinin, iymanın, insafın yok mu? Allah cezanı versin. Ben böyle şeylerin âlâsını bilirim. Allah Allah, **Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh**» diyordu. Köylünün kendisine yaptığı azizliği bir türlü hazz edemiyordu.

Köylü bunun üzerine ona: «Evlâdım. Bana niçin kızılıyorsun? Bir sene evvel, ben sana (ilmin başı nedir) dediğimde «Sabırdır» diyebildin mi? Diyemedin. (Öğret bana!)» dedin.

Ben sana şartımı söyledim ve sen de kabul ettin. Zannetme ki ben ilmin başının sabır olduğunu sana şu anda öğretmiş vaziyetteyim. Bilâkis, bunu sana öğretmeye tâ bir sene evvelinden başladım. Bütün sene boyunca sana, sabır denen şeyin ne olduğunu; bir şey öğrenmek için nasıl sabır edileceğini. Her gün, her saat öğrettim. Sabırını bizzat sana tattırdım. Senenin sonunda da sabır denen şeyin ilim için en başta gelen şart olduğunu lâfzan söyledim. Şu bana karşı yaptığın hareket gösteriyor ki, sen otuz sene müddetle ilimlerin hep kelimelerini öğrenmişsin. Yoksa, o ilimleri nefsinde tatbik etmemişsin. Bana, sabır hakkında nice âyet, hadis bilirim, nice vaazlar ettim diycrsun ama, sabır denen şeyin ne olduğunu işte bilmiyormuşsun. Bilsen, sana bir ilmi bizzat yaşatarak, tattırarak hakkı ile öğreten birisine böyle davranmaz, böyle sözler sarfetmezdin. Bir kimsenin öğrendiği ilim sadece lisanında olur da, kalbine inmez ise, onun nice zararları vardır, bilir misin? Bir kere bu Tarzda öğrendiği ilimden hiçbir fayda elde edemez. Meselâ, yalan söylemenin nice nice kötü amellerden daha da kötü olduğunu okuyup öğrenen kimsenin, sözlerinde yalancılığa devam etmesi, bu kötü fiili terk etme hususunda, öğrendiklerinin ona hiç bir faydası olmadığını açıkça gösterir. Faydası olsa idi, yalanı terk ederdi. İlmi böyle, dili ile söyleyip kalbine indirmeyenin ve fiili ile göstermeyenin kendine faydası olmadığı gibi, zararı olur. Bu zarar, kendisine kalsa ne ise, İşin felâketi başkalarına, daha doğrusu kendini âlim, hoca diye dinleyen kimselere zararlı olmasıdır. Çünkü kürsüde yalan hakkında o derece şiddetli azab âyetleri ve korkutucu hadisi şerifler söylediği halde, kürsünün haricinde yalancılık yaptın mı, halk önce bu hale hayret eder. «Bu hoca nasıl dedi, nasıl yaptı?» diye, sonra okunan azab âyetlerini ve hadisleri düşünür, yoksa bu âyet ve hadislerin aslı, esası yok mu? der. Allah muhafaza buyursun. İymanı bu derece de şüpheye düşer. Halk şuna kanidir: Bu ilimleri okuyan hocalar, mutlaka bu işi bizden daha iyi bilirler. Bizler, cahil kimseleriz. Allahın emirlerini, yasaklarını okuyup öğrenmemize imkân, fırsat yok. Ancak hocaların vaazda bize anlattıkları ile öğrenebiliriz. Şimdi, yalan hakkında böyle azabların olduğunu söyleyen hoca, kendisi yalan söylüyor. Eğer, hakikaten bu azab varsa, hoca efendi bizden evvel kendisini korumaya çalışır ve bizi yalandan çevirmek için uğraşmazdan önce kendini yalandan uzaklaştırır. Halbuki, kendisi yalancılık yaptığına göre demek böyle bir azab yokmuş, diye düşünür ve iymansız biri haline gelir.

Ya bu insanların kâfir olmalarına sebep olan, o gûya âlim olan adamın indi ilâhideki cezası nice bir cezadır acaba? Hele bu adamın yazdığı kitapları varsa, bunları okuyacak olanların hepsinin de delâletine sebep olmuş olur.

İşte, sabır mes'elesi de bunun gibidir. Eğer, sen hakikaten âlim olmak istiyorsan, önce öğrendiklerinin hepsini kendi nefsinde tatbik et. Ondan sonra o mevzûda halka vaaz et. Haydi, bana söylediğin sözlerden ötürü ben sana hakkımı helâl ettim. Senin de benim üzerimde hakkın çoktur. Sen de bana hakkını helâl et de, köyüne git, halkı irşâd buyur. İlmin hebâ olmasın, dedi.

Köylü görünüşte bir köylü, fakat hakikatte bir mürşid idi. Bir insan-ı Kâmil idi. Allahın evliyasından bir veli idi. Köylü suretinde halka böyle hak yolunu gösterirdi. Tabiî nasibli olanlara.

İşte, o Hüseyin ağa da, kaderinde yazılı olduğu için otuz sene tahsilden sonra, köyüne bir günlük mesafede bu mürşide rastlamış, okuduğu otuz senelik ilmi, ancak o bir sene sonunda bu mürşidin ikazı ile hazmedebilmiş ve onun vasıtası ile kal ilmini hâl ilmine çevirmeyenlerin, yâni ilmi lisanında olup tatbik etmeyen kimsenin, ilmi ile âmil olmayanların, sırtı yığınla kitap yüklü bir hayvandan farkı olmayacağını öğrenmiş ve köyüne öyle dönmüştü.

Hız. İsa aleyhisselâm: «Evvelâ nefesine vaaz et, sonra halkı irşâd et.» buyurmuşlardı. «İlmi ile âmil olmak» hususunda Allahu Taâlâ, Kur'anı Kerîminde kullarını daima ikaz etmiştir.

Mahlûkat içerisinde en mükemmel olarak yaratılan insan oğlu olduğu gibi, insanların da en mükemmeli olarak yaratılan Hız. Muhammed; ilmi ile âmil olma yolunda en mükemmel bir örnektir. Ondan üstün bir misal vermek imkânsızdır. Çünkü yoktur. Bundan sonra da olmayacaktır. Allah, böyle bildirmiştir. Nitekim, Hız. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, o âlemlere rahmet, mü'minlere necât olarak gönderilen serveri kâinat, Allahın kendisine, kullarına bildirmesi için

vahiy ettiği, talim buyurduğu her bir emri ilâhiyi titizlikle kıl kadarını ihmal etmeden, önce kendisi tatbik etmiş ve halka ondan sonra, Allahın bu emirlerini bildirmiştir.

Sözü başka, ameli başka olan bütün âlimlerin acaba bundan haberleri yok mu? İhtimal ki, onlar, nasıl Allahın emirlerini lisanları ile söyleyip fiillerinde icra etmiyorlar ise, Muhammed Aleyhisselâmın sünnetlerini, fiillerini anlatan yazıları baş gözleri ile okuyorlar, görüyorlar. Fakat kalb gözleri ile göremiyorlar. Halbuki Fahri âlemi kalp gözü ile göremiyen tanıyamaz. Ebu Cehil ve onun gibi olanlar serveri kâinatı baş gözü ile görmüşler, kalp gözü ile görememişlerdi. Resûlü kalb gözü ile görenler onu tanıdılar, onun yolundan yürüdüler ve âhirette onun ile olmak şerefine ererek ebedî sadete erdiler.

HİKÂYE

Mezhebimiz sahibi, imam-ı âzam Ebu-Hanife; bir gün ders verirken, ayağını akrep sokmuş. Akrebin sokmasından epeyi bir zaman sonra derse nihayet vermiş ve talebelerine ayağını bir şeyin soktuğunu söylemiş. Talebeleri «Ya imam! Ne için soktuğu zaman söylemedin?» dediklerinde: «Ben, size sabırdan, sabır edenden bahs ediyordum. Kendim sabırsızlık etsem hiç dersin tesiri olur mu idi? Onun için ben de sabrettim ve sizleri haberdar etmedim.» buyurdular ve ilâve ettiler: «Ulemânın eti zehirlidir. Isıran hayvan muhakkak helâk olur. Eğer ben de Allahın ve Resûlün indinde makbul bir ilim var ise, beni sokan akrebin zehirlenmesi lâzımdır» dediğinde gördüler ki Hazreti imamı sokan akreb minderin yanında cansız yatıyor.

Bir çok okumuş kimseler vardır ki, sözleri gayet güzel olup ağızlarından çıkan o ibret verici âyetlerden, hadislerden kendilerinin nasibi yoktur. Sabırdan bahs ederler, kendilerinin sabırları yoktur. Zekâtta bahs edip, vermeyenin duçar olacağı azabı yana yakıla anlatırlar; fakat kendileri zekât vermeye muktedir oldukları halde elleri paracıklarına uzanamaz. Tevâzudan bahs ederler, kibirlerinden yanlarına varılmaz. Riya, gösteriş sum'adan yâni ibadetine mağrur olmaktan çok korunmak lâzım olduğunu söylerler. Kendilerinin gösterişlerinden haberleri yoktur.

İbadete güvenmemeyi öğreten bu zat, sahibi şeriatmış gi-

bi kendini cennetlik, halkı ehli nâr zannetmektedir.

İşte, böyle mürşidlere ihtiyacımız vardır. Bak yukarıda bahs ettiğim kıssanın sonunu da oku öğren. Hoca bir sene çile çekti ama, neticesini de gördü. Dünyada başını belâdan, âhrette de azabtan kurtaran o veliyullahâ minnettar kaldı. Allah, sevdiği kullarını böyle bir mürşidi hak ile müşerref kılar. Otuz sene ilim aşkı ile yapılan tahsili yok olup gidebilirdi. Eğer, bu çileyi çekmese, «sabır kal'î, sabır hâl'e» tebdil etmese idi. Otuz sene ilim aşkı ile yapılan tahsil yok olup gidebilirdi...

Deli Hüseyin hoca, oradan ayrılıp, bir akşam ortalık karrarıktan sonra köyüne vasil oldu. Köy değişmişti. Yeni evler yapılmış, birçok değişiklikler olmuştu. Güç hal ile evini tanıyabildi. Acaba bu evde şimdi kim oturuyordu? Bunları hiç düşünmemişti. Aradan bu kadar sene geçmiş, köyü ile hiç haberleşmemişti. O zamanlar herkes İstanbul'a gidemezdi ki, köyünden haber sorsun.

Düşündü «Evvelâ pencereden içeriye bir bakayım, evde Fatımayı göremez isem, yatsıya camiye gider, orada olanları öğrenirim» dedi. Pencereye yaklaştı, içeriye baktı. Ailesi Fatıma ocağın başında oturuyor idi. Onu tanımıştı, tanımıştı ama yanında bir adam vardı. O kimdi? Dikkatle bir daha baktı. Evet, ailesi Fatımayı iyice tanımıştı. Lâkin, o dizinde bir delikanlıyı yatırmış, onun saçlarını okşuyor, gülüşüp birşeyler anlatıyor, tekrar gülüşüyorlardı. Kan tepesine sıçradı. Demek ki, o ilim tahsiline gidince Fatıma'sı başka bir erkekle alâka kurmuştu. Yahud, onun üstüne bu erkeğe varmıştı. Şimdi kendisinin mallarına, tarlasına, bağına bahçesine sahip olup zevku safâ ediyorlardı.

«Bu olamaz, bu namus temizlenmeden mesele hal olmaz, bunun intikamını mutlaka almam lâzım» diyerek, İstanbul'dan domuz ve canavar vurmak için aldığı silâhını çıkardı, namluyu pencereden içeriye nişan alıp çevirdi. Maksadı ikisini de vurup, namusunu temizlemektir. Otuz senedir okuduğu ilimleri sanki unutmuş millete anlattığı vaazların kendisine faidesi olmamıştı. Tam ateş edeceği sırada, sabır için bir sene çektiği çile aklına geldi. Kendi kendine: «Dur Hüseyin, ne yapıyorsunuz? Sabır için, bir sene boyu çekmediğin kalmadı. Bir az sabır eyle.» dedi. Silâhı beline sokup oranın camii karşısında olan, köy odasına vardı. Akşam yemeğini yemiş olan köylüler,

birer ikişer yatsıyı kılmak için caminin önündeki peykelere oturmuşlar yarenlik ediyorlardı. Yanlarına varıp selâm verdi. Yanlarına bir hoca efendinin geldiğini kıyafetinden anlayan köylüler ayağa kalkıp selâmını aldılar ve tanımadıkları bu hocanın nereden gelip, nereye gittiğini sordular. O da cevabında tanrı misafiri olduğunu söyledi ve köyün eskilerinden, ihtiyarlarından bazılarının isimlerini sorup hayatta olup olmadıklarını anlamak istiyordu: Köylülere hitaben: «Burada hoca Niyazi efendi vardı, sağ mı?» dedi «O öleli yirmi sene oldu. Ya efe Ömer, Gazi Osman ağalar deyince, bir genci gösterip; Bu yiğit Gazinin oğlu Ali, buda Ömer ağanın Dilâveridir dediler. Ömer ağa çok ihtiyar. Artık yürüyemiyor, Gazi Osman ise sizlere ömür dediler. Birkaç isim daha sorduğunda kiminin sağ, kiminin öldüğünü haber verdiler. Sonra lâfı kendisine getirip «Burada bir Deli Hüseyin var idi. İstanbul'a ilim tahsiline gitmişti» dediğinde onlar «Evet; biz de böyle bir şey işittik, ama otuz senedir ondan hiçbir haber çıkmamış» dedikleri zaman hemen, o zatın ailesi var mı idi? dedi. Tabii var idi. Hem de hayatta. Zavallının çekmediği kalmadı. Ailesini aldığı ve gerdeğe girdiklerinin ertesi günü ilim tahsili diye yola çıkan bu adamın o gece hamile bıraktığı kadıncağız, ne zahmetlerle o biricik yavrusunu büyüttü. «Baban tahsile gitti, gelmedi, belki de öldü. Ruhu şâd olsun diye oğlu Mehmedini okuttu. Hafız Kur'an etti. Yakın köyde bir âlim vardı. Mehmedî oraya gönderdi. Tahsil ettirdi. Evlendirdi. Mehmet efendi şimdi köyümüzün imamıdır. Nerede ise namaza gelir» dediklerinde hoca Hüseyin efendi neler düşünmüş ve ne ile karşılaşmıştı.

Bu sözleri dinlediğinde gözlerinden yaşlar birden bire boşanmış. Kalbi yerinden çıkıverecek gibi heyecan ve hasretle vuruyordu. Köylüler adamın ağlamasına hayret etmiş, bakarlarken imam efendinin, yani deli Hüseyinin oğlu olan İmam Mehmet efendinin o tarafa geldiğini gördüler. Deli Hüseyin baktı ki, az evvel sevgili Fatıma'sının dizinde yatan nur yüzlü delikanlı bu idi. Meğer ne kadar da güzel, ne iri yapılı idi. Kıyafeti imamete ne kadar yakışmıştı.

Hemen yerinden kalkıp, imam oğlunun selâmını, diğer köylüler ile birlikte iade etti ve kendini tutamayıp, kendisini irşâd eden, ona sabrın ne olduğunu bizzat tattıran müşdidin köyüne doğru dönüp: «Yaşa be köylü. Yaşa be sultan. Yaşa be mübarek insan» diye yüksek sesle bağırmağa başladı. Köy-

lüler iyice şaşırıldılar, misafir gelen hocanın deli olduğuna hükmetmişlerdi.

Hüseyin hoca, döndü oğlunun boynuna sarıldı. Onu bağrına bastı ve köylülere dönerek, kendisinin buradan otuzbir sene evvel giden deli Hüseyin olduğunu söyledi. Köylüler onun gerçekten deli Hüseyin olup olmadığını anlamak için bir sürü soru sordular. Hüseyin hoca bütün sorularını doğru cevaplandırıp kendisinin deli Hüseyin olduğunu isbat edince; köylülerden biri, kusura bakma ya hoca! Deminki o bağırıp (yaşa be köylü, yaşa be sultan) deyişinin hikmeti ne ola- Hele şunu da bize bir yol anlatta merakımız ortadan kalksın. Doğrusunu istersen, öyle hareket etmen hepimizi meraklandırdı, dediler.

Hüseyin hoca, köyüne bir gün mesafedeki mürşidin yanında geçirdiği hadiseleri kısaca anlattıktan sonra biraz evvelki, evinin önünde işleyeceği felâketi işte o mürşidden öğrendiği sabır sayesinde atlattığını ve işin hakikatını köylülerden öğrenince dayanamayıp sevincinden gayrî ihtiyarî olarak, o ruhu terbiye eden mürşidine, o veliyullahı seslendiğini ifade etti. Allahın, onun önüne böyle bir mürşidi çıkararak hem evlâd, hem de aile katili olmasından muhafaza buyurduğu için bin şükrettiğini söyledi.

Orada bulunanların hepsi, hocanın anlattığı hadiselerden hayret duymuşlar ve Allahın büyüklüğüne bir kere daha şahid olmuşlardı. Hele, babasını doğduğu günden beri göremiyen oğlu ise, büsbütün hayretler içinde kalmıştı. Babası olduğu anlaşılan bu efendinin uzun senelerin sonunda elde etmiş olduğu bu çok mühim hayatî tecrübenin hikâyesini can kulağı ile dinleyip, kendine ibret dersi çıkarıyordu. Nihayet, yatsı ezanının okunduğunu duyunca hep birlikte camiye gittiler ve namazdan sonra da hep birlikte ona evine kadar refakat ettiler.

Deli Hüseyin hocanın alın yazısı icabı seneler sonra köyüne döndüğü ilk gün, ilk defa verdiği bu vaaz öyle bir vaaz olmuştu ki, kürsüye çıkıp anlatacağı bin vaazdan daha tesirli, daha isabetli idi. Allah, onun ilim yolundaki bu büyük azim ve iradesine karşı böyle bir ihsanda bulunmuş ve kendisini hem dünya, hem âhîret hayatını mahv edecek bir felâketten muhafaza ettiği gibi, bütün köy halkına verdiği ibret dersinde Hüseyin kulunu vasıta etmiş oluyordu.

Ey mümin! Bâzı kimseler vardır ki, onlara hiç kıymet vermeyiz. Onlar gizli birer hazinedir. Onlar âhîret sultanlarıdır. İnsanların kurtarıcısıdır. Bunlar, köylü kıyafeti ile dolaşırlar, deli gibi görünürler yahud kendilerini bizim kıymet vermeyeceğimiz bir şekilde gösterip hazinelerini gizlerler. Bunlardan bir tanesine tesadüf eden iki molla, o veliyullah tarafından nasıl irşâd edildiklerini yazmadan geçemeyeceğim.

H İ K Â Y E

İki molla efendi, köylere vaaz vermeye giderler ve böyle bir mürşidin hanesine misafir olurlar. Mollaların birisi, abdest almak için dışarıya çıktığında kalan mollaya, hane sahibi köylü: «Molla efendi. Arkadaşının ilmi nasıldır? Ahlâkı iyimidir? Kendisinden hoşnut musun?» şeklinde bir soru sorar. Molla cevaben: «O mu? Eşek, Cahilin biridir» dediğinde abdeste giden molla efendi içeriye girdiği için molla söyleyeceği varsa da susar. Birazdan içerdeki molla da abdest almak için dışarıya çıkar. Bu sefer mürşidi hak ona da, arkadaşı hakkında sual sorunca bu molla da şöylece cevap verir: «Bırak Allah aşkına! Öküz, cahilin birisi, kavgacı, inatçı, nesinden memnunî olayım onun? Nasıl oldu ise yanına düştüm. Arkadaşı oldum işte» der.

Bunlar; insan olsalar iyi geçinirlerdi. Biri eşek, biri öküz olduğu için denk düşmemişlerdi. Hiç olmazsa ikisi de eşek, yahud ikisi de öküz olsa, yine ne ise... Akşam olur, iftar sofrası gelir, sofrada üzeri kapalı üç sahan vardır. Köylü herkesin önüne bir sahan koyar. Top patlar. Kapakları açarlar ki, ne görsünler? Birinin önünde arpa, diğerrinin önünde de saman! Köylü mürşidin önünde ise yağa kırılmış mis gibi yumurta duruyor.

Köylü onlara «Buyurunuz» der. «Haydi buyurunuz, niçin yemiyorsunuz?» Mollalar şaşkın, şaşkın birbirlerine bakarlar. Köylü işe, yemeleri için ısrar eder ve Sonra ilâve ederek der ki: «Ben yanlış bir şey yapmadım. Seni, arkadaşına sordum. Senin için eşek dedi, sana arpa koydum.» diğerrine dönerek «Seni de arkadaşına sordum, o da senin öküz olduğunu söyledi. Senin önüne de saman koydum. İşte böylece birbirinizden hüviyetinizi öğrenmiş oldum. Bu sebeble arpa, hayvanlara ve-

rilecek yemdir. Size onları ikram ettim. Eh ben de insan olduğuma göre, yumurta vs. gibi yiyecekler de bize düşer.»

İnsan arkadaşını, meslekdaşını ne kadar yükseltir ise kendisi de o kadar yükselir. Bir kimse, bir kimseden hakaret görse. Bunu sabır ile karşılamalıdır. Hakâret edene, hakâret ederek onun seviyesine düşmemelidir. Eşek seni teperse, sen de eşeği teper misin? O zaman eşekten farkın kalmaz. Zira o seni, eşek olduğu için tepti, sen de onu teptin. Aynı seviyeye düştün. Köpek seni ısırarak olursa, sen de köpeği ısırır mısın? Isırarak olursan köpektan farkın kalmaz.

Ne eşeğe kendini teptir, ne de köpeğe kendini ısırır. Böyle, görünüşte insan, hakikatte Eşek veya Köpek olanlara sokulma! Sokulup, kendini teptirecek, ısırarak olursan da, sabır ile karşıla. Seni ısırarak, tepen mutlaka Rabbinden cezasını görecektir. Sen hâlîm ol, tahammül, sabır et ki yarın kıyamette büyük ecirlere erişsin. Sualsiz, hesapsız cennete girebilesin.

Yarın, kıyamet günü bütün mahlûkat arasat meydanında cem'olduğunda, Allah tarafından bir münâdî: «Fazilet ehli olanlar gelsin!» diye seslenir. Bir taife cennet yoluna doğru giderken, arkalarından melekler yetişip: «Siz hangi amel ile bu nimete erdiniz? Herkes mahşer yerinde hesapta. Yalın ayak, çıplak zahmetler içindeler. Sizler bu meşakkatleri, bu zahmetleri, bu kavga ve nizâları görmeden nasıl olur da cennet yolunu tutup oraya gidebiliyorsunuz» dediklerinde. Bu kimseler meleklerle derler ki: «Biz fazilet ehliyiz. Bize yapılan zulümlere karşı biz sabır ettik, bize zulm eyleyenleri af ettik. Bize kötü söyleyene karşılık vermedik. Sabır ederdik. Bizden kötülükle bahsedenlere, biz iyi kişilerdir derdik. Bize hakaret edene, hakaret etmedik, suçunu bağışladık. Kendilerine lutf ile muamele ederdik. Başımıza ne musibet gelirse onun Haktan olduğunu bilir, o musibeti sabır ile karşılar, Rabimize şükür ederdik» dediklerinde o melekler bu ehli fazilete şöyle hitap ederler: «Gidin! Cennet sizindir, zira hak teâlâ sizlere cenneti va'd eyledi. Bu zevâtı âli kadir de cennete varıp, herkes hesapta zahmette, meşekatte iken cennete vasıl olup ifş-ve-işret ve sonsuz nimetle şâdolurlar.»

Ey ehli iyman! Bu nimete ermek ve herkes hesapta iken cennete girmek istiyorsan, hak'tan gelen musibete sabır eyle. Hakaret gördüğünde, hakaret edeni ezmek kudretinde olsan dahi, sabır eyle. Gazabını zapt et. Tahammül eyle. Yumuşak

huylu ol ki hak teâlâ kendi kereminden seni bu nimete ermiş olanlardan eylesin. Amin.

Yarın kıyamette sâd olup bu nimete eresin, sonsuz sevince gark olasin. Gazabını, öfkeni tut. Kızgınlığını Allaha sığınarak def'et. Gazablandığın zaman, hemen Cenabı hakkın sabırlı olan kişiye vaad ettiği hesapsız nimeti ve Resülün ef'alini düşünüp gazabından vazgeç. Yine düşün ki, Cenabı hakkın, gazabından kin gütmekten vazgeçmeyenler için azabı çok şiddetlidir. İlâhî cezalara tahammül olunmaz. Hakaret gördüğün kişiden intikam almaya kalkma. Allahı hatırla ve onu zikret. Zira hak teâlâ buyurur ki: «Ey âdem oğlu, gazablandığında beni, hatırla, beni zikr et. Sabır eyle. intikam almaya kalkma ki, bende sana gazab ettiğimde, seni zikr edeyim, suçunu af edeyim.»

Birisine kızıp ondan intikam almak için, o kimsenin suçlarını başkalarına anlatan kimselere karşı, Allah şu azîm tehdidini beyan etmektedir: «Ey âdem oğlu, sana eza ve cefa edeni ve kızdığın zatın suçunu af eyle. Onun gizli sırrını ortaya koyup, halk arasında rezil etmeye çalışma. Eğer böyle bir şeye tevessül edecek olursan, şunu unutma ki, senin de halk arasında ayıplanacak pek çok suçların vardır. Bu suçlarını dünya ve âhirette ortaya koyup halk içinde seni rezil, rüsvây etmeyeyim.»

Her kim, dilerse nefsi elinden âzâd ola; kızdığı zâtın suçunu biliyorsa, ortaya çıkarıp onu rezil etmesin! Bir kimse, kızdığı birinin hakkında, onun bir suçunu teşhir ederse, Allahın böyle azabına muhatap olur. Bir de var ki, kızdığı kimsenin hiçbir suçuna vakıf olmadığı halde, sırf kızdığı için iftira da bulunmak, yâni onun yapmamış olduğu bir suç yaptı diye ortaya yaymak. Allah tarafından bu suç nasıl cezalandırılır acaba? Allahu teâlâ bu gibi kimseleri, yâni mâsûm kimselere iftira eden edepsiz ve ahlâksız kimseleri en büyük azablarına muhatap tutacağını beyan ediyor. Hattâ, toprak bile Allaha niyaz edip: «Yarabbi, sen Allah iken ayıpları setr eder, kulun suçunu yüzüne vurmazsın. Bu ise aciz bir kûl olmasına bakmadan başkalarının suçunu yüzüne vurup, onu halk arasında rezil etti. Müsaade buyur, bu zalimi yutayım» demektedir.

Kızdığın zaman, gazabını yenmek için, oturuyorsan, aya-

ğa kâlk. Ayakta isen, otur. Şeytandan Allaha sığın. Yine gazabın geçmez ise, abdest al, namaza dur. Yine geçmez ise, sağ tarafına yat. O vakit gazabın üzerinden def'olur.

Düşmanın, sana ne derse desin; eğer sende onun söylediği sıfat var ise, o kötü sıfatı terk eyle, Şayet yok ise ne diye gam çekiyor, üzülyorsun?

HİKÂYE

Ehli-beyti Mustafa'dan, İmam Cafer-üs-Sâdık radiyallahu anh hazretlerine, bir zât lâyı olmayan sözleri söyledi. Hazreti İmam sabır edip, cevap vermedi. Yanında bulunan arkadaşlarına da müdahale etmemelerini tenbih ve işaret etti. O edepsiz Hz. İmama ağzına gelen ne kadar kötü şey varsa söyledi ve def'olup gitti. Bir müddet sonra, İmam kalkıp o adamın evine doğru yola koyuldu. Bunu gören eshabı da, imamın peşine düşüp o adamın evine vardılar. İmamın arkadaşları, Hazretin o adama kendine söylediklerine cevap vereceğini zannetmişlerdir. Şayet imama bir tecavüz olursa onu koruyacaklar ve o edepsiz herifin haddini bildireceklerdi.

İmam Cafer-üs-Sâdık, hasmının kapısını çaldı. O edepsiz herif kapıya geldiğinde Hazret, evlâdı Ahmed, ona şöyle hitab etti: «Az evvel bana bir takım sözler sarf eyledin. Sana cevap vermedim. Eğer bu söylediğiniz sıfatlar bende var ise, ben bu sıfatlardan tövbe edeceğime, bir daha bu sıfatlara bürünmeyeceğime dair sana söz veriyorum. Eğer, bana isnad ettiğin sıfatlar bende yok ise, seni af etmesi için Allaha dua ve niyaz edeceğim. Bana söylediklerinden ötürü seni af ettim, hakkımı sana helâl ettim.» deyip kendisine ikramda bulunmuştur. Bu lûtfu gören adam Hz. İmamın ayağına kapanarak kabahatini itiraf edip, Allaha tövbekâr olmuştur...

Evlâdı Muhammedden olan bir kimseye de bu yakışır idi. Cafer-üs-Sâdık da öyle yaptı. Sen de Ümmeti Muhammed'densin. Sana yakışan gazabını yutup kızdığın kişiyi af etmendir.

HİKÂYE

Bir gün, İbrahim Ethem'e «Şu saraylar ne muhteşem» diyenlere şöyle cevap vermişti: Onlar harab olur, Asıl saray kabirdir ki, ancak onu tamir eden kazanır. Zira, bir daha harab olması yoktur, dedi. Kabrin üstünden bahs etmedim. İçinden, yâni amâli salihâ ile kabrini tamir edenlerden bahs ettim dediğinde, kendini bilmeyen bir herif İbrahim Ethem kaddese sırrahullah hazretlerine karşı: «Bu sofular da herşeye bir kulp takarlar» diye bir tokat vurur. Orada bulunanlar. «Aman ne yaptın? O meşhur Belh sultanı İbrahim Ethemdir, Allah yoluna saltanatı terk edip, Ukbâ sultanı oldu. Hemen rızasını al» derler. Kumandan olan o adam. İbrahim Ethemin eline yapışıp: «Beni af eyleyin» diye niyaz edince, İbrahim Edhem de o zatın eline yapışıp: «Sen bana hakkını helâl eyle. Zira yüzüme vurduğunda elin acımıştır.» dedi...

Gördün mü sâbiri, gördün mü şâkiri? Ey müslümanım diyen kişi! Sana, birisi fiske ile dokunsa, Sabır etmek şöyle dursun, yumrukla gözünü patlatmağa çalışıyorsun. Sana bir söyleyene, sen bin söylüyorsun. Namazı kılıyorsun ama, mü'minlerden kendine hasm düşman ediniyorsun. Eline fırsat geçse, gözünü kırpmadan öldürür, o binayı ilâhiyyi yıkarsın. Sabır, hilim, mürüvvet mü'minde bulunur. Âlemlere rahmet olan efendimiz:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ لَهُ كَيْنٌ لَيْسَ لَهُ دِينٌ

(Men lehü kiynun leyse lehü diyinnun).

buyurdular. Mânası: Kimde kin var ise, onda din yoktur.

Eğer yarın âhirette, necata ereyim dersen; Kini, kinciliği, kan dâvasını bırak!

HİKÂYE

Bayezid-Bistamı kaddese sırrahû'ya birisi, bir sopa vurdu. Sopa kırıldı. Hazret, yeni bir sopa ve bir tas bal alıp o zata vardı, sopayı ve balı verdi «Benim yüzümden sopan kırıldı,

ziyana girdin. Onun yerine sana bir sopa getirdim, ve bu balı da ye!» dediler.

**Cihan bağında ey âkil,
Budur makbul, ins-ü cin,
Ne sen kimseden incin,
Ne kimse senden incinsin!**

İncitmemek kolay, incinmemek gayet zor. Zâhid incitmez. Veli de incinmez. Zira, her şeyin haktan olduğunu bildikten sonra neden incinsin? İymanının yakîn mertebesine gelmesidir bu..

H İ K Â Y E

Bir zat, kendine sabrı, kanaatı ve mürüvveti fiilen öğretip gösterecek bir müşid arıyor. Sordu, soruşturdu. Kendine Bağdatta; Hallâcı - Mansur isminde, Allahın bir velisi olduğunu, onu ziyaret etmesini, ondan bu istediklerini tahsil edebileceğini söylediler. Bağdadın yolunu tutan o zat, oraya vasıl oldu. Hemen Hallacı sordu. Onun hapisanede olduğunu, kendisinden «Enel-Hak» sözü zuhur edip mahkûm olduğunu haber verdiler. Dikkat buyurulursa, Hallacı-Mansur «Ben Hakkım» demişti «Hak Benim!» dememişti ki...

Bir kimse «Ben İnsanım» diyebilir ama, «İnsan benim» dedi mi kabahatlidir. Hallacı-Mansur'u yanlış anlamışlar, «Ben Hakkım» şeklinde söylediği sözü, «Hak benim» şeklinde anlamışlardı. Ne ise, bu zat hapisanede Hallacı ziyaret edip, üç aylık yoldan geldiğini, kendisine kanaatın, sabrın ve mürüvvetin ne olduğunu fiilen göstermesini rica ve niyaz etti. Hazreti Hallac «Bak oğlum, bana bir çok ihvanı yârânım yiyecek getirirler. Ben onların getirdiğini zindan fakirlerine Allah için dağıtırım, kendim ise bu kuru ekmekleri suya batırıp yer ve bunlara kanâat eylerim» dedi. Sabır meselesine gelince; Hallacı Mansur kollarını iki tarafa açıp, elindeki zincirden kurtuldu ve duvara işaret edip, duvar yarıldı, oradan bir yol açıldı. Olanları gözleri yuvasından fırlayacakmış gibi seyreden o zata hitaben devam ile «Evet; sabır meselesine gelince. İşte ben şuradan kaçabilirim, fakat madem ki şeriat beni hapis eyledi, sabır edip idamımı bekleyeceğim, dedi. Mürüvvete

gelince; O, mühim bir sıfattır. Onu sana bu gün öğretemem, yarın gel» dedi. Ertesi günü alelâcele mürüvveti öğrenmeye koşan zat, Hallacı dârağacında asılı buldu.

Dün bunu, yâni mürüvveti öğretmesi için neden ısrar etmemiştir? Kendisine sabır ve kanaati hiç kimseden görmediği tarzda öğreten bu mürşid, mürüvvet için hepsinden mühim demiştir. İşte bu mühim mes'eleyi, bu mühim insandan öğrenmeden onu ebediyyen kaybetmişti. Kendi kendine «Ah keşke, keşke ısrar edip mürüvveti de öğrenseydim!» diyordu. Büyük bir fırsatı kaçırmıştı.

Fakat O gece, bu zat bir rüya görür. Rüyasında; kıyamet kopmuştu. Bir ayak, binbir ayak üstünde. Herkes korku ile dehşete düşmüş vaziyette bu hesap gününün şefaathanesi Muhammed Aleyhisselâmdan imdad bekliyorlar. İşte bu sırada ona sabır ve kanaati öğretip, mürüvveti öğretmeden âhirete göçen mürşidi ile onu mahkûm eden kadı efendinin aralarındaki dâvanın görülmesi için huzurullahı geldiklerini gördü. Bu dâvada Hallac'ın idamı için hüküm veren kadı, dâvâyı kaybetti. Allah tarafından mahkûm edilmişti. Melekler kadıyı nâra atmak üzere harekete geçtikleri esnada: Hallacı Mansûr: «Yarabbi, şimdi benim makamım neresidir?» dedi ve «Sen şahadet ile müşerref olduğun için makamın cennettir,» cevabını aldı. Hallacı Mansûr niyaz edip, yalvarıp şöyle bir dilekte bulundu. «Ey herşeyi en iyi bilen, kalplerden geçen arzuları, zihinlerden geçen fikirleri bilen yüce Allah! Bizlere habibin Muhammed Aleyhisselâm vasıtasıyla öğrettiğin insanlık kaidelerine göre, ben cennete tek başıma katiyyen girmem. Zira, benim şehid olmama, dolayısıyla cenneti kazanmama vesile olan kadı efendi cehenneme giderken, ben cennete girip onu azaba terk etmekten hayâ ederim. Sonra, Muhammed Aleyhisselâtı vesselâm efendimizin yüzüne nasıl bakabilirim? Kendimi âleme «Muhammedin ümmetindenim» diye nasıl tanıtabilirim. Benim muhammed habibullah yolunda öğrendiğime göre, ya ben de kadı efendi ile cehenneme girerim, yahud kadı efendi de benimle birlikte cennete kabul edilir. Bunu senden, Resülün hürmetine rica ve niyaz ediyorum. Ya Rabbi.» dedi.

Allah Celle; Hallac kulunun habibi Muhammedi, vasıtalarak yaptığı ricasını kabul buyurup, ona kadı efendi için

şefa'at etme müsaadesini verdi ve cennete, onların ikisini birlikte götürmeleri için meleklerine emretti.

O zat rü'yasında bundan sonra, Hallac ile kadı efendiyi el ele cennetin kapısına varmış olarak gördü. Cennetin kapısı önünde duran Hallac. Kadı efendiyi önce cennete dahil ettikten sonra geriye dönüp, kendisinden mürüvveti öğrenmek isteyen o zata hitaben : «Gördün mü? İşte mürüvvet de buna derler» dedi ve kendisi de cennetin kapısından içeri girdi. Rü'yayı gören zata. Hazret mürüvveti de böyle öğretmiş oluyordu..

**Mest olanların kelâmı kendisinden gelmez veli,
Pes «Enel Hak» nice söyler, kişi Mansûr olmadan?**

Gördün ya velileri; işittin ya sâdıkları! Sen de bu amel-den hangisi var acaba? Nefis atına binmiş gidiyorsun. Bu at, seni menzili maksûda erİştirmez. Sana fenalık edeni af eyle ki, sen fenalık yaptığında o da seni af eylesin. Musibetlere sabır eyle ki, dünya ve ukbâda necata eresin, felâha erişesin. Ömer ibni Hattâb'ın oğlu, şu hadisi şerifi bizlere rivayet edip, haber vermede :

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَكْمُلُ عَبْدُ
الْإِيمَانِ بِاللَّهِ تَعَالَى حَتَّى تَكُونَ فِيهِ خِصَالُ التَّوَكُّلِ عَلَى اللَّهِ وَ
التَّقْوِيضِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَالتَّسْلِيمِ لِأَمْرِ اللَّهِ وَالتَّرِضَاءِ بِقَضَاءِ
اللَّهِ وَالتَّصَبُّرِ عَلَى بَلَاءِ اللَّهِ تَعَالَى إِنَّهُ مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَأَبْغَضَ لِلَّهِ وَ
أَعْطَى لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ

Resûl Aleyhisselâm buyurdu: «Kulun, Allaha ettiği iyman şu beş haslete riayet edilmedikçe tekmil olup, kemâle gelmez.

1 — Allahu zülcelâle tevekkül.

- 2 — Her işinde Allaha itimat edip, tevfi zi umur etmek.
- 3 — Allahm emrine teslim olmak.
- 4 — Kazasına rıza göstermek, belâsına sabır eylemek.
- 5 — Allah için sevmek, Allah için sevmemek. Allah için vermek, Allah için men etmek.

İşte; bu sıfatlar kimde var ise, muhakkak iymanını tamamladı, kemâle erdi.»

Mü'minler, kolay iş değil. Bu saydıklarımın söylemesi kolay, tavsiye etmesi kolay, âmil olmak gayet güç. Tevekkülün ne olduğunu bilmek evvelâ şart, sonra tevekkül ile amel etmek lâzım.

Hazreti Ömer, mescitte oturan bir kaç zata: «Şimdi iş zamanı. Ne için burada oturuyorsunuz?» dediğinde, oturanlar cevaben, «Biz, Allaha tevekkül ettik» dediklerinde, Hz. Ömer, «Tarlanızı ektiniz mi?» deyince onlar, «Hayır!» dediler. Hz. Ömer 'Haydi tarlanızı ekiniz, sonra Allaha tevekkül ediniz» buyurdular. Zira, bu zatların tevekkülü böylece etmeleri lâzımdı. Yâni tarlayı ekecek, sonra tevekkül edeceklerdi.

Yine bir cemaata hitaben, «Develerinizi nereye bağladınız?» diye sorunca: «Ya emirel mü'minin, bağlamadık, başı boş bırakıp, Allaha tevekkül ettik» buyurdular. Zira, Avam olan kişilere böylece tevekkül etmeleri şarttır. Havas olan kişilerin tevekkülü yine başkadır. Şöyle ki:

H İ K Â Y E

İbrahim Edhem, (Allah sırrını takdis etsin) anlatıyor.

Tevekkül edip yola çıktım, yâni yanıma yiyecek, içecek bir şey almadım. Param da yoktu. Olsa da yolumda alınacak bir şey yoktu. Önüm çöldü. Bir gün, bir gece yol aldım. Ertesi günü, iyice acıktım ve susadım. Sabır edip yoluma devam ettim. İkinci vakti olduğunda, fenalıklar geçirmeye başladım. O anda, karşıda uzaktan bir kervan göründü. Nefsime bir ümit geldi. Yeniden hayata kavuşuyordum. Birden bire içimden bir his: «Hani, Allaha tevekkül etmiştin, kervandan meded umuyorsun?» dediğinde yolumu değiştirip beni görmesinler diye bir çukura sırt üstü yattım. Bir müddet sonra bir

deve geldi, başım üzre durdu. Arkasında bir adam deveyi tutmak için koştuğunda, kervana seslendi, «Burada bir zat var, ölmek üzere. Yatıyor. Yetişin, su getirin» diye çırpınıyordu. Kervandan bir çok kimseler geldi. Ben mahsus gözlerimi kapamıştım. Çenemi kilitlemiştim. Yattığım çukura indiler «Vah vah, zavallı açlıktan, susuzluktan ölmek üzere» deyip zorla ağzıma sopa sokup, kilitli çenemi açarak, bal şerbeti, süt ve kaymak yedirip içirdiler. Kervana alıp beni beraberlerinde Mekke'ye götürdüler. Beni, orada nasıl bulduklarını sordum. Kervan, benim yakınlarıma geldiğinde bir devenin ansızın köpürüp, ipini kopararak benim yattığım hendeğe doğru kaçtığını, benim yanıma gelip durduğunu, deveyi tutmak için kovalayan zat da gelip beni orada bulduğunu ifade ettikleri zaman Rabbime hamdü senalar eyledim.

Dinde yüksek dereceye vasıl olan kişinin, işte böyle tevekkül etmesi şarttır. Dinde, avam olan kişiler; böyle velilerin tevekkülü gibi tevekkül yapıp da sabrı metanet gösteremediklerinden, iymanları sarsılabilir. Onun için, Hz. Ömer «Biz tevekkülüz» diyen kişilerin bu makamda olmadıklarını görüp, onlara tarlanızı ekin, devenizi bağlayın, sonra Allaha tevekkül edin buyurdu. Zira, bazı kişiler tenbel, ve tenbelliğini halka bildirmemek için dini kisveye sokup; bâtılı, hak ile örterler. Hz. Ömer radiyallahu anh, işte bu zatlarda bu kemâli göremediğinden, hallerini sorup, bu tavsiyede bulundu. Aynı mescitte oturan başka zatlar da var idi. Onlara ne için orada oturduklarını sormadı? İnsan, nerede ne yapılacağını, nerede evet, nerede hayır deneceğini bildi mi, kemâle erdi demektir.

HİKÂYE

Ehlullah'tan birisini mahkemeye verirler. Bu zat, baş gözleri âmâ fakat kalb gözleri açık olanlardan idi. Birçok kişinin baş gözleri açık, ama kalb gözleri kapalıdır. İşte, bu efendiye, mahkemeye bakan hâkim merhamet eder. Hem ulemâdan, hem yaşlı, hem âmâ. Yaptığı suç ise siyasî bir suç. Acır, kendisini kurtarmak için dâvâya, bir dâvâ vekili gelmesinin şart olduğunu söyleyen hâkim, suçlu olan bu zata hitaben «Ba-

ba, dâva vekili tutacaksın değil mi?» diye kendisini ikaz ettiğinde, bu zat hâkime cevaben, «Ben dâva vekili tutmakta mâzurum. Param var ama dâva vekili tutmaya Allahtan edep ederim. Zira ben «Hasbünallahü ve nimel vekîl» diyorum.» Yâni «Allah ne güzel yardımcı ve ne güzel vekil diyorum.» Kalkar şimdi avukat tutarsam; yarın, mahşer gününde, Allah bana «Ey kulum! Benim vekâletimi beğenmedin de, beni vekâletten azil edip, benim yerime kullardan bir vekil mi tuttun?» derse, ben cevaba kadir olamam. Rabbime hangi yüzle bakabilirim? Sen, cezan ne ise ver. Bizim vekil beni müdafaa eder,» dediğinde, hâkim bu adam bunağın birisi deyip mahkemedan çıkarıp, dâvayı sukut ettirmiş, sonra o gece bu zatın yattığı otele gelip ellerinden öperek hayır duasını almıştır.

H İ K Â Y E

Cevdet bey isminde bir üstadım bir zamanlar hacca yayan gitmek arzusu ile, Şam'ı şerifi ziyaretten sonra, bir deve alıp yola çıkacağı esnada, bir arap delikanlısı peyda olup: «Aman ya efendi beni de götür, sana hizmet ederim» diye yalvarıp, yakarır, zor ile kendini kabul ettirmiş. Yolda efendi hazretlerine öyle ezâ ce'fâ etmiş ki, Efendi naçar deveyi, eşyayı, yiyeceği ve içeceği arap delikanlısına verip yol değiştirerek Hicaz yolundan ayrılıp, çöl tarafına doğru yürümeye başlamış. «Bu adamla yola gitmektense ölümü tercih ediyordum» diyor. Altı saat kadar çölde gittim, ölüm derecesine geldim. Susuzluktan bir yere sırt üstü yattım. Ne bir yudum su, ne de bir gölge vardı. Gökte güneş, yerde kum. Bir aralık karşidan sür'atle bana doğru bir deve koşarak geldi, benim yanıma gelince de durdu. Arkasından bir ârâbî de deveyi tutmak üzere onun yanına geldiğinde benim yerde yattığımı hayretle görüp kaldırdı ve deveye bindirdi ve anlattı: Bu deve benim devem. Ne oldu ise sürünün içinden firar etti. Saatlerden beri peşinde koşa, koşa buraya geldik. Meğerse bu sizin hayatınızı kurtarmak için imiş. Ama benim kabahatim ne idi ki, saatlerdir devenin peşinden koşmak zorunda kaldım deyüp, lâtife etti: «Ben de, yanıma iyilik için aldığım adamdan gördüğüm cefaya tahammül edemeyip, kendi devemi, eşyalarımı o bana eziyet eden adama bırakarak ondan beni kurtarması

için Allaha niyaz edip yolunu değiştirdim» dediğimde ârâbî, bu lütfu ilâhî karşısında hayrete kapılıp deveyi techiz edip yanına yiyecek, su vererek üç gün de beni misafir ederek bana hac yolunu gösterdi.

İşte, Allaha hakkı ile tevekkül eden kişinin hiçbir zaman mahrum olmayacağını canlı bir misâli. Üstadım hâlen Medine-i Münevverede hocalık etmektedir. Allah kendisine hayırlı ömürler ihsan buyursun.

Bâzı tenbel kişiler, tevekkül bâbına çıkmadan, o mertebeye yükselmeden tevekkül ettim. Hakka her işimi bıraktım deyip o işin ehli olmadıkları halde bu boyaya boyanmaları, tilkinin aslan postuna bürünmesine benzer.

Hz. Ömer, radiyallahu anh efendimizin: «Tarlanı ek, sonra tevekkül et.» dediği kişiler ve Resûlüllah sallallahu aleyhi vesellem efendimize isnad edilen, «Deveni bağla, sonra tevekkül et.» sözü bu kabil insanlar içindir. Yoksa Allaha hakkı ile tevfi-umur eden, işlerini Allaha havale eden her kim olursa olsun, Allahın o kulunu mahrum etmeyeceği âşikârdır. Bu yazdıklarım bunlar için açık bir delildir.

H İ K Â Y E

Evliyaullah'tan birisi, talebesine sayahate çıkacağı vakit de «Yanında para var mı?» diye sordu. Dervîşi, bir tek altın parası olduğunu söyledi. Gidecekleri yol Hicaz idi. «O parayı hemen fukaraya tasadduk et!» dedi ve verdirdi. Sonra tekrar sordu. «Yiyecek içecekten birşey var mı?» Dervîş biraz ekmeği olduğunu söyleyince, onu da fukaraya vermesini söyledi. «Giyeceklerden bir nesne var mı?» diye sordu. Sırtındaki gömleği, ayağındaki şalvarı gösterdi. «Hele hele, üzerinde başka bir şey var mı?» diye sorunca, talebesi «Yemin ederim ki, ayağımdaki nalının kayışından başka bir şey yoktur» dedi. Onu da fukaraya ver dediğinde «Efendim; nalının kayışı koparsa onu değiştirmek için taşıyordum. Sonra yalın ayak nasıl yürürüm» dediğinde, hocası ona «Hakka itimadın yok da, kayışa mı itimadın var?» diye onu da verdirdi.

Talebesi diyordu ki; yemin ve kalem ederim ki, ayağımdaki nalının kayışı koptuğunda önümde bir kayış, acıktığımızda önümüzde yemek, susadığımızda su, paraya ihtiyaç anında parayı bulduk. Hocası, eğer bu saydıklarınızdan bir tek şey yanınızda olsa idi, hakka güvenmeyip, ihtiyacınız olan

şeylere güvenmiş olurduk ki, bu da hak ile aramızda bir perde, mania teşkil edecekti, dedi.

Hakka tam, kalbi ile bağlananlar, hiç bir sıkıntı ile karşılaşmazlar. Müsebbibi esbab olan Allah, yüzbin sebebler icad edip, kendine itimat eden kulunu mahrum bırakmaz. Allah celle celâluhu hazretlerine tam bir itikat ile rabtı kalp eyleyen kişi, dünya ve âhirette selâmettedir.

Yukarıda, Resûlüllah sallallahu aleyhi vesselamin beyan ettiği hadis-i şerifteki yüksek hasletlerin, zikredilen faziletlerin hepsi sabrın nevileridir.

Sabırsız tevekkül olmaz. Sabırsız Hakka itimat olmaz. Sabırsız Allahın emrine tevekkül olunmaz. Allahın kazasına sabr ile olur. Allah için sevmek de sabr ile olur. Buğz etmekte sabr iledir. Allah için vermek, men'etmek dahi sabır ile olur.

Sabrın sevabı ve mükâfatı ölçüsüzdür, hesapsızdır. Âyette:

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

(İnnemâ yuveffes sâbirûne ecehüm bigayri hisâb)

Zümer sûresi: 10

buyuruluyor.

«Sâbirlere ve şâkirlere mükâfat ölçüsüz ve hesapsızdır.»

Ebu Aliyyul Dekkak. (Allah ondan razı olsun). Sabır edenler dünya izzetini ve âhret saadetini kazandılar. Zira, Allahü zülcelâl hazretlerinin maiyetine nail oldular. Bezm-i-lâhuti ilâhiye nail oldular. Bunu teyiden Kur'anı Kerimde cenabı zülcelâl:

وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

(Vallâhü yuhibbus-sâbiriyn)

Â-i İmran sûresi: 146

(Allah, sabredenleri sever)

buyurarak, sabredenlerin makamlarını ve nail olacakları şerefi.ebediyen ilân eylemiştir.

Yüksek islâm velileri ve ârifleri ve ülemayı benâm hazretlerinin ittifakları şöyledir: Sabırdan daha ziyade, indi-ilâhide bir mevki yoktur. Bundan daha faziletli bir sıfat tasavvur edilemez. Zira, Furkanî azimin doksandan ziyade âyetinde Allah celle sabrı zikr etmiştir. Başka bir âmâlî salihatin bu kadar çok sayıda âyetle zikr edildiğini işitmedik ve görmedik, diyorlar.

İhyâ-i-Ulûmda, İmamı Gazali şöyle buyuruyor: «Cenabı hak, feyyazı mutlak hazretleri Kur'ânı Şerifte sabrı, yetmişden ziyade âyetle zikir etti ve indindeki derecelerin ve hayırların ve en yüksek mükâfatların ekserisini sabra izafe edip, sabredenlerin derecelerini bizlere ilân buyurmuştur.»

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ

(Ya eyyühelleziyne amenu esteiynü bissabri vessalâh innallahe maassabiriyen).

Bakara sûresi: 153

Bu âyetin meâli şerifinde : «Ey beni tevhid edenler, bana ve benim Resûlüme muhabbet edip, itaat edenler! Kıyamet gününe inananlar, yapacağınız ve terk edeceğiniz herşeyde sabır ve namaz ile benden yardım isteyiniz. Muhakkak ki benim yardımım sabredenlerle beraberdir. Ben sabredenlerle beraberim, ben namaz kılanlarla beraberim, benden yardım isteyenlerle beraberim» buyuruluyor. Ne büyük şeref, ne büyük fazilet, hak ile beraber olmak.

Ayeti kerime'de de sabır ile namazın birbirinden ayrılmaması, beraberce zikredilmesi, sabrın vücutta gizli amellerin en ziyade şiddetli olması, namazında vücudun zâhirinde, haricinde en ağır ve türlü taatı toplayıcı olmasındandır. Sabır, ruh ve namaz ise ceset oluyor. Ruhsuz cesedin kıymeti olmadığı gibi, sabırsızın kıldığı namazın kıymeti de kalmaz. Zira, o kimse, yapacağı fenalıklar ve nefsin arzularına uyması ile kıldığı namazın sevabını giderecektir.

Namaz, mü'minlerin miracıdır. Ama, sehv ile kılınan namaz yâni nefsi emmarelerinin arzularına muhalefet etmeden

kılanın namazın, kılana hiçbir faydası olmadığını ve bilâkis böyle namaz kılan kişinin Allahın azarlamasına muhatab olduğunu Kur'ân bildirmektedir.

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۗ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ
سَاهُونَ ۗ الَّذِينَ هُمْ رَاوُونَ ۗ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

(Feveylûn lil-musalliyn-elleziyne hüm an salâtihim sahûn elleziyne hüm
yürâ'üne ve yemne'ün-el-ma'ûn)

Mâ'un sûresi: 4-7

Mânayı şerifi : Kıldıkları namazların kıymetini bilmeyen ve onu gösteriş için kılan ve zekâtlarını vermeyip, ödünç vermeyi de men'edenlerin haline yazıklar olsun!...

Namazında sehvedenlere, kendini haramdan korumayanlara, yâni hem namaz kılıyor, hem hırsızlık yaparak halkın hakkını gasbediyor, yahud ırzsızlık, edepsizlik yaparak Allahın men'ettiği şeyleri irtikâp eden, yalancılık ve dolandırıcılık edip hayvanlara merhametsizlik eden, insanlara hiyanetlik eden, fakat aynı zamanda da namaz kılmakta devam eden, daha doğrusu namaz kıldığını zanneden murailere azab olsun, veyl olsun buyuruyor. Hattâ, namaz kılan bu fenalıkları yapmayan lâkin elinden geldiği halde iyiliği esirgeyen kimselere dahi Allahın azabı, tehdid ve azarlaması bu âyeti kerimeden anlaşılmaktadır.

Namaz kılıp; halka, mahlûkata iyilik etmekten geri duran kimsenin namazının, namaz olmayıp murailik olduğunu Allahu taâlâ bu âyeti celilelerinde buyurmakta ve bu gibi kötü sıfatlara malik olup da namaz kılanlara, Allahın bu azarlaması bu tehdidi varken, hiç namaz kılmayıp, elinden gelirken insanlara iyilik yapmaktan çekinen, iyiliğini esirgeyen ve aynı kötü sıfatları işleyenlerin indi-ilâhide düşeceği derekeyi, azabı senin iz'an ve irfanına bırakıyorum.

Halbuki, yukarıda söylediğim gibi, namaz mü'minlerin miracı demektir. Miraç ise yükselmek, merdivenleri kat'etmek demektir. O halde namaz kılan, her kötü sıfatını attıkça ve

namazını da eda ettikçe bu merdivenin basamaklarını sür'atle çıkacak, ve edeben, ahlâken, iymanen daima yükselecektir. Üzerinde ağırlığı olan kişi nasıl yükseklerle çıkamaz ise, böyle kötü sıfatları üzerinde bulunduranlar da hakkın lûtfuna ulaşan bu merdivende yükselemezler. Zira, miracın bu merdivenin nihayeti hak ile buluşup, hak ile bilişip, hak ile sevişmek, kavuşmaktır.

Resûl aleyhisselâm, mirâcî nebîsinde bunu bizlere biz-zat, bedenen göstermiş ve bildirmiştir. İşte, Cenabı hakkın böyle bir nimeti olan namazı kıldığı halde, o kimsenin fenalıklardan kendini arıtmaması, kurtarmaması sebebiyle Hakkın vuslatı muhabbetini kaçırmamasından dolayı, riya ile kıldığı bu namaz yorgunluğuna yazıklar olsun!

Namaz, öyle bir mübarek ibadettir ki, kullarıma faziletimden, lûtfumdan bağışladığım en büyük hediye olduğu halde kullarım onun bu mübarekliğinden faydalanamayıp benim ile buluşmayı, muhabbeti kaçırırsa o kula yazık olmaz mı?

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا

(Ve cealna minhüm eimmeten yehdüne bi emrinâ lemmâ saberu).

Secde sûresi: 24

buyuruyor.

Yine Rabbül-âlemin, sabır edenleri, müttakilere, Allah-tan korkanlara imam kıldığını beyan buyuruyor. Yâni, müttakilerin, en ön safındakilerin sabreden kimseler olduğunu bildiriyor.

Müttaki, her yapacağı işde hakkın rızasını gözleyen kimse demektir. Müttakilerin imamı da Hz. Fahrîâlem Muhammed Aleyhisselâtu vesselâmdir. Müttakilere hidayet olunduğu Kur'ân'ı-Kerîmde beyan edilmektedir. Yâni, her işinde hakkın rızasına talip, men'ettiği şeylerden kaçınan kişi demektir. Bu yüksek dereceli kimselere imam olmak, önder olmak, Hz. Fahr-i-âlemin hemen arkasında yer alan enbiya olduğuna

göre ki, Allahu subhanehu ve taâlâ :

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرْنَا لَوْلَا الْعَزْمُ مِنَ الرَّسُولِ

(Fasbir kema sabere ulul azmi minerrusuli).

Ahkaf sûresi: 35

Fermanı ile habibine her emrinde, her işinde sabır tavsiye etmektedir. Sabır, ululazîm peygamberlerin makamı olduğundan peygamberi zışanımız efendimize sabır ile emr edip sevgili nebisine diğer peygamberlerin de sabır eden nebiler olduğunu haber verip, sabrın ululâzîm peygamberlerin makamı olduğunu zikr etmesi ile birlikte, sabır eden ümmeti Muhammedin de bunların arkasında mevkileri olduğunu ilân ediyor. Yâni, ululazîm peygamberler ile müttakilerin arasında sabır edenlerin yer alacağı bildiriliyor.

O halde, musibete sabırlı, taate sabit-kadem ol! Nefsinin arzuladıklarına sabır eyleyip hakkın yolunda sebat eyle!

H İ K Â Y E

Birgün, Sureyrus Sakatî'ye (Allah ondan razı olsun), sabırdan sual olundu. O da sabır hakkında hazineyi ilâhiden hikmetler dolu sözler anlattı. O esnada, lihikmetin bir akrep mütaaddit defalar ayağını soktu. Hazret, bu akrebin ezasına tahammül etti. Sözlerini kesmedi. Durumu farkedenden halk kendisine niçin ayağını akrebtan kaçırmıyordun deyince, hazret cevaben: «Sabırdan bahsediyordum. Kendim sabır etmeden, sizlere sabrı tavsiye ve vaaz etmekten. Allaha karşı hayâ ederim» buyurmuştur. Akrebin o anda, o veliyi sokması Allahın velilerinin sabır hususunda emri ilâhiye fiilen riayet edişini göstermek içindir.

Hız. Şibli, âriflerden birisine sormuş: «Sabrın hangisi daha ziyade şiddetlidir?» O zat Hız. Şibliye cevaben demiş ki: «Essabru lillâh-Allah için sabır» demiş. Hız. Şibli yine (Hayır!) «Es sabru maallah-Allah ile sabır» diye karşılık vermiş. Hazreti Şibli yine (Hayır!) demiş. Bunun üzerine o zat «Es-

sabru anillah-Allahtan sabır» demiş ve Hz. Şibli bir sayha savurdu ki, bayılacak dereceye geldi. Bunu biz ehli olanlar için anlatmış olduk.

Ey Allahu ve resûlünü seven mü'min! Hakkın sana verdiği bunca nimetlere karşı hakkın ufak bir nazına tahammül ve sabır göstermeyecek misin? Halbuki, o kerim olan Allah bir zorluğa, iki kolaylık va'd etmiştir.

Enes radiyallahu anh rivayet ediyor: Resûl Efendimiz bir kabristandan geçerken çocuğu ölen bir kadının kabir başında üstünü yırttığını, saçını yolduğunu görünce o kadına buyurdular ki: «Allahtan kork ve sabret. Saçını yolup, üstünü yırtma!» Kadın, Resûlullahı tanımayıp: «Beni kendi halime bırak, zira bana isabet eden musibet sana etmedi» dedi. Orada bulunanlardan bazıları: «Sen ne yaptın?. O peygamberimiz, efendimiz idi» dediler. Kadın derhal Resûlü Ekrem'in arkasından koştu. Hane-i saadetin kapısına geldi, huzuru nebîde özürler diledi. «Beni affet ya Resûlallah. Sizi tanıyamadım.» dedi. Kadın üstünü başını yolmayı terketmişti. Resûlü Ekrem efendimiz kadına hitaben: «**İcri ve mükâfatı çok olan sabrı kâmil, musibetin ilk çarptığı vakitte onu o anda hoş karşılamaktır. Sabırdan murad işte budur**» buyurdular.

Burada kastedilen muradı nebi şu idi: «Sen, bu musibete sabır etmenin ecr ve sevabını kaçırdın. Şimdi, üstünü başını yırtmayı terk etmen, bu nimeti tekrar eline geçirmeni sağlamaz. Malumdur ki, günler geçtikçe belâ ve musibetin tesiri ve acısı azalır. Bu sebeple belâyâ, musibete ilk isabet ettiği anda, sabır etmek gereklidir, faziletlidir. Vadedilen mükâfat bu andaki sabır karşılığıdır.

Efendimiz; sevgili oğlu İbrahim Aleyhisselâm yedi yaşında vefat ettiği zaman, kendileri çokça ağlamışlar idi. Peygamberimizin bu ağlayışını gören Hz. Ömer: «**Ya Resûlallah, bize ağlamayı men ettiniz, kendiniz ağlamaktasınız**» demişti. İki cihan fahri sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz ona hitaben: «**Ya Ömer! Ben size ağlamayı men'etmedim. Lâkin üstünüzü başınızı yırtmayı, saçınızı ve sakalınızı yolmayı ve bağıra bağıra ağlamayı men'ettim. Zira, göz yaşı kalbin ateşini söndürür.**»

Evlere şenlik, cenazelere ağlamak caizdir. Üst baş yırtmak, saç sakal yolmak ve yüksek ses ile bağırıp ağlamak, fer-

yad etmek caiz değildir. Zira, göz yaşı kalbin ateşini söndürür, vücutta bulunan teessürün zehiri bu göz yaşı vasıtasıyla def edilir.

Ey mü'min kardeşlerim! Hz. Muhammed'e gönül veren, onun yolundan giden hak yoldaşlarım! Sizlere bu risaleyi yazıp, hediye eyledim. Allah Celle tesirini hâlk edip, sizlere amel etmek nasib eylesin. Bizler için, hayatımızda selâmetimiz için ve mevtimizde ruhumuza fatiha okumak kadirşinaslığını gösterenlerden de Allah ve resûlü razı olsun.

Yarabbi! Bizleri, ilâhî musibetlere sabırlı kullarından eyle! Allahım! Bizleri, şâkir zümresinden eyle! Bizleri, nefsimize mahkûm eyleme, bizi nefsimize hâkim kılıp nefsimizi bizlere mahkûm eyle! Buradan kalkmadan mağfiretinle şâd eyle! Âhir ve âkibetimizi hayır eyle! Son nefeste habibinin cemali ile müşerref eyle! İyman ile göçür. Salihlere, âşıklara ilhâk eyle! Ruhumuzu, habibinin ruhu ile âşina eyle! Son nefeste bizi korkutma. Ölüm acısı, kabir vahşeti, mahşer dehşeti, hesabta hacâlet, mizanda nedâmet, sıratla felâket verme! Ölümü sevinerek bekliyenlerden, kabirleri cennet bahçesi olanlardan, mahşerde arşın gölgesinde gölgelenenlerden, hesabta defteri sağ tarafından verilenlerden, mizanda, sıratla selâmette erenlerden, duhûlü-evvelin ile cennete girenlerden, cennetten cemalini görenlerden, firdevsten visâline erenlerden eyle!

Dünyamızı mâmur, ahiretimizi mâmur, gönlümüzü, yüzümüzü pürnûr eyle! Cismimizi hafif, ırzımızı afif, ahlâkımızı nezih eyle! Kalbimizde iyman, aklımızda irfan ve izân, dilimizde Kur'ân, senin zikrinde heran vücudumuza derman ihsan eyle! Gözümüzde ibret, gönlümüzde gayret, fuâdımızda lezzet, din ve iymanımızda izzet ihsan eyle! Amelimizi ihlâs ve takvâ ile ilbas, kalplerimizden ve kalıplarımızdan ihrâcı vesvas eyle! Gazabtan, riyadan, hasedden, hulyâdan, hubbu sıvâdan, kibir ve gururdan bizleri halâs eyle! Hisabı mururda, edâyı duyûnda bizlere inayet eyle! Mala gönül vermekten, Câha ehemmiyet kılmaktan, zâlîme meyl etmekten, namerde muhtaç olmaktan, tövbesiz ecel erişmesinden, amelsiz kabre girmekten rabbim bizleri muhafaza eyle! Âsileri ıslah, gafilleri âgâh, müznibleri affın ile şâd eyle! Yurdumuzu âbâd, münâfıkları ibâd, düşmanlarımızı berbâd eyle! Kâmilleri teksîr, salihleri tenvir eyle! Gariplere inayet, âşıklara vuslat nasib eyle!

Vücudümüze sıhhat, kalbimize şefkât, suçumuza rahmet eyle! Kâfirlere zillet, mü'minlere izzet, taatında lezzet ihsan eyle! Cümlemizi canımızla, malımızla dini islâma hâdim eyle! Delâlet ile hidayeti, zülmet ile nûru, hak ile bâtılı tefrîk eylemek nasip eyle! Affın ile dilşâd, lûtfun ile âbâd, mahzun gönüllerimizi sürur ile küşad eyle! Ey hâlıkımız! Buradan dağılmadan cümlemizi habibine bahş eyle!...

Âmin, bi hürmeti-seyyidil-mürseliyn.

Sübhone rabbike rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmun alel mürselin, vel-hamdu lillâhi-rabbil-âlemin. Kabûlu niyaz-el-Fatiha..

EL HAC
Muzaffer OZAK

iRŞÂD

ONDÖRDÜNCÜ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Sûre-i Duhan tefsiri, Berat gecesi ve Leyle-i Beratın fazlını, Bu gecede bulunan beş hasleti, Duaların kabul olduğu beş geceyi bildiren, kıssa ve vaaz-ı nasihatları havi bir risale-i mühimmedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bismillâhirrahmanirrahîm.

Sallû alâ Seyyidinâ Muhammed,
Sallû alâ Mürşidinâ Muhammed,
Sallû alâ Şemsiddüha Muhammed,
Sallû alâ Bedriddüca Muhammed,
Sallû alâ Nuril-Hüda Muhammed.

El evvelu Allah, el âhiru Allah, ez zâhiru Allah; el bâtinu Allah. «Rabbîşrahli sadrî ve yessirli emrî vahlûl ukdeten min lisanî yefkahu kavli ve üfevvidü emrî ilâllah. Innallâhe basîrûnbil' ibâd.»

Bizleri yoktan var eden, bir katre çirkin su iken bizi insan şekline bürüyen, zelil iken azîz eden, çıplak iken giydiren, aç iken doyuran, bizleri iyman ile nurlandıran Allah; cümlemizi bu mecliste tevfiği ile cem'eylediği gibi, yarın kıyamet gününde sevgili Muhammed'inin livâsı altında, rahmeti ile lut-fûyle, keremiyle cem'eyleye. Dünyada ravzasına, âlemi mânâda cemâline, kıyamette şefaatine nail eyleye! İyman üzre çenemizi kapayıp, son kelâmımızı ol kelime münciye ve tayyibe olan «Eşhedü en-lâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûlühu» kavli ile çene kapamayayı mevlâ cümlemize nasib ve müyesser eyleye! Ölümün acısından azâde kılıp, ölümün şiddetinden, kabrin vahşetinden, cehennem nârından, sıratın zulmetinden, hasımlarımızın husûmetinden mevlâ cümlemizi emfn eyleye!

Enbiya, sulâha ve evliyanın, dost ve düşmanın önünde sırlarımızı açıp bizleri dünya ve âhirette rezil ve sefil eylemeye. Habibi hürmetine bizleri iki cihanda afvı ile şâd eyleye. Dinlediğimiz dersin tesirini halk eyleyip cümlemizi tövbe ede-

rek af olanlar ve mağfiretle şâd olanlar zümresine ithal ey-
leye. Amin bi-hürmeti seyyidil-mürselin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَمْدٌ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ * إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا
مُنذِرِينَ * فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ *

(Hâ mîm * vel kitâbil mübiyn * innâ enzelnâhu fi leyletin mübâreketin inna künnâ
münziriyn * Fiyhâ yüfraku küllü emrin hakiym * Sadakallahülâziym).

Duhan sûresi: 1-4

Ey benim Resûlüm, habibim, mergubum, mahhubum, Muhammedim, Mahmudum, Hâmidim, Ahmedim! Zâtı ulûhiyyetime mahsus olan hayyul-kayyum isimlerim ve sıfatlarım hakkı için ve bu sıfatlarda mevcut olup, bilimleri ancak bana aid olan mânâların hakkı için, hak ve bâtili ayıran Kur'ana yemin ederim ki, Biz azîmüştân o aziz, Kur'ânın tamamını bir mübarek gecede levhi mahfuzdan semai dünyaya inzal ettik.

(İnna künnâ münziriyn)

O Kur'ânı aziz ile, biz hakkı inkâr eden kâfirleri, bizi tanımayan ve senin nübüvvetini inkâr eden hainleri, hududu ilâhiyyeyi aşan zâlimleri nefsine esir olan âsileri azabımız ile korkuturuz.

(Fihâ yüfraku küllü emrin hakiym)

O gece; öyle büyük, öyle yüce bir gecedir ki; O geceden yâni, leyle-i-Berat'dan diğer senenin leyle-i-Berati'na, yâni nisfı şabana kadar ne gibi hadisat zuhur edecek ise, hepsi onların vazifeli memurları olan melâikeye tevdi olunur.

Meselâ, iyilik, kötülük, ecel, rızık, rüzgâr, yağmur, zelzele gibi. Kâinatı âlemde ne zuhura gelecek, neler olacak ise, ilmi ilâhiyyeden o gece melekler haberdar edilir, her bir vazifeye müvekkel olan melâikeye bu vazifeler o emir üzre teslim olunur.

Ey Allaha iyman eden, onun yüce varlığına, kudreti ve azametine, cemâl ve celâline, yerlerin ve göklerin sahibi ve yaratıcısı olduğuna ve bu ikisi arasında bulunan mahlûkatın rezzakı bulunduğuna, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin hâlıkı ve maliki bulunduğuna inanıp, ikrar eyleyen, temiz kalpleri ile bu inancı, iymanı tasdik eyleyen mü'min kardeşlerim. hak yoldaşlarım! Ondan başka ilâh yoktur. Ancak ibadete lâayk odur. O, herşeyi görür. O, her şeyi işidir. Rahmet sahibidir. Lûtfu keremi bol padişaktır. Ona yürüyerek gidene, o koşarak gelir. Onu çağırana cevap verir. Tövbe edeni afv ve mağfired eder. Dua edeni boş çevirmez. Ona kıyam, rükû ve secde edeni mahrum bırakmaz. Öldüren odur, dirilten odur. Bizleri yaşatan odur. Biz yok idik, o var etti. Bizler zelil bir katre su idik, bizleri şekli insana koyarak aziz eyledi. Çıplaktık, giydirdi. Açtıktı doyurdu. Cahil idik, ilim verdi, göz verdi, gösterdi. Kulak verdi duyurdu. El verdi tutturdu. Ayak verdi yürüttü. Akıl verdi, hak ile şerri ayırd ettirdi. Verdiği nimetleri saymakla tüketemeyiz.

Hele, en büyük nimeti bizleri iyman ile tezyin etmesidir. Kendine kul, Habibine ümmet eylemesidir. Bunları bir tefekkür edelim. İbadete lâayk değil mi? Biz zaîf ve âciziz. O kavi. Her istediğinde o hâkim, biz mahkûmuz. Akıllı isek, Rabbimizin bu nimetlerine karşı olarak ona kulluğumuzu yapmalıyız. İnsanlık bunu iktiza ettirmekte. Sonra, bu işin ters tarafı da var. Yaşattığı gibi öldürür ve öldürecek. Hani, abâu ecdadımız neredeler? Allah bizlere vermiş olduğu bu nimetlerden soru soracak.

﴿ شَمَّ لَسْتُمْ لَنْ تَوْمِئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴾

(Esteizü billâh: Sümme letüselünne yevmeizin anin naiym).

Tekâsür sûresi: 8

Allah, «Her halde ve her halde kıyamet günü sizlere verdiğim nimetlerden sual ederim» buyuruyor.

Zelil iken aziz ettiği gibi, aziz iken de zelil eder. Hiç kimse, buna mâni olamaz. Bizleri şekli insana koyduğu gibi, sureti insandan çıkarıp şekli hayvana da koyabilir. İsrail oğullarını maymun ve hınzıra tebdil ettiği gibi :

وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ الَّذِينَ آٰتَيْنَاهُمْ مِّنَّا مِمَّا كَانُوا يَكْفُرُونَ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

(— künû kiredeten hasiiny.)

Bakara sûresi: 65

âyeti celilesinde bu, ayân-beyandır. Yahud, dininden kovar, iymanından soyar da bizleri hayvanların bile yapamayacağı vahşetleri irtikâp etmemiz sebebiyle de hayvanlardan daha aşağı, daha alçak denî hale koyar, dünyada küfür nârına, âhirette cehennem ateşine bırakıverir.

(Ülâike kel enanı bel hüm edall)

âyeti buna şahid-i burhandır. Giydirdiği gibi soyar. Fakir kılar. Dünya fakirliği değil; namusumuzdan, hayâmızdan soyar. Ayıplarımızı meydana çıkarır da dost düşman içinde hacil ve rezil eder. Rızıkımızı daraltır, açlıkla terbiye eder. Aç bırakır, bizi çocuklarımıza terbiye ettirir. Evlâd dayağı, damat köteği yedirir. İlim verdiği gibi, ilim suretinde cehalet verir. İslah ediyoruz diye inha ettirir. Gözlerimizin nurunu söndürebilir. Kim mâni olabilir? Nice insanın gözünü söndürmüş, kim ne yapabilmiş? Sağır eder, söz işitemezsin. Yahud hak sözden anlamazsın. Baş körlüğü bir şey değil; o geçicidir. Kalp gözün kör olur da hakkı göremezsin. Baş gözü kör olarak yaşamak ne kadar güç bir şey değil mi? Halbuki, bu körlük kalp körlüğü yanında hiç mesâbesindedir. Kulak sağırılığı büyük bir musibettir ama, geçicidir. Kalp kulağın sağır olur ise ebediyyen Hakkı işitemezsin. Elin tutmayıp, ayağın yürüme kudretini gayp ederse ne yapabilirsin? Böyle olanlar ne yapabilirler? Aklını gayp ettirir ise sevdiklerin bile senden korkar, seni evlerine koymazlar. Rütben ne kadar büyük olur ise olsun, onlar senin için akıl hastası, saldırganı ne yapalım; hayatımız tehlikede diyerek, senden şikâyet edip tımarhaneye atırırlar. Ne kadar zengin olur isen ol, elinden malını, kasanı alıp sana vasî tayin ettirip, senin malını, senin karşında yiyip eline zincir

takıp, sırtına akıl hastası gömleği giydirirler. Böylece ölmenden önce seni mezara, malını da mezada verirler.

Nice kimseler böyle oldu, görmedin mi? İşitmedin mi? Görmedinse git hastahaneleri, tımarhaneleri bir dolaş, neler göreceksin, neler işiteceksin. Neler olmuş bu dünyada, daha neler olacak?

Bizleri kendine kul, sevgili Muhammedine ümmet ettiği gibi, bizden bu imanımızı alabilir, bizi dininden kovabilir. Şeytanı nasıl lânetledi? Şeytanın ismi azâzil, lâkabı haris idi. Allah onu bir emri ilâhîsine itaat etmediği için, rahmetinden tard etti, huzurundan kovdu. Biz ise binlerce defa emrini tutmayıp, «Yapma» dediği şeyleri irtikâp ederiz.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى
وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿۳۵﴾

(Esteizû-billâh: ve iz kulnâ lilmelâiketi iscüdû liademe fescedû illâ iblis ebâ vestekbere ve kâne minel kâfiryın).

Bakara sûresi: 34

Biz meleklere Âdem'e secde etmeleri için emr eyledik' Hemen secde ettiler. Sadece iblis secde etmedi, kibir eyledi ve kâfirlerden oldu.

İblis, Âdem'e secde etmemiştii, fakat Rabbil-âlemine secde ediyordu. Sen ise, âdem oğluna secde ve rükû ediyorsun da, Rabbil-âlemine secde etmiyorsun. Halbuki, Allah zâtı-ulûhiyyetine, kendisine secde ve rükû etmeni emir eylemiş ve âdem oğluna rükû ve secde etmeni men'eylemiştir. İblis, kendini Âdem'den yüce görerek kendisinin nârdan, Âdem'in ise topraktan yaratıldığı için ve «Ateş, topraktan üstündür, üstün olan kendinden aşağı derecede olana secde eder mi?» diye bâtil bir kıyas yaptığından rahmetten kovulmuştur.

Halbuki, şeytan yerde ve gökte Allahu-*teâlâ* hazretlerine

secde etmedik bir yer bırakmadığından, ona melekler haris lâkabını vermişlerdi. İşte, hâl böyle iken kovuldu ve sürüldü.

Allah; sana islâm tâcını giydirdiği gibi, başından bu nimeti alabilir. Seni ve beni âhirete iymansız olarak gönderebilir. «Neûzu billah.»

Öyle ise; bunları anladıktan ve bu sözleri dinledikten sonra aklımızı başımıza alıp azgınlığa ve şeytana sırt çevirerek Rabbimize dönmemiz gerekir. Yarına sağ çıkacağını kim taahhüd edebilir? Hemen tövbe edip Allaha yalvarmalı! İşte, Recep, Şaban, derken şabanın on beşi oldu. Bu yaşa gelinceye kadar kaç Recep, kaç Şaban, kaç Ramazan geldi geçti de haberimiz bile olmadı.

Dün mahallede oynuyor idik, şimdi saç ve sakalımıza aklar düştü. Ne çabuk geçti hayat? Gençlik uçtu, gitti. Ömür de böyle çarçabuk geçer. Bir gün ansızın kapıya cansız at gelir, çoluk çocuğumuzun feryatları arasında, bizi alıp sonsuz yolculuğa götürürler. Ejderha gibi ağzı açık olan karanlık kabire bizi yalnız olarak bırakıverirler.

O kişi akıllı mıdır ki, kışlık kömürünü yazdan almaz. Ârif midir o kişi ki, seyahata parasız, azıksız, pasaportsuz, ayakkabısız, paltosuz çıkar? Dünyada, böyle tedbirsiz seyahata çıkan kişi, belki bunları yollarda çalışarak temin eder. Fakat, âhirete giden, orada hiç bir şeyi temin edemez. Huzurullahta mahçup kalır. Çünkü, dünya âhiretin tarlasıdır. Burada eken, orada biçer. İster iyilik, ister kötülük olsun, dünyada tohum olarak ektiği amelleri, işleri âhirette mutlaka, şüphesiz karşısında bulacaktır. Şu ibretli kıssayı okuyup, tedbirini ona göre düzenle:

H İ K Â Y E

Tamahkâr, bahîl, hasîs bir adam kahvede otururken, bir meczûb bu adama lihikmetin musallat olup «Bana iki akça ver. Canım yoğurt istiyor» diye yalvarmağa başlar. Cimri adam ne kadar o fakiri kovduysa da def edemez. Meczûb «Bana yoğurt al» diye direktmektedir. Kahvehanede bulunan halk «Gel, sana biz yoğurt alalım» derler. Fakat, meczûb onların yoğurdunu istemez ve yemez. O hasîs adama yapışır ve: «Ya, bana iki akça vereceksin, yahut yoğurt alacaksın» diye ağlar, bağırır,

yalvarır. Adamcağız, iki akçayı zorla çıkarıp yere atar, «Allah cezanı versin. Al» der. Meczûb, o para ile doğru karşı dükkândan yoğurt alıp, o hasis zatın karşısında oturup yer. Hiddet ile oradan ayrılan adam evine gelir. O gece rüyasında kendisini cennette görür. Ağaçlar, çimenler, nehirler, çiçekler... Lisan ile tarif olunmayacak kadar lâtif ve güzel bir yer... Fakat yiyecek bir şey yok. Karnı da açtır. Öyle ki, açlıktan takatı kalmamıştır. O sırada, insan oğullarından bir zat peyda olur. Ona sorar: «Yahu, burası neresidir?» O zat «Cennettir!» diye cevap verince «Ne biçim cennet bu? Hani kebaplar, hani şaraplar, hani hûriler? Onlardan hiç birşey göremedim» dediğinde öteki, «Dur bakayım! Şurada bir az yoğurt var» diye dönüp, biraz yoğurt getirir, «Buyurun» der. Adamcağız, yoğurdu alıp yerken «Biraz ekmek verir misin?» deyince karşısındaki adam: «Birader, dün bu yoğurdu sen göndermiş idin. Ekmek de gönderseydin şimdi önünde bulurdun» diyerek ilâve eder: «**Ed dünya mezraatül âhire**» yâni dünya âhiretin tarlasıdır. Dünya tarlasını eken, âhirette biçer.

Cimri adam uyanır, kan ter içinde kalkar. Hemen karısına durumunu anlatır ve: «Bizim gittiğimiz yol doğru bir yol değil; bundan sonra, semtimde doyumadık fakir bırakmayacağım» der. Kesesinin sıkı sıkı bağladığı ağzını açar ve hakikaten semtinde ne kadar fakir, fukara varsa doyurur, çıplakları giydirir. Mazlûmun gönlünü alır. Susuzları sular, gözü yaşlı olanların imdadına koşar. Böylece hem dünyasını, hem de âhiretini mamur eder.

Bak; Şabanı şerifin onbeşi. Bu gece, ne mübarek bir gece. Bu geceye leylei mübareke, leylei Berat, rahmet gecesi denildi. Bu gecede, bizim sayabileceğimiz beş haslet vardır:

- 1 — **Fiha yüfraku küllü emrin hakîm,**
- 2 — **Bu gecede ibadâtı taatın fazileti,**
- 3 — **Rahmeti-ilâhiyyenin cûşu hurûşa gelmesi,**
- 4 — **Mağfireti ilâhiyyenin husûlü,**
- 5 — **Aşağıda anlatacağımız gibi Resûl Aleyhisselâma şefâatî-tâmmenin verilmesidir.** Buna şahid de şudur. Bu gece Kâbe'de zemzem suyunun belirli bir şekilde artmasıdır. Onun bu surette çoğalması, âdeti ilâhiyyedendir. Bu gece, bütün ümmeti Muhammed afv'ı ilâhiyyeye mazhar olurlar. Allahdan yüz çeviren, esrik deveden kaçır gibi kaçan gafiller müstesnadır.

Bir de içkiye, zinâyâ tövbe etmeyenler, büyücülük ve sihir

yapanlar; ana-babaya âsi olanlarla, ikinci olanlar müstesna. Buğz sahibi kimseler, üç günden ziyade mü'min kardeşiyle dargın duranlar bu gece afvı ilâhiyyeye nail olamazlar.

Ey âşıkı sadıklar! Ey kalpleri yanıklar! Ey hakta uyanıklar! Şabanı-muazzamın onbeşinci gecesini, öyle mübarek bir gecedir ki; mü'minler için bir leylei-ganimet lûtûf, ihsan, kerem gecesidir. Zira, leylei-Kâdirin hangi gece olduğu bizce malûm olmadığı halde, Allah celle hazretleri Kadir gecesini gizlediği halde, nısfı Şabanı, yâni Şabanın on beşinci gecesini, mü'minlere bildirmiş, onlara bu geceyi lûtuf etmiştir.

Resûl sallallahu aleyhi ve sellem bir hadisi şerifinde: «Recep ayı, Allahın mübarek ayıdır. Şabanı muazzam benim ayıdır. Ramazan ümmetimin ayıdır.» buyuruyorlar. İşte, ümmetine karşı azîz, raûf ve rahim olduğu Allah tarafından ilân olunan âhir zaman nebisi, bize kendi ayı olan Şabanı muazzamın esrarını ve bu ayda fazl-ı rahmeti ilâhiyye ve ihsanı ilâhiyyenin ve sübhaniyyenin cûşu huruşa geldiğini, bu ayın onbeşinde tecelliyatı ilâhiyyenin zuhurunu, merhametinden ötürü bizlere haber vermektedir.

Saîd'in oğlu Nâsır radiyallahu anh: Resûl aleyhissalâtü vesellem efendimizden bu mübarek ay ve onun mübarek gecelerinden zuhura gelen bazı mühim ilâhi tecelliyatı şöylece nakil etmektedir: Efendimiz şöyle haber verdi: Şabanın on üçüncü gecesini idi. Cebrail bana geldi: «Ya Resûlâllah! Kalk, bu gece Şabanı muazzamın on üçüncü gecesini, teheccüd vaktidir. duaların kabul olduğu zamandır, Allahtan, ümmetine şefaata taleb eyle. Zira senin muradın budur.» dedi. Ben de kalktım ve tan yeri ağarınca kadar Rabbime niyâz edip, ümmetimi diledim. Cebrail nazil olup: «Müjde ya Resûlâllah! Allah celle sana selâm etti ve sana ümmetinin üçte birini bağışladı.» dediğinde ben ağlayıp «Ya Cebrail! Bana geri kalan üçte ikisinden haber ver. Onlar ne oldular ve ne olacaklar?» dediğimde; Cebrail «Ben onların ahvalini bilemem!» dedi.

Şabanın ondördüncü gecesini idi. Cebrail yine nazil olup; «Ya Resûlâllah! Kalk, vakti teheccüttür. Ümmetini haktan dile. Bu gece rahmeti ilâhiyyenin taşıdığı bir gecedir» dedi. Ben de kalktım. Tan yeri ağarınca kadar ibadet edip, ümmetimi Rabbimden diledim. Cebrail gelip, bana ümmetimin üçte iki-

sinin hibe edildiğini haber verdiğinde, ben yine ağladım «Ya Cebrail! Geri kalan üçte biri ne oldu?» dediğimde, «Ben bilemem Ya Resûlallah!» dedi ve gitti. Şabanın onbeşinci gecesi, yâni leylei Beratta, Cebrail tekrar nazil olup: «Kalk Ya Resûlallah! Bu gece berattır.» dedi. Ben de kalktım, ibadet edip ümmetimi Rabbimden diledim. Cebrail nazil olup; «Müjdeler olsun. Ya Resûlallah! Allah celle celâluhu, bütün ümmetini sana bağısladı. Zira senin ümmetin muvahhittir. Allaha şirk koşmazlar. Onu tevhid ederler. İşte «Lâ ilâhe illâllah»ın nuru ve senin şefaatin ile cümlesini sana bahş eyledi. Bu gece, öyle mübarek bir gece ki, sana ve senin ümmetine olan Allahın ikramını gör. Bak semaya, mübarek başını kaldır, neler göreceksin?» dediğinde bir de baktım ki semavatın kapıları açılmış âlem, başka bir âlem olmuş. Bütün melâike, birinci kat semadan tâ arşa kadar secdede, benim ümmetim için istiğfar ediyorlar. Her semanın kapısında bir melek nida ediyordu. Birinci kat semada olan bir münâdi: «Bu akşam Rabbine rükû edene ne mutlu! Ne kutlu» diyor mağfîret ile müjdeliyor, cennet ile tebşir ediyordu.

İkinci gökteki melek şöyle nidâ ediyordu «Müjde olsun, bu gece Rabbine secde edene. Ne kutlu o kişiye ki rabbini hoşnud etti?» diyordu.

Üçüncü gök kapısında olan melek «Müjde şu kimseye ki, bu gece Rabbini zikr ediyor» diyordu.

Dördüncü gökteki melek «Nu mutlu ve ne kutlu o kişiye ki, Rabbine dua ediyor.» diyordu.

Beşinci gökteki melek «Müjde bu gecede Allah korkusu ile ağlayan göze» diyor ve Hak sevgisi ve Hak korkusu ile ağlayanlara müjde veriyordu.

Altıncı gökteki melek şöyle nida ediyordu «Müjdeler olsun, bu gece hayırlı amel işleyene.»

Yedinci kattaki melek ise, «Kullara müjde, bu gece Kur'an okuyana müjde» dedikten sonra «İsteyin, Rabbinizden isteyin. İsteyen yok mu? İsteddiği verilsin. Dua ediniz. Dualarınız kabul edilsin. Tövbe ediniz ki tövbeniz kabul edilip bunun nimetine eresiniz. Müstağfir olunuz ki, afv ve mağfîret edilesiniz» diyordu.

Aleyhisselâtü ve sellem efendimiz bir hadisi şerifinde : «Şabanın onbeşinci gecesi, güneşin batışından, tulûuna yâni

doğuşuna kadar, rahmet kapıları ümmetime açıktır. Bu gece, Kelp oğulları kabilesinin koyunlarının tüylerinden daha çok sayıda, cehenneme müstehak olan ümmetim nârdan azad olur.» buyurmuştur.

İşte mü'minler! Bu gece Rabbine rükû eden, yüceldi. Bu gece rabbine secde edene cennet verildi. Bu gece, rabbini zikir edeni, Rabbi zikir etti. Bu gece, Rabbine dua edene, istediği verildi. Bu gece, Allah korkusu ile ağlayana rahmet edildi. Zira, Hak korkusu ile ağlayan göze nâr haram oldu. Zira, cehennem ateşini deniz, nehir ve kuyu suları söndüremez, ancak Allah aşkı ve korkusu ile ağlayan göz suyu söndürür.

Kıyamet koptuğunda, bütün mahlûkat ölür. Sonbaharda yâni güzde, bütün haşaratın, yerin ve otların ağaçların öldüğü gibi. Sonra, Allah tekrar ölen mahlûkatı diriltir. İlbaharda ağaçların, otların dirildiği, bütün haşeratın uykudan uyanacağı gibi. Herkes, kabirinden kalkar, mahşere, meydânı arasâta varır. İnsanlar, üç bölük üzere kabirlerinden kalkıp arsâyı mahşere varırlar. Birinci sınıf; cennet bineklerine binerler, cennet elbiselerini giyerler. Bunlar peygamberler, salih, sadık, âşık, şehit, gazi, âbid ve âlim kişilerdir.

İkinci bölük, yaya olarak, çırılçıplak kabirlerinden kalkıp mahşere sevk olunurlar. Hatta Resûl aleyhisselâtu vesselâm, bu bölüğü haber verdiğinde, Hz. Ayşe annemiz: «Ya Resûlallah! Erkekler kadınlara nazar etmezler mi?» diye sorarlar. Efendimiz: «Ya Ayşe! O gün, öyle bir gündür ki, insan kendinden gayrisini görmez ve kendi nefsinden gayrisini düşünmez. Herkesin yaptığı hatırında, herkes yaptığı suçun ağırlığı altındadır. O günahı yüklenip, huzuru izzete varır suç organları, suç âletleri sırtındadır.»

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا

(Men a'rade anhu fe innehu yahmilu yevmel kıyameti vizra)

Tâhâ, âyet: 100

Üçüncü bölük; öldükten sonra dirilmeyi inkâr eden, Alah'a «Acz» isnad eden ve «Çürüyüp toprak olan bu beden tekrar dirilir mi?» diyen, kendisinin bir katre sudan yaratıldığını unutan ve Allaha apaşıkâr düşmanlığını ilân eden güruhtur. Bunlar, kabirlerinden kalktıklarında «Bize ne oluyor? Bizleri kim diriltiyor?» şeklindeki kâfirlerin bu sorularına, melekler cevaben: «Bu gün rahman olan Allahın vaadi ve Resûllerin

sizlere haber verdikleri kıyamet günüdür, haşir günüdür, ayıpların meydana çıktığı gündür. Mahkemei-Kübradır. Mazlûmun, hakkını zâlimden alacağı gündür. İşte, siz bu günü inkâr ederdiniz.» diyerek onları kabirlerinden zorla çıkarıp meydana arasata iterek yürütürler. Bunlar, yüz üstüne sürüne sürüne mahşere varırlar. Efendimiz bunların bu şekilde mahşere varacağını haber verdiğinde, ashaptan biri, «Ya Resûlallah! Nasıl yüzü üstüne yürürler?» dediğinde, efendimiz: «Ayaksız, yüz üstüne yürüyen yılan ve solucan gibi» buyurdular.

Cemi nâs mahşerde cemolur. Onların etrafını, sayısını yalnız Allahın bildiği yedi kat gök ve yedi kat yer melâikesi çevirir. Cehennem ise, bütün gayzı ile halkın üzerine hücum edip, alevleri halkı müteessir ettiğinde, bütün Nebiler diz üstüne düşüp: «Nefsim, nefsim!» dediğinde iki cihan padişahı, mahbubu kibriya Muhammed Mustafa secdeye kapanıp arşın destarını tutup, «Nefsimi, Fatıme'mi, Hasan'ımı, Hüseyin'imi, Ali'mi istemem. Onlar ümmetime feda olsun. İlle ümmetimi isterim!» diye Allaha yalvarır. Cebrail nâzil olup, elinde bulunan bir kap ile cehenneme bir miktar su serper. Ateş teskin olur. Eski şiddet ve dehşetini kayıp eder. Efendimiz nârı teskin eden bu suyun ne olduğunu Cebrail'den sorunca, «Ya Resûlallah! Bu su, senin ümmetinin, muhabbeti ilâhî ve haşyetullah ile akıttığı göz yaşıdır.» diye bildirir.

İşte, bu gece, hak korkusu ile Allah muhabbeti ile ağlayan göze müjde! Onun yaşları nârı câhimi söndürdü.

Bu gece, hayırlı amel eden hakka mahbub oldu. Bu gece, Kur'ân okuyan, hak ile konuştu. Bu gece isteyene, istediği verildi. Bu gece, dua eden kazandı. Bu gece, tövbe eden afv oldu. Tövbe ettiği günahları, sanki işlemedi. Bu gece, istiğfar eden, afvı mağfirete nail oldu.

**Ey gafil uyan aç gözün,
Gel tövbeye, gel tövbeye,
Dergehi hakka tut yüzün,
Gel tövbeye, gel tövbeye...**

**Doldu ecel peymanesi,
Ömrün nesi kaldı, nesi?
Ey cihanın divanesi,
Gel tövbeye, gel tövbeye...**

**Binbir günah ettin yeter,
Ru'yün siyah ettin beter,
İsyanı haktan ne biter?
Gel tövbeye, gel tövbeye...**

**Gel mescide, meyhaneden;
Hayır gelmez mestaneden,
Te'hir etmek yâ neden?
Gel tövbeye, gel tövbeye...**

Resûl aleyhisselâtu vesselâm, günahına tövbe eden o suççu yapmamış gibidir, buyurdular.

**Dünyaya mağrur kişi,
Tövbeye gel, tövbeye...
Uçmadan ömür kuşu,
Tövbeye gel, tövbeye...**

**Sakalma baka bak,
Kara iken oldu ak,
Dünya kurdu sana fâk,
Tövbeye gel, tövbeye...**

**Yüce kıyamet kopa,
Düz ola, dere tepe,
Niceler yoldan sapa,
Tövbeye gel, tövbeye...**

**Uça gide can dahi,
Kuru kala ten dahi,
Yunus Emre sen dahi,
Tövbeye gel, tövbeye...**

Yaptığın fenalıklara tövbe et! Hakkın seni men'ettiği şeyler fenalıktır, kötülüktür. Can kuşu bu beden kafesinde iken kötülüklere tövbe et! Fenalığı terk et! İyi kişi ol. Hak ta-

âla sana ve bana rahmet etsin. Yaptığın fenalıkları unutma, ve onların affı için Rabbine yalvar, göz yaşı dök. Kulları, bu fenalıklarından haberdar etme. Onları yaptıklarına şahid tutma. Rabbine gönlünden sessizce söyle, sessizce yalvar. Kelimat ile söyleme. Bu alış verişinize yanında olan ve kiramen kâtibin denilen hayır ve şerden yaptığımızı yazan melekler dahi haberdar olmasın. Böyle gecelerde ağla, o günah defterindeki yazıyı göz yaşınla yıka. Suç ile kararan yüzünü göz yaşınla ağart. Neye ağladığını melekler dahi anlamasın.

Rabbinle senin aranda kalsın bu sır. Zira, günahına nedamet edenin inlemesi, ah etmesi, göz yaşı dökmesinin, ibadet edenin ibadetinden Allaha daha sevgili olduğu haber verilmiştir. Göz yaşının, rahmeti ilâhiyyeyi çûşû-huruşa getirdiği muhakkaktır. Allah, tövbeleri kabul edicidir. Velevki, günahın denizin köpüklerinden, kumun tanelerinden, güneşin zerrelerinden fazla bile olsa,... Zira, rahmeti ilâhi elbet ki denizlerin köpüklerinden, kumların danelerinden, güneşin zerrelerinden ziyadedir. Elbette ki tövbe edenin tövbesi kabul olunur.

Riyasüz-Salihinde; Cebrail Aleyhisselâmın efendimize haber verdiği bir kıssayı buraya kayd etmeyi faideli buldum.

H İ K Â Y E

İslâmdan evvelki zamanlarda bir adam, doksan dokuz kişinin canına kıymış, öldürmüştü. Sonra pişman olup, okumuş bir kişiye varıp, halini arz etti, ve tövbe etmek istediğini, bu kötü halinden dönüp iyi kimselerden olmayı arzu ettiğini bildirip «Acaba Allah beni af eder mi?» diye sordu. Okumuş olduğu halde irfanı olmayan, okuduğunu hazım edememiş olan kişi: «Sen afv olmazsın!» deyince eşkiya «Nasıl olsa af oluyorum, bari seni de öldüreyim!» deyip onu da katletti. Başka bir muhterem zâta varıp, yüz kişiyi öldürdüğünü söyledi ve «Acaba, tövbe edersem, Allah beni af eder mi?» dediğinde, o ârif olan zatı muhterem: «Elbet, af olursun. Hemen tövbe et!» dedi. «**Yalnız sana bir nasihatım var: Sen kötü kişilerin yanına varma. İyi insanların yanında ol. Zira kötü kişiler insanı**

günaha sokmaya sebep olurlar. Onlara uyar günaha girersin» dedi. Bu zat, tövbe ve nedamet edip ağlaya ağlaya Rabbine sadakatla yalvarıp afvını niyaz ederek, kötü kişilerin yanından ayrılıp, salih kişilerin bulunduğu mahalleye doğru yola çıktı. Yolda, ecel erişip vefat etti. Bunun ruhunu alıp götürmek için azap ve rahmet melekleri geldiler. Azap melekleri, bu kişinin günahkâr olduğu için kendilerine ait olması gerektiğini söylediler. Rahmet melekleri ise «O, tövbe etti. İyi insan olmaya azm eyledi. İyi salih kimselerin bulunduğu yere gitmek üzere yola çıktı. Fakat yolda ecel erişti» deyip kendilerine ait olduğu iddiasını ileri sürdüler. Münakaşa büyüdü. Cebrail hakem olup, bu dâvayı halletmek için gönderildi. Her iki tarafı dinledikten sonra, şu hükme vardı: «Yeri ölçün. İyilere yakın ise rahmet meleklerine, yok kötülere yakın ise azap meleklerine aittir» dedi. Yer ölçüldü. O zat henüz oradan ayrıldığı için kötülere yakın idi. Fakat Allaha tövbe ettiği ve tövbesinde sâdik olduğundan dolaydır ki, Allah lütfü-ilâhi ile yeri çekip iyilere yaklaştırdı ve o tövbekâr kul rahmet meleklerine teslim edildi.****

Ey kötü huylardan vaz geçmek isteyen kişi, eğer içkiden vaz geçmek dilersen, önce içki arkadaşlarını terk et! Kumar dan vaz geçmek istersen kumar oynadığın kahveye gitme ve kumar arkadaşlarını terk eyle! Her hangi bir fenalığı yapıyorsan, o fenalığı, sen tek başına yapamazsın, seni o kötülüğe teşvik eden arkadaşlarını terk eyle. Herşeyden evvel de Allaha yalvar, seni o kötülükten alıkoysun. Herşeye kadir kayyum odur. Böyle «Tövbe etmek» nimetine erersen nefsenden bilme, ben terk ettim deme! Allah bana tövbe nasib etti diye bil ve Allaha hamdü sena eyle! Namaz kılmak gibi bir nimete ermek istiyorsan, Allaha yalvar ki seni huzuruna kabul buyursun.

Namaz kılanlar ile arkadaş ol. İyi kimse olmak diliyorsan, iyilerle ünsiyet eyle. Onların huylarını kendine örnek tut. Hakka mahub olmak diliyorsan, hakka mahub olanlarla beraber ol. Bir şişeye kötü kokulu bir şey koysalar, o kötü şey şişenin cinsinden olmadığı halde, şişeye o kötü kokudan sirayet eder. Şişe boşalsa dahi o koku orada kendini belli eder. Buna mukabil bir şişeye lavanta, yahud gül yağı konulsa ve şişe boşalsa. Bu güzel koku hâlâ oradan yayılacaktır. Bunun gibi, sana iyi veya kötü arkadaşın huyları sirayet edecektir. İyilerle olduğun zaman onlardan iyilik öğren. İyilerin başı Muham-

med Aleyhisselâmdır. Kötülerin başı şeytandır. Şeytandan Allaha sığın, kendi kendine bir şey olamazsın. Mutlaka birşey olmak diliyorsan; olan ile ol, ve olmak istediğini olandan öğren.

**Bir pınarın başına
Bir testiye koysalar
Kırk yıl orada durursa
Kendi dolası değil...**

Kendini ölç, tart!... Bir gün evvel Allah'a gel; sonra pişman olursun... Sonun ölüm, arkasından kabir, arkasından mahşer, sonra ya cennet, ya cehennem...

Allah nârı yarattı, oraya lââyık olan var. Nûru, cenneti yarattı. Orası için de lââyık olan var. Yaptığın suçu unutma! Yaptığın iyiliği ve ibadeti unut. İbadetine güvenme, Allaha güven. Hakkın sana verdiği nimetlerin karşılığını ibadet etmek ile ödeyemezsin. Şeyh Sadi'nin dediği gibi, nefes alıp vermek bile iki nimeti ilâhidir. Birinde Rabbine şükür etsen, birinde edemezsin. Halbuki her bir nimete bir şükür vaciptir. İşte nakıssın. İbadet etmek vazifen, fakat ibadetle hukukî ilâhiyeyi tamamen yerine getiremediğinden, Hakka yalvar ve ona güven ve ona dayan ve ibadetine mağrur olma!

Sultan-ı-enbiyâ efendimiz, bütün abidlerden, abdiyyette üstün olmasına rağmen, yâni bütün beşerin ve melâikenin ibadetlerini terazinin bir kefesine, efendimizin abdiyyetini diğer kefesine koysak, efendimizin abdiyyeti muhakkak ağır gelecektir ki Allah onun abdiyyetini bize risâletinden önce bildiriyor:

«Eşhedü en lâilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve resûlühu.» Biz de, öylece şahadet ediyoruz. Böyle olmasına rağmen, münâcaatı nebeviyelerinde «Yarabbi! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim. Kemâl sıfatlarla sıfatlarım Sana hakkı ile ibadet kılamadık, ey mâbut, ey ibadete lââyık olan Allah» diyor. «Seni hakkı ile bilemedik ey maruf olan, bilinen Allah» diyor. «Sana hakkı ile şükür edemedik ey şükre lââyık olan Allah. Seni hakkı ile zikr edemedik ey zikr olunan Allah» diyor ve bizlere tercüman oluyor:

Onun için, yaptığımız kusurlu ibadete mağrur olmak akıl kârı değildir. İbadetine güvenmek mü'min işi değildir. Allaha güven, ona dayan. Bize affı ile muamele yapmasını, bizi Habi-

bine bağışlamasını, bizi affetmesini niyaz ederek, günahlarımızı unutmuyarak, daima tövbe ve nedamet üzere ona sığınmamız gerekir.

Sadakatle tövbe edip, yücelen! Günahını unutmaması sebebiyle yaptığı, eşkiyalıktan geri dönüp, makamı vilâyete eren şu zatı şerifin kıssasını ibretle oku. Suç dahi işlesen, o suç u kayd eyle ve bir gün nedamet edip o suçtan dön ki, hayra eresin.

H İ K Â Y E

Fudayl oğlu İyâz namında, yol kesen bir eşkiya vardı. Bu adam, yoldan geçen kervanları soyar; müslüman, hristiyan demez, herkesin elbise, erzak ve parasını zorla alırdı. Soyduğu insanlara «Hangi şehirdensin, ne iş yaparsın?» diye sual eder, adreslerini ve kimin oğlu olduklarını kayd eder, yazardı. Bir defteri vardı ki, kaç kişiyi soydu ve ne kadar mal gasp etti ise hepsini oraya yazmıştı.

Yevmi mahşere inanırdı. Bazı geceler, yaptıklarından pişmanlık duyup: «Yarab! Kıyamet gününde herkes benden hakkını isteyecek, sen de benden bu aldığım, gasp ettiğim mallara mukabil onların günahını yükleyeceksin ve beni nâra koyacaksın. Ben, nefsime mağlûp bir kişiyim. Bu kötülüklerden vaz geçemiyorum. Bana inayet et, beni bu fenalıklardan kurtar,» diye niyaz ederdi ve «Yarabbi, şu deftere kayd ettiğim mağdurlara, inayetin bana teveccüh ettiği gün gidip aldıklarımı iade edeceğim. Sen Rabbime söz veriyorum.» der ve göz yaşı döker idi.

Allahtan inayet olmazsa kul ne yapabilir? Bir gün, büyük bir kervanın geldiğini işitip, avanesi ile bir derbende pusu kurdu. Kendisi, yüksek bir tepeye çıkıp, kervanı gözetlemeğe koyuldu. Bu esnada harfsiz ve sessiz, cihetsiz bir seda işitti. O ilâhi seda: «Ey kervanı gözleyen göz! Seni gören var. Seni de gözleyen var? Seni gören ve herşeyi gören, işiten ve bilen Allahtır. Ey kervanı gözleyen kişi! Kervanı gözleyeceğine, Hak rızasını gözle! Ey kervanın yollarını gözleyen! Hak cemalinin yollarını gözle» diyordu. Fudayl, şaşırmış, elleri titriyor ne işle meşgul olduğunu anlamış titriyordu. O sırada, kervan da derbende girmişti. Fudayl'in avanesi, kervanı çeviriyordu. Fudayl, dağdan aşağıya hızla indi. Kervandakiler Fudayli

görünce korkuları büsbütün artmıştı. Onun elinden kimse kurtulamazdı. Herkes, onun nâmını biliyordu. Kervanda bulunan bir velî, şu âyeti Fudayl'e yüksek sesle okudu: «**Bir günden korkunuz ki, o günde Allaha dönersiniz?**» Fudayl zaten yukarıdaki hâdiseden bitâp kalmıştı. Bu âyet de, ona ok gibi işledi. Adamlarına şöyle bağırdı: «Çekilin! Kervanı serbest bırakın» Fudayl ağlıyordu. Ne olmuştu bu adama? Halbuki, bu eşkiyânın yüreği taştan katı idi. Kimsenin göz yaşına bakmazdı. Şimdi ise, Fudayl bir melek kadar sakindi. İşte, «İnâyeti ilâhî» gelmişti. Kervandakilere hitaben özür beyan etti. Onlardan haklarını helâl etmelerini rica ve niyaz etti.

Kervandakilerin burunları bile kanamamıştı, neden helâllik diliyordu bu adam! Fudayli «Sizleri korkuttum ve üzdüğüm için helâllik diliyorum» dedi, ve kervanı selâmetledi. Sonra, avanesini toplayıp, onlara bu yaptıklarının doğru olmadığını, kötülüğün nihayette iyi olmayacağını, dünya ve âhirette rezil olacaklarını bildirip, Allaha tövbe etmelerini, Allahın mağfiretini talep ve niyâz etmelerini, göz yaşlarını tutamayarak, ağlayarak anlattı. Fudayl'in bu hali diğerlerine de tesir etmişti.

Bir vâiz, söyledikleri ile âmil olursa, yaptığı ders cemaate tesir eder. Onun için «**Evvelâ nefsi, sonra başkasına vaaz et!**» buyurulmuştur. Onlar da bu kötü işe nedamet getirip, tövbe ettiler. Oradan dağılıp iyi kişi olmak, Rabbilerine dönmek üzere uzaklaştılar.

Hazreti Fudayl, karargâhına gelip, defteri çıkardı. Kimden ne aldı ise, hepsini şehir şehir, kasaba kasaba dolaşıp sahiplerine verdi. Haklarını helâl etmelerini rica ve niyaz etti. En nihayet, para bitmiş, yalnız bir yahudiye bin altın vereceği kalmıştı. O yahudiye, üç aylık yol yürümekle vasıl oldu. Onu, vatanına gelip buldu ve: «Filân mevkide sen soyuldun mu?» dediğinde, yahudi «Evet filân yerde benim bin altınımı aldılar» diye cevap verdi. Hazreti Fudayl, o parayı alan, şâki «bendim» dedi. Yahudi hemen «Haydi bakalım, orası dağ başı idi, burası şehir deyip Fudayl'in yakasına sarıldı. Yürü hâkimin huzuruna, hakkımı alacağım» dediğinde, Fudayl ağlayarak: «Burada yakama sarılıp parayı istiyorsun, eğer seninle âhirette karşılaşsa idik iymânıma sarılacaktın. Ben buraya sana olan hakkını vermek için geldim. Senin ile hâkime varmak dileyen buraya gelir mi?» dedi. «Ben, senin yanına, ne dünya hâkiminin ve ne de âhiret hâkiminin önünde hesaplaş-

maya niyetim olmadığı için geldim.» dediğinde, bu söz yahudiye tesir etti. «Peki haydi, bin altınımı ver öyle ise» dediğinde Fudayl «Mevcut parayı dağıttım. Bir sana borcum kaldı. Kendimin ekmek alacak param bile yok, ama ben sana ırgatlık, hizmetçilik yaparak bu bin altını ödeyeceğim ve ne iş gösterirsen onu yapacağım» dedi.

Yahudinin evi yanında büyük bir mezbelelik vardı. Yahudi, o mezbeleliği gösterip «bunları şu derenin içine doldur. Bu bataklık kapansın. Burası dümdüz bir tarla olsun. Bu, birinci vazifen» dedi.

Hz. Fudayl «Bismillâh» deyüp çalışmaya koyuldu. Çalıştı, çalıştı. Terledi, yoruldu. Haftalarca çalıştı. Fakat, o bataklık altı ayda çalışsa yine dolmazdı. Allaha tazarru ve niyaza başladı: «Yarabbi! Bende kuvvet ve takat kalmadı. Sen bana inâyet eyle. Ben sana döndüm. Senin rızanı tahsil için buraya geldim. Sen bana yardımcı ol.»

Bir rüzgâr çıkıp yer titredi, ve o mezbele dereye doldu. Orası dümdüz bir arazi oldu. Fudayl, yahudinin kapısını çalıp «Çelebi dediğin gibi oldu. Dere doldu. Mezbelelik kalktı» dedi. Yahudi «Sen benimle alay mı ediyorsun? O iş altı ayda bitmez» dedi. Hazreti Fudayl Allah dilerse bir anda olur. İşte böyle!» diyerek dümdüz olan araziye gösterdi.

**Hâk tecelli eyleyince, her işi âsân eder,
Hâlk eder esbabını bir lâhzede ihsan eder...**

Yahudi baktı, bataklık hakikaten dolmuştu, mezbelelik kalkmıştı. İki eve gelip oturdular. Yahudi, Fudayl'a hitaben «Senin bana borcunu para olarak ödemen lâzım. Ben böyle ahd ettim. Onun için, ben sana şimdi bin altınlık bir torba bağışlayacağım, sen bu altınları bana vermekle, borcunu ödemiş olacaksın» Hz. Fudayl «Allah senden razı olsun» dedi. «Bana hakkını helâl et de, ne lâzımsa onu yapayım». Yahudi içeriye gidip bir torbaya altın yerine toprak doldurup getirdi. Fudayl'a uzattı. Hz. Fudayl torbayı eline alıp (Bismillâh) diye ağzını açtı ve torbadan tam bin tane altın çıkartarak yahudinin önüne saydı. Bu durum karşısında kendini zor zabteden yahudi, altınlara elini sürmeden «Ey Allahın yiğiti, ver elini öpeyim. Bana iyman ve islâmı öğret, ben de islâm olacağım» dediğinde Hz. Fudayl «Ne oldu ki iymana geliyorsun? İymanına sebep ne oldu?» diye sordu. Yahudi «Ben, Tevratta okudum.

Bir kimse tövbei-sahîh ile tövbe etse ve tövbesinde sâdık olsa, o kimse toprağı tutsa; toprak altın olur diye yazılı idi. Ben içeri girip torbaya toprak doldurmuş idim. Getirip sana altın diye verdim. İşte o topraklar senin elinde altın oldu». Yahudi, orada şahadet getirip iman ile müşerref oldu.

İşte, böyle tövbe et ki, bu gece felâh bulasın. Bu gece, tövbe gecesidir. Bu gece, rızâ gecesidir. Bu gece, BERAT GECE-Sİ'dir. Kâfirler cennetten uzak; müminler nârdan berî oldular. Bu gece, hükûmeti ilâhîde tebeddülât var. Hayır, şer defterleri kaldırılıp, yenileri verildi. Ecellerimiz, rızkımız, başımıza gelecek her türlü felâket bu gece tâyin olunuyor ve vazifelilerine bu akşam tebliğ ediliyor. Meselâ, bu sene içinde ölecek kimse, Azrail Aleyhisselâma bildirildi. Artık, ölüm gününe kadar her gün melekül-mevt onu ziyaret eder. Yağmur, kar, fırtına, zelzele, bereket, saadet, felâket, bu gece takdir olunur. Yani, vazifelilerine bildirilir. Alnımızın yazısı, şakavetimiz yahud saadetimiz bu gece takdir olunur. Herşey, bu akşam yerli yerine teslim olunur.

Sahibi nebi, şâkiyi kevser, fatihi hayber, damadı peygamber, radiyyun, sahiyyun vefiyy, imamı Ali kerremallahu veçhehu Resûlü Ekremden rivayet ediyor:

«Şabanın onbeşi olduğu zaman, gecesinde kaim, gündüzünde saîm olunuz. Yâni gecesini ibadâtu-tâat ile ihya, gündüzü oruç tutmak ile rızâi-ilâhiyyeyi tahsil ediniz. Zira, güneş batar iken cenabı hak dünya semâsına cemâli ile tecelli eder. «İsteyen yok mu? İstedğini vereyim. Benden af dileyen yok mu? Affedeyim. Benden dünya ve âhîret rızkını isteyen yok mu? Onu istediğine nâil kılıp, merzuk ve mesrur edeyim» buyurur. Bu lütfü ilâhi, ihsanı sübhani, dâveti rabbani, tâ fecre kadar devam eder.» buyuruyorlar.

Abdullah ibni Mesud'tan şöyle bir hadis rivayet edildi:

Nebi aleyhisselâm buyurdu: «Bir kimse, Şabanın on beşinci gecesini, yüz rekât namaz kılıp, her rekâta bir fatiha, beş ihlâsı şerif yâni kulhuvallah sûrei celilesini okusa; Allah o kişi için beşyüz bin melâike inzal edip, her melek nurdan bir deftere o yüz rekât namazı bu tertiple kılan kişi için, kıyamete kadar sevap yazarlar. Beni, hak nebi olarak gönderen Allaha kasem ederim ki, o gece bana salât veren kişiye Resûller, Nebiler, melekler ve insanlara verilen sevap kadar sevap verilir» buyurdular.

O gece, elinden gelir ise, mevlûdu şerif kıraat ettir. Kur'-

an oku, okut. Sadaka ver. İlle mevlûdu şerif kıraat et. Nebiyyi zişan için para sarf et. Onun yoluna sarf olunan para, ona bildirilir. Ona verdiği salâtı, o bilir. Elinden geldiği kadar Resûlü sev, böylece imanının kemâl bulsun.

Sizlere bir kıssa anlatacağım. Onun yoluna mal sarf eden bir zatın, iltifatı. Nebiyye nasıl erdiğini, dünya ve âhiret nimetine eriştiğini ibretle oku:

H İ K Â Y E

Bağdat'ta ufak bir sermaye ile iş yapan bir tüccar var idi. Sermayesi beşyüz dirhem idi ve fakat âhiret zengini idi. Resûlü Ekremi canından ziyade severdi. Ona hergün salatu selâm okur, onun aşkı ile gözleri yaşlı, ciğeri yanık idi. Günlerden bir gün, sabah namazını eda etmek üzere camiî şerife gitti. Cemaatle sabah namazını kıldılar. Eller semaya, yüzler yere bakarak dua ettiler. Sabah namazı ne kadar insana tesir ediyordu.

Kuşlar cıvıldaşıyor, mevlâyı zikr ediyordu. Gönüller şendi. Kur'an okundu. Cemaat dağılmak üzere iken, bir zat ayağa kalktı: «Ben evlâdı Resûldenim. Bir kızcağızım var. Cenabı hakkın emri ile bir gence veriyorum. Cihazı hususunda bana ceddim hürmetine yardım ediniz. Ben seyyid olduğum için sadaka kabul etmem, zekât alamam. Ancak hediye olarak benim bu işimi hallediverin. Ceddim sizi iki cihanda şâd eder» buyurduğunda; O âşık-ı-nebi olan esnaf, sermayesi olan beşyüz dirhemi evlâdı Resûle verdi. Onun ellerini sevgili Nebisinin eli imiş gibi öptü ve gaşyoldu. O gece, âlemi mânâda Serveri âlem. Sallallahu Aleyhi Vesellemi görüp, kadre erdi. Efendimiz, mütebessim bir çehre ile: «Ey yiğit, gönderdiğin hediye bana vasil oldu. Belh şehrine git. Orada Abdullah oğlu Tahir namında bir zat vardır. Herkesçe malûmdur ve tanınır. Ona var, de ki (Muhammed Aleyhisselâm sana selâm ediyor, ve diyor ki, sana, sevdiğim bir kimseyi gönderdim. Bana beşyüz altın vermeni emri ferman buyurdu) de.

Tüccar zat, sabayleyin ailesine rüyayı anlattı. Belh'e gideceğini bildirdiğinde, kadın «Sen gidip gelinceye kadar, bize kim nafaka verir?» deyince «Ben, komşu bakkala gelinceye kadar nafakanızı vermesini söylerim. Gelince de hakkını ve-

ririm» dedi ve bakkala gidip «Ben, bir kaç hafta yokum. Ben gelinceye kadar bizim evin ihtiyacını görünüz. Dönüşümde sizlere olan borcumu veririm» dediğinde bakkal, gülümseyerek: «Ey sevgili komşum, ey gözümün nuru komşum seni Belhe, Abdullah bin Tâhire gönderen zatı âli, bize de sen dönünceye kadar evine bakmamızı emir buyurdu» dedi. Meğer ona da rüyasında emri Nebî vâki olmuştu, mesrûr oldu. Ne yüce bir nimete ermişti.

Yola revan olup, Belh şehrine yaklaştığında onu, Abdullah oğlu Tâhir hazretleri karşılayıp: «Merhaba Resûlüllahın gönderdiği misafir. Seni bana gönderen, sana ihsan etmeyi ben fakire emir buyurdu» deyip onu hanesine götürdü. Üç gün misafir edip, ziyafetler verdi ve beş yüz altın dahi verdikten sonra yanına adamlar katıp, memleketi olan Bağdad'a, hanesine kadar gönderdi.

İşte âşıklar! Allah Resûlü yoluna malını sarf etmenin dünya ve âhirette mükâfatı muhakkaktır.

Şunu da söylemeden geçemeyeceğim: Bir kimse, Resûlü rüyasında görürse, o rüya sadıktır, doğrudur. Muhakkak Resûlü görmüştür. Zira, efendimiz bir hadisi şerifinde «Beni rüyasında gören, beni gördü. Şeytan benim şeklimde görünemez.» buyurdular. Bir kimsenin, efendimizi rüyasında görmesi; onun şefaatine nail olmasına ve iman ile göçmesine ve dünyada müşküllerinin hallolmasına işarettir. Rüya da efendimizi gören kişiyi, Nebiyyi muhterem azarlar ise o kimse tövbe-kâr olmalıdır. Efendimizi gören, suretinde bir şeyi eksik görse, rüyayı görenin sünnette eksikliğine alâmettir.

Bazı kimselerin mevlûdu şerifin aleyhinde olduğunu işitiyoruz. Bu doğru değildir.

İmamı Nevevi'nin şeyhi olan meşahiri urafadan Ebu Sâme hazretlerine, mevlût okutmak hakkında ne buyurursunuz denildiğinde, «Pek güzel bir âdettir. Muhabbeti-nebeviyyeyi müşîr olduğundan şayanı teşekkürdür» diye cevap vermiştir. İbni Hacer hazretleri, Fetavayı hadisiyesinde «Mevlûd için bu hususta sarf olunan mal ne kadar sarf edilirse edilsin, israf değildir» diye fetva vermiştir.

İmamı Sehâvi merhum dahi «Mevlûd üçyüz tarihinden sonra âdet olmuştur. İslâm beldelerinin kâffesinde yaparlar. Fukaraya envai sadakatta bulunurlar» diyor. İmamı Rabbânî, mektubatında; menkibei vilâdeti nebeviyye dinlemenin te-

rakkiyatı maneviyyeye sebep olduğunu beyan edip, erbab-ı tarîki bu hususta teşvik etmiştir. Mevlût okutan zatın, o sene içinde belâdan emin olup, muradı hasıl olmasının tecrübe ile sabit bulunduğu Mevahibi Ledünniyede yazılıdır.

İslâm arasında, menkıbei vilâdeti nebeviyyenin tilâveti ile, Kur'anı azimi okumak, salâvatı şerife getirmek, ihvana ve fukaraya ikram, ihsan etmek eskiden beri icra edilen adeti islâmîyedir.

Muhaddisinden ibni Dihye: «Ettenvir fi mevlidil beşirin nezir» isimli vilâdeti nebeviyyeden bahseden bir kitap yazıp o zaman Erbil şahı olan Ebu Said nam zata takdim etmiş, Ebu Said bu kitaptan çok memnun olup Dihye hazretlerine bin altın ihsan edip, her sene okutmasını adet edinip, üç bin altın sarf eder imiş.

İbni Cevzi merhumun torunu, «Mir'âtüzzeman» nam eserinde «Biz o ziyafette bulunan bir zatla mülâki olduk. Âyan ve ulema ve saireye büyük ziyafet verilir, ve koyun kesilir, Otuz bir sahan tatlı yapılır, umuma ikram edilirdi,» diye hikâye etti. Yalnız, mevlûd okunurken edep ile dinlemeli, salâtu selâmı çokça getirmelidir. O akşam okutamazsan bile, dinle ve nısfı Şaban'ı diğer ibadet ve taât ile ihya eyle.

Ayşe annemiz diyor ki; «Nebi aleyhisselâm benim ile idi. Beraberce yattık. Gece yarısı uyandım, baktım ki yanımda yok. Halbuki, o gece benimle kalacak idi. Nereye gitmişti. Merak ettim. Diğer ezvacı nebiyye, yâni efendimizin diğer hanımlarına sordum. Onların da hanelerinde yok idi. Ola ki, sevgili kerimelerine gitmiştir diyerek cenabı Fatımanın hanesine vardım. Kapıyı çaldım. İmamı Ali «Kimsin?» dedi. «Ben Ayşe'yim» dedim. «Ey Mü'minlerin annesi, bu vakit burada ne arıyorsun?» diyerek kapıyı açtılar. Resûlüllahı arıyorum, deyince onlar da merak edip Fatıma ve iki şehzade Hasan ve Hüseyin de kalkarak kapıya geldiler. «Sakın mescidde olmasın?» dediklerinde «Ben oraya baktım. Orada yok. Diğer ezvacı tahiratın hanelerinde de aradım orada da bulamadım» dedim. Bunun üzerine İmamı Ali «Öyle ise, muhakkak, Bâki kabristanına gitmiştir» dedi. Hep beraber kalkıp Cennetül-Bâki'ya vardığımızda, kabristanda bir nur parlamadığını gördük. İmamı Ali «İşte bu nûr, nebiy Aleyhisselâmın nûrudur» dedi. Nûrun yanına vardık ki, Resûl Aleyhisselâm secde etmiş, ağlamakta idi. Bizim geldiğimizin farkında bile değildi. Secdesinde tazarru ediyor, yalvarıyor ve Rabbisine diyordu

ki: «Eğer onlara azab edersen, onlar senin kullarıdır. Eğer onları mağfiret edersen muhakkak sen her işinde aziz ve hakimsin.» Ehli beytinin geldiğini fark edince, mübarek başını secdeden kaldırdı. Cenabı Fatıma: «Ey benim canımdan aziz babam! Ne oldu sana? Bir düşmandan zarar mı gördün? Senin arştan aziz olan gönlünü mü kırdılar? Yoksa Rabbil-âleminden vahymi nazil oldu?» diye sordu. Resûl Aleyhisselâm cevabında: «Hiç kimseden cefa görmedim. Vahiy de nazil olmadı, lâkin bu gece leylei Berattır. Bu gece, Allahımdan ümmetimi istiyorum.» dedi ve bana döndü: «Ya Ayşe. Kıyamet kopsa, beni bu gece secdede Rabbimden ümmetimi isterken ve onlara şefi olurken, onların mağfiretini Rabbimden isterken bulurdun» sonra hepimize dönüp «Eğer, benim rızamı istiyorsanız, Ey benim Ehlibeytim, bana yardımcı olunuz, benimle beraber bu gece secde ediniz. Benimle beraber yalvarınız ve dua ediniz» dedi. Biz de secde edip tan yeri ağarınca kadar ümmeti Muhammed için ağladık, yalvardık, niyaz ettik.»

Asıl ağlamak, bizlere düşer. Yalvarmak bize lâyıktır. Onlar, bizim için ağladılar. Lâyık olan bizim, kendimiz için ağlamamızdır, yalvarmamızdır ki, biz günahkâr âsi kişileriz.

O mübarek gecenin duası şöyle tercüme olundu; Allah duaları kabul eder, eğer ağız duaya lâyıktırsa...

«Yarabbi! Eğer, benim ismimi şakiyeler yâni günahkârlar defterine yazdın ise, ismimi oradan sil de, saîdler, iyi kişiler, sana lâyıktır olan kullar defterine yaz. Eğer saîdler defterinde, sana lâyıktır olan kullar defterinde yazılı isem, oradan benim ismimi silme.» Zira, sen zâtı ecelli âlâ, Kitabı Keriminde, Ümmül-kitab benim kudretimdedir. Ben, o Allahım ki, dilediğimi şakiyeler defterine, dilediğimi de saîdler defterine kayd ederim buyuruyorsun.

İşte müminler! Öyle ise yalvaralım, ağlayalım, bizi kulduğundan kovmasın. Kendine varan, doğru yol olan islâm ve iymân-ı ihsan yolunda bizi sabiti-kadem eylesin, Çünkü, bu dünyaya mü'min gelip, burada mü'min yaşayıp mü'min olarak ölmek olduğu gibi, mü'min olarak gelmek, mü'min olarak yaşamak ve fakat kâfir olarak ölmekte var. Bazısı, islâm fitratı üzere doğar, kâfir yaşar, mü'min ölür. Allah, dilediğinde azîz ve hâkimdir. Gece gündüz, mü'min olarak çene kapamak için dua edelim. Zira, yapılan bunca taât, tevhid, hayır ve hasanat, son nefeste bir kerre «**Lâ ilâhe illallah Muhammeden resûlül-lah**» demek içindir. Bir dil ki son nefeste tevhid etmedi, O et

parçası sahibini ebedî helâke düçar etti. Bir dil ki, son nefeste «**Lâ ilâhe illallah Muhammeden Resûlullah**» dedi, o et parçası sahibini ebedî felâha kavuşturdu.

Hız. Ömer'in oğlu Abdullah buyuruyor: «Ben Resûl Aleyhisselâmdan işittim. Beş vakit vardır ki, onda edilen dualar red olunmaz, kabul olunur. 1) Cuma gecesi ve gündüzünde mevcut olan bir saattir ki, buna eşref saat, yâni en şerefli saat denir. 2) Muharrem'in onuncu gecesi. 3) Şabanın on beşi. 4) Ramazan bayramı gecesi. 5) Kurban bayramı gecesidir.» buyurdular.

HİKÂYE

Bu anlattığım hikâyeye, ben fakîr şahid oldum. Sizleri, yemin ile temin ederim. Bir sene, Muharrem'in onuncu gecesi idi. Bir mecliste oturuyorduk. Hazreti Hüseyin'in ruhu için Kur'an okundu, Hazreti Hüseyin'in şahadeti, Muharrem'in onuncu günü idi. Onun şahadetine pek ziyade üzülen aramızdaki bir zat, ellerini kaldırıp: «Yarabbi Benim ruhumu yarın kabz eyle. Beni şühedayı Kerbelâ'ya ilhâk et.» dedi. Sapaşğlam, sıhhatli bir adam idi.

Oradan ayrıldık. Sabahleyin, o zatın öldüğünü haber verdiler, bizzat biz defnettik. Bu kıssamı burada zikr etmemin sebebi, Muharrem'in onuncu gecesi duaların kabul olunduğu hadisi şerifine misal içindir. Ümmeti Muhammed, bu beş vakti ganimet bilmelidir.

Bu mevzuda «Zübdetül-Mecâlis» isimli kitapta, Eba Hu-reyre radiyallahu anh şöyle bir hadis rivayet etmektedir : Efendimiz buyurdular ki: «Şabanın onbeşinci gecesi, Cebrail bana geldi (Ya Resûlallah! Bu gece, Şabanın onbeşinci gecesidir. Bu gece sema kapılarından üçyüz kapı açıktır. Bu gece rahmet kapılarından üçyüz kapı meftuhtur. Kalk, namaz kıl. Rabbine ibadet eyle, ellerini semaya kaldır. Dua et. Ümmetini rabbinden iste) dediğinde (Ya Cebrail! Bu gecenin fazlından, bana haber ver) dedim. (Ya Resûlallah! Bu gece, dualar kabuldür. Bu gece, senin ümmetin sana bağışlandı. Bu gece, rahmeti sübhani cûşu hurûşa geldi. Bu gece, rahmet deryası taştı. Bu gece, mağfîret gecesidir, rahmet gecesidir. Bu gece, bütün ümmet mağfîret oldu. Yalnız, Allaha şirk koşanlar, sihir yapan büyücüler, gayıptan haber veren falcılar, mü'min kardeşleriyle üç günden fazla dargın duran, içkiye tövbe et-

meyen ve zinâdan vazgeçmeyenler, faiz yiyen tefeciler ve ana, babasına bakmayan, onlara hakaret eden, onların haklarını yerine getirmeyenler, bir meclise diğer meclisten lâf taşıyıp, iki müslüman cemiyetini birbirine düşman eden ahlâksızlar af olunmayacaklar.

Hısım, akrabalarını terk eden, onların haklarını yerine getirmeyenler de af edilmezler. Bunlardan başka bütün ümmet bu gece hürmetine afvü mağfiret oldu) dedi.»

Tövbe edenler bu kötü huylarını terk ederlerse, bu gecenin feyzine erişirler. Rahim olan nebiyyi âhırzaman, Cebrailden bu haberi işitince, af olmayan ümmetleri için merhameten namaz kıldılar. Namazında ağlayıp göz yaşı dökerek secdeye varıp «Ey Allahım! Senin ikabından, gazabından sana sığınırım. Ümmetimin âsilerini de bana bağışla. Onları da affu mağfiret buyur.» diye tâ fecre kadar Rabbisine yalvardı, ağladı.

O, bizler için ağlıyor. Halbuki ağlamak, asıl bize düşer. Allahsız geçirdiğimiz zamanlara, ömürlere ağlayalım. Akşam vaktidir dükkânlar kapanıyor, ömür kuşu bu ten kafesinden uçmak üzere. Belki bu akşam, ömrümüzün son gecesidir. Son gecemiz dahi olmasa bir son gecemiz muhakkak olacaktır. Gelin gözlerimiz görürken, hakkı görelim, kulaklarımız duyarken, hakkı işitelim. Lisanımız söylerken, tevhid ve tehlil edelim. Vücut bizi terk etmeden, Allaha kıyam, rükû, secde edelim. Hayırlar, güzel ameller işleyelim de felâha, necâta ereлим.

Kimsenin ırzına, canına, namusuna, malına göz dikmeyeelim. Çalışıp helâlinden kazanıp, helâl kazancımızdan Allah yoluna fakirlere, yoksullara yardım elimizi uzatıp iyman ve islâmın zevkini tadalım.

Yalandan, sahtekârlıktan, yalancı şâhidlikten, yalan yere yeminden, tenbellikten, pislikten, yüzsüzlükten, arsızlıktan kéndimizi kurtaralım ki, Allaha lâyük bir kul, Muhammede lâyük bir ümmet olalım. Böyle mübarek geceleri gafletle geçirmeyelim.

Yarabbi! Bizi, Resûli Hâşimî hürmetine bu gecenin feyzinden mahrum etme! Bi-hürmeti seyyidül-beşer, bizleri afvınla şâd et, bi-yevmil mahşer. Yarab! bizi mahrum etme. Buradan dağılmadan cümlemizi afvınla şâd eyle! Bu meclisimizden Resûlünü haberdar eyle. İşittiğimiz ders ile âmel etmek ve ihlâsen yapmak nasip eyle. Din ve devlet, vatan ve

millet uğruna çalışanları iki cihanda âbâd eyle. Bizi kâfire esir etme. İstiklâlimizi kıyamete kadar pâyidâr eyle.

Bizi, dini islâmdan kovma. Açlıkla terbiye etme. Evlât-larımızla bizi te'dip etme. Bizleri, yaptığımız fenalıklardan dolayı zalemeye ezdirme. Bizlere çok ver, fakat azdırma. Vatanımıza ve cemi ümmeti Muhammede bereket ihsan eyle. Öl-müşlerimize rahmet eyle. Bâkide kalanlarımıza sıhhatli, ha-yırlı, iymânlı, ibâdetli ömür ihsan eyle. Bâhusus cemaatimden kadın, erkek âhirete gidenlere rahmet eyle. Bu dersimi indi-ilâhiyyende makbul, indi-Resûlde mahub olan dersler züm-resine ilhâk eyle. Beni okutan hocalarımın, âhirete vasıl olan-larına garkai-rahmet eyle. Sağ olanlarının vücudlarına sıhhat ve âfiyet verip, feyizlerini müzdad eyle. Okuduğum kitapları yazanları, tab'eyleyenleri, kâğıdını ve mürekkebinin taşıyan hammallarını da ve her türlü emeği geçenleri de mağfîret eyle.

Beni dinlemek lûtfunda bulunan ve bu risalemi okumak zahmetine katlanana nârı cahimi gösterme. İki cihanda onları şâd eyle. Cümlemize, son nefeste iymân ile göçmek nasib eyle. Son kelâmımızı kelime-i tevhid ve Kur'anı mecîd eyle. Cümle ümmeti Muhammede selâmet ver. Âsi olan üm-meti Muhammedi islâh eyle, Mağfîret eyle. Ana, baba ve ec-dadımıza rahmet eyle.

Sübhane rabbike rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel mürselin, velhamdü lillâhi rabil âlemin. El Fâtiha.

EL HAC
Muzaffer OZAK

İRŞÂD

ONBEŞİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Mübarek olan zamanlar ve Cuma günü, Cuma namazının kıymeti, mükâfatları, Cuma gecesi hürmetine ümmeti Muhammede indi-ilâhiden sunulan ihsan ve ikramlar, şehadet ve şehitliğin mükâfatını anlatan kıssalar ile, vaaz-ü-nasihatı muhtevi bir risalei mühimmedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû alâ seyyidina Muhammed,
Sallû alâ mürşidina Muhammed,
Sallû alâ şemsidduha Muhammed,
Sallû alâ bedriddüca Muhammed,
Sallû alâ nûrilhüda Muhammed.

El-evvelü Allah, el-âhîru Allah, ez-zâhiru Allah, el-bâtını Allah, hayrihi ve şerrihi min-Allah.

Oldur evvel, oldur âhir, oldur bâtın, oldur zâhir, Tabib oldur, habîb oldur, tayyip oldur, tâhir oldur, hâzir oldur, nâzır oldur, rezzâk oldur, vehhab oldur, mümît oldur, muhyî' oldur, fettâh oldur, âlim oldur, hâdi oldur, raûf oldur.

İlâhi! Binbir ismin hakkı için, ilâhî zatı-izzet-meâbın hakkı için, ilâhi! yüzdört kitabın hakkı için, bizlere dininde metanet, akaidinde selâmet, şeriatında kemâlât ihsan eyle! İlâhi! «**Lâ ilâhe illâllah Muhammed Resûlullah**» hürmetine tâbe-seher gözlerine gaflet uykusu girmeyen, aşkınla ciğerleri yanık, gözleri yaşlı dinde uyanık, yolunda sadık, sünneti resûle muvafık kulların hürmetine biz kullarına günahlarımızda mağfiret, lisanımıza fesahat, kelâmında belâgat, akılda feraset, bütün ahvalimizde letâfet ibadat-u-âmelde ihlâs, kuvvet; mü-tâlâada dikkat, Kur'anı-azimüşşanı kıraat nasip eyle.

Yarabbi! Ya kerîm, Ya rahmân, Ya rahîm, Ya melîki, Ya kuddûs, Ya selâmü, Ya mü'min, Ya müheymin, Ya azizü, Ya cebbâr! Âmâli salihlerde lezzet, bedenimize sıhhat, ruhumuza saadet, vücudümüze hiffet, mallarımıza kazancımıza ve ömrümüze bereket verip gönüllerimizi hoşnud eyle! Bizleri, cömert kullarından eyleyüp, mallarımızda sahavet, iki cihanda ulu devlete nail eyle!

Yarabbi! Ahabblarımıza şefkat, devletimize adâlet, as-

keri islâma nusreti selâmet ihsan eyle düşmanlarımızı mihneti hezimet ile makhûru perişan eyle.

Ey kerimlerin kerîmi, ey istediğini istediğine veren Allah! Geçmişlerimize rahmet, bâkide kalanlara afvu âfiyet, vâdesi yetenlere son nefeste iymânı kâmil ve kelime-i şehadet, kabir azabından hıfzı emin, kabirde nimet, haşirde izzet, arastatta şefâat, hasımlar elinden necât; sualde, hisapta, mîzanda, sıratıta selâmet, Cennete rihlet, derecelerimize rıfat, ridvanı ekbere vüslat nasib eyle ve cemâlinle de müşerref kıl.

Buradan dağılmadan cümlemizi nigâhı iltifatı Ahmediyene nail eyle yarabbi! İşittiklerimizle âmil olmak ve ihlâs ile yapmak nasip eyle yarabbi! Bu dersin tesirini halk eyle yarabbi!

Bî-hürmeti Tâhâ ve yâsin ve selâmün-alel-mürselin-vel-hâmdülillahi-rabbil âlemin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

(Bismillâhirrahmanirrahîm. Yâ eyyühelleziyne âmenû izâ nûdiye lis-sa-lâti min yevm-ilcumuati fes'av ilâ zikrillâhi ve zerul-bey'a zâliküm hayrun leküm, in küntüm ta'lemün).

Cum'a sûresi: 9

Meâli kerîmi:

Ey benim varlığıma, birliğime, noksan sıfatlardan münezze, kemâl sıfatlarla muttasıf olduğuma, vahdaniyyetime iymân eden ve meleklerime ve kitaplarıma ve Resûllerime ve bâhusus hatemül-enbiya, serdarı Resûl olan Muhammedime gönül verip ona iymân eyleyen kullarım! Cuma günü öğle vakti, dâvetim olan ezan okunduğu vakit, dâvetime icabet edip, alış-verişinizi terk edip, hemen zikrime koşunuz! Sizin böyle yapmanız sizin için hayırlıdır. Eğer, bana iymân edip, benim vaidimi ve vâ'dimi biliyorsanız..

Ey iymân eden âşîku sâdıklar ve kalbleri aşkı ilâhî ile yanıklar! Ey seherlerde uyanıklar ve nereden gelip nereye gideceklerini bilenler ve hilkatlerinin sebebini öğrenenler. İnsanlar birbirlerinden akılca, güzellikçe, vücutça, malca, ne sebçe üstün yaratıldıkları gibi; seneler, aylar, haftalar ve günler de birbirlerinden faziletli yaratıldılar. Dünyada herşey böyle. Ağaçlar, meyvalar, hayvanlar, taşlar ve topraklar.. Hattâ cennâtın derecâtı, cehennemın derekâtı da böyle. Hastalıklar da refah da böyledir. Bunun böyle olması Allahın varlığına, hâkim olmasına herşeyi istediği gibi yaratmasına delildir. Bizim gibi gafillere vahdaniyyeti-ilâhî ve kudreti-sübhaniyyeyi anlatmağa açık bir ibrettir.

Güneşin harareti, tabiatın durumu, yağmurların yağması, rüzgârın esmesi ile hasıl olan kuvvetle bu kâinat meydana gelse idi, herşeyin aynı olması lâzım gelirdi. Halbuki, kırk çeşit armudun, elli çeşit elmanın cinsleri bir olduğu halde hepsi elma, hepsi armut, hepsinin tadı ayrı, rengi başka, kokusu gayrı şeylerdir. Bir tencerede kaynayan yemek ise aynı kapta, aynı ateşte aynı usta ile tadı bir oluyor. Beri tarafta bir bostanda aynı bostan, aynı bostancı, aynı toprak, aynı su olduğu halde dut'daki tad, biberdeki acılık acaba nedendir?!.. Kavun karpuz, soğan ve saire hepsinin tadı, rengi ayrı ayrı ve birbirinin zıddıdır. İşte bu da Allahın kudretine delil, varlığına, şahid, san'atına bürhandır.

Yukarda söylediğim gibi, hepsi birbirinden ayrı, birbirine fâik, velâkin birbirine muhtaç olarak yaratılmış. Zira, birinin dûn, düşük olması, diğerinin kıymetini göstermekte. Diğerinin kıymeti, diğerinin miktarını bildirmekte. Gecenin halk olunması, gündüzün kıymetini, Kâfirin halk olunması mü'minin iymanının izharına delil olmada Acının halk olması, tatlının kıymetini fark ettirmeğe sebep oluyor. Ârifin irfanı, kâfirin gafletini beyan için kâfidir. Hastanın hastalığı olmasa, sıhhatin kıymetini kim bilirdi? Esaret olmasa, hürriyetin kıymetini kim anlayabilir? İşte, hep derecat, hep sırrı ilâhi, Ârifler için görülüp değerlenen şeyler, gafiller için fark yok. İşte, bu böyle olduğu gibi, senelerin de birbirine fâikiyyeti vardır.

Bu nasıl olur deme! Bir asırda bir zat geliyor. O asır onun ile iftihar etmede. Meselâ; Efendimizin dünyayı şereflendirdiği senelere vakti-saadet diyoruz. Keza ayların şereflileri

mübarek Ramazan, Recep, Şaban, Muharrem. Gecelerin şereflipleri ise Kadir gecesi, Berat gecesi, Cuma gecesi, Pazartesi gecesi, Mevlûd gecesi, Mirac gecesi, iki bayram gecesi, Recep ayının ilk gecesi, Zilhiccenin on gecesi. Şu âyeti kerîme bu farklı derecatı bildirmektedir.

وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ

(Vel-fecri ve leyâlin aşrin).

Fecr sûresi: 1

Kimi âyetle, kimi hadisle teyid edilmiş, bildirilmiş.

Gündüzlere gelince, Bedir cengi günü, Hüneyn günü, Fethi-Mekke günü, Resûl Aleyhisselâmın yaşadığı günler, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin yaşadıkları günler ve harplerden muzaffer dönüldüğü, İslâmın ve âlemi islâmın güldüğü günler, bayram günleri, Yevmi Terviye, Yevmi Arafât ve Yevmi Aşûra, Muharrem ayının onuncu günü gibi günlerdir. Bu yevmi Aşûra çok mübarek bir gün idi. Zira, Hz. Yunus Aleyhisselâmın balığın karnından necat bulunduğu, Nuh Aleyhisselâmın gemisinin Cûdi dağında durup azabın kaldırılması ve İbrahim Aleyhisselâmın nâr-ı Nemrud'dan, Hz. Musa'nın Firavuna galip olup Beni-İsrail'in esaretten kurtulması, İsa Aleyhisselâmın semaya ref'i aşûra günüdür. Yâni, Muharrem'in onuncu günüdür. Yalnız, yevmi aşûra günü Hz. Resûl Aleyhisselâmın torunu Hz. Hüseyin'in şehadeti günüdür ki, bu gün mü'minlerin zâhirde mahzuniyyetine sebeb olan ve İmam-ı-Hüseyin'in zâlimler elinde şehadet rütbesini ihraz etmiş olduğu gündür.

Bugün, hiçbir nebînin vâsıl olamadığı makam-ı-Mahmûdiyetin Resûl aleyhisselâtü vesselâma ihdasının tamamı ve Hz. Hüseyin ve ehlibeytinin müsîbetine ağlayan mü'minlerin necatı günüdür. Zâhirde musibet, hakikatte. Zâlîme ve zulme itaat etmemeyi, icab ederse, bu yolda canını feda etmeyi ümmete talim etmek üzere, İmam Hüseyin'in yaptığı fedakârlık günüdür.

Mübarek olan geceler, mübarek gündüzlerden daha ziyadedir. Günlerin en büyüklerinden birisi de Yevmi Cumadır ki;

Seyyidül-eyyâmdır. Yâni, günlerin efendisidir. Sabah vaktinin efdali ise, Resûl Aleyhisselâmın doğduğu DUHA vaktidir.

(Vedduha)

Vakti duhâyâ yemin ederim.

Duhâ sûresi: 1

Cuma günü, âyetle sarahaten beyan edilmiş mübarek bir gündür. Cuma içinde bir saat vardır ki, o saate erişip, o saati gafletle geçirmeyen kişi saadete ermiştir. Buna binaen, ashabı kiram efendilerimiz, Cuma namazına Cuma gecesinden Mescide gelirlerdi. Bu mübarek saate ermek için birbirleriyle yarış ederlerdi.

İslâmda ilk terk edilen ibadet ve sünnet, cuma namazına erken gitmeyi terk etmek olmuştur. İslâmdan ilk bid'at müslümanların cumaya geç kalmaları ve bu günün faziletinden bîhaber olarak cumayı gafletle geçirmeleri olmuştur.

Cuma namazı fukaranın haccıdır. Hangi müslüman, sevabına inanarak, gusül abdesti alıp, temiz elbiselerini giyip cuma günü namaza varsa, «Hac» sevabına nail olur.

Cuma günü doğan yavru, Cuma hürmetine saîd olur. Cuma günü vefat eden kimse, iymanlı bir insan ise onun şehid olarak vefat ettiğini Resûlü Ekrem Efendimiz haber vermiştir.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مَاتَ شَهِيدًا

(Men mate yövmel cum'ati mate şehiyda)

hadisi şerifi buna şahiddir.

Cenabı hak celle, lihikmetin bu kâinatı altı günde yarattı. Pazar günü başlayıp, Cuma günü hitama erdirdi. Hz. Âdeme, cuma günü ruh verildi. Hz. Âdemin tövbesi, Cuma günü dergâhı-izzette kabul olundu. Hz. Âdem, Cuma günü halk olundu ve Cuma günü vefat etti. Kıyamet cuma günü kopacaktır. Sûr cuma günü üfürülecektir.

وَعَنْ أَوْسِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ أَيَّامِكُمْ يَوْمُ الْجُمُعَةِ صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ

(Efdalü eyyamiküm yevm-ül-cum'ati)

Cuma günü, günlerin efdalidir.

Resûl Aleyhisselâm, bir gün ashabı kirama hitaben: «**Cuma günü bana çok selâm ediniz. Zira, cuma günü öyle faziletli bir gündür ki; o gün yapacağınız salâvat bana arz olunur.**» buyurduğunda ashabı kiram efendilerimiz dediler ki: «**Siz. âhirete gittiğinizde, yine size salât edelim mi?**» «**Evet, ediniz!**» buyurdu. Bizler cevaben «**Sizin cesediniz çürüyüp toprak olduğunda, bizim okuyacağımız salât nasıl size vasıl olabilir?**» dediklerinde, Mefharı Âdem efendimiz, bizlere şöyle cevap verdi: «**Sizler bu sözü nasıl söylersiniz? Bilmez misiniz ki, Hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri peygamberlerin cesedini yemesini toprağa haram etti.**»

Yedi sınıf kimsenin cesedini toprak yemez:

- 1 — **Peygamberlerin (Aleyhimüsselâm)**
- 2 — **Adil hükümdarların ve hâkimlerin,**
- 3 — **İlmi ile âmil olan ihlâs sahibi ulemanın,**
- 4 — **Şehidlerin, i'lâ-i-kelimetullah için şehid düşenlerin,**
- 5 — **Allah rızası için müezzinlik edenlerin.**

Allah rızası için müezzinlik eyle! Bu çok büyük bir şereftir. Bakınız Hz. Ömer Radiyallahu anh ne buyuruyor: «**Eğer halife olmasa idim, Müezzin olurum.**»

6 — **Eczalı toprağa defin olanların,**

7 — **Mel'ânetinden dolayı toprağın yemedikleri (Firavun gibi olanlar, Übey ibni Halef ve Eba Leheb de bu cinstendir.)**

Bakınız; âdil olan hükümdar ve hâkimlerin de, peygamber olmadıkları halde iltifatı ilâhiyeye erişip cesetleri çürümüyor. Her işinde âdil ol! Bir saat âdil iş görmenin, altmış sene nafile ibadetten Allaha daha sevgili olduğu hadisi şerifle sabittir.

Âlim olur isen, ilmini ihlâs ile işle! İlmin ile âmil ol, ihlâs ile yap. Büyük mükâfata erersin. Mukaddesatın için gözünü budaktan sakınma! Allahın, Peygamberin Muhammed, Kur'an, dini islâm ve vatanın için bu yolda şehid olursan ölmeyeceksin! Ebedî hayata kavuşacak, Allahın sana bahsettiği nimetlere ereceksin. Onun indinde rızıklanacaksın. Ebedî saadete ereceksin. Sana öyle bir nimet verilecek ki, bir daha elinden alınmaz. Dünya nimeti gibi değil. Dünya nimetinin zevali var. Âhret nimetinin zevali yok. Hele, böyle mukaddesat için ölümü göze alırsan bu nimete erersin. En yüce makama erersin.

Şehitlere ölmek yok. Onlar ebedî diri. Onların Rabbilerinin yanında rızıklandığını Kur'anı Kerim haber vermede.

Silistre kumandanı ve kahramanı Mustafa Musa paşaya vezaret rütbesi verildiğinde şöyle bir durdu ve ağladı. Sonra şöyle dedi. «Biz rütbe-i şahadeti bekliyorduk, rütbe-i vezareti değil!» Zira, dünya vezirliği nihayete erecek, âhret vezirliği ebedî kalacaktı. Buna inanmıştı. Nitekim öyle oldu. Bir sabah huzuru ilâhiyeye durmak için abdest alırken bir şarapnel patlayıp, bu patlayan düşman şarapneli ile maksadına nail olmuş, rütbe-i şehadete ermişti.

İşte mü'minler, hepimizin ceddinden böyle şehadete erenler pek çoktur. Hangi Türk, Müslüman evi var ki, şehidi yok gösterebilir misiniz? Bizler şehid, gazi çocuklarıyız. Vakti geldiğinde diz üstünde yaşamaktansa, ölümü tercih ederiz. Hem, bize ölüm yok. Bak, bir şehide verilen mükâfatı aşağıda zikr edeceğim. Hikâyede oku, ona göre hazırlan.

HİKÂYE

Basra şehrinde bir zengin aile vardı. Mallarının hesabını Allah bilirdi. Fakat, Allah onlara ne kız, ne de bir erkek evlât vermişti. Bunların dünyada dileği bir evlât idi. Bunlar dileklerine ermek için fukaraya ve zâiflere külliyetli miktarda hayır hasanat yaptılar, çok dua aldılar. Bir zaman sonra, Allahü-teâlâ bunlara öyle güzel bir erkek çocuğu verdi ki... Sanki

gökten ay inmiş hanelerine girmişti. Hz. Yusuf kadar güzeldi. Anası ve babası şâd olmuşlardı. Allaha şükr edip fukaraya ve yoksullara tekrar şükran borcu olarak sadakalar ve ziyafetler verdiler. Bir müddet sonra, her fâni gibi, baba Allahın rahmetine kavuşup ameli ile başbaşa kaldı. Bu güzel çocuk, anası ile fânide kaldılar. Çocuk günden güne gelişip, güzelleşiyor idi. O kadar güzelleşti ki, onun yüzünü gören âşık oluyor, ondan ayrılmak istemiyor, gebe kadınlar yüzünü gördü mü hamlini düşürüyordu. Güzelliği fitne olmuştu. Âkibet yüzünü nikab, yâni örtü ile örtüb öyle dolaşmağa başladı. Zira, gözlerin bakışından emin olmak için böyle yapmayı uygun bulmuşlardı.

Evlenme çağına geldiği zaman, Basra'nın ekâbir aileleri kızlarını vermek için müracaat ettiler. Onların kızları bu çocuğa münasip güzellikte değildi. Bu taliplere karşı anası, «oğlumdan güzel kız olmayınca, onu evlendirmem!» cevabını veriyordu. Şehrin uluları toplanıp bu çocuğun annesine geldiler ve dediler ki: «Ey hatun! bu zamanda senin oğlundan güzel kız bulunmasının imkânı yoktur. Böyle güzel kızı nerede bulabileceksin. İşte, bizim kızlarımız da güzel; lâkin senin çocuğun kadar güzel değil. Bir tanesini oğlun için beğen, evlendiririm. Mürüvvetini gör, muradına er!» dediklerine «Hayır! İstedğim oğlumdan güzel kızı ona bulacağım. Çin'de de olsa alacağım» cevabını verdi.

Günlerden bir gün, bu hatun oğlu ile bir işe giderken, Basra'nın, büyük camiinde namaz kılmak için mescide toplanmış, Basra'nın âlimlerinden halkın sevdiği ve saydığı velilerden Abdullah bin Zeyd Rahimehumullah vaaz ediyor, halk vecd içinde bu vârisi-nebiyyi dinliyordu. Namazlarını kılıp onlar da, bu dersi dinlemek üzere oturmağa karar verdiler. Zira, bu derste iki cihanda muratlarına nail olmak muhakkaktı. Zira bir vârisin nebi Allahın kitabından, nebi aleyhis-selâmın siyretinden bahs edecekti. Âlim, kürsüye vakar ile oturup, orada bulunan hafızlardan birine Kur'an-ı Kerîmin bir sûresinden tilâvet etmesini işaret etti. Kari yanık sesi ile sûrei Furkan'dan okumaya başladı. Bütün meclis nefes bile almıyordu. Bir tek vücud haline gelmişti.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَذُرِّيَّتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
وَاجْعَلْنَا
لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٠﴾ أُولَئِكَ
يُجْزَوْنَ الْفُرْقَةَ بِمَا
صَبَرُوا وَيَلْقَوْنَ فِيهَا
سَلَامَةً وَسَلَامًا ﴿٧١﴾
خَالِدِينَ فِيهَا
حَسَنٌ مَسْتَقَرٌّ وَمُقَامًا ﴿٧٢﴾

(Esteizübillâh: Velleziyne yekulûne rabbenâ heb lenâ min ezvâcina ve zürriyatînâ kurrete a'yûnin vec'alna lilmüttekiyne imama - Üläike yüczevn-el gurfete bimâ saberü ve yülâk-kavne fiyha tahiyeten ve selâmâ-Hâlididiyne fiyhâ hasünet müstekarren ve mukamâ).

Fürkan sûresi: 74-76

Abdullah bin Zeyd hazretleri, bu âyetin tefsirine başladı: **Allahu teâlâ cennette köşkler, saraylar ve haymeler yarattı ve arşı alâsının altında muallâktır. Allahü teâlâ, bu dünyayı ve yıldızları direksiz yarattığı gibi, bu köşklere, sarayları direksiz yaratmıştır. Hava boşluğunda bulut gibi, havada durur. Cennet ehli cennetten bu sarayları görürler. Dünya ehlinin yıldızları gördüğü gibi... Bu havada, muallâkta duran köşlelerin üçyüz kapısı vardır. Her kapısı altındandır. Üzerleri yakut ve pırlanta ile işlemelidir. Ne gözler görmüş, ne kulaklar işitmiştir ve kalbi beşer hatıra getirememiştir. Bu köşlelerin kapısı açıldığında Cenabı-Peygamber sallallahü aleyhi ve sellem ile İbrahim Halilin mübarek cemalini görüp şâd olurlar. Her bir köşkte bir taht kurulmuş, her bir tahtın üzerinde nurdan döşekler döşenmiş ve her tahtın önünde bir ırmak akar. Kardandan soğuk, baldan tatlı, miskten daha güzel kokuludur. Her tahtın önünde bir hûrî oturur. Ol hûrinin her birisi dört türlü nesneden yaratılmıştır. Başından bağrına kadar kâfurdan, göğsünden göbeğine kadar amberden ve göbeğinden dizine**

kadar miskten, dizinden ayağına kadar safrandan yaratılmıştır. Her birisi, cennet libasları giymişlerdir. Yüz kat cennet kumaşlarından elbiseler ihsan olunmuş. Türlü, türlü renk ve desenden ki, dil ile tarif olunmaz ve vasfa gelmez. O hurîlerin güzel vücudları o giydikleri elbisenin şeffaflığından dışarıdan bakıldığında görülür. Yakut tesbihin içinde ipliğinin görüldüğü gibi.

Her tahtın karşısına cennet hizmetçileri, vildanlar el pençe divan durmuşlar, ellerinde buhurdanlıklarla buhur yakıp, güzel kokular neşir ederler. Bir kısmının ellerinde o hurîlerin takacakları ziynetleri tutarlar. Eğer, o hurîlerin bir tanesi dünyaya yüzlerini göstereceklerdi, iki yanaklarının nuru ayı karrartır, güneşi mat ederdi dediğinde; çocuğun annesi bu sözleri bu âlimden işitince «Benim oğluma bu hurîlerden başkası eş olamaz, işte oğluma alacak kızı şimdi buldum» deyüp ayağa kalktı ve Abdullah ibni Zeyde hitab edip «Ey müslümanların imamı! Allah, sana rahmet eylesin. Bu güzel makamlar ve bu güzel hurîleri Rabbimiz kimlere ihsân edip verecektir?» dediğinde âlim şöyle ifade etmeye başladı: «Şu sifata nail olan mü'minler, onların hakkını verip bu nimetlere ererler.» Kadın dedi ki «Onların hakkı nedir?» Âlim devam etti: «Dünyada günah işlememektir. Allahın emirlerine itaat etmek, yapma dediklerinden kaçınıp yapmamaktır. Allah yoluna tasaddük, hayırlar ve hayratlar yapmaktır. Gece namazı kılmaktır. Gündüz oruç tutmaktır. Allah yoluna canını feda etmektir. İ'lâyi kelimetullah için, namus, mukaddesat için kâfire kılıç vurmaktır. Bu amelleri icra edip de gecede ve gündüzde Rabbilerine dua edip (Ey bizim Rabbimiz! Sen bizim kadınlarımızı ve çocuklarımızı doğru yol olan dini islâmda sâbiti-kadem eyle ve bize onları itaatkâr kıl. Senin şeriatına muhalif ameller işlemesinler. İyman ile göçüp, biz onları cennette görüp; gözlerimiz, gönüllerimiz ferahlanıp, nurlansın) diyen zümre yâni aile ve efradını hak yoluna sevk edip onların âhiretini temin edenlere bu nimetler ihsan olunur.

Yine ibadete doyamayıp ta, (Yarabbi! Bize öyle hidayet et ki, bizi Allahtan korkanlara önder eyle. Rabbilerine ibadet edip böyle diyenler bu makama sahibtir.)

H İ K Â Y E

Melekül-mevt, İlyas Aleyhisselâmın ruhunu kabz etmeye geldiği vakit, bu haberi kendisine bildirdiğinde İlyas Peygam-

ber uzun uzun ağladılar. Meleketül-mevt, Hz. İlyas'a hitaben: «Ağlamanızın sebebi nedir?» Sizin için korkulacak bir şey yoktur. Sizin makamınız cennettir dedi. İlyas Peygamber: «Evet bilirim, öyledir. Ağlamamın sebebi, dünyadan ayrılmadan ötürü değil. Rabbime ibadete doyamadım. Ölüşüm ile abdiyyetim kalkacak. Bundan böyle ona ibadet edemeyeceğim. Bundan dolayı ağlıyorum. Ben Allahın kulu olarak Ona ibadette öyle bir zevk ve lezzet buldum ki, cennetin nimetleri bile bana bu zevki veremeyecek. Zira, cennette artık ibadet yoktur». dedi. İlyas Peygamber gibi ibadete doyamayan âbid, zâhid ve âşıkların erişeceği makamdır. Bu makam, fi-mak'adı siddiktir. İşte, bu makam, bu nimet böyle kişilere verilecektir cevabını verdi. Kadın: «Senin bu bize haber verdiğin şartları kabul ettim. Ve ben günahkârın oğluna bundan daha güzel makam ve daha güzel kız olamaz» dedi. Ders bitmişti. Evine geldi. Kırkbin altın alıp mescide döndü. Abdullah bin Zeyde teslim eyledi ve dedi ki: «Ey müslümanların imamı! Bunları al, verdiğin derste müjdelediğin makam ve hurilere müjdelik olsun. Al bu malı hak yoluna fukaraya sadaka eyle» dedi.

Bir zaman sonra, gaza ilân olunmuştu. Bu mü'minler için bir düğün haberi idi. Her taraf gazaya hazırlanıyordu. Abdullah bin Zeyd hazretleri de, dervişlerini toplayıp gazaya hazırlanıyordu. Başına kalabalık bir halk cem' olmuştu ki, mezkûr kadın oğlunun elinden tutmuş olarak huzuru şeyhe geldi «Ey müslümanların imamı! Oğlumunu sana getirdim senin ile gazaya gitsin» diye rica etti. Hz. şeyh kabul edip, çocuğa güzel bir at aldılar. O güzel delikanlı elinde süngü, belinde kılıç, başında tolgası, üzerinde sarığı ile, bir aslana benziyordu. Anası arkasında: «Seni Allaha ısmarladım. Şimdiden gazan mübarek olsun. Çabuk dön ki, Haktaâlâ seni o güzel makamlara ve hurilere kavuştursun» diye sevinç göz yaşları döküyordu.

Abdullah bin Zeyd anlatıyor: «Sahrâlar, dağlar, dereler, ırmaklar geçildi. Rum toprağına varılıp, düşman ile karşılaşıldı, kâfirler ile müslümanlar karşılıklı saf bağladı. Bir tarafta, hafızlar Kur'an okumağa, bir tarafta dervişler yüksek sesle tevhid etmeğe başladı. Gulgulei-tevhid, Allahu-ekber sedası arşı alâya yükseldi. Süvariler atlarını mahmuzlayıp düşman üzerine yüklendiler. Artık, iki taraf bir birine kıyasıya saldırıyor, mü'minlerin «Allah, Allah» sedaları, kâfirin ise «Hura» nâraları birbirine karışıyordu. Bizim genç, güzel gazimiz yü-

zünden nikâbını atmış, süngüsünü atının kulakları arasından tutmuş, süvarilerin en önünde kâfir askerine karşı at sürüp, öyle kahramanca cenk ediyordu ki, nice harp görenler böyle cenk ve hamleleri yapamazdı. Gözlerini semaya dikeyor, bakıyor. Tekrar saldırıyor. Rütbei-şehadeti arıyordu. Bana korku gelmişti. Zira, böyle harp olmazdı. Çünkü kendini helâk ettirmek istercesine dövüşüyordu. Koşarak yanına vardım: «Yiğitim, canım, harp böyle yapılmaz! Cidal, savaş, düşmanı harp harici etmektir. Sen kendini feda etmeye uğraşıyorsun!» dedim. «Böyle çabuk çabuk hamle etme. Kendini koruyarak yormayarak yavaş yavaş cenk et. Kendini koru. Arkadaşlarından ayrılıp ileri gitme. Zira henüz cenk ahvalini bilemezsin. Korkarım ki, sana bir zarar erişe» dediğimde «Ey şeyhi aziz! Benim gördüğümü gören, can feda etmek değil, bin canı olsa fedaya hazırdır.» Ben dedim ki: Ne görüyorsun? O bana sevine sevine anlattı: «O gün mescitte vaaz ettiğin zaman, bize müjdelediğin şeyleri işitmiş fakat görememiştik. Şimdi o söylediğin makamları ben görüyorum. Resûl Aleyhisselâm, bana âğuşunu açtı, İbrahim Halilullah bana selâm veriyor beni çağırıyor. Yetmiş kadar huri cennet burçlarından bana bakışıp gülüyorlar ve beni çoğırıyorlar. Seniniz, senin gelmeni bekliyoruz» diyorlar dedi. Ben bu sözleri yığitten işittiğimde gözlerim yaşardı, ağlamağa başladım. O hemen atını mahmuzladı. Tekbir getirdi. «Allahu Ekber, Allah, Allah» deyüp kâfirlere öyle bir saldırı ki, kâfiri kıra kıra düşman askerlerinin içine kadar gitti. Çakal sürüsüne saldıran aslan gibi, kâfir askerini dağıtıp, yine onları kıra kıra yanıma geri geldi ve bana şöyle hitap etti: «Bize şehadetin ne mertebe olduğunu sen öğrettin. Şehid olacağımdan mı korkuyorsun? Bu rütbeyi benden mi esirgiyorsun?» dedi. Ben cevap verip: «Ey gözümün nuru. Senin, şehadetinden, şehit olacağından ağlamıyorum. İslâm böyle bir bahadırı kaybeder diye yakınıyorum. Sen ebedi hayata kavuşursun. Fakat, bizim gözümüzden nihan olursun. Gaziler de böyle makama erişirler. Hem ağlayışım sana gıpta etmemdendir. Sana imreniyorum.» dedim. O: «Hayır, hayır! Ey şeyhi aziz! Bu nimeti terk etmem. Bu yüce iltifata erdikten sonra tekrar dünya hayatına meyl etmeme imkân yoktur. Bak, beni çağırıyorlar» dedi. Hava iyice ısınmıştı. Başından miğferi, sırtından zırhını çıkardı, elinden süngüsünü attı. Kılıcını aldı. Tekbir getire getire kâfire öyle bir kılıç vurdu ki, dil ile tarif edilmez. Çok kâfiri kırıp, Allah, Resûl ve Kur'an düşma-

nının canlarını cehenneme yolladı. Düşman, zaten kendisine zayıf veren bu kahramanı kolluyormuş ki, tekbir alıp tekrar tekrar düşman içine dalmasını fırsat bilip, etrafını çevirdiler. Yüzlerce düşman süngüsünü ve kılıcını birden o yiğide vurdu lar. Her tarafı al kan içinde kalmıştı. Âkibet o beyti-hüda atan aşağıya yıkıldı. Müslüman askeri bu hali görünce bir ağızdan tekbir ve tehlil ile düşmana öyle bir hücum ettiler ki, tâ ikinci vaktine kadar süren bu cengi azimde deryalar gibi kan aktı, dağlar gibi cesetler yığıldı. Nihayet, düşman bozulmuştu. Sanki o bahadırın, şahadetini zafer bekliyordu. Düşman dağıldı, kaçıyordu. Cesetler ve yaralılar arasında o yiğiti buldum. Sırt üstü yatmıştı. Gözünü arşı âlâya açmıştı. Kanlara gark olmuş, mübarek boğazından hâlâ kan akıyordu. Bir mübarek koku dimağımı doldurdu. İki gül yanağı henüz solmamış, nuru parlıyordu. Gözlerim kamaştı. Dudakları oynuyordu. Dinledim: «Lâ ilâhe illallâh» diyordu. Gözlerini açtı. Bana baktı. Eliyle samayı gösterdi, tebessüm etti. Bana sanki «Ben muradıma nail oldum» diyordu ve öylece kaldı. O mübarek şehidi kucakladım, bir münasip yerde kâbir kazdım. Kanı ile defin ettim. Namazını kıldım.

O gece anası dahi rüyada oğlunu görmüş; bir taht kurulmuş, ol tahtın azametini, vafını Allahtan gayri kimse bilmez. Ol yiğitçik ol tahtın üzerinde oturmuş. Annesi der ki: «Ey ciğer parçam! Ne haber? Allah celle sana ne muamele etti?» Şehid der ki: «Ey anneciğim! O güzel makamlar ve hüriler bana verildi. Muradıma nail oldum. Şehid olduğum ân, bana verilen hüriler benim kudümüme hazır imişler. Hemen beni kucakladılar ve cennete götürdüler» dedi

İşte, Allah yoluna bezli-can eyleyen böyle ulu makamlara erer, cennetin güllerini derer, iltifatı-ilâhiyyeye nail olur. Resûlullahın sohbetine erişir.

Hasan radiyallahu anh şu hadisi, nebî aleyhisselâmdan nakil ediyor:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ الشُّهَدَاءَ أَحْيَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
تُعْرَضُ أَرْزَاقُهُمْ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ فَيَصِلُ إِلَيْهِمُ الرُّوحُ وَالْفَرْحُ كَمَا
يُعْرَضُ النَّارُ عَلَى أَرْوَاحِ آلِ فِرْعَوْنَ غُدُوًّا وَعَشِيًّا فَيَصِلُ إِلَيْهِمُ
الرَّجْعُ صَدَقَ مَنْ تَلَّقَ

(İnneş şühedâe ahyâ'ün indallahi türadû erzakuhüm alâ ervâhibim feyasilû ileyhim Er-revhu vel-ferahu kemâ yû'radun-nârû alâ ervahi âl-i fir'avne guduvven ve aşiiyen feyasilû ileyhim-ir-rece'u).

«Şehidler Allahu taâlânın katında hayattadırlar. Ve onların rızıkları ervahlarına verilir. Onlara verilen bu nimet, bu iltifatı rabbanîye ile ferahlanırlar. Âli firavunun ruhları akşam ve sabah ateşe arz olunup azaplandıkları gibi, bunlar da nimeti ilâhî ile rızıklanırlar.»

Şüheda hakkında Allahu teâlâ kitabı keriminde şöyle buyurmuştur:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَمْوَانًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٥٤﴾ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٥٥﴾

(Ve lâ tahsebennelleziyne kutilû fiy sebiylillâhi emvaten bel ahyâ'ün inde rabbihim yürzakun-ferihiyne bimâ âtahümüllahü min fadlihi ve yestebşirüne billezziyne lem yelhaku bihim min halfihim ellâ hafün aleyhim ve lâ-hüm yahzenun).

Tefsiri âyet:

«Allah yolunda, Allah için katl olunan yâni öldürüleni ölü zannetme. Onlar muhakkak diridir ve Allahın ziyafetinde olup Rabbileri tarafından rızıklandırılır. Allahın onlara verdiği ile ferahlanırlar. Şehid olacaklara, şehid namzetlerine şehadetlerini müjdelerler. Ol mübarek kimseler ki, Allah yolunda katl olunup, yâni küffar ile cenk edip hâlis, muhlis muradı Allah rızası için kâfir elinde katl olsalar, onlar Allah teâlâ katındadırlar. Ölmemişlerdir. Allah tarafından rızıklandırılır. Şâd ve ferahlanırlar.»

HİKÂYE

Çanakkale harbinde saf ve temiz bir eri, emir eri olarak ayırırlar. Fakat, bu Mehmetçik, emir eri olmaya gönlü razı değildir. Fakat, birşey de söyleyemez. Ne yapsın? Askerlikte İtaat şart! Birgün, kumandanına çıkar «Kumandanım, ben köyde imamdan dinledim. Harpte şehid olanlara Allah, hûri kızı vermiş. Müsaade ediniz, düşmanla göğüs göğüse çarpışayım. Şehid olayım. Hûri kızı alayım» diye rica eder.

Kumandan, bu söze güler «Haydi işine bak!» der başından savar. Birkaç gün sonra, yine aynı sözleri söyleyip, cephe de düşman ile çarpışmasına müsaade ister. Kumandan, Mehmede acır. Zira, giden geri gelmiyor «Oğlum işin yok mu senin?» der Askercik. «Efendim, bana köyde kız vermiyorlar, fakirim diye hor görüyorlar. Ne olur şurada huri kızı ile evleneyim» der, ve kumandanına defalarca, günlerce yalvarır. Kumandanın iyice canı sıkılmıştır. «Haydi git te hûri kızı al bakalım» der. Neferi ön safa gönderir. Bir hücum esnasında nefer alına yediği bir kurşunla rütbei şehadete erişir.

İki taraf arasında, yaralıları ve ölüleri kaldırmak için yapılan bir duraklamada, kumandan cesetler arasında şehid olan neferini, yâni kendi emirlerini görür. Üzülür canı da sıkılır. «Bu kadar ısrar etmesi buna mı idi?» diyerek neferin cesedine karşı sinirli bir halde «Aldın mı hûri'yi?» diye söylendiğinde, yerde yatan şehidi hakikî elini kaldırıp iki parmağını gösterir. İki hûriye sahip olduğunu işaret etmek isteyen bu el hemen yere düşer.

Kumandan yaptığına nadim olup, şehidi eminin üzerine kapanıp göz yaşları döker. Sonradan kendisi de şehadete nail olur.

Şehidliğin ne olduğundan bir nebzecek bahs ettik. Cuma, öyle mübarek bir gündür ki; Resûlü-Ekrem Sallallahü aleyhi ve sellem, Cuma gecesi, Cuma günü vefat eden bir mü'min ise, şehid olarak vefat eder. Kendisine, şehid sevabı yazılır buyuyor. Cuma günü ölen mü'min ise kabir fitnesinden kurtulur.

Yine Resûlü Ekrem efendimiz buyurdular: «Cuma namazına yetişen kimseye yüz şehid sevabı verilir.» Mucahid'den rivayet olunduğuna göre, bir adam İbni Abbasa geldi, dedi ki: «Ya İbni Abbas! Bir adam var, her gece namaz kılar ve gündüzleri oruçlu. Lâkin Cuma namazına gelmiyor. Cemaata devam etmiyor. Cemaatle namaz kılmıyor. Bu adamın âhirette yeri neresidir?» İbni Abbas bu soruya cevaben dedi ki: «Böyle olan kişinin yeri cehennemdir» Bu zat, bir ay mütemadiyen gelip aynı suali sorduğunda, İbni Abbas'ın «O kişi narı cahimdedir» cevabını verdiği Mücahid haber vermede. (Tenbihil gafilin - Sahife 49).

Ey mü'minler! Bakınız; bir kimsenin beş vakit namazı kılp, geceleri de namaz kılp, gündüzleri oruçlu olduğu halde, Cuma namazına gitmediği için cehenneme gideceğini duyduk. Ya, hiç namaz kılmayan, oruç tutmayan, Cuma bilmeyenin hâli nice olur? Sizin irfanınıza terk ederim. İbni Abbas, Resûlü Ekremin amcası Hazret-i Abbas'ın oğludur.

Ayların hayırlısı, Ramazan ayıdır. Zira, Kur'anı-Azim o mübarek ay'da nazil oldu. Bin aydan hayırlı olan Kadir gecesi bu mübarek aydadır. Dinin rükünlerinden olan oruç bu ayda farz oldu. Nafile ibadetlere bu mübarek ayda farz sevabı verilir.

Amellerin en hayırlısı, dinin temellerinden olan, vaktinde kılınan beş vakit namazdır. Günlerin hayırlısı yevmi Cumadır. İbni Abbas radiyellahu anh, Cuma günü vefat eyledi. Üç gün sonra İbni Abbasın verdiği bu cevaplar Esedullah Ali İbni Talibe vasıl oldu. İbni Abbas bu sorulara böyle cevap vermişti dediklerinde, İmam Ali kerremallahu veçhe şöyle buyurdu: «Doğudan batıya, bütün ulemaya, hükemaya ve fukahaya bu üç mesele sorulsa, behemahal İbni Abbasın verdiği cevabı verirlerdi. Şu kadar varki, ben de cevaben şunu derim, amellerin hayırlısı Cenabıhakkın senden kabul ettiği ameldir. Az olsun, çok olsun. Ayların hayırlısı da, senin Cenâbı zülcelâle tövbei-

Nasuh ile tövbe ettiğin aydır. Günlerin hayırlısı da, dünyadan iman ile göçtüğün gündür.

İmamı Aliden rivayet olunduğuna göre, Resûlü Ekrem buyurdular : «Cuma günü her mescidin kapısına yetmiş melek oturup. Bu melâike hazarâtı, mescide girenlerin isimlerini yazarlar. Nihayet imam minbere oturduğu vakit en son bir adam girer ve kimseye eza vermeden oturur. Dünya kelâmı söylemez. Cuma kılanlardan en az ecir alan işte bu adamdır. Böyle olmasına rağmen, kıldığı Cuma ile, bir evvel geçen Cuma arasında işlediği günahlar af olunur. Cumayı kılıp, en az ecir alan böyle olursa ve bu nimete ererse, erken gelenin, ne büyük fazilete erdiğini sen hesap eyle.»

Cenabı Allah bu günü fazlı kereminden bu ümmete hediye etmiş. Bu gün hakkında Kur'anı-Azîmde bir sûre-i-celile inzal buyurmuştur. Cuma günü ruhlar toplanır. Kabirleri o gün ziyaret etmelidir. Zira o gün yapılan ziyaret, kabir sahibine vâsıl olur. Evliyâullah müstesna. Zira onlara sair günlerde de ziyaret yapılsa sahibine vasil olur.

Cuma günü kabirleri ziyaret efdaldır. Cuma günü mevtalar azabı kabirden emin olurlar. Keza Cuma gecesi ve günü kabire giren, azâbı kabirden kurtulur. Mü'min olması şarttır. Cuma günü cehennem hararetlendirilmez. Cuma günü ehli-cennet olanlar, âhirette Rabbilâlemini ziyaret edecektir ki, âhirette dahi Cuma günü vardır. Allah Cuma günü cennetten cemâlini müşahede ettirecektir.

İndi-ilâhîde Cuma gününün adı «Yevmi Mezîd» tir. Melekler Cuma gününe yevmi mezîd derler. Ehli-cennet, cuma günü cenabı zülcemâlin cemâline nazar ederler. Mü'minlerin bayramıdır, fukaranın haccıdır. Cuma gününde bir saat vardır ki, her dua kabul olunur.

Hz. Âdeme ruh, Cuma günü verildi. Hz. Nuh Cuma günü necata erdi. Hz. Âdem cennete Cuma günü vasil oldu. Hz. Yusuf, hapisten Cuma günü kurtuldu. Hz. Musaya nusreti ilâhî o' gün erişti. Firaun o gün gark oldu. Hazreti İsa o günü semaya kaldırıldı. Resûller Resûlü mahbubu-kibriya efendimiz, Bedirde, küffârı Kureyşe Cuma günü zafer kazandı. İslâm, Cuma günü kurtuldu. Ehli-cennet nezdinde Cuma gününün ismi, Darusselâmdır. Zira, günahlar Cuma günü örtülür ve bağışlanır. Ehli-nârdan Cuma günü azab, ref' olur Cuma günü okunan salât-ü-selâm, Resûlü Ekreme bilâvasıta, yâni vasıtasız ulaşır.

Cuma ve Pazartesi gecesi, ümmetin yaptığı iyilik ve fenalık Resûlü Ekreme bildirilir. Kıyamet, Cuma günü kopar. Cenabı kadir kayyûm, bir kavme azab etmeyi murad ederse o kavmi, cuma günü ve gecesi ile leylei-Kadirin feyz ve kadrini bilmekten mahrum eder.

İhyayı ulûmda, İmamı Gazali, Resûlü Ekrem efendimizin, Cuma günü ve gecesinde ölen kimseye şehid sevabı yazılır diye buyurduğunu bildirir.

Cuma gününün ne olduğunu ve ne gibi fazilete malik olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz. Cuma gecesi ölenlerin ruhları hanelerine yani evlerine gelirler, geride bıraktıkları, kendilerini hayır ile yad etmeyen evlât ve akrabalarına lisanı hâl ile, «Sizlere evler, bağlar, bahçeler, tarlalar bıraktık' Siz bizi burada aç bırakıyorsunuz. Ne olur, bizlere de bıraktıklarımızdan gönderiniz.» derler «Birgün siz de bizim gibi olacaksınız. Sizleri de kimse hayır ile anmayacak» deyip boyunlarını büküp, kabirlerine dönerler. Hayır ile yâd edilenler ise: «Allah sizden razı olsun. Bizi hayır ile yad ediyorsunuz. Sizi de hayır ile yad etsinler» derler. Cuma akşamı olduğunda ölülerimizin ruhlarını şad edecek hayırlar yapmalıyız. Bak şu kıssayı ibretle oku ;

H İ K Â Y E

Semer kand'da bir saka vardı. Her Cuma günü, kazancını Allah rızası için ana ve babasının ruhlarına tasadduk ederdi. Her vakit namazdan sonra dua etmeye ahdetmişti. Bir cuma günü, para kazanamadı. Bir âlime gidip nezrini söyledi: «Ben her Cuma günü kazancımı ana ve babamın ruhuna sadaka etmeyi nezir etmiştim. Bu cuma günü para kazanamadım. Bu ahdimi yerine getirmek için ne yapmalıyım?..» dediğinde, O âlim «Evlâdım! Şimdi kavun, karpuz zamanıdır. Kavun karpuz kabuklarını topla, merkep ve atlara, koyun ve keçilere ver» dedi. Saka da öyle yaptı. O gece rüyasında ana ve babasını gördü. Ana ve babası ona «Ey oğul, her Cuma gecesi bize hediyeler gönderir bize ikram ederdin. Fakat çoktan beri kavun, karpuz istiyorduk. Allah senden razı olsun. Bu cuma bizlere kavun ve karpuz ikram ettiler. Sen hayvanlara kavun ve karpuz kabuğu verdin, Allah bize cennet kavun ve karpuzlarından ikram eyledi» dediler.

Meşayıhten rivayet oldu ki; Cuma geceleri yahut cuma günü, ölenlerin ruhları evlerin kapılarına gelirler ve şöyle hi-

tab ederler: «Ey sevgili oğlum! Ey sevgili kızım! Ey kardeşim! Ey evimde oturanlar! Türlü türlü nimetler yiyorsunuz. Biz kabirde açız, sususuz, karanlık yerdeyiz. Siz aydınlıkta, biz karanlıktayız. Siz yumuşak yataklarda, biz çıplak, topraktayız. Bizi hiç anmıyorsunuz. Bizi unuttunuz. Sizden rica edip-sizlere yalvarıyoruz. Bizim için sadaka ve hayır ediniz. Bizim için dua ve istiğfar ediniz ki bizlere yiyecek, aydınlık, yatak ve örtü olsun. Bu yaptığınız hayır hasanat, dua ve istiğraf bizim için büyük hediyedir» diye tâ sabaha kadar yalvarıp yakarır-lar «Bari bunları yapmazsanız, sofranızdan artmış ekmekleri köpeklere ve kedilere bizim ruhumuz için veriniz. Bize sevabını bağışlayınız» derler. Bu zevatın akrabasından birisi hayır eylese sevinirler «Allah sizden razı olsun, sizleri de Allah sevindirsin. Siz bizleri unutmadınız. Allah sizi iki cihanda aziz eylesin» deyip giderler. Şu kimseler ki, ölülerini hayır ile yad etmezler, ölülerinin ruhları da öylece beddua ederler. «Allah teâlâ sizleri mahrum etsin. Sizin bizi mahrum ettiğiniz gibi» deyip boyunları bükük mahzun olarak giderler. Bu haberin sahih olmasına delil olarak bu hadisi şerif-i gösterdiler:

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعْرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى اللَّهِ يَوْمَ
الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ وَلَا يُقْبَلُ عَمَلٌ قَاطِعِ الرَّحْمِ وَعَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَالْآبَاءِ
وَالْأُمَّهَاتِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ

(Yu'rad-ul-a'malü alâllahi yevm-el-isneyni vel-hamiysi ve lâ yukbelü amelü katır-rahimi ve alel-enbiyai vel'âbâi vel-ümmibati yevm-el-cum'ati).

Tercümesi:

«Âdem oğlunun ameli, pazartesi ve perşembe günü Allahu teâlâyâ arz olunur. Lâkin silâyı-rahmi terk edenin âmâli hayriyesini Allah kabul etmeyip, red eder. Yapılan hayrın peygamberlere ve babaya, anaya arz olunması cuma günüdür.»

Ey insan oğlu! Sonumuz ölümdür. Hayır ile anarsak, hayır ile anılırız. Dünyanın bekası yoktur. Mâmurlar harab olsa gerektir. Düzenler bozular, imaretler, saraylar yıkılır. Sevdi-

ğimiz mallarımız sevmediklerimize kalır. Hergün bir melek şöyle hitap ediyor, şöyle nida ediyor: «Doğun, ölmek için. Binalar yapın, harab olmak için» Harab olacaktır, sonu ölüm ve harab olmaktır. Verilen nimetler harab olsa gerek. Mutilere sevap, âsilere ikab vardır. Akıllı olan kimse, âhiretini yapar. Mümkün olduğu kadar kendini ve ehlini, evlâdını, etbaini Allah rızasında ve ebedî mülke yetiştirmeye çalışır ölüsünü, dirisini hakka yarar amel ile memnun eder.

H İ K Â Y E

İsa aleyhisselâm, bir kabire uğradı. Bu kabirden nur lemân etmekte ve güzel kokular gelmekte idi. Allahu Teâlâya münacaat edip, bu kabir sahibinin dirilip kendisi ile konuşmasını istedi. O anda kabir ikiye şak oldu. İsa aleyhisselâm gördü ki, bir zat oturmuş, önünde cennet sofrası, cennet nimetleri yiyor. Bu mübarek kokunun bu nimetten geldiğini bildi ve kabir sahibine sordü: «Sen kimsin?» Kabir sahibi, «Ya ruhullah, sizi yahudi tairesi öldürmek murad ettiklerinde size kaçın diye haber veren kişiyim» «Peki bu nimete ne sebeple, hangi amelle nail oldun?» dediğinde «Bu nimet benim amelikle değil. Dünyada benim bir salih torunum var. Daima benim ruhum için sadaka ve hayır eder. İşte bunlar o sadakaların sevabıdır. Bu nimetleri, bu nurlar. O Allaha muti, salih olan torunumun bana olan hediyesidir» dedi.

İsa aleyhisselâm «Bize evlâdın faidesinden haber ver» dediğinde o kişi «Ya ruhullah! Siz ki dünyada nübüvvetle biliniyorsunuz. Biz de kabirde; dünyada salih evlâd, ahfad ile tefâhur edip tanırız. Bahusus, Cuma gecesi olunca, Allah teâlâ o evlâdın sadakatından, istiğfar ve duasından meleklerle nurdan tabaklar içinde kabir ehline böyle nimetler ikram eder. Bu gelen nimetlerden dolayı bayramlar ederiz. Herkese evlâdının gönderdiği hayrı, sadakası miktarı, nimetler ihsan olunur. Oğlu olmayan, torunu bulunmayan mevtalar, yahud oğlu akrabası olup ta kendilerinden hayır hasanat almayan mevtalar «Benim oğlum yok. Benim torunum yok. Beni hayır ile yad etmiyorlar diye mahzun olurlar» dedi.

H İ K Â Y E

Ebülleyisi Semerkandî'nin şeyhi Zahid Mürği (Allah sırlarını takdis etsin) rivayet ediyor. Bir şehre gidiyordum. Gece

oldu. O vakitler akşam ezanı ile beraber şehrin kale kapıları kapanırdı, Şehrin kapıları kapandığı için, şehir haricinde kabristanlar arasında yattım. Cuma gecesi idi. Bir rüya gördüm. Rüyamda kabristanda yatan mevtalar kabirlerinden çıktılar. Bölük bölük, cemaat cemaat oldular, daire daire oturdular. Bu mevtalara gökten tabaklar ile yiyecekler ve bohçalar dağıldı. Bohçaların içinde elbiseler vardı. Bu güzel elbiseleri giydiler ve o yemeklerden yediler, ferahlandılar.

Bunların içinde bir delikanlı tek başına bir kabirden çıktı, üstü başı eski, benzi sararmış, mahzun idi. Ona ne yiyecek, ne giyecek verildi. Ne de bu cemaate karıştı. Yalnızca, boynu bükük, mahzun mahzun bunları seyr ediyordu. Yanına sokuldum «Niçin yalnız duruyorsun. Bu cemaate niçin karışıp bu nimetlerden yemedin?» dediğimde bana hitaben «Ey şeyhi aziz! Bu zevatın dünyada kimisinin oğulları ve kızları, kimisinin ana ve babaları var. Bunları hayır ile yad ediyorlar. Ruhları için bunlara Kur'an okuyup, dua ve istiğfarda bulunup, bunlar için fukaraya in'am ve ihsan ediyorlar. Allahu Teâlâ onların bu in'amlarını ve ihsanlarını kendi mevtalarına bu şekilde nurdan tabaklar içinde nimet olarak ikram, libas olarak ihsan ediyor. Ben ise, garibim. Bu şehirde beni hayır ile yad eden yok. Ruhum için ihsan edenim yok. Buralı değilim. Benim memleketim Hindistan idi. Babam yolda öldü. Anam ve ben bu şehre geldik, bana ecel erişti, öldüm. Beni bu makbereye gömdüler. Annem kocaya vardı, beni unuttu. Beni Kur'an ile yâd etmez oldu. Ruhum için tasadduk etmez oldu. Tabii bana bir hediye gönderilmiyor ki, bana da ikram olunsun» dedi. «Ey şeyhi aziz! Sana niyazım, ricam şudur. Şehre vardığında filân mahalle, filân sokak, filân hanede şu biçimde bir kadın var. O benim annemdir. Ona git, ahvalimden haber ver. Bana merhamet edip, benim için hayır hasanat yapsın beni hayır ile ansın. Benim halim çok müşküldür. Ben açım ve susuzum. Ben burada çok garibim, çıplağım. Bu halimi ona haber ver» dedi.

Sabah olduğunda şeyh hazretleri şehre vardı; mevtanın dediği mahalle ve sokakta, tarif ettiği evde o nişan üzre bir kadın buldu. O kadına kendisini ne için ziyaret ettiğini haber verip, onun Hindistan'lı olduğunu, yolda kocasının öldüğünü söylediğinde «Sen bunları nereden biliyorsun?» dedi. Şeyh devamla; «Senin bir oğlun bu vilâyette bundan on sene evvel ölmüş. İşte onu rüyamda gördüm. Onu hayır ile yâd edip, onun

ruhu için kur'an, okuyup, okutup dua ve istiğfar ile tasadduk etmeni ve oğlunu açlıktan, susuzluktan, çıplaklıktan kurtarmanı bildiriyorum.» Kadıncağızın gözleri doldu. Uzun bir zaman ağladı. Sonra içeri girip onbin akçe getirdi «Bunları al, oğlumun canı için sadaka eyle» dedi. Ben de, şehrin fukarasına, yetimlerine, yoksullarına ve dullarına dağıttım. Ruhu için fatihalar okuttum. Yetmişbin tevhid ettirdim.

Ertesi Cuma gecesi, yine o kabristan arasında yattım. Yine evvelki cuma gecesi gibi, bütün mevtalar kabirlerinden kalkıp, bölük bölük, cemaat cemaat oldular. Kendilerine nurdan tabaklar içinde gökten nimetler ihsan olunduğunda o yiğiti gördüm. Ona da diğer meyyitler gibi yeni elbiseler ve nimetler ihsan olundu. Şimdi o da mesrur idi. Bana «Ey şeyhi kerim! Allah sana rahmet eylesin. Anacığma beni andırıp, benim için sadaka, dua, istiğfar ve tevhid ettirip benim kabrimi nurlandırdın. Benim bu sürûruma sebep oldun» dedi. O güzel libasları giyindi, kuşandı. Ferah ve sürurla ol cemaatin içine vardı. Cemaat bu gence aralarında yer verdiler. Onlar ile oturup tam yemeğe başladf. Ben rüyadan uyanıverdiğimde, minarelerde sabah selâsı verilmeye başlamıştı. Gördüklerimden dolayı rabbimi tesbih ve tahmid ettim.

Resûlullah «Bir kimse, her cuma gecesi ana ve babasının kabrini ziyaret etse, (yani ikindiden sonra) onlara ihsan edenlerden sayılır» beşaretini haber vermişlerdir.

Şer'a şerhinde, ana baba hakkında kılınacak namaz bildirilmiş lâkin ne sureler okunacağı yazılmamıştı. Ben fakir, burada bu vesile ile bazı ehlullahın eserlerinde, bu namazda ne okunacağını beyan ettiklerini bildiriyorum. Cuma gecesi iki rekât namaz kılıp, bir rekâtında bir fatiha yâni bir elham sûresi, bir ayetül-kürsi, bir kulhuvallah, bir rabbil-felâk okunur. İkinci rekâtta da aynı sûreler okunup, selâmdan sonra yirmi salavat verilir ve ana ve babanın ruhuna hediye edilir. Yahud Resûl aleyhisselâmdan rivayeten, bir kimse akşam ile yatsı namazı arasında iki rekât namaz kılıp her bir rekâtında birer fatiha, onbeşer ihlâsı şerif okusa, selâmdan sonra yirmi kere salavat getirirse ve bu kıldığı namazın sevabını ana ve babasının ruhuna hediye eylese, muhakkak o kimse ana ve babasının hakkını eda etmiş, onlara ihsan etmiş olur. Bu namazı kılan kimseye Allah teâlâ şehidler, derecesi veliler kerameti ihsan

eder. Sıratı geçerken sağında Cebrail, solunda İsrail, önünde melâikei kiram, istiğfar, tekbir, tehli ve tahmidlerle cennete idhal edip, İsmail ve İshak nebi civarında bir ak inciden kubbe-ye iletirler. Valideyn hakkında kılınacak ikinci namaz şudur ki; Bir kimse Cuma gecesi, akşam ile yatsı namazı arasında iki rekât namaz kılıp her rakâtta bir fatiha, beş ayetül-kürsî, bir ihlâs ve beşer defa kuleüzü-bi rabbil-felâk ile kuleüzü-bi-rabbinnas. (Bu ikisine muavvezeteyn denir) okuyup her iki rekâtta da aynı sureleri tekrar edip, namazdan selâm verdikten sonra hasıl olan sevabı ana ve babasının ruhuna hibe etse, onların hakkını ödemiş olur.

Tabiî, hayatta iseler onlara ihsan şarttır. Hayatta iken, cehaletle onların kıymetini bilmeyip, hakkını eda edemeyip sonradan din ve diyanete vakıf olarak ana baba hakkını öğrenen ve lâkin öldükleri için onlara olan evlâtlık borcunu bu şekilde eda etmek isteyenler bu tertipdeki namazları kılmakla Allahı zülcelâlin affına mazhar olurlar ve ana babasını razı etmiş olurlar.

— Ey âşıkı sâdık. Cuma kılmak için bir cumadan, bir cumaya kadar yâni yedigün yol yürüsen ve namazı kılıp mescidden yedi günde evine dönebilsen bile, yine de cuma namazını terk eylememek gerekir. İşçine, uşağına, Cuma kılmayı men etme! Cuma vaktinde kaçırdığın alış veriş için üzülme. İşim geri kaldı diye mahzun olma, Ticaret için, keyfin için, tenbelliğinden dolayı cumayı terk eyleme! Bu namazda sana verilen eciri, sevabı bir bilsen. Dünyalar dolusu altına bu zikri-ilâhiyi değışmezsin.

Cuma namazını kıldıktan sonra, Allah rızasını ara. Allahı zikir et ki; felâha, necata eresin. Felâha ermek, cennete girmektir. Necata ermek, nârı-cahimden kurtulmaktır. İşçine, uşağına, hakkını terleri soğumadan ver. Onların hakkını yerine getirmemezlik eyleme! İbadet ve taatlerine mâni olma! Bir gün seni ağa yapan Allah, elinden malını emlâkini alıp uşak da yapabilir. Ağır ağır kiralar yükleme. Birgün elinden malın çıkar da kiracı olursun. Yetimlere, yoksullara merhametli ol. Onların da baba ve anaları var idi. Birgün sen de ölüp, senin de çocukların yetim kalacaktır. Yoksullar hep yoksul değıldir. Bir zaman onlar da variyetli idiler. Belki sen de birgün yoksul olabilirsin. Hep bunlar dünyaya aittir. Bir de âhiret vardır. Buradaki yoksulluk fâni, oradaki yoksulluk bakidir. İyman ile göçmeyenler ebedî nârda kalacaktır. Rütbene güvenme.

Âriyettir. Soyunursun. Kasana dayanma, bekası yoktur. Elin-den çıkabilir, Kasasına güvenip «Benimdir!» diyenlerin eline sadaka verdiğimiz oluyor.

Akşam zelil olan, sabah azîz; sabah azîz olan kimse, akşam zelil olmada. Karşına alıp konuşmaya tenezzül etmediğin kişi, senin âmirin olarak geldiği gibi, akşamdan zulmü ile korktuğun kişi, sabah zelil olur. Görenedir, görene. Köre nedir? Köre ne?

Daima Allahtan kork! Onun rızasını ara! Resûlünü çok sev! İymanın kemâli, onu her şeyinden fazla sevmektedir. Cumanın, beş vaktin, bütün ömrünün kıymetini bil!

Mü'minler, Ebu Derdâ râdiyallahu anh Resûlî sallallahü aleyhi ve sellemin şöyle buyurduğunu rivayet ediyor: «Cuma günü bana salâtu-selâmı çok okuyunuz. Zira o gün şahadet günüdür. Melekler sizin okuduğunuz salâtu-selâma şahid olurlar. Okuduğunuz salâtu-selâm bana vasıtasız arz olunur. Bu, salâvatı terk edesiye kadar böyle devam eder.»

Resûl Aleyhisselâtu vesselâm; Cuma günü hutbe irad etmek üzere minbere çıkıp, mübarek cemaletini cemaate karşı döndürmüşlerdi. Ayak üstü durup belîğ bir hutbe irad buyuruyorlardı. O sırada, Şam'dan gelen bir kervan şehre yaklaşıyor ve şehre girdiğini bildirmek üzere defler vuruyor, önde gelen bir adam da gelişlerini halka ilân ediyordu. Mescidde bulunanlardan, kervanın gelişini bu suretle öğrenenler Resûlullahın hutbesini bırakıp, kervanı karşılamaya koşular. Mescitte oniki kişi kalmıştı. Allah Resûlü buyurdu ki: «Nefsim yed-i kudretinde olan Allaha yemin ederim ki; sizden eğer bu oniki kişi kalmasa idi, bu vadi ateş ile dolacaktı»

Ey cuma namazı kılmayanlar! İyi biliniz ki, Cumayı kılanlar olmasa bulunduğunuz beldeler belki ateşle dolabilir, helâk olabilirdiniz. Bu kötü huy, bu tenbelliğinizin inkâr ve itaatsizliğinizin cezasını görmeyişinizi Allaha itaatkâr olan mü'minlere borçlusunuz. Nasıl ki, Resûl Aleyhisselâtu vesselâm ile birlikte kalan on iki tane Allahın erlerinin yüzü suyu hürmetine diğer itaatsizler ceza görmediler ise, sizler de bu devirde Allahın ibadet ve taatına koşan sadıkların, salihlerin ve âşıkların yüzü suyu hürmetine bu dünya yüzünde azaptan kurtulursunuz.

Evet; dikat edin! Bu dünya yüzünde böylece dünya azabından kurtulmuş oluyorsunuz. Âhiret âleminde böyle olmayacaktır. Zira Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem efendimizin şu sözleri ne kadar korkutucudur:

«Özürsüz olarak üç cuma namazını kılmayan benden şefaft ummasın!»

Yine Mesabih-i-Şerif'te: «Bir kimse özürsüz cuma'yı terk eylese, bir altın lira versin. Bu parayı vermeye kudreti yoksa, yarım altın lira versin.» Bir kimse cuma namazını birbiri ardından üç defa terk etse, şahitliği kabul olmaz. Yâni insanlıktan iskat olunur.

Mü'minler! Dikkat buyurunuz. Bu büyük bir tehdittir ve tehdit de beş vakit namazı kılmaya devam edip de, özürsüz cuma namazına cemaatle kılınan cuma namazına gelmeyenlere yapılan tehdittir. Beri tarafta beş vakit namazdan, cuma namazından, hattâ bayram, cenaze namazından bile bihaber olanların ne dereceye düşeceğini sizlerin iz'an ve irfanınıza terk ediyorum.

Ey mümin kardeşim! Cuma namazını kılmakta gayret gösterenlere yapılan şu müjdeye bakınız. Yar-ı-gâr-ı refik seyyidina Eba Bekir Siddik Radiyallahu anh, efendimiz sallallahu aleyhi vesellemden şu müjdeyi vermektedir..

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ اغْتَسَلَ
يَوْمَ الْجُمُعَةِ كَفَرَتْ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَإِذَا مَشَى إِلَى الْجُمُعَةِ كَتَبَ
اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بِكُلِّ خَطْوَةٍ عِبَادَةَ عِشْرِينَ سَنَةً فَإِذَا صَلَّى الْجُمُعَةَ
فَلَهُ أَجْرٌ أَعْمَلُ مِائَةِ سَنَةٍ

(An-in-nebiyyü sallallahü aleyhissalätü vesselâmü ennehu kale: Men-igtasale yevmel-cum'ati küffiret anhu zünübühü ve izâ meşâ ilel-cum'ati keteballâhu tealâ lehu biküllü hatvetin ibadete işrıyne seneten fe-izâ sallâl cum'ate felehu ecren ameli mieti senetin)

Mânayı şerifi: Bir kimse cuma günü, Cuma namazı için

gusl etse, yâni baştan ayağa yıkansa, temizlense. O kimsenin günahları örtülür. Mescide giderken, oraya varıncaya kadar her bir adımına yirmi sene ibadet etmiş sevabı verilir. Namazı kıldığı takdirde ona yüz sene ibadet etmiş sevabı ihsan buyrulur.

Said ibni Museyyeb radiyallaahu anh buyuruyor: **Nafile hac yapmaktan, Cuma namazı kılmak bana daha sevgili gelir.** Bu Said ibni Museyyeb denilen zatın rivayet ettiği hadisleri mezhep sahibi İmamı Şafii hazretleri kendisine senet ittihaz etmiştir.

HİKÂYE

Meysere hazretleri diyor ki: Ben, müslüman kabristanından geçiyordum. Kabristana selâm verdim. Onlar hakkında dua ettim. Kabirden şöyle bir seda işittim: «Ey dünyada yaşayanlar! Size müjde olsun. Ayda dört defa hac ediyorsunuz.» Hayret ettim ve sordum: «Nasıl olur ayda dört defa hac edebiliriz?» O ses bana cevaben dedi ki: «Bu hac cuma namazı kılmaktır. Bilmiyor musunuz. Cuma namazı kılmak hacci mebrur'dur.» Mescitlere kadar gelip, evlerinize dönmeniz, Kâbei muazzamayı tavaf etmek gibidir. Bizim ruhlarımız cuma günleri mescidlerinizin kapısına kadar geliyor. Bizler sizin yaptığımız amelleri görüyor, zikrinizi işitiyoruz. Bize okuduğunuz rahmet ve duadan dolayı sizlerden razıyız.

Yedinci kat samadan sonra, beytül-mâmur vardır. Bu beytül-mâmurun yanında yüksek bir minare ve minber ile mihrap vardır. Cuma günü olduğunda mezkûr minarede Cebrail Aleyhisselâm ezan okur, İsrail Aleyhisselâm minbere çıkıp hutbe irad eder. Mikâil Aleyhisselâm imam olup cumayı kıldırır. Cemaât sema ve arz melekleri ile dolar. Bizim mescidlere dolup kıldığımız Cuma namazı gibi, onlarda bu makamda cumayı eda ederler. Namaz bittikten sonra, Cebrail Aleyhisselâm şöylece dua eder: «Yarabbi! Bugün okumuş olduğumuz şu ezanın sevabını, dünya yüzünde mevcut olan cumaya gelip ezan okuyan müezzinlere bağışladım» dediğinde, İsrail Aleyhisselâm da: «Okumuş olduğum hutbenin sevabını, dünya yüzünde hutbe okuyan hatiblerin defteri ameline hediye ettim» der. Mikâil Aleyhisselâm da: «Yarabbi, kıldırdığım bu Cuma'nın sevabını dünya yüzünde Cuma namazı kıldırın imamlara

hibe ettim» dediğinde, Cumayı kılan melekler de: «Ey Rabbi-miz! Kılmış olduğumuz bu cumanın sevabını dünyadaki imam arkasında Cuma kılan ümmeti Muhammed'e hibe ettik. Kabul buyur» derler. Allahu teâlâ ve sübhanehu da: «Ey benim meleklerim! Cuma namazı kılan mü'minler için benim sehavetimin, cömertliğimin nice olduğunu biliyormusunuz? İzzetimin, celâlim hakkı için, benim emrime imtisal ve habibim Muhammedime ihtida ederek kullarımdan Cuma namazı kılanların, mevcut günahlarını affettim.» diye, kendi müjdesini ve rahmaniyetinin tecellisini ilân eder.

Allahın ümmeti Muhammed'e bir başka müjdesi; Arşın altında sayısını Allahu teâlânın bildiği bir takım melekler vardır ki; bu meleklerin yüzleri güneş kadar parlak, başları ay gibi nurlu, göğüsleri yıldızlar gibi ziyâdardır. Cuma günü olduğunda, bu melekler Allaha secde ederler. Secdelerinde: «Ya-rabbi! Bugün cuma namazı kılan mü'minleri affet» diye niyaz ederler. Allahu Sübhanehu teâlâ bunlara hitaben: «Ey benim meleklerim, şahid olunuz. Cuma kılan o müminleri affettim.» diye buyurur.

Nebi Aleyhisselâm rivayet ettiler ki Cebrail Aleyhisselâm bana geldi, Elinde beyaz bir ayna vardı. Sordum. Bu nedir Ya Cebrail? Rabbin sana cuma gününü bununla arz ve beyan etti. Cumayı da, sana ve senin ümmetine bayram kıldı. aynanın ortasında bir nokta vardı. (Bu nokta nedir?) diye sordum. Cevaben bana dedi ki: 24 saatte bir saat vardır ki, o saatte edilen dua kabul olunur. İşte, bu nokta o saate işarettir. Cuma, günlerin efendisidir. Cumada bir saat vardır ki, o saatte edilen dualar red olunmaz. O saatin ise, hatiblerin hutbe okuduğu vakit içerisinde bulunduğu mükâsefe erbabı tarafından bildirilmiştir.

Buna binaen, müslüman Türk kavmine Anadolu kapısını açan, müslüman Türk tarihinde büyük bir dönüm noktası olan Malazgirt Meydan Muharebesinde Gazi kumandan Alp Aslan hazretleri, âlimleri ve şeyhleri toplayıp, mecliste bulunan harb gazilerine hitaben, düşman ordusunun kendilerinden sayıca çok fazla olduğunu, silâh ve cephane bakımından da kendilerinden çok daha kuvvetli olduklarını beyan edip ne yapmaları lâzım geldiğini sorduğunda, huzurdaki ulema, şeyhler ve gaziler: «Yarın Cuma'dır. Cumada gizli bir saat vardır, ve o saatte edilen dualar muhakkak kabul buyurulur. O saatin de, hatiplerin hutbe okuduğu vakit içerisinde olduğu tahmin edil-

mektedir. Eğer, o saatte düşmana hücumla geçilirse; ne kadar kuvvetli ve çok olurlarsa olsunlar, düşmanın perişan olup, zaferin müslüman orduya ait olacağı Allahın müjdelerindedir» denildi. Hücum için askerî kararlar alınarak meclis dağıldı.

Ertesi sabah, şafaktan evvel kalkılıp sabah namazı kılındı. Sonra, başta Alp Aslan hazretleri olduğu halde bütün mücahitler zırhlarını, elbiselerini çıkarıp kefenlerine sarındılar. Alp Aslan başına da bir kefen sarmıştı. «Fırar, zilletdir cennâtu âliyât, kılıçların gölgesindedir. İşte ben kefenime büründüm ve rabbim ile buluşmak üzere hazırlandım. Melekler ise, bizleri karşılamaya hazır vaziyettedir. Hele hele Muhammed Aleyhisselâm, kucağını açmış vaziyette bizleri bekliyor. Dünyada ne kadar yaşarsan yaşa. Neticede oraya, üstümüzdeki kefenle gideceğiz. Ben, bunu şimdiden giydim. Böyle yapmak isteyenler benimle gelsin» Asker hep bir ağızdan semayı inlirtircesine tekbir getirmeye başladı. Cuma vakti de yaklaşmıştı. Alp Aslan önüne bir kur'anı-kerim getirtti. Yanında Kâbei muazzamanın mübarek anahtarı da vardı. Kur'anı Kerimi açıp «Sûrei-Fetih» den bir miktar okudu. Cuma namazı vakti, hutbeye çıkıp dua etme vakti idi ki, Alp Aslan hemen kılıcını kınından çekip, hafızlara işaret etti. Onlar yüksek sesle «Sûrei Enfal» ve «Sûrei-Feth» i okumaya başladılar. Gazilere işaret etti, onlar da hep bir ağızdan «Allah, Allah» sedaları ile arşı alâya lafzı celâli ulaştırdılar. Sanki, kabirler yarılmıştı. Hesap günü, hesap vermeye hazır olanlar gibi kefenlerine bürünmüş olan askerler düşmana öyle bir şevk ve azametle hücumla kalktı ki, yüzbin piyade ve elli bin süvari olmak üzere 150.000 kişilik düşman ordusuna girmeleri ile onları darmadağın etmeleri bir oldu. Tıpkı çakal sürüsüne dalan birkaç aslan gibi...

Bir taraftan tekbir (Allah, Allah) sedaları, Öteki taraftan (Hora) sesleri birbirine karışıyordu. Dağlar gibi cesetler ortaya yığıldı. Bir gazi; kırk düşman ile döğüşmeye mecbur kalıyordu. Fakat, buna rağmen Cuma'daki eşref saatin sırrı tecelli etmiş, bu sürü halindeki kuvvetli ordu mağlûp olmakla kalmamış, kendi krallarını bile esir olmaktan kurtaramamışlardı. Geride kalanların bir kısmı ise kaçılamamışlardı.

Gaziler ocağı, şehitler bucağı Anadolu, Türk ve müslümana Cuma hürmetine Allah tarafından ihsan olunmuştu, kıyamete kadar da islâm, Türk kalacaktı. Aziz cemaat! Burada Malazgirt şehid ve gazileri için bir fatiha okuyalım ve onların

ruhlarını bir nebze memnun etmek ister iseniz, Cumaya onlar gibi hürmetkâr olunuz. El Fatiha.

Hatip minbire çıktığında, iki rekâtlık farzdan selâm verinceye kadar yapılacak alışveriş, ticaret haramdır. Bütün hafta alışveriş yapabilirsin. Lâkin bu vakitte haramdır.

Cenabı Risaletmeab efendimiz buyurdular: «Cumaya ilk giden kişi, Allah yolunda bir deve kurban etmiş gibi sevab kazanır. İkinci giden kimse, Allah yolunda inek kurban etmiş gibi; Üçüncü giden ise, koyun kurban etmiş gibi; dördüncü olarak giden bir tavuk sadaka vermiş gibi, beşinci olarak giden ise, bir yumurta sadaka etmiş gibi sevaba nâil olur.»

Hatip minbere çıktığı vakit, mescid kapısında durup bu sevapları yazan melâike kalemlerini ve defterlerini alıp minberin yanında toplanırlar ve hutbeyi dinlerler. Hatip minbere çıktıktan sonra gelenler ise yukarıdaki sevaplara erişmez. Sadece üzerine farz olan borcunu eda etmiş olur. Bu vakitte gelen zevatın aldığı eciri ise dersin başında beyan etmiştik.

Cuma günü, cumaya mahsus olmak üzere guslet, yâni baştan aşağı yıkan. Kendi ailene de gusl ettir. Allah, evlât verirse bu sebepten âlim, zâhid, salih ve cömert bir evlât doğar.

Cuma namazı kılmak için yolu uzak olan yerlere gitmeye gayret et. Her bir adımı için verilen sevabı beyan ettik. Temiz elbise giy! Fakat, yalnız üstünü başını temizlemekle kalma. Kalbini ve amelini de temizlemeye çok dikkat et, gayret göster. Hutbeyi dinlerken konuşma, hele hele hiç uyuma. Çünkü cuma hutbesi, iki rekât namaz yerine kaimdir. Nasıl namazda konuşulmaz ve uyanmaz ise hutbe de böyledir.

Geç geldinse, ön tarafa geçeceğim diye ibadullahı eze eze ön safa geçmeye çalışma! Güzel koku sürün. Vaktin müsaitse, işin yok ise, camiye erken gel ve geç çık. Fukaraya tasadduk et. O gün evine ve ailene hergünden fazla ikram ve ihsan eyle. Onlara güler yüz göster. Günahattan, mes'uliyetten çok kaçın. Zira, cumaya hürmet eden kişiye nasıl pek büyük ecir ve sevaplar verilirse, ona hürmetsizlik eden kimselere de o derece azab verilir. Tıpkı, bir padişaha karşı dalkavukluk yapmazsınızın hürmet gösteren kimse, o padişah tarafından ihsan ve ikram içerisinde bırakılır ve padişaha karşı hürmetsizlik eden, edepsizlik yapan kişi de nasıl cezalandırılırsa bu da böyledir.

Sakın özürsüz cuma namazını terk etme, münafıklardan olursun zira Resûl Aleyhisselâm efendimiz hadisi şeriflerinde: **Bir kimse tenbellikle üç cumayı terk etse o kimsenin Allah kalbini mühürler.** Diğer bir hadisi şeriflerinde de: **Özürsüz üç cuma namazını terk eden münafıklardan yazılır diyorlar.**

مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعَاتٍ تَهَاوَنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ
مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعَاتٍ مِنْ غَيْرِ عَذْرِ كُتِبَ مِنَ الْمُنَافِقِينَ

(Men tereke selâse cumain tehavünen biha taba'llahu alâ kalbihi men tereke selâse cumuatîn min gayri özrin kütibe minel-münafıkıyn).

Şerefi, izzeti, faidesi çok olan birşey, fesada uğrayınca o hepsinden kötü bir duruma düşer. Basit bir misal: Taze vaziyette iken içilen veya yenilen yumurta ne kadar faydalı ise, bayatlayan, fesada uğrayan, bozulan yumurta insanı zehirler.

Buna mümasil olarak cumaya ne kadar hürmet ve tâzim gösterirsen, o derece sevap alırsın. Ne kadar hürmetsizlik gösterirsen, o cuma namazı senin helâkine sebep olur. Safları düzgün tut. Sıklaştır. Yapıldığı vakit mükâfaatı büyük olan bir işin terkedildiği zaman cezası o nisbette büyük olur.

Namazda saf olmak, yalnız namaz kılarken ki, sıraların düzgün olması demek değildir. Safların iyi ve düzgün olması ile birlikte senin kalbinin de saf ve temiz olması demektir. Kötülükten kendini tathir etmelidir.

«İstekıymû yerhamkünullah» istikamet ediniz ki, Allah size merhamet etsin kavli nebisinden murad, sadece namaz esnasında saf olmak değil; aynı zamanda kalbini de saf hale getirmeyi muraddır. Her işinde istikamet yâni özü sözü doğru olmayı muraddır. Namazda safı düzeltip, saf'a istikamet verip; namaz haricinde kalbini kötülükten tasfiye, nefsini fenalıktan tezkiye etmeyen, işinde sözünde doğru olmayan yalancılık yapan, nerede kaldı ki, Allahın rahmetine nail olabilir.

Yarabbi! Bizi cumanın şefaataına nail eyle! O günde sana

ibadet kılıp, senin rahmetine erişen salihler zümresine bizi de dahil eyle! Cuma günü bizim muradımızı ihsan eyle! Muradımız, senin rızandır. Bize daima rızayı şerifine muvafık amel-ler işlemek nasib eyle! Belki kıldığımız bu cuma namazı bizim son cuma namazımızdır. Haftaya yetişemezsek, iman ile geçür. Salihlere ilhak eyle! Bizi zalimlere kul eyleme! Kâfire esir, namerde muhtaç, nefsimiz elinde zebun eyleme! Cumanın şefaatine nâil kıl. Şikâyetinden emin eyle! Sana hakkı ile ibadet edemedik, aczimizi itiraf ediyoruz. Kusur ile kıldığımız ibadetlerimizi red etme. Senin celâl ve azametini lûtfunu ve keremini bilemedik. Bilmemize de imkân yok. Verdiğin bu hudutlu akıl ile, senin nihayetsiz hikmetlerini nasıl idrak edebiliriz? Aczimizi bilmek, seni bilmektir. Affın ile nazar kıl, bizi mesrur et, sevindir.

Seni hakkı ile zikir edemedik. Bizi bu noksanımız ile kabul et. Verdiğin sonsuz nimetlere şükr etmek mümkün mü? Balığın denizde etrafını, her tarafını su kapladığı gibi, bizim etrafımızı da senin nimetlerin öylece sardığı halde, biz bunların bir katresine dahi şükr etmekten âciziz. Verdiğin nimetleri saymaktan da âciziz. Sana gecede, gündüzde, varlıkta ve darlıkta şükr ederiz.

Kıyamımız, secdemiz sanadır. Seni, noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Seni, tesbih ve takdis ederiz. Birsın, varsın, varlığına nihayet yok. Bizleri, doğru yolundan ayırma! Sıratı mustakiym olan islâm dininde sâbit-kadem eyle! Bizleri, hışım ettiğin ve gazabına uğrattığın kimselerden eyleme! Bizler âsiyiz, günahkârız ama, senin sevgili Muhammedinin ümmetiyiz. Merhametinden ümidimizi kesmedik. Divanına geldik. Bizi boş çevirme! Bizi kapından kovma. Rahmetinden ümidimizi kesmediğimiz gibi bu ümitten de ayrılmıyoruz. Bize rahmetinle tecelli et. Sıhhat nimetini, iman devletini üzerimizden kaldırma!

Bizi, nefsi ile uğraşıp, seni unutanlardan eyleme! Azabından korkarız. Rahmetini ümid ederiz. Sen o Allahsın ki, bir kez Allah diyeni af edersen. Biz seni hergün anıyoruz. Şanına lâyük mıdır ki, bizleri af etmeyesin? Azab edersen senin kullarınız. Af edersen ilâhımız, melceimiz sensin. Sen günahları af edecisin.

İlâhi! Bizlere hışım etme. Bizi âsilere katma. Cehennem nârına atma. Sen bizleri kapından kovarsan, biz hangi kapıya iltica eder, nereye sığınabiliriz? Bize gazab edersen, bizi senin

gazabından kim kurtarabilir? Bize ikram edersen, bu ikramına kim mâni olabilir? Ya Hannan! Ya Mennan! Ya Deyyan! Ya Sübhan! Ya Kadîmel-Gufran ve Ya Kadîmel İhsan! Bize lutfun ile muamele eyle! Bütün hayırlı işlerimizde bizlere kolaylık ihsan eyle! Bizi kibir, gurur, ucub ve riyadan beri eyle! Bize kendimizi küçük göster. Kahrından necat ver. Bizi zalimlere ezdirme! Nefsimize zebun etme. Gönlümüzü pâk, alınımızı ak eyle. Kalblerimizi nuru Kur'an ile pürnûr, dillerimizi tevhid ile süsle. Yarab! İsmimizi defteri islâmdan silme cisimlerimizi tebdil etme. İymandan sonra küfre, hidayetden sonra delâlete, nurdan zulmete bizleri itme! Yoktuk, var ettin. Zelil idik, aziz ettin. Bizi şekli insana bürüdün. Çıplaktık giydirdin. Açtık, doyurdun. Cahil idik, ilim ihsan eyledin. Kendine kul, habibine ümmet eyledin. Bizleri kulluğunda kaim, dininde dâim eyle! Şeklimizi insan yarattığın gibi, batınımızı da insan eyle! Bizi affınla şad eyle!

Bu yazdığımız risalei şerifeyi indi-ilâhîde ve indi Resûlde makbul eyle! Tesirini halk eyle! Okuyup, âmil olan kullarını hesapsız olarak cennetine kabul eyle! Bizi, duadan unutmayanları, iki cihanda habibinin nigâhı iltifatına nail eyle! Bu derslerimizden Resûlullahı haberdar eyleyip, ruhu Resûlullahı bizden hoşnud ve razı eyle! Bi-hürmeti seyyidil mürseliyn. Velhamdü-lillahi-rabbil-âlemin.

Sübhane rabbike rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel-mürselin-vel hamdü lillahi-rabbil-âlemin.

Rızaen lillâh ve rızaen li resûlillah ve rızaen li ricalillah. El Fâtiha.

İRŞÂD

ONALTINCI DERS

MÜNDERECAT:

Ramazan bayramı, bayram hürmetine verilen ecirler, nefis ve çeşitleri, âhîret ve dünya bayramları ve bayram hakkında va'zî nasihatları, hadis ve kıssaları hâvi mühim bir risaledir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû âlâ resûlina Muhammed

Sallû âlâ mürşidina Muhammed

Sallû âlâ seyyidina Muhammed

Sallû âlâ semsidduha Muhammed

Sallû âlâ nurül-hüda Muhammed

El-evvelü Allah, El-ahiru Allah, Ez-zahirü Allah. El-batınu Allah Hayrihi ve şerrihi min-Allah. Rabbiş-rahli-sadri ve yessirli emri vahlül ukdeten min lisanî yefkahu kavli ve ufevidu emri-ilâllâh. İnnallâhe basirün bil'ibâd.

Ol haliki-Âzam, ol ilâh-i muazzam, yedi kat yerlerin ve göklerin sâhibi, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin mâliki, cümlemize mededü-inayet eyleye! Şu mübarek günde, bizleri tevfiği ile bu mescide cemettiği gibi, yarın kıyamet gününde, nedamet ânında, sevgili habibinin sancağı altında cemeyleyip, şefaatine nail eyleye! Ruhlarımızı âli, kalplerimizi sâfi, nefsimizi ıslâh eyleye!

Hulûli ile müşerref olduğumuz mübarek bayramı cümlemiz hakkında mübarek eyleye. Elvedâ diyen ramazanı cümlemiz hakkında hoşnudu-razi eyleye. Kıyamette cümlemize şefi eyleye. Şikâyetinden emin eyleye. Şefaati Kur'ana nail eyleye. Bunca tuttuğumuz oruçları, kıldığımız namazları kabul buyurup bizleri mahrum ve mahzun etmeyerek Rabbim memnun ve mesrûr eyleye. Nice, nice ramazanlara yetişip, rızayı-ilâhiyyesini tahsil eden kullar meyanına bizleri ithal eyleye. Ölmüşlerimize rahmet, hayatta kalanlarımıza selâmet, hastalarımıza sıhhat, gurbette bulunânlara vuslat, topraklarımıza bereket ihsan ve inayet eyleye. Musibete uğrayanlara sabır, hüznlerini sürûra tedbil eyleye. Hastalara şifa, dertlilere deva, borçlu olanlara edâlar nasip eyleye. Hanalerimize bereket, kazancımıza vus'at evlâtlarımıza itâat nasibi mukadder eyleye. Şekavetimizi saadete tebdilü-tağyir eyleye. Kötü huy-

larımızı, çirkin ahlâkımızı, ahlâkı-Kur'aniye ve Ahmediyyeye lütfü ile tebdilü-tahvil eyleye. Âsilerimizi ıslah, günahkâr ümmeti Muhammedi affı ile şâd eyleye.

Gözümüzden perdei gafleti kaldırıp, gönül evimizi küşâd eyleye. Gafletle geçirdiğimiz ömrümüzü hubbu-siva ile kirlettiğimiz gönlümüzü, tevhid nuru ile pürnür eyleye. Dininde daim, beş vakte kaim olan âşıkı-sadıklara, biz âsi ve gafilleri ithal eyleye. Gündüzleri sadakatte, geceleri taatte olan ehli-dil ile bizleri âşina eyleye. Fâsık'lardan ve fısktan kaçan sadıklara, seherlerde uyanık olan âşıklara ithal eyleye. Kalbinde iman, başında aklı-izan, dilinde tevhid-i-Kur'an, aşkınla yanan, didesi giryân, ciğeri püryân olan âşıkı sadıklara Rabbim fazlû-keremi ile bizleri ithal eyleye. Namerdlere muhtaç, ırz ve iffetmizi târaç olmaktan mahfûz eyleye. Suçlarımızı âşikâr kılıp, bizleri zâlimlere, kâfirlere oyuncak olmaktan Rabbim hıfz eyleye. Mukaddesatımızı zâlimler ayağı altında pâyimal olmaktan hıfzı emin eyleye.

Ey Rabbı zülkerem! Zülcelâl vel ikram olan Allah! Ey keremi bol padişahlar padişahı! Ey kendine el açanı, boş çevirmeyen ulu Allah! İşte; kapına geldik, lütfunu bekliyoruz.

Bizleri, bu günlere eriştiren, bu mübarek günde bizleri bu makamda buluşturan müminlerle, muvahhidlerle, âşık-ı-sadıklarla kendi evinde tanıştıran Allah! Bu mübarek günde, bu mübarek ânda ve bu mübarek yerde, bizleri ziyafeti-ilâhiyyesiyle dilşad eylediği gibi, yarın kıyamet gününde sevgili habibiyle kavuşturup, buluşturup, tanıştırap Cemali-Mustafa ile müşerref kılıp, şefaatine nail edip, rahmeti ile cennetine ithal matlabı-âlâ olan Cemâli-ilâhiyyesiyle bizleri mesrûr edip; o gün de bayram eden kullarından eyleye!

Bu mübarek bayram gününde bizlere yemeği, içmeyi mübarek kılıp: «Benim emrimle Ramazanı mağfîret nişânda yemediniz, içmediniz, şimdi bu sizlere ziyafetimidir» diyerek, bizleri nimetine gark eylediği gibi, Cenneti-firdevste ziyafette bulunan ve cemâli ilâhiyyesiyle bayram eden kullarından eyleye!

Dünyada; âhir günümüzde az ağrı, ile ölüm korkusu çekmeyerek, mevt acısı duymayarak, imanını kurtarıp, Rabbin «ircii» hitabını duyarak, işiterek emanetini veren sadıklardan eyleye! Ramazanı şerifte, habibinin verdiği müjde ile, günah-

lardan, isyanlardan anamızdan doğduğumuz gibi pâk olduk-
Bayram içre ve bayramdan sonra tekrar mâsiyet deryasına
düşüp, gazabına uğrayan gafillerden eylemeye!

Bizleri, daima rızasını tahsil eden, âşuku sadıklardan ayır-
mayarak salihlerle cem'eyleye! Tevfiki ile kötü huylarımızı
ahlâkı-Kur'aniye ve Ahlâkı-Muhammediyesine tebdilü-tahvil
eyleye! Cümle ümmeti Muhammedi rahmetine müstağrak ey-
leye! Âhir ve âkıbetimizi hayır eyleye! Cümle ümmeti Mu-
hammedi Rahmetine müstağrak eyleye! Din ve dünya-
mızı mâmur eyleye! Dünya ve âhirette bizlere affı ile muame-
le eyleye! Bu makamı âlide tevfiği ile cemylediği gibi, yarın
kıyamet gününde livayı-hamd altında, civarı Mustafa'da is-
kân eyleye! Âmin bi-hürmetil seyyidil-mürselin.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝
بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝ إِنَّ هَذَا
لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

Bismillâhirrahmanirrahiym - Kad eflaha men tezekkâ ve zekeresme Rabbihi fesallâ -
Bel tü'sirün-el-hayat-ed-dünya - Vel'âhiretü hayrun ve ebka - İinne hazâ
lefissuhufil'ulâ suhufi İbrâhiyme ve Mûsa.

Âlâ sûresi: 14-19

Meâli kerimi: Kendini Allah'ın sevmediği sıfatlardan
pâk eden, dışını pisliklerden, içini yâni kalbini kinden, haset-
ten, kibirden gazaptan, kötü huylardan temizleyip Rabbini
anarak, O'nun adını zikrederek namaz kılan ve fitresini verip
bayram namazını edâ eden muhakkak umduğuna nail oldu,
nârdan necat buldu. Halbuki, sizler dünya hayatını âhirete
tercih edersiniz. Dünya hayatı geçicidir, fânidir. Âhiret, dün-
yadan daha hayırlıdır. Zira, baki ve devamlıdır. Bu âyetleri-
mizi, İbrahim ve Musa ve ondan önce gelen peygamberlerimi-
ze inzal ettiğimiz suhurlarda da böylece beyan olunmuştur...

Ey müminler ve âşıklar! Ey Allaha iyman eden, Allah
celle celâlûhu hazretlerini seven, peygamberleri tasdik edip,

Allah tarafından gönderilen kitaplara inanıp, iman getiren, Allahın meleklerine, hayrın ve şerrin Allahtan olduğuna, kıyamet gününe, öldükten sonra tekrar dirilip Allah huzurunda bu dünya yaşayışının hesabını Allaha vermeyi kabul eyleyen, Kaderin Allahtan olduğuna inanan ve Resûller serveri, velileri rehberi, insü-cin peygamberi olan «Lî maallah» sırrının şahı, «Lâ ilâhe illâllah» kelimei-tayyibesinin kaili ve öğreticisi, Allahın kulu ve Resûlü olan Ahmed, Muhammed, Müctebâ, Mustafa'yı canından ziyade sevip onun aşkına canını fedaya hazır olan, onun yolunda, onun dininde, onun aşkına rütbe, kasa, kesse, evlât ve ahfadını, herşeyini fedaya hazır olan, Allah ve Resûlünün her emrini başına tâc, canına minnet bilen, hakkın her nehyinden kaçan, her emrine gönüllü baş vermeye hazır olan, Hakkın rızasına râgıp, cennetine tâlip, cemaline âşık olan zümrei-necat ve ey ehli felâh!

Dinle; duy, işit, anla! Bak ve gör. Bu dünyada herşey fânî ve geçicidir. İnsanlar, zamanlar, saatler, haftalar, aylar, seneler, meşakkatler, ferahlar, fakirlik, zenginlik hep geçici, sıhhat geçici, hastalık geçici. İyilik geçici, kötülük geçici. Ne var ki, geçici ve bir daha dönülmesi olmayan bu yolda bulunan şeylerin iyilerinden yanımıza almalıyız. Fırsatı ganimet bilmeliyiz. Âkîl olan, fırsatı kaçırmaz, ârif olan da fırsat icad eder.

Şöyle bir misal verelim: Bir tren var; bu trenin ismi «Ömür Treni». Anamızdan doğduğumuz vakit, bu trene biniyoruz, ve tâ ölünceye kadar, son durak ve dünyanın son âhiretin ilk istasyonu olan kabre girinceye kadar yaşıyoruz. Oradan tekrar başka bir âleme seyran edip, mahşere kadar bekliyeceğiz. Kabirlerimizde âlemi berzahta kalıp, sonra yaptıklarımızın hesabını vereceğiz. Ehli aşk cennete, ehli-fısk da nâra gidecek. Anamızdan doğup kabre gelinceye kadar, kimimiz birinci istasyonda; kimimiz ikinci, kimimiz onuncu, yirminci, ellinci altmışıncı yahut sekseninci istasyonda indirilip kabirde, amelimizle başbaşa bırakılıyor. Tren yoluna devam ediyor. Binenlerin, inenlerin yahud indirilenlerin hesabı yok. Her istasyon bir sene, yâni bir yaş. Ömrü olup ta altmış sene yaşayan, altmışıncı istasyona inen; altmış ramazan, yüzyirmi bayram görüyor. Ayrıca, bunun oniki senesi de çocukluktur. Zaten, bir ömür yetmiş, sene olsa; bunun otuzbeş senesi uyku, onyedî senesi çocukluk. Onsekiz senesi ölümler, hastalıklar, meşakkatler, tahsil, askerlik v.s. mücadelelerle dolu.

Allahu - zülcelâl; Âdem aleyhisselâmın cesedini yaratıp canvermeden, kırk sene yerde bıraktı. Üzerine, otuzdokuz sene gam, hüznün yağmuru, bir sene sevinç ve sürur yağmuru yağdı. Yâni, bir kimsenin, kırk sene yaşasa, otuzdokuz sene sıkıntı, bir sene sürur göreceğini böylece ilân etti. Hayat, trenine binenler, bir takım istasyonlardan geçiyor. Yedi istasyon çocukluk devri, vardan yoktan haberi yok! Yedinci istasyondan itibaren tahsil, çalışma ve uğraşma başlıyor. Derslerini yapamadığında hocası, ana, babası tarafından zorlanıyor. İstediginde oynamasına müsaade edilmiyor. Hayat mücadelesi başlamıştır. Eğer o istasyonda kalır, geçemezse, dünyası sona eriyor. Bu istasyonu geçerse, ileriki hayat mücadelesinin devamı sırasında bir takım istasyonlara uğruyor ki; burada hayat bambaşka, çılgınlık, delilik ile dolu. Eğer, burada inerse felâket uçurumuna yuvarlanıyor, velhasılı indirileceği istasyona kadar türlü türlü, görünüşte güzel, hakikatte çirkin bir çok devirler yaşıyor yahut görünüşte çirkin, nefse ağır gelip haki-katte güzel şeyler ile karşılaşılıyor.

Bu arada nereden gelip, nereye gideceğini, ne için getirildiğini, ne için götürüldüğünü öğrenebilir ise, dünyanın ancak:

**Ana rahminden geldik pazara,
Bir kefen aldık, döndük mezara**

nazmının ifade ettiği durumdan başka bir şey olmadığını idrak ediyor. Bunun böyle olduğunu anladı mı; o vakit gittiği yol için, yâni indirileceği istasyon için hazırlık yapmaya başlıyor. Kendisinin fâni, Allahın bâki, kendinin mahkûm, Allahın hâkim olduğuna kanaat getirip, nebiyeler vasıtasıyla gelen gayb haberlerine inanıyor, gaybden gelen bu haberleri aynel-yakiyn yani, bu dünya âleminde müşahede edip, fırsatı kaçırmayarak ömrü azizini boş yerlerde sarf etmiyor, bilâkis Allah ve Resûlü yoluna sarf edip âhiretini kazanıyor.

İşte; bu sene de Allah rızası olan bir Ramazan istasyonunu geçip, bu mübarek istasyonun nihayeti olan Bayram istasyonuna geldik. Önümüzde, bir çok Ramazan ve bayram istasyonları var ama, bunlar bu geçen Ramazan istasyonunu değil! O istasyonlara ya yetişir, yahud da yetişemeyiz.

İşte, mü'minler! Ramazan geliyor. Ramazan geliyor derken her fâni ve geçici gibi geldi ve geçti. Belki, bu bizim son Ramazan bayramımızdır. Geçen sene, bizimle beraber bayram yapanlar, bu sene aramızda yoklar! Onlar, aramızdan indirilip, kendi son istasyonlarından, âhiretin evvel istasyonu kabire sevk olundular. Görüyorsunuz; ramazan geçti, bayram geldi. Daha birçok ramazan, birçok bayram gelecek. Fakat, o bayramlarda biz olmayacağız. Ramazanı şerifin nefsimize ağır gelen sıkıntılı ve meşakkatli günleri ve o hayırlı demleri geçti. Oruç tutmak, teravih kılmak nefsimize ağır geliyordu. Zaten Allahu - teâlâ nefsimizi islah için orucu farz etmiş, terbiyesiz olan nefsi-emmaire ancak açlıkla haddini bilmmişti.

Bu nefis ki, Firavun'a «Ene rabbikümül âlâ», Nemrud'a ise, (Ben yer tanrısıyım) dedirtmişti ve bu zâlimlere özenen çok kimseler olmuş, bunların bu çirkin yolundan yürümüşlerdir. Firavun'un, Nemrud'un bu dâvasına şaşma! Sana ve bana da aynı selâhiyet verilse idi; belki biz bunları geçerdik. Nitekim sonraları bunları geçenler oldu. Hem de fersah, fersah! Firavun, ömrü boyunca yüzbin, Nemrud mülkü boyunca elli bin kişi öldürmediği halde, bunlara halef olanlar on, yirmi ve yüz milyonları bir anda öldürüverdiler. Firavunun bir milyon Nemrud'un yarım milyon kölesi yoktu. Sonra gelen Firavun ve Nemrud'lar; yüz milyonları köle yaptılar.

Ebu-Cehil'ler, Ubey ibni Halef'ler, Utbe'ler kurulmamış bir dini kurdurmak istemiyorlardı. Bunların halefleri ise, kurulmuş bir dini yıkmaya uğraştılar amma, kendileri yıkılıp gittiler. İşte, hep o nefis, hep o kötü varlık, hep o çirkin benlik!

İşte, Ramazan, o nefse, açlıkla haddini bildiriyor. Ne kadar cüretli bu nefis! Kendisinden evvel gelenlerin bir hiç olduğunu görüyor. Yine teslim olup, selâmet bulmuyor. Açlık hakkından geldi. Allah rızası için oruç tutanlara, nefisleri mûtî oldu. Nefislerine hâkim olmayı bilen, haddini, aczini de bildi. İşte aczini bilene, haddini öğrenene, Allah ziyafeti-ilâhiyyesini ortaya seriyor.

«Ey has kullarım! Emrim ile oruç tuttunuz. Şimdi ziyafeti ilâhiyyeme sizleri dâvet ediyorum. Lûtfum, keremim ile yiyiniz, içiniz.» diyor.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا آسَفْتُمُ فِي الْآيَاتِ وَالْحَالِيهِ ۝

Külü veşrebû heni'en bimâ esleftüm fil'eyyam-il-hâliyah.

Hakka sûresi: 24

Mânayı şerifi: Onlara; geçmiş günlerde işlediğiniz iyi işlerin mükâfatı olarak âfiyetle yiyiniz, içiniz denecek.

Bu ziyafet, yalnız dünyadaki bayramlarda değil, asıl bayram olan imanımızı kurtarıp, mahşer sıkıntılarından kurtularak akabelerden durdurulmadan geçmek suretiyle cennete vasıl olduğumuzda, Allah celle hazretlerinin şu hitabı ile iltifata mazhar olacak ve taltif olunacağız:

— Ey benim has kullarım!... Dünyada iken bana, benim emrimle oruç tuttunuz. Benim için, yemeyi içmeyi terkettiniz. İşte, o geçmiş günlerde işlediğiniz bu iyi işlerinizin mükâfatı olarak âfiyetle yiyiniz, içiniz. O günlerde yaptığınız bu amel-lerden dolayı çektiğiniz sıkıntıların safasını şimdi ebedî olarak sürünüz, buyuracaktır.

Şimdi; temiz, tâhir oldunuz. Bu nefis harbi ki, bu «Cihadı-Ekber» di. Nefsinize zafer buldunuz. İnsanlıkta, bu nefesine zafer bulan, nefsinin arzularına hâkim olup onu mahkûm eden insandır. İnsan ile hayvan arasındaki fark, bununla belli olur, bilinir. İşte bu gün sizin zafer gününüz. diyor.

Mü'minler bu bayram günleri, şu günlere de teşbih edilir: İnsanın ölüp, kabre konup kıyamette mahşere, hesap zamanına kadar, hesaptan mizana kadar mizandan sırata, sıratan cennete yahut havzu-kevserine kadar aç ve susuz ve, çıplak olarak, beklemesi, ramazana teşbih; Havzu kevserden içip, cennete dahil olması, cennet elbiseleri giymesi ve necata, felâha ermesi de bayrama teşbihtir.

Ramazan orucu; nefsi emmare için çok ağır gelen bir ibadettir. Zira, nefis ile mücadele etmek, düşman ile mücadele et-

mekten çok zor, çok müşküldür. Zira, düşman karşında; nefsin ise seninledir. İç düşmanla uğraşmak, dış düşmanla uğraşmaktan çok zor ve müşküldür. Devletler ve milletler için de böyledir. İç düşmanı tanımak çok güç olduğundan mücadelesi de çok güçtür. Dış düşmanı hemen tanır, ona göre hareket edersin. Buna binaen (Kale içeriden feth olur) demişler. İçimizdeki düşmanı, dışımızdaki kadar, yahut ondan bir miktarı tanımış olsaydık, başımıza bu işler gelmezdi.

Sana ve bana ne zarar geldi ise, iç düşmandan gelmiştir. Nefsinin de sana en büyük düşman olduğunu, kitabı Kerîm ve nebiyyi muhteremin öğretti.

Resûl Aleyhisselâm bir harp dönüşünde; ashabı kiram efendilerimize hitaben: «**Küçük cihaddan, büyük cihad'a döndük!**» dediklerinde, ashabı bâ safâ: «**Yâ Resûllallah! Kiminle, hangi kabile ile, hangi millet ile harbe gidiyoruz?**» dediklerinde: «**Nefsimiz ile cenge!**» buyurdular. Dikkat edilirse; bir millet düşmana karşı mücadele edip, zafer elde edebildimi, sonra iç mücadele ortaya çıkar. Menfaatler çarpışmaya başlar. Nefsine hâkim olanlar, düşmana karşı kazandığı zaferini, nefesine mağlûp olup kirletmezler. Nefsinin mahkûmu olanlar ise, azgın nefse mağlûp olup, mazideki şanlı zaferlerini bir hiç uğruna feda ederler.

İşte; ramazan orucu nefis ile mücadeledir ki, en büyük cihad'da budur. Cihadın mânâsı Allah yolunda yapılan harp demektir. Bu muharebelerde nefslerine karşı zafer kazananlar, dünyada ve âhirette safaya erenlerdir. Oruç, insanı nefsi ile mücadeleye alıştıırır ve nefse galebe çalmayı temin eder. Bunun için, avam, yâni halk tabakası yalnız yemeyi içmeyi, bir de cinsî münasebeti terk ederek nefsleri ile mücadele yaparlar. İlk harp bu üç şeyle başlar. Avamın da bu üç şey ile meşguliyeti mâlûmdur. Zira, bu üç sıfat yalnız hayvan sıfatıdır. Avam için de, mühim olan evvelâ bu sıfatlarla mücadele etmektir. Çünkü, avam yemeye, içmeye ve cinsî münasebete düşkündür. İbadet ettiğinde, ibadetini cennet için yapar. Cennette yemek içmek ve cinsî münasebet mebzûldür.

عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ۝ مُتَكِينِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۝
يُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۝ بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِنْ
مَعِينٍ ۝ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْفُونَ ۝ وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَخْتِرونَ
وَلَحِيزٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝ وَحُورٍ عِينٍ ۝ كَأَمْثَالِ اللُّؤلُؤِ
الْمَكُونِ ۝ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا
نَأْتِيًا ۝ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۝ وَأَصْحَابُ اليمينِ
فِي سِدْرٍ مَحْضُودٍ ۝ وَطَلْحٍ مَنضُودٍ ۝ وَظِلِّ مَمْدُودٍ ۝ وَمَاءٍ
مَسْكُوبٍ ۝ وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ۝ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝ وَفُرُشٍ
مَرْفُوعَةٍ ۝ أَنَا أَنشَأْنَا هُنَّ إِنْسَاءً ۝ فَجَعَلْنَا هُنَّ إِنْبَارًا ۝ عُرْبًا أَرَابًا

Vâkı'a sûresi: 15 - 37

Mânayı şerifi :

Cennet ehli; altundan örülmüş, inci, yakut ve zümrütlerle işlenmiş tahtların üstünde karşılıklı yaslanacaklar, etraflarında daima genç kalan cennet hizmetçileri, bir pınardan akan halis şarap ile dolu testiler, ibrikler, bardakları dolaştıracaklardır. O şarap, içenin başma ağrı vermediği gibi, sersemlik de vermeyecektir. Bir de, beğendikleri meyveler, arzulanıkları kuş etleri ikram edilecektir. Onların işledikleri iyi-

liklere mukabil, inci gibi iri kara gözlü huriler de vardır Cennette can sıkacak ve günaha ait şeyler işitmeyip, yalnız birbirlerine hoş sözler söyleyip selâm vereceklerdir. O sağ erbabı, o uğurlu kişiler ne iyi haldedirler. Dikensiz ve meyveleri kat kat olmuş muz ağaçları ve yayılmış gölgede akar sular başlarında bulunup, onlara çok meyve verilecektir. Bu meyveler, ne tükenecek, ne de yenmesi men'edilecektir. O kimseler, yüksek yataklarda yatacaklar, «Biz kadınları başka türlü yaratıp kız oğlan kız olarak kocalarına düşkün halkedip kocaları olan o bahtlı kişilerle aynı yaşta yapacağız» buyuruluyor.

Havas için, böyle değildir. Zira, dünya âleminde mü'minler üç sınıfa ayrılmıştır:

Birinci sınıf: **Avam**

İkinci sınıf: **Havas.**

Üçüncü sınıf: **Havas-ül-havas'tır.**

Nefsin sıfatları da yedi kısımdır:

1 — **Nefsi Emmâre**

2 — **Nefsi Levvâme**

3 — **Nefsi Mülhime**

4 — **Nefsi Mutmainne**

5 — **Nefsi Râdiyye**

6 — **Nefsi Merdiyye**

7 — **Nefsi Sâfiyye.**

Nefs; üçüncü sınıfa kadar Avamın nefsidir. Yâni, bir kişi nefsi ile mücadele yapıp üçüncü sınıfa kadar gelse, Avam sayılır. Dördüncü sınıftan, altıncı sınıfa kadar Havas ve yedinci sıfat ki, Sâfiyyedir. Havasül-havas işte odur. Burada tutulan oruçların ve o orucu tutanların ne gibi ve nasıl, ne şekilde oruç tuttıklarını beyan edeceğimizden bunlardan bir parça bahsettik.

Nefsi emmareye malik olan kişinin kâfirle farkı; sadece tevhid ve ahkâmı şeriata uygulanan halleridir. Bu kimse, kelime-i şehadet getirir, hangi dindensin dediklerinde: (Müslümanım!) der. Müslüman isimlidir. Cenazesi islâm mezarlığına gömülür, üzerine namaz kılınır. Kâfirler de nefsi emmare sahibidir, kâfir ile mü'min yukarıda saydıklarımızla ayrılır.

Nefsi Levvâmeye sahib olanlar, yine nefsi emmare sahibi gibi, her türlü fenalığı yapar velâkin sonradan nedamet edip nefsini levmederek, yâni ayıplayarak tövbe eder. Yine tövbesini bozar, yine tövbe eder. Bu sifata malik olanlara da Nefsi-Lavvame sahibi derler. Bu hal, kurtulmağa, iyi insan olmağa başlangıçtır.

Nefsi Mülhime: Bu sifata malik olan kişi suç işler, tövbe eder. İbadetle beraber günaha da devam eder. Yaptığına nâdim olur, ağlar, niyazda bulunur yine nefsine tâbi olur. Nefsi ne bâzân hâkim, bâzân da mahkûm olur. Yukarıda bahsettiğimiz avam orucu, bu saydığımız zevatın, bu sıfatlara malik olanların orucudur.

Havas orucu ise; nefsi Mutmainne'den nefsi Merdiyyeye yükselen zevatın orucudur ki, aşağıda zikredeceğiz. Ehli-havvasın orucu, avamın tuttuğu gibi değildir. Bu zevat, ramazanda yeme içmeden; cinsî münasebetten kendini menettiği gibi ramazan haricinde de gözünü haramdan, dilini gıybet, yalan ve nemmamlıktan, seb'ten, kötü söylemekten ve dili insanları incitecek şeylerden ve ağzını haram yemeden, kulaklarını kötü şeyler dinlemekten, ellerini ve ayaklarını Allahın sevmediği işlerden ve yerlerden men'ederek cihad ederler. Avam, ramazandan sonra gündüz ve, gece yemeye içmeye ve cinsi münasebete kavuşarak bayram ederler.

Havas taifesi ise, ramazandan sonra, yeme içme ve cinsi münasebete dönerler, velâkin yukarıda saydığımız âzâlarına bütün ömür boyunca oruç tutturup; îyman ile öldüklerinde hakkın «irci'iy» emri ile bayram ederler.

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ۖ
فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ وَادْخُلِي جَنَّاتِي ۖ

Yâ eyyetühen-nefs-ül-mutmainne irci'iy ilâ Rabbiki râdiyeten merdiyeh fedhuliy fiy ibâdiy vedhuliy cennetiy.

Fecr sûresi: 27-28-29

Mü'minlere söyle denilecek; Ey emin ve mutmain olan nefis! Sen hoşnud, Allah da senden hoşnud olarak Rabbine dön! Has kullarım zümresine gir, onlarla beraber cennetime ebedî olarak gir!

Ömürleri boyunca gözlerini haramdan sakınıp, her şeye ibret nazarı ile bakar, lisanını gıybetten tathir ve zikrullah ile tezyin ederler.

Hazreti Mısri Niyazi şöyle diyor:

**Bir göz ki, olmaya ibret onun nazarında,
Ol düşmandır sahibinin baş üzerinde;
Bir kulak ki, öğüt almaya dinlediğinden,
Akıt ana kurşunu hemen deliğinden...**

Havas taifesi, tevhidle temizlenen ağızlarını bir daha yalan ve gıybetle kirletmezler. Hak konuşurlarken hakkı ve sabrı tavsiye ederler. Mübarek ağızlarını zikrullah ile tenvir, Kur'an okumakla tezyin ederler. Helâl lokma yerler. Kulaklarını, Allah rızası olmayan sözlere tıklarlar, dinlemezler. Hak kelâmı dinlemekle, dinlediğini anlamakla, anladığı ile amel ederler. Ellerini hayırlı, marifetli işlerde kullanıp ayakları ile Allah rızası olan yerlere koşarak ve ömrü azizlerini Allah yolunda sarf ederek ölüm anında, «Ey Mutmainne nefis! Sen Rabbinden, Rabbin de senden razı olduğu halde zâtı-uluhiyyetime, bana dön! Sevdiğim ve beğendiğim kullarım arasına gir de, cennetime dahil ol!» iltifatını duydu mu, işte ehlihavas o vakit bayram eder. Havas ehlinin bayramı budur.

Bir de üçüncü zümre vardır ki, bunlara Havasül-Havas derler. Bunlar, makam-ı Sâfiyededir. Bunlar, Allahın makbul ve mergub kullarıdır. Bunlar, Resülün halifeleridir. Ma-

lûm ya; Resûle biat, Allaha biattır. Dünya, bu zevat hürmetine durur. Bu zevatı âlikadır. Resûl aleyhisselâmın mûcizeilmiye ve mucize-i kevnîyyesine, mucize-i vücudîyyesine vârisdirler.

Bunların orucu ile, yukarıda saydığımız, şeriatın zâhiri-ne imtisal ederek, Ramazanda yeme içme ve cinsi münasebeti terk ile Ramazan içinde ve Ramazanı şerif haricinde de yedi âzalarına ömür boyunca oruç tutturup, ve bununla da kalmayıp görünüşlerini Kur'an boyası ile boyayıp, sünneti Muhammedi ile tezyin edip, bâtın sıfatlarını da haktan gayri bir şeyle meşgul etmezler, bunların orucu bu şekildedir.

Tâife-i-avam; yer, içerse ve cinsî münasebette bulunursa orucu bozulur.

Havas tâifesinin orucu ise, yerse, içerse, cinsî münasebette bulunursa, gözü ile harama bakarsa, yalan söylerse, gıybet dinlerse, fena yerlere giderse, eli ile hakkın rızası olmadığı bir şeye dokunursa bozulur.

Havasül-havasa gelince; bu zevat, haktan gayri bir şey düşünürse oruçları bozulur.

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

Ve nahnü akrebü ileyhi min habl-il-verid.

Kaf sûresi: 16

Allah Kur'anında: «Biz, size can damarınızdan daha yakınız.» buyuruyor.

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ وَعِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

Fiy mak'adı sıdkın inde meliykin muktedir.

Kamer sûresi: 55

Hakkın bu yakınlığına yakın olan zevattır. Ben, size can damarınızdan yakınım diyen hakka, bunlar da yaklaşıp hakkı bilip, hakkı bulup, hakta olan fi-mak'adı sıdka eren.

Dünya âleminde iken, Cenneti âlâya dahil olmuşlardır ki; bu zevatın her günü bayram, her gecesi kadir'dir.

Ramazanı şerifte günahlardan, isyanlardan, anamızdan doğduğumuz gibi pâk olduğumuzu, Habibullah müjdeledi. Bu müjde avama, havasa olan müjdedir. Hasül-havas için değildir. Onlar, vahdet deryasındadırlar. Ne cennet, ne arasat, ne cennetin derecatı, ne hûrisi ve gilmanı ne de Cehennemden derekâtı ve oradaki türlü azablar bunları düşünmezler. Bunlar, haktadır, hep Allahla, hep onunla...

Bizim için, Bayram senede iki keredir. Her sene, dinî bayramlar gelir, gider. Birisi, içinde bulunduğumuz ramazanı şerif bayramı, diğeri ise Kurban bayramıdır. Bu bayramlar avam içindir, çokluk çocukların sevinç günleridir. Bizim çocukluk tarafımızdır.

İymana gelen, İslâma giren, günahsız gün geçiren, ömürlerini hak yoluna sarf edenler asıl bayrama ermişlerdir. İyman ile göçen, Münkereyn'in suallerine cevap veren, mahşerde Resûlün sancağı altında olan, şefaate nail olan, mizânda sevabı ağır gelen, defteri sağ eline verilen, Sırat'tan selâmetle geçen, Resûlün elinden Âb-ı-Kevser'den içen, Cehennemden kurtulan havz-ı Hayattan içen, hak ve Resûlü yoluna baş ve candan geçen. Cennet hullelerini biçen, Hak didarını görenler bayram etti.

عَنْ جَبْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا حُلُوسًا عِنْدَ
النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَظَرْنَا إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ فَقَالَ إِنَّكُمْ
سَتُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّكُمْ

Yoksa; yeni elbise giymek, traş olup hamama gitmekle bayram olsa idi; kâfirlerden bunları yapanlar, yâni yeni elbiseler giyip, traş olanlar da bayram yapmış olurlardı. Böyle hareket edip, bayram yapanlar hiç değilse dünya bayramı yapıyor. Bayramlardan haberi olmayıp da bunlardan da mahrum olanlar da var.

Asıl bayram, yukarıda saydığımız nimetlere ermek ve akabelerden kurtulup bayram yapmaktır. Bayramı, böyle mücerret yeni elbise giymek, traş olmak iyş-ü-işret ve Allaha is-

yan zannedip, Rabbisine ibadet kılmayıp, Allahın rızasını gözetmeyenler ve nefsinin esiri olanlar, böyle yanlış hareketleri sadece burada yaptıkları bayram ile kalacaklardır.

Mü'minlerin, âşuku-sâdıkların ebedi bayram yaptıkları o müthiş günde, bu zavallılar mâtem yaparlar. O gün, bunlar için ebedî hüsrân, azab ve cefa günü olacaktır.

Bayram yapmak; Allaha iyman, peygambere, kitaplara meleklerle, hayrın şerrin ve kaderin Allahtan olduğuna, öldükten sonra tekrar dirilmeğe iyman edip, Rabbisine itaat edip onun emrine uyararak ve bu emri canına minnet bilerek, Allahtan sevabını ümid ederek ramazanda oruç tutan, teravih kılan, fukarayı sevindiren zekâtını verenin hakkıdır.

Bu kimseler geceleri Kur'ân okumuş, hak ile sohbet etmiş, gündüzleri sıfatı melâikeye bürünmüş, kalplerini hakkın sevmediği sıfatlardan tathîr etmiş, nefislerini tezkiye etmiş, nazargâhı- ilâhi olan kalplerini zikrullah ile ve sevgili nebiyyizîşâna muhabbetle tezyin etmişlerdir. Ramazanda, bu sıfatla sıfatlanıp oruç tutan, sevabını Allahtan ümid edenin, anasından doğduğu gibi, günahlarından temizlendiğini Resûl haber vermiş. Böyle yapan kişi bayramı hak etti. Ey ehli vicdan; siz söyleyin! Bayram yapmak onun hakkı değil midir?

İşte mü'minler, yukarıda okuduğum âyetten, mânâsından bir damlacık tefsir... Bu tefsir; denizlerden bir damla, güneşten bir zerredir. Rabbilerine iyman edip ancak ona ibadet edenler, ana ve babasına itaat edip, ihşanda bulunanlar, mallarının zekâtlarını verenler, oruç tutanlar, Zulme meyl etmeyenler, adaletle iş görenler, kendini fenalıklardan koruyanlar, nefislerini tezkiye, ruhlarını ve kalplerini tasfiye edenler, muhakkak nâr'dan necat buldu. Cennete muhakkak dahil oldu, diyor Allah.

İymanı var, ibadeti yok. İbadeti var, ihlâsı yok. Namaz, oruç, anaya - babaya itaatı yok. Allah, onları hor, hâkir eylemiş, onlara ihşan lâyıık değildir. Nefsine zulmedip onu tezkiye, kalbini tasfiye eylemeyen, yâni kötü huylarını terk etmeyen, Ramazan mı gelmiş, ramazan mı gitmiş farkında bile olmayan böyle zâlimin bayram yapmağa ne hakkı var? Bayram yapsa bile, bu bayram buradaki bayramdır. Yarın kıyamette Rabbi-

sinin ve Nebiysinin, salihlerin önüne nasıl çıkıp hangi yüzle bakacaktır?

Amâli-saliha erbabının bayram yaptığı o günde, o matem edecektir. Meğer ki, Allahın affı ve Resûlün şefaati irişe!

Zulümden bahsettik. Kur'anda Allah; «zulme kıl kadar meyl edeni cehennem ateşi kuşatacaktır.» buyurdu. İster, kendi nefesine, ister gayre zulüm etsin, muhakkak ki nârâ atılacaktır. Bu nakl edeceğim hikâyeyi ibretle oku! Ârif ve Âkil olan herşeyden ibret alır; ârif ve akıllı olmayan da, menzili maksuda erişmez, yolda kalır.

H İ K Â Y E

Vaktiyle, Bağdat sokaklarında dilenen kör bir dilenciye bir ârifi-billah, âmâlığının sebebini sorduğunda, âmâ gözlerinin sonradan kör olduğunu söyledi. İnsanın bu gibi sakatlıkları ister anadan doğma, ister sonradan olsun; muhakkak bir sebebe mebnîdir. Onuncu risâlemizde söylemiştim. Dedesi ekşi yiyen kişinin, dişi kamaşır. Yâni dedesinin yaptığı bir günahın cezası onun torununa bile ulaşır. Meğer ki Allahdan inayet ola: Resûlü Ekrem Efendimiz, bir hadisi şerifinde: «Zina edeni fakr ile, Kâtili katl ile, Lutiyi âmâlık ile müjdeleyin, bildirin» buyuruyor. Bir de Cenabı Hak, dilerse bir kulunu âmâ eder. Hikmetinden sual olunmaz. Ekseriya, âmâ olanlar, ya yaptıkları bir günah ile, yahud babalarının irtikâp eylediği bir suçun cezası sebebi ile kör olmuşlardır.

«Bu nasıl adalet?» deme! «Babasının yaptığı suçun cezasını, çocuğunun çekmesi adalet midir?» deme. Zira, bütün insanlar arasında evlât, babasının yaptığı suç ile damgalanır. Hırsızın oğluna hırsız oğlu namussuzun çocuğuna da, namussuzun evlâdı derler. Sen, iyi insan ol ki, evlâdını da böyle kötü sıfatlardan kurtarasın!.. Gelelim hikâyemize:

Âmâ, bu belâyaya nasıl dūçar olduğunu şöylece haber verdi: «Ben, vaktiyle kefen soyucu idim. Tabii gözlerim de görür idi. Bu işe alışmış idim. Mezarları açar, ölüleri soyardım. Bu şehirde, âdil bir hâkim vardı. Bir gün, o âdil hâkim beni çağırtdı ve benim ile şöyle konuşma yaptı: «Senin ne iş ile meşgul oldu-

ğunu duydum. Fakat suç üstünde yakalanmadığın için, seni **mahkûm** ettiremiyor, sana ceza veremiyorum. Bu kötü huyundan **vaz geç!** Allaha tövbe eyle!» dedikten sonra, ikimizin arasında kalmak üzere: «Ben, sana şimdi kefenimin bahasını vereyim. Senden evvel ölürsem, beni kabirde çıplak bırakma!» dedi. «Sen, benden evvel ölürsen, bu ücreti sana helâl ederim» dediğinde; Ben de: «Sana ve Allaha söz veriyorum ki, senin kabrini soymam.» Bana, kefen bahasından daha fazla bir para verdi. Ben de kendisine dokunmayacağıma dair söz verip, ayrıldım.

Bir müddet sonra, kadı ecel şerbetini her fâni gibi nûş edip, âlemi-bâkiye göçtü. Fakat, alışkanlık! Bir müddet, nefsim ile mücadele ettim. Nihayet nefsim mağlûp olup «Ne olacak? Gider soyarım: Ölmüş bir adam, kefen orada neye çürüyüp gitsin. Hem de iki katlı kâr var» diyerek, gece olunca kabristana vardım. Kadı efendinin kabrini buldum ve kazdım. Kefeni almak için kabre girdiğimde, kabir başka bir âlem oldu. Şaşırılmıştım, hemen oraya çömeldim kaldım.

İki heybetli melek, kabirde peydâ oldu. Ben, korku ve şaşkınlık içinde nefes alamıyor, tirtir titriyordum. Olacak hadiseyi korku içinde seyrediyordum. Çenem tutulmuştu. Mezkûr melekler, mevtanın etrafında dolaşıp, kadı'nın âzâlarını muayene ediyorlar «Âferin hakime, âferinler olsun sana!» deyip tebrik ediyorlar. «Ne mübarek bir zatmış!» diye kadıyı methediyorlardı. Bir ara, meleğin bir tanesi, muayene sırasında, bu zatın sol kulağında bir yara var deyüp, «Acaba bu kulağıdaki cerahat neden oldu?» diye birbirleriyle konuşürken, üçüncü bir melek peydâ olup: «Kulağındaki cerahat, bir dâvada adaletsizlik ettiğindendir» dedi ve anlattı: «Bu hâkim âdil idi, âdil ile hükmederdi. Bir gün, iki dâvalı gelip, birbirinden dâvacı olduklarını beyan ettiler. Dâvacılardan biri, hâkimin bildiği ve tanıdığı idi. Hâkim, Dâvalıları dinlerken, tanıdığı zâta daha fazla kulak verip, onu daha ehemmiyet ile dinledi. Tanıdığı Kişinin haksızlığını anlayıp onu mâhkûm etti ama, sol kulağını ona doğru fazlaca meyl ettirdiği için adaletsizlik edip zâlim oldu» cevabını verdiğiğinde, iki melek buna ne muamele yapılacağını sordular: «Kabirini ateş ile doldurun» dedi. Ateşi doldurduklarında, bu ateşin şiddetinden benim gözlerim kör oldu» dedi.

Kabirin böyle ateşle dolması, onun kıl kadar zulme meyl

etmesiyle oldu. Gördünüz mü, mü'minler. Bir kişi zulm yapmasa da, zulme meyl etse, yine azaba dūçar oluyor. Zulme kıl kadar meyl eden böyle azaba müstehak olursa, zulümle ömrünü geçirenlerin hali nice olacak. böylelerinin bayram yapmak hakkı mı?!. Bayram yapmaya hak kazanan, âdil kimselerdir. Bir saat adl ile hüküm etmenin, altmış senelik nafil ibadetten Allaha daha sevgili olduğunu, muhbiri sadık efendimiz haber vermede. Bunun için bu âyeti kerimede, Zulme meyl etmeyen felâh buldu, bayram etti. Nârdan kurtuldu, cennete dahil oldu buyuruluyor.

H İ K A Y E

Behlül Dâna ismi ile tanınan ârifi-billah, mürşidi-agâh birisi var idi. Bu zatı akdes için, Abbasi halifelerinden Harun-Reşidin kardeşi diyenler de vardır. Bu zatı şerif, kendisini meczup gibi gösterir, akıl hazinesini meczubluk sıfatı altında saklar, definesini viranelikte saklayan akıllılar gibi, kendi aklını bu hafiflikle örterdi. Aslında kendini, sûreti cünûnda saklıyan, bir akl-ı küll idi. Harun-Reşidin sarayına girer, çıkar, kimse ona karışmazdı. Harun-Reşide, türlü sualler sorar, yaptığı bazı işlerde halifeyi irşad eyler, halifenin âhret hayatını korurdu.

Günlerden bir gün, yine Harun-Reşidin sarayına geldiğinde, boş bir vaziyetde bulunduğu, halifenin tahtına otururverdi. Bu büyük bir cür'etti. Sultanın tahtına oturmak, düpe düz bir küstahlıktı. Cezası çok ağırdı, belki de ölümdü. Behlül'ün tahta oturduğunu gören askerler, ona öyle bir dayak çektiler ki, Behlül'ün feryadını işiden Harun-Reşid, bu gürültüye koşarak geldi. Behlül yüksek sesle ağlıyordu. Gürültünün sebebini sorduğunda «Efendim! Behlül terbiyesizlik etti. Sizin tahtınıza oturdu. Onu terbiyeye dâvet edip, dövdük.» Harun Reşid, böyle söyleyen askerlere, «Yahu! o bir deli, meczub, bir zavallıdır. Böyle olmasa padişah tahtına oturur mu?» diyerek Behlül'e dönerek teselli etmek için: «Ağlama ey Behlül! Üzülme, sil gözünün yaşını» deyip, Behlül'ün gönlünü alırken; Harun'un bu sözlerini dinleyen Behlül Dâna: «Ya halife! Beni dövdükleri için ağlamıyorum, senin namına, senin için ağlıyorum» ceva-

bını verdi. Hârûn-Reşid, taaccüb edip: «Benim için neden ağlıyorsun? Benim ağlanacak neyim var?» dediğinde, Behlül, «Ey halife! Şu senin tahtına bir kerre oturdum, oturduğum bu kadarcık zaman için, bu kadar dayak yedim. Ya sen, yirmi senedir bu tahtta oturursun. Senin yiyeceğin dayağın hesabı acaba nice olur? İşte senin yirmi sene için yiyeceğin dayağı düşünüyor ona ağlıyorum» dediğinde; Harun-Reşit dehşete düşüp ağlamaya başladı. Ah ederek saç ve sakalını yolarak, «Ne yapayım da, âhirette bu dayaktan, azabtan kurtulayım?» diye sorduğunda, ona «Âdil ol! Memleketini adalet ile idare et! Adl ile hüküm eyle ki âhiret dayağından halâs olasın» dedi.

Âdiller, necata erdi, Zâlimler nâr'a girdi. Zulüm etmekten kaçınanlar, âdil olanlar bayram yaptılar. Evet; bayramda yeni elbise giymekle bayram yapılmaz. Adl ile hüküm edenler bayram yaptı. Gıybetten lisanını kurtaran cennete, felâha nail olarak, bayram yaptı. Gıybet Allahın sevmediği bir çirkin sıfattır. Mü'minlerin böyle çirkin huyla huylanmasını men'edip, bizi gıybetten iğrendiriyor ve şöylece beyan buyuyor: «Ey mü'minler! Ölü kardeşinizin etini yemeyi sever misiniz? İşte; mü'min kardeşinizi çekiştirmeniz onun ölü olarak etini yemektir. Zira, kendisi o mecliste olmaması sebebi ile kendisini müdafaa edemez. Şüphesiz ki, ölü kardeşinizin etini yemeyi iğrenç bulursunuz. O halde, Allaha korkunuz ve gıybet etmeyiniz, bu huyunuzdan vaz geçip tövbe ediniz. Allah tövbeleri kabul eder, merhametlidir.»

Sûrei-Hucurat'ta, Allahu teâlâ gıybetin harâm olduğunu beyan etmektedir. Resûlullah da, gıybetin zinâdan daha kötü, ve çirkin olduğunu beyan buyurdular. Zinâ denilen bu kötü çirkin fiili o her semâvi din nazarında ve her milletçe çirkin olduğu herkesçe malûm ve müsellemdir. Gıybetin bundan daha ednâ ve eşnâ olduğunu hadisle beyan ettik. Gıybeti terk eden, bu kötü huydan vaz geçen felâh bulup, necata erdi. El bette, bu huy terk edenin bayram yapmak hakkıdır.

H İ K Â Y E

Bayezid-i Bistâmi, (Allah sırrını takdis etsin) diyor ki: «Ben, bir cenazede idim. Güzel yüzlü, âbid ve zâhid bir zat, o cenazede hazır bulunuyordu. Bu zat, elinde keşkülü dilen-

meye başladı. Bu zâta dilenciliği yakıştıramayıp, kendi kendime: «Ne olurdu, bu zat dilenmese idi!» dedim.

O gece rüyamda, o zâtı ölmüş olduğu halde getirdiler, beni bu zâtın etinden yemeğe zorladılar. Ben, «İnsan eti yenir mi?» Ben bunu yapamam! dediğimde, «Sen bugün bu zâtın etini yedin» dediler. Halbuki bu zâtın, bu çirkin hareketi olan dilenciliğini kimseye söyleyip, onu çekıştirmemiştim. Yalnız, bu güzel, nurlu yüze sahip olan birisine bu hareketi yakıştıramamış ve kendi kendime düşünmüş idim. Evliyaullah böyle şeyleri düşünseler bile günah yazılır. Biz söyler ve gıybet edersek suçlanırlar. Hasenatül-ebrar seyiyatül-mukarrebîndir.

H İ K Â Y E

Ümmül-müminîn Hz. Ayşe rivayet ediyor: Ben huzuru Resûlde idim. Bir kadın gelip, Resûle bir şeyler sorup, çıkıp gitti. Ben «Yâ Resûlallah! Bu kadının boyu ne kadar uzun» dediğimde efendimiz bana hitaben: «Ağzındakini tükür» dedi. Ben de tükürdüm. Ağzımdan bir et parçası çıktı. Ben çıkan bu et parçasına taaccüple bakarken bana hitaben «Bunun ne olduğunu biliyor musun?» dedi. Ben de «Bilmiyorum? Allah ve resûlü bilir» dedim. Saadetele buyurdular: «Demin gelen kadının etini yedin. İşte bu et parçası o kadının etidir» dedi. Ben «Yâ Resûlallah! Olan bir şeyi söyledim» dediğimde «Olan bir şeyi söylemek gıybettir, olmayan bir şeyi söylemek bühtan, iftiradır» buyurdular.

Bühtan; Yâni iftira, gıybetten eşedir, daha kötüdür. iftira, bühtan edenler ve bhusus namuslu kimselerin namusuna hâlel getirecek tarzda harekette bulunanların, Allahın lânetine uğrayacaklarını ve uğramış olduklarını Allah celle Kur'ânı Kerimde, «Sûrei Nûr» da beyan buyuruyor. Sûrei Nûr: 22, 23, 24, 25.

(Innelleziyne yermûnel muhsanatil -gafilâtil mü'minatı lûinâ fid-dünya vel'âhire ve lehüm azabün aziym-Yevme teşhedü aleyhim elsinetühüm ve eydiyhim ve ercülühüm bimâ kânu yâ'melûn).

Meâli kerimi: Zinâdan haberleri bulunmayan namuslu ve iffetli mü'mine kadınlara, zinâ isnad ve iftira edenler, dün

yada ve âhirette lânete uğramışlardır. Onlara, büyük bir azap vardır. Kıyamet gününde iftiracıların aleyhlerinde olarak, kendi dilleri, elleri ve ayakları, bütün yaptıklarına şahitlik edecektir. O gün, Allah onlara cezalarını adaletle tastamam verecek, Hakkın onlara takdir ettiği acı azabı ap aşikâr gör-eceklerdir. Habis kadınlar, habis erkekler içindir. Habis erkek-ler de, habis kadınlar içindir. Kötü sözler de, kötü kişiler içindir. Tayyibe kadınlar, tayyip ve ve temiz erkekler içindir. Temiz ve tayyip erkekler de, temiz ve tayyibe kadınlar içindir.

İşte, Hz. Ayşe ve Safvan; o iftiracıların söylediklerinden beridirler. Kendileri, bu iftiraya uğradıkları için, onlara mağ-firet ve cennette kerim bir rızık vardır.

Cenabı fahri risalet, tayyiptir. Hz. Ayşe de, tayyibe oldu-ğu için, Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme lâyük bir ka-dındır ve mü'minlerin annesidir. Ümmeti Muhammed'den bir iffetli hanıma iftira eden kişi, dünyada ve âhirette cezaya uğ-rayacak da, Hz. fahri kâinatın pek sevgili zevcesi ve mü'min-lerin annesi Hz. Ayşe'ye iftira edenlerin mâruz kalacakları azabı, sizlerin irfan ve iz'anınıza bırakırım.

Lisanını gıybet ve bühtandan hıfzeyleyen, felâh buldu, bayrama erişti. Kalbinden, Allah'tan gayri şeyleri, mâsivayı ihraç eyleyen, kalbini ve kalıbını safaya erıştiren, kalbini Al-lah korkusu, Allah ve Resûlünün muhabbeti ile süsleyenin kalbi selim sahibi kimse bayram etti. Zira, seven sevdiği ile haşr olur. Ne ile mesgul olursan onunla ölür, onun ile haşr olunursun.

H İ K Â Y E

Adamın biri öldü, gömdüler. Üzerinden seneler geçti. O kavme İsa Aleyhisselâmın Resûllerinden bir Resûl gelip, bu kavmi dine dâvet ettiğinde; bu kavim Resûlden mucize tale-binde bulundu. O nebiy de nasıl mucize istediklerini kendile-rinden sordu. «Bir ölüyü dirilt» dediler.

Mezkûr kabire tesadüfen varıldı. O nebiy, Allaha dua ve niyaz edip kabre hitaben: «Kalk, İzni ilâhî ile diril.» dedi. Ka-bir şak olup, içinden ölü dirildi. Dirilen ölü, nebiy aleyhisse-lâma hitaben: Eşğim nerede, eşğim nerede? diye soruyor-

du. Zira, dünyada iken hep eşiği ile meşguldü. Ne ile meşgul isen öyle ölürsün, nasıl ölürsen öyle haşr olursun. Kimi seversen onunla beraberisin. Resûl böyle buyurdu:

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

«El-mer'ü mâ'a men ahabbe»

Tercümesi: Kişi sevdiği ile beraberdir.

Hadisin mânâsı, kişi sevdiği iledir. Allahı zikir eden, felâh buldu. Kişi sevdiğini çokca zikir eder. Zikir eden, zikir olunur. İnsan, dünyada üç vaziyette bulunur, ayakta durur, oturur, yahut yatar. Allahı ayakta iken zikir eyle! Bütün insanlar bir gün ayakta olacak; Allah da seni o vakit zikir etsin. Enbiya, o günün şiddetinden dizleri üzerine oturup, «Nefsî, Nefsî!» diyecekler. Allahı otururken de zikir eyle. Allah da seni zikir eylesin. Yanın üzerine yatarken de Allahı zikir eyle! Yarın amelinde başbaşa kalacak, seni kabre yanın üstüne yatıracaklardır. O vakit de Allah seni zikir eylesin. Allahı unutma. Daima hatırla ve onu zikri kesir ile zikir eyle. Allah celle:

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرْكُمْ

(Fez kürüniy ez'kürküm)

Bakara sûresi: 153

«Beni zikir ediniz ki, ben de sizi zikir edeyim» buyuruyor.

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

(Lein şekertüm le ezidenne küm)

İbrahim sûresi: 7

«Eğer siz şükrederseniz size ziyadeleştiririm.»

Nimetime şükür ediniz ki, size nimetimi ziyade kılayım buyuruyor.

إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ

İn tensurullâhe yensuruküm.

Muhammed sûresi: 7

«Eğer Allaha yardım ederseniz, o, size yardım eder.»

Dinime yardım edin ki, size yardım edeyim buyuruyor.

Zikir, mücerret esmai-ilâhiyyeyi okumak değildir. Bilâkis zikir, her işinde Allahı unutmamaktır. Her ne kadar, sen Allahı görmüyorsan, Allahın seni gördüğünü bilmendir.

Şükre gelince; «Şükür yarabbi!» demekle şükür yerine getirilmiş olmaz. Vücudun şükürü, hakka ibadet kılman, malın şükürü ise zekât, sadaka ve karşılıksız Allah için ödünç vermen, yoksullara ve açlara yardım etmendir. Malında iktisada riayet etmen israftan kaçınmandır. Güzelliğin şükürü ise İffet ve ırzını muhafaza etmendir. Bütün bunlar, Allaha şükürün fiilen ifadesidir. Allahı zikir eden, nimetine şükreden bayram etti.

Allahın dinine yardıma gel; malını, mülkünü, canını Allah yoluna feda et ki, böyle yapan babalarımızı Allah, nusret ve yardımı ile muzaffer kılıp, düşmanına karşı sabiti kadem eylemiştir. Allah dinine yardım eden, dünya ve âhirette bayrama ermiştir. Dünyada zilletten kurtulup, aziz olmuşlar, âhirette de cennete girip bayram etmişlerdir.

Musibetlere sabır edenler, nefsin isteklerine muhalefet edip ibadete sabır edenleri tebşir et, müjdesine erenler bayram ettiler.

Şimdi, gelelim Ramazanı-şerifte Allahın sevdiği sıfat ile sıfatlanıp, orucunu tutan mü'minlere verilen müjdeye: Her ibadete, cennetin bir derecesi verilir. Oruç tutan âşıklara verilecek mükâfât-ı-ilâhiyyeyi ise, Allah, gizledi. Bunun ne olduğunu bildirmedi.

İbni-Mesud radiyallahu anh, Resûller Resûlünden rivayet ettiler: Oruç tutan mü'minler, bayram gününe erişip, bayram namazını kılmak için çıktıklarında, Allahu zülcemâl, meleklerine hitaben; «Ey meleklerim! Emrime mûti olan, emrimi tutan kullarım benden yaptıkları ibadetlerin ecrini istiyorlar. Sizler şahid olun, bu kullarına yaptıkları amellerinin dereca-

tına göre fazlu-keremimden ecirler ihsan ettim. Kimini, mağrifetimle, kimini cennetimle, bazısını cemalimle mükâfatlandırdım.» der. Ümmeti-Muhammed hakkında bu iltifatı-ilâhiyeyi işiten melekler bizlere hitaben; «Ey ümmeti Muhammed! Müjde sizlere; evlerinize sevinerek dönünüz. Günahınız af oldu. Seyyiatınız hasenata tebdil oldu» müjdesini verirler. O vakit, Allahu zülcemal vel-ikram hazretleri: «Ey has kullarım benim rızam için oruç tuttunuz. Benim lûtfumla iftar ettiniz. Evlerinize dönünüz, sizleri affettim. Sizleri cennetime lâyük kıldım.» buyurur.

Tabîî, bilen - bilmeyen bir olmadığı gibi. Allahın emrini tutan ile tutmayan da bir olmaz. Bu hitabı-izzet, bu iltifatı-ilâhi, Rabbilerine kul olanlar içindir.

Ramazanın evveli rahmet, ortası mağrifet, sonu da nârdan âzâd olmaktır. Resûl aleyhisselâm bir hadisinde, Günah irtikâp edip, nâra müstahak olduğu halde, Ramazan'a hürmet eden, kimselerden erişip, nâra müstahak olanlardan altıyüz bin kişi nârdan azad olur. Bu afüv böylece leyle-i-Kadire kadar devam eder. Leylei-Kadir olduğunda, Leylei-kadirden bayram gününe kadar, her saatte; ramazandan kadir gecesine kadar af olan miktar kadar af olunur ki, bu affın ve mağfiratin en azı cehennemden azad olmaktır buyurmuştur.

Ey mü'minler! Ramazanın ne mübarek ay, bayramın ne mübarek gün olduğu anlaşıldı mı? Hangi ümmet bu nimete erdi? Bunlar, bu lütuflar hep bize, ümmeti Muhammededir. Bu bayram, Hak yolda yürüyenlerindir.

Agâh olunuz, uyanınız. Rabbilerine iyman edip, Rabbilerinden mağrifet ve sevab ümid ederek, ramazanda gündüzleri oruçlu sâim, geceleri kaim olup teravih namazını kılanlar, zekâtını verip fukarayı sevindirenlerin erdiği devlet, vâsil oldukları rif'ate ve nimete bakınız.

Bir insan, kırk senede kemâle erişip beş kuruşluk bir kurşunla yok olduğu gibi bir kişinin kırk senede kazandığı şânı şerefi bir edepsizlikle mahvettiği gibi bayramdan sonra, Allahı unutarak ve ona isyan ederek, nefsimizi şeytana esir ederek elimize geçen bu devleti heba etmeyelim! Tekrar dalâlete, isyana ve günaha batarak, bu devleti elimizden kaçırmayalım. Ya varız, ya yokuz: Bu nimetten sonra iblise uyanlara şaşılır.

Af oldun! Tekrar şeytana uyararak, ramazandan evvel işlediğin, Allahın sevmediği, Peygamberin iğrendiği kötü amel-

lere ve isyan çukuruna düşerek helâk olmaya mı gideceksin? Belki, bu ömrünün son ramazanıdır. Belki de, bu içinde bulunduğun bayram, en son bayramdır. Geçen bayram, birçok ahbabımız, belki anan, belki baban, kardeşin sağ idiler. Bu bayram, onlar yok! Belki de bir daha bayrama bizler de yeti-
semeyeceğiz. Biz fâniyiz, bâki Allah.

Böyle fâni olduğumuzu bildiğimiz halde, bâki olan Allaha nasıl isyan ederiz? Biz zayıfız, o kavi. Bu zayıflığımızla Kaviyyül-Aziz olan Allahın emirlerine isyan edip gazabı-ilâhiyyesine düşmemeliyiz. Akil olana lâyük olan da budur.

Bu ramazan bayramı, cehaletimizin son bayramı olmalıdır. Bundan sonra, Allaha isyanı değil, itâatımızı arttırmalıyız. Temiz bir takvâ elbisesi giydik. Affı mağrifet tâcını başımıza koyduk, Cehennemden kurtulduk, nâr'dan azad olduk. Bunları, hemen çirkâb-ı dünya ile kirletmemeliyiz. Bak; Sultanı enbiya ne buyuruyor, bizleri irşad ediyor:

«Bayram günü olduğu vakit; Şeytan bir sayha vurup, ordularını başına toplar. Onlar ne için toplandıklarını kendisinden sual ettiklerinde, gazablı, mahzun ve mükedder olarak: Görmüyor musunuz? Allah, ümmeti Muhammedi Affetti. Haydi, dünya üzerine dağılınız! Onları şehvet, içki ve Allahın sevmediği sair işlerle oyalayıp yoldan çıkarınız. Onları, namazdan alıkoyun, zikrullahtan men'edip kötü huylara, çirkin alışkanlıklara döndürün. Gazabı-ilâhiyyeye uğrayıp ehlinâr'dan olsunlar» diye tenbih edip, emirler vererek insan oğullarının başlarına musallat eder.

Abdî-has olanlar; ramazanları kabul olunanlar, bu işva-ya kapılmayıp, tekva elbisesini sırtından çıkarmazlar bu temiz elbiseyi çirkâbı-dünya ile kirletmezler. Ramazanı kabul olmayan, hemen ibislere uyarak, aftan sonra tekrar azaba müstehâk olur. Akil olup, âkibetini düşünen, ölümünü hatırlayan kimse için lâzım olan, nefsinin arzularına uymayarak, onu Allahın men'ettiği şeylerden koruyup, daima taatülâhiyyeye devam ederek temiz bir ömür sürüp dünya ve âhiretini kazanmaktır.

Sultanı Resûl efendimiz : «Bayram günlerini hayırlı ameller ile süsleyiniz. Sadaka, dua, istiğfar, gönül alma ve Kur'ân okumakla tezyin ediniz, fenalıklardan kaçınınız. «Birri takvada» bulununuz. Tesbih, tehlil, tevhid ile meşgul

olunuz. Zira, o gün Allah sizleri günahlarınızdan temizledi. Sizin dualarınızı kabul buyurup, sizlere rahmet nazarı ile nazar ediyor.» buyuruyorlar.

HİKÂYE

Evliyaullahtan Abdullah oğlu Salih; (Allah sırlarını takdis etsin) Bayram günü bayram namazından evine döndüğünde, uzun uzadıya ağlar, müteessir olurmuş. Bu hüznünü görüpte, sebebini soranlara; «Rabbim bana oruç tutmamı, namaz kılıp zekât vermemi emr etti. Ben de, oruç tuttum, namaz kıldım, zekât verdim. Acaba Rabbimi razı edebildim mi? Bu yaptığım ibadeti ve benim kulluğumu beğenip kabul buyurdu mu?» der, ağlamasına devam edermiş.

«Bu gün, bayram ve sürür günüdür, mahzun olma!» di-yene de «Benim bayramım bu gün değil; Rabbimin benden razı olduğu gündür dermiş.» Onun, Mescidde daima kenarda oturmasının sebebini soranlara «sâiller, dilenciler kenarda oturur, ben de Rabbimin sâiliyim, dilencisiyim» dermiş.

İnsan, tuttuğu oruca, kıldığı namaza, verdiği zekâta güvenmemeli! Bakalım; Rabbine lâyük oruç tutup, namaz kıldın mı? Tuttuğun oruç, kıldığın namaz indi-ilâhide kabul oldu mu? Hele, zekât, sadaka! Kimin malını kime veriyorsun? Bir düşünelim! Zengin olan kişi, Allahın vekilharcı. Fakirler ise, Allahın iyâli gibidir. Kimin malını, kime verdiğini anladın mı? Zekât veriyorum diye böbürlenmeyelim. Bir gün Allah seni kendi vekilharçlığından azledebilir.

Bayram günü olduğunda, cenabı Hâllakı Kerim meleklerine, kürre-i arza inmelerini emir eder. Melekler de müslüman beldelerine inip şu müjdeyi ümmeti Muhammede tebliğ ederler: «Ey ümmeti Muhammed! Kerim olan Allahımızdan, ecirlerinizi yâni mükâfaatlarınızı almak üzere, Allahın evi olan mescitlere, camilere geliniz!»

Mü'minler camilere varıp ibadetlerini, bayram namazlarını kılıp; Barigâhı ahadiyyete ellerini açtıklarında; Allah celle hazretlerinin meleklerine hitaben: «Ey meleklerim! Şahit olunuz benim rizam için oruç tutan mü'minlerin oruçları-

nı kabul ettim. Onlardan razı oldum ve oruç tutanları mağfi-
ret ettim» dediğini sevgili peygamberimiz haber verip, biz-
leri sürura gark etmektedir. İşte, böyle tebşiratı alanlar bay-
ram yapsın.

Bayram günleri, mahşer gününe benzer. Tabii, ehli-ba-
siret için böyledir. Göz sahibi olanlar, âhirette bayram yap-
caklar ile o dehşetli günde felâkete uğrayacakların ahvâlini
dünyada, bayram günlerinde görebilir. Bayram günlerinde,
bir takım insanlar görürüz. Yaya yürürler. Bazıları ata, bi-
siklete, otomobile, bazıları ise arabaya binerler. Bazıları sa-
kat olup yerde sürünürler, bazıları âmâ olup yollarına zor
ile devam edebilirler. Bazıları güzel kumaşlardan elbise gi-
yip, bazıları çıplak, bazıları yalınayak, bazıları ise yırtık el-
biseleriyle dolaşırlar. Yaya gidenler, Kabrinden mahşere yaya
gidenlere teşbihtir, bineklere binenler, kabirden kalkan müt-
tâkilere benzer ki, Allah sure-i Meryem'de:

وَنَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًا

(Ve nahşür-ül-müttekiyne ilerrahmâni vefda)

Meryem sûresi: 85

**O gün, müttekileri bineklere bindirip, Allah'ın nezdinde
toplayacağız.** Yani, Allah'tan korkan, Allah'ı seven, Onun
emirlerine itaat ve ihtimam gösterenlere, mahşere gelebilme-
leri için binekler göndeririz, buyuruyor.

Yerde sürünenler, kâfirlerin haline benzer ki, kıyamette
kâfirler kabirlerinden kalktıklarında, yılanlar gibi yerlerde
sürüne sürüne mahşere geleceklerdir. Yolunu zor bulup, güç-
lülle yürüyen âmâlar da; Kur'anda irâz eyleyen âsilere ben-
zerler. Zira, bir kimse, zikri ilâhî olan Kur'andan yüz çevirir-
se; yarın kıyamette onun âmâ olarak hâşr edileceğini Kur'-
anı-Kerim haber vermede:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ

مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ آغْمًى ﴿١٢١﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٢﴾

قَالَ كَذَلِكَ أَنْتَ إِبْرَاهِيمَ النَّبِيُّ أَنْتَ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنشَى ﴿١٢٣﴾

Ve men â'rada an zikriy fe-inne lehû ma'iyşeten danken ve nahşürühû yevm-el-kıyameti â'ma. Kale Rabbi lime haşterteniy â'ma ve kad küntü, basıyra - Kale kezalike etetke âyatünâ fenesiyyetâ ve kezalikel-yevme tünââ.

Tâ-hâ sûresi: 124, 125, 126

Meâli kerimi : Her kim, benim zikrimden veya Resûlüm-den yüz çevirirse, onun yaşayışını dar eder ve onu kıyamet günü kör olarak haşrederiz. O: (Yâ Rab! Beni neye kör olarak haşrettin? Halbuki, ben dünyada görür idim.) diyecek. Allah diyecek ki, cezan böyledir. Sana dünyada âyetlerimiz geldiği halde, sen onları unuttun ve onlardan yüz çevirdin. Bugün, sen de öylece unutulacaksın.

Güzel elbise giyenler ise, âmalı-saliha erbabına misaldir. Zira, iymân edip, âmalı-salihada bulunan mü'minlere, kabirlerinden kalktıklarında cennet elbiseleri giydirilip, cennet tamları ve cennet şarapları ikram edilecektir. Çıplak olanlar ise, dünyada zengin olup hasisliğinden bir müslümana iyilik etmemiş, zekât vermemiş, yardımda bulunmamış olanlar veya namazı, kılıp, orucu tutup, zekâtı vermiş fakat kiminin ırzına, kiminin namusuna tecavüz etmiş, kimini dövmüş, kimini ayıplamış kimselerdir. Hak sahipleri, haklarını alıp, bu adam iflâs etmiş, çırıl çıplak kalmıştır. İşte bayramda mah-

zun olarak gezenler, bu sıfatlara bürünen kişiyi temsil ederler.

Bayram günü aç gezenler de, dünyada orucunu tutmamış, aç kimseleri doyurmamış oldukları için mahşerde aç ve susuz olanların misalidir. Bunlar, teşbihtir ve ârif olana kâfidir.

Bayram günü, bazılarının gülüp oynayıp, ferahlanmaları; mahşerde defterini sağ taraftan alanlara; bazılarının ağlamaları, mahzun olmaları, kitaplarını sol ve arka taraftan alanlara benzer. Tabii, bu görenedir, köre nedir köre ne? Bayramda, ibret nazarı ile nazar eyle, bunları görüp mahşeri hatırla!

**Mûtû kable ente mûtû sırrını fehm eyleyen,
Haşrı, neşri gördü bunda, nefhai-sûr olmadan**

O gün için hazırlan! O gün için tedarikini gör! Sonra, ağlamanın faydası olmayacaktır.

**Aldanma azizim, bu dünyanın nakşına, nakkaşına
Hazret-i Âdem gibi, girsen hezâran yaşına,
Âkibet gelirsin, şu musalla taşına,
Kapatırlar seni bir hali harabe yalnız.
O karanlık gecede, kendine bir dost ara, bul!**

Bayram günleri; bazı kimseler için, bâ-husus fukara için musiybet günüdür. Hapislerde, hastahanelerde, gurbette olan bayramdan zevk duyar mı? Belki bunlar için bayram bir musibeti-âzimedir. Böyle günlerde; hapisleri, hastaları yoklamalı! Kimsesiz kalan ihtiyarların gönlünü almalı, gurbetteki garipleri bulup onların hatırlarını sormalıdır. Hele, evvelden bolluk refah görüp, sonradan fakrı zarurete düşenlerin ve hiçbir şeyi olmayan fukara, yetim ve dulların ve hasta olan ihtiyarların ve ulemanın, salihlerin ve âbitlerin gönlünü yapıparak Allah rızasını kazanmalıyız. Yetimler giydirilmeli, açlar doyurulmalıdır.

Malına, câhına güvenme! Yetime merhamet elini uzat, iyi bil ki, bu yetimin, arkasından ağlıyan anası, saçlarını koklayacak bir babası vardı. Onlar da ana-baba sevgilisi idiler. Onlar ağladığında, onların yasına yas tutacak bir kalb ve göz

bulunuyordu. Sen, şimdi yetimi hor görme! Belki, yakın bir zamanda sana ölüm gelecek ve bir dahaki bayrama, senin de sevgili yavruların yetim kalacaktır. Bu bayram olmasa, bir daha bayrama... Muhakkak bir bayram, senin de sevgili yavruların, seni bulamayacaktır. Bu bayramda sen nasıl ana ve babanı bulamadınsa, onlar da bir bayramı mutlaka sensiz kutlayacaklardır. Yetim bahsine ait hikâyeyi, onuncu İrşad risalemizden okuyunuz.

Bayram namazından evvel, mutlaka sadakai-fıtır verilmelidir. Mezhebimiz olan Hanefiyye'ye göre, sadaka-ı fıtır nisâba malik olanlar verir, amma sen takva üzere ol, bu küçük yardımı vermemezlik etme! Zira, namazın noksanını sehvi-secde ikmal ettiği gibi, orucun noksanlarını da sadakai-fıtır tamamlar. Çoluğunun, çocuğunun fitrasını bayram namazından evvel fukaraya ver! Bayram namazından evvel verirsen, bu sadaka ile büyük ecre nail olursun.

Hz. Osman radiyellahu anh efendimiz; lî-hikmetin, bir ramazan fitrasını fukaraya, bayram namazından sonra verdi. Resûl aleyhisselâma gelip, fıtrasını bayram namazından sonra verebildiğini söyleyince, Efendimiz : «**Ey Osman! Bu zamanda verdiğin fıtra ile birlikte bir de köle âzâd etsen, yine de bayram namazından evvel vereceğin fitrenin sevabına nail olamazsın.**» dediler. Buna binaen, fitreyi bayram namazından evvel vermelidir.

Ramazanda her ibadet böyledir. Bayramdan evvel verilen beş kuruş sadaka, ramazana hürmeten beş lira sayılır. Bayramdan sonra verilen beş kuruş ise elli kuruş sayılır. Defteri âmale öylece yazılır. Ramazanda bire yüz, ramazandan sonra bire on'dur. Allah dilerse kat kat ecirler, sevaplar yazar.

Bayramda müslümanların yapacağı vazifeler şunlardır : Hamama gidip gusül etmek, yahud evinde yıkanmak. Yeni, yahut temiz elbise giymek. Camiye giderken, güzel kokular sürünmek. Tekbir getirerek camiye gitmek. Ramazan bayramı ise, camiye giderken imsakten sonra tatlı bir şey yemek. Kurban bayramında ise, hiç bir şey yemeyip, namazdan sonra, kurban eti ile iftar etmek lâzımdır. Böyle yapmak sünnettir. Ramazan bayramı ise, camiye giderken mutlaka tatlı bir şey yemek lâzımdır. Bayram namazı niyetine evden çıktığında yüksek sesle tekbir etmek lâzımdır. Bu, cerhen olacaktır. Fa-

kat beldemiz de, yüksek sesle, cerhen tekbir etmek âdet olmadığından, tekbiri kendi duyacağımız şekilde getirmek lâzımdır. Mümkünse, bayram namazı için camiye gittiğimiz yol ile döndüğümüz yol başka olmalıdır. Zira, yerler, toprak ve taşlar, yevmi kıyamette bizler için şahidlik edeceği, haberlerde varid olmuştur. Ziyaretlere biraz geç başlamak, hattâ bayramın birinci günü öğleden sonra, ikinci ve üçüncü günleri ise, sabah ondan sonra başlamalı. Yemek vakitlerinde ziyaret edeceğimiz hane sahiplerini iz'aç ve rahatsız etmemeliyiz. Tabii, bu ziyaretlerde bulunmak keyfiyeti ziyaret edilecek kimselerin uzaklığı, yakınlığına bağlıdır. Ziyaretlerde, çok fazla oturmamak, ziyarete gittiği haneye, eli boş gitmemek, ufak da olsa bir hediye götürmek, ve bir yeşil yaprakla da olsa mutlaka hane sahibinin muhabbetini kazanmalıdır. Dargınların barışması lâzımdır. Ana ve babalarımız öldü iseler, onların sevdiklerini ziyaret şarttır. Böyle yapmakla, onların hâtıralarına hürmet edip, onların ruhlarını şâd etmiş oluruz. Hocalarımızı, hısım akrabayı ziyaret etmek her halde lâzımdır. Uzakta iseler mektup ve tebrik kartları ile hatıralarını sormak, bayramlarını tebrik etmek âdâbı-islâmiyededir. Ölmüşlerimizin kabirlerini ziyaret etmek, ziyaret esnasında onların hâtıralarını anmak, sağlıkta oldukları gibi kabirlerinin yanlarında oturup, bir miktar Kur'ân okuyup, âkıbetimizi düşünmek, yakın bir zamanda bizleri de buraya getirip, a'mâlimize başbaşa kalacağımızı tefekkür etmemiz lâzımdır. Kabirlerin üzerindeki otları koparmamalıdır. Zira, bu otlar, Allahı zikr eder. Bunların bu zikrinin, kabirde yatanlara faydası vardır.

Kadınlarımızın, yalnız başına kabristana varmaları caiz değildir. Birkaç hanım bir araya gelip kabirleri ziyarete gidebilir. Ölülerimizin ruhları için sadaka verip, Allah rızasını tahsil ederek hasıl olan ecir ve sevabını ruhlarına bağışlayıp, ölülerimizin ruhlarını şâd etmemiz lâzımdır. Hele, yapılan bu hayırlar, bayram ve cuma günlerinde olursa, hasıl olan sevab dil ile tarif edilemez. Ramazan bayramında bir kimse, baba ve anasının kabrini ziyarete gitse, her adımına bir hase-ne yazılır.

Ana, babası sağ iseler; yahud ikisinden birisi sağ ise; ellerini öpüp, gönüllerini alıp, onlara ihsan etse, alınlarından öpüp ikrâm etse, Allah böyle yapan evlâda cennetini ihsan ve ikram eder. Ana ve babasına karşı, bu hakları yerine ge-

tirmez ise, bu nimeti-ilâhiyyeden Allah o evlâdı mahrum edip, nârına atar.

Bayram günü, bir kimse fakire ikram ve ihsan etse, Allah da ona ikram ve ihsan eder. Bir kimse, böyle bir bayram-gününde kapısına gelen, kendisinden yardım talep eden bir fakiri mahrum etse, Allah o kimseyi nimetinden mahrum eder, ona âhirette merhamet nazarı ile nazar edip afvı mağ-firetine lâıyk kılmaz.

Bir kimse, bayram gününde bir fakirin canı istediği bir yemeği pişirip ona yedirse, Allah celle hazretleri fakire ik-râm eden o kimseye, yarın âhîret gününde yakut ve inci ile süslenmiş bir saray hediye eder, cennet nimetleri ile o kim-seyi nimetlendirip kendisine in'âmı ihsanda bulunur.

Bir kimse, bayram namazını kılıp, mescidden çıktıktan sonra, ramazandan evvelki kötü âdetlerine dönmeyerek, ra-mazanda aldığı ahlâk-ı islâmîye üzre temiz bir mümin ola-rak hareket ederse, günahlarından anadan doğduğu gün gibi tertemiz olur. Mescidden evine gelinceye kadar da her adı-mına on hasene yazılır.

Bir kimse, bayram günü bir fenalık yapar ise; Allah o kuluna hitaben: «Seni, ramazanım hürmetine affettim, suç-larını bağışladım; nârımdan âzâd ettim. Benden utanmadan nasıl fenalık ediyorsun? Halbuki, ben senin her yaptığını görüyor, her fikrini biliyor, her sözünü işitiyorum» der ve o kula rahmet nazarı ile bakmayıp, gazab nazarı ile nazar eyler. Rahmetinden uzak olur, tekrar cehenneme müstehak olur.

Allah celle, o günde isyan eden kula hitaben: «Ey âsi kulum! Ben, seni rahmetime dahil ettim. Sen ise, nâra girmek istiyorsun. Ben, seni kulluğumdan kovmak ve kullarımdan ayırmak istemiyorum. Sen, benden uzaklaşmak istiyorsun. Ey bana isyan eden kulum! Bu yaptığın isyana tövbekâr ol. Bana rüçû eyle. Yine seni af edeyim, günahlarını bağışlaya-yım.» der.

Bir kimse, bayram gününe, hürmeten, evinin nafakası-nı çoğaltır ise, Allah da o kuluna bereket kapılarını açar, fak-rü-zaruret kapılarını kapar. Dünya ve âhirette mesrur eder.

H İ K Â Y E

Abbâsi halifelerinden Harun-Reşid; bir bayram günü, padişahlara mahsus gayet süslü müzeyyen elbiseler giymiş.

atına binmiş, sokağa çıkmıştı. Askerler, sultanın yolunu açıyor, halk kendisine tezahürat yapıyor, bu müzeyyen, süslü elbiselere hayran hayran bakıyordu. Bu sırada, Behlül-Dânâ, sultanın önünü kesip, şu mealde olan birkaç beyiti okuyup. Harun Reşid'i ve dolayısıyla bizleri irşâd eyledi. Beytin mâ-nâsı şu idi :

**Yeni ve süslü elbiseler giymek bayram değildir.
Bayram, Allah'a kul ve Rabbine âgâh olmaktır.
Bayram, burada mülk sultanı olmak değil;
gönül sultanı olmaktır.
Mülk sultanları unutulur, gider. Gönül sultanı
unutulmaz!
Bayram, kıyamette azabı-ilâhiden kurtulmaktır,
Koku sürünmek bayram değil, günahına nadim olup
Tövbe edip bir daha o suçu yapmamaktır.
Bayram, ata binmek değil, hatâları terk etmektir.
Bayram, sultan olup taht üstüne oturmak değil,
O korkunç sıratı geçip, cennet tahtlarına oturmaktır.
Bayram, saraylarla, saltanatla iftihar etmek değil,
Karanlık kabri nurlandırmak, a'mâli-sâliha ile techîz
etmektir.**

dediğinde, Harun Reşid ağlamıştır.

Bayram günü, güler yüz göstermek, sürûrlanmak islâm şîârındandır. Ebu Bekir Radiyallahu anh diyor ki: Bir bayram günü, kızım Ayşe (Radiyallahu anhâ hazretlerinin) odasına vardığımda, iki cariye ellerinde defter olduğu halde, islâm bahadırlarına ait beyitler söylüyor, el vuruyor, def çalıyorlardı. İslâm kahramanlarının medhine dair kasideler söylüyorlardı. Onların şecaatini anlatan beyitler okuyorlardı. Resûl aleyhisselâtü vesselâm da orada idiler. Elbisesine bürünmüş, yüzünü örtmüş ve sedire uzanmıştı. İçeri girdiğimde, def çalan kadınları ve kaside okuyan cariyeleri men'etmek istediğimde, efendimiz yattıkları sedirden doğrulup, mübarek yüzünden örtüyü kaldırdı ve bana hitaben: «Ya Eba Bekir! İlişme onlara, bırak def çalıp eğlensinler. Bu gün bayramdır. Bu gün sevinç ve sürur günüdür. Her kavmin, her dinin bayramı vardır. Bugün de bizim bayramımızdır. Bizim bayramımızda, sevincimizi belli etmek şeairi islâmdandır.» buyurdular. Bu anlattığım kıssayı, «Şerhi Mişkât» ve «Tac» isimli hadis kitapları zikr etmektedir.

Fitresini verene, Allahın şu on nimeti ikram edeceğini efendimiz şöyle haber vermektedir :

«Sadaka-i-Fıtr; cesedi gûnahtan temizler.

Sadaka-i-Fıtrı veren; nârdan âzâd olur, orucu makbul, ameli mebrur olur.

Sadaka-i-Fıtrı verene fazl-ilâhî ile cennet itâ olunur, kabrinden emin olarak kalkar. Yaptığı â'mâli-salihinin kabulüne sebep olur. Kıyamette, şefâatime nail olur, sıratı yıldırım gibi geçer, mizanda hasenât kefesi ağır gelir. O kulun ismi, şakiler defterinde kayıtlı ise, ismi bu divandan silinip, saidler divanına kayd olunur.» Bu kadar küçük bir hayırla, nasıl olur da, Allah böyle büyük dereceler veriyor deme! Allah celle, baha Allahı değil; bahâne Allahıdır. Yâni kulunu affetmek ona ihsan etmek için ufak bir hayırlı fiili bahane eder.

Bir kimse, ramazanda bir ay oruç tutsa, bayramdan sonra bu bir aya, altı gün daha oruç tutarak eklese, otuzaltı gün eder. Allah celle bir hayıra on hasene verdiği göre, üçyüz altmış gün oruç tutmuş sevabını kazanır. Dört gün kurban, bir gün Ramazan bayramı olmak üzere beş gün bayramdır. Bir sene üçyüzaltmış beş gün olduğuna göre, böyle yapan kimse, bütün seneyi oruçlu geçirmiş olur. Ramazan bayramının birinci, kurban bayramının dört günü, oruç tutmak haramdır. Ramazanda oruç yemek ne kadar günah ise, bu beş günde oruç tutmak da o kadar gûnahtır.

Yukarıda söylediğimiz bir ay ramazan, altı gün şevval orucunu tutan, bütün senesini oruçlu geçirdiğine dair hadîs-i şerfi, «Müslim» isimli kitabda, Eba-Hureyre rivâyet etmektedir.

Akıllı olan bu altı gün orucunu ramazan orucuna ekliyerek tutar ve bütün senesinin günlerini oruçlu geçirmiş olur. Rabbisinin rızasını kazanır.

Yarabbi! Bizleri, şeytanın iğvasından, insan şeytanlarının belâsından, nefsimizin şerrinden, yüze gülen düşmandan koru! Bizi, has kullarından eyle! Bizi, kulluğundan kovup, kapından tard eyleme! Bizleri, şakilerden kılma! Âhiru-âkibetimizi hayr eyle! Son kelâmımızı kelime-i tevhid, Kur'an-ı mecid eyle!

Bî-hürmeti seyyidil-mürselin. Vel-hamdü-lillâhi-rabbil-âlemin. El fatiha.

Muzaffer OZAK

Nüş ettir şarabı aşkın,
O zaman bizler bayram edelim.
Nasib et, lütfi ile meşkin;
O zaman bizler bayram edelim.

İymânda daim et bizleri,
Göster, görülecek yüzleri,
Duyur işitilecek sözleri,
O zaman bizler bayram edelim.

Tâatta geçir ömrümüz,
İymânda göçür bendimiz,
Nur eyle Kur'anla kabrimiz,
O zaman bizler bayram edelim.

Mahşerde ak et, yüzümüz,
Mizânda güldür özümüz,
Tevhidle süsle sözümüz,
O zaman bizler bayram edelim.

Habibine komşu eyle hemen bizleri,
Sevindir giryân olan yaşlı gözleri,
Nurlandır, sevindir kara yüzleri;
O zaman bizler bayram edelim.

Sıratı geçir bizi yel gibi,
Göz yaşım çağlar sanki sel gibi,
Muhammedim kokar penbe gül gibi,
Kavuştur Muhammede bayram edelim.

Cennet evine lütfet girelim,
Bizler habibine aşk ile varalım,
Kerem et, cemalin bir kez görelim,
O zaman bizler bayram edelim.

**Gün be-gün arttır kemâlin,
Aşki'ye lûtfet cemalin.
Küffarın göster bize zevâlin,
O günde bizler bayram edelim.**

Muzaffer OZAK

İ R Ş Â D

ONYEDİNCİ DERS

M Ü N D E R E C Â T :

Kur'anın inzâl olduğu mübarek ay Ramazan, bu ayda Ümmeti Muhammede yapılan ihsan ve ikramlar, Hz. Ömer'in müslümanlığı kabul ediş, Hz. Nuh'un kıssası ve Ramazanın indi-ilâhideki kıymeti, Ramazanın kendine hürmet edenlere şefaatinin anlatan, vazü-nasihât ve kıssaları hâvi bir risalei-mühimmedir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû âlá seyyidina Muhammed

Sallû âlá mürşidina Muhammed

Sallû âlá şemsiddûha Muhammed

Sallû âlá bedriddûca Muhammed

Sallû âlá nûr-il-hûda Muhammed.

El-evvelü Allah, El-âhîrü Allah, Ez-zâhirü Allah, El-bâ-tınü Allah, Menkâne-fi-kalbihi Allah. Fe muiynühu fi'ddarey-ni Allah, Rabbiş-rahli-sadrî ve yessirli-emrî-vahlül uhdeten min lisânî yefkahü kavli ve üfevidü emrî-ilallâh-innallahe basirûn bil-ibad.

Yerin göğün sahibi olan ulu Allah! Habibin Ahmede sâ-lat ile bizim kalplerimizi ferahlandır! Habibin hürmetine, her işimizi kolay eyle!

Mahbubun hürmetine sıkıntılarımızı gider. Ona olan muhabbetin hürmetine bizi gamdan halâs eyle. Habibine olan aşkın hürmetine, günahlarımızı af et. Onun, sana olan muhabbeti hürmetine bizi borçlarımızdan kurtar. Onun yüzü hürmetine kötü ahlâk ve akîdelerimizi islâh eyle. Habibin izzeti hürmetine tövbelerimizi kabul et, aşkı-niyazımızdan habibini haberdar eyle.

Yüzümüzün karasını sil. Ona olan muhabbetin hürmetine, düşmanlarımıza galip eyle. Habibine olan ikramın hürmetine, lisanımızın mâlâyanıyı, gıybeti, bühtanı, seb'bi ve senin rızan olmayan her türlü ahvali temizle.

Habibinin ruhaniyyetini ve himmetini bizimle beraber eyleyip her türlü dehşetten ve vahşetten bizleri emin kıl. Habibin izzetine, devletine ve heybeti hürmetine, garipliğimize merhamet eyle. Habibin nuru ile önümüzü, ardımızı, sağımızı ve solumuzu ve âhîret ile dünya hayatımızda, mevtimizde bizi zulmetten, azaptan kurtararak, nûru-Muhammedi ile yüzlerimizi ve kalplerimizi, zâhir ve bâtınlarımızı tenvir ve tezyin eyle!

Bizleri, kıyametin şiddet ve dehşetinde; kafa içinde güneşin harareti ile beyinlerin kaynadığı o şiddetli günde, habibin sancağı altında cem eyleyip, arşın gölgesinde sâlihler, âşıklar, sâdıklarla beraber cem ve haşr eyle!

Habibine eylediğin salât hürmetine, mizânda defteri âmalimizi sağ tarafımızdan atâ eyleyip, mizânımızın hayır kefesini sakil kılarak bizi mesrur ve:

(Dâhikatun müstebşirân)

(Cennetliğini etrafa müjdeleyen) zümresine ilhâk eyle!

Ölmüşlerimize rahmet, hayatta olanlarımıza selâmet, gurbette bulunanlarımıza vatana avdet nasip eyle. Her türlü felâketlerden cümlemizi halâs eyle!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

(Şehrü ramadânelleziy ünzile fiyhil kur'anü hüden linnasi ve beyyinatın minel hudâ vel furkan).

Bakara sûresi: 185

Kalbleri îyman ile nurlanmış, yüzleri Kur'anın nur'u ile tenvir olmuş, hakkın cemâline âşık, rızayı-ilâhisine tâlip, cenneti âliyatına râgıp olan âşığı sâdıklar!

Allah celle hazretleri; ahkâmı eskimeyecek olan insanlara göz mahiyetinde bir ihsanı-ilâhi, lûtfi-rabbani ve nefse şifâ, kalbe cilâ, ruha gıda olan mektubu-rabbanisinde, Kur'ânı-azîminde; bizlere, habibi-Resûlü - necibi, serdarı - enbiya ve mergûbu - hüda, şefiî - ceza, iki cihan fahri Muhammed Mustafa vel - Müctebasına Cibril-i emin vasitasıyla, yirmüç sene-

de, lüzumu halinde nâzil olan Kur'an-ı Keriminde şöyle hitap buyuruyordu:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

«Esteizü billâh: (Şehrü ramadan - elleziy - ünzile fiyhil - Kur'an)».

Bakara sûresi: 185

Meâli : Ramazan ayı öyle bir mübarek aydır ki, o mübarek ayda Kur'an-ı Kerim nâzil olmuştur.

هُدًى لِّلنَّاسِ

(Hüdey linnasi)

Bakara sûresi: 185

İşte; o mübarek kitap, insanları hakka götürür.

وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

(ve beyyinatın minel huda vel - furkan)

Bakara sûresi: 185

Helâl ile haramı, iyi ile kötüyü, benim rızam ile gazabımı, hududu-ilâhiyyemi ve ahkâmı-sübhaniyemi beyan eder. İnsanları hidayetime, rızama iletir, cennetimin, rızamın yollarını gösterir. İnsanları hidâyetime yetiştirir, Hak ile bâtil arasını fasleder, ayırır. Bu kitabımın ahkâmına sarılan, benim cennet ve cemâlime erer. Bu kitabı mübinim, öyle bir nûr ve habli-metindir ki; yaş ve kuru her şeyi bunda bulabilirsiniz; âyeti-kerime şöyledir :

وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ

(Velâ rathbin velâ yâbisin illâ fi-kitabin-mübiyn.)

En'âm sûresi: 59

Kâinatatta olan, Kur'anda mevcuttur, âşikârdır. Binaen aleyh, yarın kıyâmet gününde, hiç bir kimsenin özrü kalmaz. Zira, Kur'anda hak ve bâtil her cephesi ile tanıtılmıştır.

Mü'minler! bir denizi gözünüzün önüne getirin ki, biz denize düşmüşüz ve hiçbir taraftan kara görünmüyor. Deniz dalgalı, korkunç bir vaziyette! dalgalar ile boğuşuyoruz. Bu aralık, bir gemi geliyor, gayet sağlam. O gemiden, bir zat-ı mübarek bize bir ip atıyor, bizleri bu felâketten kurtarmak için şöyle sesleniyor: «Ey denize düşen felâketzedeler! Tutunun, attığım ipe gelin, bu gemiye sığının.» Elbetteki ipe tutunanlar, gemiye sığınanlar necata eriyor, gemiye binmeyenler helâk olup gidiyor.

İşte bu bir misal!

Bu dünyaya gelen kimse, o korkunç deryaya düşmüş gibidir. Gemi, islâm dinine misaldir. İp ise, Kur'ana remizdir. Kaptan Nebiy Aleyhisselâma teşbihtir.

Her kim ki, Kur'an ipine tutundu, geminin kaptanına kulak verip, itaat etti ve gemiye girdi ise, canını cehennem girdâbından hâlâs etti, Buna mukabil, kaptanın sözüne kulak vermeyen kişinin helâk olduğu gibi, Allah Resûllerine itaat etmeyen ve kitabı-mübine sarılmayan kimse de mahvoldu gitti.

Nuh Aleyhisselâmın gemisi, bu sözümüze delildir. Nasıl ki; o gemiye iltica eden mü'minler boğulmaktan kurtuldular ise, Allah Resûlüne itaat edenler de bu gemiye sığınıp kurtulanlar gibidirler.

Kitabı-Kerime uymayan iki sınıf kimse vardır ki, bunlardan bir kısmı ahmak olan kişilerdir. Bunlar Kur'an-ı Kerimde bulunan bunca ibretleri ve bizim dünya ile âhiretteki rahatlığımız için olan lûtfu-ilâhiyyeyi anlamazlar. Hakkın emirlerini ve nehiyelerini bir angarya sanıp, Kur'an ile ilgilenmezler. Bunlar, her ne kadar akıllı olsalar da tevfikleri olmadığından; nereden geldiklerini, niçin geldiklerini ve nereye, niçin götürüldüklerini düşünemezler. Böyle olan kişideki, akıl değil histir. Meselâ; Allah bize yıkanın, temizlenin demiştir. Biz, yıkanmaz, temizlenmezsek, Allah bu pisliğimizden rahatsız olmaz, biz rahatsız oluruz. Bunun böyle olduğunu düşünmez de, sanki Allahın bizim temizliğimize ihtiyacı varmış gibi zannedip, «Abdest ve gusûl ne imiş? Yapılması lüzumsuz...» diyen kimse, akıllı mıdır?

Allah, bizlere analarımızla evlenmeyi, kızlarımızı nikâh-lamayı, oğullarımıza varmayı ihsan-i ilâhî olarak, men'eder. Men'etmeseydi. Bu çirkin olan işleri biz de yapardık. Nitekim, enbiya gelmiyen kavimlerde bu hal görülmektedir. Size, ana-larınız, kızlarınız, ister üvey, ister kendi analarınız, kızlarınız, amcalarınız ve halalarınız, kardeşlerinizin kızları, kızkardeş-lerinizin kızları, size süt veren süt annelerinizin çocukları ve süt verdikleriniz ile evlenmek haram olmuştur. Hayvanlarda böyle bir durum mevcut değildir. Çünkü, onlar hayvandır. **İnsan** değerine sahip değildir.

İnsan, her mahlûktan üstün bir mahlûktur ve bizlere in-sanlığımızı, Kur'ân-ı Kerîm ve Resûlü-âzim öğretmektedir.

Bizden evvel geçen kavimlerden Allaha ve Resûllerine inanmayanların dünyadan korkunç azap ile kaldırdıklarını, helâk olduklarını haber veren, Kur'andır. Bizleri, emirlerle ihsan-ilâhiyyesine dâvet eden, Kur'andır. Emirlerine uyan müttakiylere ebedî hayatı vaadeden ve bildiren, Kur'andır. Bi-zi fenalıklardan, musibetlerden men'eden, Kur'andır. Bizlere rıza yollarını, saadet çaresini gösteren, bizi sevgili halikimize ileten, ebediyet nimetine eriştiren, Kur'an-ı Kerimdir.

Böyle olduğu halde, bu kitabı anlamayan ve kitabın ne dediğini anlama kabiliyeti olmayanlarla, bu kitabın kudsiye-tini bilip de inat yüzünden inanmayan, Eba-Cehil gibi inatçı kâfirlerden gayrısı, akliselim sahiplerinin; kendilerine okunan bu mu'cizeye iyman etmemeleri kabil değildir.

Zaten, ahmak ile inatçı kâfirler müstesna, her akli-selim sahibi, Kur'ana inanmıştır. Tetkik ettiği vakit, tevfiqi-rabba-ñî ile iymân edip, nûra kavuşur. İşte Allahın bu kitabı, Ra-mazan ayında, Resûli-zîşâna, Hirâ dağında inmeğe başlamış-tır ki, bu mübarek ayda yalnız Kur'an nazil olmamış, fakat Musa Aleyhisselâma verilen Tevrat, Hz. İsa, Ruhullahâ nâzil olan İncili-şerif, Hz. Davud'a gelen Zebur, Hz. İbrahime gön-derilen Suhuf ve diğer enbiya Aleyhimüsselâma nazil olan su-huflarda, hep Ramazan-ı mağfiret nişânda nazil olmuşlardır.

Görülüyor ki; Allah ile kul arasında peygamber vardır. Bunu inkâra mecal yoktur. Bu Resûller, elçiler vasıtasıyla nâzil olan semâvî kitaplar sa hep Ramazanda nâzil olmuştur. Kulları ile Allahın arasındaki bu yakınlığın başlangıcı hep

Ramazanı-mübarekte olmuştur. Zaten, Allahın bir esması da, «Ramazan» dır. Hak ile halk münasebetleri Ramazandır. Şüphesiz ki, son kitap Kur'an-ı Azimdir. Son peygamber de Muhammed aleyhisselâmdir.

«Böyle bir kitaba malik olduğumuz halde, müslümanların batılı milletlerden geri kalmalarına sebep nedir?» denecek olursa; Bu kabahat ne Kur'anda, ne de İslâmdadır. Bu kabahat, biz müslümanlardadır. Biz, kitabı-azîz olan Kur'anı geriye attık. Avrupahlılar da, Haktan nâzil olan, fakat tahrif olduğu için ve insanları geri bırakacak hale getirilmiş olan uydurma İncil'i geri atıp, ileriye gittiler. Şimdiki İncil'in ahkâmına göre, bir hıristiyana vaftiz denilen yıkanmaktan başka yıkanmak yoktur, hatta yıkanmak haramdır. Bu vaftiz denilen yıkanma ise, doğan çocuğun bir haftalık iken kilisede râhip tarafından yıkanmasıdır. Artık, daha ölünceye kadar o vaftiz suyunun çıkmaması için o hıristiyana yıkanmak haram olur. Böyle olmasına rağmen, hıristiyanlar bu ahkâmı atıp, günde bir iki defa, bazan daha da fazla baştan aşağı yıkanır-lar. Biz, müslümanların ise; günde beş kere namaz kılmak için abdest almamızın lâzım olduğu herkesçe malûmdur. Diyelim ki; dört defa da su dökmek için helâyaya gitsek ki, gitmeye de mecburuz, dokuz eder. Üç öğün yemek yediğimizde, yemekten önce ve sonra el yıkamak sünnettir. Altı defa da bundan dolayı, tamamı on beş yapar ki, bir müslümanın normal olarak en aşağıdan on beş defa el yıkaması lâzım iken, «Topraktan yaratıldık. Su ile oynarsak dağılıveririz» gibi saçma bir sözle pisliğimizi gûya mazûr göstermiş oluruz. En basitinden olan bu pisliğimiz sizce ve bizce malûmdur. Bu el yıkama ve saire, meselenin maddî kısımlarıdır. İşin bir de mânevî kısmı vardır ki, yemekten evvel el yıkadığında, maddî pislikten elini temizlediğin gibi, manevî olarak o elini helâl lokma kazanmak için kullanacağına Allaha söz vermindir. Biz, her işi Kur'an ahkâmının aksine göre yapmışız, böylece Kur'anın ahkâmı geriye atılmış. Medenî milletler ise, her işlerinde, bizim geriye attığımız Kur'an ahkâmını, onun insanlara nûr olduğunun farkına varmadan bile olsa, alıp tatbik etmiş ve işlerinde doğru, sözlerinde sadık, ahidlerinde vefâkâr hale gelmişler. Yalan söylemekten çekiniyorlar. Çalışmaktan bir an geri durmuyorlar. Eğer, işlerinden vakit bulup, Kur'an-ı Kerimi okusalar; islâm olmamalarına imkân yoktur. Şüphesiz, tevfiik Allahtandır.

Bir yandan İslâmı tetkik edemediklerinden, bir yandan da İslâm düşmanları tarafından zehirlendikleri için, bilmeden İslâm dinine hücum ederler. Bir de bizim kötü huylarımızı gördüklerinden, İslâmlığa düşmanlık için fırsat ararlar. Buna göre, bir bakıma onların dâlâlette kalmasına biz sebep oluyoruz. Çünkü, Kur'an-ı Kerimin ve insanlığın öğrendiği sıfatların hemen hepsi bizde maalesef mevcuttur. Sahtekârlık, hiylekârlık bizde. Yalan, pislik, bizde, ahde vefasızlık bizde, Allahın men'ettiği, Resûlün öğrendiği bütün kötü sıfatlar bizde, tenbellik yine bizde. Onlar, bu amelleri bizde görüp, dinimizi de böyle zannetmekte, fakat İslâmı hakkı ile okudukları vakit, hemen İymân etmektedirler. Çünkü, İslâmın çürük bir tarafı yok, fakat biz müslümanların tutulacak tarafımız da yok!

Kur'an-ı Kerime tutunduğumuz zaman, bütün dünya bizim olup, aziz olan kitap bizleri de aziz etmişti. Terk edince; girdabi belâyâ düşüp, helâk ve zelil olduk. «Efendim; hürmet ediyoruz ya hemen her evde bir Kur'an var, duvarda asılı duruyor. Öpüp başımıza koyuyoruz» dersen, senin hürmet ettiğin Kur'an değil, Kur'an-ı Kerimin kalıbıdır. Yâni, kâğıdı, mürekkebi ve mânâsının kalıbı olan harfleridir. Hürmet edelimiz, Kur'anın kalıbına hürmet edip, ruhu Kur'an olan ahkâm-ı ilâhiyyeyi ayak altı ediyor. Meselâ, yalancı olan birisi, zâhirde Kur'anın kalıbına hürmet edişini, Ruh-u Kur'ana hürmet ediyorum zan eder, hakikatte ise o kimse Kur'anı ayakları altında çiğnemektedir. Allah, cümlemizi gaflet uykularından uyandırsın. Âmin. Bi-hürmetil-seyyidil-mürselin.

Haram yiyen, rüşvet alan, rüşvet veren, faiz yiyen tefeci, kalbim temiz diyen bînamaz, namazını kılıp da zekât vermeyen sofu, vel-hasılı emri-ilâhiyyeyi yerine getirmeyen ve Allahın men'ettiği şeylerden kaçınmayan kimseler «Kur'ana hürmet» diye sadece Kur'an-ı mübinin kalıbına hürmet edip, ruhu Kur'anı ayak altı ediyorlar.

İşte, bu yüzdendir ki, biz insanlık âleminde geri kaldık. Halbuki, bir çok yerlerde Kur'an-ı şerifin ruhuna riayet kalmadığından başka, kalıbına, yapraklarına bile hürmet kalmamıştır. Allah, biz müslümanlara, bu durumumuz ile, nasıl olur da yardım eder? Zira «Sûre-i Tâhâ'da» Allah celle der ki:

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي
فَأِنَّ لَهُ مُعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١٧٤﴾

(Ve men A'rada an zikriy fe inne lehu maiyşeten danken ve nahşuruhû yevmel kıyameti a'mâ) Sadakallahulaziym.

Tâ-hâ sûresi: 124

Yâni, mâna murad olundukta; «Her kim ki, bizim kitabımızdan yüz çevirir. Biz, onu dünyada esaretle, sefaletle, rezaletle müptelâ kıldığımız gibi, âhirette de gözlerini kör olarak haşr ederiz.» buyuruyor. İsteyen bu âyetin tefsirine bakıversin.

Buradan anlaşıldığına göre, bizim geriliğimiz Kur'an-ı şerifte, İslâm dininde olmayıp, bizzat biz müslümanlardadır. Zannedersen, akli-selim sahiplerine niçin geri kaldığımızı ispat ettim.

Bizler, Muhammed Aleyhisselâma ümmet olduğumuz içindir ki, Allah celle diğer ümmetler gibi bizi, dünyadan tamamen kaldırmıyor. Kimimizi zâlim yumruğu altında, kimimizi esaret altında, kimimizi evlâtlarımıza terbiye ettirmektedir. Ama, tövbe eder tekrar ruh-u kur'ana sarılırsak; âlî olacağımızı, tekrar insan seviyesine çıkabileceğimizi Allah celle celâlûhu, kendisi vaad etmektedir.

وَأَنْتُمْ إِلَّا عُلُوفٌ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(Ve entümül a'levne in küntüm müminiyn.)

Â-i İmrân sûresi: 139

Meâli : Hakkı ile iymân ederseniz, sizi âlâ kılarım buyurmakta. Hakkı ile iymân edenleri âlâ kıldığını, tarihte de okuyoruz.

Bak; Kur'an-ı Mübiyne hürmet eden, nüfusu az, küçük bir kavim olan babalarımız, Osmanlı Türkleri, asırlar boyu bütün milletlere insanlık nümunesi oldular. Bu devletin kurucusu olan Osman beyin, Kur'ana hürmeti, kendisini ve kavmini

nasıl cihangir etti. İbret ile oku! Kur'anın hem kalıbına, hem de ruhuna sıkı sarıl! Dünyada ve ukbâda necat bul!

HİKÂYE

Osman bey, Horasan Türklerinin Kayı âşiretinden idi. Süleyman Şahın Dicle nehrinde boğulması ile, kabilesi ikiye ayrılmış, bir kısmı Horasan'a, vatani aslisine dönmüş, bir kısmı da Anadolu tarafına, Tuğrul beyin riyaseti altında gelmişti. Bu sırada, iki ordunun cenk ettiğini gören müslüman Türkler, mağlûp tarafa yardıma koşmuştu. Müslüman Türke de bu yakışırdı.

Onların yardım ettiği taraf meğerse, Selçuk Türkleri imiş. Bu yardımın muvaffakiyet ile neticelenmesi, Ertuğrul beye Eskişehir tarafında, Rum kâfirlerinin hududunda oturma hakkını kazandırdı. İşte, orada, yâni Eskişehir, Bilecik cihetlerini Nûr-u Muhammedi ile tenvir eden şeyh Edebâli ile buluşmak lûtfuna da mazhar olmuştu. Bu şeyh Edebâli kudise sirruhu, vârisi-Kâli-Muhammedi ve vârisi-hâli-Muhammediyle mevsuf bir zat idi. Hem «ilmi-zâhir», hem «ilmi-bâtın» sahibi, sâki-i-âşkı-ilâhi bir zat idi. Ertuğrul bey olsun, Osman bey olsun, Türklüğe has bir sıfat ile ulemâ ve meşayihe sevgi ve muhabbet, hürmet gösterirler idi. Zira, ulemâ-âmilin ve evliyayı kiram, vârisi-enbiya olduğundan, onlara yapılan muhabbet ve hürmet, itaat ve sevgi Resûle yapılan muhabbet, sevgi ve itaat gibidir. Resûle yapılan muhabbet, sevgi, hürmet ve itaat ise, Allaha yapılan muhabbet, sevgi, hürmet ve itaat gibidir.

«Esteizü billâh; (ve men yuti-irresûle-fekad-eta-allah).»

Mânayı şerifi : Her kim ki Resûlüme itaat etti, muhakkak ki bana itaat etti, diyor Allah.

Ulema ve evliyaya yapılan ihanet ve buğz, Resûle; Resûle yapılan buğz ve ihanet Allahadır. Müslüman Türkler, tarihen sabittir ki, ulemaya, meşayihe hürmet edegelmışlerdir. Timürlenk olsun, gök tanrıya ibadet eden müşrik Cengiz ve Hülâgu hanlar olsun, onların bile ulema ve meşayihe hürmet ettiklerini, tarihler yazmaktadır. Gelelim kissamıza; Osman

bey, Şeyh Edebâli hazretlerini sık sık ziyarete gider, ondan nasihat alır, onunla sohbet ederdi. İkisi de birbirlerini çok severlerdi. Birisi ruh, birisi ceset gibi idi. Osman bey ceset, Şeyh Edebâli ruh idi. Bir gece, Osman bey, şeyh hazretlerinin hanesinde kaldı. Çok hoş bir sohbetle geç vakte kadar oturdu- lar. Osman beyi misafir edecekleri odaya çıkardılar. Yere temiz bir yatak yapılmıştı. Osman beyi odasına çıkaran derviş: «Allah rahatlık versin!» deyip geri döndü. Osman bey, soyunup yatağa gireceği zaman, duvarda kese içinde asılı duran bir Kur'an-ı Kerim gördü. Nasıl olurdu ona karşı, Kur'ana karşı yatabilirdi, Sabaha kadar, Kur'ana ta'zimen ayakta durdu. Halbuki şer'an yatması caiz idi, fakat herkes her müsaadeyi yapmaz.

Sabahleyin, namaza çağırıldı. O binayı-ilâhının, şeyhin ardında Allaha takdim edildi yani namaz kıldı. Namazdan sonra, şeyh hazretleri ile tekrar konuştular. Yatağı kaldırmaya giden derviş, yatakta yatılmadığını görünce, keyfiyeti Hz. Şeyhe bildirdi. Hz. Şeyh, Osman beye neden yatmadığını sorduğunda: «**Aman efendim! Hatırı âlinize bir şey gelmesin, yatak tertemiz idi. Fakat, duvarda kelâmullah asılı idi. Ona karşı yatamam.**» dediğinde Şeyh hazretleri, Osman beyi alnından öptü, Kur'an-ı Kerimi ta'zim ile alıp, Osman beye bir miktar yatmasını, istirahat etmesini söyledi.

Osman bey, biraz istirahat etmek üzere yatağa uzandı, bir rüya gördü. Rüyasında göğsünden bir ağaç çıkıp, dalları doğuyu ve batıyı altına aldı. Sonra uyanıp, rüyayı Hazreti Şeyhe söyledi. Hz. Şeyh: «**Oğlum Osman! Bir teklifim var, eğer kızımı alır isen, rüyayı tâbir ederim.**» dediğinde, «**Aman efendim! bana ne büyük iltifat, kabul ediyorum!**» deyince. Hz. Şeyh: «**Oğlum! Allah sana ve evlâtlarına öyle bir mülk verecek ki, sen ve senin çocukların, padişah olacaksınız. Şark ve Garp sizin tahtı-idarenize verilecek**» dedi. Ve öyle de oldu; gördün mü Kur'anın kalıbına, kalbine ve ruhuna hürmet etmenin feyzi bereketini. İşte o ecdadımızın fethettiği yerde oturmaktasın!

**Görenedir, görene,
Köre nedir, köre ne!**

İlk vahiy efendimize nasıl vâki olmuştu? Bunun tafsilâtını Buhari-şerifin beyanına göre verelim: Zira, Kur'an-ı Azim. Ramazan ayının Kadir Gecesinde levhi-mahfuzdan, birinci

kat semaya, beytil-izzete inip, Cebrail Aleyhisselâm vasıtası ile yirmi üç yılda, peygamberimize müteferrikan indirildi. Efendimiz şöyle haber verdi: «Bana yalnızlık sevdirmişti. Ben, Hıra dağında Rabbime ibadet ediyordum. Melek bana geldi. (OKU!) dedi. Ben (Okumak bilmem) dedim. Beni kucakladı, sıktı ve bana (OKU!) dediğinde (Ben okumak bilmem) dedim. Yine beni kucakladı ve sıktı. Aynen tekrar etti. (OKU!) dedi. Ben yine (Okumak bilmem) dedim. Beni kucakladı, üçüncü sefer bağrına basıp, öyle bir sıktı ki, ve (İkra - Oku!) deyip Sûre-i İkra'dan beş âyet okudu. Bana vahyi böylece getirmeye başladı.» buyurdular.

Bu meseleyi tafsilen okumayı isteyenler, Buhari-Şerifin birinci cildinin «Vahiy» bahsine baksın.

Şimdi kalkıp da: «İslâm bizi geri bırakmıştır. diyen insafsızlara hitap ediyorum: Bir dinin ilk âyeti «OKU» emri ile başlarsa, nasıl olur o din bizi geri bırakır? İz'an ve insaf sahibi böyle söz sarfedemez.

Okumadık ise, kabahat Kur'anda mı? O, bize (Oku) diyor, biz okumuyoruz. İnsaf edelim! Zaten, Kur'an-ı Azimi okuyup da emirlerine itaat etmeyene, nehiyelerinden kaçınmayana Kur'an lânet etmektedir. Kur'anın lânet ettiği fâsık kişiler, elbette ilimden kaçır, okumaz, yazmaz. Okuyup, yazsa bile insanları kötülüğe götürüp, Allahın emirlerine mâni olur ve Allahın men'ettiği şeyleri emir eder, emirle yaptırmağa zorlar.

İşte, müslümanların geri kalması, ileri gidememesi Kur'anı okuyup evâmiri-ilâhiyyeyi yerine getirmemelerindedir. Fasıkı-fâcir kimselerin, Kur'anı sırf kendi çıkarları için ezberleyip, okumaları Kur'an ile âmil olmamaları diğer insanların akâid ve imanını üzere büyük rahneler açmıştır. Bu mukaddes kitabı mübin, böyle kişilerin kalplerinde garip bir durumdadır.

Süleymanı Derrani diyor ki: «Yarın, kıyamet gününde zebanilerin ilk evvel yakasına yapışıp cehenneme atacağı kişi, Kur'anı okuyup, Allaha âsi olanlarla, putlara tapıp Allaha şirk koşanlardır.» Resûl Aleyhisselâm efendimiz: «Bir kimse, Kur'an okur da, onun ile ânîl olmaz ise, o kimse Kur'an okumamıştır.» diyor.

İşte bizler, her ne kadar Kur'an okusak da, emirleri ile âmil olmadığımız için, onu okumamış gibiyiz. Nehiyelerini, yâni YAPMA! dedikleri yaptığımızdan Kur'an-ı Kerîmin lâne-

tine müstehak oluyoruz. Birçok müslüman milletlerinin, elinden istiklâliyeti gidip, kâfirlerin esareti altında senelerce köle olarak sürünmekte, bazıları ise bir takım zâlimlerin yumruğu altında inlemektedir. Bir milletin istiklâli gitti mi, o millet zelildir. Ölmesi, dünyadan silinmesi onun için hürriyetinden mahrum olarak yaşamaktan daha ehvendir.

Kur'an-ı mübin, bizleri nûra dâvet ediyor. Kur'an, aslında nûrdur. Kur'an, bizleri adalete çağırıyor. Kur'an, bizleri kendi nefsimize ve başkasına zulümden men'ediyor. Kur'an, bizi halıkımıza ibadete çağırıyor. Kur'an, bizi, birbirimize yardıma çağırıyor. Kur'an, bizleri insanlığa, vefaya, fedakârlığa çağırıyor. Kur'an, bizleri iki cihanda felâha, necata çağırıyor. Biz, Kur'anın bu davetlerine kulak vermeyip, dâlâlette kalmış isek, Kur'anın ve islâmın ne kabahati var? Kur'an-ı şerife kulak verip, dinlediğimiz, okuyup anladığımız ve anladığımızı hâlisen-lî-veçhillah yaptığımız zamanlar, sayıca az iken çoklara galip geldik. Zelil iken aziz olduk. Bütün dünyayı adaletimize hayran kıldık. Bir çok beldeler feth ettik. Bunları, tarih yazmaktadır.

Allah boyası ile boyanan ebâü-ecdadımızı tebcil etmekte, düşmanlarımız bile abâü-ecdadımızın adlinden sitayiş ile bahsetmekte. İşte, kısa bir zamanda, az bir vakitte Afrika, İspanya, Anadolu, İran, Hindistan ve Orta Asya'yı, Çin'e kadar ve Çin'den Viyana'ya kadar fetheden abâü-ecdadımız, buraları Kur'anın nûru ile fethedip, bizlere bıraktıkları halde; bizler Kur'anın yalnız kalıbını alıp, ruhu Kur'anı terk ettiğimiz için zillet ile buralardan kovulduk.

Zira, Nebiy Aleyhisselâmın:

(El-adlü esasül-Mülk).

hadisini, duvarlarda güzel hatla yazıp, zulümden bir an geri kalmadık. Eğer, kalıp fayda verse idi, levhadaki yazı bize faide verecek idi. «El-adlü esasül-mülk»ün mânâsı: «**Adalet mülkün temelidir.**» Bu ifâde, bir kalıp idi. Bunun ruhu ise adaleti, doğruluğu icra idi. «Allah adli emreder» âyetini okuduğumuz halde bizler zulümden el çekmedik.

(Men âle meniktesed).

Yâni, iktisade riayet eden fakir olmaz hadisini, yazdık duvara astık. Fakat israftan geri kalmadık.

(Ennecatü fısıddık).

hadis-i şerifi «Kurtuluş doğruluktur» dediği halde yalancılıktan, dolandırıcılıktan vaz geçmedik.

(En-nezafetü minel-ıyman).

hadisini levha yaptık ama ne dışımızı ne içimizi temizleyebildik. Namaz, Allaha yaklaştırır hadisini okuduk, işittik fakat sehv ile kıldığımız namaz bizi Allahtan uzaklaştırdı.

Allahü Teâlâ şöyle buyurdu:

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

(Feveylün lil musalliyn elleziyne hüm an salâtihim sâhun).

Mâ'un sûresi: 4

Mânayı münifi : Veyl olsun, azâb olsun, o sehv ile namaz kılanlara, secde edip secdesini kime yaptığını bilmeyene! Veyl olsun, o gösteriş için namaz kılan ki, onlar beşere yardımı men'eder.

Evliyaullah, şu beyitlerle bundan dört yüz sene evvel bizleri irşad eylemişlerdi, fakat uyanmadık:

Müslümanlar gönül şehri açılmaz ki, melâmet var.

Nazar kılın şu dünyaya, kıyametten işaret var;

Ne kadı adl-ı-dâd eyler, ne kayguluyu şad eyler,

Ne ümmî itikad eyler, ne imam da tamâmet var.

Kıyamet üç kısımdır demişler. Biri melhemi-Kûbra ki, bu cihanın yıkılması, Esteizübillah:

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ
وَالسَّمَوَاتِ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

(Yevme tübeddelül - ardü gayrel - ardi vessamavatü ve berezû lillâhil vahidil - kahhar).

İbrahim sûresi: 48

Yâni, arz tebeddül edince, sema çatlayıp bakırlar gibi eriyip dünyaya döküldüğü zaman, güneş dürülüp, ziyası kararınca, ay nurundan mahrum olunca, yıldızlar dökülünce; denizler kaynayınca ki, buna Melheme-i Kübra «Büyük Kıyamet» denir.

İkincisi, orta kıyamettir. Bir milletin istiklâlinin gitmesi, o milletin kıyametidir. Üçüncü kıyamet ölümdür. Ölüm, küçük kıyamettir. Bir kişi öldü mü, o, kişinin kıyameti koptu demektir, Hazreti Seyyid Seyfullah kuddise sirruh, devleti-Osmaniyyenin zulme saptığını, adalet teşkilâtının iyi çalışmadığını, halkın azdığını yakın bir zamanda yıkılacağını haber veriyordu. Tabii anlayana...

Seyyit Seyfullah hazretleri divanında:

«Yıkıldı âli Osman, Ağlasın bütün cihan!» diyor ki, kendisi Muradı-sâlis devrinde yaşamış. Tâ o devirden âli-Osmanın mülkünün yıkıldığını bu beyitlerle apaçık ifade etmiştir.

Âşık paşa tarihinde, «Bu âli-Osman ki, her işleri takva ile idi. Allah bunlara fütuhât verdi, şarkı ve garbı aldılar. Şimdi işleri, fetvaya döndü. Korkulur ki, mülkleri yıkıla!» diyor. Gördün mü? Allahın velisi nasıl görmüştür.

Kaniye kahramanı Hasan paşaya vezirlik verildiğinde, vezirlik fermanı kendine tevdi edilince, hüngür hüngür ağlayıp: «Eyvah, Devleti-âliye yıkılıyor!» demiş. Bunun sebebini sorana da «Piri paşanın, bahri ummanda muharebeler yaparak, Akdeniz'de şerefle dolaştığı ve bunca hizmetleri olduğu halde, vezaret kendisine verilmedi. Ben fakir, ufak bir palan-gayı müdafaa ettim diye vezirlik payesine nail oldum. Demek ki devlet yıkılıyor.» demiştir.

Devletlinin görüşüne bak ki, ne kadar isabetli, takdirine bak ki, ne kadar ferasetli! Tevazuuna bak ki, ne kadar âli kişi Pîri Paşanın, Tiryaki Hasan Paşanın ve şehid ve gazilerin ruhu için el-Fâtiha.

Velileri bir tarafa bırakalım! İymanı kemâle gelen müminin nazarından dahi korkunuz, zira.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ نُورَ اللَّهِ

O feraset sahibidir ve Allahın nuru nazarı ile bakmaktadır.

Zâlime kıl kadar meyl edeni cehennemın kuşatacağını Kur'an-ı Kerîm haber vermede. Zâlime kıl kadar meyl etmek şöyle dursun; bizatihi sen zâlim olmuşsun. Elbetteki bu dünyada eşyalar ile döşenmiş bir eve, bir takım insan suretindeki mahlûkları koysan, bir hafta içinde o evin halinin ne olacağı malûmdur. O evin, o eşyanın ne kabahati var? Bu sefer eski bir haneye de, medenî insanları yerleştir. Bir hafta sonra o hane tertemiz, oturulacak bir hale gelecektir.

O halde, insaf edelim! Biz, âmil olmaz isek, Kur'an-ı Şerifin, İslâmın ne kabahati vardır? İslâm ve İyman ile alâkası olmayana hitap etmiyorum. Müslümanım diyen ve ibadetinde olana söylüyorum. Günde beş defa huzuru ilâhîde el bağlayan kardeşim! Dikkat et! Ahkâmı Kur'aniye ile âmil ol! Secdegâhını bil, beş vakitte huzur-u ilâhîde okuduğun Kur'an ile âmil ol ki, vücudun nâra haram olsun! Namazında sehiv etme, yâni okuduğun Kur'anın ahkâmından dışarı çıkıp, hududu-ilâhiyyeyi çiğneme. Secdegâhını bil! Namazda kime kıyam ediyorsun, kiminle konuşuyorsun, kime rükû ediyorsun, kime tesbih, kime hamd ediyorsun. Bunu bildin mi? Kimin karşısında olduğunun farkında mısın?

İşte, kıyam ettiğin, hamdü senâ ve tesbih ettiğin, konuştuğun, rükû ettiğin, secde, tesbih eylediğin, herşeye kadir olan Allah; seni yoktan var eden, seni zelil ve âciz iken aziz eden, sana göz kulak, el ayak veren, seni yaşatan, sana rızık veren Allah, işte O yüce varlık Habibi vasıtası ile sana tebliğ ettirdiği Kur'anın emirlerine itaat, nehiyelerinden imtina etmeni istiyor. Yâni, YAP! dediğini yapmanı, YAPMA! dediğini yapmammanı senden istiyor.

İşte, istediği bu emirleri, bu nehiyeleri bizlere bildirdiği

kitabın nuzûl ettiği ay, bu «Ramazan» ayı, Kur'an ayı, Rahmet, mağfiret ve bereket ayıdır.

Resûl Aleyhisselâm buyuruyorlar ki: «Eğer, benim ümmetim bu ayda olan fazl-ı ilâhiyenin ne olduğunu bilseler idi; bütün senenin Ramazan ayı ile geçmesini Rabbilerinden niyaz ve temenni ederlerdi. Zira, bütün hasenata bu ayda kat kat ecirler verilir, tâatler makbul, dualar kabul, günahlar mağfur olur. Cennet; mü'minlere, Kur'anı sertaç edenlere müstaktır.»

Yine Resûl Sallallahu Aleyhi Vesellem: «Ramazan-ı şerifin geldiğine ferahlanan kişinin cesedi, nâr'a haram oldu» buyuruyorlar.

Ramazan-ı şerifin ilk gecesi, Allah celle şöyle buyurur: «Beni seven yok mu? Onu seveyim. Beni talep eden yok mu? Onu talep edeyim. Ramazanın hürmetine bana tövbe ve istiğfar edenî mağfiret edeyim.» buyuruyor.

Bak; Allah seni muhabbetine çağırıyor. Onun rızasını talep etmene karşılık, seni talep ediyor, seni mağfiretine dâvet ediyor. Hep Ramazanın hürmetine.

Uyan! Gafletten, gözünü aç! Neler göreceksin, bu lezzete ereceksin, bu mağfiret ayında da kendimizi affettiremezsek, hakîr ve zelil olduk demektir. Bunu böylece bil! Zira, efendimiz şöyle buyurdular: «Şu kişi, benim ismimi işitti, bana salât etmedi, o kimse, hakir ve zelil oldu». Bu salât bahsini ikinci risalemizde yazmış idik. O risaleyi tekrar tekrar oku. Yine «şu kişi hakîr oldu, zelil oldu, burnu yerlere sürüldü ki ana ve babasını hor, hakir edip, haklarını yerine getirmedi.» Yine «şu kimse zelil ve hakir oldu ki, Ramazan-ı şerife yetişti de, Allaha kendini affettiremedi» buyuruyorlar.

Kıldığın namaz, tuttuğun oruç kime biliyor musun? Allaha! Evet, Allaha! O yüce varlığa! O yüce varlık ki, seni yarattı, yoktan var etti. İnsan olarak yarattı. Başka bir mahlûk olarak seni ve beni yaratabilirdi. Herhangi bir hayvanı yarattığı gibi... «Ben böyle olmam» diye itiraz edemezdin. Keza eşek, yılan, sinek, domuz v.s. gibi hayvanları da, Allah halk ederken onlara seni şöyle bir mahlûk olarak yaratacağım demediği ve danışmadığı gibi, seni de insan yaratmış, sana sormadan.

Sana göz verdi, gösterdi. Kulak verdi, duyurdu. El verdi, ayak verdi, akıl verdi. Verdiğini de sana sormadan almak kudretine malik. Sen, mahkûmsun, zaifsin. O Hâkim, O kaviyyül-

âzim. İşte, secde ettiğin, oruç tuttuğun o ulu varlık; Ehad, vahid. Kadir, Kayyûm, kahhar olan Allah! dilerse seni bir anda yok eder. Gözünün nurunu söndürür, kulağının işitme hissini iptal edebilir. Kolundaki kuvveti, dilindeki kelâmı, ayağında-ki yürüme kuvvetini alabilir.

Hergün ölenleri görmüyor musun? Âbâü-ecdadın nereye gittiler? Dilerse, seni aziz iken zelil eder. Böyle yapmasına kimse mâni olamaz. Yaptıklarına kim mâni olabildi ki? Seni, bay iken gedâ, fakir ve yoksul iken zengin edebilir ve böyle de olacaktır.

Ölümü beyan eyledi. Dünya hayatında iken, bu böyle olmasa bile, ölümle olacaktır. Sana, senin aczini bildirmek için, gafilleri gaflet uykusundan uyarmak için, hepimizi vademiz geldiğinde öldürecek, o güzel gözlerimize toprak dolduracak, akıl durağı olan kafamızda örümcekler yuva kuracaktır. Mal, Can, Kasa, Akıl, ilim, güzellik ve kuvvet, kudret hepsi heba olur. El, ayak, kol toprak olacak. Sevgili, makam, mal, mülk ve rütbelerimiz dostlarımız yahud düşmanlarımız tarafından yağma edilecek. Sonra, bizi bir karanlık çukura sevgililerimiz kendi elleri ile koyacaklar. Bizi, orada kendi amelimiz ile baş-baş bırakacaklar. Aydınlığı yok. Yatağı yorganı toprak, yoldaşı yılan, çıyan ve akrep. Sevgililerimiz, dostlarımız bizim ile beraber oraya girmeyecekler, bizden kaçacaklardır. İnkâr eden var mı?

Bizi yine diriltip, ihya buyuracak ve mahşere sürececek olan, dünya hayatından, bize verdiği nimetlerinden hesap soracak olan Allah, mü'minlerden iyi huylu, güzel ahlâklı olan kendine kulluk, habibine ümmetlik edeni, Kur'anı-azimi kendine sartaç edeni lûtfu ile cennetine ve cemâline nail kıldığı gibi, kötü kişileri adlî ile nâra koyacaktır. İşte, Allah sana bu Kur'anı indirmiş, senden Kur'ana hürmet etmeni ve onun emirlerine itaat, nehiyelerinden kaçınmanı emrediyor.

İşte, secden, kıyamın, orucun, tesbihin, rûkuun bu zâtı-akdesedir. Günde beş defa huzuru-ilâhîde duruyor, ona ibadet ediyorsun. Her ne kadar, sen onu görmüyorsan, o seni görmekte. Uyanalım gafletten!...

Ey namaz kılan âşık! Ey Kur'an okuyan ve Allah ile ko-

nuşan sâdık! İmamı Ali kerremallahu veche, Kur'an okumanın faziletini şöylece beyan ediyor; «Bir mü'min, namazda, ayakta Kur'an okur ise, okuduğu Kur'anın her harfine yüz sevap verilir. Eğer, oturarak namaz kılar ise, her harfine elli sevap verilir. Namazın gayrısında, abdestli olarak Kur'an okur ise; her harfine yirmibeş sevap verilir. Eğer abdestsiz olarak ezberden Kur'an okur ise, her harfine on sevap verilir.»

Eğer, bu tilâvet ramazanda olursa ramazandan gayri olan zamanlarda bire on olan, sevabın ramazanda bire yetmiş, bire yüz olarak kat kat ziyadeleşeceğini ise Kur'anı-Kerimde Allah celle beyan etmiştir.

وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

(Vallahü . Yudâifu limen yeşâ'ü vallahü vâsiun aliyim).

Bakara sûresi: 261

«Allah dilediğini kat kat eder. Tefiki-ilâhi erişmeyen kimseye, Kur'an okunduğu zaman, Kur'andan birşey anlamaz. O kimseye Kur'an hüsrandır. Kur'an, mü'mine şifadır, rahmettir.»

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ
وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

(Ve nünezilü minel kur'âni mâhüve şifaun ve rahmetün lil müminiyne velâ yezidüzzâlimiyne illâ hasârâ).

İsrâ sûresi: 82

Sûre-i isrâda Allah celle: «Biz Kur'an-ı azimi mü'minlere şifâ, zâlimlerin, kâfirlerin hüsrânı artsın diye inzâl buyurduk» diye beyan ediyor.

Onun için, bir kimse ne kadar okursa okusun, ne kadar yazarsa yazsın tefiki-ilâhi olmayınca Kur'anı anlayamaz. İştir, duyamaz. Bakar, göremez.

Allah: Habibi-zisanına:

وَرَيْهْمُ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

Ve terâhüm yanzurûne ileyke ve hüm lâ yubsurûn...

Â'raf sûresi: 198

«Kâfirler, sana bakıyorlar, fakat, seni göremiyorlar.» bu-yuruyor. Nasıl görsünler? Bakmakla değil, görmekle; işitmekle değil, duymakla anlamakla! Kalp gözü kör olan, baş gözü ile baksa, göremez. Kalp kulağı sağır olan, baş kulağı ile duysa da anlayamaz. Onun için, Ümmi-Mektum radiyellahu anh'ın baş gözü âmâ idi, fakat kalb gözü gördüğü için, Resûlü-efhâm efendimizi görmüş, iman etmiş idi. Eba-Cehil ve onun arkadaşlarının baş gözleri görüp, kalb gözleri görmediğinden, iymân edememişlerdi. İçlerinden tevfiiki-ilâhiyyeye mazhar olanların, kalp gözlerine fer gelenler, sonradan iman etmişler; Hakkın sönmeyecek olan bu nûrunu görmüşlerdir. Bunlardan biri de Ömer ibni Hattâb idi.

Ömer, şecî, bahâdır, aynı zamanda çok kuvvetli bir cen-gâver ve okur yazar idi. O devirde Mısır'a, Suriye'ye, İran'a, gitmiş, gezmiş ve ticaret yapmış Mekke'nin muteber kimsele-rinden idi. Hz. Ömer radiyellahu anhin iman etmesi şöyle ol-muştu: O devirde onun Mekke'de büyük bir rütbesi var idi ve itibarlı bir zattı. Fakat, Hazreti Peygambere iymân etmediği gibi, Resûle kalben kızıyor ve onun kavmi Arabı ikiye ayırdı-ğını ilâhları yalanladığını ve putlara tapmanın hak yoldan sapmanın aleyhinde olduğunu duyuyor, fena halde öfkeleniyor fakat, düşmanlığını açıktan gösteremiyordu. Eba-Cehil gibi, alçak ve tecavüzkâr değil idi. Bir çok zamanlar, peygamberi-mize nâzil olan âyetleri dinlemiş fakat tevfiiki-ilâhî gelmedi-ğinden hiç birşey anlamamış, yüz çevirip gitmişti.

Hz. Muhammed bir şeyler okuyor ama, şiir değildi ne idi, bir türlü akıl erdiremiyordu. Bu okunanı, Hz. Ömer anlıyamı-yordu. Günlerden birgün, Eba-Cehil şöyle ilân etti: «Kavmi-miz arasına nifak sokan, ilâhlarımızı yalanlayan, kölelerimiz-le bizleri bir tutan, kavminin fakirlerini etrafına toplayan Muhammedi kim öldürür ise yüz adet kızıl deve va'ad ediyorum. Tellâllar böyle bağırıyor ve Eba-Cehilin bu va'dini ilân ediyorlardı.

Kâbe'de toplanan, eli silâh tutan bir çok kişi, bu işe gönüllü idi. Ömer de tesadüfen orada bulunuyordu. Çünkü, Mekke, bugün başka önem taşıyor, Mekke'de başka bir hava esiyordu. Eba-Cehil lâini, bu işi almak için toplanan zâlimlere bir göz gezdirdi. Gayesi, bu işe Ömer'i sevk etmekte. Fakat, Ömer'in dolu dizgin bu âdi işi üzerine almayacağını biliyordu. Bütün bahadır sayılanların yanında bu işi Ömer'e emri-vaki ile yükleyecek, Ömer de hamiyyeti cahiliyesi ile diğerlerine karşı küçük düşmemek için bu adi işi mecburen üzerine alacak idi.

Ömer, kalabalık bir kabileye mensup olduğu için, Haşim oğulları kan dâvasına kalkamayacaklar, kalksalar bile bu arbede Ömer'in kabilesi ile Haşim oğulları arasında olacak ve her iki kabile zayıf düşünce de Benî-Ümeyye oğulları kavmin reisliğini ellerinde tutacaktı. Bu kuvvetli bir hiyle idi, fakat Allah bu işe razı olacak mı, bunu düşünen yoktu! O Allah ki, hayrul-mâkirin idi. Firavun'un kucağında Musa'yı büyütmüş, düşmanını bulmak için binlerce İsrail çocuğunu acımadan öldürten Firavun, asıl düşmanını, Hz. Musa'yı bilmeden sevgi ve muhabbetle bağrına basarak büyütmişti. Düşmanının hasta olmasına üzülen, birçok geceler ileride kendisinin düşmanı olacak olan Musa'yı görmek için uykusunu terk ediyor, onu doyamadan seyir ediyordu.

Düşmanı olan, onu tahtından indirecek olan, o meçhul şahsın bu çocuk olduğunu bilse; hiç onu yaşatır mıydı? Her gün, katlolunan çocukların adedini gördükçe «Düşmanım herhalde katl olundu» diyor; rahat, refah içinde olup, bilmeden kendisinin düşmanı Musa ile hoş vakit geçiriyordu.

Diğer taraftan Hz. İsa'yı haber verip, onu ölüme sevk eden yahudinin de kendisi çarmıha gerilmişti. Hernekadar «Ben İsa değilim!» dediyse de, kimse bu sözleri dinlememiş, onu çarmıha germişlerdi. O da böylece kendi kazdığı kuyuya düşmüştü.

Kullar, hiyle düşünüyor ama, Hakkın bu hiyleye müsaade edip etmeyeceğini hiç düşünemiyorlardı. İşte, Eba-Cehil oraya toplanan halka bir nazar edip, şöyle hitap etti: «Evet; hepiniz kahramansınız ama, bu işi yapsa yapsa, ancak Ömer ibni-Hattab yapar» diye orada duran Ömer'e bu işi yükleyiverdi. Ömer: «Ben, bu işi yapamam!» diyemezdi. Böyle diyecek olur ise, şerefi, haysiyeti, izzeti ne olurdu? Sonra. Kureyş arasında itibarı sönüverirdi.

Bütün orada bulunanlar tasdik ettiler: «Evet! Bu işi Ömer yapar, ona güveniriz» dediler. Ömer, oradan kalkıp sür'atle silâhlarını takındı. Artık, bu işi yapmaya kararlı idi. Ona, efendimizin bulunduğu haneyi haber verdiler. O, tarafa pür-hiddet, sür'atle yürümeye başladı.

Yolda, birisine rast geldi. O zat «Yâ Ömer! Nereye?» diye sorduğunda «Kavmimiz arasında nifak çıkaran, ilâhlarımızı yalanlayan Muhammed'i öldürmeye gidiyorum!» O zat ile aralarında şöyle bir konuşma geçti:

— Bu çok zor bir iş.

— Neden?

— İşte o kadar söylüyorum! Bu işi üstüne aldığına iyi etmemişsin.

— Yoksa sen müslüman mı oldun?

— Sana ne, benim ne olduğum. Kız kardeşin islâm oldu. Enişten iman etti. Sen onlara karış.

— Sen yalan söylüyorsun.

— Hayır. Yalan söylemiyorum.

— Nereden bileyim onların müslüman olduklarını?

— Onların evine git, bir hayvan kes, pişirt. Onları beraber yemeğe çağır. Fakat, senin kestiğin hayvanı yemeyecekler, işte bundan anlarsın.

— Eğer yalan söylüyorsan seni öldürürüm, diye tehdit eden Ömer, kız kardeşinin evine doğru yolunu değiştirdi. O saatte orada, peygamberimizin sahabelerinden biri gelmiş, Ömer'in eniştesi ve kız kardeşine Kur'an talim etmekte idi. Ömer'in geldiğini görünce, o zatı muhteremi evin dolabına soktular.

Ömer, geldi, kız kardeşine ve eniştesine selâm vermeden kendi eli ile bir hayvan kesti ve pişirmelerini söyledi. Ömer'in kestiği koyunu pişirip ortaya koydular. Ömer, her ikisini sofraya çağırıldı. Onlar «Biz tokuz sen ye!» dediler. Ömer, ısrar ediyordu. Onlar kabul etmiyor, taama ellerini sürmüyorlardı. Ömer sofraya bir tekme atıp yere devirdi, kılıcını sıyırıp: «Anladım! Siz müslüman olmuştunuz. Evvelâ sizi öldürüp sonra Muhammedi öldüreyim» diyerek eniştesini bir tokatta yere serdi.

Kız kardeşi: «Evet. Müslüman olduk ne olacak? Ölmek-

ten korkmayız. Cennet bize vaad edildi. Nâr ise sizlere mes-kendir» deyip Ömer'in üstüne yürüdü.

Bu kadına ne olmuştu? Dişi bir kaplan gibi Ömer'in üzeri-ne saldırıyor, bir taraftan da ona şöyle haykırıyordu: «Hak-kın Resûlü Muhammed'i öldürmeyi üzerine almaya utanma-dın mı? O size ne yaptı? Mazlûmlara hâmi, yoksullara enîs ol-duğundan mı onu öldüreceksin? Zarara ve menfaata kadir olamayan putlarınızı; Lâtı, Uzzayı, Menâtı yalanladığından mı? Yerin göğün sahibi olan Allaha sizi dâvet ettiğinden mi? Yoksa, sizi şirkten, zulmetten kurtarmağa çalıştığı, sizi cen-nete, insanlığa dâvet ettiği için mi ona düşmansınız? Utan, hayâ et ya Ömer!» diyerek onunla pençeleşiyordu. İyman, onu çelik bir kaleye çevirmişti.

Ömer, sert bir darbe ile onu da yere serip, kılıcını kının-dan sıyrıldı. O zaman, yere düşen o Resûl âşıkı son söz olarak kelime-i-tayyibeyi okuyup:

«**Lâ ilâhe illâllah Muhammed Resûlüllâh**» deyip ezberle-diği «Sûrei-Taha»dan âyetler okumaya başladı. Her müslü-manın arzu ettiği de bu idi. Zira, müslüman ölürken son sözü tevhid ve Kur'an olmalı idi.

Ömer'in kız kardeşi «Sûrei-Taha»yı okumaya başlayınca, Ömer'e bir hal oldu. Kuvveti kesildi, eli tutmaz oldu. Kılıç elin-den düştü. Evet, evet, katı, gazablı Ömer, yumuşamış, kendi-sine bir hal olmuştu. Gözleri yaşarmış, ne yapacağını şaşır-mıştı. Kadın, okumaya devam ediyor, boynuna inecek keskin kılıcı bekliyordu.

Ömer, üstünden kalkıp, doğruldu. Ona; «Okuduğun ne-dir?» dedi. Kız kardeşi cevaben «Hz. Muhammede nâzil olan Kur'an'dan Sûrei-Taha». dedi. Ömer, kendinden geçmişti. «Bi-raz daha oku» dedi. Kardeşi okudu. **(Semaların ve yerlerin içinde olanlar hep onundur)** meâlindeki âyetler okunduğu va-kit Ömer başka bir Ömer olmuştu. Bu sözler insan kelâmı ola-mazdı. Bütün beşer, cinnî, hatta melekler bir araya gelse bile, birbirlerine zahir, yardımcı olsalar; en küçük sûresinin bir benzerini meydana getirmeye kadir olamazlardı.

Ömer'in şekaveti, saadete tahvil olmuş; Ömer hitabı-Kur'an karşısında erimmişti. Bir hiç olmuştu. Hazreti Muham-med'i öldürmeye giden ölü Ömer, öldürmek istediği zâtın ge-tirdiği kitap ile işte, şimdi hayat bulmuş, şimdi dirilmmişti. Zi-ra, Allah celle, Kur'anı Keriminde kâfirlerden bahsederken,

onların ölü olduklarını beyan eder.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحْيِيَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ

Liyünzire men kâne hayyen ve yehikkal-kavlü alel-kâfiriyn...

Yâsin sûresi: 70

(Biz ancak dirileri inzar eder, onları korkuturuz!) diyor.

Ömer, artık ağhyordu. Bu ağlaması, şimdiye kadar iy-mânda geç kalmasından ötürü idi. Kendisi kırkinci islâm olup, kırklar burada Ömer'le tamam olmuştu. Esasen, kendi kendine nasıl iman edebilirdi? Zira birgün evvel Allahın sevgilisi, kâfirlerden çok bunalmış, mübarek ellerini barigâhı-ehadiyyete açarak: «Yarabbi! Dini İslâmı ya Ömerle, yahud Eba-Cehil'le teyid eyle! Bunlardan birisini bana yâr eyle!» demişti. Bu duayı-habib, Ömer hakkında hidayete sebep olmuştu.

Ey, ben fakiri dinlemek lütfunda olan din kardeşlerim, hak yoldaşım! Sen de, iman lezzetini duymayanlar hakkında dua, senâ ve niyaz ettin. Belki, bir kimsenin hidâyetine sebep olursun. Beddua etme, günahkâr ve âsi ümmeti Muhammedi duândan eksik etme! Bir gün senin duan berekâtı ile günahkârlar tövbekâr, âsiler de mûti, itaatkâr olabilirler.

Kalbleri ve gönülleri çeviren Allahtır. Nice şakiler dua ile said olmuşlardır.

Bir zat, Abdullahı Mübarek'e gelip oğlundan şikâyet ettiğiinde «Oğluna hiç beddua ettin mi?» diye sordu. «Evet ya Abdullah. Beddua ettim» dediğinde «Oğlunu kötü yapan sensin» buyurdular. Yer ve gök dua ile durur. Allah Resûlü, Uhud cenginde, kâfirler mübarek dişini kır'dıklarında, onlar için şöyle dua buyurdular;

اللَّهُمَّ اهْدِ قَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Allahümme ehdi kavmi fe-innehüm lâ yâ'lemun.

(Yarab! Kavmime hidayet eyle..Zira, onlar benim kim olduğumu ve senin birliğini, ve kudreti azametini bilmiyorlar). demişti.

Bu dua ile orada bulunan, efendimize karşı kılıç çekenlerden bir çokları iyman ile müşerref olmuştu. Kavmine böyle rahmetle dua ettiğinden, Resûlü-Müçtebâya; makamı Mahmut bahş olundu. Yarın, kıyamette, Şefâatı-kübra, efendimize verilecektir.

Nuh aleyhisselâm da kavmine beddua ettiğinden, kıyamette, şefâata kadir olamayacaktır. Allah, Nuh aleyhisselâma iyman etmeyenleri suya gark ettiğinde; dünyada kâfir bulunması şart olduğundan, kendi sulbünden olan oğlu kâfir olmuş, kendine iyman etmemişti. Bu sebeble, sonra gelen çocuklarından kâfir olanlar bu bedduadan dolaydır.

Ne garip tecellidir ki; Uhud cenginde peygamberimizin mübarek dişini şehid eden şakiynin oğlu, Kerbelâ faciasında İmam Hüseyin ile beraber şehid düşmüş. Uhud'da, «At, at ya Saad! Anam-babam sana feda olsun! duasına ve şerefine nâil olan Saad-ibni-Vakkas radiyellahu anh'ın oğlu Ömer ibni Saad ise, Taberistan valiliğine tama edip, Resûlün pek sevgili Hüseyin'i ve ehli-beytine gadri-cefa etmiştir. Fe sübhan-Allah Halbuki, Ömer ibni-Saad, Taberistan valiliği nasip olmadan nâr'ı cahime gitmiştir.

Bazı ehli-hakikat; Nuh Aleyhisselâmın şefaati kübradan mahrumiyetini şöyle beyan etmişlerdir: «Kendilerini uzun zaman iymana dâvet eden Nuh nebinin kavmi, iyman etmediği gibi, kendi oğullarını alıp Hz. Nuh'un yanına gelerek «Bu adama iyman etmeyin!» diye onlara sıkı sıkı tenbih ederlerdi. Kavmi, kendine düşman kesilmişti. İyman edenler ise yetmiş, seksen kişi kadardı.

Günlerden bir gün; bir ihtiyar, yanında genç bir delikanlı olduğu halde, Nuh'un yanına varıp «Oğlum! bu adama sakın aldanma. Bunun dinini kabul etme!» diye tenbih ettiğinde, genç delikanlı dedesinin elindeki asâyı, yâni bastonu alıp Nuh Aleyhisselâmın başına kuvvetle vurdu. Dedesine dönüp «Şimdi benden memnun oldun mu?» dediğinde; ihtiyar: «Şimdi bana lâyıık evlâd olduğunı isbat ettin» dedi. Hz. Nuh'un başından akan kan mübarek sakallarından damlıyordu.

Allaha niyaz edip: «Yarab! İlmi gayıbtan bana haber ver. Bu kavim bana iyman eder mi?» dediğinde «Hayır ya Nuh! İyman etmezler» cevabı geldi. «Peki yarabbi! Bunlar, bana iy-

man etmezler. Bellerindeki sularından geleceklerden bana iymen eden olur mu?» dediğinde «Hayır! İyman etmezler» beyanı geldi. Bunun üzerine, Hazreti nebi şöylece beddua etti: «Bu kâfirleri helâk eyle. Dünyada bir tek kâfir kalmasın.» dediğinde duası müstecâp olup: «Artık onları dâvetten vaz geç-Bir gemi inşa et!» emri zuhura geldi.

Nuh aleyhisselâm, bu emri-ilâhiyyeyi yerine getirmek için hemen bir gemi inşa etmeye başladı. Fakat, kâfirler tecavüz etmeden durur mu? «Ne oldu sana ya Nuh. Risaleti bırakıp, marangozluğa mı başladın?» derler, kendisine lâf atarlar ve taş tutarlardı. Arada da «Haydi gidelim; Nuh'un yaptığı gemiyi kirletelim» diye sözleşerek gelip Hz. Nebinin gemisine lâayık olmayacak hakareti icra ederler, kirletirlerdi. Hz. Nuh; bunlara mâni olmaya kalksa, onu döverlerdi. Mübarek başını da birçok defalar yarmışlardı. Ciğerleri zedelendiğinden vücudu şeriflerine zaaf âriz olmuş, Allah celle kendisine bolca üzüm yemesini vahy eylemişti.

Cenabı hak, bu kâfirlere büyük bir ceza verip bunları uyuz illetine müptelâ kıldı. Fakat, bunlar bu cezanın neden geldiğini bilmiyorlardı.

Dikkat buyurun; bir kimse bir belâyaya duçar olduğunda, asıl belâ; o belâyaya neden uğradığını bilmemesidir.

Uyuz şiddetlendi; onlar yine işin nereden geldiğini bilmiyorlar, bu kötü âdetlerine devam ediyorlar. Hz. Nuh'un yaptığı gemiyi helâ olarak kullanıyorlar, durmadan kirletiyorlardı. Onlar, kirlettikçe uyuzları artıyordu. Gece gündüz kaşınmaktan uyuyamaz hale gelmişlerdi.

Günlerden birgün, bu kâfirlerden birisi gemiye abdestini ederken, ayağı kayıp pisliğin içine yuvarlandı. Pislük nerelerine bulaştı ise, oranın kaşıntısı geçti. Baktı ki, pislük kaşıntıya iyi geliyor, diğer kaşınan uyuzlarına da pislükten sürdü. Pislük sürülen yer iyi oluyor, kaşıntı duruyordu. Bütün vücudüne pislük sürüp, iyi olduğunu gören kâfir, kavmine koşup olan hadiseyi anlattığında; bütün kavim gemiye gelip, orada bulunan necasetleri vücutlarına sürüp, şifa buldular ve gemiyi öyle bir temizlediler ki, onda necasetten eser kalmadı. Geminin bütün tahtalarını vücutları ile silip uyuzlarına çare buldular.

الْجَنَابَاتُ لِلْغَيْبِثِينَ وَالْجَنَابَاتُ لِلْغَيْبِثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ
لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

Nür sûresi: 26

Böylece, «Habisler, habisler içindir» âyetinin sırrı zuhura geldi.

Kendi kardeşin için kuyu kazma! Kazdığın kuyuya Eba-Cehil gibi kendin düşersin!

Gemi tamam oldu, ilham ile her cinsten bir çift hayvan gemiye gelip yerleşiyordu. Allah celle, Hz. Nuh'a «Tandırında su çıktığında hemen gemiye bin.» diye vahy etmişti. Evet, bir gün tandır su ile doldu. Bunu gören Nuh aleyhisselâm, kendine iman edenlerle beraber gemiye bindi. O anda, gökler kararırıp, sema simsiyah oldu. Müthiş bir yağmur yağmaya başladı. Sanki, gökyüzü delinmiş, semadan deryalar dökülmeye başlamıştı.

Bu arada, oğullarından kendine iman etmeyen Kenan'ı görüp, babalık şefkati taşıdığından: «Kenan gemiye gel!» diye seslendi. Fakat o, gemiye gelmedi «Ben yüksek yerlere çıkar, kendimi korurum.» dedi. Cenabı Hak: «Ya Nuh! Ne yapıyorsun? Kâfiri neden kurtarmak istiyorsun?» dediğinde «Yarab! Oğlum benim ehlimdir.» dedi. Allah celle: «O senin ehlin değil, o ameli gayri sâlih bir kâfirdir.» dedi.

İşte mü'minler! İnsanın sülbünden gelen değil, yolundan gelenin ehil olduğu bu âyet ile sabittir.

Hazreti Nuh'un, kâfir oğlu için «Ehlim» demesinin yevmi-kıyamette şefaati kübradan mahrumiyyetine sebep olduğunu haber vermişlerdir.

Şurasını anlatmadan geçemiyeceğim: Gemiye, en son olarak eşek gelmiş. İblis, eşeğin kuyruğundan tutunca; eşeğin bir türlü gemiye giremediğini gören Nuh: «Gir. Ya Mel'un» der. Bunun üzerine eşekle birlikte şeytan gemiye girmiş, bir

müddet sonra gemide iblisi gören Nebi aleyhisselâm «Ya mel'ûn! Burada işin ne? Ne hakla gemiye bindin?» dediğinde; İblis «Ya Nuh! Sen emir verdin. Ben girdim» dedi. Nuh Aleyhisselâm «Hayret! Ben sana müsaade vermedim» dediğinde «Eşeğe (Gir ya mel'ûn) demedin mi? Mel'ûn olan benim. Bu benim için izindir» dedi. Buradan anlaşılıyor ki, insan ağızından çıkacak söze sahip olmalıdır.

Cenabı Eba Bekir sıddık, mübarek ağızlarında ufak bir taş bulundurur, söyleyeceği sözü düşünmek için bu taşı, ağız şeriflerinde dolaştırır, söz eğer indi-ilâhîde makbul olacak ise, cevap verir; değil ise sükût ederlermiş.

Gemide, şeytan ile Nuh aleyhisselâmın arasında şöyle muhavere olduğunu «Kıyası Enbiya» haber vermede. Şeytan: Hz. Nuh'a: «Bu belâ insanların başına neden geldi?» diye sordu. Hz. Nuh cevap verdi: «Allah ve Resûlü olan bana iman etmediler.» «Doğru ya Nuh! Fakat, işin başı yalnız bu değil. Ben, Âdem'e hased etmeseydim, huzuru izzetten, rahmeti sübhaniyeden kovulmaz, bu âdem oğullarını azdırmaz idim. Asıl sebep Hased ile kibirdir» cevabını vererek mübtelâ olduğu hastalığını beyan etmiştir.

Hazreti Nuh'un ismi Nuh değil, lâkabıdır. Nuh, lûgat mânâsı ile, nevha eden, yüksek sesle ağlayan demektir. Nebi bir gün, yaralı ve uyuz bir köpek görüp, ondan iğrenerek mübarek yüzünü ondan çevirdiğinde; köpek lisanı hal ile yahud lisanı kal ile: «Neden benden iğrenip yüzünü çevirdin? Nakkaşımı, yoksa nakkaşın nakş'ını mı beğenmedin?» demiştir. O günden sonra daima nevha etmiş, çok ağlayıp, az gülmeye başlamış. Burada nakkaş Allah, nakış ta onun eseridir. Nakşı beğenmemek, yani Allahın yarattığını beğenmemek nakkaş yâni Allahı beğenmemektir.

Hazreti Yunus'un dediği gibi:

**Elif okuduk ötürü,
İlmi aldık götürü,
Yaradılanı hoş gördük,
Yaradandan ötürü**

Evet; gök, deryalar miktarınca yağmur döktü. Üstelik yerlerden, dağlardan sular fışkırıp dünyayı sular istilâ etti. Cümle kâfirler bu su ile gark olup, helâk oldular. İymansızlıklarının cezasını buldular.

Allah ve Resûlüne ihanet edenler de, aynen kavmi-Nuh gibi bir gün helâk olacaklardır. Helâk olmak muhakkaktır. Ne var ki, kimini su, kimini ateş, kimini rüzgâr helâk eder.

Allaha isyan edenin sonu böyledir. Bunun böyle olduğunu, Kütübi-Semâviye ve elimizde bulunan tağyirden mahfûz, her asırda daima genç ve dinç duran ve on üç asırdan beri daima hasmını yere seren, her dâvadan galip çıkan Kur'anı-mübîn haber vermekte. İşte, ona uyarsan, Allaha vasıl olursun.

O; bir habli-metindir. Bir ucu Allahın elinde, diğer ucu dünyada. Her kim, ona tutunursa, hazrete vasıl olur. Onu terk eden de nâr'ı cahimi boylar. Hem dünyası, hem ukbası hüsrân olur.

İşte bu nurun, bu furkanın, bu azîm kitabın nüzûlü; kul ile Allah arasında olan bu habli-metininh zuhuru, Ramazan ayında başlamış, Halık ile mahlûk arasındaki münasebet ve hitâbı-izzet Ramazanda vuku bulmuştur.

Ne mübarek bir ay ki; yerin göğün sahibi bu cihanın yeğâne mâliki, bizlerin Rabbi, bilinen ve bilinmeyen âlemlerin sahibi olan Allah; bizlere bu ayda hitaba başlayıp, bizlerin indi-ilâhidedeki kıymetimizi gene bizlere bu ayda bildirmiş oluyor.

Sen, kendi kıymetini küçümseme! Sana yapılan hitâbı-izzet şöyledir: «Ey âdem oğlu, bütün cihanı senin için yarattım. Seni de kendim için halk ettim.» Dünya ve ukba senin için halk olundu. Bu denizler, karalar, güneşler, aylar, yıldızlar, dünyadaki bulunan bunca nimetler senin için yaratıldı. Cennetler, hûriler, saraylar, köşkler, vildanlar senin için halk olundu.

Görmüyor musun, senin yaşaman için semadan yağmur-lar yağdırılıyor. Rengârenk çiçekler, meyvalar zuhura geliyor. Güneş, senin için ısıtıyor. Pınarlar, senin yaşaman için kaynıyor. Ölü yer, senin için dirilip ihyâ oluyor. Meyvalar, senin yaşaman için lezzetleniyor.

İşte. «Ölü arz'ın dirilişi» gibi; birgün sen de, öldükten sonra dirileceksin. Kıymetin çok büyük; ruhunu Allah celle veriyor. Ruhunu kabz etmeğe Azrail aleyhisselâm gibi azîm bir melek geliyor. İşte, en büyük bir nimet olan Kur'anı-kerîm, Resûl aleyhisselâm vasıtasıyla sana nâzil olmuş, sana bu kitapta: «Yâ eyyuhellezîne âmenu» diye hitab edilmiş; Şerefini bil! «Ey İyman edenler» diye söylenen kişi vâiz değil, hâfız değil, Allah, Allah! Bizzat, Allah söylüyor, yerin sahibi, göğün maliki Allah! İşte bu ayda sana hitaba başlamış.

Ne mübarek bir ay ki, bu ramazan; bu mübarek ay, bizlere rahmet, mağfiret ve lütfu-keremi-ilâhi oluyor. Resûlü efham efendimizden, İbni Abbas radiyellahu anh rivayet etmiştir: «Eğer, benim ümmetim, ramazanda kendilerine olan ikramı-ilâhiyyeyi bilselerdi; senenin bütün aylarının Ramazan ayı olmasını temenni ederlerdi. Zira, hasenat kat kat olarak kayıtl olunur. Yapılan ibadatü tâat kabul, dualar müstecap olunur. Geçmiş günahları af olunur. Cennet, benim ümmetime Ramazanda âşik olur buyurdu.» diyor.

Sofiyenin büyüklerinden Davudi Tâi şöyle anlatıyor: «Ramazanın ilk gecesini bana bir hal geldi. Uykuda görülen rüya gibi cenneti gördüm. Cennet nehirlerinin kenarlarında inci ve yakut işlemeli tahtlar üzerinde cennet hurileri oturmuşlar, güneş gibi, yüzlerinin nuru parlıyordu. Ben, bunları görünce «Lâ ilâhe illâllah Muhammed Resûlüllah» dediğimde onlarda bana aynen mukabele ettiler. Ben onlara «Siz kimin hurilerisiniz?» dediğimde «Biz, Biz Allaha iyman edenlerin, Ramazanı şerifte Allah için oruç tutanların, Allaha rûkû ve secde edenlerin hurileriyiz» dediler.

Resûl Aleyhisselâm buyurdular: **Benim ümmetimden dört sınıf kişiye cennet müştaktır:**

- 1 — Kur'anı Kerim okuyan,
- 2 — Lisanını kötü sözden muhafaza eyleyen,
- 3 — Açları doyuran,
- 4 — Ramazanda oruç tutan.

İşte, bu sıfatlarda olan kişiler ehli-cennettir.

Kur'anı okuyup amel eden, lisanını kötülüklerden korur. Yalan, nemîme, gıybet, sebb' ve şetimden muhafaza eder. Oruç tutan, aç kimsenin halinden haberdar olur da o aç kişiyi doyurur. Oruç, sıfatı rahmaniyyettir. Sıfatı melâikedir. Yâni, oruç tutan kişi melek gibi, Allaha itaatkâr, isyandan beri, hakkın rahmaniyyetinden nûr alıp mahlûkatı-ilâhiyeye şefkat ve merhametli olur.

Bu ay öyle bir aydır ki; bu aya hörmət eden, gündüzünü oruçlu geçiren, gecesinde Rabbine ibadet ile Kur'an okuyan anasından doğmuş gibi olacağı hadisi şeriflerde varid olmuştur.

Ey, ramazanı şerifi gafletle geçiren kişi! Belki ömrünün son Ramazanı olduğunu unutma! Geçen sene ramazanda bir-

çok ahbabın sağ idiler. Bu ramazanda yoklar, toprağa karıştılar. Belki bir daha ramazan; bizler herşeyimizi bırakıp amelimiz ile kabirde başbaşa olacağız. Fırsatı ganimet bilip Allaha kulluk et, yakın bir zamanda mükâfatını bulacaksın.

Ramazan ayı geldiğinde; Arşı-ilâhi, Kürsiyi rahmani, bütün melâike ümmeti Muhammede: «**Müjde ey ümmeti Muhammed! Sizlere müjdeler olsun!**» diyerek ramazanımızı tebrik ederler. Bütün melâike gece gündüz bizim için istiğfar ederler. Bu müjdeyi duyan, duyar.

Şüphesiz ki Ramazanı şerif müjdelenmeye değer. Ramazanda öyle ikrâmlar olur ki Ümmeti Muhammede bu ikramı anlatmak için yirmisekiz harf kâfi gelmez. Belki, yirmi sekiz milyon harf lâzımdır.

Nebî Aleyhisselâm: «**Bir kimse Ramazanın gelişine sevinse, onun cesedi nâra yâni ateşe haram olur.**» buyuruyor. Yine bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurmuşlar: «**Ramazanın ilk gecesi, Cenabı Hak celle celâluhu şöyle nidâ eder: Bizi seven yok mu? Biz de onu sevelim. Bizi isteyen yok mu?, Biz de onu talep edelim. Bize istiğfar eden yok mu? Ramazanım hürmetine onu affedelim.**»

Allah celle celâluhu, kirâmen kâtibine «**Ramazanı şerifime hürmet eden kullarımın hasenatını yazınız, seyyiatını yazınayınız. Geçmiş günahlarını ben af ettim!**» fermanı-sübhanîsini emreder.

Ömer ibnül-Hattâb radiyallahu anh, Resûl Aleyhisselâmdan rivayet ediyor:

«**Oruçlu namazlı bir mü'min, yatağında, bir tarafından bir tarafına döndüğünde bir melek ona şöyle dua eder: (Allah sana rahmet etsin, Allah seni mübarek kılsın) «Yatan mü'min, namaz için kalktığında, yatağı ona: (Yarabbi! Bu mü'mine yüksek cennet yatakları ihsan eyle.) diye dua eder. Giydiği elbise (Yarabbi! Bu mü'mine cennet libasları giymeyi nasib eyle) Ayakkabılarını giydiğinde ayakkabıları (Yarab! bu zatı, sıratı müstakimde sabit kıl, Kıldan ince, kılıçtan keskin sırattan ayaklarını kaydırma). Abdest almak için ibriği eline aldığıında, ibrik (Yarab! Bu mü'mine cennet ibrikleri nasib eyle) abdest aldığıında, abdest suyu (Yarab! Bu zatın günahını ve hatâsını affeyle) Namaza kalktığında evi kendisine dua eyleyüp (Yarabbi! Bu mü'minin kabrini genişlet, nurlandır, bu zata rahmetini ziyade eyle) diyerek dua ederler.»**

Allah, bu kuluna rahmet nazarı ile nazar eder ve bu kul dua ettiğinde, ona şöyle hitab eder: «Ey kulum. Senden dua-benden icabet; kabul etmek. Senden sual, benden cevap. Senden istiğfar, benden de gufrân, mağfiret.»

Ey din kardeşlerim! Bizden evvel geçen ümmetlerden hangi ümmet bu nimete nail olabildi?... İşte Muhammede ümmet olan bu nimete erdi.

Kıyamet gününde, Allah ramazan ayını güzel bir suret ile cisimlendirir ve huzuruna alır. Her mânânın bir cismi vardır. Unutma! İster söz olsun, ister iş. Bir mânâyâ bürünüp, bir cisme girip kıyamette, huzurullahı çıkarlar. Ramazan ayı da, güzel bir surete bürünüp huzuru izzete gelir ve secde eder. Cenabı Hak «Hâcetin nedir? Söyle!» dediğinde «Yarab! Bana hürmet edene ben şefa'at edeyim, bana bu şefa'at hakkını ver!» der. Rabbilâleminden emir zuhura gelip: «Sana hürmet edene sana riayet edip hakkını bilene şefî ol» denildiğinde; Ramazan, arası dolaşır ve Ramazan ayına riayet edenleri huzuru izzete getirip: «İşte yarab! Bunlar benim hakkıma riayet ettiler. Bana tazîmde bulundular. Bunların başına vakar tâcını koy» dediğinde Ramazana hürmet eden zatın başına vakar tâcı konur ki, bu bir rütbedir ve onu günah ehlerinden yetmişbin kişiye şefî kılar. Kendisine cennet hürilerinden verip onlara hizmetçiler tâyin ederler. Sonra, burak getirilip, bu zat buraka bindirilince; Ramazan ayı (Yârab! Hacetim şudur ki, bu zatı habibinin civarında, cennetil-firdevsde iskân eyle) (Başka hâcetin var mıdır ey Ramazan,) denildiğinde, Ramazanı şerif: (Yarabbi! Bu zata daha ne gibi ikram edeceksin?) der. Allah celle hazretleri o zata firdevsi-âlâda, civarı Mustafa'da kızıl yakuttan ve yeşil zebercetten bir saray hediye eder.

Gördünüz mü? Ramazana hürmet edene verilecek nimeti.

Cenabı Allah, Kur'anında hüriler, saraylar ve haymeleri beyan edip:

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ

Hurün maksuratün fil-hiyâm

Rahman sûresi: 72

(Cennette müzeyyen çadırlar içinde, perde ardında hüriler vardır) buyuruyor.

İbni Abbas, Nebiy Aleyhisselâmdan rivayet ediyor: Ramazanın ilk günü, arşı-ilâhiyenin altından bir rüzgâr eser. Cennetin yapraklarını hışırdatarak öyle bir musiki sedası zuhura getirir ki, hiçbir kimse böyle bir âhengi işitmedi. Yalnız, Resûl aleyhisselâtu vesselâm efendimiz bu sesi, bu nağmeleri miraçta, cennetin yapraklarından işittiğini haber verdi. Hüriler, bu makamı işitip (Yarabbi! Bu mübarek ayda oruç tutup senin rızanı kazanan kullarına bizi eş kıl!) diye dua ederler.

Bu ayda oruç tutan rızayı-ilâhiyyeyi tahsil edene, cennetin bu nimetleri ihsan olunur. Bu hurilerin kat kat elbiseleri vardır ki, dünyada bu elbiselerin misâli ipektir. İnci ile işlenmiş, kızıl yakuttan tahtlar hazırlanmıştır. Her serîr de, kat kat cennet yatakları serilmiştir. Sofralarında yetmiş türlü tâam bulunmaktadır. Bu taamlar, dünya taamları gibi insana hazımda zahmet vermezler. Lezzetleri ayrı ayrı, renkleri başka başkadır. Bu mübarek ayda Rabbinin rızası için oruç tutan ve sair hayırlar işleyene bu nimetler verilir.

Mü'minlere lâzım olan, ömrünü hevâya vermeyip; hemen Allah yoluna sarf etmesidir. Ramazan ayına, ibadatü taatlâ ihtiram etmeliyiz. Fenalıklardan kaçınıp, bu mübarek günleri oruçla, namazla, tesbihle, zikri Kur'anla ihyâ edip, Rabbimizin bu mükâfatına ermeliyiz. Ramazan gecelerini teravih ve tilâveti Kur'an ile nurlandırmalıyız.

Allah celle; Hz. Musa'ya, Ümmeti Muhammede verdiği nimetlerden bazılarını beyan edip: «**Ya Musa! Ben, Ümmeti Muhammede iki nur verdim ki, iki zulmet onlara zarar vermez**» Hazreti Kelimullah sordu. «**Ümmeti Muhammede ihsan ettiğin bu nurlar nelerdir Yarabbi?**» Allah sübhanehu cevap verip: «**Biri nuru Ramazan, biri nuru Kur'andır.**» «**Yarabbi! bu iki zulmette nedir?**» Allahu subhanehu cevap verip: «**Biri kabir zulmeti, diğeri kıyamet günü zulmetidir**» der. **Kur'an okuyanın, kabri Kur'anın nuru ile nurlanır, kabir zulmeti görmez. Ramazanın nuru, mahşerde kişiyi karanlıkta bırakmaz.**

Öyle ise Kur'an oku ki, kabrin zulmette kalmasın. Karanlık kabirde Kur'an sana nûr olsun. Ramazana ihtiram et ki, mahşer zulmeti görmeyesin. Zira, yakın bir zamanda karanlık kabre gireceksin. Bunu düşün! Görüp te var zan ettiklerimiz yok olacaklar. Görmeden inandıklarımız zuhura gelecektir. Meselâ; yalnız gözümüzün gördükleri, bizim zan ettiklerimiz,

yok olacaklar. Görmeden inandıklarımız zuhura gelecektir. Meselâ; yalnız **gözümüzün gördükleri**, bizim zan ettiklerimiz malımız, cânımız, **mülkümüz** yok olacak, buna mukabil Allahın, nebiler ile haber verdikleri, **gözümüzle görmediklerimiz**, Azrail aleyhisselâm, Münkereyn (Kabirde sual sormaya gelen melekler) kabir âlemi, kabir azabı âhîret âlemi hepsi var olacak. Demek ki, **gözümüzle görüp var sandıklarımız** yokmuş, geçici imiş. **Görmediğimiz şeyler** ise var imiş, ebedî imiş.

Yarabbi! Bizi kabir azabından, zulmetinden ve **gördüklerimizin yok olduğu, görmediklerimizin var olduğu** günde şaşkırmaktan muhafaza eyle!

Enes ibni Mâlik, Resûl Aleyhisselâmdan haber veriyor: Bir kimse, ramazan ayında bir ilim meclisinde bulunsa, her adımına bir sene ibadet sevabı yazılır ve o kul arşı-âlâ altında benim iledir. Bir kimse, bu mübarek ayda cemaata devam etse, Allah ona, kıyamet gününde kıldığı namazın her bir rekâtına bir cennet şehri verir. O şehir, Allah nimetleri ile doludur.

Bu verilen nimetleri ne göz gördü ne kulak işitti, ne de beşerin kalbi bu lezzeti tattı ve anladı. Bir kimse, ebeveynine, yâni ana ve babasına ramazanda ihsan ederse, Allah o kimseye rahmet nazarı ile bakar. Hak celle «**Ben onu cennetime koymaya kefilim**» buyurdular.

Bir kadın, ramazanda kocasının rızasını kazanırsa; o mü'mineye Meryem ve Asiye sevabı verilir. Bir kimse, Ramazanda bir mü'min kardeşinin hâcetini bitirirse, Allah o kimsenin yetmiş hâcetini kıyamette kazâ eder, bitirir buyurdular.

Hz. Eba-Hureyre; Efendimizden haber verdi: «**Ramazanda Allahın mescitlerinden bir tanesine bir kimse bir kandil alsa, o mescidi nurlandırsa; Allah o kimsenin kabrini nurlandırır. O ışık yandığı müddetçe, O mescitte; o ışık ile namaz kılan mü'minlere verilen sevap gibi aynen o zata da verilir. Melekler, o zat için salât eder ve hameletil arşta o zat için istiğfar ederler.**» buyurdular.

Mum, kandil, ampul ve lâmba buna dahildir. Süpürge, kilim, halı ve camii şeriflere yapılan her hayır böyledir. Kur'an okumasını bilmeyen okutmalıdır ve öğrenmelidir. Camilerde mukabele okuyan hafızlar tutmalıdır. Ümmeti Muhammede dini, imanı, abdest ve namazı öğretecek ve insanları Allaha götürecek müşidler ve vaizlerle mescidleri nurlandırmalıdır. Bunlarda aynı ecre tâbidirler. Hele Kur'an ilmine hizmet

edenlere verilecek ecir, Allahu teâlâdan başka kimse bilmez.

Yine Eba Hüreyre radiyellahu anh, Efendimizden rivayet ediyor: «**Ramazanın ilk günü Şeytan, kâfir cinniler zincire vurulur. Cehennem kapıları kapanır. Şüphesiz, bunlar müslüman olanlara mahsustur. Allah, o cehennem kapısını bir daha açmaz, oruç tutan mü'mine cennet kapısı açılır ve bir daha mü'mine kapanmaz. Ramazanın her gecesi üç defa seslenilir: (İsteyen yok mu? İsteddiğini vereyim. Tövbe eden yok mu? Tövbelerini kabul edeyim. Bana istiğfar eden yok mu? Mağfirededeyim) Ramazanın her gününde, azaba müstehak olan kimselerden bir milyon kişi nârdan âzâd olur. Birinci Cuma gününe kadar bu böyle devam eder. İlk cuma günü olduğunda, her saatte bir milyon kişi azabtan affolur ki, bunlar azaba müstehak kişilerdir. Ramazanın son günü olduğunda, o zamana kadar affolan kişi adedinden her bir tanesine bir milyon kişi daha ilâve edilerek affı ilâhiyyeye erişir.**» Resûl Aleyhisselâm böylece haber vermiştir.

Ey Allaha iyman eden, Muhammed Aleyhisselâma gönül veren mü'min! Fırsatı ganimet bil! Hazinei-ilâhi açılmış, istifade eyle! Allah rızasını tahsil eyle! Cümle hayırlara koş, fırsat elde iken, can kuşu ten kafesinden uçmadan, açları doyur, çıplağı giydir, susuza su ver, Yetimi sevindir ki, Allah senden razı olsun! Namazını vaktinde, erkânına riayet ederek kıl! Zengin isen zekâtını tamam ver! Ömründe bir kere hac eyle! Ramazanda bir ay oruç tut ki, iyman ve islâm temeli bunlardır. Böyle yapmayanların âhiri hüsrandır, nedamettir.

İlâhi! Bizleri yoktan var ettin, zelil bir su parçası idik, bizi şekli insana bürüdün de aziz eyledin. Çıplak idik, giydirdin. Açtık, bizi doyurdun. Cahil idik, ilim verdin. Bizleri, iyman ile süsledin. Tekrar bizi izzetten zillete, tokluktan açlığa, giyimden çıplaklığa, ilimden cehle, iymandan küfrü delâlete çevirme!

Sana hamdü senalar olsun. Habibine ve âline ve ehli-beytine, ashabına, ensarına ve ahabına salatü selâmlar olsun. Bizleri, bu mübarek günde, şu mübarek makamdan boş çevirme! Ramazanın şefaatine nail kıl! Şikâyetinden emin eyle. Kötü ahlâklarımızı, Ahlâkı-Kur'aniye ve Ahlâkı-Muhammediyyeye tahvil eyle. Cümlemizi nigâhı-iltifatı-risalete nâil eyle. Nefis elinde bizi zebûn eyleme. Kederimizi feraha, hüznümüzü taraha tebdil eyle. Vatanımıza bereketler ihsan eyle. Di-ni devlet uğruna çalışanları aziz kıl. Kâfirleri, münafıkları pe-

rişan eyle. Ordumuza nusret, erlerimize, şecaat bilgi, kumandanlarımıza galibiyet verip nasran azizâ sırrına mazhar kıl. Ölmüslere rahmet eyle. Bize son nefeste kelime-i şehadet nasip kıl. Bu meclisimizden habibini haberdar eyle. Ruhlarımızı ruhu-Muhammedi ile âşına kıl. Bizleri iki cihanda affınla dilşad eyle.

Sübhanе rabbike rabbil izzeti amma yasifûn ve selâmün alel mürselin. Vel hamdü lillâhi rabbil âlemin. Bu risale-i şerifin indi-ilâhi ve indi-risalette mergup ve mahbub olması için, okuyan ve dinleyenin âmil olması için El Fatiha.

Muzaffer OZAK

İRŞÂD

ONSEKİZİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

İyman, a'mâli sâliha, zikir, ölüm ve ahiret hayatından bahseden; iyman karşısında şeytanın tutumunu, Ayaz kıssasını ve zulme sapanların, neticede bir zâlimin zulmüne uğrayacaklarını kıssalar ile anlatan mühim bir risaledir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû âlâ seyyidina Muhammed.

Sallû âlâ mürşidina Muhammed.

Sallû âlâ Şemsiddüha Muhammed.

Sallû âlâ Resûlihüda Muhammed.

(El-evvelü Allah, El-âhiru Allah, Ez-zâhiru Allah, El-bâtinu Allah Hayrihi ve şerrihi minellah. Men kâne fi kalbihi Allah, femuinuhu fid-dâreyni Allah.

Rabbîş-rahîlî sadrî ve yessir lî emrî vahlül ukdeten min lisanî yefkahu kavli. Ve üfevvidu emrî ilallah innallâhe basîrun bil-ibâd).

Yarabbi! İnsanı, surette birbirine müsavi kıydın. Zira, hepimizin ana ve babası Âdem ile Havva'dır, velâkin bizleri suretâ insan olmaktan kurtar. Suretimizi insan kıldığın gibi, siyret ve bâtınımızı da insan eyle!

Bizi, rah-ı-hidâyet olan dini işlâmdan ayırma! Mürşidirâh-ı-hakikat olan, iki cihan fahri eşrefil-halâyık insaniyye ve mecmail hakikil iymaniyye olan Habîbi-edîbine bahş eyle!

Îlâhi; Kalplerimizi tevhid nuru ile nurlandır. Aklımıza tevfik ver. Bizleri irfan sahibi eyle!

Yâ Hannan! Yâ Mennan! İlim senin sıfatındır. İnsanın kıymeti ilmi ile kaimdir. Kendi ilmine mağrur olup, senden dûr olanlardan eyleme! İblis gibi iflâs edenlerden kılma. Okuyup ta, delâleti artan, hidâyeti bulamayan ehli-gafletten kılma!

Yarab! İnsan daima ilim ile şeref ve lûtuף sahibi olur. Okuyup da, okuduğumuz ile âmil olmayıp, cahil maskarası olan güruhu delâletten bizleri kılma.

Îlâhi! Bizleri; doymayan göz, kanmayan ağız sahibi kılıp, deryayı tamaa düşürme.

Îlâhi! Bizleri; senden razı olan, senin verdiğin nimete kanaatkâr, gözü tok, gönü zengin, ganîlerinden eyle. Dertlerine,

cihandan deva bekleyenlerden eyleme. Zira, dünyadan dertlerine deva umanlar, yaralarına çare değil, belki yaralarının üstüne yara açmış olurlar. Bizi, nâdânı câhil ile hem-bezmi sohbet etme. Zira, cahil ile sohbet etmek bir musibettir. Bizi, cahillere yoldaş eyleme yarabbi! Bizi rizai-şerifin olan amel-lerde kullan.

Yarab! Bizleri, hevayı nefsine esir olup, nefs elinde zebûn olanlardan kılma!

Îlâhi! Bizleri, iman ile öldür, sâlihlere ilhâk eyle. Yüze gülen düşmandan koru. Nâmerde muhtaç eyleme. Düşmanlarımızı bize güldürme. Fâni dünya nimeti kimseye bâki değildir. Fâniyi, bâki sanıp; nakşa ve nakkaşa aldanan ehli gafletten bizi kılma.

Îlâhi! Bizleri; sâlih, âşık kullarından ayırma. İsimlerimizi defteri islâmıdan, ünvanımızı divanı uşşaktan silme. Îlâhi! Yüzümüzü ve gözümüzü, gönlümüzü nûru-islâm, nuru-iyman ve nûru-Kur'an ile ziyadar eyle. Kalbimizden dünya muhabbetini ihrac ve tathîr eyle. Dilimizi seb'ten, küfürden, gıybetten, yalandan, acı söz söylemekten ve nemmâmeden ve boş kelâmıdan tathir eyleyip, göynümüzü, gözümüzü ve yüzümüzü nuru Kur'ân ile pûr nûr eyle! İymanlı bir kalp, şefkatli ve merhametli bir sadre mâlik kıl yarabbi!

Îlâhi! Lisanımızı hak söylemekle, Kur'an okumakla, tatlı konuşmakla tezyin eyle. Mala mülke, kasaya keseye, evlâda, kadına, rütbeye bizleri esir olmuşlardan eyleme yarabbi! Bizleri, fâniye tapan, şeytana ibadet eden gafillerden eyleme. Bizleri, hısım ve hasımlarına muhtaç olup el açan gariblerden kılma yarabbi!

Îlâhi! Bizleri evlâtlarına terbiyye ettirdiklerinden eyleme. Bir lokma ekmek için kapı kapı dolaşıp; yâre, ağyara el açanlardan eyleme. İlme say ettir. Bizleri, öyle ilim ile süsle ki, o ilimde senin rizan, senin cennetin, senin cemâlin bulunsun. O ilim bizleri yalnız, dünyada insanların sevgisine mazhar kılmasın. O ilimle, dünya ve âhîretimiz mamûr olsun. O ilimle, bizler senin ve Resûlünün indinde mergub ve mahub olalım. İşte, bizleri bu ilimle tezyin eyle Allahım!

Yarabbi! Bu âlemde sana tapan ve habibini her şeyinden ziyade sevip, onun yoluna her şeyi feda edenler ölmez. Onlar, âb-ı-hayat içtiler. Bizleri de, bu zevata yoldaş eyle! Bizi, bunlar ile haşr eyle. Bizleri okuyan ve okuduğu ile âmil olan, ihlâs ile işleyen, okuduğunu düşünüp, fikr eyleyen, Allahtan kor-

kan. Allahı seven. Allaha yakınlık isteyen ve istediği kendine ihsan olunan zümrei-necata ithal eyle yarabbi!

Bizleri, habibine bağışla, affın ile dilşâd eyle. Âhir ve âki-betimizi hayr eyle. Son kelâmımızı kelime-i tevhid ve Kur'anı mecid eyle, yârabbi! Bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

أَنْظِرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَ لِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ
دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

(Unzur keyfe faddâlnâ, ba'dehum alâ bâdin velel
âhîretü ekberü derecatin ve ekberü tâfdiyâ.)

İsrâ sûresi: 21

Meâli: **Baksana, onları nasıl birbirinden üstün tuttuk. Âhirette dahi büyük dereceler, daha büyük üstün tutmalar vardır.**

Tefsiri: Nasıl ki, dünyada yaşayan insanların bazısını bâzısından güzellik, kuvvet akıl ciheti ile; kimisini de mal, mansab, rütbe bakımından üstün kıldı isek, âhirette de aynen böyledir. Âhîret ehli de, dünyada yaptıkları a'mâli sâlihâ bakımından birbirinden üstün derecelere nail olacaklardır.

Allahın varlığına, birliğine, ortağı ve benzeri olmadığına iman edip, ikrar eden, Peygamberler peygamberi olan Allah Resûlü, nebiyelerin hatemi olan Muhammed, Ahmed Mustafa müctebâsının risaletine iman edip onu her şeyinden ziyade seven, Hakkın rızasına talip, cennetine ragıp, cemaline müş-tak olan aşığı sadıklar!

Dünyada, nasıl kullar akılda, kuvvette, güzellikte, malda ve emlâkte ve evlâtta birbirlerine derecat ile fâik yaradıldılar ise; âhirette de böyledir. Yalnız, âhîret dünya gibi olmadığından, dünyada olanlar fâni, âhîrettekiler ise bâkidir.

Dünyada Allaha, dini-islâma, onun peygamberlerine iman edenler; âmâli saliha yapmazlar ise, bu imanları sebebiyle kendilerini cehennemden ve derakâtı nârdan kurtarırlar ve lâkin derecattan mahrum kalırlar. Cehennemden kurtulmak, cennete girmek iman ile, derecata ermek ise a'mâli sa-

liha ile dir. Zaten, amâli-saliha iymân nurunun feneridir. A'mâli-salihasız iymân, rüzgârlı havada yanan muma benzer. Rüzgârlı havada fenersiz mumun yanması devam edemediği gibi, a'mâli salihatsız iymânın devamına imkân yoktur. Meğer, Allahu-zülcemâl inayet eyleye.

İnanan, inandığını yapar, ve yayar. Seven, sevdiğinin istediğini yerine getirir. Meselâ bir kimse iymân etse de, a'mâli-saliha yapmasa ve inâyeti-ilâhi erişip iymân üzere ölse; bu kimse nar'dan kurtulur, cennete vasil olur. Velâkin derecata nail olamaz. Ne gibi? Düşününüz ki; hepimiz cennet misali olan vatanımızda yaşadığımız halde, bir çoğumuzun evinin, apartmanının olmadığı gibi, hepimiz Türkiye vatandaşı olduğumuz ve bu yurdun malı bulunduğumuz halde evler, apartmanlar, bahçeler v.s. nin çalışanların olduğu gibi... Cennete, iymân ile girilir. A'mâli-salihası olmayanlar ise, cennetin köşklarine, saraylarına sahip olamaz. Size, bunu misal olarak söyledim. Buradaki evler,, bahçeler gayri meşrû elde edilmiş de olabilir. Bu sadece bir misaldir. Cennet köşkları, dereceleri ancak hak edene verilir.

Böyle iymânlı olup, a'mâli-salihası olmayan kişi, cennete vardığında, cennette köşk, saray ve hüriler görür. Velâkin bunlar, bu zâta verilmez. Görür geçer. Zira, bu makamların, bu derecelerin tapuları dünyadan verilmektedir. Bu tâpu ise, a'mâli-salihadır. Buna binaen, dünya âhiretin tarlasıdır, âhîrette alınacak bu nimetlere dünyadan malik olunur.

Buradan, oraya ne gönderirsen, orada bulursun. Yaptığın hayır işlerinin herbirine en az on sevaptan yediyüz, bazı sırında bir haseneye bin sevap verilir. Dilerse, Allah daha ziyade de verebilir. Bir günaha, bir günah yazılır. Allah dilerse, daha ziyade de yazabilir. Buradan, yâni dünyadan âhîrete bir şey göndermeyen orada müflistir. Bu hususta yukarıdaki risalede seni irşad edecek birçok kıssalar naklettim. Onları dikkatle oku. İbret al, amel eyle. Amelini ihlas ile yap, Allah rızasını bul.

Cehennem de böyledir. İymân etmeyen nâr'a müstehak olur. Küfrünü arttırıp, fenalığını çoğaltan kişi, derekâtı cehenneme müstehak olur. Bir yumurta ile bir milyonu çalan, aynı azaba düşer olacak olur ise, adaleti-ilâhiyye nerede kalır? İymân edip, a'mâli-saliha yapan ile, iymân edip a'mâli-salihası olmayan kişi, aynı derecata nail olur ise, adaleti ilâhiyyeye

aykırıdır. Ama, Allah diler ve kulunu nâr'a, diler ise cennetin en ulvi makamına getirmeğe kadirdir. Mülkünde hâkim emrinde aziz odur.

Bu, iyman edip, a'mâli-salihası olmayan kimsenin en yüce mertebeye çıkacağı demek değildir. Ama, Allah dilerse, meccanen de bu derecatı ihsan eder. Zaten, cennet amel mukabili değildir. İyman mukabilidir ve fazlı-ilâhi iledir. Cehennem ise, küfür ve iymansızlık mukabilidir. Günaha mukabil değildir. Adaleti-ilâhi iledir.

İyman edene, fazlı ilâhiyye yetişmez; rahmeti sübhani taâllûk etmez ise; günahına taâllûk eden adaleti-ilâhi ile, Allahın istediği miktar yanar ve âzâd olur. Allah zulmetmez. İymansız cennete gidilmez. Cennet, Allah ve Resûle iyman edenlerindir.

Bir kimse, iymansız a'mâli-salihada bulunsa, bu yaptığı a'mâli-saliha hürmetine son nefeste iyman nasip olabilir. Ne gibi? İyman edip a'mâli-saliha icra eylemeyen, nâs-a kötülük yapan zalimlerin iymansız göçtükleri gibi.

Bir çok kişi fıtratı-islâm üzere doğar. İymanlı yaşar, kâfir olarak ölür. Birçok kişi, fıtratı-islâm üzere doğar, kâfir olarak yaşar, islâm olarak ölür. İymansız olarak iyilik yapan için bu yaptığı iyiliklerin, son nefeste iymanına sebep olacağını söylemişim, bu böyledir. İyman üzere ölmese bile, onun arkada bıraktığı çocuklarından, yahut torunlarından birisine, iyman nasip olur. Dünyası mamûr olur. Dünyada rahata kavuşur, dünya nimetlerinden kendisi ve ehli faydalanır. Zira, iymansızların âhirette nasibi yoktur. Nasibi olmadığından, yaptığı iymansız a'mâli-salihanın mükâfatını dünyada görür. Âhirette iymansızlığından dolayı nâr'a girer.

İyilik yapan kâfirlerin ekserisinin, dünya nimetlerine erişmeleri bu nevidendir. İymansızların âhirette nasibi yoktur. İyman edip, kötülük yapan, fena, fâsık müslüman ise, iymanını kaybetmek ihtimali ile karşı karşıyadır. İymanını kaybetmese bile, yaptığı kötülüğün cezasını kendi dünyada ve yahut âhirette çekeceği gibi, evlâtları da burada çeker. Dünyada bir takım musibetlere duçar olur. Kendi, burada yaptığını çeker ise, âhret azabına kefarete olur. Çektiği, yaptığına muadil ise âhirette azab olunmaz. Çünkü, iki azab vermek, Allahın şânından değildir.

Bir adam, bir adamı kasden katleylese. O katile, adalet ölüm cezası verip öldürülse, âhirette o katilden sual olunmaz.

Başka günahlarından سوال olunur, velâkin dünyada çektiği o ölüm cezasından sorgu سوال olmaz. Zira, cezasını çekmiştir. Cezasını çekmedi ise, nâr'a atılır.

Bir kimsenin, yaptığı kabahate; hâkimin verdiği ceza az ise, adalet yerine gelmesi için kalan günahı miktarı yanar. Allah af ederse ona karışmayız.

Bir kimsenin yaptığı kabahata, kabahatından daha ağır ceza çektirirler; kabahati miktarı günahından hafif olduktan sonra, geri kalan çektiği ceza diğer suçlarına kefarettir olur. Başla suç yok ise; cennette derece almasına sebep olur.

Yapılan günahlardan dolayı çekilen cezalar, kısım kısım-
dır. Bazısına Allah bir zalimi musallat kılar. Evlâdından, ana ve babasından, hısım akrabasından çektirir. Komsusundan, karısından, kocasından çektirir. Kimine hastalık, yoksulluk ile çektirir. Bu cezalar ve buna mümasil cezalar dünyadaki cezalardır. İymanlı mü'minlerin yaptığı günahlara kefarettir. Bu müsibetlere sabrı tahammül eyleyen mü'minler, yaptıklarını burada bu müsibetlerle öderler. Dünyada cezalarını çektikleri için âhirette de, bir daha bu günahlarından سوال olunmaz. Mutlak bu saydıklarım, yapılan günahlara mukabil de olmayabilir. Çünkü, dünyada yaşayan mutlaka imtihana tâbi tutulacaktır. Onun, Allaha olan kulluğunun miktarı, kendisine tâyin ettirilecektir. Yahut, onun imtihana sabır, edip edemediği, kullara gösterilecektir. İymanlı ve sabırlı olup, bu imtihana güzel verecek olur ise, derecatına sebeptir.

İyman edip; günah irtikâp eyleyen böyle bir musibete uğradı mı, günahına kefarettir olur. Musibete mübtelâ olan, iyman-sız kâfir ve zalim ise, âhiret azabı tecil olunmuştur. El iyazu-billâh.

Bazı, iymanlıyım deyip, namaz kılmayan, oruç tutmayan, a'mâli-saliha icra etmeyen nefsi havası peşinde dolayan, müslümanım diyen bir kimseye: «Niçin namaz kılmazsın? Oruç tutmaz, hac etmezsin? Allahı zikir etmezsin? İçki zina, kumar ve Allahın sevmediği sıfatları terk etmezsin? Tövbeye gelmezsin? dediğimizde» «Efendim! filânca sarhoş. İçmiş içmiş sonra ölünce, Cennete gitmiş!» diye cevap veriyor.

O sarhoş iymanla göçtüğünden cennete gitmiştir. Allah, bir sarhoş kulunu cennete alabilir. Senin önderin o sarhoş mu-

dur? Ona uymakla mı emir olundun? Yoksa, senin önderin Hz. Kur'an değil mi? Hazreti Allahın Resûlü Muhammed Aleyhisselâm, onun ehlibeyti, ashabı, ensarı ve evlâdı değil mi? O sarhoş, imanlı olarak cennete göçmüş, içki içtiğinden mi imanlı göçtü cennete girdi? Muhakkak, Allahın sevdiği bir işi işleyip afvu mağfiretine nail olup cennete girmiştir. Hiç şüphe yok ki, bir kimse Allahın dediğini tutmadığı, Allaha âsi olduğu takdirde cennete gidemez. Böyle iddia edene, mecnunlar bile güler. Sarhoşluğu ile beraber, mutlaka Allahın sevdiği bir işi işleyip, Allahın afvu mağfiretine nail olup cennete lâayık olmuştur. Amelinin derecesinde, cennette mükâfaata nail olmuştur.

Allahın Resûlünü ve Kur'an önderliğini terk edip, bu sarhoşu kendine önder tutan gafil! Allaha karşı olan bu isyanından dolayı affa nail olabilecek misin? Yoksa, iyumsuz göçüp azabda mı, ve ebedî cehennemde mi kalacaksın? Bunun burasını düşündün mü? Senin önderin, Hazreti mahbubu kibriyadır. O, âleme rahmet olarak gönderildi. Ona uy! Selâmet bul. Kendine, iblisleri önder etme. Delili karga olan, leşten kurtulamaz. Böyle çirkin akaiden tövbe eyle. Hemen Kur'ana uy. Dünya ve âhiretin mamûr ola!

**Ey gafil! Uyan, aç gözün,
Gel tövbeye gel, tövbeye...**

**Dergehi hakka tut yüzün,
Gel tövbeye gel, tövbeye...**

**Binbir günah ettin yeter,
Ruyin siyah ettin beter,
İsyanı haktan ne biter?
Gel tövbeye gel, tövbeye...**

**Gel mescide meyhaneden,
Hayır gelmez mestaneden,
Tehir etmek yâ neden?
Gel tövbeye gel, tövbeye...**

Aklı olan, iblise ve nefsinin havasına uyarak değil; Allahın dediklerini severek kabul eder. Resûlü olan efdali enbiyaya ve Kur'anı azimüşşana uyup, fenalıklardan kaçınır. Bir-

şey yapacağı vakit, yapacağı bu işin indî-ilâhîde makbul mü yoksa merdûd mu olacağını düşünür, yahut «Bu yaptığımdan dolayı Allahı gücendirir miyim, Resûlü kırar mıyım? Yoksa iltifatı-ilâhiyyeye nail mi olurum?» diye tefekkür eder. Böyle yapmayan kişi, şuna benzer: Bir adam karanlıkta pazara çıkar. Hem karanlık, hem de bu adam neler aldığıнын farkında değil. Satıcıların içinde her türlü kişiler var. Parayı veriyor, ne verirlerse çuvalına dolduruyor. Ne aldığına dikkat etmiyor. O adam parasını verdi, fakat neler aldığıнын farkında olmadı. Evine geldi, çuvalı döktü. İp diye yılan almış. Bal diye katran vermişler. Et diye cife, kokmuş şeyler almış, Şimdi, verdiği paranın hebâ olması, bir yana, aldıkları, başına belâ olduğu gibi; düşüncesiz yaptığı işler de başına belâ olacaktır. Pazara çıkan insan, dünyaya gelen insandır. Her insan dünya pazarına gelir. Şâirin dediği gibi:

**Ana rahminden geldik pazara,
Bir kefen aldık, döndük mezara.**

Dünyaya gelen kimse, a'mâ gibidir. Karanlıklar içindedir. İyman etmeyen, yaşadığı müddetçe a'mâ gibi yaşar. Buna binaen, Allahu-Sübhanehu teâlâ hazretleri; burada a'mâ olan, âhirette de a'mâ olacaktır, diyor. Allah bu âyeti baş gözü kör olanlar için inzal etmedi. İymansızları, dinsizleri a'mâ olarak zikredip, âhirette bunların a'mâ olacağını bildirdi.

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا

Ve Men kâne fiy hâzihi a'mâ fe hüve fil'âhireti a'ma ve edallü sebiyla.

İsrâ sûresi: 72

Meâli âlisi: Dünyada hak ve hakikatı görmeyenler işte onlar ahirette de âmâ olacaklardır. Belki daha ziyade yoldan sapacaktır.

Kur'anı kerimin emirlerine uymayarak yaşayan kimse âmâ gibi yaşar. Zira, Kur'anı-Kerim, tarafı-ilâhîden verilen bir göz gibidir. Buna binaen Allahu Sübhanehu:

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Kad câ'eküm besâ'irü min Rabbiküm.

En'âm sûresi: 104

«Muhakkak Rabbinizden size görmek için göz geldi.» buyuruyor.

İymansızların yaptığı; dünya hayatında gözü görmeyen kör bir kişinin iymansız ve hilekâr madrabazlardan alış-veriş yapmasına benzer. Madrabaz satıcılar şeytan ve nefistir. İymansızlar; gözü kör, velâkin harîs bir alıcı gibidir. Parayı sarfedip, iyi şeyleri alması lâzım gelirken, yâni ömrünü hayırlı işlere sarf etmesi gerekirken, ömrünü havaya verip, telâfisi mümkün olmayan zarara uğramıştır. Aldıklarının mahiyetini, ancak kabirde öğrenecektir. Pazardan evine dönünce, çuvalını boşaltıp içindeki, aldıklarının başına belâ olması, dünya hayatında yaptıklarından kabirde sual olunup azaba duçar olması gibidir.

H İ K A Y E

Adamın birisi hamama gitti. Göbek taşına uzandı, uyudu. Uykusu esnasında bir rüya gördü. Hamama tıpkı kendisine benzeyen bir zat daha geldi. Karşıdaki halvete girdi. Bu zatın, zengin ve itibarlı bir adam olduğu kendisine yapılan muameleden belli idi. Kendisine benzeyen bu zatı yakından görmek için halvetin kapısına vardı, baktı ki, o itibarlı zat orada ölmüş. Şöyle bir düşündü «Bunu, benim yerime göbek taşına yatırsam, belimdeki peştemalı bu zata; onun peştemalını da ben sarınsam. Onun yerine ben geçsem.» Düşündüğü gibi de yaptı. Tellâklar geldiler, göbek taşında yatan ölüyü görünce; «Aman, bu adam burada ölmüş» diyerek ölüyü alıp götürdüler.

Bu adama da gelip «Terlediniz mi?» sorusuna. «Evet!» cevabı alınca; onu yıkadılar, temizlediler, hamamdan çıkardılar. O zatın elbiselerini giyen adam cebini karıştırdı. Binlerce lira vardı. Bu paraları alıp hamamdan çıkarak, bu zatı evine götürmek için gelen otomobile bindi. Apartmanına gitti ve o

zatin dairesine sahip oldu. Tam bu esnada, güzel güzel hanımlar bu zatin yanına geldiler. «Hamam yorgunusunuz ama bannadan gelen para havalelerinizi buyurunuz. Filân yerdeki çiftliğinizden bu kadar kâr etmişsiniz. Yeni yaptırdığınız yalının anahtarı geldi. Hanım efendi sizi görmek istiyor derlerken. sert bir tokat darbesiyle başı ucunda iki tellâkın çirkin yüzü ve acı sözü ile karşılaştı: «Kalk bre herif! Sabahtan beri burada yatıyorsun. Hamam kapanacak» diyerek yaka paça soakağa atıverdiler. İşte bu adamın hali dünyada iymansız yaşayanların haline benzer. Gördükleri şey; rüyadan başka bir şey değildir. Yalısı, otosu, apartmanı ve kadınlar v.s. hepsi hayal ve rüya gibidir. İşte, rüya gören bu zatı tellâklar uyandırdığı gibi, ölüm melekleri bu adamın ruhunu almağa geldiklerinde, elinde bulunanların hayalden başka bir şey olmadığını anlayacak!...

Hayal görüp, kurtulmak değil? Belki bu hayal âlemindeki hayatı, onun ebedî felâketine sebep olacaktır.

Gözünü aç. Kur'ana uy ki, nura kavuşasın, zulmetten kurtulasın, yaptığın şeylerin ne olduğunu anlayasın ve hayatı, dünyaya neye getirildiğini, nereye adım attığını, nereye bastığını, kime güvendiğini, nereye dayandığını, ömür sermayesini nereye sarf ettiğini bilesin. İşte, geldin, gidiyorsun. Hâlâ isyandan vaz geçmedin. Hâlâ tenbellikte ısrar ediyorsun. Namaz yok. Allah korkusu hiç yok! Ömrünü iskambilde tavlada fuhşiyatta Allahın sevmediği yerlerde harcıyorsun. Bu dünyaya iskambil oynamaya mı geldin? Allah, seni tavla oynamak için mi yarattı? Hergün ölenleri gazetede okuyorsun. Akranından kimse kalmadı. Anan, büyük annen, deden, baban da göçtüler. Daha göçmediler dersen bir gün gelecek, onlar da göçecekler. Miden hazmetmiyor, gözüün iyi görmüyor, ayağında ağrı var. Yok dersen, yakında olacak. Bunlar Azrailin habercileri. Hele, bir habercin var ki, senden hiç ayrılmıyor, sen onu kovuyorsun. O yine senden ayrılmıyor. Bu haberci senin saç ve sakalıdır. Aynaya bak, onlara ak düşmüş, traş ediyorsun, çıkıyor, boyuyorsun beyazlar yine kendini gösteriyor.

H İ K A Y E

Ömer ibnül Hattap radiyallahu anh, hilâfeti zamanında kendi parası ile bir memur tutmuş, o memura günde üç kere kendisine seslenerek ölümü hatırlatmasını tenbih buyurmuş-

tu. Me'mur, günde üç defa: «Ya Ömer, ölüm var!» der giderdi. Bir gün, memuru yanına çağırıp: «Artık seni bu vazifeden alıyorum» dediğinde, memur Hz. Ömer'e hitaben: «Bu güzel âdetinden vaz mı geçtin ya Halife?» dedi. Halife, sakalındaki beyaz kılı memura gösterip: «Senin haberine hacet kalmadı. Bizim haberci bizden, artık ayrılmayacak. Saç ve sakalına ak düşen kişi eğer akıl sahibi ise, ona, ölüm var demeye hacet kalmayacaktır buyurdu.

Buna kıyasen Osmanlı Padişahları Cuma namazı ve bayram namazı selâmlıklarında, camiden çıkarken, kendilerine bazı maaşlı memurlar tarafından, yüksek sesle: «Mağrur olma padişahım! Senden büyük Allah var!» diye bağırılması için emir vermişlerdir. Adalete, ve kendinin fâni olup, baki olan Allahı unutmamasını, Devletinin nihayet bulacağını Allahın kudret ve kuvvetinin, kendi kudretinden üstün olduğunu, o mülkü, devleti, Allahın ona bahsettiğini kendisine hatırlattırlardı.

H İ K Â Y E

Halilullah İbrahim nebî, Allaha münacât eyledi: «Ey Rab-bim! Bana ölümümün yaklaştığını bildir, sana daha çok ibadet edeyim. Sana kulluğumu ziyade edeyim.» diye niyazda bulundu. Seneler geçti, bu duasına bu niyazına cevap verilmedi.

Bir gün niyazında, senelerce evvel bu şekilde bir duada bulunduğunu, zâtullahın unutmaktan münezzehe olduğunu beyan ederek cevap verilmeyişin hikmetini sordu. Cenabı-Hak: «Ey Halilim! Sana seneler evvel ölüm habercisi geldi. Bu habercinin haberinden gafil mi oldun?» dedi. Hz. Halil: «Yarabbi! Bana böyle bir haberci gelmedi.» dediğinde. «Aynaya bakmıyor musun ya İbrahim? Sakal ve saçına ak düştü. Bunlar, bu ağarmalar ölüm habercileridir. buyurdu.

**Dünyaya mağrur kişi,
Tövbeye gel, tövbeye.
Uçmadan ömrün kuşu,
Tövbeye gel, tövbeye...**

**Sakalına baka, bak,
Kara iken oldu ak.
Dünya sana kurdu fâk,
Tövbeye gel tövbeye...**

H İ K Â Y E

Ölüme hazır olan, hâleti nez'e giren kişi ile Azrail Aley-hisselâm arasında şöyle bir muhavere olur: «Niçin bundan evvel, bana geleceğini bildirmedin, haber yollamadın?» Melekül-mevt: «Sana çok haberci yolladım ama, sen bu habercileri dinlemek bile istemedin.» Koma haline giren insan «Hayır! Bana haberci gelmedi!» der. «Evvelce ananı, babanı, dedeni aldım. Akrabalarının ruhunu kabzeyledim. Yürüyen ayağına ağrı girmiş, gören gözünün nûru, midenin hazım kuvveti kalmamıştı. Bunlar, benim habercilerim idi. Ölenleri gördün, kendini ölmeyecek, sandın. Sen, bu habercilere sırt çevirdin. Halkın evlâtları yetim, kadınları dul kaldı. Haneler dağıldı. Konaklar yıkıldı. Pâdişahlar, beyler öldü. Bunları sana getiren habercileri sen tekzib ederdin. Şimdi sıra senin deyip ruhunu alır.

İymanlı, a'mâli-sâliha erbabı ise nihayetsiz nimete; İymansız, amelsiz ise felâkete duçar olur, umulmaz yaralar açılır. Urgansız, zincirsiz amel çukuruna bağlanır. (El-iyazu bil-lâh) kabri, cehennem çukurundan bir çukur olur. Üstüne, altından kubbe yaptırсан, içine faydası olmaz. Yine cehennem çukurundan bir çukurdur.

İyman ile geçerse, o kişinin de kabrinin üstü ne kadar harab olsa da, içi cennet bahçesinden bir bahçedir. İş, kabrin sağlamlığında değil, iymanda. Kefenin güzelliğinde değil, a'mâli-sâlihada. İş, dünya mülküne sultan olmakda değil, ebedî âlemde sultan olmada. İş, yalnız buradaki haneyi mamûr etmede değil; âhiret evini a'mâli-sâliha ile mamûr etmede.

Dünya hayatı nasıl ise, âhiret hayatı öyle demiştim. Yalnız şu farkı vardır ki; dünya hayatının sonu var, âhiret hayatının ise sonu yok. Yâni, dünya fâni, âhiret bâki. Bu arada dünyada irâde vardır. Kul, Allahın istediği kadar iradesini kullanabilir. Dünya âleminde kul kisb eder, yani ister, Allah diler ise o şeyi hâlk eder, yaratır. Bu dünya âleminde, kulun her istediğini, her kisb ettiğini yaratmak Allaha vacib değildir. Yâni kulun istediği bir şeyi Allah dilerse yaratır, dilerse yaratmaz.

Ahiret âleminde; kâfirlerin kisb ettikleri istedikleri şeyin hiç birisini Allah halk etmeyecektir. Lâkin, mü'minler her

kisb edip, istedikleri, nefislerinin arzu ettiği her şeyi, lutfu ilâhî, ihsanı ilâhî olarak yerine getirilmiş bulacaklardır.

Âyeti kerîmede:

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿١٠٠﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿١٠١﴾

(Veleküm fiyha teştehiy enfüsüküm veleküm fiyha mateddeun.)

Fussilet sûresi: 31

**Mânâyı şerifi: Nefsiniziñ arzu ettiği şeyleri Allah sizle-
re cennette hazırladı, buyurulmuştur.**

Bu dünyada; bütün mahlûkatda bulunan, rahmet, merhamet, şefkat vesaire gibi sıfatlar, Allahın rahmetinin yüz kısmından bir kısmıdır. Doksandokuz bölümünü âhîret de mü'minlere, âşiklara, sâdıklara saklamıştır. Dünya âleminde bu yüzde bir rahmetten bütün mahlûkat inanan ve inanmayan herkes nasiblenmektedir. Lâkin, âhîrette yüzde doksandokuz olan rahmete erişebilmek için şart mü'min olmaktır.

Bazı ahmaklar, dünyadaki insanların hepsinin aynı haklara sahip olmasını istiyorlar. İnsanların birbirinden farklı hallere sahip olması yalnız dünya âleminde değil, âhîrette de böyledir. Cennette herkes aynı derecede; Cehennemde de herkes aynı derecede değildir. Bu dünyada olduğu gibi herkese ayrı ayrı tecelliyat olacaktır. Bu dünyada kimi zengin, kimi fakir, kimi kör, kimi görücü, kimi sağır, kimi işidici, kimi güzel kimi çirkin, kimi topal, kimi cüzzamlı, baraslı, inmeli, kimi gedâ, kimi bay, kimi sultan, kimi köle olduğu gibi, bir zengin mal ve emlâkinin diğerinden farklı olması gibi; orada da, azapta olsun, nimette olsun, kullar aynı nimet, aynı azabda olmayacaklardır. Kimi hazır yiyecek, kimi yine çalışmak zorunda kalacaktır. **Dünya zaten âhîretin bir misâlidir. Tabîî görene!** Âhîretin sultanları Peygamberler, bunlarla beraber, sıddıklar, şehidler, salihlerdir. Bunların da birbirleri üzerine hepsinin

ayrı derecesi vardır. Âhirette güzeller, mü'minlerdir. Çirkinler kâfirlerdir. İnsan hakkı yiyenler halkı el ve ayakları ile incitenler, sakat olarak hâşr olacaktır. Zina edip, tövbe etmeyenler cüzzamlı, baraslı olarak mahşere gelecektir. Allahın zikrinden yüz çevirenler kör olarak haşr olacaktır.

Onun için evliyaullah, âhireti bu dünya âleminde görmüşler. «İlmel-yâkini, Hâkkal-yakine» getirmişler de:

**«Mûtû kable ente mutû sırrını fehm eyleyen,
Haşrı neşri gördü bunda nefha-i sur olmadan.»** demişler.

Ölmeden evvel ölenlerin sırrını anladın mı? Bunlar âhirete varmadan onu, burada bu dünyada gördüler. Sen de ölmeden evvel ölürsen yâni azgın nefesine gem vurup hak yolunda yürürsen, kâinata ibret ile nazar edersen Cenneti, Cehennemi, mizânı ve sıratı, hûriyi, gılmânı, kul ve sultanı kıyameti, öldükten sonra dirilmeyi, halkı hesaba çekildiğini ve, kâfirin nâra, mü'minin cennete girdiğini kısacası gaib diye duyduklarını, burada da aynen görebilirsin. Çünkü âhirette ne var ise, ne olacaksa, hepsinin bir nümûnesi buradadır. Bak ve gör! Göremiyorsan Allaha yalvar, sana göstereyim! Tekrar ediyorum; Senin gaib ile iyman ettiğin, âhîret âleminin her bir nümûnesini, bu âleminde görebilirsin. Yeter ki gözünü kapayıp da «gökde güneş yoktur» der gibi saçma bir iddiada bulunma.

Allah yolunda sabiti-kadem ol. Malınla, canınla Allah yolunda cihad eyle ki, o yüce nihayetsiz nimetlere eresin. Bu dünyada, her çalışan çalıştığının mükâfatını ya görür, yahut göremez. Âhirette de böyledir. Âhîret için yaptığımız çalışmalarımızın mükâfatını, çoğunu yaptığımız fenalıklardan ötürü, göremeyiz. Dünyada hakkı ile çalıştığı halde mükâfatını göremeyen mağdur kişi orada; dünyada kaybettığını kat kat bulur.

Âhîret için sâyü gayret edip, kendini riyâdan, günahattan korumayan da, kıldığı namazını, tuttuğu orucunu, hak yoluna çalıştığını ebedî olarak kayı eder. Ona binaen, Allah Resûlü: «Bir çok kimse namazından sevab alamadı. Yorgunluğu yanına kâr kaldı. Birçok kimse de oruç tuttu, açlığı yanına kâr kaldı.» buyuruyor.

Allah yolunda canınla, malınla yapacağın cihadı şân ve şeref için yapma! Allah rızası için yap! Her yaptığın işinde hak rızasını ara. Her kötülükten, Allah rızası için kaçın. Eba-

Hüreyre şu hadisi şerifi naklediyor: «Kıyamette, huzuru hakka harpte ölen birini getirirler. Allah, bu kişiyi nâra atmalarını, meleklere emr eder. O zat: «Yarabbi! Ben senin yolunda öldüm» dediğinde, Allah celle; «Sen benim rızam için katl olmadın. Halk sana cesur desinler diye katl olundun. Halk sana cesur dedi, sen nasibini böylece aldın. Bizim rızamız için şehid düşmedin. Sen mürâi idin. Benim, senin yaptıklarını görüp, kabul etmemi murad etmezdin. Halkın seni beğenmesini istedin. Halk seni beğendi. Mükâfatını benden isteme, halktan iste!» der ve nâra gönderir. Sonra bir âlimi huzura getirirler. Allah, o âlimi nâra atmalarını emir eder. O âlim «Yarabbi! Senin bana verdiğin ilm ile halkı irşâd ettim» der. Allah celle «Sen ilmimi benim rızam için tahsil etmedin. Halkı benim rızam için irşâd etmedin. O ilmin ile kendine dünya menfaati sağladın. Bana âlim desinler diyordun, sana âlim dediler. Sana ikram ettiler. İlminin dünyada mükâfatını gördün, burada nasibin kalmadı» der ve nâra attırır. Bir gaziyi getirirler. Allah, o gazinin nâra atılmasını emr eder. O gazi «Yarabbi! Senin dinin için gaza ettim» dediğinde, Allah celle: «Bana kahraman cesur, kabadayı desinler diye gaza ettin. Sana kahraman, cesur dediler. Ettiğin gazanın mükâfatını dünyada gördün, burada nasibin yoktur» der. Yine huzuru hakka, cömert bir zengini getirirler. Allah bu zenginin de nâra atılmasını emreder. Zengin «Yarabbi! Senin yolunda cami, hastahane, köprü yaptım. Kuyu açtırdım, çeşme yaptırdım. Dullara, yetimlere baktım. Yoksullara yardım ettim» der. Cenabı hak: «Hepsini yaptım ama; benim rızam için yapmadın! Sana cömert, iyi adam desinler diye yaptın. Benim rızamı değil, halkın seni medhetmesini istiyordun. Öyle oldu. Halk sana cömerd, iyi adam dediler. Nasibini dünyada aldın. Burada nasibin yoktur» der, ve nâra sevkolunur.»

Onun için, her işinde Allah rızasını gözet. Halk sana ne derse desin. Sen, iyi bir adam isen, halk sana kötü demiş sana ne zararı var? Sen kötü bir adammışsın, halk sana iyi demiş. Sana ne faydası var? Herşeyde Allah rızasını ara. Önce sen Allahtan razı ol, sonra onun rızasını iste.

Şeriattan, hâkikatten, marifetten, kutbiyetten, kurbiyetten, ubudiyetten maksad Allah rızasıdır.

(İlâhi ente maksudi ve rızake matlubi.)

«Allahım maksadımız sensin, istediğimiz senin rıza-ı şerifindir.»

Her yaptığın işi; Allah için, Allah rızası için yap! Seni kimse mağlûp edemez. Daima galip gelirsin. Bütün dünya sana düşman olsa, sana bir zarar veremezler. Çünkü sana yapılacak zararı, Allah murad etmez ise, kul nasıl yapabilir? Allahın muradı olmayınca, bir yaprak dahi yerinden oynayamaz.

H İ K Â Y E

Bir zâhid var idi, odunculuk yapardı. Onunla geçinir idi. Kendi köyüne yakın bir putperest kavim vardı. Bunlar bir sakız ağacına ibadet ederlerdi. Bu sakız ağacını, Allaha ortak koşarlardı. Sofî, bu ağacı kesip pazarda satmağa niyet etti. «Allah diye taptıkları ağacı, Allah rızası için keseyim de, görsünler» deyip o köye doğru yol aldı. Yolda, bir kimse, sofuyu karşılayıp nereye gittiğini sorduğunda, sofû: «Bu ahmak herifler Allah diye bir ağaca tapıyorlar. O ağacı kesip, pazarda satacağım» dediğinde, o kimse «Ben şeytanım, sana müsaade etmem, bu işi yaptırmam» dedi. Sofû bu adamdan bu sözü işittiği gibi: «Yâ... Sen şeytan mısın? Senden çektiğimiz nedir?» diyerek onun üstüne çullandı ve şeytanı bir saman çöpü gibi yere vurdu. Üstüne çıktı, bastırdı. «Şimdi seni öldüreyim de, bu halkı senin şerrinden kurtarayım» dediğinde, İblis: «Ey sofi Sen beni öldüremezsin, bana kıyamet gününe kadar mühlet verildi. Bunu yapmana imkân yoktur, gel bu işten vazgeç. Sen günde birkaç kuruş kazanıp, kıt kanaat geçiniyorsun. Bu ağacı kesmekten vaz geç. Eğer böyle yaparsan ben sana günde bir altın lira veririm. Hem sana ne bundan? Sen ne karışıyorsun? Böyle şeyleri, dünyada, düzelterek sen mi kaldın?» dedi. Sofî «Sen yalan söylüyorsun. Sen adama altın mı verirsin?» deyince, şeytan yemin etti «Hergün, bir altını yastığının altına bırakacağım sofiye va'd etti. Sofî: «Va'd ettiğin parayı getirmezsen sen bilirsin» dediğinde şeytan «Zoru yok ya. Getirmezsem, gider ağacı kesersin!» dedi ve bu sözleşme üstüne ayrıldılar.

Sofî evine geldi. Hayatından memnundu. Sabahleyin kalktı. Yastığının altında bir altın buldu. Artık çalışmak yok. Hergün bir altın gelecek diye düşündü. Ertesi günü. Kalktı, yastığının altına baktı. Para yok. Hasırı kaldırdı, döşemeyi söktü.

Para yok. Fena halde asâbı bozulmuştu: «Ben sana gösteriyim» deyip yola koyuldu. Yolda tam aynı yerde şeytan ile karşılaştı. «Seni yalancı iblis, seni düzenbaz kâfir.» deyip şeytanın söz söylemesine meydan bırakmadan üzerine yüklendi. Fakat sanki bir kayaya çarpmıştı. Bu sefer şeytan, sofuyu bir saman çöpü gibi yere vurdu, üstüne oturdu. Evvelki gün, sofunun şeytanı yere vurmasından sonra bu nasıl olurdu? Sofî şaşırmış, bu işe çok içerlemişti. Şeytan güldü: «Neden böyle olduğuna şaşıyorsun değil mi?» dedi. «Bak, ben sana söyleyeyim. Sen dün Allah rızası için geliyordun. Yalnız beni değil, dünyada bulunan bütün şeytanları bile yere sererdin. Allah için çarpışan muhakkak galip gelir. Bugün sen Allah için değil, para için geliyorsun. Onun için mağlûp oldun.» dedi.

Allah rızası için yapılan her işin nihayeti, galibiyettir. Allah'la başlanan bir işin nihayeti kurumaz, ebter olmaz. Allah için yap. Her meşrû amâlinle ona döneceksin. Her işine onun ismi ile başla. O senin rezzâkıdır. O yaptığın her işi görür ve bilir. Nerede olursan ol; O seninle beraberdir. Sen de onunla beraber ol. Herşeyden ibret al! Birine bak, fikr eyle, birine bak şükür eyle. Hiçbir şey bâtıl olarak yaratılmadı. Bir karınca bile seni Hakka götürebilir. «Yılan ne için yaratıldı?» deme, ne için yaratıldığının hikmetini ara. «Sineğe ne lüzum vardı?» deme, hikmetini sor.

H İ K Â Y E

Zalim hükümdarın biri, halka hitaben konuşurken yüzüne bir sinek kondu. Sineği kovdu. Sinek tekrar kondu, yine kovdu. Sinek inatçıdır, tekrar kondu. Öldürmek istedi, muvafak olamadı, kızdı. Orada hazır olan ulemadan Dahhâk'e hitaben «Bu müz'îç hayvanı Allah neden yarattı? Ne faydası var sanki?» dediğinde Dahhâk, hükümdara hitaben: Senin gibi zâlimlerin, aczlerini sineği defedemiyecek kadar kudretsiz olduklarını kendilerine bildirmek için yaratıldı. İnsan oğluna hükmedersin ve lâkin ufak âciz bir hayvan seni dinlemez. Pisliğe konar, sonra gelir kendini Allah zannedenlerin yüzüne konar. Ona lisanı hal ile der ki: (Sen bir hiçsin. Hiç olduğunu unutma. Dünyaya gâlip gelirsin ama bana galip olamazsın. Allah dilerse, seni Nemrud gibi, âciz, bacağı kırık bir sinekle de öldürür.)

İnsan olan Allahtan korkar. Allahı tanır, onu sever. YAP-MA! dediği şeyleri Allahtan korkup, yapmamalıdır. YAP! dediklerini seve seve yapıp, Allahı severek, överek onu zikr ederek yapmalıdır. Allahın nehiyleri hususunda, Allahtan korkmalı, emirler hususunda Allahı sevmelidir. Her emrini minnet, devlet bilerek seve seve yapmalı yaptığının kabulü için, Rabbine niyaz etmelidir. Yaparsın fakat kabul etmeyebilir.

Dünya hayatında ne kadar yükselirsen yüksel, fakat hadini bil, aslını unutma! Hükümdar olsan, kaftan kafa hüküm etsen yine şımarma! Aslın bir nutfe, iğrenç bir su parçası. Nihayetin bir avuç toprak. Dünyanın hepsi; yemek içmek necâset ve sonunda da kabir değil mi? Bütün bu mücadeleler, kanmayan ihtiraslar, doymayan gözler, kanmayan ağızlar neye çalışıyor? Nihayeti; yedin, içdin, çıkardın. İşte dünya hayatının sonu, budur. İşte dünya necasetten başka bir şey değildir.

Doymayan gözler bir avuç toprakla dolacak. Kanmayan ağızlar da bir yudum su ile kanacaktır. Dünyaya sığmayanlar, iki arşın yere sığacak. Bu mücadelelerin bu necaset için olduğunu şu beyit ne güzel anlatıyor:

**Maslahatı âlemin, dört şeye olmuş bina,
Ben yiyeyim sen yeme, ben iyiyim sen fena.**

Sırtlarına giymeye kumaş beğenmeyenler; kısmet ise bir kefene sarılacaklardır. Bitten, pireden kaçınanlar; kabirde yılan, çıyan ve kurtlarla başbaşa kalacaklardır. Ben yiyeyim diyen; yiyecek semirecek, sonra âkibetinde kurtlara yem olacaktır. Ben diyenler de, suçları meydana çıkarak, halk arasında rezil rüsvây olacaklardır.

Onun için, hilkatini unutma, aslını inkâr etme! Aczini bil, bir azîze ihtiyacın var! Fâni olduğunu unutma, bir bâkiye ihtiyacın var! Muhtaç olduğunu unutma, bir lâtifin lûtfuna muhtaçsın. Hâlikin Allah; sıfatıyla mevcut, zâtı ile muhît, aziz, hakîm o! Sen, zelil ve mahkûmsun. Şimdi, sana bir miktar müsamaha etti diye, Rabbinin bu keremi, seni mağrûr etmesin! Bu müsamahayı, izzeti kendinden bilme; Ondan bil! Bâki olan Allahına dön! Onun kudreti azameti karşısındaki hiçliğini düşün! Yokluk içinde secdeye kapan ve sadece on-

dan iste! O, lâtif sana lûtfetsin. Onun lûtfu ihsanına nihayet yoktur.

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ

(Men erefe nefsehu, fakad arefe Rabbehu..)

«Kendi nefsinin aczini bilen, muhakkak Rabbini bildi.»

H I K A Y E

Sultan Mahmudu Gaznevî, Hindistan'daki Türk İmparatorluğu padişahlarından biridir. Bu zatı muhteremin ulema, meşayih ve şûaraya olan hürmet ve sevgisini, bütün islâm âlimleri, şeyhleri, şâirleri, yazdıkları kitaplarında hayr ile yâd etmişlerdir. Kendisine rahmet okunmasına vesile olmuşlar namı ve nişanı kıyamete kadar, sonra geleceklerin nazarına arzetmişlerdir.

Ulemâya, meşayihe hürmet edeni. Allah yükseltmiştir. Zira, ulema ve meşayih Resûlün vârisleridirler. Onlara hürmet, Resûle. hürmet, Allaha hürmettir. Onlara ihanet Resûle ihanet, Allaha ihanettir.

Gazneli Mahmud; birgün ava çıkar. Bir geyiğin peşine düşer. Saatlerce at koşturur. Bir vâdiye geldiklerinde, geyik arkasına döner. Lisânı hal ile sultan Mahmuda hitaben: «Bu iş için mi yaratıldın?» der. Yâni, dünyaya av vurmaya mı geldin? demek ister. Bu sözü işiten hükümdar, geyiğin peşini bırakır. Kan ter içinde, önüne çıkan bir köye girer. İlk tesadüf ettiği on yaşlarında bir çocuğa: «Evlâdım! bana bir bardak su ver» diye ricada bulunur. Çocuk: «Amca, babam su almaya gitti, çok kalmaz döner. Siz biraz burada istirahat ediniz.» der. Hükümdar, attan aşağıya iner. Çocuk onu rüzgâr olmayan bir yere oturtur, atı alır. Biraz aşağı yukarı gezdirir. Hükümdar da at: da çok terlidir. Hem hükümdarın, hem hayvanın biraz yorgunluğu gittikten sonra, çocuk içeri girer, bir bardak su getirir. Sultan; «Hani bana burada su yok demiş, babanın suya gittiğini söylemiştin» der.

Çocuk: «Yalan söylemedim, babam suya gitti. Şimdi nerede ise gelir. Siz, benden su istediğinizde, ben size suyu verseydim; ileride, bu terli haliniz ile içeceğiniz suyun sizi hasta etmesi mümkün idi. Fakat, hararetiniz ziyade olduğundan bunu düşünecek halde değildiniz. Şimdi teriniz dindi. Ben de size suyu getirdim. İşte, babam da pınardan geliyor. Size istediğiniz kadar su vereyim.» dedi. O aralık sultanın vezirleri ve av arkadaşları da köye geldiler, sultanı orada buldular. Sultan bu köylü çocuğunun irfanına hayran olmuştu. Adını sordu? Ayaz olduğunu öğrendi. Üstü başı eski olan bu çocuk sanki içinde define gömülü bir virâne idi. Sultan, bu viranelikteki defineyi keşfetmişti. Ayaz'ın babası da elindeki su kabı ile oraya gelmişti. Sultan, kendi hüviyetini Ayaz'a ve babasına bildirdi. «Ben sultanınızım» diyerek Ayaz'ın babasına hitaben: «Bu çocuğu bana vereceksin. Okutacağım ve kendime sohbet arkadaş yapacağım» dediğinde, Ayaz'ın babası «Sultanım! Bu mülk senindir. Biz senin kullarınız. Canım ve evlâdım, her şeyim yoluna feda olsun» dedi. Çünkü, memleket meseleleri dururken geyik peşinden, av peşinden koşan, fakat o geyiğin ikazı ile aklını başına almış milletin dertlerine kendi dertleri imiş gibi çare arayan bu müslüman Türk hükümdarını milleti çok sever, tab'asının, rahatlığını düşünen, onları zâlimlerin şerlerinden koruyan memleketi adl ile idare eden âlimlerin acı tenkitlerine tahammül eden bu padişaha karşı milleti sonsuz sevgi ve saygı gösterir, onun uğruna herşeyini feda ederdi.

Sultan, Ayaz'a hitaben: «Haydi; ata bin, benimle gel, eşya filân almana lüzum yoktur» dedi. Sultan, Ayaz'ı atının terkisine bindirdi. Tam hareket edecekleri sırada; «Af edin efendim. Bence çok kıymetli olan bir eşyayı almama müsaade eder misiniz?» dedi. Sultan: «Haydi! Çabuk al da gel» dedi. Kulübesine giren Ayaz, elinde sarılı bir bohça ile çıkıp tekrar ata bindi. Sultanla beraber saraya geldi. Bir taraftan tahsil ettiriliyor, bir taraftan hergün sultanın sohbetinde bulunuyor. İltifatı padişaha nail oluyor, Ayaz'ın zekâsı ve irfânı terbiyesi Sultanı her geçen gün daha hayran bırakıyor, ve Ayaz gittikçe sultanın takdirini kazanıyordu. Bunu gören hasedciler, Ayaz'ın aleyhinde konuşmağa başladılar. Zira, Sultan iç hazinenin anahtarını dahi Ayaz'a teslim etmişti. Bu yeni vazife, hased edenleri deliye çevirmişti. Onun hakkında iftira hazırlıyorlar «Acaba ne yapsak ta Ayaz'ı sultanın gözünden düşürsek» diyorlardı. Nihayet, «Ayaz iç hazineden hırsızlık ya-

ıyor» demeye başladılar. Bu söz sultanın kulağına geldi. Sultan bu dedikoduya fena halde üzüldü. Buna imkân mı vardı? Ses çıkarmasa, bu iftirânın yayılması böyle bir olayın vuku-undan beter olacağı için, Ayaz'ın haysiyetini kırabilirdi. Hasedcileri huzuruna topladı. «Ayaz'ın hırsızlık yaptığını nereden isbat edersiniz?» dedi. Onlar, «Aman sultanım! Sarayda herkesin odasının kapısı açık, Ayaz'ın kapısı daima kilitli. Ayaz bu saraya geldiğinden beri, odasına hiç kimseyi almadı. Kapısını da açık bırakmadı. Böyle kapısı daima kapalı olanın bir kabahatı olmalı ki, o kabahatını kimseye belli etmemek için bu şekilde yapıyor, kabahatini gizliyor» dediler. «Siz, iç hazineyi ona teslim ettiniz. Hazineye bulunan bunca kıymetli eşya ve taşların sayısı malûm değildir. Buradan çaldığı mücevheratı odasına gizliyor olmalı ki, odası daima kapalı. Oraya kimseyi kabul etmiyor» diyerek kendilerinin ne karakterde olduklarını belli etmiş oldular.

İnsan, konuşmadığı müddetçe kapalı, mahiyeti bilinmeyen kitaba benzer. Konuşmaya başlayınca, kendisinin ne mal olduğunu ortaya koyar. Kişi nasıl ise, karşısındakini de öyle zanneder. Gözüne yeşil gözlük takan dünyayı yeşil; siyah gözlük takan siyah görür. Gözünde ve gözlüğünde necaset bulunan ise, dünyayı pislik içinde görür. Gözünü ve gözlüğünü temizle ve dünyayı tertemiz gör! «Veçhini pâk eyle ki, mir'ata bühtân olmasın!» demişler. Ayna ayıpları göstericidir. Kendine bakanın yüzündeki karayı hemen yüzüne vurur. Yüzünde kara yok ise tertemiz gösterir. Öyle ise, sen yüzümdeki karayı gösteriyor diye aynayı kırmağa kalkma. Yüzündekini temizle. Ekserî insanların peygamberlere, ulemaya, evliyaya kızmaları ve onları öldürmeleri bu yüzdendir. Peygamberler ulema ve veliler, berrâk aynaya benzerler. Onlara bakan kendi noksanını görerek: «Şu aynayı kirayım da benim noksanımı göstermesin!» diye, kendi noksanını düzeltereğine ayna mahiyetindeki peygamberi, evliyayı, veliyi, yahud ulemayı katleder ve Allahın lânetine uğrar.

Bazı aynaların cilâsı bozuk, bazısı tozlu olurlar. Tabii, cilâsı bozuk olan aynaya itibar olmadığı gibi, tozlu aynanın tozu silinmeden göstermesine de imkân yoktur. Cilâsı bozuk olan ayna, ahlâksız âlim kişiye teşbihtir. Tozlu aynada, insanların irşâd etmeyen ulemaya teşbihtir.

Biz, gelelim Ayaz kıssasına:

Sultan Mahmud ne yapacağını şaşırmişti. Ses çıkarmasa sevdiği zat hakkında kötü şeyler söyleniyordu. Buna tahammül edemezdi. Ayaz'ın odasını aratsa, Ayaz sultana gücenecekti. Fakat çaresiz kalıp ikinci şıkkı kabul etti, bu hasedlerin iftiralarını yoketmek için Ayaz'ın odasını aratmaya karar verdi. Ayaz'ın gönlünü alacaktı. Hem de, Ayaz onu seviyordu. Bu cevrine tahammül gösterirdi. Ayaz'ın sarayda olmadığı bir gün, hasetçileri yanına çağırıp: Haydi, Ayaz'ın odasını arayınız. Hazineye ait ne bulursanız sizin olsun! dedi. Ayaz'ın oda kapısı kırıldı. Hasedler, birbirini çiğneyerek içeri girdiler. Yerde eski bir hasır, bir post, duvarda ise bir değnek, bir kepenek ve bir çift çarık asılı idi. «Yere gömmüştür» diyerek, döşemenin altını üstüne getirdiler, fakat hazineye ait bir tek şey bulamadılar. Hepsi mahcûp ve rezîl olup yüzleri kızarak dışarı çıktılar. Yüzlerinin kızarması, mahcûp olmaları bile kendilerinde bir insanlık hasleti, bir hâyâ alâmeti olduğunu gösteriyordu. Zira, öyleleri vardır ki, böyle durumlara düşüklerinde utanç bile duymazlar.

Ayaz, saraya döndüğü vakit, odasının kapısının kırıldığı ve içerisinin alt üst olduğunu hayretle gördü. Sultanın emri ile olduğunu söylediklerinde memnuniyetini izhar eyledi. Sultan, Ayaz'ı huzuruna aldı, kendisinden özür diledi. «Ayaz! Senin kapını kırmakla, senin hasedlerinin başını kırdım. Kapını açmasa idim, onların dili tutulmayacaktı» dediğinde, «Aman sultanım! Allahın kulunu, sultanın bendesini, şeyhin müridini, hocanın talebesini imtihan etmesi lâyıktır. Kulun Allahı, bendenin sultanı, talebenin hocayı, müridin müşşidini imtihan eylemeğe kalkışması küstahlıktır. Odamın değil kalbimin kapısını kırın, içini arayın, sizden başkasına muhabbed bulamayacaksınız. Nerede kaldı oraya cevher, dünyayı sığdırayım» dediğinde, Sultan; «Ayaz! Sana bir şey soracağım. Duvara çoban değneği, çarık ve kepenek asmışsın. Bunların mânâları nedir?» dedi. «Sultanım! Bunlar sizce malûmdur. Saraya intisab etmezden evvel kepenekli çarıklı bir çoban idim. Siz bana selâhiyyet verdikçe nefsim kabarıyordu. Ben her akşam nefsim: «Sakın kibirlenme! Sen bir çoban oğlu çobansın! Sultandan yüz buldun diye çobanlığını unutma! Bak işte çarığın, kepenegin, değneğin» diye nefsimi bununla ıslaha çalışırdım» dedi.

Bu kıssayı iyi anlatmaya çalışsak ciltlerle kitap olur. Bu kadarla kifayet eyledik. Herkes, istidadı kadar anlasın. Şu kadarını söyleyeyim: Bu kıssa, Allah ile bir velinin arasındaki naz ve niyazı, Allahın veliye, velinin Allaha olan muhabbetini bildirmektedir. Dünyaya ve âhiret saadetine sebep olacak bir kıssadır. Oku; Tekrar, tekrar oku! Kışırda kabuğunda hikâyenin zâhirinde kalma, hisse al! Ayaz'ın bu davranışı sana bir önderdir. Nerede olursan ol, haddini bil aslını unutma. Bütün dünyanın anahtarları sana verilse, Cihana Süleyman aleyhis-selâm gibi hükmetsen, kulluğunu unutma senden ve herkesten büyük, kudretli olan Allahı unutma.

Ey gafil uyan! Ribleti nâgâhı unutma!

Yol korkuludur. Korkusu çok râhı unutma!

Mağrur olubın devleti dünyayı deniye,

Sakın yitirip dinini Allahı unutma!...

Sen, kendini ne zannetmekte? Babandan kalan mallara mı yoksa iskemlene, mevkiine mi güveniyorsun? Âriyet olan rütbene mi dayanıyorsun? Babandan kalan malın, ilk sahibeleri dirilmiş olsalar, sen de baban da o maldan bir hisseyi zor alırsınız. Sizi, hemen kapı dışarı ederler. İskemlenin ilk sahibi dirilse, kendinden sonra gelenlerin hepsi ayakta kalır. Rütbeni yakında soyunacaksın. Musâlla da rütben okunmaz. «Er kişi niyetine» derler. Ne mutlu «er» olabilene! Zira, ER-LİK bıyıkla, sakalla değil, erkek diye ona derler ki; mal, rütbe, kasa, evlât, o kişiyi zikri ilâhiden alkoyamaz. Allah için herşeyi, her menfaatini terk eden erkektir. Namazını kılan, zekâtını veren Allahtan başka, Resûlden gayri, hak için, hak yolunda kimseden korkmayan erkektir.

Malına güvenme bir kıvılcım kâfi gelir. İskemleye dayanma, birgün altından alırlar. Nice kişileri o iskemle aldattı. Mahkeme kadıya mülk olmadı. Han'a inen, handa kalmadı. Yolcu yolunda gerek.

**İşte bu sırrı Kur'andır,
Küllü men aleyha fândır.
İki kapılı bir handır,
Konan geçer, karar olmaz...**

Allaha güven, ona dayan! Uzun yollara seyahat var. Korkulu geçitlerden geçeceksin. Yollar korkulu, bu yollarda kendine azık al, kendine bir dost ara, bul! Allahı unutma! Güneş doğmadan para kazanmak için yollara düşüyorsun. Bu kazandığını ya yemek nasip olacak, yahud olmayacak. Elbette, çalışacaksın! Helâl lokma arayacaksın! Alın terin ile kazanacaksın. Şerefli insan, çalışır, kazanır, yedirir, giydirir. Hayırlı insandan hayvanlar bile fayda görür. Yüzsüz, arsız, tufeyli müslüman olmaz. Yüzsüzlük ve arsızlık, hayâsızlıktır. Hâyâ ise, iymandandır. Hâyâsı olmayanın iymanı yoktur.

Müslüman, namuslu olur. Eline, diline, beline sâhib olur. Müslüman, vakarlı olur. Nâmerde el açmaz. Yer, ve yedirir, bazan yemez, yedirir. Giyer, giydirir. Bazen giymez giydirir. Müslüman temiz olur. Kalbinde Allah korkusu ve Allah sevgisi, peygamber aşkı bulunur. Zahiri temiz, bâtını temiz olur. Dili gıybetten, küfürden, seb'den lâf taşımaktan, yalandan, dünya ve âhirete yaramaz sözden, acı kelâmdan berî olur. Dili Kur'an ile, tevhid ile, zikrullâh ile nurlu olur. Her sözü ile nâsı irşâd eder. Her ahvali, akvali insanlara ibret ve misal olur. Müslüman, intizamlı, çalışkan olur. Doğru olur.

Ey erken saatlerde dünya için çalışanlar! Bu çalıştığımız geçici dünya için. Ebedî âhiret için neden çalışmıyorsunuz? Bir gün, yine gün doğacak, velâkin senin cansız ceşedinin üzerine fâni için kazandığın kalacak. Âhiret için kazandığın ise seninle gidecektir. Burada bırakacağın, düşmanlarına taksim olacak olan bu mallar bu paralar için ne kadar harissin. Seninle gidecek, seninle kalacak olan âmâli, âhirete ise ne kadar tenselsin. Halbuki, orada baki kalacaksın. «İymanımı kurtarayım» diye bile içine bir korku düşmemiş.

Saidil-Hudri radiyellahu anh: «Bir kimse, iymansız gidersem ben ne yaparım? diye bir korku duymazsa o kimse iymansız ölür.» diyor. Hadis-i kudsi'de Allah: «**Dünyada benden korkanı, âhirette ben, korkutmam!**» buyuruyor. Dünya heve-

si ve nefsin için kaç gece uykunu terk ettin. Bir çok geceler uyku uyumadın. Rabbin rızası, Allah sevgisi, Allah korkusu ile kaç gece, uykunu terk eyledin! Bir düşün; yetmiş sene yaşasan, yüz onaltı bayram namazı kılarırsın. Hepsi sayılıdır. Resûl aleyhisselâmın gece ibadet etmekden ayakları şişmişti. Senin ise, uykudan gözlerin şişiyor. Çok uyuma! Yakında büyük, uzun uykulara yatacaksın. O uzun uyku gelmeden evvel fazla uyuma!...

H İ K Â Y E

Sultan Mahmut Gaznevi, birgün huzurunda oturan vezirlerinden birine gayet kıymetli bir bardağı verip; «Bunu kır!» dedi. Vezir: «Aman sultanım. Bu çin bardağıdır. Çok kıymetlidir. Nasıl kırarım?» dedi. Sultan Mahmud ona «Peki! Güzel» diyerek, bardağı diğer vezire uzattı. O da aynı sözleri söyledi ve bardağı kırmadı. Diğer vezir de aynı sözleri söyleyerek bardağı kırmayınca, Sultan Mahmud onu müsâhibi Ayaz'a uzattı ve «Kır bunu!» dedi. Ayaz, hiç tereddüt etmeden bardağı yere çaldı, ve kırdı. Sultan, Ayaz'a: «Bardak kıymetli değil mi idi?» dedi. Ayaz cevaben: «Evet çok kıymetli idi. Fakat, sizin sözünüz bana bu bardaktan daha kıymetlidir. Bardağı kır emrine uymasam, onu kırmamakla sizi kırmış olurum, sizi kırmaktansa, böyle kıymetli yüz bin bardağı kırmak bana daha sevgilidir» deyip oradaki vezirlere padişaha riyaen güya iyi niyetlerini göstermek isteyen kişilere ibretli bir «emre, kayıtsız şartsız bağlanma» dersini verdi.

Allah celle sana şunu YAP diye emretti mi, hemen o emri yerine getirmelisin. O şey senin aleyhine bile olsa!... Bu emri yerine getirmezsən; Allahı gücendirir darıltırsın. Allahı seven onun emrine itâatli olur. Nehyinden kaçır. Kullar müti olunca, Allah onların başına âdil kimseler getirir. Âdil hükümdarlara nail olanın dünyası ve âhireti cennet olur. Kalblere merhamet, şefkat verilir. Zenginlerde şükür artar. Vatanda bereket çoğalır. Herkesin yüzü güler. Kardeşlik havası eser. Evamiri-İlâhiyeye imtisal olmazsa, Allah'ın nehyinden kaçılmaz ise; başa geçen zâlimler de halka merhamet, şefkat et-

mez. Kalpler taş gibi katı olur. Zenginlerden şükür kalkar. Fekarada sabır ve kanaat kalmaz. Hased başlar, halk birbirine düşman olur, bereket kalkar, katiller çoğalır, vatan cehennem döner.

Şu hikâyeyi dikkatle oku; ibret al!...

H İ K Â Y E

Vaktiyle Irak halkı azdığı için, Allah Haccacı-Zâlim'i onların başına belâ olarak getirdi. Haccac; Kûfe mescidine gelip, hutbeye çıktı. Halka belîğ bir hutbe okuyup, «Ey şikâk ve nifâk ehli olan Irak halkı! Kamçımı attım, kılıcımı aldım. Oluşunuz ashâbı Resûl gibi, olayım size Ömer ibni Hattab! Bu kötülükte devam ederseniz, altından kan alacağım çok sakal görüyorum» dedi. «Benim aleyhime yaptığınız beddualar kabul olmaz. Şayet, olsa bile benden sonra, beni bile aratacak, benden daha zâlim biri gelecektir. Eğer Allahtan korkar, Resûlden hâyâ eder de, bu kötü huylarınızdan vaz geçerseniz; o vakit Allah benim kalbimi yumuşatır. Size, adl ile muamele ederim. Yahud Allah beni sizin üzerinize hükmetmekten alıkoyar!» dedi.

Haccac, ordusu ile Basra'ya hareket etti. Basra'lılar Hasan-ül Basri hazretlerine varıp «Ya imam! Haccac üzerimize geliyormuş. Karşı çıkıp cenk mi edelim, yoksa, kaçalım mı?» demişler. Hz. İmam onlara: «Ey ehl-i Basra, karşı koyarsanız mağlûp olursunuz. Kaçar iseniz zillet ile anılırsınız, üstelik Haccac sizi bulup, hepinizi sefil olarak öldürür.» dediğinde: «Ya İmam! Öyle ise ne yapalım?» deyince, «Allaha, tövbe-i Nasuh ile tövbe ediniz. Ola ki Allah bu gazabını üzerinizden kaldırırsın.» buyurdular. Basralılar, Sıdk ve sadakatle Hazretin yanında tövbe ettiler. Yaptıkları kötülüklerle dönmeyeceklerine dair Allaha söz verdiler. Allah tövbelerini kabul buyurdu ki, derhal Basra ile Kûfe arasını korkunç, bulutlar kaplayıp yıldırımlar çakmağa başladı. Haccac, ordusuna hitaben: «Geriye dönün. Basralılar tövbe ediyor.» dedi. Haccac Basra'ya girmeden ordusunu geri çekmiştir.

İşte mü'minler! Haccacı-Zâlim Basra'ya girmeyip, bunların tövbe ettiklerini söyleyip geri dönmüştü. Zira, zâlimler, Allahın azılı köpekleridir. Hangi kavim yoldan çıkar, azar ise, o

zâlim kişi bu âsî kavime Allah tarafından musallat edilir. O kavmin yaptığı fenalığın neticesini, o zülmü işleyen kavime, millete muhakkak tattırır.

Allah celle, zulümden münezzehtir. Kul, kendi yaptığı zulmün, cezasını çeker. Buna binaen, bizler de tövbekâr olur isek; işin rengi değişir. Bize zulm edenler, adil oluverirler. Zira, kalpleri çeviren Allah celle celâluhudur. Akşam zâlim olan, sabah âdil olabilir. Sabah âdil olan da, akşama zâlim olabilir. Ayıbı başkasında arama! Kendinde ara! Biz, kendimizi ıslah edersek. Kur'anı-Kerîmin ve Resûli-bâsafânın ahlâkı ile ahlâklanırsak; Allah da zâlimlerin zulmünü ad'le tebdil ediverir. Yahut, o zâlimin ruhunu kabz edip, tövbekâr olan kullarını onun şerrinden halâs eder.

H İ K Â Y E

Eski devirlerde, İran Şahı olan Feridun isimli hükümdar; bir bahçede hesna, müstesna güzel bir hanım görüp ona âşık olur. O kadının kendisine getirilmesini adamlarına emreder. Müsahipleri; «Ey şahı âlem! Bu emriniz, can, başımız üzere Fakat bu kadının bir kocası var, sizin de hasımlarınız var. Biz, bu kadını size getirir isek; düşmanlarınız sizin aleyhinize bu işi büyütürler, sizi milletinize rezil ederler. Bu, aleyhinize çirkin bir propaganda olur. Lâkin her işin bir kolaylığı vardır. Bu kadının kocası marangozdur. Onu çağırır ve yapamayacağı bir işi teklif edersiniz, yapamadığı takdirde de boynunu vurdurursunuz. O vakit, kadın dul kalır ve ortalığı ayağa kaldırmadan emelinize muvaffak olur, muradınıza erersiniz.» dediler.

Hükümdar bu fikri beğendi. Kurdukları plân, düşündükleri hiyle yerinde idi. Lâkin, Allahın da kendileri hakkında bir plânı var idi, bu ilâhî plândan hiçbirinin haberi yoktu.

Hükümdar, marangozu huzuruna çağırttı. Kendisine, öd ağacından yirmi adet süslü ve işlemeli sandık yapmasını ve bunun oniki saat zarfında bitmesini tenbih edip, emrini derhal yerine getirmesini, getiremediği takdirde boynunun vurulacağını kendisine bildirdi. Bu sandıkların yirmi tanesini hirden on iki saatte yapmak şöyle dursun; bir tanesi on iki haftada yapılamazdı. Marangoz, kendinin hükümdar tarafından öldürüleceğini anladı ama, elinden ne gelirdi?

Mahzun ve mükedder evine döndü. Bu hali gören karısı, neden üzüntülü olduğunu sorduğunda, şahın teklifini ve emri ni bildirip: «Bu emri yerine getiremez isem yarın başımı vurduracak. Bu sandıkların bu kadar zamanda yapılması imkânsız, ölümüm muhakkak. Bana hakkını helâl eyle» deyip ağlamaya başladı. Karısı onu teselli ederek ona «Sen kimseye zulüm ettin mi?» dedi. Marangoz «Ben, kendi hâlimde yaşayan, kimseye fenalığı olmayan bir insanım. Kimseye zulüm etmedim, hayatımda kimsenin canına, malına ve ırzına el uzatmadım!» dedi. Kadın, «Öyle ise korkma! Allah, seni bu zâlimden korur» diye cevap verdi.

Saatler geçtikçe marangozun endişesi ve korkusu artıyor, her an Allaha canı gönülden niyaz ediyordu. Karısına: «Ölüme dört saat kaldı, üç saat kaldı» dedikçe, kadın; «Üç saat çok zamandır. Üç saatte neler olur?» diyordu.

Nihayet, şaha sandıkları teslim etmek zamanı gelmişti ki, marangoz bir çivi bile vuramamıştı. Gözleri yaşlı, boynu bükük karısına hasretle bakıp, «Buluşmak mahşere kaldı.» dedi. O aralık evin kapısı hızla çalındı «İşte geldiler, beni öldürmeğe götürecekler» dedi ve kapıyı açtı. Saraydan gelen memurları görünce dizlerinin bağı çözüldü, eli ve ayağı titrediydi. «Ben sandıkları yapamadım.» dedi. Gelen memur «Bırak şimdi sandıkları onun lüzumu yok! Şah, sabaha karşı öldü, ona hemen bir tabut yapacaksın. Yeni şahın emri budur» dedi.

İşte, bazan böyle de olur. Doğru ol, dürüst ol! Doğruların yardımcısı hazreti Allahtır. Bazan köpeklerini saldırtır. Bu köpeklerden kurtulmak için kendini Allaha yarar kul eyle de, köpeklerin sahibi olan Allahı sıdk ile çağır, zalimlerden hâlâs ol!

**Naçar kalacak yerde,
Nâgâh açılır perde;
Derman irişir derde,
Görelim mevlâ neyler,
Neylerse güzel eyler...**

**Deme şol niçin şöyle,
Yerindedir ol öyle;
Bak! Sonunu seyr eyle,
Görelim mevlâ neyler,
Neylerse güzel eyler...**

H İ K A Y E

Bir talebe otuz sene ilim tahsili yaptı. Hocası ona: «Sana bir sual soracağım. Eğer bilir isen sana icazet veririm. Bu soracağım soru, âyetten, hadisten değil, fakat âyetten, ve hadisten de ayrı değil. Eğer okuduğun dersten biraz anladı isen, okuduğun ders sana bir meyva verdi ise bu soruma cevap verebilirsin. Eğer anlamadan okudun ise cevap veremezsin.» dedi.

Bizler, tarih kitaplarını okuruz ve bizden evvel gelen ümmetlerden gazabı ilâhiyyeye uğramış olanları ve dünyadan nasıl kaldırıldıklarını görürüz de, sanki bize böyle bir azab gelmeyecekmiş sanırız. Bu hadiseler akıl sahiblerine ibrettir, göz sahiblerine âyettir. İnsan, bunları okur da ibret alır, onların düştüğü delâlete düşmemeğe çalışır. İbret almadan okunan bu kıssalar ve tarihler, insan ömrünün kaybına sebep olur. Okunan tarihlerden maksat ki, istikbali tâyin etmektir. Geçmiş zamandaki vukuat, sana istikbali tâyin ettirmedi ise; sen tarih okumadın, ömrünü zayi ettin, vaktini öldürdün demektir.

Tarihi okuyacaksın, fena, ahlâksız ve zâlim kavimlerin her birinin, felâkete dâçar olarak dünyadan ve haritayı âlemden silindiğini göreceksin. İşte, bu milletler, yüksek medeniyetlere ve kuvvetli ordulara sahip oldukları halde, ahlâksızlıklarından ötürü dünyadan silinmişler, haritayı âlemden kaldırılmışlardır.

Bunların bu hallerini, başlarına gelen belâların sebeblerini okuyup gören fakat kendini ve milletini fenalıktan, ahlâksızlıktan, cahillikten ve zulümden korumayan, tarih okusa ne fayda, okumasa ne fayda!? Geride olan hadisat ona istikbalde yol göstermedi ise, okudu, fakat anlamadı demektir. Okumaktan maksat ise, anlamak, anlamaktan maksat da anlamadığını icra etmektir.

Şimdi Kur'anı şerifi ve ahadisi nebevviyeyi okuyup, bu mübarek kelâmı ilâhi ve şerefli sözlerden miktarınca anlayıp, kendinde bir mânâ elde edemedi isen, sende olan ilim, sende olan iyman bir meyva vermedi ise, okuyorsun ama maalesef anlamıyorsun demektir.

İşte, hocası talebesinden böyle bir ilim meyvası bekleyerek sualini sordu:

— Senin memleketin buraya kaç günlüktür?

— Üç aylık yoldur.

— İcazetini, yâni diplomanı alıp, bu üç aylık yola gideceksin inşallah.

— Evet! Allah kısmet ederse gideceğim.

— Yolda, obalar, koyun sürüleri ve koyun sürülerini koruyan çoban köpekleri var mı?

— Tabii! Sürüler, obalar ve çoban köpekleri var.

— İşte, memleketine dönerken, yolda böyle bir obaya yolun düşerse; koyun sürülerini bekleyen çoban köpeklerinden beş altı tanesi sana ansızın saldırırsa ne yaparsın? Eğer okuduğun dersleri anladın, mübarek Kur'ân-ı Kerîm ve Ahadîs-i Şeriften bir nasibin oldu ise; okuduğun tarih ve siyer sana bir yol gösterdi ise, bu sorunun cevabını verir; bu imtihanı kazanır, icazetini alırsın, memleketine döndüğünde de hem kendinin, hem de halkın dünya ve âhiretini mamûr edecek vaazlar verirsin.

Talebe cevap verdi:

— Muhterem hocam! Yolda, azgın köpeklere rast gelirim, elimdeki sopam ile bunlarla mücadele ederim.

— Altı azgın köpekle savaşmak kolay değildir. Sen, üçü ile uğraşırken diğer üçü ısırır. Bu cevap değil!

— Taş ile mücadele ederim.

— Bu da mümkün değildir.

— Silâh ile mücadele ederim.

— O vakit de köpek sahibinden kurtulamazsın. Hem çoban köpekleri çok kıymetlidir. Talebe soruya, gereken cevabı veremedi. İmtihanı kayb etti. Hoca «Evlâdım! Okudun ama anlamadın» dedi ve ona «Hele bir müddet düşün sonra gel» dedi. Günlerce düşünen talebeyi huzuruna alan hoca, «Soruma cevap bulabildin mi?» dediğinde, talebe: «Hayır hocam! Ben aczimi itiraf ediyorum. Siz bana ne yapacağımı öğretin» dedi. Hoca: «Evlâdım! Böyle bir hadise ile karşılaşınca sana saldıran köpeklerle uğraşma! Onlar ile savaşma. Hemen çobanlarına seslen. Çoban, bir sözü ile sana saldırmalarını önler. İşte zalimler de Allahın azgın köpekleridir. Yarın sen hayatta, memleketinde, her hangi bir yerde böyle zalimlerle karşılaşabilirsin. Uğraşmağa kalkarsan, seni ısırırlar, parçalarlar. Öldürsen; onların sahibine hesap vermen gerekir muhakeme olursun. En iyi çare, köpeklerin sahibi olan Allahı çağırmaktır. Ancak onun inayeti ile bu zalimlerden kurtulabilirsin. O ne kadar iyi yardımcıdır» dedi.

Zâlimlerden ve onların şerrinden kurtulmak, Allaha rûcu ile, ona dayanmak, ona dönmek ile ona güvenmek ve onun yardımını ile olur. Çünkü, kâinatta bir yaprak bile onun izni şerifi olmadan yerinden kıpırdayamaz.

Zâlimin zulmünü, mazlûmun bir inleyişi keser (Zâlimin zulmü var ise, mazlûmun Allahı var). Ama, mazlûm zan ettiğimiz, kişi bu zulmü hak etti ise, zâlim vazifesini yapıyor demektir. Zulmü hak eden tövbe-kâr olur ise, o vakit zalim de âdil oluverir. Bütün işler bize bağlıdır. Hattâ, biz âbid, şâkir olur isek; sema yağmur verir, yer bereketli olur.

Biz; âsi, küfrânı-nimet içinde olur isek; gök yağmur vermez, yerde bereket kalmaz. İş şarta bağlanmıştır. Biz zikir edersek, hak da bizi zikir eder.

Biz şükür edersek, Allah ziyade eder.

Biz Allahın dinine yardım edersek, Allah da bize yardım eder.

Allah celle'nin ne bizim zikrimize, ne şükürümüze ne de dinine yardımımıza ihtiyacı vardır.

فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِيْنَ

Fe-innallahe ganiyyün an-il-âlemiyn.

Âl-i-İmrân sûresi: 97

(Allahu teâlâ, bütün âlemlerden müstağnidir.)

Adetullah böyle istemektedir. Bu emri ilâhiyyeye uyanlar, bu lûtfu ilâhiyyeyi görürler. Uymayanlar ise bu lûtuftan mahrum olurlar. Dünya ve âhirette hüsranda kalırlar.

Allah cümle ümmeti Muhammedi affu mağfiretine nâil buyursun.

Bi-hürmeti seyyid-il-mürselin. Sübhane rabbike rabbil-izeti ammâ yasifûn ve selâmün alel mürselin vel hamdülillâhi rabbil âlemin.

El fatiha.

İ R Ş Â D

ONDOKUZUNCU DERS

M Ü N D E R E C A T :

Menhiyâttan olan dünya zevklerinin sebebi ve tedâvisi, Peygamber ve ehli-beyt sevgisi, bazı mezheplerin tarifleri ve Hz. Ömer'e ait kussaları hâvi önemli bir risaledir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû alâ seyyidina Muhammed,
Sallû alâ mürşidina Muhammed,
Sallû alâ Şems-id-Dûha Muhammed,
Sallû alâ Bedrid-dücâ Muhammed,
Sallû alâ Resûl-ül-hüdâ Muhammed.

El'evvelü Allah - El'âhiru Allah - Ez'zâhiru Allah - El-batinü Allah - Hayrihi ve şerrihi minallah - Men kâne fiy kalbihi Allah - Femu'iyuhu fid-dâreyni Allah - Rabbırahli sadri ve yessir-li-emri, vahlül ukteden min lisani, yefkahu kavli ve ufevidu emri ilâllah, innallahe basiyrun bil'ibad.

Bütün hamd-ü-senâlar, Allaha mahsustur. Salât ve selâm, tazimat ve tekrimat; Hakkın sevgili Resûlü ve habibi, bütün peygamberlerin efendisi Hazreti Muhammed'e ve onun âline, evlâdına, ezvacına, ashabına ve ahbabına ve ensarına olsun.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي
وَلَا تَكْفُرُونِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

(E'uzu billâhi mineşşeytanirraciym - Bismillâhirrahmanirrahîym. Fezkürüniy ezkürküm veşkürüliy ve la tekfûrûn. Yâ eyyühelleziyne, âmenûsta'iynu bissabri vesselâ İnnallahe maas-sabiriyn.)

Bakara sûresi: 152-153

Meâli; Beni, nimet ve bolluk içinde iken, taatle anın ki; ben de sizi şiddet ve belâdan sebat ile anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin. Ey iman edenler! Sabrile, salât ile yar-

dım isteyin. Çünkü, Allah muhakkak ki sabredenlerle beraberdir.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ
وَيَذْكُرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا
بِاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٦٦﴾

(Elleziyne yezkürunallahe kıyamen ve kü'uden ve alâ cünübihim)

Al-i İmrân sûresi: 191

Meâli: O mü'minler ki ayakta iken, otururken ve yatar-
ken Allah'ı zikrederler.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

(Ya eyyühelleziyne âmenüzkürullahe zikren kesiyra.)

Ahzâb sûresi: 41

Meâli: Ey mü'minler! Beni, çok çok zikredin.

فَاذْكُرُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ

(Fezkürullahe lealleküm tüflihün).

Cum'a sûresi: 10

Meâli: Beni zikrediniz ki, felâh bulasınız.

وَلَذِكْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ

(Ve le-zikrullahi ekber).

Ankebüt sûresi: 45

Meâli; Zikrullahtan büyük bir şey olamaz. En büyük ibadet, Allah'ı zikretmektir.

Ey hakikata tâlip, Hakkın cemâline âşık, rızai-ilâhiyyeye müştâk olan ehli-îyman! Ey nârdan, necata eren, dünya hayatında iken cennete giren ehli-ibâdet!

Ey hakkı kendinde bulan ehli vicdan! İyman eden felâh buldu, necata erdi. Hakka ibadet eyleyen ve ibadetini ihlâs ile yapan, hak rızasına nâil oldu.

Ey Allah'ı unutmayan, her işine Allahın ismi ile başlayan ve hakkı zikr eyleyen ve hakkın sevgilisi, kulların en yücesi olan Muhammed Aleyhisselâma aşku-muhabbet ile gönül veren, onu herşeyinden ziyade seven âşıkı-sadık. Halis mü'min!

İyi bil! Dünya ve âhîret sultanlığı, Allaha iyman, Resûller Resûlüne ümmet olmaklardır. Dünya ve âhîrette hüsrana uğramak ta, Allaha ve Resûlü olan Muhammed'e sırt çevirmektedir. Nûra sırt çeviren karanlıkta kaldığı gibi, Allah ve Resûlünden yüz çevirenler de karanlıkta, zulmette kalmışlardır. Allah ve Resûlüne iyman eyleyen, nûra kavuşmuştur. Bu nurlu yol, onu cennete ve cemâli-ilâhiyyeye kadar iletir.

(Fi mak'adı sıdkın inde melikin muktedir) e ulaştırır.

İbadet; insanı dünya sıkıntılarında, kalp darlığından kurtarır. Cehennem ateşine benzeyen bu dünya çirkâbından necata erdirir. Sıkıntılı dünya hayatı, ibadet eden kişiye sadet olur. Allaha olan kulluğu onun, mahşerde, bütün insanların önünde, rezil, sefil olmadan, ırzı yıkılmadan, suçları ifşâ olmadan cennete gitmesine sebep olur.

İbadetsiz insan sıkıntı içindedir. Ne yaparsa yapsın; ne zevk ederse etsin, bu sıkıntıdan kurtulamaz. İymansız, ibâdetsiz kişilerin zevkü sefaya düşkünlüklerinin sebebi budur. İçki ile, zina ile, herhangi bir zevk ile bu sıkıntılarını bir müddet için unutsalar da; o kısa zevkin müddeti geçti mi, tekrar sıkıntıları artar. Artan bu sıkıntıyı gidermek için, diğer bir zevke ve sefaya başlayıp, o da bitince sıkıntıları yine artıp kat kat olur. Bir zehirle bir zehri tedaviye kalkarlar. Hastalık iyi olacağına şifa bulmaz bir hal alır. Böylece, kabire kadar, dünya hayatı onları aldatır. O karanlık yere varınca, sıkıntılarını def'etmek için, zevkü sefa yapamadıklarından başka, orada da kabrin azabına duçar olur: Kabir azabından sonra da âhîret rezilliğine uğrayıp nârı cahime giderler.

Dünya zevkleri nelerdir?... Allahın men'ettiği ne var ise, dünya zevkidir. Seni, Allahahtan men'eden ne ise, dünyadır. Meselâ; para kazanmak dünya zevkidir. İymansız, ibadetsiz bir kimse para kazansa; bu para onu dünya sıkıntısından kurtaramaz. Para kazanmazsa, yine sıkıntıdan kurtulamaz. Zira, beden hapisanesinde mahpus olan ruh, mahlûk olmak dolayısıyla Allaha iyman ve ibâdeti arzu eder. İymansız, ibâdetsiz para kazanan kişi, ruhun bu isteğini yerine getiremez. Ruh, istediğine ulaşamayınca da, sıkılır, üzülür, kederlenir. Ruh sahibi, ruhunun bu sıkıntısının neden olduğunu, hastalığının nereden geldiğini bilemediğinden, para kazanmış ise, hemen içkiye ve zinaya başvurur. Bu içki ve zina, nefsin ve vücudunu zevkleştirir. İçkinin yahut zinânın devamı boyunca da ruhun feryadını duymaz. Bu tedavi tıpkı, kanserli, ağrıyan bir vücuda, müsekkin bir hap vermek gibidir. Hapın tesiri geçince, ağrının tekrar, daha şiddetli bir şekilde devamı âşikârdır. Bu şiddetli ağrıyı dindirmek için, tekrar bir hap daha almak isteyecektir. Yine bir müddet ağrıyı duymaz, fakat, ağrı devam etmekle, hastalık hükmünü icra etmektedir.

Hapın tesiri geçince, yine ağrı şiddetlenir ve ölümüne kadar devam eden öldürücü bir derde iymansızlık, inançsızlık ve ibadetsizlik illetine esir olmuştur. Nihayet ölür ve kabire girer. Azâba uğrar. Görüldüğü gibi iymansız, ibadetsiz kazandığı para onu sıkıntıdan, kalp darlığından kurtaramamıştır. Bir müddet için yaptığı zevk geçti mi, hem ruhu eski sıkıntısına rûcu eder, hem de yorulan vücudu onun azabını arttırır.

İçki ile ruh sıkıntısını gidermeğe çalışan, içkinin tesiri ile bir vukuat işleyebilir. Nitekim, hapishaneler bu nevi vukuatlardan, mahkûm olanlarla doludur. Sevdiklerini kırabilir, ana-babasına ve karısına, ömrünün meyvası evlâtlarına hakaret edebilir ve daha da ileriye varabilir. Zira, sarhoşluk deliliğe basamaktır.

İnsanın en ulvî uzvu akıldır. Herhangi bir hastalığa dûçar olan bir kimseyi evimizde alıkoyar onları himaye ederiz. Fakat, deliyi asla! Zira, deli ne yaptığını, ne de yapacağını bilir, evi yakabilir, mahalleyi tutuşturabilir, bir adam öldürebilir, kendi ana ve babasının hayatına kast eder, evlâdının ırzına geçebilir. Çünkü o bir delidir.

Her akıl hastasının, hastalığının derecesi bir olmadığı gibi, parası ile deli olanın deliliği de ayrı ayrıdır. Zararsız deli-

lerin yaptığına güler geçeriz. Bizleri, yaptıkları hareketler ile güldürürler. Parası ile deli olanların da bir kısmı, bizi yaptıkları hareket ile güldürürler. Azgın delilerin ise bu halleri ile bizi korkuttukları gibi, onların bu hastalıklarına üzülürüz. Onlar, tımarhaneye götürülüp zincire vurulur ve orada tedaviye terk edilirler.

Parası ile ne vakit azgın deli olacağı belli olmayan bir sarhoş; bu azgın deliden daha tehlikelidir. Zira, akıl hastasının hastalığı belli olmuş, şifâhaneye yatırmakla onun şerrinden hâlâs olunmuştur. Parası ile deli olanın şerrinden, hiçbir zaman hâlâs olamayız. Azgın sarhoş, azgın deliden daha tehlikelidir. Bunun isbatı, günlük gazetelerin verdiği cinayet haberleri ile, trafik kazalarının dehşeti ile gözümüzün önündedir.

Azgın delinin işlediği bir suç yahut cinayet binde bir duyulurken, parası ile deli olanların cinayet ve dehşetlerine hergün şahit oluyoruz.

H I K A Y E

Şeytan, vaktiyle bir zâhidi çok uğraştığı halde yoldan çıkaramadı. Şeytanın, bu beceriksizliğini gören bir insan, şeytanı iblise dedi ki: «Senin yoldan çıkaramadığın şu zâhidi, yoldan çıkarır isem, bana istediğim bir çift ayakkabıyı alır mısın?» İblis, hemen bu teklifi kabul etti. Bu insan şeytanı, bir kocakarı idi. Zâhidin yolu üstünde bekleyip, onun geçeceği bir sırada tavuklarını salıverdi, yapmacık bir telâş ile, tavukları kümese kapamak için zâhiden yardım istedi. O da, ihtiyardır, iyiliktir diye yardım edip, tavukları kümese doldurdular. Kocakarı, zâhide dualar etti: «Ah evlâdım! Ağzı duâlı bir zâta benziyorsun. Yukarıda hasta bir kızım var. Doktorlar tedâviden el çektiler. Uçan kuştan imdat bekliyoruz. Allah rızası için şu yavruya bir nazar et» dedi. Zâhid aldandı, eve girdi. Kapıyı kapayan kadın, hesna, müstesna güzel bir hanımı gösterip, «Bununla yatacak, buna zina edeceksin» dedi. Sofî: «Bu senin, teklifinden Allaha sığınırım,» dediğinde: «O halde ben

şimdi feryad etmeğe başlar, bu adam bizim eve tecavüz etti diye seni rezil ederim. Bu işi gör» dedi. Yahut da, eliyle masanın üstünde duran şarabı göstererek «Bundan iç» dedi. Zâhid zina etmektense şarabı içmeyi tercih edip, onu içti. Şarabı içince de aklı başından gitti ve kadın ile zina etmeğe teşebbüs etti, o sırada koca karı, beşikte yatan çocuğu ağlatmağa başladı. Çocuğun ağlamasına kızan sofî; zevkine manî oluyor diye «Ağlayacak zamanı mı buldun?» diyerek çocuğa vurduğu gibi öldürmesi bir oldu. Zina etmekten korkan zâhid, içki yüzünden üç büyük günaha girdi. Hem içki içti, hem zinâ etti, hem de katil oldu. Yalnız zina etse, bir günah irtikâp edecekti. İçkinin günahını hafif zannetti. Onun, cem'ül-habâis bütün kötülüklerin başı olduğunu unuttu. Aklını içki ile kaybedip, öteki suçları da işledi. Bütün içki içenler bunun gibidir. Bu menhus sıvı, şişede durduğu gibi durmaz. Zâhidi bu suçlarından dolayı idam ettiler. Şeytan vaad ettiği pabucu bir sırığın ucuna takıp koca kariya uzattı. Kocakarı: «Neden böyle yapıyorsun?» diye sorduğunda, «Senin şerrinden korktuğum için böyle yaptım» dedi.

Şeytan, insanı aldatıp bir fenalık ettirir. Âdem oğlunun yaptığı bu fenalığı gören iblis; «Ben, bunun yaptığından Allaha sığınırım.» der. Bazı kuş beyinliler, üzümü yiyoruz da suyunu neden içmiyoruz? Şarap da üzümünden çıkmıyor mu?» diyorlar. Nereden çıktığına bakmayıp her çıkan şey yenebiliyorsa sabahleyin, akşamdan yediğini çıkarıyorsun. Haydi bakalım buyur ye! Akşamdan su içiyorsun. Sabahleyin çıkarıyorsun. Her çıkan şey içilirse buyur iç!...

Mugalâtaya lüzum yok! Hıristiyanlıkta içki mukaddes iken, bugün İngiltere'de papazlar içkiyi haram ilân ettiler. İçkiden kaçın ki, dünyada saadete eresin, âhirette ateşten kurtulasın.

H İ K A Y E

Sarhoş bir adam hamama gider. Hamamın sahibi sarhoşu görünce: «Aman efendim! Bugün hamama girmeyin. Sa-

bahleyin içeri bir azgın deli kaçtı. Ne kadar uğraştık ise dışarıya çıkaramadık. Size bir zararı olabilir.» dediğinde «Çekil önümden! O deli ise, ben sarhoşum» der. Sarhoş, soyunur adama hitaben «Bana sağlam bir ustura ver» der. Usturayı, sabunu alır; hamama girer. Bir de bakar ki, hamamın göbek taşında gayet iri bir adam, gözleri yerinden uğramış, korkunç bir şekilde kendisine bakıp duruyor. Sarhoş, bir nârâ atar ve deliye hitaben: «Buraya gel!» diye bağırır. Deli yanına gelince olan kuvveti ile deliye bir tokat aşkeder. Neye uğradığını şaşırarak deliye usturayı verir, kolunu kaldırır altını gösterip: «Burayı traş et!» der. Deli, tokadın acısı ile gösterilen yeri traş eder. Sarhoş, delinin diğer yanına da kuvvetli bir tokat daha vurup, diğer kolunun altını göstererek; «Burasını da traş et» der. Deli, o gösterilen yeri de traş eder. Sarhoş, deliye bir tekme indirip, yere yıkılınca ona hitaben: «Al bu usturayı, hamamcıya teslim et. Hemen buradan defol!» der ve delinin üstüne, vuracakmış gibi saldırmak; «Dışarı çıktığımda, seni burada bulursam fena yaparım» der. Korkusundan hamamdan sür'atle soyunma mahalline gürültü ile çıkan delinin elinde hamam sahibi usturayı görünce, dona kalır. «Eyvah, deli galiba adamı öldürdü» diye fenalık geçirirken; beriki elindeki usturayı adama uzatır, bir elini de dudagina götürüp «Sus!» işareti yaparak yavaşça: «Al bu usturayı iyice sakla. Ben gidiyorum. İçeride deli var» deyip alelacele ordan ayrılır. Sarhoşun azılsı delinin azılısından beterdir.

İçki içip, parası ile kendini deli etmeye uğraşan kimse, sana hitap ediyorum! Paran ile deli olman doğru bir iş midir? Bu içkiden biraz zevk duysan bile, böyle bir hale girmen doğru mudur? Bana: «Ben bunu senelerden beri içiyorum. Ne elimden bir kaza çıktı. Ne de bir kimsenin hatırını kırdım.» diyecek olursan, bundan sonra içtiklerinde, ne vakit elinden bir kaza çıkacağını bilebilir misin? Bundan sonra böyle bir yanlış harekette bulunmayacağını bana nasıl temin edebilirsin? Diyelim ki; içkinin nihayetinde böyle birşey yapmadın, fakat sıhhatinin elinden gittiğinin farkında değil misin? Bu içkinin sana bir zararı olmasa bile, evlâtlarına zararı olur. Sarhoş çocukları manyak, ruh hastası olurlar. Bundan başka, sen çocuğuna kötü bir örnek olmuş olursun.

Hem, senin sıkıntın içki ile de defolmaz.

Gel; sana bir içki tarif edeyim ki onunla mest ol! O içkinin sâkisi: Hazreti Sultanı Enbiya; içkisi ise, aşkı-ilâhidir. Meyhanesi âşıklar meclisi, kadehi ise; senin vücûdudur. Bundan içen; bir daha ne gam, ne kasâvet görür, ne ayılır, ne de ayrılır. Kovsalar dahi, bir daha başka kapıya gitmez. Ebediyyen mest-ü hayran olur,

**Ey âşık-ı-dildâde, gel nûş edelim bâde,
Bir bâde gerek amma kim içile mev'âde;
Sâkisi ola Mevlâ, akdâhı anın esmâ,
Bir kerre içen, kat'a gam görmeye dünyâde
Ol câna olan tâlib, cân ile ola râgıp,
Nefsine ola gâlip, dil bağlaya üstâde.
Nûş eyleyen ol camdan subhü ne bile şâmdan.
Ta'lim-i-cünûn eyler, Mecnûn ile Ferhâde.
İşit bu Sezaî'den ne gördü Fenâyi'den,
Dost, vechini gösterdi mir'âtı-mücellâde...**

H İ K Â Y E

Sultanlardan biri, tımarhaneyi teftişe gitti. Padişahın içkiye mübtelâ olduğunu bilen baş hekim, sultana içkili bir ziyafet hazırlattı; teftiştten sonra, bu ziyafette hazır olan hükümdar ve maiyeti içki içmeye başladıklarında bunları seyreden bir deli, karşılarında kahkaha ile gülmeğe başladı.

Deliye, niye güldüğünü soran hükümdar: «Akıllı idiniz, deliliğe özendiniz. Şimdi benim gibi olmak için içiyorsunuz da ona gülüyorum» cevabını aldı.

Her günah, içki gibi insanı sarhoş etse idi, dünyada ayık kimse kalmazdı. İçki, ne kadar kötü bir şeydir ki, Allah celle:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْهَوُونَ ﴿٩١﴾

Ma'ide sûresi: 90

«İçki içmeyin! İçkiden kaçının ki felâh bulasınız.» diyor.
«İçki necistir, içki şeytanın amehidir» diyor. «Aranıza düşmanlık atar. Birbirinize düşman olursunuz» diyor.

İçkinin fenalığı ve tesiri üç-beş saat devam eder. Servetine, mülküne, rütbesine, kasasına, zühdüne, ibadetine mağrur olup sarhoş olanlar ölünceye kadar bir daha ayılamazlar. Kafalarını teneşire vurunca, o vakit ayılırlar. Fakat, o zaman ayılmanın hiçbir faydası olmaz.

İnsanın aklını gidermesine sebep olan bu menhus içki, fenalıkların anasıdır yâni Ümmül-habâis'tir. Her fenalık, bundan doğar. En akıllı bir adam, içki içti mi gülünç olur. Hürmette lâyıık bir kişi içse, hürmetten düşer. Namuslu ve kârlı bir kişi içse, rezil, sefil olur. Milyonlarla, servete, iymanını değışmeyen bir kimse, sarhoş kafa ile ağzından çıkan çirkin bir söz ile, başından iyman tâcını çıkarır, dinden, iymandan olur. Allahın hışmına uğrar. Elli senelik temiz hüviyeti, beş paralık olur. Resûl Aleyhisselâm ondan elem duyar. Ehlibeyti-Mustafa, ashab-i-Resûl, evliyaullah ondan bîzar olur.

İmam Ali kerremellahu vechehu radiyallahu anh, «Bir kuyuya şarap dökülse; sonra o kuyu toprak ile dolsa ve orada ot bitse, o biten otu bir sürü koyundan birkaç koyun yese; hangi koyunun o ottan yediğini bilemezsem, o sürüden kesilen her hangi bir koyunun etini yemem!» buyurmuşlardır.

«İmam Ali'yi severim!» deyip, Yezid-i pelîdin yolundan

gidenler. Ağzları ile İmamı Ali'deniz deyip, yaptıkları ile Yezide tâbî olurlar. Dilleri ile Allaha; yaptıkları işler, fiiller ile şeytana tâbî olurlar. Bu gibiler fasıktır, âsidir, yaptıkları işler; söyledikleri sözlerini tekzib eder, yalancı çıkarır.

Sünniler, dilleri, lisanları ile Emevîlerin aleyhinde bulunmazlar ama; Emevîlerin yolundan da gitmezler. İmamı Ali'nin, Ehli-beytinin yolundan giderler. Alevîyiz diyen yalancı aleviler ise Emevîler ve Yezid'in aleyhinde söylemediği sözü bırakmayıp, küfür ettikleri halde, Yezid'in yolundan giderler. Şarap içerler, namaz kılmazlar, gusül etmezler, hattâ bazı alevî köylerinin camileri bile yoktur.

«Âyinesi iştir kişinin, lâfa bakılmaz!»

Allah, Muhammed, Ali derler. Allahı, Muhammedi, Aliyi inkâr edenlerin peşine düşerler. İmam-ı Hasan'a can kurban, Hüseyin-i-kerbelâya bütün canımız kurban derler. İmamı Hasan'ı zehirleyen Cuveyre; İmam Hüseyin Kerbelâ çölünde ahbabı, Ensarı ile şehid eyleyen kumandan Zeyyat ibni Ehih, Saad ibni Ömer, Şemir, Sinan gibi zâlimlerden, hâinlerden daha ednâ olan; Allahsız, peygambersiz, dinsiz, iymansız! Böyle olsa, yine itikadı kendine. Allaha, peygambere, Kur'ana, Ehlibeyti-Mustafaya, Aliyyel Murtezâya, Hasan'ı-müçtebaye, Hüseyin'i-şehidi-deşt-Kerbelâya ve Zeynel-Âbidine, Oniki imam, on dört mâsumun itikadına düşman olan bu Allahsızlara tâbî olurlar.

Aleviyim diyen kardeş! Bu satırları iyi oku! İnsafın var ise, tefekkür eyle! İnsafa gel! Senin, Ehli beyte olan sevgini istismar eyleyenlere tâbî olma! Senin, gözünü, gönlünü Ehli-beyt aşkı doldurmuş. Sen, Allaha, Peygambere ve İmamı Aliye şiddetli bağlısın. Muhammed Aleyhisselâmın evlâtlarına, Aliyyel-Murtezanın çocuklarına, delice âşıksın. Fakat, senin bu muhabbeti Ehli-beytini istismar ediyorlar. Şimdi, sana, senin ile kendine düşman bildiğin sünnîleri; seninle onların arasındaki farkın ne olduğunu anlatmağa çalışacağım. Göreceksiniz ki; aranızda; muhabbet ettiğiniz zevatla hep müştereksiniz. Ayrınız, gayrınız yok!...

Aramızdaki farkı, hep islâm düşmanları iki tarafa, aynı iftiraları uydurarak, kör döğüşü ile birbirimize düşman etmişler ve birbirimizi birbirimize kırdırmışlardır. Şimdi, bu düş-

manlığı körükleyip, vatanımızı bölmek, bizi ebedi dünya yüzünden silmek için uğraşıyorlar.

Allah muhafaza etsin! Bu fırsat ellerine geçerse, senin ne deden, ne ocağın kalır. Bizim de ne mescidimiz, ne dinimiz kalır. Sünni müslümanlar, senin sevdiklerini canlarından ziyade severler ve senin sevdiklerin, onların da sevdikleridir. Sizin sevmediklerinize hürmet göstermeleri, Hz. Peygambere olan sevgilerindendir. Meselâ; Muaviye'yi ibni-Eba-Süfyan'a hürmet göstermeleri, Muaviye'nin babası Eba-Süfyan, oğlu Yezid-Pelid olduğu için, İmamı-Mürtezaya, karşı geldiği için değil, Hazreti Peygamberin kayın biraderi olduğu içindir.

Bütün sünni kitapları, İmam-ı-Ali kerremellahu veçhenin efdaliyyetini ve dâvasında haklı olduğunu, Emevi'lerin birinci meliki Muaviye'nin hatâlı olduğunu yazarlar. İmam-ı-Ali'yi ve Muaviye'yi müçtehid olarak gösterip; İmamı-Ali içtihadında isabet etti. Muaviye hata etti derler. Bu sözümüze bürhan, şahid, tanık şudur ki; Cuma ve Bayram günleri, hutbelerde İmamı Ali'nin ismi şerifi okunur. Muaviye'nin ismi okunmaz. Hazreti Hasan ve Hüseyin'in isimleri okunur. Yezid'e pelit denip; zulmeden birisine bu isim «Yezid herif» diye makamı tahkirde kullanılır.

Bütün sünnî camilerinde, kubbelerde ve duvarlarda İmamı Ali'nin ve evlâtları iki şehzadesinin ve bu şehzadelerin anneleri olan Fatıma ve nineleri olan Hatice hayrun nisânın isimleri yazılır. Buna şahadeten sünnilerden hiçbir kimse, çocuğunun adını Yezîd, Muaviye koymamıştır. Ali, Hasan ve Hüseyin isimleri sünnilerde sayılamıyacak kadar çoktur. Evlâdlarının bu isimlerle isimlenmesi dahi, sünnilerin Ehli-beyte olan muhabbetlerinin en büyük delilidir.

Aleviler, Allaha iman ederler. Sünniler de Allaha iman ederler. Aleviler, Hz. Muhammed'e iman etmişlerdir. Sünniler de Hz. Muhammed'e iman ettiler. Aleviler İmamı Ali uğruna can verirler. Sünniler de İmamı Ali uğruna can verirler. Aleviler, İmamı Hasan'ı candan severler. Sünniler de İmamı Hasan'ı candan severler. Aleviler, İmamı Hüseyin'i candan ziyade severler. Sünniler de İmamı Hüseyin'i candan ziyade severler.

Aleviler, İmamı Zeynel-Abidini, İmamı Caferissadık'ı İmamı Muhammed Bâkır'ı, İmamı Hasan'ıl Askeri, İmamı Musa Kâzım'ı, İmam Nâkî'yyi ve cemi evlâdı resûlü severler. Sünniler de, on iki imamı sever ve sayarlar. Sünniler, Allaha

ibadetlerin en sevgilisi beş vakit namazda: «**Allahümme salli âlâ seyyidina Muhammedin ve âlâ âli Muhammed**» deyip, **Cenabı Peygambere ve âli Muhammede** salât ederler. Cuma ve Bayram günleri hutbelerde, İmam Ali'nin ve İmamı Hasan ve Hüseyin'in isimlerini okur ve onların şânını ilân ederler. Cenabı Fatıma ve Cenabı Hatice'yi canlarından fazla severler.

Saffeyin'de, İmamı Aliyye tâbi olanlar, ehli-sünnet olan mü'minlerdir. Şamlılara karşı savaşanlar, işte Allaha, Muhammede, evlâdı Muhammede taraftar olanlardır. İmamı Ali, hak üzeredir. İmameti haktır. Bütün Kibar Ashab ve Kibar Ansar İmamı Ali ile beraberdir.

Resûl Aleyhisselâm: «**Ben kimin efendisi isem, Ali de onun efendisidir.**» Buyurduğu için, İmamı Ali'nin ümmet üzerindeki, bu mevkiini kimse inkâr edemez. İmamı - Hüseyin'i sünniler, değil, Emevî asker ve kumandanları şehit etmiştir. Kerbelâ'da İmam Hüseyin'e karşı kılıç çeken mel'unların hepsi duçarı felâket olup, Cehenneme yuvarlanmışlardır.

Hiçbir sünnî, imamı Hüseyin'in ve evlâdı-Muhammed'in bu şekilde katline razı değildir ve İmamı Ali'nin kendisine ve evlâtlarına hakaret edenleri aslâ ve kat'a sevmezler.

Emeviler, dünyadan silineli bin ikiyüz sene olmuştur. Sünniler, Hârici de değildirler. Sünnî akaidine göre, Hâriciler merduttur. Sünniler, Ebu Bekir ve Ömer radiyellahu anhumaya hürmet ve sevgi gösterirler. İmamı Ali radiyellahu anh'da Ebu Bekire ve Ömere sevgi ve saygı göstermiştir. Hattâ, kerimeleri, Ümmü Gülsüm'ü, Ömer radiyellahu anh'a verip kendine dâmâd etmiştir. Hz. Eba Bekire ve Ömer'e İmamı Alinin ve Ehli-beyti-Mustafanın hürmet ve saygılarını şununla da isbat ederiz. Evlâdı-Muhammed'den, evlâdı-Ali'den Evlâdı-Hasan ve Hüseyin'den bir çokları kendi çocuklarına Ömer ve Ebu Bekir isimlerini takmışlardır ki, bu bile ehli-beytin Hz. Ebu Bekire ve Hz. Ömere olan saygı ve sevgisini isbâta kâfidir. Risalemiz ufak olduğu için, bu kadarla iktifa ediyoruz. Sözümüze kanaat etmeyenler, Şecerei-Ehli-beyte bir göz at-sınlar.

İslâmda ilk namaz kılmayan Yezid'dir. İmamı Ali ve evlâdı Ali'den namazını terk eden hiç kimse yoktur. İslâmda ilk

şarap içen Yezidi-peliddir. Evlâdı Ali'den ve Ehli-beytten şarab içen bir tek kişi bulamazsın.

Şimdi; kendini, imamı Aliyyel Murtazaya nisbet eden Alavî kardeşim! Aramızdaki anlaşmazlık nedir acaba?! Senin iz'an ve irfanına hitab ediyorum. Sizden bazıları, Ali Allah diyorlar. Biz, sünniler ise **Ali, Allahtadır** diyoruz. Siz, namazı kılmamakla, şarap içmekle, ramazanda oruç tutmamakla, hac etmemekle, gusül ebdesti almamakla (Ehli-beyt aşkına söyle) İmamı Ali'ye ve Ehli-beyte mi yoksa, Yezidi-pelide mi benziyorsunuz? Bu benzeyişle sizlerin durumunuzun nice olduğunu ta'yin etmeyi yine sizin iz'an ve irfanınıza terk ediyorum.

Sünnilerin hürmet ettikleri bu zevat, indi-ilâhîde makbul kimseler değil iseler, sünnilerin hürmeti onların şanını yükseltmez. Alevî kardeşlerimizin sevmediği, buğz ettiği bu zevat indi-ilâhîde iyi kimseler ise; Alevî kardeşlerimizin bunları sevmemeleri, bunların indi-ilâhîyedeki mevkilerini sarsmaz.

Alevîlerin, Emevilere gazab etmelerinin sebebi; evlâdı-Ali'ye ve evlâdı-Mustafa'ya yaptıkları zulûmden dolayıdır. Sünnilerin, Emevi'lere ilk Meliklik yapan Muaviye hakkında söz söyletmemeleri. onun babasının Eba Süfyan oğlunun Yezidi-pelid olmasından dolayı değil bilakis Peygamber efendimizin ashâbı ve kayın biraderi olmasındandır.

Öyle ise, iki taraf da hukuku Muhammediye için çarpışmaktadır. İki taraf aynı gayede olunca dövüşmeye ne hacet kalır?!...

Bir kimse, Allah ve Resûlünün düşmanı olup, onları sevmese; o kimsenin Allahı ve Resûlünü sevmemesi; Allahın ve Resûlünün şânına kat'ıyyen bir noksanlık getirmez.

Bir kimse, Allah ve Resûlünü sevse; o kimsenin Allah ve Resûlünü sevmesi aynı şekilde Allah ve Resûlünün şanını âlâ etmez. Allahu zülcelâle ve onun hak Resûlüne düşman olan ve onları sevmeyen bu kimse, bu düşmanlığı ile sadece kendisini alçaltmış olur. Allah ve Resûlünü seven kimse de, bu sevgi ve muhabbeti ile, kendisini yükseltir. Zira, güneşe balçıkla sıva-olmadığı gibi, rüzgâra karşı tükürenin tükürüğü kendi yüzüne yapışır...

Ebu Bekir ve Ömer radiyellahu anh'ı bir adam sevmese, Ebu Bekir ve Ömer radiyellahu anh bu adamın sevmemesiyle şânı şereflerini mi kayıp ederler?!.

Ebu-Bekir ve Ömer radiyellahu anh'ı bir adam sevse, bu zatın muhabbeti ile Ebu Bekir ve Ömer'in şânı mı, şerefi mi artar? Seven, kendisini bunlara olan saygısı ile yükseltir. Sevmeyen saygısızlığı ile kendini alçaltır.

Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali rıdvanullahi aleyhim ecmaiyn hazretlerini Allah ve Resûlü sevmiş, onları âyet ve hadisler ile övmüştür. Allah ve Resûlünü sevenler; bunları kıyamete kadar sevecektir ve isimlerini mukaddes makamlarda camilerde ve ilim kürsilerinde zikrederek, bu zevatı âlikadiri öveceklerdir. Övenler şeref alacak, sövenler de alçaklaşacaktır.

Birgün, Fahri-cihan efendimiz, İmamı Ali kerramallahu veche'ye «Ya Ali, seni mü'minler sever. Münafıklar sevmez.» buyurmuşlardır.

Birgün yine Fahri-risalet, yâri garı olan Ebu Bekir radiyellahu anh ile beraber buldukları bir zaman da, öten bir kuşu işaret edip. «Ya Ebu Bekir. Bu kuş ne söylüyor?» dediğinde: «Anam babam sana feda olsun ya Resûlallah! Bu kuşun ne dediğini ancak Allah ve Resûlü bilir!» cevabını alınca: «Ya Ebu Bekir! Bu kuş, şöyle niyaz ediyor. (Ey Allah! Ebu Bekiri sevenlerin günahlarını af eyle. Ona rahmet eyle. Ebu Bekiri sevmeyeni, ona ihanet edeni azablandır) diyor» dediler. Yukarıdaki, İmamı Aliye olan hitab ve iltifatı ile Alinin makamını bildirdiler. Eba Bekire olan hitabile de indi ilâhîde makamı yüce olan kişilere kötü söyleyip, onları sevmeyen ve onlara ihanet eden terbiyesiz kişilere hayvanların bile lânet etmekte olduklarını ilân buyurdular.

Böyle muhterem kimseler hakkında kötü düşünenlerin ve kötü söz söyleyenlerin âkıbeti iyi olmaz. Bu hareketleri ile onların âhirete belki de iymansız gidecekleri bu hadis meâli ile bilindi. Tabii, anlayana, irfan sahibi olana büyük bir ibret levhası...

Said-ibni-Müseyyeb radiyellahu anh rivayetinde; «Şeyheyne, yâni Eba Bekir ve Ömere hürmet, Hateneyn'e, yâni Osman ve Ali rıdvanullahi aleyhim ecmain hazaratına muhabbet vaciptir» buyur uşlardır. Bu, Said-ibni- Müseyyeb çok yüce bir sahabedir. İmamı Şâfiî, bu zatın Resûl Aleyhisselâmdan rivayet ettiği hadisleri senet ittihâz etmiştir. Eba Bekir ve Ömer, Sultanı-enbiyanın kayın pederidir. Bunlar, (Estağfurullah) kötü kişiler olsa idiler, bunların kızını efendimiz alır, onları kendine kayın baba yapar mı idi?

Biz bile, kötü kişilerin kızını alıp; kıyamete kadar gelecek olan evlâtlarımızın ve zürriyetimizin kötü tarladan gelmesine râzı olmayız. Nerede kaldı ki, kâinatın efendisi, Allahın sevgilisi kötü kişilerin kızını alıp, onları kendi nesebine ilhak eylesin. Yine şuna imkân var mı ki, Allahın Resûlü, kızlarını kötü kişiye verip, onlardan gelecek çocukları ve torunlarını nesebine ilhâk eyleyip, onlarla övünsün?!

Hız. Osman'a iki kerimelerini verip, muhterem dâmâdını gördüklerinde: «Ey Osmanı salih. Bana dua ediyor musun?» diye iltifat ederlerdi.

Aliyyel Murtezaya gelince; o, sevgili amcası Hz. Ebu-Tâlib'in oğlu idi. Çok sevgili biricik kızını ona nikâh eylemiş ve zürriyeti Muhammediye ondan zuhûr etmiş, ondan çoğalmıştı. O, sevgili kerîmesinin şânını şöylece beyan etmiş ve «Fatîma, benden bir parçadır.» buyurmuşlardır. Ulumu evvelin ve âhîrin, onsekiz bin âleme rahmet olan Allahın sevgilisi şayet Osman ve Ali fena kişiler olsa idi, hiç kızlarını bu zevata verir mi idiler? Biz bile, alacağımız kızın ailesinin veya kızımızı vereceğimiz ailenin ırzda, şerefte ve nesepte kendi seviyemize uygun olmasına dikkat ediyoruz. Nerde kaldı, Nebi Aleyhisselâm kendine kayınpederi olacak kimsenin, dâmâd olacak zatın kişiliğini seçmesin? Maazallah, Efendimizin kayın pederlerinin ve damatlarının aleyhinde bulunmak, demek Efendimize dil uzatmak demektir. Efendimizde noksanlık gören, kendi noksanlığını ifade etmiş olup, son nefeste korkulur ki imanı yok olur. Akli başında olana bu sözlerimiz kâfidir.

Kendini imam-ı Aliyye nisbet eden zat! İmamı Aliyye lâ-yık ol! Kinciliği terk eyle! Şarap içme! Gusûl abdestini terk edip cenabet gezme! Beş vakit namazlarını kıl! Senede bir ay ramazanda orucunu tut! Zengin isen; zekât, fitre ve üşürünü müstehak yerlere ver! Ömrü vaktinde bir kez hac eyle! Zira, önderin İmamı Ali ve Evlâtları, Cennetin delikanlıları ve sultanları ve şehitlerin ser çeşmesi imamı Hasan, İmamı Hüseyin ve bunların evlâtları ile hâmile-nuru-nübüvvet olan oniki imamı-mâsum ve ondört evlâdı-mükerremleri kinci değildiler, sahibi af idiler. Şarap içmezlerdi ve namazlarını ve gusüllerini terk edip Yezîd'e tabi olmamışlardı.

Bu zevatı âli kadirlerden, Zeynel-Abidin radiyellahu anh efendimiz, Rabbine ibadetinin çokluğundan «Âbidlerin Ziy-

neti» lâkabını almışlardı. Diğer imamlar da âbid, zâhid ve âşık kişilerdi. Hepsinin faziletini yazmak için denizler mürekkep, ağaçlar kalem, bütün melekler kâtip olsalar yine bu zevatın faziletlerini yazmada denizler, ağaçlar tükenir, melekler yorulurlar fakat onların mevkilerini yazmış olamazlardı. Ehli-beyte muhabbet etmek diğer ashaba buğz etmek değildir. Gelin: «**Lâ ilâhe illallah, Muhammed resûlullah Ali veliyullah**» da birleşelim. Hiç şüphe yok ki, Allahtan başka ibadete lâayık bir ilâh yoktur. Muhammed Aleyhisselâm, muhakkak Allahın Resûlüdür. İmam Aliyyel Mürteza da Allahın dostu, iblisin düşmanıdır. Bu demek değildir ki, İmam Ali veliyullah ve diğer sahabe adüvvüllahtır. Estağfirullah! Bütün sahabe ve evvacı tâhirat ve evlâdı-Resûl ve ensarı Resûl ile ahbabı Resûl ve bunları sevenler Allahın velisidir. Allahın dostu, Resûlün sevilisidirler. Kâfirin ve zâlimin, şeytanın da düşmanındırlar.

Gelelim mevzuumuza;

Para kazanmak; dünya zevkidir demiştik. İymansız, ibadetsiz kimse para kazansa da, kazanmasa da, gamdan sıkıntıdan kurtulamaz. Zîra, gönlü Allahsız olduğundan, ruh Allahı arzu eder.

İbadet, Allahla buluşmaya ve birleşmeye vasıtaadır. O kimse, hastalığının çaresinin iyman ve ibadet olduğunu bilmediğinden marazına, hastalığına yanlış ilâç kullanır. Hastalığı muvakkat bir zaman için durur. İlâcın tesiri geçince tekrar bu felâketi hisseder. Kalbi boştur, dolu dahi olsa; gam ve sıkıntı içindedir. Şu düşünceler onu harab eder: «Bu kazandığım para ellere kalacak.» Kadere inanmadığı için, yakınlarından şüphe etmeğe başlar. «Servetime temâ edip ya beni öldürürlerse?» Allaha inanmadığı için, Allahın rezzakıyyetini de inkâr edip «Ya fakir olursam?» İşte bu kuruntulardan başka bir de Ahirete inanmadığından, ölüp, toprak olup, yok olma korkusu; Allaha itimadı bulunmadığından, arkasında bırakacağı sevgililerinin ne olacağı endişesi onu yiyip bitirir.

Eğer para kazanamamış ise; servete sahip olamamış ise, Allaha iymanı olmadığından, Allahın taksimatına inanmadığından; kendinden yüksek, servet sahiplerinin yaşayışını görüp kendi kendini yer. Bilmez ki, Allah ilmi isteyene, serveti ise istediğine veriyor. Kendi ile kendinden yüksek servet sahiplerini mukayese eder. «Bu adam benden daha cahil, ben de bu adamdan daha akıllıyım, o nasıl, benden zengin olabilir?»

ve «Ben neden ondan fakirim?» der, hased içinde, iymansızlık ateşi ile yanar. Ahirete gidip cehenneme girmeden bu dünya hayatında iken cehennem ateşine düşer, yanar.

Düşünmez ki; bunun böyle olması, Allahın varlığına delildir. Eğer, bir taksimat yapan olmasa idi; akıllılar, âlimler en yüce mevkilere, yüksek servetlere malik olup; Cahil ve abdalların açıklıktan ölmeleri icap ederdi. Akıllı, ekmek bulamazken, ahmak yediğini Hazım etmek için uğraşüyor. Cahil, para ve malının hesabını âlimlere yaptırıyor.

İşte bu gösteriyor ki, bu kâinatı bir idare eden var. Bakar, bakar da bu kuvvet, kudret sahibini göremez, bilemez. Varlığını ikrar edemediğinden iymansızlar; «var» da ve «dar» da gamdan, sıkıntıdan halâs olamazlar. Sıkıntı ve gamlarını içki kumar ve zina ile dağıtmaya çalışırlar fakat muvaffak olamazlar. Gamları ve sıkıntıları günden güne artar ve içlerinden bazıları intihar bile ederler.

Bu dünya hayatında, gamdan ve sıkıntıdan kurtulmanın birinci çaresi; Allaha iyman, ona teslim olmak ve onu zikredip unutmamaktır. Burada bir sual vârid olur: Nice iymanlı insan biliriz; bunlar namaz da kılarlar, oruç da tutarlar. Allahı da zikrederler de yine gamdan ve sıkıntıdan kurtulamazlar. Der-seniz; birinci risâlemizde beyan ettiğimiz gibi, **iyman üç kısımdır:**

- 1 — İlmel-yakîn
- 2 — Aynel-yakîn
- 3 — Hakkal-yakîn

Yâni işitme iymanı, görme iymanı, tatma iymanı.

İyman edip, ibadet eden fakat sıkıntıdan kurtulamayanlar işitme iymanında olanlardır. Böyle olmasına rağmen, bu kimseler dünya hayatında, Allahsız ve ibadetsizlerden çok daha rahatdırlar. Bu ilmelyakîn olan iymanları, onları bir çok kere teselli eder. İymansız olan, bedeni ibadet etmeyip, malen ibadet edenler; hayır edenler, fukaraya yardım edenler, herhangi bir hayrı icra edenler. İymansız olmalarına rağmen, yaptıkları hayırlardan ötürü bir az olsun gamdan, sıkıntıdan; kurtulabilip biraz olsun teselli buluyorlar, huzura giriyorlar.

Bu da gösterir ki, insanın dünya hayatında huzura kavuşması iman ve ibadet ile olur.

İymanlarını gözle ve tatmakla «yakın» a getirene ihsan sahibi denir. Allah, ihsan sahipleri ve müttakiyle beraberdir. İnsan, bu mertebeye varınca gamdan, sıkıntıdan âzâd olur Zira, Allahsız kalpler, varlıkta ve darlıkta da olsa gamdadır, kederlidir.

Allahı zikredeni ve hakkı unutmayanı Allah da zikir eder, unutmaz. Allahın zikrettiği ve unutmadığı kul da gamdan âzâd olur.

**Sür çıkar ağyarı dilden, tâ tecelli ide hak;
Pâdişah konmaz sarayâ hane mamûr olmadan.**

Allaha iman edenlere, Cenabı rabbül-âlemin: «Beni Zikir ediniz, beni unutmayınız.» buyuruyor. Zikir, bir kaç nevidir. Herkes kendi makamından hakkı zikredip, safâyâ ermelidir. Zira, zikir insanı hakka yüceltir. Görmüyor musun; İşitmedin mi? Allahı zikir edeni, Allah zikrediyor. Bu en yüce makamdır.

Zikrin neveleri: Zikri-cehri, zikri-hafi zikri-kalp, zikri-rub ve bir de zikri-sır vardır. Zikirlerin efdali:

أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

(Lâ ilâhe illâllah)tır.

Bu «Lâ ilâhe illâllâh» kelimei-tayyibesini terazinin bir gözüne, yedi kat semaları ve yedi kat yerleri diğer gözüne koy-salar, Lâ ilâhe illâllâh, semalardan ve yerlerden daha ağır gelir.

Meselâ; bir sevap var ki yedi kat gökler ve yedi kat yerler kadar, işte lâ ilâhe illâllâh'taki sevap ağırlığı bu sevaptan daha ağırdır. Zira, Cenabı-Allah Allamel-guyûb hazretleri bu âleme; semaları ve dünyaları ile beraber «Metâun-kalil» yani bulaşık bezi parçası dediği halde, zikrim büyüktür demiştir.

وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

Ve lezikrullahi ekber.

Allahın, bir şeye büyük demesi, onun ne kadar büyük ve

yüce olduğunu göstermeye kâfidir. Bir kişi, aşk ile bir kez «Lâ ilâhe illâllah» dese, dört yüz günahı gider. Gam ve sıkıntı gûnahtan doğar. En büyük günah ta iymansızlıktır.

Lâ ilâhe illâllah kelime-i-tayyibesi dize derman, göze, vücade şifâ, kalbe cilâ, ruha gıda, sırra vuslattır. Lâ ilâhe illâllah kalbe cilâ. Allah ismi şerifi ruha cilâ Hû esması da sırrı-âlâdır. Allah celle; «Beni zikr ediniz. Ben de sizi zikredeyim.» buyuruyor. Bir kimse: «ALLAH» dese; cenabı-mevlâ celle celalûhu: «Ey kulum! Hazırım. Benden istediğin nedir?» der. Kul, bu iltifatı ilâhiyyeyi ya duyar, yahud duymaz. Fakat tarafı ilâhiden kendisine mutlaka cevap verilir.

Bu cevabı ilâhî, ses ile seda ile, cihetle, harfle değildir. Bunun, burada tarifini kelimat ile yapmak imkânı yoktur. Bu, bir lezzettir. Lezzetlerin tatmayana tarifi gayri mümkündür. Köre renk, sağıra ahenk anlatılamadığı gibi...

İnsanlar, dünya hayatında üç şekil üzerinde bulunurlar: Ayakta durular, otururlar ve yatarlar. İnsan olanın bu üç halde de Allahı unutmaması lâzımdır. Allah unutulmaksızın fenalık yapılamaz. Allahı, lisan ile zikr eden; kalbi ile unutmayan, kalbi ile ağzı bir olan mü'min, bu iltifatı-ilâhiyyeye erişir: «Ey beni ayakta zikir eyleyen kulum! İyi bil ki bütün insanların ayakta bulunacağı bir gün var ki, o günün dehşetinde seni unutmayacağım. Sen ayakta iken beni unutmayıp zikr ettiğin gibi, ben de seni o korkulu günde unutmayacağım. Seni affım ile şad; cennetim, cemalin ile şereflendireceğim.»

Allahı oturarak zikr eden mü'mine şöyle hitab olunur: «Ey beni oturarak zikr eden kulum! Bir gün gelecek ki, o günün dehşetinden bütün peygamberler diz üstüne çöküp «Nefsimiz, Nefsimiz!» diye kendi nefislerinden başka birşey düşünmeyecekler. Beni, oturarak zikr eden kulum; ben de seni o gün unutmayacağım. Affıma mazhar kılıp, arşımın gölgesinde gölgelendirip, cennetimi sana verip, civarı Mustafamda seni iskân edeceğim.»

Yanları üzeri yatarak Allahı zikr eyleyen mü'mine şöyle hitabı ilâhî vârid olur: «Ey yatarken beni unutmayıp, beni yatarak zikr eyleyen kulum! Yakın bir zamanda seni, kabirde yanın üzere yatıracaklar. Senin sevdiğilerin, seninle kalmayacak. Seni kaba döşeklerden kara toprak üstüne yatıracaklar. Mâmur bir evden alıp, harap bir çukura koyacaklar. Aydınlik

bir haneden, karanlık bir yere getirecekler. Yılan, çıyan, akrep ve örümcekten temizlenmiş bir haneden; Yılan, çıyan, akrep ve örümceği bol bir yere getirecekler. Kalabalık bir insan topluluğundan, yalnızlık evine bırakacaklar. Yanı üzere yatarken beni unutmayıp zikr eden kulum! Seni; bu yalnızlık, karanlık yılan çıyan yuvasında yatarken unutmayacağım. O vahşet yuvası, amel sandığı olan kabrini güli gülistan, sünbüli bostan eyleyip, cennet bahçelerinden bir bahçe kılarak hizmetine huri, gılmanlarımı gönderip seni orada yalnız bırakmayacağım.» diyor.

Allahı zikr edenlerin, yalnız bu nimetlere ermesi âhirete mahsus değildir. Allahı zikr eyleyenlerin dünyası da mâmur olur, dünya saadetine de erer. Kalbi, gamdan, safaya, sıkıntıdan feraha tebdil olur. Müşkülleri âsân, arzusuna nail, muradına vasil olur. Allah diyen mahrum kalmaz.

Ey rabbini unutan, rabbini zikr etmeyen, onun verdiği nimetine şükür etmeyip, küfranı nimet olanlar! Bu yüzden gam deryasına düşenler! Dünyada gamdan, Âhirette azabtan kurtulamayacak olanlar! Gelin; Allaha gelin, safâya gelin. Cennetin kapıları açık; sizleri dünyada ve âhirette saadete çağırıyoruz! Dünyanın zevkleri sizin derdinize çare olmaz! Dünyanın her zevki arkasında bin müsibet mevcuttur. Gizlidir.

İçki içsen; sıhhatin bozular, ahlâkın ifsad olur. Dans et-sen; yorgunluğu var. Kumar oynasan arkasından âhı-zâr var. Sen, kazansan, kayıp eden âhı zâr eylemede. Zevk diye görüp, sefa zannettiğin; cefa ve gamdır.

Gel! Allah'a ibadet kıl! Bundan saadetli birşey olamaz. Zevk sanıp kahkaha ile güldüğün gün geçti. O günün arkasında ah-vah edeceğin günler geliyor. Kulağın sağır değil ise, toprak sana şöyle hitap ediyor: «Ey Rabbini unutarak üzerimde gülen kişi! Yakında bana gelecek, bu karanlığın içinde çok ağlayacaksın.» Haram lokma yiyip vücüdünü semirten kişiye: «Ey haram ile beslenen kişi! Senin o besleyip semirttiğin vücüdünü yemeğe kurtlarım hazırdır. Bunun farkında değil misin?» demekte. Kibirli, gururlu ve mü'minlere hakaret nazarı ile bakan mütekebbir zâlime de şöyle hitap etmekte «Üzerimde mütekebbir, mağrur dolaşıyorsun ama, yakında bana gelecek-sin, burada zelil olacaksın.» demektedir.

İyman ve ibadetli, olan mümini-sâlihe de: «Korkma!

Mahzun olma; yakında bana gelecek, ebedî rahata kavuşacaksın.» müjdesini verir.

Zikrullah ile, kalbin tatmin olduğunu, Allah Kur'ân-ı Aziminde haber verir ve:

«**Zikr ediniz ki felâha eresiniz.**» emri celilini beyan eder. Gece, gündüz, sabah, akşam Allahı tesbih eyle! Zira, ona muhtaçsın. O, senin Rabbin. Seni, o halketti. Sonra, tekrar öldürecek tekrar diriltecek, huzuruna alacaktır. İyman edip âmâli-sâliha yapanlara cennet verilecek, en yüksek dereceyi Allahı zikr edenler kazanacaktır.

Allahı çok zikreyle! Akşam, sabah tesbih et ki, Allah celle sana rahmet nazarı ile bakıp, seni affı mağrifetine nail kılp, zulmetten nura çıkarsın. Hak ve hakikati göstereceğin. Dünya ve âhiret muradına nail kılsın.

Allah mü'minlere merhametlidir. Kendine zikr edeni sever. Onu dünyada ve âhirette aziz kılar. Her fenalık, Allahı unutmaktan gelir. Zikr eden, Allahı unutmaz. Daima onunla olduğunu bilir. Allah, bize can damarımızdan daha yakındır.. Biz Allaha uzağız.

İşte, zikr eyleven de, Allaha zikri mertebesinde yaklaşır. Hakka yaklaşan kimsenin gözünde perde, kulağında gaflet pamuğu bulunmaz. Böyle olan kişi Allahla görür. Allahla işitir, Allahla tutar, Allahla yürür. Allahla gören, gördüğünde yanılmaz.

H İ K Â Y E

Üçüncü halife Resûlü-rabbil-âlemin olan Hz. Osman-ibni Affan huzuruna gelen bir kişiye: «Git! Gusül et, huzuruma öyle gel. Karşımda cünub oturma!» dediğinde; bu zat: «Ya emirel müminîn! Ben cenabet değilim» dedi. Hz. Osmanı zin nureyn: «Nasıl cenabet değilim diyebiliyorsun? Sen, buraya gelirken bir kadına bakıp göz zinası yapmışsın.» dediğinde o zat hayâsından kıpkırmızı olup, «Evet; harâma şehvet nazarı ile baktım» deyip itirafı-zünub eyledi ve gusül yaptı ve huzura öyle kabul edildi.

İşte hakka yakın olanlar Hz. Osman gibi görürler. Hadisi kudsîde cenabı allâmel-guyûp buyururlar: «**Ben kuluma, ku-**

lumun bana yaptığı nevafile ibadetle, öyle yaklaşırım ki, o kulum benimle görür, benimle işitir.»

H İ K Â Y E

İkinci halifei-hak olan Ömer ibnül hattâp, bir gün Medine-Münevverede hutbe okurlarken birdenbire: «Yâ Sâriye! El cebel. Yâ Sâriye! El cebel» (Yâni Ey Sâriye dağa çık dağa çık) diye bağırmağa başladılar; sonra susup tekrar hutbeyi tamamladılar. O vakit islâm ordusu, Kadisiye de İran ordusu ile harp ediyordu. Sâriye, İslâm ordusunda büyük bir mevki işgal etmekte idi. İranlılar Sâriye'nin kumanda ettiği birliği sıkıştırıp güç durumda bırakmışlardı. Hz. Ömer'in «Yâ Sâriye, El cebel.» sedâsını işiten Sâriye, askerini dağa çıkarmış. Bu emri halife ile büyük bir mağlûbiyetten kurtulup düşmanı arkadan sararak, İran ordusunu fena halde mağlûp etmişti. Medine ile Kadisiye arası üç aylık yol idi. Allah Ömer'ine üç aylık yolda olan askerinin halini bildiriyordu. Bu seslenişi üç aylık mesafeye ulaşmıştı. Belki, Hz. Ömer'e verilen «Mânevî radar», üç senelik, üçyüz senelik yahut üç bin senelik yolda olan vukuatı da gösterebilir, ve «Manevi mikrofonu» onun sesini üç aylık, üç senelik, üçyüz senelik, üçbin senelik yere bile sesini işittirebilirdi.

Allahın, adl şehrinin kapısı olan, Hz. Ömere lütfettiği böyle bir kerameti çok görmemelidir. Her insan Hakka karşı farz olandan başka nafiye ibadetle böyle derecelere ulaşabilir ve gören gözü hakla görür, işiten kulağı hakla işitir. Üstelik Nebî aleyhisselâm Hz. Ömer hakkında, «Benden sonra nebî gelse idi, ben peygamberlerin sonu olmasaydım, Ömer peygamber olarak gelirdi.» Buyuruyor. Böyle bir zâta, böyle ufak bir keramet çok görülmemelidir. Hz. Ömer, Efendimizin kayın pederi, bu dini islâmın da zabtiye nâzırıdır.

Beni-İsrail peygamberlerinin ve onlara vâris olan velilerinin nice kerametlere sâhib bulunduğunu Kur'anı-Kerim bildirmektedir. Hz. Ebu Bekir, Hz. Osman ve Hz. Ali rıdvanullahi aleyhim ecmain hakkında, diğer ezvacı tâhirât ve kurbu Muhammedde bulunanlar hakkında, münafıklara uyup kötü düşünenlere şunu hatırlatırım ki; Resûlün her dediği ve her yap-

tığı Allahtandır. Böyle olduğuna dâir Kur'anı-Kerimde bir çok delil vardır. Ezcümle :

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۗ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۙ

(Ve mâ yentıku ân-ilhevâ in hüve illâ vahyün yûha).

Necm sûresi: 3-4

Meâli : Resûlüm Muhammed, kendi arzusuna göre söz söylemez. Ancak, Allah'tan vahyolunanı söyler.

İranlılardan bazıları Hz. Ömer radiyellahu anh'a müthiş düşmandır. Halbuki, Hz. Ömer, İran'ı zaptedip halkını islâm etmiş, onların âhiret saadetini temin etmiştir. İslâm'da bir Ömer olmasa, koca İran imparatorluğu biraz güç zaptedilirdi. Hz. Ömer'e düşman olan İranlılar, her halde islâm olmalarından memnun kalmamışlar ki, kendilerinin hidayetine sebep olan bu zatı akdesse düşman oluyorlar.

Eğer, islâm olmalarından memnun olsalardı, Hz. Ömeri minnet ile yâd ederler, ona muhabbeti farz bilirlerdi. Böyle yapmak da insan olanların nişânesidir. Seni felâketten, ebedî saadete götüren bir kişiye düşmanlık etmek, insanlık işi değildir. Bilâkis, «kendine fenalık yapana bile iyilik yapmak» insanlık işidir. Aliyyel-Murtezâyı sevenler, onun yolundan yürümeli! Onun ahlâkı ile ahlâklanmalıdır. İmamı Alinin ahlâkı ise Kur'an ve Resûlün ahlâkıdır. İmamı Ali kendine fenalık yapana iyilik ederdi. Onun önderi, onsekiz bin âleme rahmet olan Muhammed Aleyhisselâm da böyle yapardı. Alemlerin Rabbi, Allah da böyle yapmış ve böyle yapmaktadır. Şu kısasayı ibretle oku:

H İ K Â Y E

Hazreti Musa; kavmini Allaha dâvet ettiğinde, mal ve mülküne mağrur olan amcası oğlu, Karûn, bunu hazmedememişti. Hazreti Kelimullahın nübüvvetini kıskanmış, hasedin-

den iman etmemiştir. Bir aşifte, kahpe karıya gidip: «Beni dinle! Yarın, Musa ahkâmı-ilâhî tebliğ edecek. Musa'nın bu tebligatı sırasında, ona (Sen, bana filân yerde zina etmiştin) diye iftira edersen, sana ömrün boyunca rahat edecek, öldükten sonra da bırakacağın miras ile geride kalan akrabaları talûkatını rahat ettirecek servet vaadediyorum.» dediğinde, o kahpe karı bu teklifi hemen kabul eyledi. Ertesi günü halk mescide toplandı. Musa Aleyhisselâm, kürsiye çıktı, bütün kavmi orada idi. Allahtan gelen levhaları okumaya ve Allahın ahkâmını tebliğe başladığı ve tam «katil, katl olunacak! Zina eden taş ile öldürülecek, recm edilecek!» dediği sırada, orada bulunan Karûn, karşısında bulunan kahpe karıya işaret eyledi. İftiranın tam sırası idi. Karûn ayağa kalktı. Şu suali sordu: «Bu tebliğ ettiğin ahkâm yalnız ümmete mi, yoksa sen de bu ahkâma tâbî misin?» Hz. Musa kelimullah «Elbet! Ben de kulum, ahkâm umumîdir. Ben de bu delâlete düşersem; ben de aynı cezalara çarpılırım» dediğinde, «Ya Musa! Hepimizce malûm olan bu kadına bak, senin hakkında ne söyleyecek?» dedi. Bütün kavmin gözleri o kötü kadına dönmüştü.

Eceli gelen köpek cami duvarına işermiş. Karûn'un da eceli gelmiş, Nebiyyi zışanı kirletmek istiyordu. Hz. Musa, kavmi ile beraber bu kadını dinlemek üzere o tarafa yönelmişlerdi. Kadın ayağa kalktı. Karûn bıyık altından gülüyordu. İyi bir hiyle idi bu. Fakat kadın eli ile Karûn'u işaret edip, gösterdi ve «Ya Musa. Bu adam, bana gelip para vaad ederek sana iftira etmemi söyledi» diyerek Karûn'un ona vaad ettiği şeyleri birer birer anlattı. Karûn kazdığı kuyuya kendi düşmüştü. Hiyle yapmıştı ammâ, Allah onun hiylesini kendi üzerine çevirivermişti. Kadının ağzından hak konuşuyordu. Karûn, neye uğradığını bilmiyordu. Tebessümü, hüzne kalboldu. Malı, mülkü de artık ona fayda vermiyordu. Rezil olmuştu. Musa kavmi, onun yüzüne tükürdü.

Hazreti İsa Aleyhisselâmı, düşmanlarına haber veren Yahuda da böyle olmuştu. Hz. Ruhullah'ın saklandığı hücreyi gösterip, içeriye ilk defa giren Yahuda'yı, her şeye kadir olan Allah, İsa Aleyhisselâmın şekline sokmuş ve düşmanları İsa zanniyle, kendisine ihanet eden bu can düşmanını yakalamışlardı. Çarmıha gerilen, Yahuda idi:

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرٌ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

(Ve mekerû ve mekerallâhu vallahü hayr-ül-mâkiriyn)

Â-i İmran sûresi: 54

Meâli: O, küfürlerini hissettiği Yahudiler, İsa aleyhisselâma mekrettiler. Gizlice katle teşebbüs ettiler. Allahu teâlâ da onlara mekretti. Allahu teâlâ hiylekârlığa karşı ceza verenlerin en hayırlısıdır

Hiz. İsa Aleyhisselâmı ise, ne öldürebilmişler, ne de asabilmişlerdi. Allah, İsa nebiyyi onların gözlerinden gizlemiş, ruhunu göğe kaldırmış, bir âli makama yükseltmişti:

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَٰكِن شُبِّهَ لَهُمْ

(Ve mâ katelûhu ve mâ salebuh).

Nisâ sûresi: 157

Meâli : İsa nebiyyi asamadılar ve öldüremediler.

Hiz. İsa' kıyamete yakın bir zamanda dünyaya inecek, Kur'ân ahkâmı ile hükmedecek, Mehdi aleyhisselâm ile birleşip Deccâl'i katledecek, ümmeti Muhammed'den bir fert olarak ölümü tadacak, Medine-i Münevverede Ravza-i Mutahharada Resûl Aleyhisselâmın ayak ucundaki hazır olan makberesine defnolunacaktır.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَنَا جَاعِلُكَ لِلْجَانِّ وَالشَّيْطَانِ نَارًا وَمَا تَلْوَهُ وَمَا يَقُولُ بِمَا لَمْ يُلَى بِهِ مِن قَبْلُ وَكَانَ فِي السَّمَاءِ مُنَادٍ يٰٓأَيُّهَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُمْ فَاخْبِرْ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَأَنِذِرِ الْمُؤْمِنِينَ إِنِّي سَمِعْتُ الْكَلِمَةَ أَلْقَاهَا الْمُشْرِكُونَ ۗ وَمَا يَسْتَكْبِرُ تِلْكَ الْأُمَّةَ السُّفُلَىٰ ۗ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ جَعَلَ اللَّهُ الْكَافِرَ بَاطِلًا وَالْمُؤْمِنَ سَابِقًا ۗ إِنَّ الْكَافِرِينَ لَا يَرَوْنَ سُنَّةَ اللَّهِ الْكَافِرِينَ ۗ

(İz kalellahu yâ İsa inniy müteveffiyke ve rafi'uke ileyye ve mutahhirüke).

Â-i İmran sûresi: 55

**Meâli: Hani, Allah demisti (Yâ İsa! Ömrünü tamamla-
rım, seni katilden kurtarırım. Ecelin geldiğinde, öldürürüm.
Senin namını yüceltirim. Seni, kâfirlerin şerlerinden tathir ve
halâs ederim).**

irşed, cilt 2 — F: 23

Biz; gelelim Karûn kıssasına:

Hız. Musa; kendisine yapılan bu iftiraya pek güvenmiş, işi Allaha havale etmişti. Kendisi çok celâlli idi. Cenabı hak, kendisine vahiy eyleyip: «Yeri, senin emrine verdim. Karûn'a dilediğini yap!» dedi. Bu müsaadeyi-ilâhiyyeyi alan Musa kelimullah, yere: «Ey yer! Karûn'u yut!» diye toprağa emrettiğinde, Karûn yere gömülmeğe başladı. Yer, sanki bataklık olmuştı. Karûn, durmadan yere gömülüyordu. Her gömülmesinde: «Hatâ ettim Yâ Mûsa! Beni af eyle!» diye inliyordu. Celâle gelen Musa Nebiy durmadan: «Yut! Bu iftiracıyı yut!» diye yere emir vermeye devam ediyordu. Karûn nihayet yere gömülüp gitti. El'an da gitmede...

Bazı müfsit yahudilerin «Karûn'un malına konmak için, onun yere batmasını istedi dediklerini işiten Hız. Musa böyle söyleyenlerin ifsadına kavminin kanmaması ve kavminin kendine suizân etmemeleri için, Karûn'un bütün hazinesinin de yere gömülmesini toprağa emretti. Musa Nebiy'in dileği yerine getirilip, Karûn malları ile yere gömüldü, gitti. Allah celle hazretleri, Hız. Musa'ya hitaben: «Ya Musa! Karûn yere gömülesiye kadar (Ya Musa beni affeyle!) diye niyaz edip senden afv ve necatını diledi de, onu affetmedin. Sana yaptığı iftira gibi, bana iftira edip, sonra nâdim olarak bir kerre beni anıp, zikretseydi, (Yarab! Beni affet. Beni kurtar) deseydi, zatı uluhiyyetime kasem ederim ki, Karûn'u affederdim.» buyurdu.

Allah; aşk ile bir kerre Allah diyeni, affeder de, gece gündüz Allahı zikreden âşıkları, affetmez mi?! Bu ÂŞIKLARI ke-reminden, cennetten, cemalden mahrum eder mi?... Hâşâ, mahrum ede!

Buna binaen; bir kimsenin ayıbını cemaat içinde, yahud tenhada yüzüne vurup, o ayıbı işleyeni rezil eden zat için, yer yüzü, Allaha müracaat edip: «Yarabbi! Sen, Rabbil âlemin iken, kullarının günahlarını setr eder, yüzüne vurmazsın. Bu adam, bu günahkâr adam başka bir kulunun suçunu yüzüne vurup bu zatı rezil etti. Bana müsaade buyur ki, bu herifi Karûn gibi yutayım» dermiş.

Bir kimse; bir kimsenin günahını, ayıbını görüp setr eylese, ifşâ etmese; Allah o kimsenin yetmiş günahını, ayıbını örter ve yevmi kıyamette bu örttüğü günahlarını affeder.

Hazreti Gaffar üz-zünûb, settarül-uyûb olan Allah, Ceb-rail Aleyhisselâma sordu:

«Ey Cebrailim! Seni, melek olarak yaratmasaydım, seni âdem oğullarından biri olarak yaratsa idim, bana ne gibi ibadette bulunurdun?» dediğinde Cebrail aleyhisselâm: «Yarabbi! Ne yapacağımı, nasıl ibadet edeceğimi bilirsin. Arzda, semada bilinen, bilinmeyen âlemlerde, sana gizli şey yoktur. Gizli, âşikâr, küçük, büyük, ne olmuş, ne olacaksa sen onları bilirsin. Benim de zatı-ulûhiyetine nasıl ibadet edeceğim malûmundur» dediğinde «Evet ya Cebrail! Senin nasıl ibadet edeceğini ben bilirim ama, kullarım bilmez. Sen bunu, söze getir ki onlar işitsinler, duysunlar, öğrensipler!» dedi.

Cebrail Aleyhisselâm bunun üzerine, «Yarabbi! Sana üç şey ile ibadet kıldım. Susuzlara su verirdim. Kulların kabahatini örterdim, ifşa etmezdim. Fakir olanlara yardım ederdim.» dediğinde; Cenabı-rabbül-âlemin; «Bu hayırları yapacağımı bildiğim için, seni vahyimi taşımağa vazifeli melek kıldım ve nebilerim ile aramda olan sohbetime âşinâ kıldım. Semâvi suhuplarını, bütün kitaplarını senin vasıtanla peygamberlerime inzal eyledim» buyurdular.

Kiracısının suyunu kestirip, «keratanın suyunu kestim» diye öğünen zâlim, filânca köyün kuyusunu kirletti diyen, çeşmeyi kuruttum, suyu kestirdim diyen, hayr sahibinin sularını kestirip; çeşmeleri, şadırvanları kurutup halkı susuz bırakan hâin ne halt ettiğinin, farkında mısın? Suyu manî olandan daha zâlim var mıdır? Evlâdı Muhammedi Kerbelâ çölünde susuz bırakan zâlimlerden, senin, bu ahlâkın ile, ne farkın var?!

HİKÂYE

Zinnûni Mısri (Allah sırrını takdis etsin.) Hacca geliyordu. Susuz bir köpek gördü. Yanında suyu yoktu, köpeğin susuzluğunu gideremiyordu. Oradan geçen bir kervana seslendi «Ey kervandakiler yetmiş hacceyledim, Allah ve Resûlü şahid, sizler de tanık olun. Şu zavallı köpeğe su verene bu yetmiş haccımın sevabını hibe edeceğim» dedi. O zât-ı muhterem bir köpeği sulamak için yetmiş haccını feda etmişti. Halifetullah olan âdem oğullarını sulamanın kaç hacca bedel olduğunu senin iz'ân ve irfânına terk ederim.

Suyu men'etme! Bilâkis su dağıt, susuzları sula! Hâlin yerinde ise su getirt, çeşme yaptır, su akıt, kuyu kazdır, ka-

nallar, çetveller açtırıp ibadullahı suya kavuştur ki, dünyada aziz, âhirette şerîf olasın! Havzu-kevserden, Resûlü Ekrem'in, İmam Hasan ve imam Hüseyin'in elinden sulanasın. Ruhü Hüseyin senden hoşnud ve râzı olsun.

«Hasmımı rezil ettim» diyen gafil! Onu halka maskara ettim, yaptığı suçlarını isbat edip, cemaziyel evvelini ortaya koydum diyen zavallı! Yakın bir zamanda senin de rezil olup, senin suçlarını da Allahın ortaya çıkaracağını cemaziyel evvelini ve âhirini bildireceğini sana müjdelerim.

Suçları ört ki, kendi suçun örtüle! Af eyle ki, affolasın! Kimsenin kabahatini yüzüne vurma ki, senin de kabahatin yüzüne vurulmasın.

Sen, hasmının bir günahına vakıfsın, düşmanının bir günahını biliyorsun. Allah, senin bin, bir günahını biliyor. Kendi bir günahını gözünün önüne getirirsen; düşmanının bin günahını görmezsin, görse de söyleyemezsin sen, düşmanının bir günahını ifşâ ediyorsun. O günahını ifşâ ettiğin zat, o günahına tövbe etti ise, Allahın sevgilisi oldu ise, Allah onu, sana karşı müdafaa edecektir. Ya, Allah senin bir günahını ortaya koyar ise, ne yaparsın? Sonra ortaya konan bu günahını kim örtebilir?

Fukaraya yardım et! Kapına gelen fukarayı gönül rızası ile memnun edip gönder. Kapına gelen fukarayı mahrum edersen, sonra, bir zâlim, gönül rızası ile vermediğini, elinden zor ile alır. Susuzlara, su vermek, insanların kusurunu örtmek, fukaraya yardım etmek makamı-Cebraîl'dir. Öğrendin, fırsat elde iken bu güzel ibadeti icra eyle! Fırsatı kaçırma, bir gün gelir ki, bu fırsatı sana ne vücudun, ne paran, ne rütben ve ne de kasan sağlayabilir.

H İ K A Y E

İbni Mülcem zâlimi, İmamı Aliyyel-Murtezayı şehid eyledi. Cesedi mübarekini tenesire yatırdıklarında, iki omuzunun çürümüş olduğunu gördüler. Ashabı-Ali, İmamı Hasan ve Hüseyin'e bu çürüğün sebebini sordular. Hazreti Hasan'ı-müçteba buyurdular ki, «Kûfe'de, herkes gece olup yattığında, şehrin en uzak yerlerinde olan fukaraya sabaha kadar sırtında

erzak çekerdi. İşte, o erzakları bağlayan iplerin çürüğüdür.» buyurmuşlardır. Cenabı-fâtihi-Hayber, Sâkiyi-kevser efendimiz her gece kimsenin haberi olmadan arkasında taşıdığı yiyecekleri ve yakacakları taşırdı. İşte bu ağırlıklardan, mübarek omuzunu ipler kesmişti. Cenabı Ali efendimizin, birinci cild, birinci risalemizdeki, menakıbını okuyunuz.

Hazreti Ömer radiyellahu anh, Mülkü İran'ı zaptedip, mağrur İranlıların tahtlarını başlarına geçirip; Fahri-risale-tin elçisini katleden ve mektubu Muhammediyyeyi yırtan, o zâlimlerin hakkından geldikten sonra, Müslüman arapların bu galibiyetini bir türlü hazmedemiyen bu ateş perest kavimden hakkı ile müslüman olmayan zerdüştiler; Eba Bekir, Ömer ve Osman'ı, İmamı Ali'nin hakkını gasbetti diye nifak çıkarıp Ehli-beyt ve Hânedanı-Mustafayı perde ederek, bilhas sa, mülklerini yıkan Âdil Ömer'e, düşmanlık etmeyi vazife bildiler gayeleri İmamı Aliye ve evlâdına muhabbet değil; aslında Ömer'e buğz ve düşmanlık idi. Yukarda söylediğimiz gibi Hz. Ömer, Resûl Aleyhisselâmın kayın pederi, aynı zamanda İmamı Ali'nin Ümmü-Gülsüm ismindeki kerimelerini almakla İmam Ali'ye damat olmak şerefini kazanmıştı. Aynı zamanda İmam Ali'de, Ömer ibni Hattap gibi bir zatı damad edinmekle şerefbahş olmuştu. Kayın pederin şerefine göre bir damad, damadın şerefine göre bir kayın peder! Hz. Ömer için, «İmamı Aliye lâayık bir damad değildi demek İmamı Ali kendine damad seçemedi» demek olmaz mı? Bu İmamı Aliyi görüşsüzlükle ithamdır. Biz bile kızımızı, lâayık olmayana vermeyiz. Nerde kaldı ki, İmamı Aliyyel Mürteza kendine lâayık olmayana kızını versin?!...

İşte, bu incelikleri düşünmeden, bu münafıkların sözüne uyanlar; Emevîlerin de zulümlerini istismar ederek, islâmı parçalamaya muvaffak oldular. Hele İmamı Hüseyinin katli bu gürûhun ekmeğine yağ, bal oldu. İslâm arasında bir kör doğuşüdür başladı. Münafık sözüne uyan (Şif'iyiz!) diyen zümre, Hüseyin'in katlini sünnilere yükledi. Münafık sözüne inanan sünniler de, Hüseyin'i İranlılar katletti dediler. Sünnileri haricî olarak gösterdiler. Haşa! İmamı Aliye muhalif bildirdiler.

İranlıların meşhur şairi Firdevsî bile «Şeyhnamesinde» zımnen Hazreti Ömer'e çatıyor. O bile, İran milliyetçiliğinden kendini kurtaramıyor, şöyle ki: «Ey felek; yuh olsun sana! Deve eti, kertenkele yiyen Araplara, mülki iranı verdin» di-

yor. Arap kelimesi altında tecavüz Ömer ibnil-Hattab'adır.

Bir kimse; Allaha Peygambere, yevmi cezaya inanıyor ise kendini şirkten, küfürden kurtarıp hidayetine sebep olan mürşidine buğz ve sebeder mi? Ona hakareti lâıyık görürmü?

İşte, İran kendilerini tarîki-islâma götüren, nârı cahimden kurtaran; Resûlün kayın pederi, İmamı Alinin damâdı, İranı ateşpereslikten kurtaran, Hz. Ömere buğz ve hakaret etmede! İran dediğimiz zaman, bütün İran'ı itham etmiyoruz. İranlılardan, sadece Ömer ibni-Hattab'a buğz edenleri kast ediyoruz.

Müfsidlerin sözlerine, münafıkların iğfalatına katılan Türk bektâşileri ve Alevileri de; Rabbül-âleminin sevgili Resûlünün eshabı kiramı olan Ebu Bekir'i, Ömer, Osman, Said İbni ebî vakkâs'ı, aşere-i mübeşşereden birçoğunu, eshabı sufeyi ve diğer eshabı hâşâ birer Ehli-beyt düşmanı olarak tanıtmışlardır. Bu suretle, perde arkasından Resûle ve ezvacına ve Ehli-beytine nice rezilâne hakaretler yağdırmışlardır.

Zamanımızda aynı hiyle, şöyle devam etmektedir: Bu insanlık harici kimseler, Resûle hakaret etseler, cahil müslümanlar anlayacak ve Resûlüne hakaret edenin hakkından gelecektir. Onun için Arablara hakaret ederek, Arab kavmini perde ederek Resûl aleyhisselâma tecavüz etmektedirler. Aynı gaye başka yoldan devam ettirilmektedir.

Dinsiz islâm düşmanları da: «Efendim! islâm dini yüksektir. Yüce bir dindir. Velâkin bu yobazlar olmasa?» Senin o yobaz zannettiğin kimseler olmasa din kendi kendine ortadan kalkar. «Yobaz adını koyduğun bu zevatı ortadan kaldırıp İslâmı sen mi yayacaksın, yahut islâm dinini sen mi temsil edeceksin?!...» Rüzgâra karşı tükürenin tükürüğü yüzüne yapışır. Güneşi balçıkla sıvayıp örtmeye yeltenenler aldanırlar. İki cihan fahrine, ehli-beytine ve onun sevgili eshabına utanmadan dil uzatanların akibetleri ise muhakkak hüsrân ile neticelenir.

İranlılar, kendilerinin hidayetine sebep olan zata düşman oldukları gibi, onların delâletine kanan bektâşiler ve aleviler de İran'a düşman olmuş; senelerce birbirlerinin kanlarını dökmüşlerdir.

SÜNNİLER KİMLERDİR?
YEZİDİLER KİMLERDİR?
HARİCİLER KİMLERDİR?
ZEYDİLER KİMLERDİR?

Birbirimizi tanımamız için bu meseleden bir nebze bahs edeceğim. Bu, akaid kitabı olmadığı için, yapacağım hatâ kendi cehlime râcîdir. Zira, bu asırda hâlâ kendimizi tanımıyoruz. Bir takım münafıklara uyarak, Türk vatanında ikilik çıkarıp birbirimizi kırıyoruz. Allah korusun! Vatandaki nifaklar, vatanın elimizden çıkmasına, bizim köle olarak yaşamamıza, dünya haritasından silinmemize sebep olur.

H İ K Â Y E

Bir çadıra bir fil koydular, kör olan birkaç kişiyi de o çadıra sokup; işte fil budur dediler. Her amâ filin ayrı ayrı uzuvlarını tuttu. Âmalar çadırdan çıkarıldı. Bir tanesine «Fil neye benziyor?» dediler. Âmâ, «Fil, bir sûtûna benzer» cevabını verdi. Anladılar ki, bu amâ filin ayağını tuttu. Diğer amâ «Hayır, fil sûtûna değil, bir duvara benzer» dedi. Biri, «Yelken bezine», bir diğeri «Su hortumuna» benzediğini söyleyip birbirlerine girdiler. Bunların hepsi de haklı idi. Duvara benzeten filin karnını, yelken bezine benzeten onun kulağını, su hortumuna benzeten ise hortumunu tutmuştu. Filde aynı uzuvlar vardı ama, o uzuvlar fil değildi.

İşte inanış bakımından bazı mezheplerin anlayışı, amâların fili tarifine benzer. Hepsi haklı, onların birbirine zıt anlayış, birbirlerine zıt tariflerinin hepsi de filin üstünde mevcut, hepsini toplarsak fil meydana gelecektir.

Körler haklı oldukları halde, birbirlerini incittikleri gibi, ayrı ayrı inançlara sahip olanlar da kör döğüşü ile birbirlerini kırmışlar. Şimdi, biz fili amâlara gösterip onun ne olduğunu

nu anlatmaya gayret edeceğimiz için, birer âmâ olan bizlere mezhepleri tarif ederek hakikatı göstermeğe çalışacağız.

SÜNNİLER:

Ben fakîr; akâidde, ehli-sünnet-vel-cemaat mezhebine sâlikim. Amelde mezhebim Eba-Hanifedir. Haneffi mezhebindeyim. Yol, secerem Hazreti Hüseyin'e ve oradan Sallallahu aleyhi ve selleme bağlanmakta. Yâni, Hüseyinîyim, Elhamdülilâh.

Sünniler:

- 1 — **Allaha inanır, Resûlüne iman eyler. Amentü bil-lâhta bulunan iman umdelerini lisanları ile ikrar, kalpleri ile tasdik ederler.**
- 2 — **Bütün Resûl-i rabbil-âleminin eshabına muhabbet ve hürmet ederler. Kezâ Ebu Bekir, Ömer, Osman ve Ali'ye, onların her birine ayrı ayrı sevgi, hürmet ederler.**
- 3 — **Evlâdı-Muhammed'e ve ezvac ve ahbabı Muhammed'e ve İmamı Ali'ye ve evlâdı Ali ve ezvacı Ali'ye muhabbet ve hürmet ederler.**

İmamı Ali'ye karşı yapılan isyanı hiç hoş görmezler. İmamı Aliyyel-Murtezayı hak üzere müçtehid bilirler. İmamı Aliye yapılan tecavüzü câiz görmeyip bu tecavüze yeltenenleri sevmezler. İmamı Ali'nin imametini hak bilirler. Ebu Süfyan'ın oğlu Muaviye'nin ha'talı müçtehid olduğunu söylerler. İmamı Hasan, İmamı Hüseyin'e ve evlâtlarına muhabbet ederler. Ali-Muhammed'e her namazlarında salâtü selâm ederler.

İmamı Hüseyin'i Sünniler şehid etmemiştir. Hiçbir sünninin buna rızası yoktur. Sünniler Yezid'i sevmezler. Yezid'i seveni de sevmezler. Lâkin, ona, lânet de okumazlar. Yezid'e lânet okumamaları; ona hürmetlerinden ötürü değildir. Lisanlarını lânet okumakla kirletmemek içindir. Zira lânet okuyanın âhirette eline bir sevab geçmiyecektir. İşte bunun için lânet okuyacaklarına Ali-Muhammed'e, bol bol salâvat okurlar. Yezid'in ve âli Yezidin, evlâdı Muhammede yaptığı zulme sa-

bir edemedikleri vakit, Allahın kitabındaki âyetiyle lânet ederler. «Elâ lânetullahi alezzalimin.» derler. Diğer eimmei-isnâ-âşere yâni oniki imama, ondört masuma ihanet edenleri de sevmezler. Allahın emri olan beş vakit namazı, gusül abdestini, senede bir ay orucu tutarlar. Ömürlerinde, zengin iseler vaktinde haccederler. Mallarının kırkta birini, her sene müslüman kardeşlerine verirler. Allahın kitabullah ile haram kıldıklarını haram, helâl kıldıklarını da helâl itikat ederler. Şarab da içmezler.

Şimdi, bize Yezîd-i demek caiz midir? Vicdanın var ise, bir düşün. Aramızdaki fark nedir sana Yezîdî'leri de anlatayım. Dinle ve Sünnî kimmiş? Yezîdî kimmiş? Haricî kimmiş insaf ve iz'an ile aradaki ayrılığı bul çıkar!.

YEZİDİLER:

Allaha inanırlar, Allahı hayır tanrısı bilirler. Şeytanı ise ser tanrısı bilirler, İblise taparlar. İblise: «Meliki Tâvus» derler. Allaha ibadete lüzum yoktur. Şeytana tapalım ki, bizi fenalığa götürmesin derler.

Muhammed Aleyhisselâtu vesselâma berberlik yaptığına inandıkları Muaviye'nin, bir traş esnasında, Efendimizin başını kanattığını ve bu kanı emdiğini sonra bu kan ile beraber güya nûr-u-nübüvveti yuttuğunu söyleyip bu nûru nübüvvetin ondan hâşâ Yezîd'e geçtiğini iddia ederler. İmamı Hasan ve İmamı Hüseyin'e düşmandırlar. Sünnîlere Hüseyinî derler.

Bir sünnî öldüren Yezîd'in sorusuz cennete gideceğine inanırlar. Şarab içerler, gusül etmez namaz kılmazlar. Eshabı resûlü tanımazlar. Kur'anı-Kerîmi de kabul etmezler. İnanıdıkları iki suhuf vardır ki birine, Kitabı rîş, diğerine kitâbul esved derler.

İşte Yezidi bunlardır. Bunların sünnîlerle hiç bir münasebeti olur mu?

Allahtan korkmadan, peygamberden utanmadan, İmamı Ali, İmamı Hasan ve Hüseyin'den ve evlâdı Muhammed'den hayâ etmeden, biz sünnîlere Yezîdi diyenlerde insaf var mıdır?

Şimdi haricîleri oku. Biz sünnîlere haricî diyen gâfil, oku da insafa gel!

HARİCİLER:

Hâriciler, Allah ve Resûlüne inanırlar. Kur'ana, meleklerle, öldükten sonra dirilmeğe iman ederler. Beş vakit namaz kılarlar, oruç tutarlar hac ederler, zekât verirler. Haramı haram, helâlî helâl kabul ederler. Bunlar, Eba-Bekire ve Ömer radiyellahu anhumaya hürmet ve sevgi gösterirler, velâkin Hz. Osmanı, İmamı Aliyi ve Muaviye'yi sevmezler.

Maalesef bunlar, «Ali ve Muaviye, hükmü Kur'ana karşı gelip, kâfir oldular.» derler.

Şimdi, Sünnilere Haricî diyen, insan mıdır? İmam-ı Aliye karşı dehşetinden Allaha sığındığımız, bu iftirayı yapan gâ-gafiller için kullanılan «Hâricî» lâkabını hangi vicdan sahibi, sünnilere yükleyebilir?!.. Bu bir cehalet ve bir denâattir. Sünniler böyle sakat akaidden beridirler.

ZEYDİLER:

İmam Zeyd, İmamı Zeynel Abidin hazretlerinin mahdumu mükerremleridir. Zeydiler aynen sünnilerin akaidindedir. Yalnız, imamı Aliyi bütün sahabenin fevkinde bilip; dördüncü halife olması onun şanına noksanlık vermez, nasıl Kur'an'ın dördüncü kitab olması da onun şanına noksanlık vermedi ise bu da böyledir derler. Kur'a'nı-Kerim dördüncü olarak gelip, bütün kitapların efdâli olduğu gibi, İmâmı Alide hulefânın dördüncüsüdür, en efdâlidir derler.

Bu mezhep; Ehli-beyit mezhebidir. Hazreti imamı âzam, imamı Zeyd hazretlerinden biat aldığı için, şehid olarak katl olunmuştur.

Bektâşilerden ve Alevilerden bahs etmeyeceğim. Yalnız, Alevî kardeşlerimiz, yanlış belleyip te, sünnilere, Yezîdi yahut Haricî dedikleri için bu mezheplerden bir parça bahs ettim ki sünnileri öğrensınler. Tanısınlar. Yezîdî ve Haricileri bizden ayırsınlar. İsteyenler büyük akaid kitaplarına bakıp bütün is-lâm fırkalarını öğrenebilirler.

Şimdi, hazreti Ömer'in kim olduğunu da bir nebze anlatalım:

Bu zatı akdes, bir İranlı köle tarafından şehid edilmiştir. Ömer'i benim medhimle değil, Şif'nin, ve Alevinin zemmiyle de değil; Hazreti Sünbül Sinanın «Lemezât» adlı kitabından me-

nakıbını sana burada nakil ederek tanıtacağım. Artık bunu dinledikten sonra kararı senin vicdanına terk ediyorum.

HİKÂYE

Hazreti Ömer; hilâfetinde bir gün, Hz. Ayşe validemize haber yollayıp «Bana bir ölüm vukuunda, müsaadesi olur ise; fahriâlemin yanına defn olunmaklığıma izin verirler mi?» dedi. Ümmül mü'minin Ayşe anamız da «Ömer'in oraya defin olmasına müaade ederim» dedi.

Efendimizin defn olunduğu oda, kendilerinin zamanında Hz. Ayşe'nin oturduğu oda idi. Efendimiz, Ayşe annemizin odasında, Hakka, âlemi cemale göçtüler. «Nebîler nerede Hakka mülâki olurlar ise, oraya defin olurlar» diye hadisi şerif, şerefi vurûd olduğundan; efendimizi yatağının bulunduğu yere defnettiler.

Bu hücre, Hz. Ayşe'ye aitti. Pederleri yârı-garı Resûl; Hz. Ebu Bekir de Hakka mülâki olunca, sevgili babasını da Allah Resûlünün yanına defn ettirdi. Hz. Ömer de bu cennete girmek dilemiş ve müsaadeyi almıştı.

Fakat, tekrar yanındakilere hitap edip: «Ben öldükten sonra, Hz. Ayşe'den: Ravza-ı-Resûle gömülmem için izin alınız» diye tenbih buyurunca «Ya emîrel mü'minin! İzin almıştınız ya!» diyenlere Evet! İzin aldım, ama belki mü'minlerin annesinin yüzüme karşı olmaz demeye dili varmamıştır. Vefatımdan sonra siz yine izin isteyiniz. Şayet izin verirse, beni Ravzai-Mutahhara'nın önüne götürürsünüz. Tabutumu hücrei-saadetin önüne koyarsınız. «Ya Resûlallah! Sana Ömer'i getirdik. dersiniz. Bir işaret olur ise, beni Ravzai-nebiyye, Resûlün sol tarafı ve ayak ucuna gömersiniz. Bir işaret olmaz ise; Cennetül-Bakî'ye, Medine kabristanına gömersiniz» buyurdular ve bir gün Hz. Ömer de ecel şerbetini, Hakkın takdiri ilâhisi ile, kendini bir İranlı zerdüşî kölenin şehid etmesi ile içti. Vasiyeti üzere tekrar Hz. Ayşe radiyellahu anhadan, Hücrei-nebiyye gömülmek üzere izin alındı, tabutu Ravzayı nebiyye getirildi. İmamı Ali türbei-saadete seslenerek, «Ya Resûlallah! Ömer'i, sana getirdik» dediğinde, içeriden fahri-âlemin sesi duyuldu ve «Ömeri bana getirin!» diyordu.

Anladın mı; Ömer kimdir ve sen kimsin?!

Ey Hz. Ömer'in aleyhinde konuşan! Senin iyman ile göçeceğin şüpheli iken, bu iltifatı nebiyye mazhar olan Hz. Ömer Radiyallahu anh hakkında ne cesaretle ileri geri konuşabilirsin? İşte onun mertebesi iyi oku, öğren ve iymana, insafa gel!.

Sırası gelmiş iken şunu da açıklayayım: Cenabı Resûl Salallahu aleyhi vesellemin, Ravzai-Şerifine imamı Hasan'ın defin edilmesine ümmül-müminin cenabı Ayşe radiyallahu anhanın müsaadesi olmadı deyip, cenabı peygamberin sevgili zevcesine dil uzatan münafıklar ve o münafıkların sözüne uyan ve kanalar şunu iyi bilmelidir ki, bir kimse Hz. Ebu Bekir'in aleyhinde bulunsa, delâlette kalmış olur. Hz. Ayşe'nin aleyhinde bulunanlar da «ashâbı ifk» den olup, kâfir olurlar. Dünya ve âhirette Allahın lânetine uğrarlar.

Cenabı Resûlüllahın, defin olduğu hücre, Hz. Ayşe annemize aittir. O hücrede, cenabı-hakkın sevgili mahbûbu, âlemlere rahmet olan, sultan-ı enbiya efendimiz Hz. Ayşe annemizin göğsünde, sevgili Rabbine mülâki olmuşlar ve oraya, Rabbine mülâki olduğu yere defin olmuşlardır. Sonra bu hücreye; efendimizin muhterem zevcesi Ayşe radiyallahü anhâ'nın pederi âlileri olan Hz. Eba Bekir defin olmuştur.

Eba Bekir radiyellahu anh, dolayısı ile, cenabı Resûlüllahın kayın pederidir. Sonra, aynı yere yine Hz. Ayşe'nin izni ile cenabı Resûlüllahın ve imamı Ali'nin damadı olan Ömer ibni Hattap defin olmuştur. Eğer, cenabı Hasan da, Ravzaya defin edilse idi Ravzai-Mutahhara, Ehli-beyt kabristanı olurdu

Dikkat edilirse; cenabı Ayşe radiyallahu anhâ bile Ravzaya değil Cennetül-Bâkî'ye defin olunmuştur.

Keza üçüncü halife Osman Zinnûreyn de cennetül-Bâkî'ye defin olunmuştur.

Hz. Ayşe ve cenabı Osman Ravzai mutahharaya defin olup, da cenabı Hasanı müçteba Cennetül-Bâkî'ye defin olursa idi, Şia'ya biz de hak verebilirdik.

Efendimizden sonra, Hz. Eba Bekir ve Ömer radiyellahu anhüma'dan başka hiçbir kimse Ravzaya defin olmamıştır. Hazreti Hasanı-müçteba, Cennetül Bakî'ye gömülmekle, orada cüz-ü Muhammedinin bulunmasına sebep olmuştur.

Bir rivayete göre, Fatıma hayrunnisa da, pederi, Rahmetellil âlemin olan cenabı peygamberin hücresinde medfundur. Bir rivayete göre cennetül-bakî kabristanıdır.

Ehli-beyti Mustafâ, Âli Muhammed nûrdur, nûr ...

Böyle kabîle kavgalarına, isimlerini karıştırıp, onları rahatsız etmemeliyiz! Cenabı peygamberi sev! Ehli-beytine, ezvacına ve evlâdına muhabbet et! Ashabına hürmet eyle ki, iki cihanda aziz olup şefaatlerine eresin!

Allahı unutma, Allahı zikr eyle! Kişi sevdiğini çok zikr eder! Allahı zikr eden zarar etmez, mahrum olmaz. Kalplerin itminânı zikrullahtır. Zikrullah büyüktür. Zikr eden muhakkak ki felâh buldu.

Yarabbî! Bizleri, zikrinden ve fikrinden ayırma! Bize, zikri-ilâhînin tadını duyur, Zîra, seni zikr edeni sen zikreder-sin.. Bizleri, Habibin Muhammedden ayırma! En büyük zikrin olan Kur'anı-Kerimi okumak ve onunla âmil olmak, her amelimizi ihlâs ile yapmak nasîb ve müyesser eyle! Lisanımızı zikrullah ile süsle, kalbimizi zikri Kur'an ve kelime-i-tevhidin nuru ile nurlandır. Yüzümüzü ak, göynümüzü pâk, cesedimizi ve kalbimizi tathîr eyle!

Son nefeste son kelâmımızı Kur'anı-Mecid ve Kelimeyi-tevhid eyle! Âhir kelâmı «tevhid» olanın, cennete dâhil olduğunu habibin haber vermede: Bizden, bu nimeti esirgeme! Son kelâmımızı kelime-i-tevhid ile tamâm eyle! O anda bizi ölüm korkusu ile ve ölümün acısı ile kıvrandırma! Gözümüzden perdeyi kaldır, cemâlin ve habibinin cemâli ile müşerref kıl! Müjdeci meleklerin bize cenneti tebşîr etsin.

Cennetine ve cemâline hayran olarak, çenemizi kapa! Kabir korkularından emîn kıl! Kerîm olan iki meleği, bize güler yüzle gönder «Rabbin kimdir? Nebîn kimdir?.. Dînin nedir?..» suallerine cevabımızı kolay ve âsân eyle.

Kabrimizi, cennet bahçelerinden bir bahçe eyle! Cehennem çukurlarından eyleme! Â'mâli-sâlihâmızı kendimize yol-daş eyle. İltifatı Resûlüllaha ve Ehli-beyti Mustafaya, biz âsîleri affedip, sâil eyle.

Kabirden kalktığımızda, bizlere cennet burakları gönder. Cennet taamları ve cennet içeceklerini bize ikram ettir. Kâfirlerin ve zâlimlerin çıplak kaldığı o demde bizlere cennet libasları giydir. Zâkirlerle, âşıklarla habibinin livâsı altında cem'eyle. Arşın gölgesinde bizleri gölgelendir. Habîbinin, Haseyn'inin ve Haydarı Kerrarının ellerinden Âbı-Kevserlerle bizleri sula. Mîzânda defteri âmâlimizi sağ tarafımızdan âtâ

eyle.. Suçlarımızı meydana koyup, bizi ehli-mahşere rüsvây etme! Evliyaullah ve enbiyaullah huzurunda bizleri utandırma! Suçlarımızı ört ve affeyle! Adlinle bize muamele eyleme, affınla muamele eyle! Nârından âzâd eyle. Lütfunla kereminle cennatu âliyatına dâhil eyle! Sıratı yıldırım gibi geçerek, Âbu hayattan içerek, firdevsiâlâda, civârı Mustafada iskân eyle!

Ümmeti Muhammedin âsilerini islâm eyle, kalplerini dini islâm üzerine çevir!

Hükûmeti cumhuriyetimizi adl ile payidâr eyle! Hükûmeti cumhuriyetimizi dini islâma hâdim eyle! Türk büyüklerinin kalplerini nuru Kur'an, nuru tevhid ile tezyin eyle! Onları nigâhı-iltifatı-Ahmediyyene nâil eyle! Dinü devlet, vatanü millet uğruna çalışanları iki cihanda azîz eyle! Ordularımızı daima mansûr ve muzaffer eyle! Ehli-islâmı kâfir üzerine galip eyle! Vatanımıza bereketler âtâ eyle. Vatanımızı âfât-ı-semaviyeden ve araziyyeden, zelzeleden, su istilâsından ve şerirlerin istilâsından, kâfirden ve zâlimden hıfz eyle.

Bizi zalemeye pâyimal etme! İffet, ırz ve mukaddesatımızı düşmanın pis çizmeleri ile ezdirme! Cemî islâm ve ehli-iy-mâna selâmet ver. Kalplerimizi tevhîd eyle!

Bi-hürmeti Seyyidil-Mürselin.

Sübhane rabbike rabbil izzeti ammâ yasifûn ve selâmün alel mürselin. Velhamdüllillâhi rabbil âlemin. El Fâtiha...

İRŞÂD

YIRMİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Rebi'ul-evvel'in on ikinci gecesi, Leyle-i-Mevlûd. Resûlü Ekrem efendimizin velâdeti, bu gece olan hâdisat, Nûsirevan'ın rüyasının Sâtih tarafından tefsiri, Eba Leheb'e azabta yapılan ikram ve sebebi, Peygamber efendimiz hakkında medh ve kıssaları havi mühim bir risâledir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sallû alâ şefii-zünûbina Muhammed,

Sallû alâ tabibi-kulûbina Muhammed,

Sallû alâ nûr-il-hüda Muhammed.

Sübhanেকে লাঁ ilme lenâ illâ ma allemtena inneke entel alî-mülhakim.

Sübhanেকে লাঁ fehme lena illâ ma fehhemtena inneke entel cevâdül-kerim.

Sübhanেকে ma abednâke hakka ibadetike yâ Ma'bûd!

Sübhanেকে ma arafnâke hakka ma'rifetike yâ Mâ'ruf!

Sübhanেকে ma zekernâke hakka zikriке yâ Mezkûr!

Sübhanেকে ma şekernâke hakka şükriке yâ Meşkûr!

Rabbiş-rahîlî-sadrî ve yessirlî-emrî vahlül-ukdeten min-lisanî-yefkahü kavli ve üfevvidü-emrî-ilâllah-innallâhe basî-run-bil-ibâd.

Ya ilâhel-âlemin! Leyle-i-mevlûd hürmetine, Resûli Haşîmî izzetine, dinin olan dini-islâm devletine; biz ümmeti Muhammedi gaflet uykusundan uyandır! Bizleri, tevhid nuru ile nurlandır! Bu gece ki; Habibinin, mahbubunun, mergubunun doğduğu gecedir, bizim günah ile kararan kalplerimizi nur-u Muhammedi ile tezyinü tenvir eyle! Bizi; zilletten, illetten kurtar, aziz eyle! Cehlimiz ile yuvarlandığımız delâlet çukurundan hidayete, zulmetten nûra, zulümden adle, eriştir! Bizi; gûnahtan, mâsiyet ve isyandan kurtar! Bizi, râzı olduğun yerlerde kullan, bizi kâfirlere zebûn etme, zâlimlere çiğnetme, ırz, iffet ve namusumuzu düşmanlara çiğnetip kirletme!

Yarab! Zâtı-uluhiyyetin hakkı için, Âdem'in sâfiyeti, Nûh'un necâtı, İbrahim'in haliliyyeti, Musa'nın kelimiyyeti, İsa'nın rahimiyyeti, Muhamed'in risâleti hakkı için bizlerin, üzerine olan gazabını kaldır! Bize gazab eyledin, Habibin bizlere dargın, dualarımız kabul olmuyor. Biz, zâtı-ecelli âlândan ümmidimizi kesmedik. Ne yaparsan yap; kapından vazgeçmeyeceğiz. Rahîmsin, Rahmânsın, Gafûrsun, Kerimsin, Raufsun, Hakimsin. Azizsin. Sen, bizi yoktan var edensin. Biz, senin

kullarınız; âsiyiz, gânahkâriz ve mücrimiz. Affına güvenip isyan ettik, Rahmaniyyetine dayandık. Tâatında kusûr ettik.

Yarabbi! Çektiğimiz bunca cefalar, belâlar kâfi değil mi? Dünyada ve ukbada biz hep azab mı göreceğiz? İlâhi! Yeter artık; âzâb edersen biz senin kullarınız, af edersen, sen gâfur, gaffar, ve kerimsin.

İlâhi! Bu gece, Resûlün dünyaya teşrif etti. Bizi de, bu gece hürmetine af eyle! Bizleri, habibine bahş eyle! Nârından azad eyle!

İlâhi! Bizlere, affın ile nazar eyle! Gufrâna nail olalım! İlâhi! Bizleri Habibin ile buluştur da, ihsana nail olalım! Ni-gâhı-Habibine mazhar kıl da, iki cihanda sultan olalım!

Yarab! Nefs elinde esir, düşman ayağı altında zelil olduk. Nerede o şevketli günlerimiz; O şanlı anlarımız, o vakarlı ecdadımız? Biz, şimdi cehl, isyan içindeyiz. Hep işlerimiz isyan Bizde, zâtı-uluhiyyetine takdim edilecek bir amel yok; sofumuz u'cubdan, riyâdan; sefihimiz gazabtan, hasedden kendini kurtaramıyor. Âciz kaldık. Sen bizleri kurtar!

Ya Rab! Her ne kadar, bizde irade var ise de, senin iraden yanında bizim irademiz ne yapabilir? Sen; istediğini aziz, istediğini zelil edersin. Bizleri, bu zilletten halâs eyle, aziz kıl!

İlâhi! Evliyaullah hürmetine, geceleri gözlerine uyku girmeyen müttakiyeler izzetine, senin yolunda sînesi uryan, kefensiz yatan şüheda izzetine bizleri bu zilletten kurtar, ve Habibine bağışla! Haticetül-kübrâ, Fatıma hayrun-nisânın namusu izzetine; Hüseyin'ü şehidi-Kerbelâ, Hasan hulkurrida hürmetine yârı-garı-refik seyyidinâ Eba Bekirin sadakatine Ömer'in adaleti, heybeti ve devletine, Osman'ı zinnureynin hâyâsı hürmetine, Garîki bahri belâ Aliyyibni Ebi-Tâlip esedullahın salladığı kılıç hürmetine, Esedürresûl Hamza'nın şehadeti izzetine bizleri affın ile memnun kıl!

Veysel Karânî, Hasan-ül-Basrî, Habibi-acemi, Ma'rûfi-Kerhî, Cüneydi-Bağdadî, Bayezidi-Bistami, Sureyri-Sakâtî hürmetine bizleri affın ile dilşâd eyle! Göz yaşımızı dindir, düşmanlarımızı makhur et, bizleri sevindir! Hüznümüzü sürûra, kederimizi feraha tebdil eyle!

Son nefeste cemâlinle şâd eyle! İyman ile göçür, salihlere ilhâk eyle! Dünyamızı mamur, âhiretimizi pür-nûr eyle! Hamelet-ül-arş hakkı için, semâda ve yerde bulunan ve sana ibâ-

daatu-tâat eyleyen melekler hakkı için, yüz suhuf, Zebûr, Tevrat, İncil ve Kur'an için; evlâdı, ahfadı, ahlâfı- Muhammed ve mâsum imamlar, ondört masum için, İmamı Âzam, İmamı Şâfii, İmamı Ahmed, İmamı Hanbel ve bu mezheblere sâlik olan ülema, fukaha hürmeti için bizi affınla şâd eyle!

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ
عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ
رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Esteizü billâh. «Bismillâhirrahmanirrahim. Lekâd câeküm resülün min enfüsiküm. Aziyzün aleyhi mâ anittüm hariysun aleyküm bil mü'miniyne raüfun rahim.»

Tövbe sûresi: 128

Mânayı şerifi: Sizin en enfesiniz olan Muhammed Aley-hisselâm size Peygamber olarak tarafı ilâhiden muhakkak geldi. Hem de sizin kavminizden sizin nefsinizden o nebiyyi âhir zaman sizin meşakkate uğramanız ona ağır gelir zira o azizdir, o hidayetinize haristir. Hepinizin iyman etmenizi arzu ediyor. O mü'minler hakkında esirgeyici ve bağışlayıcıdır, Raufur. Rahmdir, ey habibim onlar sana iyman etmeyip senden yüz çevirirlerse Allah bana kafidir. Ondan başka ibadete lâ-yık yoktur. Ancak ona mütevekkil oldum de, o azimüşşân o büyük arşın ve her şeyin sahibidir dersin.

Gecelerin en yücesi bu gecedir. Leyle-i-Kâdîrden de yüksek ve âlâ bu gecedir. Zira; bu gece olmasa, bu geceyi şerefli-diren zât vücud bulmasa, ne arz, ne kürsi ne levhi-mahfuz, ne sidre, ne cennet, ne cehennem, ne gökler ve ne yer, ne arz, ne de insan vücuda gelirdi. Bu gece gelen zat hürmetine bunlar

yaratıldı. Herşey, onun için var oldu. Zira, o mahbubu-ilâhi, o mergubu-rahmani, o habîbullah, o tabîbullah, o Resûlüllah, o Muhammed, O Ahmed, Resûllerin seyyidi, o Nebiyler serveri, o insü-cin peygamberi, o nûr, o siracı-münir, o dertlere tabip, o melcei-fukara, o enisidduafa, o Mustafa, o Müçteba, o rahmetellil-âlemin, o şefiâl-müznibin, o resûlü-rabbil-âlemin-dir.

İşte, onun indi-ilâhideki derecatını gösteren binlerce âyet-ten bir âyet:

وَالضُّحَىٰ ۝۱ وَاللَّيْلِ إِذَا يَجِيٓءُ ۝۲

Ved-Duhâ vel-leyli izâ secâ..

Duhâ sûresi: 1-2

«Duhâya yemin ederim...»

Dikkat edin; Ey Muhammedi sevenler! Bu yemin eden kim?

Yerin, göğün hâliki, herşeye kadir olan Allah! Hangi duha vaktine yemin ediyor biliyor musun? İşte, bu gecenin duha vakti ki, bu duha vaktinde habibi Muhammed zuhura gelmiş, âlem onun vücudu ile nûra, sürûra gark olmuştur.

İşte, Allah, Habibinin zuhura ve tulûa geldiği bu gecenin sabahına yemin ediyor. Nuru evvel; bâ'sı sonra olan Nur-u-Münir.

Fil senesi ki Ebrehe'nin Kâbeyi yıkmak için gelip, kendinin ve ordusunun yıkıldığı tarih! O mühim olaydan elli iki gün sonra. Rebiül-evvelin onikinci gecesi, rûmi nisan ayının yirmiikinci pazartesi gecesi, duha vakti...

Sultan Âmine radiyellahu anhâ, Resûlü müctebayı, sultanı-enbiyyayı ağrısız, sızısız işte bu vakit dünyaya getirmişlerdi.

Habibi-hüda efendimiz sünnetli ve göbeği kesik olarak, tulû etmiş, mübarek gözleri sürmeli olarak doğmuş ve doğduğu anda, derakap secdeye kapanıp ümmetini Rabbinden dilemişti ve o gece dünyada mühim hâdiseler olmuştu.

Kisra'nın sarayının ondört burcu ansızın yıkılmıştı.

Save gölü kurumuştu.

Mecûsi'lerin bin seneden beri mabedlerinde yanan ateşleri sönmüştü.

Taberiye gölünün ise suları taşmıştı.

Kâbe'de bulunan putların hepsi yüz üstüne kapanmış; Lât, Uzzâ, Menât denilen üç büyük put, parça parça olmuş, Kâbe'nin duvarlarından sesler gelip: «Müjde! Bu gece cihanın semsi doğdu. Yakında bizi putlardan müşriklerden kurtaracak. Onun ümmeti bizi yalın ayak tavaf edip, hakka vuslat bulacaktır!» diye ilân ediyordu.

Âlemler nura gark olmuştu. Âlem, başka bir âlem olmuştu. Kâhinlerin dili tutulmuştu. Dağlar, taşlar, ağaçlar secde etmişti. Kâbe; secde edip, kıyama durmuş, bir taşı bile yerde kalmamıştı. Bunu gören müşrikler şaşırılmışlardı, ne oluyordu bu gece!

Bu gece; Nebiyler hâtemi, Resûller hâtimi, Allah'ın habibi, mergubu-mahbubu-melcei-fukara, enisi zuhafa, on sekiz bin âleme rahmet, gökte Ahmed, yerde Muhammed dünyaya teşrif ediyordu. Artık, yahudinin yıldızı sönmüştü. Suyun rengi nûra dönmüştü. Artık zâlimin boynu bükülecek, mazlûmlar gülecekti. Zira mü'minlere müjdeci gelmişti Kâfirlere, zâlimlere korkutucu gönderilmişti.

Hazreti Âmine diyor ki: Muhammedime hâmile olduğumu anladığım zaman, Recep ayı idi. Bir gece, bulunduğum odaya ansızın bir zat girdi. Ben, bu zatı hiç görmemiştim. Yüzü güzel, cismi lâtif idi. Ben korktum, ürperdim. Benim kalbime nazar edip, karnımda olan mâsuma doğru işaret edip: «Esselâmu-aleyke ya Muhammed! Esselâmu aleyke ya Ahmed!» diye selâm verdi. Ben ona: «Ya seyyidi! Siz kimsiniz» dediğimde, o zatı-şerif: «Ben Ebül-beşer Âdem safiyyim. Sana müjdeye geldim. Ya Âmine! Sana müjde ve beşâret olsun! Sen; seyyidül-beşer olan, Allahın sevgilisine hâmilesin!» deyip kayboldu.

İkinci ay, yâni, Şaban ayı olduğunda: yine bir gün ansızın bir zat bana göründü. Bu zatı-akdes de nûr içinde idi. Bana ve benim karnımdaki yavruma işaret edip: «Esselâmu aleyke ya gâyetel-mahbûb, Esselâmu-aleyke ya nihayetel-matlûb!» dediğinde, ben korku ile ona: «Siz kimsiniz?» deyince; «Korkma ya Âmine. Ben, Şit nebiyyim. Sana müjde ve beşârete geldim. Ya Âmine! Nebiyyi-cemil ve Resûli-celile hâmilesin» dedi ve kayboldu.

Hamileliğimin üçüncü ayında, yine birgün ansızın içeri vakarlı ve nurlu bir zat girip, kalbime nazar edip: «Esselâmu aleyke ya Müzzemmilü, esselâmu aleyke ya Müddessiru.» diye

selâm verdi. Ben ona hitaben: «Ya seyyidî, kimsin?» dediğimde ol dahi: «Ben İdris peygamberim. Sana müjde olsun ya Âmine! Sen, cümle peygamberlerin imamı olan nebiyyi-zîşan aleyhi salavaturrahman hazretlerine hâmile oldun.» dedi ve kayboldu.

Dördüncü aydı. Birgün, ansızın esmer renkli güzel bakışlı, yüzü nurlu bir zatı akdes bana göründü. Kalbime nazar edip, karnımda olan yavruma işaret edip: «Esselâmu aleyke ya Saffetel-halk!» diye selâm verdiğinde ben: «Ya seyyidî, kimsiniz?» dedim. «Benden korkma! Ben Nuh aleyhisselâmım. Sana müjde ve beşarete geldim. Müjde olsun ya Âmine! Seni, nebiyyil-memdûh, sahibul-nasri-vel-futûh olan nebiyyi zîşâna Hamile olmaklığınla tebşir ederim.» dedi.

Beşinci ay olduğunda.. Yine bir gün, hüsnü mükemmel, yüzü münevver bir zat bana görünüp, kalbime nazar ederek hamlime işaret etti ve: «Esselâmu aleyke ya zeynelmürselin, Esselâmu aleyke ya hatemen-nebiyyîn!» diye selâm verdiğinde ben o zata da «Siz kimsiniz?» diye sorduğumda, o zâtı-münevver: «Ben, Hûd peygamberim. Sana beşaret ve müjdeye gönderildim. Müjde ve beşaret olsun. Yâ Âmine! Sen, nebiyyil-Mahmud, sahibülkeremi velcûd olan Allahın habibine hâmile oldun» dedi, ve kayboldu.

Altıncı ay olduğunda bana yine bir zâtı-nûrani görünüp, sadrına nazar, ve karnımdaki yavruma işaret edip: «Esselâmu aleyke ya Resûlallah, esselâmu aleyke ya habibullah» diye selâm verdiğinde ben o zata «Siz kimsiniz?» diye sordum: «Ben Hâlılullah, İbrahim peygamberim. Sana tebşirata ve müjdeye gönderildim. Müjdeler olsun Yâ Âmine! Sen, Nebiyyül-celil, sahibi vechülcemil olan, peygamberi âhirizzemana hâmilesin» dedi ve kayboldu.

Yedinci ayda, yine bir hüsnü melih ve vechi sabih zat, bana görünüp kalbime nazar, karnımdaki hamlime işaret ederek: «Esselâmu aleyke ya nebiyallah, esselâmu aleyke ya safiyyelleh» deyip selâm verdi. Ben kendisine kim olduğunu sorduğumda; o bana cevaben: «Ben İsmail nebiyyim, sana müjdeci gönderildim. Müjde olsun ya Âmine! Sen Nebiyyi Melih, sahibün nesebissahih, vellisanül-fasih velkadrur-recih olan bir peygambere hâmilesin» deyip kayboldu.

Sekizinci ay olduğunda, yine bir zatı münevver göründü. Uzunca boylu, yüzü nurlu idi. Benim kalbime nazar, karnımdaki yavruma işaret ederek: «Esselâmu aleyke ya habiballah-

ülgaffar, Esselâmu aleyke ya Resûlallahil-cebbar» diye selâm verdi. Ben o zata: «Ya seyyidî, siz kimsiniz?» dediğimde, oldahi: «Ben Musa aleyhisselâmım. Sana müjde ve beşaret olsun, Yâ Âmine! Sen şu «nebiyyillezi-ünzile-aleyhil-Kur'an ve yukemmiluhürrahman seyyidi. Veledi-Adnan» olan peygamberi âhîrîzzemana hâmilesin.» dedi ve kayboldu.

Dokuzuncu ay olduğunda, bana bir zat göründü. Softan elbisesi vardı. Yüzü nurlu idi. Kalbime nazar edip, rahmimde olan mâsuma işaretle: «Esselâmu aleyke ya nebiyallah. Esselâmu aleyke ya resûlallah» deyip selâm verdiğiğinde ben ona kimliğini sual ettim. O zatı akdes de bana cevaben: «Ben, Merzem oğlu İsa'yım, Mesih'im Sana müjde ve beşarete gönderildim. Sana müjde ve beşaret olsun ya Âmine! Sen rahmetellil-âlemin olan mahbubu hüdaya hâmilesin ve bu hamlini doğurma zamanın çok yaklaştı, hazır ol!» dedi ve kayboldu.

Müjdeciler gelip, Habibi-hudânın müjdesini ve kudûmuşerifini hazreti Âmine'ye bildirdiler. Hazreti Âmine, cenabı Resûli-Ekreme hâmile olduğunda; o seneye kadar Mekke'de kıtlık vardı. Şiddetli bir rüzgâr, ortalığı kasıp kavuruyordu. Habibi-hüda ana rahmine düşünce, hakteâlâ onun hürmetine bereket verdi, beşere rahatlık ihsan buyurdu. Rüzgâr durdu, yağmurlar yağdı. Halk huzura kavuştu ve mesrûr oldu. Hat-tâ, Araplar o seneye «Senei Fitih?» diye ad koydular. Efendimizin yümmü bereketinden, o sene hâmile olan kadınlar hep erkek evlât doğurdular ve mesrûr oldular. Zira, Arablarda, devri cahiliyyette erkek evlâdı makbul idi. Kız çocuklarını öldürürlerdi. Efendimizin teşriflerine hürmeten bütün hâmile hanımlar erkek evlât doğurmuştur.

Efendimizin doğumu yaklaşıncâ, Hazreti Abdül Muttalip; oğlu Hazreti Abdullah'ı yanına çağırdı «Evlâdım; senin, doğacak olan bu mükerrem evlâdın hakkında ben acayip bir rüya gördüm. Bütün ehli-kitap, bu sene âhir zaman peygamberinin zuhurunu haber veriyorlar. Bu peygamberin Arabî, Kureyşî ve Mekki olacağını bildiriyorlar. Bana, rüyamda bir zat görünüp Abdullah'dan olacak ve Âmine'den doğacak torununun ismini MUHAMMED koyacaksın, dedi. Bizim kavmimizde şimdiye kadar Muhammed isminde kimse yoktur. Zannedersen bu doğacak çocuk, âhir zaman peygamberidir. Alâmetler bunu göstermektedir. Bütün Arap kavmi içinde ve belki bütün insanlar arasında da mâlûmdur. Hele, ehli-kitap bu zâtı-akdesin teşrifini beklemektedir. Sana ve bana, âlemi ma-

nâda bu doğacak mükerrem evlâdımızın izzeti, rif'ati ve uluvvu menzileti, kerrat ve merrât ile gösterildi. Şimdi, onun teşrifi için ihtimam lâzımdır. Bu, hurma mevsimidir. Medine'nin hurması meşhurdur, Medine'ye git, hurma al» dedi.

Cenabı Abdullah, Medine'ye hurma almağa gitti. Mekke'ye dönerken; Medine'den iki konak ayrılınca ölüm erişti. Orada, âlemi âhirete göçtü. Habibullah, babadan yetim kaldı ki, daha anasının karnında idi. Bütün melâike teessür edip, ağladılar, Hak teâlâyâ niyaz edip: «Ey bizim Rabbimiz! Senin indinde cümle kullarından aziz, mükerrem, bütün âlemleri onun hürmetine hâlk ettiğin, Habibi - ekremini ana karnında iken yetim etmenin sırrı hikmeti nedir? Ya Rabbena! Bize bildir!» dediklerinde, Hak teâlâ buyurdu ki: «Ey meleklerim! Babanın vazifesi evlâdını terbiye te'dip ve hıfz içindir. Benim Habibime, benden başka kimsenin terbiye, te'dip ve muhafazasına hacet yoktur. Onu, ben terbiye ve te'dip edeceğim. Onun muhafızı benim. Onu, ben muhafaza edeceğim. Onun, hâfızı ve yardımcısı benim. Bundan başka her çocuk babasını (Baba) diye çağırıp imdat ve yardım istedikleri halde; Habibim Muhammed «Yarab!» diye bana nida edip, imdat istesin, benden gayrısından imdat ve yardım istemesin diye onu yetim bıraktım.» buyurdu.

Resûl Aleyhisselâtı vesselâm efendimiz bir hadisi şeriflerinde:

قَالَ النَّبِيُّ آدَبِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي

«Muhakkak, beni Allah terbiye etti ve en güzel terbiye ile...» buyurdu.

Hazreti Abdullah vefat ettiğinde, bir sürü koyun, beş deve, bir de emzikli habesi cariyeye ki, ismi Ümmü-Eymen'di. Bütün kalan mîrası bu kadardı.

Resûl aleyhisselâm, dünyaya teşrif edince, bu Hz. Ümmü nâmındaki cariyeden süt emmiş, bu kutlu cariyeye, Habibi-Ekrem'in süt anası şerefini almıştı. Sonra, Halime hatun hazretlerinden süt emip, ikinci süt annesi Hz. Halime hatun olmuştur. Radiyellahu anhuma.

Hazreti Âmine radiyallahu anha buyuruyorlar ki; «Ben, Muhammedime hâmile iken diğer hamile kadınların gördüğü

elemleri görmedim. Hâmile olduğumu anladığım zaman, karnımdan daima güzel kokular gelir ve gece olduğunda zikir, tesbih sesleri duyardım. Bana; yerlerden, göklerden bir takım sesler gelip (Yâ Âmine! müjde sana. Sen, hayrel-beşere hâmilisin.) derlerdi. Vakta ki, yavrum karnımda altı aylık oldu; rüyamda bana bir zat gelip: «Yâ Âmine! Sen cümle âlemlerin hayırlısına hâmilisin. Hamlini doğurduğun zaman, adını MUHAMMED tesmiye eyle! Bu yavrunun şanını muhafaza eyle! diye tenbih eyledi.» diyor.

İbni Abbas radiyellahu anh'dan rivayet olundu ki: «Semadan melekler nâzil olup, Hz. Âmine'nin etrafını sardılar, Sultan Âmine'yi ortaya aldılar. Tâ ki, ona hiçbir zarar erişmeye... O meleklerden bir melek nida edib dedi ki: «Yâ Âmine! Ben sana karnında olan veledi Mükerrermini hayır, bereket ile müjdelerim. Zira, o evlâdı-mükerrrem cümle Resûllerin seyyidi ve enbiyanın hatemi ve âhırıdır. Allahu teâlânın evvel ve âhîrinin üzerine hüccetidir. Bu mâsum doğduğunda, bu dua ile onu halikına sığındır:

بِسْمِ اللَّهِ اسْتَوْدِعْكَ أَعِيذُهُ بِالْوَالِدِ مِنْ شَرِّ كُلِّ حَاسِدٍ وَ
قَائِمٍ وَقَاعِدٍ عَنِ السَّبِيلِ حَائِدٌ عَلَى الْفَسَادِ جَاهِدُ فَكُلِّ خَلْقٍ
فَاسِدٍ مِنْ نَافِذٍ أَوْ عَافِذٍ وَكُلِّ جِنِّ مَارِدٍ يَأْخُذُ بِالْمَرَّاصِدِ فِي طَرِيقِ
الْمَوَارِدِ لَا يَضُرُّوهُ وَلَا يَطْوُونَهُ فِي يَقْظَةٍ وَلَا مَنَامٍ وَظَعْنٍ وَلَا مَقَامٍ
يُدَّ اللَّهُ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ وَجِبَابِ اللَّهِ دُونَ عَادَتِهِمْ

İşte; bu duayı çocuğunun üstüne oku, dedi. Hazreti Âmine Ben uyandığımda; bu hırzı yâni bu duayı baş ucumda gümüş bir sahife üzerinde yazılı buldum.» diyorlar.

Ulemai-din diyorlar ki; bu duayı hangi sabiyye yazıp, üzerine assalar cümle âfattan beri olur, nazardan, mânevi kuvvetlerin, şerrinden mahfuz ve emin olur buyurmuşlardır.

Cenabı-risâletmeâb efendimiz, Pazartesi sabahı duha vaktinde âlemi şereflendirdiler. Mekke'den hicret pazartesi, Medine'ye teşrifleri, sûrei-Mâide'nin nüzülü, Mirâcı, ve Mekke'nin fethi hep pazartesi günüdür. Âlemi bekâya pazartesi günü teşrif buyurmuşlardır.

Cenabı-risâletmeâb efendimiz, Rebiulevvelin on ikinci Pazartesi günü, Rumî nisanın yirmi veya yirmi ikisinde; duha vaktinde zuhur edeceği için; nisan yağmurları buna binaen mübarek ve şifalı ve berekete sebep olmuştur. Efendimiz doğduğu gece, Kâbe ikiye ayrılmıştı. Bu vak'adan dolayı, Kureys çok korkmuşlar, türlü türlü bu hadiseyi tefsir etmişlerdi. Kimisi. Hz. Âmine'nin pederinin o gece âlemi bekaya gitmesinden ötürü olduğunu ileri sürüyordu. Zira, o gece Resûl hazretlerinin anne dedeleri olan Vahab bin Abdi-Menaf ki, arabın sayılı kişilerindendi. Efendimizin doğduğu gece onun vefat haberi Mekke'ye yayılmıştı.

Kureys, bu münazaada iken, Kâbe'nin içinden işittikleri bir seda: «Ey cemaatı Kureys! Kâbe bir kimsenin ölümüne sebep yapılmadı. Lâkin, dünyanın nûru, âhiretin şerefi, cennetin sıracı olan Muhammed bin Abdullah, ana karnından dünyaya gelmek üzeredir. Ol bir peygamberi âlicenaptır ki, müşriklerin putlarla, esnamlarla, ve şirki tuğyanla telvis ettikleri Kâbe'yi, Onların bu delâletlerinden ve hiyanetlerinden tathir edip, evvelki gibi nûru cemalimi yerine getirip, nûru-iyman ile pûrnur ve kıblei-enam ve ümmeti uzak yerlerden gelip yılda bir kere hac ile Kâbe'yi yâni beni tazim ederler» diye Kâbenin kendisi Kureys'e sesleniyordu. «İşte bu şerefe mebni ikiye bölündüm» diye seda işittiler.

Velâdeti gecesi, Allahı azimüşşan celle şanuhû ve amme nevaluhû, meleklerine: «Habibimin doğduğu gecenin sabahı, göklerin bütün kapılarını açınız. Cenneti tezyin ediniz. Cennetin bütün derecatını ve sekiz cennetin kapılarını küşad ediniz!» emrû fermanını buyurdu.

O gün, güneş sair günlerden daha fazla ziyadar oldu. Nûr-u-ziyası bütün dünyayı nurlandırdı. Tâ ki, ol gecenin, ol günü ve güneşinin nûrundan bütün dünya ehli, Nûr-u-aslı olan Hazreti Muhammed Mustafa sallallahü aleyhi vesellemın teşrif buyurduklarına, âgâh olup mesrur olalar...

Hazreti Âmine diyor ki: «Muhammedimi doğurmak üzere idim. Yanımda erkek ve kadın kimse yoktu. Kayınpederim Ab-

dül-Muttalip, Kâbe'yi tavafa gitmişti. Acaip mehuf bir şey bana göründü. Bir seda işittim ve korktum. Bir beyaz kuş zuhur edip, benim göğsümü sıvadı. Korku benden zail oldu. Bende bir elem, bir keder, bir ağrı ve korku kalmadı. Bana bir kâse beyaz şerbet verdiler. O şerbeti içtiğimde, kalbim nûr-u-âzim ile pür nûr oldu, Sürûra, felâha nail olmuştum.

Uzun boylu, servi kametli gayet güzel hüsnü cemâle malik bir takım kızlar görmüştüm ki, bunlar Mekke halkından değillerdi. Abdi-Menafın kızlarına benziyorlardı, lâkin onlar dâ değildi. Etrafımı aldılar, ben içimden «Evde kimse yoktu, bu zevat buraya nereden geldi?» diye düşünürken, onlardan birisi bana: «Ben Hazreti Âdemin ailesi Havva'yım» dedi. Diğeri gülererek: «Ben Hazreti İbrahim'in ailesi Sara'yım», diğeri tebessüm edip: «Ben Hazreti İsa'nın annesi Meryem'im». Diğeri de bana sevgi gösterip: «Firavun'un ailesi olup, Hz. Musa'ya iman eden Asiye'yim. Bunlar da cennet hurileridir» dediler. «Teşrif edecek olan Nebiyyi-mükerremi tâzim ve tebci için geldik» dediler. Her ân, ve her anda evvelkinden daha ziyade ve şiddetli sadalar ve gürültüler işitirdim. Lâkin, benden korku zâil olmuştu. Gökten yere kadar bir beyaz ipek perde indirildi. Beni, bu muazzam perde ile cinlerden setr ettiler. Bölük, bölük, kuşlar geldi. Gagaları yeşil zümrüitten ve kanatları yakuttan idi. Bana yaklaştılar, tâ göğsüme gagaları ve kanatları ile dokundular. Sanki, beni öpüyorlardı. Sonra da etrafımda tavaf ediyorlardı. Hak teâlâ gözümünden perdeyi kaldırdı. Bütün âlemi bana gösterdi. Dünyanın şark ve garbını gördüm.

Üç sancak-ı şerif getirdiler. O sancaklardan birini, şarka (doğuya), birini garba (batıya), diğeri Kâbe'nin üstsüne diktiler. Semâda âdemler gördüm. Ellerinde cevahirden leğen, ibrikler ve altın taslar olduğu halde, boşlukta cevelân ediyorlardı. O anda Muhammedim bilâ zahmet ve meşakkat doğdu.

«Allahümme salli alâ seyyidine Muhammedin ve alâ âli Muhammed ve sahbihi ve sellim.»

Baktım, gözleri sürmeli, göbeği kesik ve sünnetli. Beyaz bir örtüye sarılmış, mübarek başını yere, secdeye koymuş ve mübarek sağ elinin şahadet parmağını kaldırmış Hak celle ve alâya tazarrû ve niyaz ediyor. Eğilip dinledim. O küçük ağzı ile: «Eşhedü en lâilâhe illâllâh ve enni resûlüllâh. Allahü ekber-kebirâ vel hamdü-lillâhi-kesiyrâ fe sübhanellahi bükreten

ve asilâ, Allahümme ümmeti! Ümmeti!» diye haliki mâbûduna tazarrû ve niyaz ediyordu.

Diğer bir rivayette; Safiyye binti Abdülmuttalip diyor ki: «Ben, o gece Hazreti Âmine'nin odasına girdiğimde, Hazreti Âmine doğumunu henüz yapmıştı ki, bir nûr zâhir oldu. Odayı ve bizi pûr-nûr etti. Altı alâmete şahid oldum. Biri; doğduğu saat hemen secdeye kapandı. İkinci âlâmet: Başını kaldırıp fasih bir lisan ile: «**Lâ ilâhe illâllah ve enni resûlül-lah**» dedi. Üçüncü; bir âzim nûr zâhir oldu. Dördüncü alâmet; ben onu yıkamak kast eylediğimde, bir ses bana «Yâ Saffiyye! Zahmet çekme, biz anı yumuş pak etmişizdir» dedi. Beşinci; sünnetli idi ve göbeği kesilmişti. Altıncı alâmet; bir beze sarmayı kasd ettiğimde, ipek bir kumaşa sarılmış ve arkasında bir mühür gördüm. Üzerinde (**Tebah bahya lahya Muhammed. Ente haysurun tevecceh haysü şî'te inneke mensurun Lâ ilâhe illâllah Muhammed Resûlüllah**) yazılı idi. Çünkü, secde etti; dudaklarının oynadığını gördüm. Ben dahi kulağımı mübarek ağzına tuttum. (Ümmeti! Ümmeti!) diye Rabbine niyaz ve dua ediyordu.

Ey aziz, muhterem mü'min kardeşlerim! Bir tefekkür edelim. Ol Nebiyyi muhterem; anasından doğduğunda Allah celleye, (Ümmeti! Ümmeti!) diye bizi haktaâlâdan niyaz edip diledi. Biz ise, onun o yüce peygamberin dünya ve âhirette şefaata muhtaç iken, gaflet ile sünneti şeriflerini terk edip, şeriatına inkıyadı ihmal ederiz. Müslüman olana lâayık mıdır ki, onun ismini işitip, onun getirdiği Kur'ana ve sünnetine itibâ etmesin? Onu, her şeyinden fazla sevmesin? Âline, ashabına, evlâdına ve ezvacına muhabbet etmemek lâayık mıdır?

Doğuşundan itibaren, beşeriyete merhamet kanadını geren Muhammed Aleyhisselâma âsi olmak; onun dinine, sünnetine, ümmetine, milletine ihânet insanlık işi değildir.

Ümmet, yalnız biz değiliz. Ümmet iki kısımdır: Biri Ümmeti-icabet ki, biziz. Diğeri ise Ümmeti-dâvet ki, henüz islâm ile müşerref olmamışlardır. Resûlün niyazı her iki zümreyedir.

Ey mü'minler! Kendimizi gafletten kurtaralım. Gece gündüz, daima Habibi-Ekrem Efendimize, evlâtlarına, ezvacına, ashabına, ensarına ve ahabına salât, selâm okuyup Hâce-i-kâinat efendimizi her şeyimizden fazla sevelim. Zira, imanın kemâli, onu her şeyden fazla sevmektedir. Şeriatı ile

âmil olup, sünnetine ittibâ, siyretine iktidâ bizim iki cihanda felâhımıza ve necatımıza sebebtir.

Allahu sübhanehu ve teâlâ, cümlemize tevfik ihsan eyleyip, bu saydıklarımıla cümlemiz âmil olup, nigâhı-iltifatı-Ahmediyyeye cümlemizi nail eylesin! Bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Sevgili peygamberimizin anneleri Âmine hatun rivayet ediyorlar: «Oğlum Muhammedi doğurduğum vakit, hemen secdeye varıp: «**Yarab! Ümmetim, Ümmetim!**» niyazını yapmakta iken semadan bir beyaz bulut bana doğru indi ve bulutun içerisinden, at kişnemesine benzeyen sesler geliyordu. O bulut, Muhammedimi bürüdü ve gözümden kayboldu. Bir münâdi: «**Muhammed Aleyhisselâmı bütün şark ve garbı gezdirip tavaf ettirin. Deryalara, ummanlara ve denizlere ithal ettirin ki, bütün yerler ve denizlerde olan mahlûkat teşriflerini dunsunlar, şekli-şemâlini ve vafnı bilsinler ve ba'sinden haberdar olsunlar. Bütün dünyada şirk, küfür, isyan ehline nezir, korkutucu ve bütün iman, ihlâs ve itaat ehline de müjdedi geldi.**» diye nida ediyorlardı. Resûlün şânını bütün kâinata ilân ediyorlardı. Onun ba'sinden sonra cümle müşriklerin ve âsilerin beli bükülecek, âlem nuru-iyman ile pûr-nûr olacak, ehli-iyman şâd, ehli-delâlet de perişan olacak diye nida olunuyordu. Bir an geçtikten sonra, ol bulut açıldı. Oğlum Muhammedin bir yeşil ipek örtüye sarılmış, üzerinden su damladığını gördüm. Ansızın bir ses işittim ki: «**Bak!. Bak!. Muhammed Aleyhisselâm bütün dünyayı, doğudan batıya kadar gezdi. Bütün dünya ehli, ona mûti ve münkâd oldu. Dini, cümle dinler üzerine galip olur**» dedi. Bu sözleri işittikten, duyduktan sonra oğlum Muhammede baktım. Mübarek yüzü ayın on dördü gibi münevver olmuş, kendisinden misk ve güzel kokular geliyordu, onu cennet kokuları ile muattar etmişlerdi.

Üç güzel yüzlü kişi zuhur etti. Bu üç kişinin kanatları vardı. Birisinin elinde altından ibrik, diğerinin elinde yeşil zümrüitten bir leğen ve üçüncüsünün elinde beyaz bir ipek kumaş vardı. O ipek kumaşı açtı. İçinden bir mühür çıkardı. O mühüre bakanların gözleri kamaşırdı. Muhammed Aleyhisselâmı; ol ibrikten dökülen cennet suyu ile, o zümrüt leğende yedi kere yıkadılar. O nurlu mühür ile iki küreği arasını mühürlediler, ol mührü şerifi o ipeğe sardılar. Sonra, o üç zattan birisi oğlum Muhammed Aleyhisselâmı kanadı altına aldı, bir miktar tuttu ve sonra bana verdi. O ipek kumaşı elinde tutan

melek. Muhammed Aleyhisselâmin kulağına gizli, birçok sözler söyledi ve iki gözünün arasından öptü ve «Tûba leke yâ Muhammed! Sen bütün kalblerde heybetli ve hürmetli oldun. Sana ve senin ümmetine nusret verildi. Şark ve garp senin ümmetine fetih olundu. Denizlerde cezireler, kaleler ve beldelerin anahtarları senin ümmetine bahş oldu?» dedi.

Ibni Abbas (Radiyahallahu anh) diyor ki: «Peygamberimizin doğduğu o mübarek gecede, Kâbe'de olan bütün putlar, yüzü üstüne düştü ve kırıldı. Hatiften bir seda peyda olup Kureys'deki putperest müşriklere helâk ve azâb olsun. Bu akşam, muhakkak sadıkal-vadül-emin olan Nebiyyi zîşân hazretleri geldi. Lâti, Uzza ve diğer putların cümlesi helâk oldu, iblis hapis olundu ve cennatı-âliyât türlü ziyetlerle müzeyyen kılındı.» diyordu. O gece Kâbe'de bulunan kandiller kendiliğinden yandı ve cennatı-âliyatta olan hûriler, melekler bir birilerine müjde edip Resûlün kudümünü tebşir ettiler. Yer yüzünde insanlar ve cinnilerle, diğer bütün mahlûkat da birbirlerine müjde ve beşaret eylediler. «Hak teâlâ seni daima mesrur eylesin ya Muhammed!.. Allahu-azimüşşân, senden Ekrem bir kul yaratmadı. Senden efdal bir kimse doğmadı. Melekler senin doğumuna sevindiği gibi, hiç bir kulun doğumuna ferahlanmadılar.» diye nida olundu.

Bütün deryalar cûşu-huruşa geldi. Bütün deryalarda olan mahlûkat, velâdeti peygamberiyyi tebşir etti. Efendimizin dedesi olan Hazreti Abdül-Muttalip Kâbe'de idi. Âmine hazretleri haber gönderip «Bir erkek torunları oldu. Gelsin, torununu görsün» diye dâvet ettiğinde, Hz. Abdül-Muttalip geldi ve dedi ki: «Ben Kâbede idim. Kâbe-i-Mükerreminin duvarları titreyip, ferahlarından bir birilerine seslendiler: «Bizi putlardan temizleyecek olan Nebiyyi âhir zaman doğdu ve cihana teşrif eyledi.» Ben bu sözleri Kâbe'nin duvarlarından duyduğumda, taaccüb eyledim ve bildim ki, senin doğurduğun bu mübarek evlâdının şânı pek büyüktür» dedi. Sonra «Oğlum Muhammed'ime, şefkat nazarı ile baktım ve Allaha hamdü-senalar olsun. Bana böyle kadri yüce, şerefi âli bir torun ibsan eyledi» dedi.

Efendimizin vücudü şeriflerinden zuhura gelen o güzel koku bütün Mekke şehrinin gûya Miski-Anber dolmuş gibi muattar eyledi. Beşaretler ve müjde sedaları arşa yükseldi.

Efendimizin amcası olan Ebi-Lehep uyuyordu. Yüksek sedalardan uyandı. Evinin içi miski-anberle dolmuştu. Cariye-

si Süveybe'ye hitaben: «Bu sedalar nedir? Bu miski-anber kokuları nereden geliyor? Öğren bana haber ver!» dedi. Süveybe, evden dışarı çıktı. Bu âvaz ve sedaların ve müjde, beşaretlerin ne olduğunu öğrenip Ebi-Leheb'in yanına döndü ve: «Ya Eba Leheb! Müjde ve beşaret size olsun! Kardeşiniz Abdullahın bir oğlu oldu. Bu güzel kokular, o doğan muhterem yavrunun vücudu şeriflerinin kokusudur. Bu sedalar, yer ile gök arasında olan mahlûkatın müjde ve tebşirat sedasıdır.» Eba-Leheb, cariyenin bu sözlerinden haz eyleyip, cariyeye hitaben: «Ya Süveybe! Bana bu müjdeyi verdin, ben de seni azâd ettim» dedi. Süveybe emzikli idi. Eba-Leheb «Kardeşimin oğluna git, Meme ver» diye emretti.

Reşûlullah sallallahu aleyhi ve selleme valideleri Hz. Âmine yedi gün meme verip emzirdi. Yedi günden sonra, efendimizin diğer süt annesi Hz. Halime efendimize süt verinceye kadar, Eba-Leheb'in cariyesi olan Süveybe hatun efendimizi emzirmiştir.

H İ K Â Y E

Rivayet olundu: Eba-Leheb'in vefatından sonra, Eba-Leheb'i rüyada görüp, efendimize iman etmeyen bu amcasına halinden ve âhirette olan ahvalinden sual ettiklerinde şöyle cevap vermiş: «Böyle kadri âlâ olan bir Nebiyyi-zişânın amcası olduğum halde, ona iman etmedim. Yazıklar olsun bana! İyman edip dünyada şerif, âhirette aziz olup cennet nimetleri ile mütena'im olacağım yerde, onun en büyük düşmanı olup; dünyada rezil, âhirette de sefil oldum. Küfrü dclâlette kalıp ehli-nâr oldum. Velâkin, o Nebiyyi-âlişana doğduğu gece yaptığım iki ikramdan dolayı, sair ehli-nârda olan haletler bende yoktur.

Birincisi budur ki; pazartesi gecesini oldu mu, benden azab tahfif olur. Yâni, hafifler. Tâ, salı gecesine kadar. İkincisi; Pazartesi gecesini oldu mu, gecesinde ve gündüzünde baş ve orta parmağımı ağzıma sokup emiyorum. İki parmağım arasından bir soğuk su geliyor. O suyu içip serinleniyorum ki, diğer ehli-nârdan olanlar bundan mahrumdur. Bu nimete ermemin sebebini sorarsanız; Muhammed Aleyhisselâmın doğumu pazartesi gecesidir. Cariyem Süveybe, doğum müjdesi getirdi-

ğinde, Resûlün doğumuna sevinip cariyem Süveybiyeyi azâd ettiğimden, o gece benden azab tahfif olunur. Git meme ver dedim, Pazartesi günü ve gecesi, tâ, salı gecesine varıncaya kadar, parmağımdan çıkan soğuk suyu içip ferahlıyorum» dedi.

İbni-Cevzi rahimehullah diyor ki: «Eba-Leheb, ki, Hak sübhanehu ve teâlâ; kelâmı-kadiminde, bir sûre-i-celilede kendisini ve karısını zem edip ehli-nâr olduklarını haber verdi. Eba-Leheb, böyle kâfir iken, Kur'an-ı-Kerimde zem edilip, ehli-nâr olduğu beyan edilmiş iken; efendimizin doğduğuna mesrur olup cariyesini azâd edip, Hazreti Resûle süt vermesini cariyesine emrettiği için, azâbı tahfif olur ise; iman eden, hak teâlâyı tevhid ve Resûlü Muhammed Aleyhisselâmi tasdik, tarafı-ilâhiyeden getirdiğini kabul edip, ümmeti olan kimselere cehennemden azâd olarak rahmeti-hüdaya vasıl, nail olup, cennetine girmeğe, cemâline ermeğe katiiyen, şüpheye mahal yoktur.

Eba-Leheb, peygamberimizin amcası olduğu halde, Efendimizin amansız düşmanı idi. Bu böyle iken, efendimiz doğduğunda, efendimize yaptığı iki fedakârlıktan ötürü nârda iken, lûtfa erdi. Biz ki, Resûlü Ekrem'in dostuyuz. Bizim ereceğimiz lûtfu-ilâhiyyeyi senin irfanına bırakıyorum.

Sen; Resûlün sünnetine ittibâ eyle ki, dâreyinde selâmet bulasın! Efendimizin doğduğu gece, yalnız Kâbe'deki putlar kırılmadı. Bütün dünyadaki putlar yüz üstüne düşüp kırıldı. Ol gece, Mecusî'lerin bin yıldan beri hiç sönmeyen ateşleri kül-liyen söndü. Bin yıldan beri yanan ateşin hararetinden eser kalmadı. Dünyada bulunan mecusîlerin tapınaklarında yaptıkları bütün ateşlerin, cümlesi söndü.

Save gölü yere göçüp, sudan eser kalmadı. Sanki, üzerinde ateş yanmış gibi sıcaklık ve hararet peyda oldu. Üzerinde ahali yürüyünce, yerden tozlar kalkardı.

Kisra'nın yirmi iki şerefeli köşkünün ondört şerefesi yıkıldı. O zaman, İran padişahı olan Nuşirevan'ın, o gece tahtı yıkıldı. Kendisini bir âzim korku aldı. Sabah olduğunda bütün müneccimleri ve kâhinleri ve muabbirlerini topladı, «Bu gece, ben bir korkunç rüya gördüm. Bu rüyamı tâbir edin» dediğinde; muabbirler gördüğünün ne olduğunu sordular. Nuşirevan: «Gördüğümün ne olduğunu söylemem. Ne gördüğümü siz söyleyin. Yoksa tâbirinize inanmam» dediğinde, muabbirler: «Biz

bu kuvvete malik değiliz. Bahreynde, Rebir ibni Rebia namında bir kâhin vardır. Ona sorun» dediler. Nuşirevân. Abdül-Mesih namındaki bir adamını bu kâhine gönderdi.

Bu kâhinin vücudunda hiç kemik yoktu. Bir tahtanın üstünde yattığı için, bu kâhine «Satih» derlerdi. Oturamazdı, zira vücudunda cencüme kemiğinden başka kemik yoktu. Çok yaşlı idi. Satih, bütün kütübü-semaviyyeyi okumuş bir âlim idi. İlmi-kehânet de mahir idi. Her sene, bir kere Satih'ı bir altın levha üzerine koyup çıkarırlar. Satih'ın vereceği haberleri dinlerlerdi. Satih, bir dahaki seneye kadar olacak haber ve vak'aları birer birer söylerdi. Dinleyenler, söylenenleri yazarlar, hıfzederlerdi.

Nuşirevân'ın kulu olan Abdül-Mesih, Bahreyn'e geldiğinde; biemri-hûda, Satih'ın zaviyesinden çıkacağı güne rast geldi. Satih, zaviyesinden çıkarıldı. İlk sözü Melik Kisranın rüyasını tâbir oldu. Abdül-mesih, kendisine bir şey söylemediği halde, Kisra'nın rüyasını anlatıp, tâbir etti.

Kisra'nın sarayının on dört şerefesinin yıkıldığını, Save gölünün kurduğunu beyan edip, ateşperestlerin ateşinin söndüğünü haber verdi. Medayin padişahı olan Nuşirevân, bir korkulu rüya gördü ki, Arap atları ve hecin develeri ile gelip Medayin şehrini doldurup, Medayin'liler kendi develerini Medayin'den dışarı çıkardılar. Bu rüyanın tabiri budur ki; Mekke şehrinde bir peygamber doğdu. İsmi Muhammed'dir. (Sallallahü aleyhi vesellem). Hazreti İbrahim'in eşref evlâdı ve nebiyelerin sonudur. O zatı akdes, öyle bir peygamberdir ki, Tevratda, İncilde, Zeburda ve sair kütübü semaviyelerin hepsinde medh ve senâ ile na'tı pâkları ve sıfatı ve şemâili şerifleri beyan olmuştur.

Bu günden sonra, dünyada ne kadar kâhin var ise, kâhinklikleri, hepsi iptal oldu. Zira, şeytan semaya çıkmadan tardo. Zira ilmiledünnün sultanı teşrif eyledi ve Nuşirevân'ın gördüğü rüyanın tâbiri ve te'vili budur ki, Arabî atlar ve hecin develi Arablar... İşte, bu doğan peygamberin ahabıdır. O şehir ve diyarları bu zevat fethedip, Nuşirevân'ın kavmini orarlardan çıkarsalar gerektir. Rüyasının tâbiri budur. Kisra'nın sarayının on dört şerefesi yıkılıp, sekiz şerefesi kalması ise; Nuşirevan'dan sonra sekiz padişah gelip, sonra o diyarlar Araplar tarafından fetih olunsa gerektir.

Ateşperestlerin ateşleri söndüğü ve Save suyunun kuru-

duğu, mecusiler, yahudiler ve nasaranın bir çoklarının, âhir zaman Nebisi ile hidayete ermesi; hidayete ermeyenin muzmahili-perişan olmasına işarettir.

Ol teşrif eden Resûlü-âzîm; bütün âlemi nuru-iyman ile münevver etse gerektir ve ona işarettir.

Satîh, bu sözleri söyledikten sonra, uzunca bir zaman ağladı ve: «Satîh'in ömrü az kaldı. Ol Nebiyyi-zîşânın peygamberliğini ilânına Satîh yetişemez. İşte Ona binaen ağlıyorum.» dedi. Satîh'in sözlerini işiten ve bunları zabt ve hıfz eden Nuşîrevân'ın adamı Abdül-Mesih, bunların hepsini gelip Nuşîrevân'a haber verdi. Nuşîrevân, bu habere sevindi. Kendinden sonra sekiz hükümdar gelecekti. Sekiz hükümdar demek, en az yüzelli, ikiyüz sene demektir.

Halbuki böyle olmadı. Az bir müddet içinde sekiz hükümdar gelip, geçti.

Hazreti Ömer, radiyellahu anh, zamanı hilâfetinde mülkü-İran haritayı âlemden silinip, Sasani devleti inkiraz buldu. Medayin'e eshabı Resûlüllah dolup, ateş perestleri oradan çıkarıp sürdüler. İran islâm ile müşerref oldu.

Resûlüllah sallallahu aleyhi vesellemin velâdeti şeriflerinde zuhur eden alâmet pek çoktur. Efendimizin nûraniyetinin ve gerek neş'eti ruhaniyetinin ve gerekse neş'eti cismaniyesinin, Hazreti Âdem aleyhisselâtu vesselâmdan, tâ âlemi vücûde teşrif buyurunca; sulbünden olan babalarına ve sadrından terbiye olan analarına ol nuru-âlîşân hürmetine olan el-tâfı-ilâhiyyeye ve kerâmâtı-sübhaniyye; Valideleri Âmine hazretlerinin, efendimizi doğurduğu zamana kadar olan hari-kulâde ve doğum esnasında olan vukuatları yazılsa, yüzlerce kitap olacağı bir bedahattır.

LEYLE-İ-MEVLÛD'DA YAPILMASI GEREKEN VAZİFEYİ ÜMMET

Rebi'ul-evvelin on ikinci gecesi; peygamberimizin doğduğu gecedir. O geceki Leyle-i Mevlûd'dur. Gayet mübarek bir gece olup, o geceye tâzîm, tekrîm, hürmet ve riayet etmek bir vazifeyi- islâmiyedir.

Bu geceyi ihya edenler, Leyle-i-Kadri ihya etmiş gibi ecri sevaba nail olurlar. Bu gece, Leyle-i-Kadirden de yücedir. Zi-

ra, Nebiyyi-zîşânımız gelmese idi, Kur'anı-Kerîm nâzil olmazdı. Kur'anı-âzîmin nüzûlü, Leyle-i-Kadirde başladığı; Kur'anı-Kerîmde zîkr olunmaktadır. Leyle-i-Kadiri ihya etmek, bin aydan hayırlı olduğunu Kur'an-ı-âzîm natıktır. Mevlûdu-nebi gecesı, Efendimizin doğumu ile, Kur'anın nüzûlü arasında münasebet olmak dolayısıyla, aynı leyle-i-Kadir gibidir. Belki, Leyle-i-Kadirden yücedir.

Her sene, Leyle-i-Kadir geldiğinde, bütün müslümanlar Leyle-i-Kadire tâzîm ettikleri halde, Kadirin bidâyeti ve evveli olan Mevlûd gecesinden habersizdirler.

Birçok müslümanlar, belki de Leyle-i-Kadirden yüce olan peygamberimizin doğum gecesini gafletle geçirirler. Her mümine ve aşıkı-sadıkâ lâyıık olan, Peygamberimizin doğduğu aya ve geceye tâzîm etmek, riayet ve hürmet şarttır. Hele, Resûlüllahı canından ziyade, herşeyinin fevkinde sevip, imanını kemâle getiren âşıklara, peygamberimizin doğduğu ay ve geceyi tâzîm, hürmet farzdır. Farzı-ayındır. Zübde-i-kâinat odur, Hakkın sevgilisi odur.

Arşın, Kürsinin ziyneti, O Resûlü-bâ-safanın ayağının tozudur. Ol, bütün âlemlere rahmettir. Ol, Nebiyler serveridir. Ol, insü-cin peygamberidir.

Ol gece, öyle bir gecedir ki, o gecenin hürmetine bütün âlemlere rahmet olunur. O gece, âşıklara, maşukunun kokusu gelir. Ol gece, âşıkı Muhammed Mustafa olan, maşuku Muhammedi görür. Ol gece, Hak teâlâ bütün eşyaya rahmet nazarı ile nazar eder. Ol gece, âşıklar maşuku ile buluşur, sohbet eder. Ol gece, şemmei-Muhammedi duyulur.

Ol geceye riayet edenler ve Muhammed Aleyhisselâma iman eden, onu canından, herşeyinden fazla sevenlere in'am-ihsan eder. Ol Nebiyyi âzamın nübüvvetine Allah şahittir. Ol gece, Allahın bürhanı tulû etmiştir. Ol gece, mü'minlere Nûr nâzil olmuştur. Ol gece, hidayete erilir. Ol gece, cennete girilir. Ol gece, cemâle erilir. Ol gece, şahid olan nebiy gelmiştir. Ol gece, cennetin, cemâlin müjdecisi tulû etmiştir. Ol gece, kurtarıcı, yoksullara enis, fukaraya melce, kâfire korkutucu zuhur etmiştir. Ol Allahın dâvetçisi, ol sıracı-münirdir.

Ona ittibâ, ona iktida edene eseflenme, korku, mahzuniyet, keder, cefâ yoktur. Ondan irâz eden hâlâktadır, hüsrandır. İşte bu gece, bu zatı-münir vücudiyle âlemi münevver,

kokusu ile âlemi muattar kılmıştır. Ona tâbi olan hakka tâbi, ona itaat eden Allaha itaat etmiş, ona isyan eden Allaha isyan etmiştir.

Ona itaat edene cennetin ırmakları, sarayları, haymeleri, hûrileri, gılmanları ve vildanları verilmiştir. Ona itaat eden mağfirete erdi, rızkı kerime nail oldu.

Bu gece hak geldi. Bu gece müjdecî geldi. Bu gece Hacettullah geldi. Bu gece Muhammed, bu gece gökteki Ahmed geldi. Bu gece, bütün insanlara müjdecî ve korkutucu geldi. Bu gece bütün insanlara Resûlullah geldi.

Semavatın ve arz'ın sahibi, ondan başka ibadete lâıyık ilâh yoktur. O öldürücü ve diriltici olan Allahın Resûlü olan Nebiyyi-ümme geldi. Hidayete götürücü, Resûlü-efham geldi. Ona tâbi olan hidayete erdi. Hâdi geldi, Mustafa geldi, Müçteba geldi. Bu gece âlemlere rahmet geldi. Uykuyu terk et! Canlara canân geldi. Hastaya derman geldi. Enbiyaya iman geldi. Mürde kalplere can geldi. Ruhul-beyan sahibi İsmail Hakki hazretlerinin şu beytlerini oku. Ne kadar âşıkâne:

**Merhaba ey mevlûdu peygamberi,
Gel beri, ey mah-i-enver, Gel beri..
Meclisi mevlidedir feyz-i-neşât,
Dil; ol meclisde olur gamdan beri.**

Ashabı-bâ-sefa efendimize sordular: «**Yâ Resûlallah! Ne zamandan beri Nebiysiniz?**» Efendimiz: «**Âdem toprak ile su arasında iken, ben Nebiydim.**» buyurdular.

Haberde geldi ki; Allah celle; cinsi ervahta evvel ruhu Muhammediyyeyi halk etti. Kendine secde etmeği emretti. Ruh-u-Muhammedi, yüzyıl secdede kaldı. Nur-u-Muhammediyi on kısma ayırdı. Birinci kısımdan arşı halketti, ikinci kısımdan Kürsiyyi, üçüncü kısımdan Levhi, dördüncü kısımdan güneşi, beşinci kısımdan Kameri, altıncı kısımdan yıldızları, yedinci kısımdan Melâikeyi, sekizinci kısımdan Nûru-mü'mini, dokuzuncu kısımdan cenneti ve onuncu kısımdan Âdem'i yarattı.

Nûr-u-Muhammediyyeyi, Âdem Aleyhisselâmın anlına koyup, ondan, Şit'e, ondan İdris'e ve alâ-meratibim Hz. Abdul-

lah'a, oradan Hz. Âmine'ye ve Cenabı-Ahmed'de nihayet bulup zuhuru ile zulmet içinde bulunan bu âlemi nûr'a garketti.

İşte, bu nûrun vücudu Âdemde vaz' olunup, vücudu Mustafa'da zuhuru, Rebi'ül-evvel ayının on ikinci gecesi bu gecedir.

Resûlün tûlûu gibi, bu gece sende de nûru-Ahmed zuhura gelebilir. Bu gece tulû gecesidir, bu gece zuhur gecesidir. Bu gece cihan nûra, yer ve gök ehli sûrura, safaya gark olmuştur. Bu gece, cansızlara can gelmiştir. Bu gece, gönüllere sultan gelmiştir. Bu gece, enbiyalar sultanı, «Lî-mâallah» tahtanın şahı, Kabe kavseyn'in mâhı, iki cihanın afitâbı, semsi hakikat, ilmi-ledün sultanı, cihanı pür-nûr kılmıştır. Bu gecenin kadrini bilene, Kadirdir bu gece! Dertlilere dermandır bu gece! âşıkca candır bu gece!

Allaha iyman eden ve onun Resûlüne gönül verip ondan şafaat bekleyen her mü'mine Rebi'ül-evvel ayına tazim ve hürmet etmesi farzdır, lâzımdır.

Enbiyalar sultanı Resûlüllah sallallahu teâlâ aleyhi ve sellemin doğum gecesi olan, bu ayın onikinci gecesine izhârı muhabbet edip, tâzim gerektir. Meselâ; saadati kiram ki, evlâdı Resûlüllahtır. Bu seyitler, bahçeyi reisi enbiyada açılan goncelerdir. Onlara tâzim ve hürmet etmek aynı Resûlc hürmet gibidir. Bunlara ihanet aynı Resûle ihanet gibidir. Bu zevatı âli-kadrc, o gecede hasseten tâzim ve izhârı muhabbet edilmelidir. Zira, ceddinden şafaat bekleyen, torununa hürmet ve tâzim edip sevgi gösterir.

Hasseten bu gecede ulemaya izzet ve ikram ile tâzim etmek lâzımdır. Zira (El-ulema veresetül-enbiya) dır. Yâni, âlimler peygamberlerin vârisleridir. İlim, sıfatullahtır. Âlimlerin kadri çok yücedir. Âlimin uykusu, cahilin ibadetinden hayırlıdır. Birde ilmi ile âlim olduğu gibi, okuduğu ile de âmil olursa, yarın kıyamet gününde Resûlüllahın sancağı altında haşır olur, kendisine şafaat izni verilir. Âlimlere muhabbet ve tâzim ile ziyafetler verip, dâvet etmeli, yahut hanesine gidip, Leyle-i-Mevlûdu tebrik etmelidir. Bu ayda böyle hayırlar yapmak, Resûle izhârı muhabbettir. Resûle aşkın nişânesidir.

Yine bu ayın herhangi bir günü, hasseten efendimizin doğduğu gece, talebelere, zaiflere, fukara, dul ve yetimlere ih-san ettiği gibi; hısım, akraba, dost ve komşularını dâvet edip, Efendimize olan muhabbetinden; gönlünden ne koparsa, sürü-

runu izhar edecek ziyafeti Kur'aniye, mevlûdu-şerif Hatmi-şerif, ve tevhidi-şerif okutmali halkı Allaha dâvet ve Resûlüne muhabbet ettirecek vaazu nasihatlar ettirmelidir. Fahri cihanın şemâili, ahlâkı, yaşayışı, hayatı ve getirdiği dini-celili, islâmın yüceliğini ümmete anlatarak izharı sürur etmelidir.

Eskiden, Rebi'ül evvel ayı geldiğinde; bütün islâm ülkelere bir ay donanma, şenlik yaparlar. Bütün islâm zenginleri konaklarının kapılarını, keselerinin ağızlarını açarak, izharı sürur edip; Ulemaya ve saadatı kirama va'zû nasihatlar ettirip, talebelere gariplere, yoksullara, eşe ve dosta ziyafetler verip, mevlûdu-şerifler okutup, naatı şerifler söyleyip ruhu Resûlü muhabbetlerinden hoşnud ve razı etmeğe sa'yü gayret gösterirdi. Şimdi, islâm diyarlarında bu güzel âdetler unutulmuş, Müslümanım diyen ve Hazreti Resûlü-Ekreme iyman ettiğini iddia eden dahi, Rebi-ül-evvelden ve leyle-i-mevlûddan habersiz olarak bu mübarek ayı ve bu mübarek geceyi gafletle geçirmekte...

İşittigime göre, bazı islâm diyarlarında, Rebiül evvel ayında Efendimiz hakkında konferanslar verilmeğe başlanmış. Bu konferansların yurdumuzda da verilmesini Allahtan diler ve iymanlı Türk gençliğinden beklerim.

Velhasılı, her mü'minin gücü yettiği kadar o geceye mâlen, canen... Nasıl izharı muhabbet etmeğe kadir ise, tâzim niyeti ile her türlü hayır hasenat yapması caizdir. Müslümanım deyip te, Allah ve Resûlü yoluna hiçbir fedakârlık yapmayana, Kur'anı Kerimin cevabı

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
ثُمَّ كَفَرْنَا بَعْدَ ذَلِكَ مِنْهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ يَسْتَلِئُ بِهِنَّ
أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

İnnemel-müminünelleziyne âmenû billahi ve Resûlihi sümme lem yertâbu ve cühedu bi-emvalihim ve enfüsihim fi-sebiylillâhi ülâ-ike hüm üs-sadıkun.

Hucurat sûresi: 15

«Mü'minler, yalnız o kimselerdir ki, Allaha ve peygambe-

rine iman ettiler. Bundan sonra şübheye düşmediler. Malları ile, canları ile Allah yolunda; canlarını ve mallarını feda ettiler. Allah yolunda savaştılar. İşte, imanlarına sadık olanlar bunlardır.» diyor.

Nereden gelip, nereye gideceğini; ne için gelip; ne için gittiğini düşündün ise; Allaha ve peygamberine iman ettinse; yukarıda yazdığım âyet meâlinde kimin sadık, makbul mü'min olduğu beyan ediliyor. Seni, Allaha dâvet eden, sana şefaatecek olan sevgili peygamberinin doğduğu ay ve doğduğu gece, ona olan bağlılığını, alâkanı izhar et, mesrur ol! Onun yolunda malın ve canınla fedakâr ol ki, sadık mü'min olasın ve iltifatına nail olup iki cihanda izzet bulasın!

H İ K A Y E

Hatemoğlu Muhammed, (Rahimehullah) rivâyet ve hikâyet eyledi:

Mısır'da bir âdem vardı. İsmi Abdullah, kendi Abdullah idi. Bu zâtı-şerif her sene, Mevlût ayı olan Rabiul evvel ayında Resûl aleyhi ve sellem efendimize, tâzimen, muhabbeten; saadati-kiramı ve ulemayı-izâmı ve huffazı Kur'an ile bütün fakarayı, zaifleri, yoksulları ve yetimleri dâvet eder, büyük ziyafetler tertip edip, bütün halka ikram eder, hattâ gayrı-müslümler bile bu ziyafetten faydalanırdı. Kedi, köpek gibi garip hayvanlar bile bu ziyafetlerden kalan kırıntılar ile karınlarını doyururlardı. Vaizler vaaz eder, hafızlar Kur'an okur, türlü türlü kasideler, nâtı şerifler söyleyip, tâzimâtı-Resûl, tekrimâtı Nebiyyi icra ettirip cümlesine in'am ve ihsanlar ederdi.

İnsan sevdiği yoluna nesini vermez? Mağ değil, canını bile fedaya hazırdır. Güzelliği fani olan bir kadın için, İngiliz kralının tahtını terk ettiğini hepimiz biliyoruz. Aşk budur, muhabbet budur. Sevdiği uğruna her şeyini feda eden; Aşkını, muhabbetini böylece isbat etmiştir.

Gazeteleri okumadın mı? Vietnamlı ateşperest Budist rahipleri imanları için, kendilerini yakıyorlar. İyman budur, dinleri bâtil olduğu halde bu fedakârlığı gösteriyorlar. İnanan işte böyledir.

Bizim dinimizde intihar etmek haramdır. Ama hiç olmazsa imanın bir nişânesi, aşkın, sevginin ve itaatının bir nümunesi şarttır.

HİKÂYE

Mecnun, Leylâ'nın köyüne gitti. Köydeki köpeklerin gözlerinden ve ayakları altından öptü. Mecnun'un bu halini görüp:

— Ne yapıyorsun? Köpeğin gözü ve ayağı öpülür mü? diyenlere.

— O gözler Leylâ'yı gördü. O ayaklar Leylâ'nın bastığı yerlere bastı Leylâ'mı gören göze hürmetim vardır. Leylâ'nın bastığı yere basan ayak, benim baş tâcımdır, deyip Leylâ'ya olan aşkını isbat eyledi ve Leylâ'sını sordu? Öldü, dediler. Kabrini sordu, başka bir kabir gösterdiler. O kabire vardı, kabiri kokladı.

— Bu benim Leylâ'mın kabri değil, dedi ve koklaya koklaya Leylâ'nın kabrini buldu ve «İşte burası» dedi ve ruhunu o kabrin üstünde teslim eyledi.

Bu hikâyede olan inceliği anlamak lûtfunu, Allah sana ve bana nasip eylesin. Âmin. Seven böyle olur!

Onun için; bizim kıssamızda olan Abdullah efendi, Resûlü sevdiğinden, böylece izharı sürur eyler, her sene bu ziyafetleri icra eder, ihmal etmezdi. Komşusu olan bir yahudi ailesi, her sene bu ziyafete şâhit olurlardı. Yine bir mevlûd ayında, böyle bir ziyafeti Kur'aniye ve mevlûdlar okunup, vâzı nasihat edilip; yemekler, şerbetler dağılıyor, herkes sûrura gark oluyordu ki, komşu yahudinin karısı kocasına sordu :

— Bu komşumuz, her sene bu gecede, bu kadar insanı dâvet ediyor. Bu kadar büyük ziyafetler verip bu kadar mal sarf ediyor. Bunun hikmeti nedir? Bu işte adamın ne kârı vardır? İnsan, ömründe bir kere yaptığı düğünde bile bu kadar masraf etmez. Bu nasıl insan? Her sene bu masrafı yapmakta? dediğinde; Yahudi olan kocası cevaben:

— Bu ziyafetlerin sebebi, onların peygamberi olan Muhammedin doğduğu aya hürmeten ve doğduğu geceye muhabbeten ve o geceye yetiştiğinden, şükren ve sevincinden bu ziyafetleri veriyor, dedi. O gece yahudi karısı bir rüya gördü. Rüyasında, gayet güzel yüzlü, ziyade heybetli ve yüzünün nûru güneşten daha ziyadar bir kimse; etrafında yüzleri sabah yıldızı gibi münevver birçok kimselerle beraber gelip, Abdul-

lah efendinin ziyafetinde bulundular. Abdullah efendinin evi, nûra gark olmuştu. O yahudi karısı, bu zatın güzelliğine hayran olup etrafında bulunan arkadaşlarından birisine; bu zatı şerif kimdir? Bunun gibi böyle nurlu bir yüz görmedim. Böyle bir hüsnü cemale şahid olmadım. Cemâli melih, şirin, güler yüzlü ve tatlı sözlü bir zatı-akdes. Lûtfen, kimdir bana söyle? dediğinde; o zatı şerif yahudi karısına:

— İşte bu zatı şerif, âleme rahmet olan Fâhri âdem, mefharı âlem ve seyyidi-Beni-âdem, Resûlüllah, habibullah olan hazreti Muhammed sallallahü teâlâ aleyhi ve sellemdir, dedi. Yahudi karısı «Buraya niçin teşrif etti!» dediğinde; ol sahabe: «Bu ev sahibi Resûlüllaha âşıktır. Her sene bu aşkı muhabbetini bu ayda izhar eder. İşte bu hane sahibinin gösterdiği bu muhabbetten efendimiz memnun olduğu için Abdullah efendinin ziyaretine gelip, ziyafetinde bulunuyorlar, dedi. O yahudi karısı o sahabe:

— Beklesem, dışarıya çıkınca benim ile konuşur mu? Benim sözüme cevap verir mi? dedi.

— Beklemeğe ne hacet. İçeri gir ve oturdukları yere var. İstedliğini sor. Onun huzuruna varmak isteyen men' olunmaz. Ona sual edene cevap verir. Hiç kimseyi mahzun ve mahrum etmez. dedi O yahudi karısı Resûlün bulunduğu odaya girdi ve Resûlü-Ekremin huzuruna vardığında gördü ki, efendimiz nûra gark olmuş, oturuyor ve etrafında ashabı-güzin hazeratı duruyorlar. O yahudi hatunu Resûle hitaben:

— Yâ Muhammed! diye seslendiğinde, efendimiz,

— Lebbeyk! Yâni buyur diye cevap verdiler.

— Siz bir peygambersiniz. Ben ise, zavallı bir yahudiyim. Hem de senin dininden de değilim. Böyle olmasına rağmen bana buyur diye cevap verdiniz.

— Ben, senin yüzünü gördüğümde, Allahuazimuşsan sana islâmı hidayet, ihsan edip nûru iyman ile müşerref edeceğini bildiğim için sana «Lebbeyk» diye cevap verdim, diye buyurdu. O yahudi karısı: sordu

— Sen Nebiyyi-kerimsin. Hulki-âzimin üstündesin. Böyle olduğu halde bu haneye teşrif buyurmanızdaki, sırrı hikmet nedir?

— Bu evin sahibi bana muhabbetten bu kadar evlâdımı ve ümmetimin âlimlerini, hafızlarını, fukarasını, yetimlerini,

yoksullarını ve sâlihlerini dâvet ediyor. Bu kadar ziyafetler, bu kadar mal ve parayı benim muhabbetimden, bana olan sevgisinden ihsan ediyor. Ben de hak celle ve âlâdan izinli olarak, onu ziyaret etmek için evine ve ziyafetine geldim. Hak celle ve âlâ, benim bu eve geldiğim hürmetine, bu ev içinde bulunanları bütün kaza ve belâlardan ve âfat ve felâketten, gelecek seneye kadar muhafaza edip türlü nimet ve rahmetine ve envai nimetine nail eyleyip selâmet ve âfiyette daim eyleye! dedikte, o yahudi hatunu:

— Ben dini bâtıldan rücu ettim. Hak dini olan dini-islâmı kabul ettim: «**Eşhedü en lâilâhe illallah ve eşhedü enneke Resûlullah**» deyip islâm oldu. Ve dedi ki: «Ya Resûlallah! Ben senin yolunda mal ve canımı bezl edersem; benim haneme de teşrif eder misiniz?» Efendimiz: «Evet, sen de bu zat gibi bize izharı muhabbet edersen, senin de hanene gelirim» buyurdular. Kişi, sevdiği ile beraberdir.

Ol hatun her sene mevlûd ayında vus'atı kadar bezli-mal edip, mevlûdu şerif ve vâzü nasihat ve medhi Resûl okutup sâdata, ulemaya, huffaza ve talebeyi-ulûma, fukara yoksul, zafaya, yetimlere ve dullara Allah yolunda, Muhammed aşkında bütün malımı bezl edeyim derken uyandı. Gördü ki; kendisi, evi, ve kalbi nuru iyman ile dolmuş ve hidâyeti sübhaniye mazhar olmuş. Sabah, kocam evden gitsin. Hemen müftüye gidip iyman ve islâmımı izhar edeyim. Kocam, yahudi olduğu için hemen boş düşerim. Elimde kalan malımı ve mâlik olduğum emlakimi sarf edip bir ziyafet tertip edip mevlûdu şerif okutayım ve ol Resûlü-Ekreme intisab ettiğimi izhar, sürur edeyim diye bunları düşünürken, kocası kendisine hitab etti:

— Hanım, ne kadar tavuk ve kuzu varsa kestirelim. Her ne istersen emir eyle. Varıp alayım. Ziyafete hazırlanalım. Komşu gibi biz de sofralar donatalım dediğinde kadın şaşırıp ve:

— Ne ziyafeti yapacaksın? dediğinde kocası:

— Senin o gördüğün rüyayı ben de gördüm ve dini-islâmı kabul ettim. Nuru-iyman ile ben de müşerref oldum. Resûlullah bana emretti ki «Senin malın yoktur.» Sen hanımının ziyafetinde hizmette bulun. Sen de hizmetinle ol şerefe naili me-ram olasin diye Tenbih buyurdular. Dediğinde Kadın çok sevindi. İkisi de müftünün huzurunda izharı iyman ettiler.

Ey mümini sadıklar! Bir düşünelim:

Resûl Aleyhisselâma can ve mal ile muhabbet edenin komşuluğunda olan yahudiye islâm nasip olur ise, ya Resûle aşk, şevk ve muhabbet edenin ereceği makam ne olacaktır? İşte, en ufak iltifatı ilâhi! Resûlü sevip, onun yoluna can ve malını bezleyeyenin hanesine Resûlün teşrifidir. Ya âhirette ereceği makamı ancak Allah ve Resûlü bilir.

Hak celle ve alâ, cümlemizi ömrümüzün nihayetine kadar Resûlü-Ekrem Efendimize tâzim ve muhabbeti aliyyelerini daima kalbimizde tezyid eyleye. Sünneti şeriflerine iktida kalıbımızla eseri aşkı muhammedi, kalbimizde meveddetini tev-sii eyleye. Onun aşkı muhabbeti ile kalplerimizi safadar eyleye.

HASSAYI AHMEDİYE VE AHVALI MUHAMMEDİYE

Başımızın tâcı, derdimizin ilâcı, âmanımız, dermânımız, peygamberimiz, cemi kâinatın efendisi, halkın sevgilisi, gözümüz ve kalbimizin nûru, iymanımızın süruru efendimiz hazretleri ömrü saadetleri boyunca aslâ ihtilâm olmadılar. Mübarek gölgeleri yere düşmemiştir. Mübarek cesedleri nûr idi. Nûrun gölgesi olmaz idi. Mübarek vücudlarına sinek konmamıştır. Mübarek gözleri uyursa da, kalbi; vahyi celhi âlileri uyuzmaz idi. Ömrü saadetlerinde asla esnememiştir. Sünnetli olarak Mekkei-Mükerrema'de dünyaya teşrif ettiler. Kendileri nesebçe, arap kabillelerinin en necibi olan Kureys kabilesinden ve Haşim neslindedir.

En meşhur ismi şerifleri: **MUHAMMED MUSTAFA'dır.** Sallallahu aleyhi ve sellem.

«Müezzemmilü, müddessirü, Ahmed, Mahmud, Beşir, Nezir, Sıracı-münir, Nebiyyur-rahme, Şefiül-ümme.» esma-i-şeriflerindedir. Yukarıda zikri geçen isimlerinden her birini andıkça, yazdıkça «Sallüllahu aleyhi ve sellem.» demek, yahud yazmak lâzımdır.

Yunus Emre kuddise sırruh Hazretlerinin nutku âlileri:

**Alemler nura gark oldu,
Muhammed doğduğu gece.
Mü'min, münafık fark oldu,
Muhammed doğduğu gece.**

Gökten yere nûr atıldı,
Yediler kırka katıldı,
Keşişlerin dili tutuldu,
Muhammed doğduğu gece.

Muhammed anadan düştü,
Kâfirlerin aklı şaştı,
Kiliseler hep yere göçtü,
Muhammed doğduğu gece.

Suyun rengi nûra döndü,
Gökten yere nûrlar indi,
Hep susuzlar suya kandı.
Muhammed doğduğu gece.

Hûri kızlar geldiler,
Muhammede yüz sürdüler,
Kundağın bile sardılar,
Muhammed doğduğu gece.

Ağlayan oğlan avundu,
Doğuran ana sevindi,
Nice küffar dine geldi,
Muhammed doğduğu gece.

Yunus eder ey kardeşler,
Akıt gözden kanlı yaşlar,
Secde eder dağı taşlar,
Muhammed doğduğu gece.

Yine âşık YUNUS EMRE'den:

Çağırırlar ol kıyamet gününde,
Mevlût okuyanlar gelsin diyeler;
Ellerine nûrdan berat vereler,
Mevlûd okuyanlar gelsin diyeler.

**Salıverin gitsin cennet bağına,
Salınsın ol, hem sağı soluna;
Hakkı görün, ne ihsan eder kuluna,
Mevlûd okuyanlar gelsin diyeler.**

**Yedi tamu üstlerinden uçarlar,
Sekiz cennet kapısını açarlar,
Eynine hulle donlar biçerler,
Mevlûd okuyanlar gelsin diyeler.**

**İletip cennet bağına varalar,
Hulle donların boyunca giyeler,
Canların rahmet su ile yular,
Mevlûd okuyanlar gelsin diyeler.**

**Ey yunus! ne acep bir divan imiş,
Hep âşıklar gelmiş, ol eve girmiş;
Cümlenin maksudu bir didar imiş,
Mevlûd okuyanlar gelsin diyeler.**

AŞKI-İ- — CERRAHİ'den :

**Bu gece doğdu hakkın habibi,
Bu gece Resûlün Mevlûd gecesi,
Detlilere çaredir hakkın tabibi,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Çağlasın aşk ile gözünden yaşlar,
Secde etti bu gece dağ ile taşlar,
Secdeye eğilsin şükür ile başlar,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Dünyamız bu gece nûra büründü,
Cennet bu gece tezyin olundu,
Şeytanlar bu gece gökten sürüldü,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Âşıklar bu gece devran ederler;
Arşı ve Kürsiyi cevân ederler,
Resûlün cemalin seyran ederler,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Bu gece uşşaka derman verildi,
Bu gece canlara canân göründü,
Mürde canlar bu gece ihya kılındı,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Aşık isen, uyuma aşk oduna yan;
Maşûkun doğacak, pek yakın zaman;
Bu gelendir âsilere hem darül-eman,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Mir'atı-haktır Muhammed, hiç etme şüphe!
Ona bi'at edene verilir rütbe,
Âşık bu gece irerler lûtfе,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Semavat nurlandı yer ziyalandı;
Gönüller aşk muhabbetle pür cilâlandı,
Kâfir cefalandı, mü'min sefalandı,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Doğacak bu gece şemsi hakikat,
Hakkın habibi cümleye verecek hayat,
Ruhu pür futûhuna yüz bin salâvat,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

**Aşkı ne kutlu sana! Ümmeti oldun;
Dünyada ve ukbâda devleti buldun,
Cemâli Muhammedi düşünde gördün,
Bu gece Resûlün mevlûd gecesi.**

Cenabı-Allah celle celalûhu, vahşet, delâlet ve zulmet içinde kalmış olan bu kâinatı islâmiyet güneşi ve Habibi hüda efendimizin tulûu ile pürnûr etmiştir. Her asırda bulunan milyonlarca mü'mini bir kelime-i mübarekede ki, «**Lâ ilâhe illallah**» tevhidi şerifi ile birleştirmiş, tevhid ile tevhid eyleyen on sekiz bin âleme rahmet olarak irsal olan peygamberimiz **Muhammed Mustafa** sallallahu aleyhi vesellemdir, aynı rahmettir.

Bindörtüyz sene evvel tulû edip, cehalet içinde yüzen Mekke ve Arap yarımadasında, mektep medrese görmeden, hoca üstad önünde ders almadan, ümmî bir yetimin getirdiği Kur'an-ı Kerîm ve harikulâde mucizat, üstün bir ahlâka sahip olup; bugün, yarın ve kıyamete kadar baki olacak dini ve ümmeti ve şeriatı diğer milletlere örnek olmuş ve olacak. Dünyanın İslâmiyet ile şerefini bulmuş olması efendimizin risalet ve nübüvvetine açık bir delildir.

İnsan; ekmeğini verdiği, kisvesini giydirdiği evlât ve ailesini arkasından getiremez iken; binüçyüz küsur senedir, onun yolunda feda-i-can, bezl-i mal edenlerin, onun aşkı ile boynunu sehpaya verenlerin adedi sayılamayacak kadar çoktur ve kıyamete kadar da böyle olacaktır.

En ünlü kumandanlar, zamanlarında kendilerini sevdirmiş ve saydırmışlardır. Ölümleri ile tarihe mal olmuşlar, ancak tarih okunduğu vakitte hatırlanır iken, Efendimizin aşkı ile tâbe-seher gözlerine uyku girmeyen âşıkların adedini Allah bilir. Onun dini için mal ve canını harcamaya hazır milyonlarca müslüman, şimdi ve kıyamete kadar var olacaktır.

İşte bu gönüller sultanı olmanın saltanatıdır. Nübüvvetinin bir nişânesidir.

Allahın emri ile müşrikleri, Allahın dini olan islâmiyete çağırmağa başladığında, izharı nübüvvetlerinde kırk yaşında idi. Bütün beşer zulüm, küfr ve şirk ile yoğrulmuş, vahşet ile mezc olmuş, gönüllerden Allah korkusu, merhamet, şevkat si-

linmişti. İşte, böyle kâfirleri, bu hayvanlaşan insanları kısa bir zamanda, insanlıkta nümune yapacak derecede yetiştir-mesi, nübüvvetinin diğer bir şâhididir.

Tâbiî! Bu insan yetiştirme kolay olmamış, Resûlü-müçte-ba efendimizin tahammülü ve bütün beşerin fevkinde bulunan birçok mümtaz hasletleri; yekta yaratılışına bürhandır.

Hazreti İsa aleyhisselâma onüç kişi iman edip, onlar-dan bir tanesi ihanet ettiği halde; Vedâ haccında yüzyirmi bin sahabesi ile vedalaşmıştı. Yetiştirdiği ünlü kişilerin kısa bir zamanda dünyaya hâkim olmaları, Roma imparatorluğunun mağlûp edilerek İran'ın harita-i-âlemden silinmesi, zulmün yerine adli, küfrün yerine hidayeti getirmesi merhametsizleri merhamete, şefkatsizleri şefkate celbile, kıt'alar ve kalpler, fetih etmeleri, nübüvvetine ayrıca bir bürhandır.

Yine hasımları kendi bâtil dinlerini yaymak için, milyar-lar sarf ederken, halkın fevç fevç islâm dinini kabul etmeleri ayrıca bir mûcizedir. Dini islâm aleyhinde olanlar; dini-islâmı tetkik etmeyip, islâm düşmanı olan bir iblisin sözüne aldanan-lardır. Yahut, bugün müslümanım diyen ve müslümanlıktan nasibi olmayan birtakım kimselerin çirkin ef'âli, harekâtına bakarak onların yaptığı bu hareketlerini islâmiyet zanneden birtakım gafillerdir.

İslâmı tetkik eden garp âlimleri, islâmiyete ve bahusus nebiyyi âhir-zamana hayranlıklarını ifade edip, hergün islâm ile müşerref olmaktadır. Zira, dünyanın istikbalde, gelecekte yektâ dini: İslâmiyettir.

İnsanlığın saadeti, selâmeti bu dindedir. Bu dine giren iki cihanda selâmet buldu. Bu dinin icabını yapan, dünya ve âhi-rette sefaya erdi. Bu din, Allah dinidir. Bu din, bütün peygamberlerin intisap ettiği dindir. Bu dine giren, bütün peygamber-leri razı kılar. Bu Nebiyyi seven, Allahı sevmiş olur. Bu din, tevhid dinidir. Bütün peygamberleri, bütün semâvi kitapları, bütün insanları bir görmektedir. Birbirinden ayırmamaktadır. Bu dinde, yücelik mal ile, para ile, rütbe ile, nesep sülâle ve renk ile değildir. Bu dinde yücelik takva ile, muhabbet ve in-sanlık iledir.

İnsanlığa nümune olan Muhammed aleyhisselâma iman edip, itaat eyleyen, Bilâli Habeşî gibi siyahî bir köle dahi olsa,

kâinata sultan olur, sultan yaşar, sultan ölür, sultan olarak haşır olur. Efendimize iman ve itaat etmeyen de Eba-Cehil gibi, Kureyş reisi de olsa rezil, olur, rezil yaşar, rezil ölür. Sefil haşır olup mahşerde rezil ve sefil olarak ebedî hüsrana düçâr olur. Zira, Allaha giden yola, Muhammed sallallahu teâlâ aleyhi ve sellem, efendimizin kapısından girilir.

Ona itaat, Allaha itaattir. Ona isyan, muhakkak Allaha isyandır. Efendimize biat, muhakkak Allaha biattir. Ona muhabbet, Allaha muhabbettir. Efendimize düşmanlık, Allaha düşmanlıktır.

Efendimiz: «**Birbirinizi sevmedikçe, iman etmiş olamazsınız.**» diyerek bütün müslümanların birbirini sevmelerini ve saymalarını emir ve irşad buyurmuştur. İman etmeyen, cennete gidemez. Beni her şeyinizden ziyade sevmedikçe imanınız kâmil olamaz buyurup, bizleri birbirimize muhabbet, sevgiye, saygıya, imanın kemâline dâvet etmişlerdir.

Ehli-iymanın önderi, âhir zaman peygamberi sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri, 'Arabın en şerefli kabile-si olan Kureyşten, Hâşim oğullarından Abdül-Muttalip oğlu Abdullah'ın oğludur. Anneleri Hazreti Âmine binti Veheb'tir. Bu nûru mücessem in esmai-ilâhi gibi bin ismi vardır. Kütübi siyerde dörtüyzden ziyade ismi ve sıfatı seniyyesi yazılıdır. Bunların yirmi yedisi Kur'anı mecidde, diğ er isimleri semavi kitaplardan; İncil'de, Tevrat'da, Zebur'da ve diğ er suhuflarda mukayyettir.

Ne talihli kimseleriz ki; bizleri Allah kendine kul, Habibi-ne ümmet eyledi. Allah, bizleri böyle günlere yetiştirip affı ile bizleri dilşâd eyledi. Elhamdülillâh.

Yarab! Bizleri şeytanın iğvasından, nefsimizin şerrinden hıfz eyle! Aklımıza nûr, zihnimize hıfz kudreti ihsanı inayet eyle! Bu gecenin feyzinden bizleri hissedar eyle! Bu gece tulû eden mahbubun hürmetine bizleri nârından azâd eyleyip, nûruna idhal eyle! İki cihan güneşini bizden hoşnud ve razı eyle! Nigâhı-iltifatına cümlemizi nail eyle!

Bismillâhil-âzîm hürmetine ve billahil-kerim izzetine biz-

leri, Muhammedî getirdiğın gibi, Muhammedî götür. İyman üzere çenemizi kapa! Salihlere ithal eyle! Âdem safiyullah hürmetine, Nuh neciyullah hakkına, Şit nebiy izzetine bizleri affın ile şâd, nârından azad kıl! Tevrat, İncil, Fûrkan hakkı için bizleri aziz kıl! Bu kitaplar içinde Habibini zikr ettiğın âyetler hürmetine bizlere affınla muamele eyle!

Musa aleyhisselâma Turda ettiğın hitap hürmetine bizleri bu gece hitabın ile şerefyab kıl! «Sizleri habibime bağışladım» hitabı ile müjde ver! Hz. Musa aleyhisselâmı düşmanına galip kıldığın gibi, bizleri de düşmanımıza galip eyle! İsa aleyhisselâmın sırrına bizlerin ölü kalplerimizi ihya eyle!

Muhammed Mustafa hakkı için, ona olan muhabbetin için ehli-islâmın kalplerini tevhid nuru ile nurlandır. Yüzyirmidörtbin enbiya hakkı için, Yüzdört kitabın izzeti için, yüzonüç enbiyai-mürselin için bu gece kalbimizi nûr-u-Âhmediye ve envârı Muhammediyye ile pür-nûr kıl! Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail aleyhimüsselâm ve hameletül-arş ve melâikei-Mukarrahıyn hakkı için, arş, kürsi, levhi-kalem, onsekizbin âlem hürmeti için, zât-ı-ehadiyyetin için bizleri bu akşam mahrum kılma!

Hazreti Âdem'den bu âna gelinceye kadar, senin yolunda kanlarından kefen yapan şehitler, Medinei-Münevverede yatan evliya, ve gaziler, şehidler hürmeti için, bizleri aziz kıl! Bizlere zillet verme! Nefs elinde düşman, esaretinde zebûn kılma!

Yarabbi! Yâ Hayyu, Yâ Kayyum. Yâ Kadiru, Yâ Kerim, Yâ Vehhabu, Yâ Fettah, Yâ Aliyyü, Yâ Âzim, Yâ Lâtif! Beytül-mâmur, Kâbe-i-ulyâ için, bu güne kadar Kâbe'ni tavaf edenler için, Kâbende namaz kılıp sana nazı niyaz edenler için, bu güne kadar Arafat'ta vakfeye duranlar için, Vakfede edilen dualar için indinde kabul edilen dualar için senin yolunda ölüp kefensiz gömülen garipler için, Yarabbi! ehli-islâmın asilerini ıslâh eyle! Ehli-islâmın düşmanlarını kahr eyle!

Vatanımızda ikilik çıkarıp, vatanımızı bölmek isteyenleri ikiye bölüp kahrı tedmir eyle! Şam'da yatan ehli-beyti-Mustafa hürmetine, Şeyh Muhyiddin, Şeyh Aslan ve Şeyh Halid ve kırklar, Horasan enbiyaları, dörtyüz tabakat erenleri hür-

metine, âhir zaman peygamberi Muhammed Mustafa'nın nûru hürmetine, Mevlûdun izzeti ve devletine bu geceyi bâdi-i surur ve safa eyle Yarabbi! Halimizden Resûlünü haberdar eyle yarabbi! Cümle ölmüşlerimizi bu gece hürmetine cennet nimetleri ile taltif eyle yarabbi! Ahir, âkıbetimizi hayr eyle yarabbi! Amin hi-hürmeti seyyidil-mürselin ve âlihim velhamdülillahirabbil-âlemin, bize hayır dua edenleri nârından âzâd nûruna idhal eyle yarabbi! Bi hürmetil Fatiha.

El-Hac
Muzaffer OZAK

iRŞÂD

YIRMİBİRİNCİ DERS

M Ü N D E R E C A T :

Sûre-i-Esrâ'nın tefsiri ve Leyle-i-Mirâç. Mirâç'ta efendimize gösterilen âyetler, Nemrut kıssası, Mirâç'ın safhaları, Diğer peygamberlerin miraçları, Kur'ânı-Kerîmi okuyanlara ihsan olunan sevaplara ve Kur'ân'ın rakamlarla tahlili hakkında ehemmiyetli vaazü nasihat ve kıssaları hâvi mühim bir risâledir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

Sallû alâ Resûlina Muhammed,
Sallû alâ tabibi-kulubina Muhammed,
Sallû alâ şefii-zünubina Muhammed.

El-evvelü Allah, El-âhiru Allah, Ezzâhiru Allah, El-bâtınu Allah, Hayrihi ve şerrihi min-Allah. Men kâne fi-kalbihi-Allah. Fe muinuhü ve nâsıruhu fiddareyni Allah. Rabbiş-rahli sadrı ve yessirli-emrî-vahlül-ukdeten-min-lisanî yefkahu-kavli ve üfevidu-emrî-ilallah. Vallahü basîrün bil-ibâd.

Sübhâneke lâ-ilme-lenâ illâ ma-allemtenâ-inneke entel-Alimül-Hakîm. Sübhaneke lâ-fehmelenâ illâ-ma-fehmetena-inneke-entel-Cevvadül-Kerîm.

Yâ ilâhi; Mescidi Harâm, Kâbe-i-Mükerrem hakkı için; Medine-i-Münevvere ve Ravza-i Mutahhara, Tur-u Sinâ, Cebel-i Zeytûn, Cebel-i Tîğ'in hakkı için; Mescid-i Aksa ve Mescid-i Aksa'da medfun bulunan enbiyaullah ve evliyaullah hakkı için bizi dini islâmda sâbiti kadem eyle!

Kalplerimizi nûr-u-tevhid, nûr-u Kur'an, meveddeti-islâm, Muhabbeti-Resûlü-rahmanla tezyin ve tenvir eyle!

Mirac'ın hakkı için, birinci kat semâda bulunan meleklerin ibadeti, ikinci kat gökte bulunan meleklerin tesbihi, üçüncü kat gökteki meleklerin kıyamı, dördüncü kat semada bulunan meleklerin Rukûu, beşinci kattaki meleklerin sücûdu, altıncı kat semadaki meleklerin kuûdu, yedinci kat semada bulunan meleklerin tahmîdi, tesbîhi, tekbîri, tevhîdi hakkı için bizleri bu gece; Leyle-i-Miraç'da Habibine bahş ettiğın kullar meyanına idhâl eyle!

Sidre-tül-müntehâ, Beyti-mâmur ve Beyti-mâmuru tavaf eyleyen Melâike-i-kirâm izzetine, mahzun gönüllerimizi şâd, âyât-ı Kur'aniye ve ahâdîsi Nebeviyye, tariki-enbiya ve tariki-evliya ile irşâd eyle!

Ref ref hakkı için, Arş-ı-Muallâ, Kürsi-i-Muazzam, «Üd-nü üdnü fekâne kâbe kavsey»nin sırrı için bizleri kulluğundan tard etme! Habibinin ruhu ile ruhlarımızı buluştur, tanıştır, seviştir! Bizleri affın, mağfiretin, hidayetin, Cennetin, cemâlinle dilşâd eyle!

Ey Ekremel-ekremîn! Ey Erhamer-râhimîn! Bu gece, bize rahmet nazarın ile nazar eyle ve bizleri ikramın ile mükerrem kıl!

Bu akşam; bu gece Habibine hitab ettiğin doksanbin kelimât hakkı için ve bu kelimâtta bulunan esrarı-ilâhiyyen hakkı için, bizi mü'min olarak öldür, Salihlere, âşıklara ilhak eyle!

Yâ ilâhi! Yâ Mevlâm! Yarabbi!

Bizleri, yoktan var ettin. Aciz bir nutfe iken, ana rahminde bizi kana, sonra et parçasına, daha sonra şekli insana koydun. Zelil iken, aziz eyledin. Çıplaktık, giydirdin, açtık, doyurdun. Cahil idik, ilim verdin. Hidayetin yetiştirdi, bizleri iman ile süsledin, defteri islâma kayd eyledin. Kendine kul, Resûller sultanı, dertlilerin dermanı, âcizlerin âmânı, enbiyanın imâmı, sevgili Habibine ümmet eyledin.

Bizi, kulluğundan kovma! Hüsrana düşenlerden eyleme! Delâlet içinde yüzenlerden kılma! Eğer, bizleri kapından iblis gibi kovduklarından, rahmetinden dür eylediklerinden kılar-san biz hangi kapıya iltica eder de felâh bulur, necata erebiliriz? Ancak, senin kapın bizlere izzet verir. Zira, izzet, devlet, kudret, heybet ve azamet zâtı-ulûhiyyetine mahsustur. Sırtımızdan şeriat örtüsünü sıyrıp alırsan, bizleri hayasızlardan, ırsızlardan, arsız ve yüzsüzlerden kılar-san bizleri bu azâbından kim kurtarabilir? Başımızdan iman tâcını alır, alnımıza küfür damgasını, şekavet levhasını damgalarsan; bizleri hidayet ve saadetine kim iletebilir? Sen, ulu padişahsın. Bizler senin yarattığın mahlûkuz. İşte beytine geldik, seni tevhid ediyoruz, senin Nebilerini tasdik ediyoruz, senin sevgilin Muhammedine gönül verdik. Bizleri, kapından kovma! Sırtımızdan libâsı-şeriatı alma! Başımızdan tâcı-îymanı kaldırma! Bizi, senden ve senin sevdiklerinden ayırma! Seni sevenler ile

haşr eyle! Nikâhı-iltifatı-Muhammedi ile mahzun kalplerimizi dilşâd eyle! Alnımızdan eseri-secdeyi silme! Gönüllerimizi nûru Kur'an, nûru-tevhid, muhabbeti-Muhammedi ile tezyin eyle!

Yarabbi, Bizi, mahbûbundan ayırma! Ruhumuzu, ruhu serveri-âlem ile âşina eyle yarabbi! Gözümüzden gaflet perdesini kaldır, göynümüzden hubbu-sivâyı ihraç eyle! Bizlere gören göz, sezen öz nasip eyle yarabbi!

Kulaklarımızdan gaflet pamuğunu çıkar, hak kelâmı duyur, daima kalplerimize ilhâmı-Rabbâniyyeni havâle eyle yarabbi! Akıl nimetini, tefekkür kabiliyetini ihsan eyle yarabbi. Bizleri, tevazu, haya, merhamet, şefkat, mürüvvet sahibi eyle yarabbi.

Varlıkta da, darlıkta da, seni zikredenlerden eyle Yarabbi! Doğruluktan ayırma! Sıratı-müstakiymde sâbiti-kadem eyle Yarabbi! Sen, istediğini hidâyete, sevgine lâıyk olmayanı delâlete iletirsin. Senin dilediğin olur, dilediğin yerini bulur. Bizleri, delâlette bırakma! Daima rızayı-şerifin olan amellerde bizleri hâdim eyle! Kusurlarımızı af eyle. Kabahatlerimizi setr eyle Yarabbi!

Yüzdört kitabın hakkı için, zât-ı-izzet meâbın hakkı için, sidre-i muallâ, arş, kürsi, cenneti-tûbâ hakkı için, sırrı-Kur'an, Nûr-u-âzam, sûre-i-İmran için, Hüsnü vechi Yusufi Kenan için, Gavsî Geylân, mezhebi-Nûman için, tâbe-seher gözlerine uyku girmeyip senin aşkınla yanan, gözleri yaşla dolan, ciğerleri pûryan, yolunda kaim kullar için, hazretine doğru varan yol için, Rûyu Habibi-Ekrem için bizleri buradan boş çevirme! Tefvikin ile bizleri buraya cem'ettiğin gibi, yarın yevmi kıyamette, o dehşetli günde cemi enbiya dizleri üstüne çökmüş, bütün gözler korku ile yerinden uğramış; mazlûm şâdümân olmuş, zâlim tir tir titreyip mazlûmun ayaklarına kapanmış; Evlâd, ana babadan firar ediyor; ana, baba evlâdından kaçıyor, herkes yaptığı suçu yüklenmiş; cehennem bütün gayzı ile kızdırılmış, halkın üzerine hücum etmede. Yalnız arşın gölgesi, livâ-i-hamdin sâyesi var, beyinler kafatası içinde pismekte, kâfir hasrette, mü'min selâmette, günâhkârlar nedamette olduğu günde, o iki cihan fahri arşa karşı secde eyleyip: «Yarabbi! Fâtımam, Hasanım, Hüseyinim feda

olsun. İşte nefsim! Ne istersen eyle! İlle ümmetim!» diye mü-nacâat eylediğinde, bizleri Habibine bağışlayıp, livail-hamd altında lütfunla, rahmetinle, cem'eyle. Ahır ve âkıbetimizi hayr eyle! Âsi ümmeti - Muhammed'i islâh eyle!

Evlâtlarımızı, senin yolunda can ve mallarını feda eden dedelerimiz hürmetine, dininde daim ve yolunda kaim eyle! Gönüllerini islâm ve **ıyman ile şerh eyle!**

Hükümetimize hayırlı işlerinde muvaffakiyyetler nasib eyle! Ordularımızı daima muzaffer, «Nasran âziz» sırrına mazhar eyle! Düşmanlarımızı mahkûru perişân eyle!

Yarab! Dualarımızı kabul eyleyip, bizleri memnûn eyle! Kefensiz yatan şehitler hürmetine, düşman kurşunu ve kâfir silâhı ile yaralanmış gaziler şevketine, senin için, dinin için ve Resûlün Muhammed için, dini-islâm ve mazlûm mü'minler için semenderler gibi ateşe giren mücahitler, düşmanla denizde çarpışarak boğulup rütbei-şehadete erenler için, senin yolunda yanarak havada, denizde, karada canını feda edenler için, bizi düşmana ezdirme! İffet, namus, mukaddesatımızı koru, vatanımızı alçaklara çiğnetme! Camilerimizde hora teptirme! Bizleri zelil, hâkir, eyleme. Nâmertlere muhtaç eyleme! Evlâtlarımız ile bizi terbiye etme!

Günahkârız ama, seni tevhid ederiz. Günahımızı itiraf ediyoruz. Affına geldik ağlıyoruz. Rahmetine sığındık, inliyoruz, ikramını umuyoruz. Sen va'd eyledin. «Bana geleni affederim» buyurdun. Affolmadan bir yere gidemeyiz. İşte buradayız. Ya, bizleri affeyle, ya helâk et! Helâk etmediğine göre affının tecelli ettiğini anlıyoruz. Rahmetini üzerimizden alma yarabbi!

Nûr insin semâdan, selâm gelsin Muhammed Mustafa'dan. Ya kerîm! Bizler, kul iken hanemize gelene ikram ederiz. Sen ki Rabbil-âleminsin, Haşa - senin ikramın olmaması imkânsız. Gazabını üzerimizden kaldır. Rahmetin ile tecelli kıl! Bizleri mahrum eyleme yarabbi!

Topraklarımıza bereketli yağmurlar, helâlından kazançlı ticaretler ihsan eyle, rızıklardan ve helâl lokmadan çok ver velâkin mala, câha muhabbet verme! Bizi, malımıza, câhımıza

esir etme! Nefsimizin kulu, şehvetimizin zebûnu kılma! Tenbelliğimizi gider, ibadet ve taatından lezzet ver. Vücutlarımızı hafif, yüzlerimizi nûrlu, gönlümüzü sürurlu eyle!

Kalbimizi ilmi-ledün ile memlû, lisanımızı sıdk üzere dâim eyle! Yarabbi! Ya Kerîm! Ya Rahim! Sen «Bir kere (Allah) diyeni affederim» buyurdun. Biz, seni hiç inkâr etmedik. Hep Allah diyoruz. Bizleri, af etmez misin? Elbet af edeceksin. «Ben kulumun zannı gibiyim» diyorsun. Biz kuluz, bizden isyan, hata; senden af mağfiret atâ gelir. Dinlediğimiz derslerden bizi hissedar eyle. Bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى
الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(Sübhanelleziy esrâ bi abdihi leylen minel mescidil harami ilel mescidil akselleziy bâreknâ havlehu lnüriyehu min âyâtinâ innehu hüvessemy-ul bâsiyr.)

İsrâ sûresi: 1

Meâli : (Noksan sıfatlardan münezze, kemal sıfatları ile muttasıf olan Allah! sevgili Resûlüne, kudretine ait bazı âyetleri göstermek için has kulu olan Muhammed aleyhisselâmi, bir gece vakti, gecenin bir cüz'ünde, Mescid-i-Haram'dan (Mekke'den) alıp, etrafını mübarek kıldığımız ve ibret verdiğimiz Mescid-i-Aksa'ya (Kudüs'e) götürdü. İşitici muhakkak Odur, görücü muhakkak Odur.)

Dilediğini yapan, istediğini yaptıran, istediğini istediğine veren, dilediğini dilediğinden alan, istediğini aziz ve hâkim,

dilediğini de zelil ve mahkûm eden, ölüden diri, diriden ölü halk ve icadeden Halik-i-lem-yezâl, öyle kudret sahibidir ki; bu azamet-i-ilâhiyeyi ölçmeğe imkân yoktur. Bize verilen akıl ve idrâkin, bunu ölçmeğe kifâyet etmesi şöyle dursun, bizlere verdiği nimetlerin dahi farkında olamıyoruz. Esasen, buna kudretimiz de yetmez. Bu kudret-i-ilâhiyesini, bu azamet-i sübhaniyesini enbiyasına ve onlara vâris olan, evliya ve ulemasına bir miktar bildirmiş, onlar da bizlere anlayabileceğimiz kadar konuşarak öylece beyan buyurmuşlardır.

Bizlere, hepimize ayrı ayrı tecelli olunup, akıl, fikir ve idrâk verilmiş; fakat bize verilen bu akıl, idrâk ve tefekkür ile herşeyi ölçmeğe imkân yoktur. Bilhassa, kudret-i-ilâhiye hakkında akıllar âciz kalır; teslimiyet şarttır. Şâirin dediği gibi:

**İdrâk-i-meâli bu küçük akla gerekmez,
Zira, bu terazi bu kadar sıklığı çekmez.**

Ne kadar güzel bir söz! Zira, yarın ne olacağını, hattâ bir dakika sonra ne olacağını bilemeyen akıl ile, kudretullâhı ölçmeğe kalkmak, bilmem ne dereceye kadar doğrudur? Nereden ve ne şekilde halkolunduğunu bilmeyen bir kimseye, malûm olan iğrenç su gösterilip; (İşte! İnsan, bundan halk olur.) denilse, AKIL bunu derhal reddedecektir. Nitekim, öldükten sonra dirilmeyi reddettiği gibi.

Ubeyy ibni Halef adındaki, kendisini akıllı zanneden kâfir, bir gün çürümüş kemikleri elinde ufalayarak, Muhammed aleyhisselâmın mübarek yüzüne üflemiş ve: **(Bunlar mı tekrar dirilecek?)** diye, küstahça ve edepsizce sormuştu. Cenab-ı Risaletmenâb Efendimiz: **(Evet! Allah, bunları diriltmeğe kadirdir, diriltecektir. Seni ve beni de diriltecek, sen inkârının cezasını, ben imanımın mükâfatını bulacağın.)** buyurmuşlardır. Bu kâfirin; bu inkârına karşı, Allah şu âyetleri inzal ederek inkâra kalkışan ve akıllarına güvenip kudretullâhı, akılları çerçevesinde, kendi kudretlerine göre kıyas-ı-bâtıl ile ölçen kâfirleri ikaz ve mü'minleri irşâd buyurmuştur. Böylece, fırka-i-necatın imanını tebşir edip, fırka-i-delâletin ise küfr-ü-hasedini yüzlerine vurmıştır. Ölü kemiklerini ufalayıp, Resûl aleyhissalât-i-vesselâm efendimizin mübarek yüzlerine üfüren edepsiz kâfir ile, aynı tıynetle bulunan ve bulu-

nacak olan münkirlere cevap olarak, Allah-ü-zülcelâl şu âyeti inzal buyurmuştur:

﴿٧٧﴾ أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانَ إِذْ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٨﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٩﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٨٠﴾ الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ ﴿٨١﴾ أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٢﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٣﴾ فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدِيهِ مَلَكَوَاتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٤﴾

Esteizubillâh — Felâ yahzünke kavlühüm, innâ na'lemü mâ yüsirrüne ve ma yu'linün — Evelem yerel'insanü ennâ halâknâhu min nutfetin fe-izâ hüve hasiy-mün mübiyn — Ve darebe lenâ meselen ve nesiye halkah, kale men yuhyiyl- izâme ve hiye ramiym — Kul yuhyihellezi enşa'ehâ evvele merreh ve hüve bi-küllü halkin aliym — Elleziy ceäle leküm mineşşecer-il-ahdari nâren fe-izâ entüm minhü tükidun — Eveleysellezi halâka-s-semâvati vel'arda bi-kadirin alâ en yahlûka mislehüm, belâ ve hüvel-hallâk-ul-aliym — İnnemâ emrühü izâ erade şey'en en yekule lehü kün-feyekün — Fe-sübhanellezi biyedihî melekütü külli şey'in ve ileyhi türce'un —

Yâ'sîn sûresi: 77-82

Mânası : Artık, onların sözleri seni üzmesin. Biz, onların ne gizlediklerini, ne açıkladıklarını biliriz. İnsan, görmüyor mu ki, bir su parçasından yaratır, yaratmaz bize karşı açıktan açığa kavgacı kesiliverdi. Kendi yaratılışını unutarak, bize misal getirmeğe kalkışır. (Çürümüş kemikleri kim diriltebilir?) diyerek yaradanın gücünü, yaratılanın gücüne benzetmeğe yeltendi. Ona de ki: (İlk defa kim vücuda getirdi ise elbette o diriltir.) O, yaratmanın her keyfiyetini hakkı ile bilir. Biz, yeşil ağaçtan ateş çıkaran Odur. Öyle ki, siz ondan hemen ateş yakabilirsiniz. Yoksa, gökleri ve yeri yaratanın tekrar onların tıpkısını yaratmaya gücü mü yetmez? Elbette gücü yeter! O, bütün mahlûkatı yaratan, herşeyi ve bir arada yaratma keyfiyetini hakkı ile, her bir inceliği ile bilen Allah'tır. O'nun şânı şudur ki, bir şeyin olmasını isteyince, ona: OL, der ve o istediği şey o ânda olur. Her bir şeyin malikiyeti, sahipliği elinde bulunan Allah, tamamile her noksan sıfattan münezzehtir. Hiçbir şeye muhtaç değildir. Dönüp, gideceğiniz yine O'dur.

Tefsiri: Habibim, Resûlüm, mahbubum! Ona de ki; seni ilk defa kim vücuda getirdi ise, elbette o diriltir. O, yaratmanın her keyfiyetini hakkı ile bilir. O münkir, görmüyor mu ki, biz onu bir su parçasından yarattık. Kendi yaratılışını unutarak, bize karşı düşman kesilip bizi kudretsizlikle itham ederek ölü kemiklerini tekrar diriltemeyeceğimizi mi zannediyor ve: (Çürümüş kemikleri kim diriltebilir?) diye inkâra kalkıyor. Size, yeşil ağaçtan ateş çıkaran, işte o çürümüş kemiği diriltecek olan o Allah'tır. Siz ki, o yeşil ağaçtan, ateş yakmaktasınız.

Gökleri direksiz yaratan ve yerleri altınıza döşeyen, sayısız yıldızları muallâkta, gökyüzünde boşlukta muhafaza eden, dolaştıran, bilinen ve bilinmeyen âlemleri yaratan ve ilk yarattığında bunları plânı, modeli olmadan hâlk ve icad eyleyen, modelsiz ve plânsız yarattıktan sonra, modeli ve plânlı olarak yaratmaya gücü mü yetmez!?!...

Elbette gücü yeter!...

Ebû-Cehil kâfiri ve onun gibiler, kendi kıt akıllarıyla şu kadarını bile düşünememişlerdi ki, modeli olan bir şeyi vücuda getirmek, modeli ve örneği olmayan bir şeyi meydana getirmekten şüphesiz daha kolaydır.

İnsan, ilk yaratılışında modelsiz, plânsız, yoktan var e-

dildiği halde, ikinci yaratılışı ki, kıyamet günü olacaktır, modelli ve plânlı olacağına göre, daha kolay olmayacak mı idi?

Hâşâ! Hâşâ!... Allah, bir şeyi yaratmak için modele de, plâna da muhtaç değildir. Netekim; âyeti celilede, Allah-u-zülcelâl bu inceliği şöyle işaret buyurmuştur.

(Yoksa, gökleri ve yerleri yaratanın, tekrar onların tıpkısını yaratmaya gücü mü yetmez?..)

Elbette gücü yeter!... O Allah ki, bütün mahlûkatı yarattı. Yaratan, yoktan var eden, herşeyi hakkiyle bilen Odur. Bu hususta, yaratma keyfiyetinin her bir inceliğini bilen o Zât-ecelli-âlâ'dır. O Azim-üş-şân'ın şânı şudur ki, bir şeyin olmasını istediğinde ona OL demesi kâfidir. O şey, hemen olur. İtiraz olmadan, çünkü herşeyin mutlâk surette malikiyeti Onun kudretindedir. O, noksan sıfatlardan münezze ve kemal sıfatlarıyla muttasıftır.

İşte, öldükten sonra toprağa girip, çürüyüp sonra tekrar taze hayat bularak dönüp gideceğimiz yine o Allah'tır. Bu beyan ile, mü'minlere ebedî hayat müjdesi, kâfirlere ise korkunç bir günün gelip çatacağı, inkârının cezasını çekeceği haber verildi.

İşte, akıllarına güvenenler, yanlış bir yola saptılar. Akıl lâzımdır; tekâlif-i-ilâhi, akıl sahiplerinedir. Bu demek değildir ki, herşeyi aklımızla ölçebiliriz. Bahusus, şu misâl ne kadar güzeldir: Bir adam farzediniz ki, ceviz nerede biter, kabak nerede olur, bunu bilmemektedir. Ceviz ile, bal kabağını alıp bu zata göstersek:

— Bunların hangisi ağaçtan, hangisi ottan oldu? diye sorsak, o zat koskoca ceviz ağacının gövdesini görünce, bize kabağın bundan olduğunu ve kabak köklerinden de cevizin bittiğini söyleyecektir.

Bizlere akıl, fikir; idrâk verildi ama; kendisine TEVFİK verilen, yâni Allah'ın yardımı, O'nun muvaffakiyeti verilen Nebi aleyhisselâma uyup onun tavsiyesiyle gözümüze Kur'an gözlüğünü takmadıkça, hayrın ve şerrin, kara ve beyazın ne olduğunu görmemize ve kendimizi sapıklığa, delâlete düşmekten kurtarmamıza imkân yoktur.

Akıl, fikir ve idrâki olup ta tevfiiki olmayanlar, kudretul-lâhı böyle kendi çevreleriyle ölçüp, kendi kuvvet ve kudretleriyle kıyas edip, Allah için güçlüğü olmayan şeylere (Allah,

bunu yapamaz. Böyle şey yapılamaz) demekle, kendi kudretsizliklerini Allah'a isnad etmek zavallılığına düşerler.

Cenab-ı-risaletmeâb efendimiz, Miraç'tan döndükleri sabah, Mescid-i-harâm'a çıkarak, etrafındaki Kureys'lilere gecenin bir cüz'ünde semavatı, Mescid-i-Aksa, cennet ve cehennem ile arşı, kürsi'yi ziyaret ederek Rabbil-âlemin ile doksan bin kelimat konuştuğunu beyan buyurduğunda, şaşırılmışlar, bir kısmı: **(Bu nasıl olur?)** diye birbirlerine bakışmışlardı. Diğer bir kısım insanlar ise, bu işe çok sevinmişlerdi. Zira, kendilerine göre olması imkânsız bu haberleri dinleyen bazı iyman etmiş kişilerin, durakladıklarını, tereddüt geçirdiklerini gördüler. Netekim, bunlar: **(Böyle şey olmaz!)** deyip islâm-dan ve iymandan dönerek, tekrar kâfir oldular.

Şimdi, insaf ile düşünelim ve şuraya çok dikkatle nazar edelim: Eğer, bu Miraç hâdisesini, Efendimiz Kureys'lilere rüyada gittiğini söylemiş olsaydı, şüphesiz onların hiçbirisi bu rüyayı inkâr etmezdi: (Böyle rüya göremezsin sen!) diye bir şey söyleyemezlerdi. Sen ve ben bile, rüyamızda göklerde dolaşabiliyoruz. Yıldızları elimizle tutabiliyoruz ve buna benzer nice akla sığmayan şeyleri rüyamızda görüyoruz. Hiç kimse bize: (Olmaz! Böyle şey görülmez!) diyor mu?

Efendimiz de, Miraca rüyada gittiğini söylese idi, hiç kimse onu inkâr etmezdi, edemezdi. Fakat, yukarıda anlattığımız gibi, bu haberi işitenlerden iyman etmiş, islâm olmuş kimseler bile inkâr ediverdiler. Efendimizin, bir ânlık bir zamanda, Mekke'den Kudüs'e ve oradan semaya seyyahatini ve kıyamete kadar ne olacaksa hepsinin, cennetin ve cehennemin ve âhîret âleminin kendisine gösterildiğini ve döndüğünde yatağının henüz soğumamış olduğunu beyan buyurmaları üzerine, o kimseler iymandan dönmüşlerdir. Demek oluyor ki, onların böyle inkâra sapmaları, Efendimizin bu seyyahati RUH ve CESET birlikte olarak yaptığını söylemiş olduğunu isbat eden âşikâr bir delildir. Dikkat edilirse; Miraç hâdisesinin sadece ruhen veya rüyada olduğunu kabul ve iddia eden kimseler, hiç farkına varmadan Resûl aleyhisselâmın şu açık ifadesine inanmayıp, kendi kısır görüşlerinin sakat mahsulüne inanmakta ve bu bâtil fikre saplanmaktadırlar. Madem ki, Fahr-i-âlemin bu seyyahati cesedi ile yaptığını dair mübarek ağızlarından çıkmış olan sözleri bütün açıklığı ve delilleri ile

ortadadır. O halde, bu hadis-i-şeriflere inanıp, itaat etmeye-
rek, kendi bâtil fikirlerini ileriye sürmek:

وَمَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

(Ve men yuti-ir-resule fekâd etâ'allah.)

Nisâ sûresi: 80

**(Muhakkak ki, Resûl'e itaat eden kimse, Allah'a itaat et-
miştir.)**

mealindeki âyet-i-celileye tamamen aykırı mahiyette değil
midir?

Ebû Cehil gibi, bu ilâhi kudreti, kendi kısır terazinle ölç-
meye kalkma! Çünkü, o da böyle yapmıştır. Bu haberi duyun-
ca:

— Yâ Muhammed! Bunu, ancak rü'yanda görmüş olabi-
lirsin, demiş ve Efendimizden :

— Hayır! Vücudumla dolaştım, cevabını alması üzerine,
kendilerine :

— Ayağa kalkar mısınız? teklifinde bulunmuştu.

Efendimiz, ayağa kalkmışlar; Ebû Cehil :

— Şimdi, bir ayağını yerden kaldır, demiş ve söylediği
yapılınca:

— Öteki ayağını da kaldır, demiş ve Resûl aleyhisselâm
da kendisine :

— Düşerim yâ Ebu-Cehil, cevabını verince; kendi sakat
akıl yürütmesiyle, Hak kudretini tartmaya cür'et eden kâfir,
beklediği bu cevabı almaktan memnun :

— Peki; madem ki iki ayağını da kaldırarak yerden bir
karış yukarıda duramıyorsun, nasıl oluyor da buradan Ku-
düs'e ve oradan da semaya çıkabiliyorsun? deyince, Efendi-
miz de ona sükûnet ve sühuletle şöyle buyurmuşlardır:

— Yâ Ebû - Cehil! Ben, kendim gitmedim. Beni, Rabbim
götürdü.

Arap müşrikleri, Resûl aleyhisselâmdan bu sözü işitir.
işitmez:

— Öyle ise, bize Mescid-i-Aksa'yı tarif et ki, Allah'ın se-
ni oraya götürdüğüne iman edelim, teklifinde bulundular. Zi-
ra, Kureyş içinde Mescid-i-Aksa'yı o zamanki haliyle bilenler
vardı. Bazıları, Mescid-i-Aksa'ya gidip, gelmişlerdi. Bunlar.

Muhammed aleyhisselâmın beklenen tarifi yapamayacağını sanıyorlardı.

Halbuki, müşriklerin bu istekleri üzerine, Cenab-ı-hak Mescid-i-Aksa'yı Fahr-i-risaletin gözleri önünde şekillendirdi. Efendimiz, Mescid-i-Aksa'ya bakıp, Beyt-ül-makdis'i bütün teferruatı ile tarif ve tavsif buyurmağa başladılar.

Kâfirlerin, bu tarife itiraz etmeğe mecalleri kalmamıştı. Buna rağmen, inatlarından vazgeçmediler ve:

— Evet, Mescid-i-Aksayı tarif ettin. Haydi bakalım, şimdi de bize yolda bulunan kervanımızdan haber ver. Bu bizim için daha önemlidir. Mescid-i-Aksa'nın tarifini duymuş, işitmiş ve öyle tarif etmiş olabilirsin. Kervanlarımız, senin gidip geldiğini haber verdiğin yol üzerindedir. Eğer, peygamber isen bize kervanımızdan da haber ver, dediler.

Efendimizin, Mirâç'tan evvel Kudüs'e gitmemiş olmaları, Mirâç'ın şâhidi idi. Bununla beraber, kervanlarından da haber verdiler ve:

— Evet! buyurdular. Filâncaların kervanına rastladım. Revha denilen yerde idiler. Bir develerini kaybetmiş, arıyorlardı. Yüklerinde bir su kabı vardı, onu alıp o kaptan su içtim. Kabı aldığım yere koydum, geldiklerinde sorun bakalım, kaplarında su var mı imiş?

Kâfirler şaşkınlık içinde idiler.

— Bu da başka bir delildir; soracağız, dediler.

Sonra, develerinin sayısını, kaç kişi olduklarını sordular. Bu defa, kervan bi-izni-ilâhi teâlâ Resûlü ekremin gözleri önünde tecessüm ettirildi ve Efendimiz kervanda bulunan kişileri, deve sayısını birer birer tarif ettiler ve:

— En önde, beyaz bir deve üzerinde dikilmiş iki çuval olduğu halde, içinde şu eşyalar vardır. Diğer develerin yüklerinde de filân filân eşyaların yüklü olduğunu gördüm. Filân günü, güneş doğarken Mekke'ye dahil olurlar, buyurdular. Kâfirler:

— Bu da bir delildir, soracağız, dediler.

Efendimizin, kervanın geleceğini haber verdiği gün, Seniyye denilen yerde toplandılar ve içlerinden:

— Güneş ne zaman doğacak da onu yalancı çıkaracağız, diyerek bekleşmeğe başladılar.

Kervanı karşılamak üzere çıkan kâfirlerden birisi:

— Güneş doğuyor, diye haykırırken; aynı ânda bir diğeri de:

— Kervan geliyor! diye bağırdı.

Kervanın önünde, Efendimizin buyurdıkları gibi beyaz bir deve, iki tarafında iki çuval olduğu halde görünmüştü. Kervanda bulunan şahısların ve eşyanın da, Resûl aleyhisselâmın tarifi gibi olduğu anlaşılmıştı. Hepsi de, bunu böylece görüp, kabul ettikleri halde bir türlü iman edemiyorlar:

— Evet! Her şey dediği gibi çıktı, sözleriyle gerçeği tasdik etmekle beraber:

— Hâzâ sihrün mübiyn, Muhammed sihirbazdır, diyorlardı.

Gördükleri bu mucizelerin, Allah'ın kudret ve kuvvetinden olduğunu kabul edemiyorlar. Habib-i Ekremin yedinden zuhur eden bunca mücizelerin halıkının Allah olduğunu ve Hz. Muhammed'den zuhur ettiğini inkârda inat ederek küfr-ü delâlette kalıyorlardı. Mücizelerin halıkı Allah'tır. Allah, bütün bunları yapmağa kadir değil miydi? Bir kulunu, Mekke'den alıp Kudüs'e ve oradan semaya çıkaramaz mıydı?

Bu haberin şâyi olmasından sonra, iymandan dönenleri görünce, Ebû-Cehil koşarak Ebu-Bekir Sıddık'ın evine geldi ve ona:

— Ey Kahafe oğlu! dedi. Haberin var mı? Arkadaşın olan Muhammed neler söylüyor? Bu akşam, gecenin bir anlık zamanında, Mekke'den Kudüs'e ve oradan da semavata çıktığını iddia ediyor, inanılmaz derecede garip ve acaip haberler veriyor. Sen bu sözlere inanır mısın?

Ebû-Bekir hazretleri, tereddüt etmeden ona:

— Bu sözleri, sen kendinden mi uydurdun; yoksa bunları gerçekten Muhammed aleyhisselâm mı söyledi? diye sordu.

Aklı ve akıllılığı ile böbürlenene kâfir ise cevaben:

— Bu gibi şeyleri uydurmak, benim aklıma bile gelmez. Elbette Muhammed-ül-emin söylüyor, deyince Ebû-Bekir hazretleri de:

— Öyle ise elbette inanırım. Onun söylediği her söze, her kelimeye, her harfe tamamen, kalbime zerre kadar şüphe ve tereddüt getirmeden inanırım. Zira, o aslâ yalan söylemez, cevabını verdi.

Böylece Hazreti Ebû-Bekir Sıddık, Hak Resûlüne olan sıddıkiyetini, iman ve inancını isbat etmiş oldu. Bundan ötürü Cenab-ı Rabbilâlemin ona Sıddık lâkabını ihsan buyur-

muş ve Kur'anı mübiyninde de yevm-il-haşr-i-vel-karar kıyamete kadar onun sıddıkiyetini beyan buyurmuştur.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

(Vellezi câ'e bis-sıdkı ve saddaka bihi ulâ'ike hüm-ül-müttekûn)

Zümer sûresi: 33

Meâli kerimi : **O peygamber ki, doğrulukla geldi (yani Mirac'dan getirdiği haberler ve Kur'anı Kerimi), onu tasdik eden zevat, işte bunlar hakkı ile Allah'tan ittika edenlerdir.**

Her ikisi de, şüphesiz akıl sahibi idi. Ebû-Cehilin bu işi, kendi çerçevesinde kendi aklı ile ölçerek «bu iş olamaz» deyişi normal idi. Akla vurulacak olursa, akıl bunu kabul etmez görünüyordu. Nitekim Ebû-Cehil de, kudreti-ilâhiyeyi kendi âciz aklı ile ölçmeye kalkışmış ve bu akıl, kudreti-ilâhiyeyi ihâta edememişti.

Halbuki, Ebû-Bekir hazretleri de akıl sahibi idi. Zira, Nebiy aleyhisselâmdan sonra hilâfet makamını der'uhte etmek, bu makamdaki mükemmel icraati ile aklını isbat etmiştir. Böyle olmasına rağmen, kudreti-ilâhiyeyi Kur'an terazisi ile ve Hak Resûlü Muhammed aleyhisselâmın tâlim buyurduğu «Hakka teslimiyet nûru» ile mütalâa ettiği için: Allah'ın bu kudretini, kendi miktarınca, hakkın kendisine bildirdiği kadar, idrâk etmişti.

İşte, akıl verilip tevfiik verilmeyince insan füze ile göklere çıkar da, Allahı orada arar. Sonra da, «Ben burada böyle birşey görmedim.» der, kendisine göklere çıkma kudretini veren Allah'ı kudret-i ilâhiyeyi inkâr eder.

Balığın her tarafı su ile çevrili iken, onun sudan haberi olmadığı gibi; bu gibilerde, her tarafları hak ile ihata olunduğu halde, ondan haberleri olmaz, olamaz. Küçük balıklar büyük balığa sormuşlar, «deniz varmış, bize gösterebilir.» Büyük balık cevaben:

«Denizden hariç bir yer bulup oraya çıkalım ki, oradan size denizi göstereyim» demiş. Dikkat buyurun, balığın hayatı denizdir. Nasıl ki balık denizi görmek kasdi ile dışarı çıkayım dediğinde kendinde hayattan bir eser kalmazsa, Haktan gayri bir şey yoktur ki oraya çıkıp hakkı seyredebilelim. Kud-

retullah, her tarafı ihata etmiştir. Onun için, gafiller gökyüzüne çıkınca Allah'ı orada ararlar. Ârifler ise, Hakkın kendilerine kendilerinden daha yakın olduğunu bilirler. Onu görmeseler bile, Hakkın onları gördüğüne iman ederek ihsân sahibi olurlar.

Tevfik ve akıl sahibi olanlar, göklere maddeten çıkmasalar bile, Hakkın kudret ve azametini kabul ederler. Kâinatta ki her zerratin varlığından, onun ne gibi bir kudreti, azameti olduğunu tam olarak ihata ve idrâk edemeseler, kavrayamamaları bile, kendilerine verilen bu tevfikli akıl sayesinde gönül ve ruh selâmetine ererler, Ebû-Cehil ve Übeyy ibni Halef gibilerin düştükleri zavallı durumun sebebi her şeyden evvel onların haset sahibi olmalarıdır.

Zira, Resûl aleyhisselâmı ve Kur'anı-azimi iki guruh kabul etmez. Birincisi hasetçiler, hased edenler. İkincisi ise ahmaklardır.

H İ K Â Y E

Hazreti İsa, hızlı hızlı giderken; bir zat kendisine tesadüf edip, «Yâ Ruhullah! böyle hızlı hızlı nereye gidiyorsun?» diye sorduğunda hazreti İsa aleyhisselâm:

«Ahmaktan kaçıyorum» diye cevap verir. O adam: «Yâ Nebiyallah! Zâtı-risaletiniz ölüleri izni-ilâhi ile ihya ettiniz, körleri nûra kavuşturdunuz. Cüzzamlılara şifa verdiniz. Ahmağa sizde şifa yok mudur?» dedi. Hazreti Nebi: «Ölüler dirilir, körlere nûr ihsan edilir, barashlar ve cüzzamlılar şifa bulurlar. Lâkin ahmak, Allah'ın kahırında olduğundan, ahmağa çare yoktur. Ondaki kaçmak lâzımdır.» buyurdular.

Ebû-Cehil ve emsalleri akıllı oldukları halde, tevfiki-ilâhi onlara nasip olmadığı için, hasetlerinden dolayı Resûle ittiba etmeyip kendilerine gösterilen mucizeleri inkâr ettiler. İman etmek şöyle dursun, günden güne küfür ve zulümlerini arttırmışlar ve cehennemi boylamışlardır. Zira, hased öyle bir şeydir ki, bu sıfatlara bürünen kişi hasedin verdiği ateşle ne yaptığını bilmez bir hale gelir, dünya ve âhirette hüsranda kalır. Dünyada rahatını kaybettiği ve dünyada iken cehennem ateşine düştüğü gibi âhirette de cehenneme yuvarlanır. Ahmak

olan ise, söylenen sözleri anlayamaz, kudreti-ilâhiyeyi kendi kudretine teşbih eder, kendi yapamadığı şeyi, «Allah da yapamaz» deyip inkâr eder.

Ahmakların, hayvan gibi olduğunu hasedci kâfirlerin ise hayvanlardan da aşağı olduğunu Allah celle kitabında beyan eyledi.

أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

Ulâ'ike kel-en'ami bel-hüm edal.

A'raf sûresi: 179

Hasedcilerin başı İblis'tir. Yâni, şeytanirracimdir.

Hazreti Âdem'e, hasedinden rahmeti-ilâhiyyeden kovuldu. Hasedinden akılı gidip, neden halk olunduğunu, kimin emrine karşı geldiğini tefekkür edemedi.

Akıllı olmayan, mütekebbir olur. Hased, aklını giderdi, kibirlendi. Allah'a karşı kendi hiçliğini unutup, «Ben senin zâtına secde ederim, amma bu topraktân hâlk ve icad ettiğin Âdeme secde etmem!» dedi. Hased, gözünü bürümüş, kime isyan ettiğinin farkında bile değildi. Fâni idi, fakat bâkiye karşı geliyordu. Kul idi, Sultana kafa tutuyordu. Halbuki burada büyük bir ibret levhası ortaya çıkmış oluyordu. Şeytan, Allaha giden yolun. Âdem'den geçtiğini düşünemiyordu. Hazreti Âdeme secde etmemekle nübüvvet kapısını inkâr ediyordu. Böylece, «Ben Allah'a inanır, Resûlleri kabul etmem» diyenlere önder olmuştu. Allah, kendisine Resûl'süz iyman edenlerin iymanı kabul etmez, reddeder. Buna binaen, Kitabı kerîmde:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ
وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٩﴾

Kul in küntüm tuhibbunallahe fet-tebi'uniy yuhbib kümüllahü ve yagfir leküm zünûbeküm vallahu gafurün rahiyim...

Âl-i İmran sûresi: 31

«Ey Ekremer-resûl. Kullara söyle! Eğer seni seviyorlar-

sa sana tâbi olsunlar ki, ben de onları seveyim.» emri celili zuhura gelmiştir.

Yine ruha gıda, cana safa, kalbe cilâ olan kitabı kerimde:

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

Men yuti-ir-resule fekad eta'allah.

Nisâ sûresi: 80

Kim, Resûle itaat etti. Muhakkak o itaat Allah'adır, buyuruldu. Allah'ı bilmek kolay! Peygamberi bilmek güçtür. Allah'a iyman kolay, peygambere iyman zordur. Allah'ı bilip, peygamberi inkâr eyleyenler iblis oldular. Allah'a iyman etmeyip de, peygambere iyman eyleyen tasavvur edilemez. Zira, peygambere iyman edenin, Allaha iyman edeceği muhakkaktır. Ne Allah, ne peygamber tanımayanların ise iblisten daha müflis olduğu da herkesçe malûm ve müsellemdir. Çünkü, iblisin bile Allah'a iymanı hattâ ibadeti vardır.

Efendimizin düşmanlarından, en azılı olanı Ebû-Cehil, Fahr-i-âlemin peygamberliğini ilân etmesinden evvel ona «Muhammedül-Emîn» lâkabını bizzat kendisi vermiş olduğu halde, nübüvvetini ilândan sonra efendimize, hasedinden en fazla zulüm ve cevreden de o olmuştur. Hased; onda ne akıl, ne idrâk, ne tefekkür bırakmış! Zuhur edip parlayan ve kıyamete kadar parlayacak olan islâmın nûrunu söndürmek için, üflemiş, söndürememiş, bilâkis sönmeyen ve sönmeyecek olan bu nûr daha parlamıştır. Ebû-Cehil gittikçe parlayan nûru söndürmek için üflerken kendini helâk etmiştir. Ebû-Cehil'in yaptığı gibi yapanların âkibeti de aynı olacaktır.

Allah'ın dediği ve dilediği olmuştur, İblis'in değil; peygamberin va'di yerine gelmiştir. Ebû-Cehil'in değil, Allah'ın va'di de vâfî de haktır, gerçektir.

Allah, abdi olan Muhammed aleyhissalâtu vesselâmi ve mü'minleri dünyada va'dettiği nimetlere erıştirdiği gibi âhîrette de va'd ettiği cennet ve cennet nimetlerine erıştirecektir. Ebû-Cehl ve Übeyy ibni-Halef; Firavun ve Nemrud ve bunla-

ra vâris olan kâfirleri vâidi ile helâk ettiği gibi yarın yevmi kıyamette vâidi olan cehennemın ateşine atacaktır.

إِنَّا لِلّٰهِ لَا يُخْلِفُ الْمِبْعَادَ

İnnallâhe lâ yuhlif-ül-mi'ad..

Âl-i İmran sûresi: 9

«Allah, va'd ettiği şeyden dönmez.»

Yâ Rab! Biz, seni lisânımız ile ikrar, kalbimizle tasdik eden mü'minleriz. Bize, va'd ettiğın nimetleri dünya ve âhi-rette ihsan et! Bizleri, mahrum etme! Âmin. Bi-hürmeti-sey-yidil-mürseliyn..

Allahın varlığına, birliğine, şeriki ve ortağı bulunmadığına inanan ve iyman getiren mü'minler! Her istediğini yapan ve yaptığında kusur bulunmayan, dilediğini yaptıran, her emrinde hâkim olan Allah'a iyman eden ve Habibi Muhammed Mustafa'ya iyman edip, gönül veren âşuku sâdıklar! Hazreti Âdem geldi geçti, ecel şerbetini içti ve göçtü. Nuh aleyhisselâm geldi, Tufan oldu. O da âlemi fâniden göçtü. İbrahim Halilullah'a nâr-ı Nemrud nûr oldu. Nemrud'un hased nârı, kendini yaktı «Yer tanrısıyım» diye böbürlenirken, Allah'ın en âciz mahlûklarından olan sivri sineğe mağlûp olup fecî bir şekilde helâk oldu. Allah'a hasım olanların sonu böyle olacaktı ve böyle oldu. Fakat, gafiller bunları göremediler. Zira, bu gibi hainlerde göz vardır, lâkin gözlerinde gaflet perdesi olduğu için göremezler. Ebû-Cehil de bakıyor, göremiyor, işitiyor, anlayamıyor. Bunlar ve nice Allah'a hasım olanların her biri bir türlü belâya, musibete düçâr olmuşlardır.

Bunların âkıbetini görüpte ibret alamayan gafil kâfirler. Bu musibet onlara var, kendilerine yok zan etmişler, iki günlük fânî dünya hırsına, âhiretlerini kaybetmişlerdi.

H İ K Â Y E

İsa aleyhisselâm ile bir yahudi yola çıkarlar. Yahudinin yanında üç ekmeğ, İsa aleyhisselâmın ise iki ekmeğ vardır. Yahudi fazla olan ekmeği yol arkadaşı ile paylaşmamak için

ekmeğin birini gizlice yer, şimdi iki ekmeğin kendisinin, iki ekmeğin de Hazreti Nebi'nin vardır. Hazreti Nebi, yahudinin üç ekmeği olduğunu bildiği için ona; «Senin üç ekmeğin vardı, biri ne oldu,» diye sorduğunda, o, ekmeğin birini yediğini inkâr edip, «Hayır, benim de senin gibi iki ekmeğim vardı» der. İsa aleyhisselâm bu herifin tamına hayret eder.

Karşularına bir nehir çıkar. İsa nebiy asâsını vurur, nehirden yol açılır, karşıya geçerler. Yahudi, bu mucizeyi görür. Hz. İsa sorar, «Ekmeğin kaç tane idi?» Yahudi «İki idi» der. Biraz daha giderler. Bir cüzzamlı hastaya rast gelirler. Hazreti nebi onu okur, cüzzamlı iyi olur. Yahudi bunu da görür. Hz. İsa yine sorar: «Ekmeğin kaç tane idi?» Yahudi «İki idi» cevabını verir. Biraz daha yol alırlar. Ölüm derecesinde bir hastayı İsa nebiye getirirler. Asâsı ile vurur, hasta sıhhata kavuşur. Hz. Nebi yine sorar: «Ekmeğin kaç tane idi?» Yahudi «İki» cevabını verir.

Bir yerde İsa nebiy uyumak için yatar. O şehrin valisinin kızı rahatsızdır. Ölülere, izni ilâhi ile diriltene, hastalara şifa bahş eden zatın kendi memleketine geldiğini duyan vali, Hz. Nebiyi aratmak için memurlar gönderir. Lihikmetin, uyuyan nebinin yanında duran yahudiye: «Buraya bir zat gelmiş, hastaları şifâyab ediyormuş» diye sorduklarında yahudi, «o zat benim» diyerek Hz. İsa'nın asâsını eline alır. Ahmak kerameti, mucizeyi asâda zannetmektedir. Hz. İsa'yı kıyası bâtili ile kendi gibi zannedip aynı şeyi yapabileceğini düşünür. Valinin hasta kızının, yanına varıp asâyı ona kuvvetle vurması ile öldürmesi bir olur. Yahudiyi hemen idama mahkûm ederler.

Hız. İsa, uyanır, asâsı yok! Ne olduğunu araştırdığında olan hâdiseyi kendisine haber verirler. Koşarak valiye çıkar. Arkadaşının öldürülmemesi şartı ile kızı izni-ilâhi ile dirilteceğini bildirir..

Vali, bu teklifi memnuniyetle kabul eder. Hz. Nebi, «Kalk, bi-iznillâh» deyüp kızın cesedine asâ ile vurur. Ölü ihya olur, dirilir. Bu mucizeyi görenler iymana gelir ve yahudi de canını kurtarır. Hz. Nebi aleyhisselâm yahudiye yine sorar, «Ekmeğin kaç tane idi?» Yahudi «İki tane idi» cevabını verir.

Yollarına beraber devam ederler. Bir vâdide beş parça yüzlerce okka ağırlığında beş bölük altın külçesi bulurlar. Hazreti İsa, yahudiye hitaben: «Bunu nasıl taksim edelim!» der ve devam eder: «Ekmeği üç olan, üç parçasını, iki ekmeği

olan da iki parçasını alsın» dediğinde, yahudi, hemen atılıp: «Ya İsa, benim ekmeğim üç idi, birini sana göstermeden yedim» der. Hz. İsa aleyhisselâm. Bu kadar mucizeyi görüp de doğru söylemeyen, haktan udul eden bu herifin, fâni dünya metayı için dinini, hakikatı dünyaya satan bu herife «Hepsi senin olsun! Fakat, sen benden ayrıl» der ve ayrılıp gider.

Yahudi orada kalır. Şaşırmıştır.

Bir oraya, bir buraya koşarak bu altınları kendine bırakan zatın aklına şaşarak: «Hepsi benim! Hepsi benim» diye bir altın külçesinden öbürüne koşup sarılırken iki kişi peyda olur. «Biz de ortağız» diye yahudinin yakasına sarılırlar. Yahudi: «Vermem» der, onlar: «Alırız» derler. Münazaa büyür. Yahudi bakar ki, kurtuluş yok, içinden bir şeytanlık düşünür: «Peki!. Ortaksınız ama, bunu buradan nasıl götüreceğiz?» der. Devam eder: «Benim köyüm buraya yakındır. Siz altınları bekleyin. Ben gidip bir araba alıp geleyim» der. Koşa koşa evine gelir. Karısına: «Aman çabuk ol! Börek pişir, içine zehir koy. Altın buldum. İki kişi musallat oldu. Altınımıza ortak olmak istiyorlar. Onları zehirleyeyim de altınlar bize kalsın» der.

Arabayı ve zehirli böreği alır, altınlara doğru yola koyulur. Biz gelelim altınları bekleyen iki kişiye: Biri, diğerine hitaben: «Bu altınlara herifi ortak edecek misin,» diğeri güler: «Sen deli misin? Hele bir arabayı getirsin. Sonra düşünürüz» Yahudi araba ile gelir. Güler: «Siz ortaklarımı düşündüm. Karnınız acıkmıştır. Size yiyecek ve içecek getirdim» derken; orada olanlardan biri: «Sen bize bir hiyle düşünmüştündür. Nerede kaldın? Biz bunu yutar mıyız?» dediğinde, yahudi zaten hâin olduğundan rengi, benzi atar. Titremeğe başlar. Zan eder ki yaptığı hainliği bunlar biliyor. Hemen üzerine çullanıp öldürürler. Altını arabaya yüklemek üzere iken, diğeri «Yahu karnım acıktı, bende yük yüklemek değil, adım atacak hal yok, gel karnımızı doyuralım. Sonra ne yaparsak yapalım» diye zehirli böreğe sarılıp, avurtlarını şişire şişire kapışarak böreği yerler. Yahudinin cesedine güler: «Çelebi ailenin eli dert görmesin» diye alay ederek böreği tamamen yerler. Üzerine suyu içince şiddetli bir sancı başlar ve yerleri kopara kopara can verirler.

Şimdi üç cesed yerde yatmakta ve para da oradadır.

**Dünya hamam kurnasına benzer,
Bir cenabetten bir cenabete miras kalır.**

Cenabetler ölür, kurna yerindedir. Cünüp olarak vardığın hamam kurnasını bir düşün. Kaç cenabet gelip geçmiştir. sen o kurnaya gelinceye kadar...

Bir müddet sonra, yolundan avdet eden İsa Aleyhisselâm, üç kişinin yerde yattığını görüp, altınların da ortada durduğunu görür. Kıssayı Cebrail aleyhisselâm Hz. İsa'ya bildirir. Akil olan, gözlerinde ibret nazarı olanlara da mükemmel bir ibret olur. Eğer, düşünme kudretin var ise bu kıssadan yüzbin hisse alırsın.

İşte, dünya hayatı budur!

İşte, dünyaya tapanların sonu! Kendinden evvel böyle hadiselere şahit olup da ibret almayanların âkibeti!

H İ K A Y E

Adamın birisi oğluna vasiyet eder: «Oğlum! Şu yüz altını al. Dünyada rast geldiğin en ahmak adama vereceksin.» der. Ölür. Çocuk, babasının vasiyetini yerine getirmek için nerede bir abdalca adam görse, yanına gider, imtihan eder, ahmak olmadığını ve daha ahmağını bulmak için dolaşır durur.

Günlerden bir gün, sarayın önünde bir kalabalık görüp, kalabalığın ne için toplandığını bir adama sorduğunda, «Sadrazam padişahın gazabına uğradı. Şimdi cellât başını vuracak, yeni sadrazam da, öldürülen vezirin cesedinden atlatılıp makamı sadarete oturtulacak» dediğinde: «Ne için böyle yapıyorlar?» diye sorar: «Sonra gelen vezire ibret olması için» cevabını alır.

Bir müddet sonra, elleri zincirli bir zatı getirirler. Ahü-figan edip, yalvarıp yakarırken çökertirler, başını vururlar. Bu manzarayı seyreden yeni vezir, katlolunan eski vezirin cesedine basar ve makamı sadarete oturur. Herkes, yeni veziri tebrike başlarlar. Delikanlı da tebrikçiler arasına karışır. Vezirin önüne vardığında altın kesesini vezire verir, vezir şaşırır: «Bunun hikmeti nedir? Ne münasebetle bana bu parayı veriyorsun?» dediğinde, «Lütfen bu parayı alınız. Ölmüş babamın vasiyetidir. Beni, bu vazifeden kurtarınız» diye niyaz ettiğinde, vezir sorar: «Babanın vasiyeti sadrazama yüz altın ver-

mek mi idi» der. Çocuk: «Hayır. Sadrazama, vezire değil, babamın vasiyeti bu parayı bir ahmağa vermek idi. Ben aradım, taradım, kusura bakmayın, sizden daha ahmak kişi göremedim ve babamın vasiyyetini, bu parayı vermekle yerine hakkın getirdim» der. Vezir, hiddetle sorar: «Benim ahmak olduğumu nereden bildin?» dediğinde: «Şu merasimde gözümle gördüm. Az evvel, sizden önceki vezirin başı vuruldu. Siz, üzerinden atladınız, bu makama çıktınız. Sizden evvelkinin başına gelen sahneyi gördünüz. İbret alıp, almadığını bilmiyorum. Ama, ibret alsaydınız, bu makama oturmazdınız. Size de yarın aynı felâket gelebilir. Bunu görüp de ibret almayan ahmağın birisi değil, ta kendisidir. Elhamdülillâh vasiyet yerini buldu» der ve gider.

Bu kıssadan yüzbin hisse alınabilir. Senin irfanına terk ediyorum.

Ey bizi sevip dersimize oturan, risalemizi okumak lütfunda bulunan mü'min! İşte, bu kıssa gibi, kendinden evvel geçen münkirlerin başına gelen felâketleri görüp, duyunca ibret almayan, «Onlara olmuş; bana olmaz!» diyen gafil; yaptığın hiçbir zaman yanında kalmaz. Mutlaka yaptığını bir zaman sonra görürsün. Bahçeye ektiğimiz bir tohumun hemen meyvasını alamadığımız gibi yaptığın fenalıkta iyilikde hemeu meyvasını vermez. Bir müddet sonra mutlaka meyvasını bulacaksın. Fenalık yaptın ise, hemen tövbe et ve hasenat işle! Hasenat ve tövbe ile ektiğin fenalık tohumunu öldür ki, istikbalde önüne çıkmassın!

Yaptığın iyilikle hâsıl olan ve mâna tarlasına ektiğin tohumu da, iyilik yaptığın kişinin başına kakarak iptâl edip öldürme!

Kâfirler, Nemrudlar, Şeddatlar, Firavunlar ve emsalleri çişlerinin uşağı iken, âciz birer mahlûk olduklarını unutarak, Allahlık dâvasına kalkıp peygamberlere ve mü'minlere yapmadıklarını bırakmadılar. Âkîbetleri ne oldu? Mülk ve saltanatları için öz evlât ve öz babalarını öldürtenler, kardeşlerinin kanlarını mübah görenler, şimdi neredeler? Mallarına güvenen, hak sözü dinlemeyen Karun'lar âhirete ne götürebildiler? Hep malları, tahtları, mülkleri ortada kaldı. Sırtlarında kulların hakkı, birçok mazlûmun âhı ve kanı ile gittiler. Orada şimdi yerleri ateş! Burada ise lânetle yâd ediliyorlar.

Tarih; insanlar, melekler onlara lânet ediyorlar ve edecekler. Sonra da ebedî nâra atılacaklardır. Gözünün önünde

kafası kesilen vezirden ibret almayıp, onun yerine göz diken ahmak gibi kendinden evvel geçen hâdisattan ibret almayan, kendini kitabullaha bağlamayan fâni, mülkü-ebedi imiş gibi zan edip, âhiretini yıkan AHMAK değil de nedir?

İşte, Nemrud'da bunlardan biri idi. Kendisinden evvel geçen kavimlerin iymansızlıklarından dolayı, başlarına büyük felâketler gelmiş, bu kavimlerin her biri birer musibet ile dünyadan silinmişlerdir. Bunlar, nebiyelerine ihanet etmişler, Allah'a karşı gelip insanlıklarını unutmuşlar, mülkü kendilerinin zan etmişler, hidâyet, nûr, selâmet yoluna uymamışlar, delâlet, zulmet, küfür, inkâr ve zulüm yoluna sapmışlardı. Âkıbet, vaid olunan azab gelmiş, çatmış, belâlarını bulmuşlardır.

Nemrud bunların leşlerini ortada gördüğü halde, Allah'lığın ilân etmiş: «Yer tanrısı benim» diyordu. Kibirli ve mağrur idi. Hazinesi dolu, askeri çok, mülkü geniş idi. Düşmanlarına galip gelmişti. Kendisine ve kavmine ba'as olunan Hz. İbrahim'e: «Beni hangi Allah'a dâvet edip, çağırıyorsun? O çağırдыңın Allah göklere karışır. Ben ise yer tanrısıyım.» diyordu. Meniden geldiğini unutmış idi. İdrar âletinden dünyaya geldiğini hatırlamıyordu.

Bu ahmak, bir mülkün hükümdarı idi. Koca bir millet bu adamın tahtı idaresinde idi. Akıllı olmasa hükümdarlık yapamaz idi. Aklı vardı, tevfiği yoktu. Bir kimse, hükümdar da olsa, adam olamıyor. Nereden geldiğinin, nereye götürüleceğinin farkında bile değildi. Kâfirlerin dostları şeytan olduğu için, şeytanın sıfatı ile sıfatlanıp, kibirlerinden hilkati-asliyelerini düşünemezler. Şeytan ve taptıkları dünya hayatı bunları aydınlığa ve nûra arkalarını çevirtip; zulmete, karanlığa sokar.

İşte, bu Nemrud denen herif de, kibrinden mülkün kimin tarafından verildiğini unutmış, mülkü ile şımarmış, mülkü elinde ebedî kalacak sanıp kendisini, hakka dâvet eden Halilullah'a çene çalmağa, mülküne güvenerek fâniye dayanarak: «Benden başka Allah varmı ki, beni ona dâvet ediyorsun?» demişti. Hazreti Halilullah ona: «Evet! Seni ve beni halk eden, öldüren ve öldükten sonra diriltecek olan benim Rabbimdir. Seni ona dâvet ediyorum.» diyordu. Nemrud: «Ben de o işleri yaparım. Ben ilâhım, diriltir ve öldürürüm» deyip zindandan iki mahkûm getirtmiş, birini öldürmüş, diğeri serbest bırakmıştı. Hz. İbrahime hitaben: «İşte, ben de aynı şeyi yaptım.» demişti.

Bu, adam öldürmenin ve yaşatmanın ne olduğunu bilme-
yecek kadar ahmak mı idi? Yoksa, inadından mı böyle muga-
lâta ediyordu? Onun orası yarın mahşerde bilinecek. Hz. Ne-
biy bunun bu mugalâtasını ve kıyamete kadar bu cins kâ-
firlerin mugalâtalarını iptal için: «Benim Rabbim güneşi
şarktan getirir, garba götürür. Yani, doğudan batıya götürür.
Bunun aksi olan batıdan doğuya doğru götür görelim!» dedi-
ğinde Nemrud cevap vermeye söz bulamadı, mahçup oldu:
Zira, Allah zâlimlere hidayet etmez. Daima bâtil mağlûp, hak
galip gelir. Bazan, biraz geç olur ama, böyle olur. Nemrud, Hz.
İbrahim'i nâra attırdı; nâr-ı-Nemrud, Hz. İbrahime nûr oldu:

﴿٧﴾ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ ﴿٨﴾ قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَى
إِبْرَاهِيمَ ﴿٩﴾ وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٠﴾

Enbiyâ sûresi: 68

**Nemrud, bu kudreti-ilâhiyyeyi gördüğü halde iman na-
sip olmadı.**

Yukarıda Hz. İsa'nın bunca mûcizatını görüp de iman et-
meyen Yahudi gibi, dünyaya aldanıp en sonunda o mağruru
en âciz bir mahlûk olan sivri sinek mahv etti. Gözün göre-
meyeceği, mikroskop ile görünen bir mikropta kâfi idi. Lâkin,
insanlar o gün mikroplardan haberdar olmadıkları için; insan-
larca en âciz mahlûk sivri sinek olduğundan, o mütekebbir,
mağruru da bu âciz hayvan; feci şekilde ölüme sürüklemişti.
O mütekebbir; ve Allahım diyen o hâini konuşmaya tenezzül
etmediği kulları, kafasına tokmak vurdura vurdura ve hangisi
daha fazla tokmaklarsa iltifatına nail kılardı.

Nemrud'un küfrüne vâris olanlar da, gözle görünmeyen
bir mikrop ile imha olunmuş ve ekmeğini yiyen kulları tara-
findan tartaklana, tartaklana; hangisi fazla tartaklar, tok-
maklarsa iltifatına nail olarak cehenneme yuvarlanıp git-
miştir.

Ne oldum deme! Ne olacağım de! Para nereden geliyor ona bakma, nereye sarf ediyorsun ona bak! Hep kâfirlerin sonu böyledir. Küfrün, iymansızlığın nihayeti budur.

H İ K Â Y E

Nemrud'un helâk olması yaklaştı. Artık hakkın sabrı tamam olmuştu. Nemrud, kendisine verilen bu mühleti kendinden zannediyordu. Zulmü, cefayı arttırmıştı. İşte, bir şey olmuyordu. Astığı astık, kestiği kestikti. Hazreti İbrahim'i çağırıp: «Tanrına söyle! Benim ondan korkum yok, ihtiyacım da hiç yok! Git ona söyle; benim heybetim kaftan kafı tuttu. Halk hep benim dediğime mûti, benim emrime bağlı. O, gök tanrısı ise ben yer tanrısıyım. Hani, onun orduları? Benim askerimin üstüne gök düşse süngüleri ile göğü tutmağa kadirler, söyle gelsin, kendisi ile harp edelim. Yerde onun sözü geçmez, yerler bana aittir, benim mülkümdür.» dedi. İbrahim aleyhisselâma vahy olundu: «Filân yere gelsin. Onunla cenk edeceğim!» buyuruldu.

Hazreti Halil Nemrud'u haberdar etti.

Malûm günde; taburlar, alaylar gösterilen sahaya cem' olup saf bağladılar. Allahu sübhanehû teâlâ hazretleri, sivri sinek ordularına emri ferman buyurup, Allahlık dâvasında bulunan bu kibirli, inatçı kâfire en âciz mahlûku olan sivri sineği havale etti. Nemrud'un ordusu harbe hazır bir vaziyette iken gök yüzü karardı. Sivri sinek orduları, yüz milyonlarcası, aldıkları emir ile bu Allah düşmanının ordusuna çullanmış, askerinin ağzına, gözüne, kulaklarına doluyor, iğnelerini batırıp bu Allah düşmanlarından intikam alınıyordu. Bindikleri atlar da sivri sinek hücumuna uğrayınca atlar askerleri üzerinden yere atıp kaçışmaya başladılar. Yarım saat içinde, yüzbin kişiden ziyade olan Nemrud'un ordusu helâk olmuştu.

Nemrud, meydanı harbi terk etmiş, saraylarından birine sığınarak kapı ve pencerelerini tıkamış, canını böylece kurtaracağını zannetmişti. Böyle bir mucizeyi gördüğü halde, tövbe, iman etmeğe yanaşamıyordu. Nasıl yaşasın? Kibri, azameti buna mâni idi. Zira, bu herifin küfrü, ihtiyarı yani

inadî idi. Asker, zirü-zeber olmuştu. Bu inatçı kâfire karşı, emri-ilâhiyyeye imtisal edemeyen bir total ve kanadı sakat olan bir sivri sinek, Allaha şöyle bir münacatta bulundu: «Yâ rabbi! Ben ne kadar günahkâr ve talihsiz bir mahlûk imişim ki; beni bu harbten mahrum eyledin. Ayağım ve kanadım sağlam olsa idi, senin bu düşmanınla ben de cenk eyleseydim!» dediğinde, Allahu Zülcelâl: «Haydi git! O lâini de sen helâk eyle!» diye emri ferman buyurdu.

Sakat sivri sinek dinlene dinlene, Nemrud'un saklandığı saraya gelip, anahtar deliğinden içeri girdi ve doğruca Nemrud'un dizine kondu. Yorulmuştu, dinleniyordu. Nemrud sineği gördü. Öldürmeğe kast etti, sinek diğer dizine kondu, orada dinlenmeye başladı. Lisanı hâl ile diyordu ki: «Bir zamanlar Hz. İbrahim'e ben de öldürür, diriltirim, diyerek bir adamı öldürmüş, diğerini serbest bırakmıştın. Haydi beni öldürsene ne duruyorsun?»

Nemrud, sineği öldürmeğe çok uğraştı, öldüremedi. Allah, Nemrud'a aczini gösteriyordu. İşte, öldüremiyordu: «Benim iradem olmayınca öldüremezsın. Benim iradem ile katlettiğin adamları sen yaptın zan ediyorsun, işte bir hiçsin, benim verdiğim mülkü, bana karşı isyan vesilesi ettin. Sen bir hiçsin. Hiç diyordu. Hani o senin kibrin ne oldu? Hani ordular, hani Allahlığın? Bak; âciz bir mahlûkum olan sivri sineğe mağlûp oldun. Rezil oldun.»

Nemrud; çok uğraştı, sineği öldüremedi. Sinek Nemrud'un burnundan içeri gitti. Vaktiyle, Nemrud İbrahim'i ateşte yakmak istemiş, bunu da becerememişti. Ateş yakmazdı. Ateş sebab, müsebbibi-hakiki Allah idi.

Sinek, Nemrud'un beyin zarını yemeğe başladı. Zâlim başını taştan taşa vuruyordu. Mağlûbiyetinin acısını şimdi duyumağa başlamıştı. Harp meydanında bıraktığı yüzbin askerini ve onların ana, babalarının yürek acısını hiç duymamış, mürdar cesedi ile habis ruhu kurtulsun diye sarayına kaçıp saklanmış ama, bu kaçış onu ölümün feci pençesinden kurtarmamıştı.

Nice canlara kıymış, nice haneyi söndürmüş, nice kişilerin başlarını taştan taşa vurdurtmuştu. Şimdi, kendi başını taşa, duvarlara vuruyor, çektirdiği acıları şimdi kendisi de tadıyordu.

Can bu kadar tatlı olduğunu bilseydi, kimsenin canına kı-

yar mıydı? Kanına girer miydi? Bu kadar aczini bilse idi. Allah'la harbe kalkışır mı idi?

Mü'minler dikkat edin! Bu acıların çeken Nemrud'a, Allah yine eski mülkünü ve saltanatını iade etse; yine eskisi gibi zâlim olacaktır. Zira, kâfirlerin üzerine bir musibet geldiği vakit (**Allah**) derler. O müsibetten hâlas olup kurtuldular mı, yine Allahı inkâr ederler. Bunu, Allah Kur'ân'ında beyan etmektedir. Bunun için, evliyaullah şöyle dua etmişlerdir: «Yarab! Bizi dar ve musibet zamanlarında Allah diyenlerden eyleme!» Refah zamanında, Allahı zikir etmeyi, dar ve meşakkatte Allahı zikir edenler münkirlerdir. Mü'min darda, varda; refahta, tarahta Allahı unutmaz, zikir eder

Nemrud, kullarından maşşlı memurlar tutup ellerine verdiği topmakla başını dövdürüyordu. Zira bu tokmakların darbesiyle başındaki sinek bir az duruyor, kendi de istirahat ediyordu. Sinek, yine beynini yemeğe başladı mı: «Aman vurun!» diye yalvarıyor, az vurana kızıyor, çok vurana iltifat edip maaşına zam ediyordu.

Kullar, yer ilâhını dövüyorlardı. Bu dayaktan yer ilâhı Nemrud'u, bir gün bir kulu tokmağı biraz fazlaca vurunca habis ruhu çıktı. Murdar leşini cehennem çukuru olan kabirine koydular.

Gördün mü? Tanrılık dâvası etmenin sonunu! Gördün mü? Mala, mülke kibirlenmenin sonunu. Kabiri küçük görme! Ya, cehennem çukurundan bir çukur, yahud cennet bahçesinden bir bahçedir. Resûl aleyhisselâm böyle buyurdu.

Hz. İbrahim'e nâr-ı-Nemrud, nûr oldu. Zira, Allaha dost olana nâr, gülzar olur.

**Eğer Aşık isen yâre,
Sakın aldanma ağyâre,
Düş İbrahim gibi nâre,
Bu gülşende yanar olmaz!**

Hz. Halil; habibine karşı uyuduğu için oğlunu kesmekle emir olundu. Babasına itaatından dolayı İsmail'i bıçak kesmedi. Yusuf'a kardeşleri hased edip kenan diyarında kuyuya attılar. Kervan, kuyudan su almağa geldi. Yusuf'u buldular. Kardeşleri az paraya Yusuf'u kervana sattılar. Ker-

van, Mısır'da Yusuf'u esir pazarında sattı. Yusuf, nefesine hâkim olduğu için Mısır'a aziz oldu. Züleyha nefesine mahkûm olduğundan Sultan, aziz iken zelil oldu.

Nefsine hâkim ol, Aziz olursun! Nefsine esir olursan zelil olursun! Züleyha aşkı mecazi ile bir nebiyyi zişanı sevmesi neticesi bu zilletten kurtuldu.

Nebiyleri sevenler, nefisleri esir dahi olsalar bir gün o sevgilileri onları necata iletir.

Davut ve Süleyman hem peygamber hem de hükümdar oldular. İnsanlara cinnilere kuşlara ve rüzgâra emir ettiler. Zamanlar gelip geçiyordu. Firavun, düşmanını bulmak için kaderle çarpışıyor, binlerce yavruya kıyıyor, böylece doksan bin mâsumu katl etmişti. Bu tedbir, kadere çare olmadı. Kader, yerini buldu. Musa aleyhisselâm doğdu. Firavunun düşmanı, firavunun kucağında idi. Onu evlât sevgisiyle kucağında, sonra ocağında büyüttü.

Musa nebiy, Mısır'da saraya mensup, devletin ileri gelenlerinden birisini kazaen öldürdü. Medyen diyarına firar eyledi. Medyende Şuayib aleyhisselâma damat oldu.

Medyen'den hicreti esnasında Tûr'a vardı. Ateş almaya giderken Rabbine mülâki oldu. Kendisine nübüvvet verildi. Firavunu iymana dâvet ile emir olundu. Kendisine, asâ mucize olarak verildi, yedi beyzaya sahib oldu. Harun aleyhisselâmı, kendine vezir olarak vermesini Rabbinden diledi. Allah celle, kabul edip Harun aleyhisselâm ile beraber Mısıra gidip, Firavun'u iymana dâvet ve Beni İsrail'i serbest bırakmasını istediler.

Asâ ejder oldu; sihirbazlara galebe çalındı.

Mısır'lılar on beliyeye mübtelâ oldular; insafa gelmediler. Firavun ve ordusu gark oldu. Beni-İsrail kurtuldu. Hz. Musa, Tur'a gitti, Rabbini görmek diledi. «Lenterani» yani (Beni göremezsin ya Musa!) denildi.

Hz. İsa aleyhisselâm, geldi. Çok mucizeler gösterdi. İzni-hâk ile ölüleri diriltti. Anadan doğma körlerin gözünü açtı. Baras ve cüzzama şifa verdi. Çamurları kuş şeklinde ya-

pıp üfürdü, canlı kuş oldu. Hz. İsa'yı öldürmeye kastettiler. Allah celle, onu göğe kaldırdı, bu arada birçok nebi ve Resûl geldi.

Yüz yirmi bin yahut iki yüz yirmi bin nebi geldi, geçti. Resûller Kafilesi Hatemülenbiya ile tamam oldu. Perdei-hicap açılıp, cümle enbiyanın müjdelediği; Nûru evvel bâası sonra olan, sertâcı enbiya. Resûlü-kibriya, Evvellerin evvelinin sevgilisi, âhirlerin âhirin bir tanesi, bir nûr ki, güneş onun pervanesi, hilkatı sebebi âlem, mefharı âdem, «Levlâke levlâk lemma halektül-eflâk, (limaallah)» sırrının şahı, cümle enbiyanın mâhı, «Lâilâhe illâllah» Kelimei-Tayyibesinin kaili ve muallimi, sahibi kur'an, habibi rahmân, cemi kâinata râhmet, asfiyaya saadet on sekiz bin âleme rahmet olan peygamberimiz efendimiz, kâinatın efendisi, enbiyanın amânı, Resûllerin hümanı, Allahın bir tanesi, yerin, göğün ins-ü-cinin nebiyi Mustafa, Müçtebâ, eminihül-muktedâ, Resûlüssâkaleyn, imamı-haremeyn, ceddül-Hasaneyn, Sıracı-münir, İmamı-etkiyâ, Resûlü-kibriya, Kureysi, Haşimî, eftahiyül-arabî zuhura geldi.

Âlem, başka bir âlem oldu. Güller güldü, bülbüller dile geldi. Suyun rengi nûra döndü. Hep susuzlar suya kandı. Cennet bezendi, hûriler süslendi, cennet sarayları ziyetlendi. Deryayı rahmet çûşa geldi. «Rahmetim gazabımı geçti.» müjdesi ilân olundu. Kâbe'de putlar yıkıldı. Mecusi'nin bin yıllık yanan ateşi söndü. Kisra'nın sarayının ondört şahnişi yıkıldı. Keşişlerin dili tutuldu. Save gölü yere göçtü. Hasidler hasedinden patladı. Yahudinin yıldızı söndü. Yönler hakka döndü. Mazlûmlara, gariplere enis geldi. Ağlayanlar güldü. şeytan gökten sürüldü. Çünkü Allahın sevgilisi Muhammed geldi.

Anasının karnında, yedi aylık iken babasından yetim: altı yaşında anasından öksüz kaldı. Bu hali gören melekler şaşırıp mebhut kaldı.

Bu bir sır idi?

«Yarab! Habibim dediğin bu zatı-akdesi ne hikmete mebni anadan ve babadan yetim ettin?» diye melekler hakka sual ettiler. «Bu sırrın ne olduğuna bizleri agâh eyle. Zira senin bir emrinde, binlerce hikmet vardır, gizlidir» diye niyaz et-

tiklerinde: «Ey meleklerim! Mahbubumun anası ve babası sağ olsa idi, Muhammedimi onlar terbiye edeceklerdi. Bu halde, habibimi ben terbiye edeceğim.» buyurdu.

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى آدَبَنِي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي

«Habibim bir zulüm görse, ana ve babasını yardıma çağırarak idi. Şimdi, kimsesi yok ki, onları çağırısın. Bir zulüm gördüğünde, bana müracaat edip benden yardım dileyecektir.» diye ilâve edildi. «Ben bikeslerin Rabbiyim» buyurdu. «Habibimi, anası ve babası değil, ben Azimüşşan terbiye edeceğim. Habibimi ana ve babası korumayacak ben koruyacağım» buyurdu.

**Efdâlil-enbiya bastı kırk yaşına!
Kondu tâ'cı-nübüvvet başına!**

İzhârı-nübüvvet ile emrolundu. Kırküç yaşında risâlet tahtına oturdu. O güne kadar kendisine: «**Muhammedül Emin**» diyorlardı. Cismi tahir, nuru zâhir idi. Kavmini toplayıp: «Ey kavmim! Şu dağın arkasında bir ordu var. Mekke'ye saldıracak dersem bu sözümü nasıl karşılırsınız?» dediğinde; «Sen emin ve doğru, sadık bir kişisin. Senin sözünle o ordu ile cenge çıkarız» dediklerinde Efendimiz: «Ben hak tarafından sizlere nebî gönderildim. Benim, hak peygamber olduğuma iyman ediniz. Allaha şirk koşmayınız. Putlara tapmayınız!» dediğinde hepsi inkâr edip, yüz döndürdüler. Kendisine yalnız sevgili ailesi Hatice radiyallahu anha iyman etti.

İlk iyman eden Hz. Hatice annemiz oldu. Sonra, tahtı terbiyesinde bulunan, çocuk olarak imamı Ali kerremallahü veçhe ve yetişkin kimselerden Ebâ-Bekir, kölelerden Zeyd ki, Kur'anı-kerimde bu zatın ismi sarahaten zikr edilmiştir. Başka sahabelerden hiçbir ferдин ismi zikr edilmemiştir. İlk iyman edenler bunlardır. Rıdvanullahi aleyhim ecmain.

Âyetler nâzil olmaya başladı. Âyetler nâzil oldukça da, hâsidlerin hasedi artardı. Anudların inadı arttıkça da âyetler nâzil olurdu. Nâzil olan âyetler, şairleri iskât ediyordu. Kendisine iyman edenler çoğalıyor, iyman edenlerin ekserisi fa-

kir, köleler ve kadınlardı. İyman edenler çoğaldıkça inadçı kâfirlerin de zulmü, eziyet ve cefası çoğalıyordu.

O muhterem nebiyyi zışanı, nerede görseler elleri ve dilleri ile incitiyorlardı. Efendimize kadar gelen her nebiyyi de böyle tekzib etmişler ve incitmişlerdi. Cenab-ı hak, Habibini teselli eden âyetler indiriyor, üzülmemesi için ona türlü türlü lûtuflarla Habibine hitap ediyordu.

Allah celle; ezelde Nûr-u Muhammediyyeyi hâlk ettiğinde arş'a şöyle yazmıştı:

«Ben; o Allahım ki, benden başka tapılacak ilâh yoktur. Muhammed, benim sevgili peygamberimdir. Kazama teslim olan, belâma sabır eden, nimetime şükür edeni siddıklardan yazar, siddıklar ile haşr ederim. Kazama teslim olmayan, belâma sabır, nimetime şükür etmeyen benden başka Allah arasın.»

O kâfirler: «Sen Nebi değilsin!» dediklerinde:

(İneke leminel mürselin)

buyuruluyordu. Sen peygamber değilsin dediklerinde, üzülen efendimizi, Rabbil-âlemin: «Onlar senin nübüvvetini inkâr ediyorlarsa, benim, senin nübüvvetin hakkındaki şahadetim sana kâfi değil mi?» buyuruluyordu.

وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

Ve kefâ billahi şehidyâ

Nisâ sûresi: 166

Eba-Cehlin, Utbe'nin, Ubey ibni Halef'in vesair Kureyşin büyüklerinin inkârı olmasa idi, bu kadar âyatı beyyinat nasıl nâzil olurdu? Resûle düşmanlık arttıkça. Allahın Habibine lûtfu da o nisbette çoğalıyordu.

Demek ki; derecâtın senin sevgine bağlıdır. Allah yolunda ne kadar, zahmet çekersen, o nisbette Allahın sana olan lûtfu artar.

Günlerden bir gün, ki ekseri ulemâyaya göre bis-etin, yani Resûl aleyhisselâmın nübüvvetinin dokuzuncu senesi, Recep ayının yirmi altıncı Perşembe günü idi; Efendimiz Kâbenin

bir köşesinde oturmuş, Rabbil-âlemine ibadet ediyor ve kavminin hidâyete ermesini Rabbinden diliyordu. Lâin Eba-Cehil, bir gürûh süfehâ ile gelmiş, onlar da Kâbe'de bir şeyler konuşuyorlardı. İslâm aleyhine, müslümanlara yapılacak hiyle ve zulmü tasarlıyorlardı. Onlardan biri, Efendimizi görüp, Efendimizin de Kâbe'de olduğunu Eba-Cehil'e söyledi. Ebâ-Cehil, ve süfehâ gürûhu, hemen Resûlüllahın karşısına geldiler. Ebâ-Cehil, alaylı bir vaziyette: «**Ya Muhammed! Sen, hakikaten peygamber misin?**» dedi. Cenabı fâhri-risâlet de, Ebâ-Cehilin bu sorusuna ciddi ve vakur: «**Evet! Ben Resûlüm. Ben Nebiyyim**» buyurdularında o gürûhu süfehâ, alay ve istihzaya başladılar, küstahlaştılar: «**Sen nasıl peygamber olabilirsin? Sen, bir yetimsin. Mektebe gitmedin, hoca görmedin; seni, Eba-Tâlip büyüttü, onun yetimi ve garibisin. Bu garip ve yetimliğine bakmadan; haddini bilmeden, nasıl peygamberliğe kalkıyorsun? Böyle bir dâvaya kalkıp, kendini bizimle beraber görmeğe, belki de bize baş olmak niyetindesin. Bu dâvadan, bu sevdadan vazgeç! Eğer, peygamberlik gelse, böyle bir teklif vâki olsa; bana gelmesi, yahut benim emsâlim olan Utbe'ye, Ubey ibni Hâlef'e gelmesi lâzım. Bak; onlar da benim gibi okumuş yazmış kimseler! Onlar da, kavmin ileri gelenleri. Onların da, benim gibi köleleri hizmetçileri, malları, mülkleri, arazi ve ahbapları var. Hani senin ashabın, malın, mülkün nerede? Bak, benim arkamdaki ahbaplarıma, yâranıma!. Yârânımın hepsi zengin, hepsi, kavmimizin ileri gelenleri, senin başına toplanan bir çok kimse var ama, onlar benim ahbaplarım gibi zengin, münevver kişiler değil! Köleler, deve çobanları. Bizim artıklarımızla geçinen, bizlere hizmet gören hizmetçilerimiz. Senin başına toplanan bu kavmin erzelleri.. Benimle olanlar da bu kavmin azizleri, zengin kişileri, bu dâvadan vaz geç!»**

Nasıl olur? Bu köle ve hizmetçilerle, bu köylü gürûhu ile beraber iman edip bir mecliste oturabiliriz? Buna imkân var mı? Biz; kavmin ileri gelenleri, ulularız. Sana iman edenler ise, kavmin fakirleri, köleleri deyip bir takım kalp kırıcı ve mantıksız sözlerle, Resûller Resûlünün kâlbi-pâk-i-Ahmediyelerini incitip def'olup gittiler.

Bu gürûhun arkasından, yine Ebâ-Cehilin delâlet arkadaşlarından, küfr-ü-inat yoldaşlarından, Ubey İbni Hâlef kâfiri, bir gürûh sefih kişilerle gelip onlar da Efendimize

Ebâ-Cehil gibi bir takım mantıksız sözlerle tecavüz edip: «**Yâ-Muhammed! Sen, nasıl Nebi olursun?**» gibi sözlerle Efendimizi incitip def'olup gittiler. Bunları takiben Velid İbni Muhiyre ve diğer Kureyş kavminin küfr-ü-inat, fısıkı-fesat, delâlette olan uluları, birbirini takiben efendimize kuruyası dilleri ile cevrü-cefa edip def' olup gidiyorlardı.

Sanki, birbirleri ile sözleşmişlerdi. Hepsi gelip, Resûlüh efham Efendimize bu yolda taarruz ediyorlar, çekilip gidiyorlardı.

Bu mantıksız tecavüzler, Resûller Resûlünü çok, ama pek çok üzmüştü. Bunlar, ne ânud kişilerdi, Yetimlik, fakirlik nübüvvete mâni mi olurdu? Hele, mektep, medrese, hoca, üstad görmeden, getirdiği bu Kur'anı-azimi hangi okumuş hangi görmüş kişi getirebilecekti? Okuma ve yazma, mektep medrese görmeden bu Kur'anın nüzülü bir mûcize idi.

Onları necâta, felâha, insanlığa, cennete, Allaha çağırın bu Allah dâvetçisine, bu münciye, bu kurtarıcıya yaptıkları bu saygısızlık, bu istihza, bu küstahlık son haddini bulmuştu.

Resûl, ne demek? Nebiylığın ne olduğunu bilmeyen yahut kasden inkâr eyleyen bu inatçı hasedciler; hükümdarlık, kabile reisliği ile nübüvveti karıştırıyorlardı. Hükümdarlara lâzım olacak sıfatları Nebiy aleyhisselâmda arıyorlar veya kasden bû inkâra gidiyorlardı. Yetim, büyümek, anasız ve babasız yetişmek, insanın elinde mi idi? Bunun, Nebiy olmak bakımından ne gibi mahzuru vardı? Hz. Âdem'in ana ve babası mı vardı? Âdem aleyhisselâm, Nebiy ve Resûl değil mi idi? İsa aleyhisselâtu vesselâm efendimizin de anası olup, babası yoktu. O da Resûl ve Nebi idi.

Kudretullah ile Âdem'in hilkatiyeti üzre yaratılmıştı. Dar görüşlü kişiler «Allahı biliyoruz!» deyip, bilmeyen, Allahın her şeye kadir olduğunu söyleyip fiili-ilâhiyyeyi görünce inkâra giden gafillerden bir gürûh «Babasız çocuk olmaz!» deyip o pâkize, İmran kızı Hz. Meryem'e çirkin bir sıfat ile iftira ve Allah'ın lânetine uğramışlar; gördükleri mûcizât ki, gün gibi âşikâr iken, bu inatlarından vaz geçmemişlerdir.

Bu mûcizat, şöyle cereyan etmişti:

Hz. Meryem; yıkanmak veya çamaşır değiştirmek için, kendisi ile ailesi arasına perde çekmiş, perde arkasına geçti-

ğinde Cebrail aleyhisselâm Allah tarafından emir olunup Meryem'in yanına gelmişti.

اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَا مَرْيَمُ
اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ
مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

Âl-i İmrân sûresi: 45

Dikkat; meleklerde erkeklik ve dişilik, yemek ve içmek yoktur.

وَ اذْ كُرِيَ الْكِتَابَ لِمَرْيَمَ اِذَا نَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا
شَرْقِيًّا ﴿٤٦﴾ فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَاَرْسَلْنَا اِلَيْهَا رُوْحَنَا
فَمَثَلَهَا بَشْرًا سَوِيًّا ﴿٤٧﴾ قَالَتْ اِنِّي اَعُوذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ
اِنْ كُنْتَ نَقِيًّا ﴿٤٨﴾ قَالَ اِنَّمَا اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكَ لِاَهْبَ لَكَ غُلَامًا
زَكِيًّا ﴿٤٩﴾ قَالَتْ اِنِّي يَكُوْنُ لِيْ غُلَامٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِي بَشْرٌ وَّلَمْ اَكُ
بَغِيًّا ﴿٥٠﴾ قَالَ كَذٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ لِمُوْعَلَىٰ هٰٓئِنَّا وَلِجَعَلَنَّاهُ
لِلنَّاسِ رُوْحَمَةً مِّنَّا وَكَانَ اَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٥١﴾

Meryem sûresi: 16

Cebrail erkek şeklinde görüldü. Hz. Meryem, onu insan zannedip hemen elbiselerine sarılıp örtünerek: «Allahtan kork! Allahı taniyor isen, bana fenalık, tecavüz etmeğe kalkışmadan, senin bana yapacaklarından, ben Allaha sığınırım! Sen de Allahtan korkuyor, o azametli günde Allaha yaptıklarının hesabını vermeyi kabul ediyorsan, bana ilişme!» dediğinde Melek Hz. Meryem'e: «Ben, insan değil, meleğim! Rabbinden elçi olarak geldim. Onun emri ile sana pâk, temiz bir oğul ile müjdeci olarak gönderildim. Senin, babasız; kudretullah ile dünyada aziz, âhirette şerif bir oğlun olacaktır.» dediğinde Meryem aleyhisselâm cevaben:

وَبِكَلِمَاتٍ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهَلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥﴾ قَالَتْ
رَبِّ أَنْتَ بِنُورِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Âl-i İmrân sûresi: 46

«Bu iş nasıl olabilir? Benim kocam yoktur. Ben fahişe de değilim. Bir kadının çocuğu olması için, bir erkeğe ihtiyacı vardır. Bana ne bir kimse el vurdu, ne de ben böyle bir şeyi tasavvur ettim» der. Bu sözler ümmeti arasında kendine yapılacak iftiraya evvelden cevap idi. Hz. Cebrail:

Doğru söylüyorsun! Sen kızıoğlan kızsın. Namuslu pâkizesin; fakat Rabbil-âlemin böyle istiyor. Bu babasız insanı yaratmak, Allaha çok kolaydır. Rabbin celle celaluhu hazretleri buyurdu ki: «O bana göre çok kolaydır.» Allaha göre kolay olan şeyi Allahın kudretini gözleri ile gören gafiller, kendi çerçevelerinden, kendi bâtil ölçüleri ile Kudretullahı, kendi kudretleri ile kıyasladıklarından, Allaha göre halkı ve icadı kolay olan şeyleri, hâşâ «Allah bunu yapamaz» diyemezler de «Böyle şey olmamıştır» Yahut kendi kısa akıllarına uydurarak hakikatı tahrif ederek «Böyle olmuş» derler.

Rabbin buyurdu ki; «Babasız evlât yaratmak bana göre kolaydır. Bu, böyle olacaktır. Zira, Allah ezelde ona kader-i

ilâhî taallûk etmiştir, geri dönmez. Biz; onu insanlara kudreti, kuvveti azametimize alâmet, nezdimizden mü'minlere bâisi-rahmet kılacağız. Bu iş, ezelde olup bitmiştir. Teslim ol, rahat bul!»

Nitekim, Hz. İsa'nın bu şekilde yaradılışı; insan olanlara, göz ve kalp gözü bulunan ehli-iyman, azameti, kudreti, kuvveti ilâhiyyeyi müşahede etmişler. Ehli-delâlet, ehli-hased ve ehli-fesadın da küfrü-inatları artmış, mü'minlere bâisi-rahmet, kâfirin de azabı-ikabına sebep olmuştur.

Hz. Meryem; Hz. İsa'ya gebe kaldı.

İnsanlardan uzak duruyor, kendisini onlardan saklıyordu.

Doğum sancıları tutmuştu, bir hurma ağacı kütüğüne dayandı. Bu kütük kuru idi, inliyordu.

Onu, iki ağırı rencide ediyordu. Birisi Hz. İsa'nın doğum ağrısı, diğeri de halkın kendi hakkında yapacakları bühtanın, iftiranın sancısı idi. Bu, doğum acısından daha acı, daha şiddetli idi. Zira, Hz. İsa doğacak, ağrı denecek idi. Fakat halkın kendisine yapacağı iftira, bühtan ağrıları gün be-gün artacaktı. Buna, sabır ve tahammül etmek pek güçtü.

Bunları düşünerek âhü-enin etti: «Keşke yaşamasaydım. Bu hal benim başıma gelmeden ölüp, toprak olup büsbütün unutulmuş olsaydım» Âdeti beşer üzere, hayâsından böyle düşünüyordu ki, kulağına, can kulağına ayak ucundan bir nidâ geldi:

«Üzülme! Mahzun olma! Böyle düşünceleri bırak; bak Rabbin ayağının altından bir çay akıttı. Bu çay, bu su, sen buraya geldiğinde var mı idi? Ne için böyle düşünüyorsun? Rabbin ne murad ederse öyle yapar. Hurma ağacının kütüğünü salla. Ondan sana taze hurma ihsan edildi.»

Kuru hurma ağacı canlanmış, taze hurma vermişti. Bunlar hep Meryem'i teselli için. Allah, kudreti-ilâhiyyesini Hz. Meryem'e ve bizlere gösteriyordu.

«Kütüğü salla! Ondan sana taze hurma düşürülecek. Onu ye, bu sudan iç, bak gördüğün hayal değil. Allah, zamansız, yani mevsimsiz kuru kütükten hurma veriyor. Taze ve yeni bir su akıttı. İşte onu görüyorsun. Bundan evvel de sana böyle lûtfu-ilâhî olmuş. Hz. Zekeriya seni beyti-makdesene nezredip veren annenden almış, sana tekeffül ederek, seni bir odaya ibadet için kapatmıştı. Senin yanına girdiğinde, yaz günlerinde kış, ve kış günlerinde ise yaz meyvalarını gö-

rüp: (Bu lütuf nereden yâ Meryem?) diye sana sorduğunda; (Bu Allahın bana hediyyesidir. Tarafı-ilâhiden ihsan olunuyor) derdin. İşte, sen bu kudretullahı eskiden beri görmektesin. Allah, herşeye kadirdir. Bir şeyi hâlk etmek murad etti mi? «OL» der, muradı-ilâhi zuhura gelir. Şimdi, bu hurmaları ye. Bu sudan iç. Rabbine hamd eyle. Gözün aydın olsun. Böyle bir âzim peygambere anne oldun. Oğlun ile senin ismin mü'minler tarafından daima hayr ile yâd edilecektir. Kıyamete kadar namı-nişânın bâki kalacaktır. Oğlun ile gözün aydın olsun. Şayet insanlardan birini görür isen konuşma. Sana çocuğun hakkında سوال edenlere, işaret sûreti ile konuşmayacağını anlat. «Allaha sukût ile oruçlu» olduğunu onlara işaret ile bildir. Sakın cevap verme. Onların sana yapacakları ezâ ve cefaya sabrî-metânet göster. Sakın cevap verme. Artık burada kalamazsın. Çocuğunu al ve kavmine git.» denildi.

Hız. Meryem, çocuğunu alıp kavmine geldi. Kavmi ne vakitten beri Hız. Meryemi aralarında görmediklerinden; kucağında bir çocukla görünce derhal ona lisanen tecavüze başladılar:

- Bu çocuğu nereden buldun? dediler. Cevap yoktu.
- Yazıklar olsun sana! Ne çirkin bir iş yaptın!
- Ne garip ve acaip bir işledin ey Hârun'un hemşiresi. Senin sülâlen Hız. Harun gibi bir nesli-pâktır. Senin baban İmrân, namuslu bir adamdı. Annen de temiz, pâkize bir kadındı idi. Bu çocuk nedir? Bu, bir rezâlettir. Ananın, babanın ve kavminin yüzünü kara ettin, namusumuz iki paralık oldu.

Hız. Meryem'e bu sözler ile tecavüz ettiklerinde; kendisine emir olunduğu gibi, işaret ile, (Ben konuşmayacağım! Allaha sukût orucu tutuyorum.) diyerek Hız. İsa aleyhisselâmi gösterdi. (Buna sorun?) diye işaret eyledi.

O vakitler, bir oruç daha vardı ki, bu konuşmamak orucu idi.

Şimdi yemeyip, içmeyip ve cinsî münasebetten beri olarak fecir vaktinden, gurubu-şemse kadar, yani gün batınca ya kadar oruç tuttuğumuz gibi o vakitlerde lisan orucu tutarlardı. Yani, yer, içer fakat konuşmazlardı. Bu orucu yemek içmek bozmaz, konuşmak bozardı, buna lisan orucu denirdi.

Hız. Meryem, bu orucu tutmakla emir olunmuştu.

Bu orucu bizde de, bazı mürşidler sâliklerine tatbik et-

miştir. Nefis islâhında, âfâtî-lisâna müptelâ olana tatbik olunur. Yahut, kendine yapılacak herhangi bir tecavüze cevap vermemek için tatbik olunur. Yeme, içme ve cinsî münasebeti men'eden oruçtan daha zordur. Zira, bu orucun evvel ve âhiri mâlumdur. Lisan orucunun evveli ve âhiri mâlum değildir. Bir gün, üçgün, beş hafta, altı ay, birkaç sene olabilir. Tabibi-mânevinin verdiği müddete bağlıdır.

Hız. Meryem; Hız. İsayı gösterip işaret ettiğinde, kavmi fena halde gazaba geldi. «Bizimle alay mı ediyorsun. Hiç yeni doğmuş, beşikteki çocuk konuşur mu?» dediler. Beşikte, yürümekten âciz, kundaktaki ufak bir çocuk nasıl konuşurdu? Hız. Meryemin onlara yaptığı bu işaret, alay gibi gelmişti.

Hız. Meryem: (Bana sormayın. Ona sorun) diye Ruhulahlâ gösteriyordu. Hız. İsa, söze başladı:

— Ben Allahın kuluyum, peygamberiyim. Bana, İncil, kitâbını verdi ve beni kendine Nebî kıldı. Nerede olursam, beni orada mübarek ve beşeriyete faydalı kıldı. Hayatta bulunduğum müddetçe, bana namazı, ibadeti, zekâtı ve yardımı emretti. Beni, valideme şefkatli ve iyilik edici kıldı. Beni, kendine karşı âsi, bedbaht kılmadı. Öldüğüm gün ve tekrar hayat bulacağım kıyamet gününde Allahın selâmı ve selâmeti üzerimde olsun, dedi.

Bu mucizeyi gören bazı anûdlar, inkârlarında sâbit olup. Hız. Meryem'e bühtan edip dinden çıktılar. Havsalası kabul etmeyen inananlar:

— İsa, Allahın oğlu! Bazıları da:

— Bizzat Allahtır! dediler. Böylece kâfir olup, Allahu zülcelâle, Hız. Nebiyyi şirk koştular.

Hazreti Resûlüllâh sallallahü aleyhi veselleme de; yetimsin, fakirsin, nasıl nebî olursun? diyen bu bedbahtlar, ya, gafil idiler, yahut inâden Nebiyyi muhteremi üzüyorlardı. Bunlardan bir kısmı gafil ve cahil, bir kısmı ise hasedçi, inadçı kâfirler idi. Resûle, kâfirler tarafından yapılan bu günkü muamele, o Allahın bir tanesini üzmüştü.

Yapılan bu alaylara ve bu acı sözlere cevap vermedi. Kalpi bâki çok incinmiş, mübarek gözleri yaş ile dolmuştu. Kâbe'den hüzüün içerisinde ve perişan bir halde amcası kızını Ümmü-Hâni, yani Ebâ-Tâlibin kızını, İmamı Ali kerremallahu vechehu hazretlerinin kız kardeşinin evine gitti.

Mübarek yüzünde eseri mahzûniyet okunuyordu. Ümmü-Hâni, Resûlün bu perişan halini görünce, Resûlün ellerine sarılıp, sebebini sordu. Efendimiz de olan vukuatı anlattı ve kendisine yapılan bu saygısızlık ve tecavüze üzüldüğünü söylediğinde Ümmü-Hâni radiyellahu anha: «**Ya Resûlüllah! Onlar zâtı-risaletlerinin hak nebî olduğunuzu gayet iyi biliyorlar. Fakat, hasedlerinden böyle yapıyorlar.**» dedi ve ilâve etti: «**Biz, senin risaletini kabul ettik. Allahı celle de, senin risaletini ilân etti ve kendisi tasdik etti. Bu size kâfi değil mi?**»

Ahh! Hased öyle kötü bir sıfat, öyle bir derdi-illettir ki, öyle kötü bir huydur ki... Müptelâ olan kişi hak ile bâtili ayıramaz. O derde müptelâ olanı, öyle bir uçuruma yuvarlar ki, seytandan farkı kalmaz, belki de beter olur.

Hâsidin içi ateşle doludur. Bu ateş, onu yakmağa kâfidir. Bu ateş, cehennem ateşinden de şiddetlidir. Hâsid kişi, her türlü alçaklığa tenezzül eder. Onun için, ırz, namus ve mukaddesat yoktur.

Allah celle Kur'anında: «**Hâsidin hasedinden bana sığınmın.**» buyurmuştur. Hâsidin hasedinden Allaha sığınırız!

İşte, Kureys kâfirleri de böyle unulmaz bir derde müptelâ olmuşlardı. Bu dert, onları o kadar alçaltmıştı ki, bu derreye düşüp içlerini hased ateşi ile doldurmuş, gün be-gün bu ateşleri, azapları ziyade oluyor, onları yakıyordu. Önlerinde olan bu hidayet nûrunu söndürmek için üfürüyorlar, üfürdükçe nûr sönmüyor, bilâkis günden güne parlıyordu. Sanki hepsi âmâ idi. Önlerindeki bu nûru, bu hidayet güneşini, bu hak dâvetçisini görmüyor; tâbi olup, necâta ereceklerine, ona böyle hakareti lâyük görüyorlardı.

Akşam olmuş, ortalık kararmıştı.

Efendimiz, gündüz kendisine yapılan bu çirkin hareketin verdiği ıztırap ile üzüntülü bir şekilde, ibadetinden sonra yatağına uzanmıştı. Mübarek kalbi mahzun, gözleri nemli idi. Henüz uykuya varmıştı ki...

Allahu zülcelâl, Cebrail aleyhisselâma hitap edip: «**Ya Cebrail! Bu gece, ne gecedir bilir misin? Bu gece, bütün âlemlerime emrimi tebliğ eyle ve müjde ver! Bu gece, Habibimi makamıma alacağım. Semavatım, sidrem, beyti-mâmurumu, arşımı, kürsümü, cennetimi Habibimin ayağının tozu ile ziynetlenecek İsrâfil'e haber ver; bu gece sürü terk eylesin. Habibime hizmete onu memur ettim. Mikâil, taksimi erzakı tehir**

etsin. Azrail, bu gece kabz-ı-ervahı bıraksın. Habibime hizmet şerefini onlara ve sana ihsan ettim. Mâlik, bu gece cehennemın nârını söndürsün. Zebaniler yerlerinden kımıldamasın. Cennetim yeniden tezyin olunsun. Rıdvana söyle! Hûriler, gılmanlar, vildanlar hazır olsunlar. Yeniden cennet libasları giyip, süslensinler. Habibimi karşılamağa hazırlansınlar. Bu gece, mahbubun, Muhammedimi dâvet ediyorum. Güneşe feleki- atlası giydirdinler. Gök, her geceden ziyade donansın. Yıldızlar, her geceden ziyade nûrlansın. Ervahı enbiya hazır olsun kudümü Muhammede! Yâ Cebrail! Cennete git, Cennet elbiselerinden Habibim için bir muazzam elbise, bir cennet tâcı, bir-cennet kemeri ve Burak'ı Habibime götür. Elbiseyi giysin, tâcı başına vaz' eylesin, kemeri beline kuşansın. Burak'ıma binsin, arşımı, kürsümü, cennetimi seyredip beni görsün! Ona, Ol Resûle selâmımı söyle! Şimdi o kâfirlerin cevri-cefası ile Ümmü - Hâni'nin evinde mahzun, mükedder yatmakta.

Gelsin! Arşımı, kürsümü ve cennetimi seyr etsin. O kâfirler, ona fakirsin, biz zenginiz demişlerdi. İzzet, devlet bizde demişlerdi. Senin sahibin yok, arkadaşların fâkirler, köleler demişlerdi. Kim fakir, kim zengin, kim aziz, kim zelil kim fâni, kim bâki imiş, Yâ Cebrâil! Bu gece, hiçbir Nebiyye ve hiçbir Resûle yapmadığım ve yapmayacağım iltifatımı, ikramımı ona yapacağım; Onun ümmetleri için hazırladığım ikramımı ona göstereceğim. Yâ Cebrail! O, benim için çok kıymetlidir. On sekizbin, onsekiz milyon âleme rahmettir. Onu hâlk etmeseydim, bu cihanı hâlk etmezdim. Onun meddahı, benim. Herşeyimi onun için yarattım. Onu, kendim için hâlku-icat eyledim. Onun nübüvvetine, ben şahidim. O, benim dir, ben onunum. Ey Cebrail! Yanına edeble var, bu geceki iltifatın her geceden ziyade olsun. Sen, bana yirmibin senede iki rekât namaz kıldın. Böyle bir ibadeti bana hiçbir kulum yapmadı. O, ibadetine mükâfaten, bu akşam sana Habibime hizmet etme nimetini verdim.» buyurdu

Hazreti Cebrail, cennete vardı. Sürülerle Burakların otladığını gördü. Hepsi zevk ve sürur içinde. Yalnız bir Burak sararmış, solmuş. Bir köşede ağlamaktan gözlerinden akan yaşlar yüzünde iz eylemiş, yüzünde aşkın nişânı var.

Hazreti Cebrail, bu hayvancağızın haline taaccüb edip yanına vardı. Halinden sual ettiğinde; Burak yarasına neş-

ter vuran bu ulu meleğin: «Ey Burak! Burası cennet, darül-sürur; burada, ağlamak, mahzun olmak yoktur. Burada mahzuniyyet olmaz, burada kederlenilmez, burada daima sürur, daima lütuf daima zevki sefa vardır. Senin, bu halin nedir? Neden yemez, içmezsin. Sararmışsın solmuşsun?» dediğinde Burak, lisana gelip: «Aşk derdine müptelâ oldum. Âşıkım, aşkım bana yoldaş oldu. Kendisini görmedim, ismini işittim. O isim, bana şifa. Cemalini görürsem kalbime, yüzüme cilâ ve sefa olacaktır. Binlerce seneden beri bu haldeyim. Kulağıma bir ses gelip: «Ya Muhammed.» diye çağırıldılar. İşte ne oldu ise, ondan beri o ismin sâhibine âşıkım. İşte, beni darül-sürur olan cennette görüyorsun. Fakat, bu benim zâhirimdir, hakikatte ben firkat, ayrılık ateşindeyim. Bana, aşk burada nimet, benim göz yaşım benim sürürumdur. Bunlar, benim aşkıma şâhidi adildir. Onun için, solmam ve sararmam benim zevkim, gözlerimden akan yaşlar benim aşk nişânımdır. Elbet, bu derdim beni dermana götürecektir. Birgün sevgilime kavuşturacaktır. Derdim bana derman olmuştur.» dediğinde Hz. Cebrail: «Müjde yâ Burak! Bu gece, seni mâşukuna götürüyüm. Aşkta bu sabrı sebatın seni mâşukuna iletti» dedi. «O zâtı-akdes yalnız senin mâşukun değil, Cümle yaratılanlar onun aşkına yaratıldı. Ona Rabbil-âlemin de âşık. Kürsi de âşık, Levh'de, Kalemde, cennet de âşık. Onun âşıkları sayısız, fakat bu âşıkların ona olan aşkları; senin aşkının seni ona şimdi ilettiği gibi, ona âşık olanlar da bir gün, aşkları ona vuslat bulacağına bu senin halin şüphesiz bürhandır.» dedi.

«Seven sevdiği ile beraberdir, buyuruldu. Yâ Burak! Yürü, gidelim. Mâşukun Muhammede, hakkın bir tanesi server Ahmede» deyip bir anda Mekke şehrine, Kâbe'ye vâsıl olduklarında diğer melâike-i kiram ve cemî melâike orduları ile gelip Mekke ve Mekke'nin semasını doldurmuştu.

Bu gece mühimdi.

Bu gece, zâtı-uluhiyyetine mahsus olan bazı âyetler, hiçbir mahlûkun vâsıl olmamış ve olamayacağı makama; **Kâbe-Kavseyn sırrına Habibini iletcekti.**

Mahlûkatın, Melâike ve Melâikei-Mukarrabinin göremeyeceği âyetler, Resûlü müçtebâya müşahede ettirilecekti.

Bu gece, «Saray-ı-Lâ mekân» a varılacaktı.

Orada, bir derde bin türlü devâ olacaktı. Kulların suç

bağışlanacak, Ümmeti Muhammedin kâffesini Habibine muhabbeten nârdan azad edecek, Cennet ümmetine ihsan olunacak, Kâbe-kavseyn sırrı zuhura gelip, tevhidi-zâd bilinecekti.

Tecelliyatı sıfattan, tecelliyatı-zat zuhura gelecekti. Âşık, maşukla birleşecek naz, niyaz zuhura gelecek, Cemî peygamberanın makamı gösterilecek, ervahı-enbiyaya imamet edecek, Makamı-Cebrail'i geçecek, Cümle Ümmeti Muhammedin âsileri nârdan azâd olacak, Resûle bağışlanacaktı.

Vele sevfe yu'tike rabbüke

sırrı duyulacaktı. Doksan bin kelimat ile Habibine hitâbı izzet vuku bulacak. Dillerin söyleyemediği, kalemlerin yazamadığı, söyleme ve yazma imkânı olmayan sırlar zuhura gelecekti.

İbni Abbas R.A. efendimizden rivayet ediyorlar: «Henüz ibadet edip, yatağa girmiş idim. Cebrail'in geldiğini anlayıp yattığım yatağın içinde doğrudum, oturdum. Baktım, Cebrail ayak üzre durup:» (Ya Resûlüllah! Allah cellenin, sana selâmı var. Seni bu gece dâvet ediyor. Seni alıp götüreceğim. Allah celle, sana bu akşam öyle bir ikram edecek ki; senden evvel hiç kimse bu rif'ate, bu lûtfâ nâil olup bu keramete ermedi. Sizden sonra da hiç bir kimseye verilmeyecektir.

Bu akşam, size yapılacak bu lûtfu, bu kerameti hiçbir kimse ne işitti, ne de gördü. Yürü ki, meydan senindir.

Bu gece, sohbeti sultan senindir. Bu gece, ermedi evvel gelen bu nimete, kimse lâıyk olmadı bu rif'ate ve olamayacaktır, eremeyecektir.)

Hazreti Musa aleyhisselâm; Tûr dağında, Cenabı vacibil-vücut ile konuşma esnasında niyaz ederek: (Yarabbi! Bana cemâlini göster. Göreyim. Cemâline nazar edeyim!) dediğinde (Yâ Musa! Sen beni göremezsın ve görmeğe kadir değilsin! Lâkin, dağa bak. Ben ona tecelli edeceğim. Dağ, benim tecelliyatına tahammül ederse, sende edebilirsin.) denildi. Dağa tecelli olundu, dağ tahammül edemeyip parça parça olarak eridi. Hz. Musa aleyhisselâm, düşüp bayıldı. Kendisine geldiği vakit: (Yarabbi! Seni noksan sıfattan tenzih eder, kemâl sıfatları ile tavsif ederim. Sana, tövbe ederim. Ben, seni görmeden, sana ilk iymân edenlerdenim.) Musa ke-

lim görmek istemiş. Görememişti. Şimdi hâk teâlâ kendisini, Habibine göstermek murad ediyordu.

Keyfiyeti bizce meçhul, Allahça malûm bir keyfiyet.

Altı cihetten münezzehtir olarak; kemmiyetsiz, keyfiyeti bizce meçhul; Cihetsiz mekânsız, zamansız kendini mahbubuna gösterecek. Yalnız, Habibine değil, onun ümmeti olan bizlere, biz âsilere de vaad edecek. Bir takım muazzez yüzler kıyamette Cenabı Hakkın cemâli-ba-kemâline nazar edeceklerdir. Bu nimet, bizlere verilecektir. Yalnız, onu görmeğe gözünü hazırlamak lâzımdır. Zira, bu dünya âleminde hak ve hakikati görmeyen, değil Rabbil âlemini görmek; Kur'ana, Habibine sırt çevirenler âmâ olarak, kör olarak haşr olacağından Kur'an beyan buyurmuştu. Ama, hak için ağlayan gözün hakkı bu idi. Hak ve hakikat gözetenin hakkıydı bu.

Resûl aleyhisselâm, eshabına hitaben «Sizler; cennetten ayın onbeşinde bedri tâmı seyrettiğiniz gibi, Rabbinizi göreceksiniz!» müjdesi verilmişti. Burada, gökte ay gibi göreceksinizden maksad teşbihdir. Ayı, gökte görmeğe hiç bir kimse mâni olamadığı gibi, her mü'mine kendi istidadına göre tecelliyat olacaktır.

Yukarıda dediğimiz gibi, bizce keyfiyeti meçhul, Allahça malûmdur. Zira, hak mekândan münezzehtir. Mü'minlere hak kendini gösterir, mü'minler de görürler. Allahın dilediği üzere... Allah, lûtfu ile cümlemize nasip eylesin. Âmin. bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Biz, ehli-sünnet olduğumuzdan; biz Rabbimizi göreceğimize inanırız. İyman getiririz. Bu ümid ile yaşarız. Şia-i-mûtezile (Rabbil âlemin görülemez) derler.

Matlâbı-âlâ, maksadı ulyâ olan Rabbimizi itikadımız üzere biz görelim. Onlar da itikatları üzere görmesinler!... Ne yapalım? Biz görmek diliyoruz. Musa aleyhisselâm gibi... Cemâlini gösterip göstermeyeceğini yine o bilir. Bizim, talebimiz olan «Cemâl-lâ-yezâlin»i istediğimize cevap olarak dağa tecelli etmediğine göre, inşallah gösterecektir.

Evet dersimize gelelim:

Efendimiz buyuruyorlar ki: Cibrili-eminin sedasını duydum. Hitabını işittim. Hemen kalkıp abdest almak için ibrik murad ettiğimde, Rıdvan cennetten altın, zümrütlerle işlemeli bir ibriği ve önünde dört büyük zümrüd bulunan ve şevki semaya akseden bir leğeni getirdiler.

Bu cennet ibrigine kevser suyu doldurulmuştu. Allah, böylece Rıdvana emrû ferman etmişti. O ibrik ile, o leğene dökülen kevser suyu ile abdest aldım. Beni, Kâbe'de, hâtem denilen yere getirip, yatırdılar. Göğsümü yardılar, kalbimi çıkardılar. Zemzem ile yıkadılar. Nur-i-mârifet ile doldurdular, diktiler Cennetten gelen müzeyyen bir elbiseyi bana giydirdiler, başıma bir sarık sardılar ki; o emame, o sarık da cennetten getirilmiş idi. Üzerine tâç konuldu, güneş gibi ziyâdar idi. Belime, müzeyyen bir kemer sardılar. Üzeri kızıl yakuttan yapılmış idi. Ben bir binek murad ettiğimde, Cebrail Burak'ı getirerek binmemi söyledi. Burak serkeşlik etti. Cebrail aleyhisselâm: (Ey Burak! Ne yapıyorsun? Bu küstahlık nedir?) dediğinde Burak: «Ben Ahmed, Muhammed aleyhisselâmdan başka kimseyi sırtıma bindirmem» cevabını verince Cebrail: «İşte âşık olduğun, aşkı ile gece gündüz yandığın, Allahın sevgilisi Muhammed aleyhisselâm burada» dedi. Bunun üzerine Burak, yüzünü yere koyup aşk ile göz yaşı döktü ve (Yâ Resûlallah! Senin aşkın ile cenneti terk ettim. Bana söz veriniz. Yarın, kıyamet gününde yine bana süvâr olup, benim sırtımda cennete giriniz) diye yalvardı. Cenabı-Sahibi-Miraç efendimiz kendisine söz verdiler ve kabrinden kalktıktan, yine aynı burak ile cennete girmeği taahhüt edip ağladılar. Cebrail «Yâ Resûlallah! Ağlamanıza sebep nedir?» dediğinde Efendimiz: «Ben kabrimden kalktıgımda Burak'a binerek mahşere gideceğim. Ya, benim ümmetlerim yürüyerek mi mahşere varacaklar?» dediler. Bu muhavere üstüne:

يَوْمَ نَخْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفَدًا

Yevme nahşür-ül-müttekiyne iler-rahmani vefdâ.

Meryem sûresi: 85

(Biz müttakiyeleri, bineklere bindirerek mahşere getiririz.) meâlindeki ayet nâzil oldu. Efendimiz teselli buldular. Rabbil-âlemine, ümmetlerini de binekler ile haşır edecek olan Allaha hamdü sena kıldılar.

Yarın, mahşer gününde insanlar üç kısım üzere kabirlelerinden kalkar:

1 — Enbiyayı-mürselin; Evliyayı sâlih'in ve müttakiyelere, cennetten Buraklar gönderilir ve onlar cennet elbisele-

rini giyerek cennet yiyeceklerini ve içeceklerini yiyip içerek Buraklara binip arsayı mahşeha böyle şanlı ve saltanatlı olarak gelecektir.

2 — Diğerleri, yaya olarak, çıplak bir vaziyette kabirlerinden kalkıp, mahşere sevk olunacaktır ki, bunlar âsi olan ümmeti-Muhammedtir. Hattâ, efendimiz bunların çıplak vaziyette haşır olunacağını söylediğinde, mü'minlerin annesi Cenabı Ayşe radiyellahu anha «Yâ Resûlallah! Bu çıplak haşır olanlar arasında bulunan erkekler, kadınlara bakmazlar mı?» diye sormuştu. Efendimiz cevaben: «Yâ Ayşe! Kıyamet öyle bir gündür ki, hiç bir kimse kendinden başkasını göremez. Herkes, kendi nefsihâ düşmüştür.» buyurmuştur.

3 — Bu gurup ise öldükten sonra dirilmeyi inkâr eden kâfirlerdir. Bunlar başlarındaki toprakları silkerek (Bizi kabirlerimizden kim kaldırıyor? Vay bizim hâlimize! Biz, bu günü inkâr ederdik) dediklerinde melekler (İşte, Rahman olanın vâ'di bu idi. Peygamberler, size bu günün böyle olacağını haber vermişlerdi.) deyip bu kâfirleri kabirlerinden çıkarır, bunlar yüz üstüne sürünerek mahşere sevk olunacaklardır.

Ashab-ı Kiram efendilerimiz, kâfirlerin yüzüstüne sürünerek mahşere geleceklerini, efendimizden işittiklerinde: «**Yâ Resûlallah! İnsan, yüz üstü sürünerek nasıl yürüebilir?**» sualine Efendimiz: «**Yılan, solucan ve diğer yüz üstüne yürüyen hayvanları görmüyor musunuz? Onlar nasıl yüz üstüne yürüyorlarsa, kâfirler de yüz üstü, sürüne sürüne mahşere sevk olunurlar.**» buyurdu.

İşte mü'minler! Müttakiyeler bineklere binerek mahşere gelecek müjdesi duyuldu. Efendimiz; Cenabı hakkın, ümmetine bu lûtfu keremini duyan, bu vâ'di-ilâhiyyi işiten sultanı-enbiya efendimiz, mesrur olup Buraka bindiler. Cebrail aleyhisselâm melek orduları ile gelmişti. Efendimizin sağ tarafını Mikâil aleyhisselâmın melek orduları, sol tarafını da İsrâfil aleyhisselâmın melek orduları gelip arkamda yer aldılar diye efendimiz buyuruyor.

Efendimiz, bu ulu meleklerden özür dilediğinde, Hazreti İsrâfil : (Yâ Resûlallah! Bu akşam size hizmet etmek için nice seneler Rabbime tâat edip bu vazife ile şerefledim) buyurdular. Efendimiz, İsrâfil aleyhisselâma: (Nasıl ibadet edip, nasıl niyazyledin?) diye soru ettiklerinde, Hz. İsrâfil: (Arşın altında nice bin yıl ibadet ettim. Hitabı izzet geldi ki: Ne istersin? İsteddiğini kabul edeceğim. Ben dedim ki: «Ya-

rabbi! Ümmeti müznibiynin şefii, kıyamet gününün sultanını; kendi ismi şerifin ile onun ismini arşın üstüne yazmışsın. Vücuda geldiği vakit, bir saat onun hizmetinde olayım.» dedim. O vakit Cenabı Rabbil-izzet ve teâlâ: Ricanı kabul ettim buyurdular) İsmim ile ismini yazdığım o Nebiyyi muhteremin bir ge esi olacak ki, ona kurbümü müyesser ettim. Nokta-i-arzdan, âlemi-ulvime onu götürür. Ona zâtıma mahsus âyetlerimi gösteririm. Hazinelerimin kapısını açarım. Onu Mekke'den (Beyti-Mukaddes'e getirir, oradan maşallah seyr ettiririm. O gece, sen onun Mekke'den Kudüs'e kadar yanında hizmeti ile şerefyab olasın) buyuruldu.

Diğer ulu melekler de bu gece Habibi-hûda efendimize hizmet etmekle mesrûr olmuşlar. Bu gecenin hizmetine ermek için nice bin yıl Allahu teâlâyâ ibadet edip bu şerefe nâil olmuşlardır.

Burak, gözünün gördüğü yere ayağını basıyordu.

Ağaçları çok bir yere geldik. Hz. Cebrail: «Yâ Resûlallah! Buraya in ve namaz kıl!» dedi. Ben de indim, namaz kıldım. Cebrail aleyhisselâma buranın neresi olduğunu sorduğumda «Burası Medine-i-Münevveredir. Yakın bir zamanda siz buraya hicret buyuracaksınız» dediler. Oradan beyaz topraklı bir yere geldik. Cebrail aleyhisselâm: «Yâ Resûlallah! İnin. Burada da namaz kılın» dedi. Ben de indim, namaz kıldım.

Cebrail bana burası neresidir? dedi. Ben de (Ya Cebra-il! bilmem) dedim. Burası medyen'dir, dedi. Hazreti Musa Firavun'dan firar ettiğinde bu ağacın altında namaz kılmıştı. Tekrar Buraka binip bir mukaddes yere geldik. İnip namaz kılman söylendi. Ben de inip namaz kıldım. Cebrail: «Yâ Resûlallah! Burası Tur-u-Sinâ'dır. Hz. Musa, burada Allahu teâlâ ile konuşurdu.» buyurdu. Tekrar süvâr oldum.

Bir kasır gördüm (Burada da, inin namaz kılın) dedi. İndim, namaz kıldım, (Ya Resûlallah, Burası Meryem oğlu İsa'nın doğduğu kasırdır) dedi. Sonra, bir bölük cemaat gördüm ki ekin ekiyorlar. Ektikleri saat hemen her ekinin bir tanesinden yediyüz tane hasıl oluyor. (Bunlar kimlerdir?) diye sorduğumda, Cebrail aleyhisselâm: (Bunlar şu ümmetindir ki, fi-sebilillah mallarını infâk edenlerdir. Bir hayra yediyüz hasene alıyorlar) dedi. Bir taife cemaat gördüm ki, bunların başlarını melekler taş ile eziyorlar, yine bu başlar oluyor, yine eziyorlar, yine bütün oluyorlar. Bunları Cebrail aleyhisselâmdan sorduğumda: (Bu şekilde azâbta olanlar

senin ümmetinden namazı terk edenlerdir) dedi, devam etti: (Namaz kılıp da başlarını rûku ve sücuddan tamam kaldırmayıp namazında sehiv edenlerdir. Namaza ehemmiyet vermeyip, angarya gibi kılanlardır. Namaz kıldığı halde halktan muaveneti men'edenlerdir. Namazı, riyaen kılanlardır. Namaz kıldığı halde kâfire, zâlime, nefisine uşak olanlardır) dedi.

Ey Ümmeti Muhammed! Namaz kıldığı halde, namazına dikkat etmeyene böyle azab olunursa ya, hiç namaz kılmayan (benim kalbim temiz) diyenin hali ne olacaktır? Sizin izanınıza terk ediyorum.

Bu namaz, dinin direğidir. Namaz Resûlün göz nurudur. Namaz iymanın alâmetidir. Namazını dürüst kılan, hak rızasını kazanır. Allah ve Resûlü ondan razı olur.

Bir bölük aç, çıplak cemaat gördüm ki, etrafında ateşten otlar bitmiş, melekler onları hayvan otlarını gibi o ateşten otları yemeye zorluyorlar. (Bunlar kimdir?) dediğimde: (Bunlar senin ümmetinden zekâtını vermeyen tamahkârlardır. Fukara ve zuâfa, yoksullara, dullara ve yetimlere merhamet etmeyenlerdir) dedi.

Bir takım cemaat gördüm ki, önlerinde âlâ ve nefis yiyecekler duruyor. Bunlar da temiz yiyeceklerden yemeyip kokmuş lâşe olanlardan yiyorlar. (Bunlar kimlerdir?) dediğimde: (Yâ Resûlallah! Bunlar, seni ümmetinden zinâ edenlerdir. Yanlarında helâl var iken, haram olan zinâ ve emsâlini irtikâp edip lâşe yerler.)

Yine bir bölük cemaat gördüm, bunlar odun yığmışlar, kaldırmak istiyorlar, kaldıramıyorlar. Tekrar, üzerine odun yüklüyorlar yine uğraşıyorlar, yine kaldıramıyorlar ve yine üzerine odun yüklüyorlar... (Bunlar kimlerdir?) dediğimde: (Bunlar, senin ümmetinden hâris olanlardır ki, mallarını yiyip tüketmeğe kadir değil iken, kanaat etmeyip daha ziyade yığmaya çalışırlar. Dünya malına muhabbet edip çoğaltmaya çalışanlardır. Sırtlarında bu kadar kul hakkı var iken onları yerine verip yüklerini hafifleteceğine durmadan hukuku ibâda tecavüz edip cehennemde ateşini çoğaltanlardır) dedi.

Bir büyük taş gördüm. O taşın bir küçük deliği vardı. O delikten bir yılan çıktı, büyüdü, dönüp o deliğe girmek istedi. O deliğe sığmayıp o taşın etrafında şaşkın vaziyette dolaşmaya başladı. (Bunun mânası nedir?) dediğimde, (Bu taş, ümmetinizin gövdelerine misâldir. Bu küçük delikte ağızlarının misâlidir. O çıkan yılan da, yalan kötü söz ve haram ke-

lâm, gıybet misâldir. Bu söyledikleri sözler, ağızlarından çıktıktan sonra bu kelâmları yutup geri almak mümkün olmadığından, bu sarf edilen sözlerden ötürü dünya ve âhirette ceza olunup azab görürler) dedi ve (Ümmetine söyle ki, ağızlarını küfür, seb, gıybet, kötü söylemekten ve âfatı lisanından muhafaza etsinler ki, dünyada ve âhirette selâmet bulsunlar) dedi.

Bir adam gördüm. Kuyudan zahmet ile su çeker. Kova kuyunun ağzına geldiğinde kovada su kalmaz. Su yerine ancak zahmet çeker. **(Bu neye misâldir?) dediğimde (Sizin ümmetinizden gösteriş için ibadet edenlerdir. Allah için yapmayan, bu zat gibi zahmeti boşunadır. Zira, bu riyâ ile âmil olanlar, gösterişçiler katiiyen âhirette ecir alamazlar. Yaptıkları ancak yorgunluktur.)**

Bir kavim daha gördüm. Bunların dudakları sarkmış, Melekler bunları ateşten makaslar ile keserler. Bunların kim olduğunu sorduğumda; **(Bunlar, sizin ümmetinizden na'sı gammazlayanlar ve yalan yere şahitlik edenlerdir) dedi.**

Bir bölük kavim daha gördüm. Melekler bunların etlerini kesip, kendilerine (yiyin) diye emir ederlerdi. Bunlar yemediklerinden tekrar vurup, zorla yedirirler. Bunların kim olduğunu, ne için bu azaba düçar olduklarını Cebrail'e sorduğumda; **(Bunlar, sizin ümmetinizden gıybet edenlerdir) dedi.**

Başka bir kavim gördüm ki, yüzleri siyah, gözleri gök, dudakları sarkmış, ağızlarından kan, irin akmış, bir elinde ateşten şişe, bir elinde nârdan kadeh, ağızlarından akan irinler bu kadehe dökülüyor. Melekler, kadehe dolan kan ve irinleri (İçin!) diye zorluyorlar, onlar içmek istemiyorlar. Bu şekilde azab görmekteler. Bunları sorduğumda Cebrail: **(Yâ Resûlallah! Senin ümmetinden içkiye tövbe etmeden ölenlerdir.) dedi.**

Bir kavim daha gördüm. Karınları şişmiş. Ayaklarına zincir vurulmuş. Kalkmak istiyorlar, kalkamıyorlar, yıkılıyorlar. **(Bunlar kimdir?) dedim. Cebrail aleyhisselâm (Bunlar, tefecilerdir. İnsanların mallarını zorla alıp, zulmen yiyen ümmetinizdir) dedi.**

Bir bölük kadın cemaatine rast geldim ki, onların yüzleri kara olmuş, vücudlarına ateşten elbiseler giydirmişler ve ateşten kırbaçlar ile dövüyorlar. Onlar bağırıyorlardı. Bunların kim olduğunu Cebrail aleyhisselâma sorduğumda, **(Bu, sizin kadın ümmetlerinizdir ki, bunların bir kısmı zinâ ettiği-**

den, bir kısmı da kocasına ezâ cefa eden, kocasının getirdiğini ve gördüğü nimeti inkâr eden, nankörlük edip bu azaba duçar oldular.)

Bir kısım adamlar gördüm ki, bunların boyunlarını keşerler. Bunların kim olduklarını sorduğumda, (Bunlar, sizin ümmetinizden haksız yere adam öldürenlerdir. Kan dâvâsi güdenlerdir) dedi. Bir gürüh gördüm ki, azâbın en şiddetlisini bunlar tadıyordu. Bu gürühün ağız ve burunlarından ateşler çıkıyor ve herbirine iki, zebani namındaki melek musallat olmuş, ellerindeki ateşten kamçılar ile bu taifeye vurup öyle azab ediyorlardı. Cebrail (Bunlar kimdir?) diye sorduğumda: (Bunlar münafıklardır. Bunlar ağızları ile iyman edip, kalpleri küfür ve nifâk üzere olduğu için bu âzaba duçar oldular. Bunlar cehennemın en alt tabakasında azab olsalar gerektir) dedi.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

İnnel-münafıkıyne fid-derkil-esfeli min-en-nâr

Nisâ sûresi: 145

Bir bölüm kavme rast geldim ki, bunlar ateşten bir vâdide hapis olmuşlar. Ateş onları yakar, kül eder, tekrar derileri biter, yeniden yakar, kül eder, tekrar dirilirler ve böylece azâb olunurlar. Bunların kim olduğunu, niçin bu azaba duçar olduklarını Hz. Cebrail'e sorduğumda; (Bunlar ana ve babalarına âsi olanlardır) dedi. (Yâ Resûlallah! Bunlar ümmetinizden ana ve baba kadrini bilmeyip, ana ve babalarına itaat etmeyip, onların haklarını yerine getirmeyen, ana ve babasına tâzim etmeyen âsi evlâtlardır ki, bu azâba duçar oldular.) Sonra, korkunç tüyler ürpertici bir gürültü işittim. Bu gürültünün sebebini sorduğumda: (Yâ Resûlallah! Allah cehenneminin kenarından bir taş cehenneme düştü. Bu düştü, üç bin senede ikmâl oldu. Şimdi, henüz dibine vardı. Onun gürültüsüdür) dedi. Ufak bir taşı birinci kat semadan yere bıraksalar bu taş, bu beş yüz senelik yolu yirmidört saat zarfında alır. Cehennemın kenarından düşen bir taş üçbin senede cehennemın dibine inerse, cehennemın derinliğini var kıyas eyle... Cehennemden Allaha sığın!

Yarab! bizi Habibin hürmetine nârında yakma, cehenneminde yakma!

Bî-hürmeti-tâha ve Yasin ve âli-yasin ve selâmün-alel mürselin.

Bir vâdiye geldim, o vâdiden çirkin kokular duyulmakta, korkunç bir ses yükselmekte idi. O ses, Allaha şöyle münacaat ediyordu: **(Ey benim Rabbim! Bana, vâid ettiğin kâfir ve zâlimleri artık bana gönder. Benim zincirlerim, dikenlerim, kelepçe ve bukağılarım hazırlandı. Zakkum ve kaynar sularım, envai türlü azablarım, yılan ve çıyanlarım, akreplerim çoğaldı. Korkunç ateş vâdilerim iyice kızdı. Bana, vâid ettiğin zâlimleri, kâfirleri, hâinleri bana gönder de, türlü azab ile onlardan mazlûmların intikamını alayım. Seni ni metini yiyip de sana karşı şirk koşanları, halka zulüm eden hâinlerden âsilerden intikam alayım. Vazifemi yapayım)** diyordu. **(Bu nedir ya Cebrail?)** dediğimde, **(O pis koku, cehennemin kokusu ve bu çirkin, korkunç ses de cehennemin sesidir.)** dedi. Cehennemin bu niyazına karşı Cenabı Allah celle ve âlâ buyurdu: **(Ey nâr! Ey cehennem! Bana şirk koşanları ve beni, benim peygamberimi inkâr eden kâfirleri ve kullarıma eziyet ve cefa eden zâlimleri, yetim hakkı yiyen hâinleri ve her hâbis olan kadın, erkeği yevmi kıyamete iman etmeyen cebbarları sana koyacağım. Seni, insan ve cin-kâfirleri ile inatçı cebbar kâfirlerle dolduracağım)** dediğinde, cehennem, **(Razı oldum yarabbi.)** dedi.

Sonra bir vâdiye vardım, Gayet güzel kokular duydum. Bunun ne olduğunu Cebrail'e sorduğumda, **(Burada bir şehide yavruları ile yatmaktadır. Bu güzel koku onların kabirlerinden gelmektedir. Bunların kabirlerinde cennet yemişleri vardır. Bu kokular o yemişlerin kokusudur. Bu kabirde, Firavun'un kızının hizmetçisi ve çocukları yatmaktadır.)** (Bunların hikâyesini Sabır hakkındaki risalemizde yazmıştım. Bu hikâyeyi oku.)

Sonra bir vâdiye geldim. O vâdide lâtif bir rüzgâr esiyor, lâtif kokular geliyordu. Gayet hoş sesler kulağımı oksuyordu. Hz. Cebrail'e sordum: **(Yâ Cebrail! Bu güzel kokular, bu güzel sedalar nedir?)** Hazreti Cebrail: **(Yâ Resûlallah! Bu güzel kokular cennetten geliyor ve bu güzel ses cennetin sesidir. Dinleyin, Yâ Resûlallah!)** dedi. Ben de dinledim. Cennet, şöyle niyaz ediyordu: **(Ey benim kerim olan Rabbim! Bana vaad ettiğin kullarını bana getir artık. Benim saraylarım, köşklerim, haymelerim, istebrak ve sündüslerim, ipeklerim ve türlü altın, incilerim, mercan, zümrüt, yakut ve gümüşlerim, misk amberim, kâselerim, kablaram ve türlü türlü**

yemişlerim süt ve içeceklerim, su, süt, bal, şarap ırmaklarım, hûri gılman, vildânlarım ve hesaba gelmez, sayılmaz nimetlerim tezyin oldu, Çoğaldı, Bana vaad edip, bana ithal edeceğin o has kullarını artık getir. Benim, onları beklemeğe sabrı tahammülüm kalmadı. O kullarını bana gönder ki, türlü envai nimetlerin ile, in'am ve kerematın ile mükerrerem ve türlü lütufların ile muazzez ve mükerrerem, muhterem edeyim) dediğinde Cenabı Ekremel-ekremin cennetin bu niyazına cevap verdi :

(Ey Cennetim!) Bana iman edenleri, Habibime gönül veren, beni tevhid edip Resûllerime iman edenleri ve güzel ameller ile bana itaat ve ibadet eden kullarımdan kadın, erkek, cümle mûti kullarımı, bana şirk koşmayan, bana itimat eden kullarımı sana ithal ederim. Her kim ki benden korkar, benim azabımdan çekinir ise, ben onu azabımdan emin eder, senin bağlarını, bahçelerini ona mekân ve mesken ederim. Her kim ki, muradını, maksudunu, dileğini, hâcetini bana niyaz eder, ben onun hâcetini kabul ederim. Muradını, maksudunu ihsan eder, veririm. Her kim ki, bana karz, yani benim rızam için fukara, zuâfa, yoksullara ve muhtaçlara verilen sadakalar ve hak yoluna, hayıra harcanan mallardır. Ben ona mükâfaten kat kat ecirler, sevaplar ihsan ederim. Her kim ki, umurunu bana havale eder, bütün işlerinde bana tevekkül eyler, ben onun cümle işlerine kifayet ederim. Ancak, ibadete, imana lââyık Allah benim. Benden başka iman ve ibadete lââyık ilâh yoktur! Ben, cümle vadimi yerine getiririm. Vâdimden, sözümünden dönmem. Muhakkak cümle mü'minler felâha dahil oldular. Cennetim onlara hazırlandı. Cennet bana iman edenlerin yeridir. Bana iman edenler senin ehlidir.

(Fetebarekâllahü ahsenel halikiyn)

hitabı geldiğinde cennet (Razı oldum Yarabbi!) dedi.

Sağ tarafımdan «Yâ Muhammed. Dur!» diye bir seda işittim. Bu seda «Dur! Sana azıcık bir sualim var?» diye ilâve etti ve bu seda üç kere durmamı söyledi. Ben bu sedaya iltifat etmedim ve durmadım. Sol tarafımdan dahi üç kere: «Ya Muhammed dur!. Biraz eylen. Sana sualim var» denildi. Bu sedaya da iltifat etmedim ve yoluma devam ettim. Önümde gayet güzel giyinmiş bir kadın çıktı. Uzaktan güzel görüldüğü halde yakından baktığımda çok çirkindi. Bana üç kere (Azıcık dur. Sana bir sualim var) dedi ama ona hiç il-

tifat etmedim geçtim. Önümde esasına dayanmış bir ihtiyar gördüm. Zangır zangır titreyen bu ihtiyar da bana üç kere (Dur. Sana bir سوالım var. Dur da cemâlini göreyim) dedi. Aslâ durmayıp onu da geçtim. Bir güzel delikanlı gördüm. Yüzünden nûr leman ediyordu. Bana hitap edip: (Ya Resûlallah! Dur, size bir şey söyleyeceğim var!) dediğinde burak durdu. Selâm verdim, selâmımı aldı ve bana: (Ya Muhammed! Sana müjde olsun. Bütün hayırlar sende ve senin ümmetindedir.) dedi. Ben de Rabbime hamdü senâ edip «Elhamdülillah» dediğimde Cebrail aleyhisselâm da «Elhamdülillah» dedi, ben Cebraille sordum: (Bunlar kimlerdir?) Cebrail Aleyhisselâm cevaben: (Yâ Resûlallah! Sağ tarafından seslenen yahudi sedası idi. Eğer, bu sedaya iltifat etse idiniz, sizden sonra bütün ümmetiniz yahudi olup, yahudiye esir olurdu. Onların tahtı kahrında hor, zelil olacaktı. Sol tarafınızdaki seda edende hıristiyanlık idi. Eğer, durup iltifat etseydiniz sizden sonra bütün ümmetiniz hıristiyan olacaktı. Hıristiyanlar, bütün ümmetinizi esir edip hor ve zelil edeceklerdi. O kadın ki, size seslendi; onun dâvetine icabet etseydiniz, sizden sonra bütün ümmetiniz dünyaya hâris olup, Allahı unuttur, dünyaya taparlardı. Güzel giyiniş, ziynetlerle süsleniş insanları aldattığına işarettir. Kocalığı kıyamete işarettir. Yakından bakıldığında çirkinliği görülmesi ise; dünya hayatı, düşünüldüğünde bütün çirkinliğinin meydana çıkmasına işarettir.

Önünüzde seslenen ihtiyar ise, şeytanı lâin idi. Sizin, ziyade merhametli olduğunuzu bildiğinden size ihtiyar olarak görüldü, o ihtiyarlıkla size iltica etmesi, ona iltifatınıza hiyle idi. Eğer, durup ona iltifat etse idiniz, ümmetiniz âhir ömründe onun hiylesinden necât bulamazlar ve ekseri ümmetinize galip olur, azdırır ve onları iymansız âhirete gitmesine sebep olurdu.

O taze nurlu yiğit ise dini-islâma misâldi. Durdunuz. Sizden sonra ümmetiniz tâ kıyamete kadar cümle düşman hilesinden emin olur ve dini islâm üzere sâbiti-kadem olurlar) dedi.

Bu konuşmadan sonra Mescidi-Aksâ'ya kadar Resûlûsakaleyn Efendimiz çok acaip ve garip şeyler gördü. Lâkin, en meşhurları bunlardır. Efendimiz diyor ki; (Mescidi-Aksâ'ya geldiğimde, semadan melekler inip beni karşıladılar. Allahın bana olan türlü ikramı ve nimetleri ile beni müjdeleyip, bana selâm verdiler: «Esselâmü aleyke ya evveli, esselâ-

mu aleyke ya âhiru, esselâmu aleyke ya haşirû» diye selâm verdiklerinde ben cebraile dedim ki: (Yâ Cebrail. Bu meleklerin bana ettiği tahiyye ve selâmın mânası nedir? Zira, evvel, âhir, hâşir, Allahtır) dediğide Hz. Cebrail: «Ya Resûlallah! Kıyamet günü en evvel siz kabrinizden kalkarsınız. Buna binaen, haşir dediler. O günde en evvel siz şefaet edersiniz. Bunun için Evvel dediler. Âlemi dünyada, siz cümle peygamberlerden sonra ba's olduğunuz için «Ya âhiru» diye selâm verdiler» dedi.

Mescidi-Aksâ'nın kapısına geldiğimde Burak'tan indim Hz. Cebrail'in gösterdiği halkaya Burak'ı bağladım. Bu halkaya enbiya bineklerini bağlamışlardı. Bütün ervahı-enbiya beni karşıladı, bana tâzim ve tekrim ettiler.

(Âlimlerin bazılarına göre Cenabı-peygambere hürmeten Allah celle bütün enbiyayı cesetleri ile diriltip, öylece cenabı peygamberi karşıladılar, deniyor.)

Enbiyanın ruhlarını gayet muazzam gördüğümde Hz. Cebrail'e (Bunlar kimlerdir?) diye sordum. Hz. Cebrail: (Bunlar, sizden evvel gelen enbiyai-mürselinlerdir. Selâm veriniz!) Ben de selâm verdim. Mescidi-âksa'ya girdiğimde kâmet okunuyordu. (Kim kâmet ediyor?) diye baktığımda Cebrail aleyhisselâm beni mihraba geçirdi ve: (Sizin imamet etmeniz lâzım. Çünkü, siz efdâl ve ekremsiniz) dedi. Ben de mihraba geçip, cümle enbiyayı-mürseline imamet edip iki rekât namaz kıldırdım. Yüzümü enbiya aleyhimüsselâma döndürüp onlar ile konuştum. Her Nebiyyi zişân, kendilerine keremi ihsan olunan nimeti-ilahiyeyi takdisen senâ edip. Allaha hamd ettiler. Bende hak teâlânın bana olan ihsanını, lûtfunu tahdis-ün-ni'me saydım ve Rabbime hamdü sena ettim.

İbrahim Halilullah; Allaha hamdü senâ edip dedi ki: (Rabbim beni dost, halil ittihaz eyledi. Bana mülki-âzim verdi. Benim, senin ümmetine baba olduğumu Kur'anında zikr eyledi. Benim oğlum İsmail'e bedel koç indirip beni ve evlâdımı taltif eyledi. Bana ve oğlum İsmail'e, Kâbe'sini yapmakla emrû ferman eyleyip, senin ve ümmetinin salâtında ve Kur'anında isimlerimizi zikr eyleyip, bizlerin şânını cümle âleme beyan eyledi. Bana, nârı Nemrud'u nûr eyledi. Beni İshak'a baba kılmakla cemi enbiyaya ced'dede olarak ikram eyledi. Beni, nâra atan Nemrud'u sivri sinek ile imha eyledi.) dedi.

Musa kelîm, Allaha hamdü senasında: (Hamdü-sena Al-

lahü tealâya olsun ki; benim ile vasıtasız konuştu. Bana, Tevrat'ı verdi. Benimle, Firavun'u ve âlini denize gark eyledi. Bana ve kavmime necât etti. Bana Harun'u vezir kıldı. Asâ-mı mucize kılıp, Firavun'u onunla Tedip eyledi. Bana ve Kavmime gökten bildircin ve helva yağdırdı. Allahın ona olan in-am ve ihsanına şükürler etti.)

Hz. Musa'dan sonra Davut aleyhisselâm hamdü senasın-da: (Hamd ve senâ şol ecelli âlâ için olsun ki, bana büyük mülk verip beni padişah eyledi. Bana Zebur'u verdi. Beni, peygamber ve oğlumu da peygamberlikle taltif eyledi. Demiri elimde mum gibi yumuşak kıldı. Dağları ve kuşları bana müsahhar kıldı. Bana, güzel bir ses verdi ki, dinleyen gaşyolur, dağlar ve taşlar benimle birlikte Allahı zikr ve tesbih ederler. Bana ilmi şeriatı ve faslı hitabı ihsan etti) dedi.

Hazreti Davut'dan sonra oğlu Süleyman aleyhisselâm. Allahın kendisine ihsan ettiği nimetleri sayıp hakka hamdü senâ eyledi ve şöylece kendine verilen nimetleri saydı. (Ol kadiri kayyum olan mevlâ bana rüzgârları, cinnileri, şeytanları müsahhar etti. Onlara istediğimi yaptırdım. Bana, kuşların ve hayvanların lisanlarını bildirdi. Beni, bir çok kulları üzere tafdil eyledi ve bana bir mülki-azim verdi ki, benden sonra öyle bir mülke kimse nail olamaz.)

İsa aleyhisselâm ise hamdü-senasında dedi ki: (Hamdü-senâ şol bâri teâlâya ki, Âdem'i topraktan, ana ve babasız hâlk ve icad ettiği gibi, beni de babasız, maddesiz: «Kün» emri ile hâlk ve icad eyledi. Bana; ilmi-kitabı, Yani Tevrat ve İncil'in ilmini ve ilmi-şeriatı öğretti. Benim duam ile körlere ve hastalara şifa ihsan eyledi, ölüleri diriltti. Beni ve anamı şeytanın mekrinden emin eyledi ve beni diri olarak semaya kaldırdı ve kendisine verilen diğer nimetleri saydı ve Allahu teâlâya şükür etti.)

Her nebiyyi-mürsel, kendilerine verilen nimetleri sayıp hamdü senâ ettiler. Ben de onlara dedim ki: «Sizler Rabbil-âlemine, size verilen nimetlerini sayıp hamdü-senâ ettiniz. Ben de Rabbimin bana verdiği nimeti-ilâhiyyeyi sizlere zikr edeyim. Şol gaffar, Rahim, Gani, Kerimi, Zülcelâli-vel-ikram ki; benim nûrumu kendi nûrundan hâlk etti. Arşı, Kürsiyi, cenneti, semavâtı ve yerleri benim hürmetime, benim nûrumdan hâlk etti. Ayı, güneşi, cennetteki hûrileri ve bütün güzellikleri ve Âdem'i benim nûrumdan yarattı. Beni, bütün âlemlere ve kâffei-nâsa ve cinnilere müjdeci ve korkutucu olarak

irsal buyurdu. Beni, bütün âlemlere rahmet eyledi. Beni, Nebiyelerin sonu ve beni nübüvvet ve risâlet ile bütün mahlûkata irsal eyledi. Bana, Kur'anı-azimi inzâl edip, ümmetimi cümle ümmetlerden hayırlı kıldı. Bana, inzâl ettiği Kur'anı-kerimin içinde bütün eşyanın beyanı olup, beni Ulum-u-evveline ve ulum-u-âhîrine vâkıf eyledi. Benim, ümmetimi ümmeti vasat eyledi. Benim sadrımı yardı ve beni gûnahtan âri kıldı. Benim zikrimi, ünvanımı yüceltti ve beni mahlûkatın fâtihi ve cümle enbiyanın âhiri eyledi. Bana, ayı şak eyledi» dediğimde ceddîm İbrahim aleyhisselâm buyurdu ki (Bu fatih ve âhirlik ile cümle enbiya üzerine tafdil oldunuz) dedi. (Makamat rivayetinde)

Resûlullah sallallahu aleyhi vesellem hazretleri vakta ki beyti Mukaddese geldi, cümle Enbiyayı-mürselin hazeratı kendisini karşılayıp, merhabalayıp ikbâl ile karşılamaya geldiler. Türlü senâlar ile methü senâ ettiler ve üzerine nûrlar saçtılar. Burak'ın önünde ta Mescidi-âksa'ya kadar yürüdüler. Mescidi-âksa'ya gelindiğinde Resûl aleyhisselâm Burak'tan indi. Cebrail aleyhisselâm Burak'ı bağlayınca durdular. Resûl aleyhisselâtü vesselâma hitaben: **(Yâ Resûlallah! Mescide giriniz)** dediler. Efendimiz cümle Enbiyaya hitaben: **(Siz benden evvel gönderildiniz. Sizin benden evvel girmeniz evlâdır)** dediğinde Rabbil âleminden:

«Ey habibim! Senin bâ'sın sonradır. Velâkin senin nûrun hepsinden evveldir. Onların cümlesi, senin nûrundan hâlk olundu. Tekaddüme sen lâyıksın, evlâsın. Onlardan evvel sen gir!» hitabı-izzeti geldi.

Resûl aleyhisselâm, Cebrail ile beraber içeri girdi. Arkasından cümle Enbiya Mescidi-âksa'ya dahil oldular. Cebrail aleyhisselâm ezan okudu, kâmet getirdi. Resûl aleyhisselâm imam olup bütün Enbiyai-mürselin ve hazır olan melâikei-mukarrabiyn efendimize uyup iki rekât namaz kıldılar. Namaz bittiğinde bana vahy olundu ki (Şimdi dua vaktidir, ümmetine dua eyle!) denildi. Ben de ellerimi Dergâhı muallâya açtım. Rabbime tazarru ve niyaz edip, zaif ümmetlerimin necat ve selâmetleri, affı mağfiretleri ve nârı cehennemden kurtulmalarını ve cennete dahil olmalarını Rabbimden dilediğimde cümle enbiyai-mürselin ve melâikei mukarrabiyn aleyhimüsselâm bu duama (Âmin!) dediler. O ânda kalbime nida geldi ki: **(Ey habibim! Oturduğun mekân Mescidi-âksa-Bulunduğun gece Leyle-i-Miraç. Dua eden senin gibi Nebiy-**

ler scrveri. Âmin diyenler ise peygamberler ve melekler. Dua ettiğin Erhamerrahimin ve Ekremel-ekremın ve cümleyi nûru-hidâyetine idhal edici Allahu zül-celâl-vel-ikrâmdır. Dualar kabul olup, ümmetinın günahları af ve setr olundu. Azabtan necatlarına şüphe yoktur. İzzi celâlim hakkı için onlara rahmetimi atâ eyledim. Onları cemâlim ile de şâd edeceğim.) denildi.

Cennet, rıdvan o gece ümmetime bahşolundu. Yarab! Bizi iyman ile göçür. Rüyeti cemalin ile şâd eyle. Amin. Ya Rahmanı, ya Rahim bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Mescidi-âksa'dan dışarı çıktığımda Hz. Cebrail elinde üç kadeh olduğu halde beni karşıladı. Birinde süt, birinde şarap, birinde su vardı. Bana: **(Ya Resûlallah! Üçünden birini alınız, içiniz!)** dedi. Bende sütü ihtiyar ettim ve içtim. Bir miktar kaldı. Cebrail'e verdim. Cebrail aleyhisselâm: **(Fitret-i islâmı ihtiyar ettiniz)** dedi.

Hâtifden bir seda geldi ki (Yâ Muhammed! Eğer, bardaktaki sütün hepsini içse idin, ümmetinden hiçbir kimse cehenneme girmez idi) diyordu. Cebrail'e dönüp arta kalan sütü alıp içmek istedim (Ver o geri kalan sütü) dediğimde Cebrail aleyhisselâm: (Ezelde takdir olunup, ümmül-kitaba yazılan yerin bulur ve buldu. Ya Resûlallah!) dedi. Ondan sonra Miraç geldi. Ona bindim. Birinci kat semaya dahil olduğumuzda Cebrail aleyhisselâm semanın kapısını vurdu. İçeriden (Kimdir O?) denildi. Cebrail (Benim; yanımda Muhammed aleyhisselâm var) dediğinde; (O gönderildi mi?) dedi. ve bizi içeri aldı. Birinci kat semada bir nûrani zât gördüm. Bu zat, sağına bakıyor, gülüyor. Soluna bakıyor, ağlıyordu. (Kimdir?) diye sorduğumda; Cebrail aleyhisselâm: (Bu Âdem aleyhisselâmdır) dedi. Ben de selâm verdim. (Merhaba ey salih peygamber oğlum) dedi. Sağına dönüp güldüğünü ve soluna bakıp neden ağladığını Hz. Cebrail'e sorduğumda cevaben: (Sağda kendinden gelen enbiya, Resûlleri ve salih evlâdlarını görüp şâd oluyor. Solunda ise şakiy, kâfir evlâtlarına nazar edip ağlamaktadır) dedi. Bu meseleden şu anlaşılıyor ki; bir kimse ölse; geride bıraktığı evlâtlarının hali ile o ölen kimse âhirette ferahlanır, yahut azap duyar. İyi sâlih evlâtlarımızın yaptığı yahut yapacağı iyilikler, namuslu yaşaması bizi hayatta memnun, mesrur ettiği, âsi ve kötü çocuklarımızın yaptığı, bizi me'yüs ve dertli ettiği gibi, ölümden sonra da evlâtlarımızın hali bize arz olup, iyi evlât-

lar bırakabildik ise kabrimizde mesrûr; kötü evlâd bırakıp, onların yaptığı ve çektiği çileli hayat bizlere bildirilip kabrimizde ayrıca bunlardan da azab olunuruz. Evlâdına sahib ol! Onu iyi yetiştir!

Birinci kat semadaki bütün melekler Habibi hüda Efendimizi karşılayıp: (Merhaba ya Ahmed! Merhaba ya Habib Allah!) dediler ve sonra dönüp ibadetleri olan kıyâmen yani ayakta zikri-tesbihlerine devam ettiler.

İkinci kat göğe, Cebrail'in kanadında çıktım. Oradaki melekte, gök kapısını vuran Cebraille (Kimsin? Yanında kim var?) dedi. (Ben Cebrailim, yanımda Muhammed aleyhisselâm var) dediğinde, (Ya, Hakkın sevgilisi geldi mi? Buyurun) deyip göğün kapısını açtı. İçeri girdiğimizde ikinci gök ehlini rükûda olarak ibadet ve tesbih ettiklerini gördüm. Beni görünce hepsi: (Merhaba ya Ahmed! Merhaba ya Mahmud!) dediler. Bana ikbal ve tâzim gösterdiler ve ibadetleri olan rükûda döndüler ve rükûlarında Rabbil-âlemini tesbih ediyorlardı. Hepsinin ayrı ayrı tesbihi vardı. Cebrail aleyhisselâm, (Birinci kat melekleri kıyâmen, ikinci kat melekleri rükûda olarak Rabbil âlemine ibadet eder) dedi. Orada Hazreti İsa ile Hazreti Yahya aleyhisselâmı gördüm. Bana: (Ey Salih peygamber kardeşimiz hoş geldin!) dediler. Yüzbinlerce melek Allah'a tesbih ediyorlar idi. Tesbihleri bu idi:

(Süphanellahi ve bi-hamdihi süphanellahil-âziym ve bihi estağfirullah.)

Bir kimse, rızkı dar olsa; bu tesbihi sabah namazının sünneti ile farzı arasında yüz kere okusa, rızık sıkıntısından kurtulur.

Üçüncü göğe çıktığımızda sayısını Allahu teâlâ bilir, melekeler gördüm. Hepsi Rabbil-âlemine secde etmişler, secdelelerinde tesbih ediyorlardı. Beni görüp bana izzet ikram kıldılar. Burada Hz. Yusuf ile Süleyman Aleyhisselâma rast geldim. Bana: (Merhaba ey salih nebî kardeş) dediler. Burada çok acaiplikler müşahede ettim.

Dördüncü göğe çıktığımda, bütün sema ehlini diz üstünde Allahı tesbih eder buldum. Orada Hz. Musa ve Hz. Musa'nın validesi, Firavun'un ailesi Âsiye ve Hz. Meryem'e mülâki oldum. Bana izzet ve ikram ettiler.

Beşinci kat semaya urûc ettik. Beşinci katta sayılamayacak melâike ayak üzeri durmuşlar, ayak parmaklarına bakıp ibadet ediyorlar, hepsi Cenabı-hakkı tesbih etmekte. Huzû-

hûşu üzere duruyorlar. Cebrail aleyhisselâma, (Bunlar böyle mi ibadet ederler?) dediğimde: (Evet, Ya Resûlallah! Kıyamete kadar böyle ibadet ve dua ederler. Bu meleklerin cümle ibadeti senin ümmetine farz olsun) dedi. Ben de dua ettim. Orada Hz. İsmail, İshak, Yakup ve Lût aleyhisselâma vasil oldum. (Rabbine dua eyle. Ümmetine tahfif etmesin niyaz eyle) dediler. Bu gökte de acıplikler gördüm.

Altıncı kat göğe çıktık. Burada olan melâike hûzu, hûşu, içinde Rabbil-âlemini zikr ediyordu. Bana, tâzim ve ikram ettiler. Burada da Hz. İdris ile Nuh aleyhisselâma rast geldim. Bana iltifat edip: (Ey salih kardeş, nebi) dediler.

Yedinci göğe çıktığımda orada sayısız melâike gördüm. Bana beşaret ve müjdeler ettiler. Tâzim ve tekrimde bulundular. Orada İbrahim aleyhisselâma rast geldim. (Ey benim Salih ve Nebiy oğlum!) dedi. Bana iltifat ve beşarete bulundu. Oradan Sidreyi-müntehâya vardık. Burada da sayısını Allahu teâlâ bilir, Melâike ile müşerref olduk. Benim cemalimi gördüklerinde Allaha şükürler edip, yaptıkları ibadetin sevabını benim ümmetime bağışladılar. Bana tebşir ve müjdeler verdiler. Sidreyi-Müntehada Beytil-Mâmuru ziyaret eden meleklerin kesretinden Cebrail aleyhisselâma sordum: (Ya Cebrail! Bir melek, bu beyti mâmuru kaç kere tavaf eder?) Cebrail aleyhisselâm cevaben: (Ya Resûlallah! Bu beyti-Mâmuru bir kere Tavaf eden melâike, burasını bir daha Tavaf edemez. Bu beyt-i mâmur göğün kiblesidir. Cuma günü, burada Cuma namazı eda edilir. Burada hutbeyi ben okurum. İsrail imamet eder. Mikâil ezan okur, Azrail de kâmet eder. Bütün melâike de namaz kılarlar. Ben, okuduğum hutbenin sevabını, dünyada hutbe okuyan hatiplere; İsrail de kıldırıldığı namazın sevabını dünya yüzünde Cuma namazı kıldıran imamlara; Mikâil de okuduğu ezanın sevabını dünya yüzünde Cuma ezanı okuyan müezzinlere bağışlar. Azrail aleyhisselâm da okuduğu kâmeti, cuma günü cuma namazı için kâmet edenlere bağışlar. Diğer melâike de: (Yarabbi! Dünya yüzünde Cuma namazı kılan kullarına, bu kıldığımız ibadeti bağışladık.) derler. Cenabı hak da (Siz böyle kerem edip, Ümmeti Muhammede yaptığınız ibadetin sevabını bağışladınız. Ben de onları, yani Cuma namazı kılanları affı mağfiretim ile şâd kıldım.) der.

Cenabı fâhri-risalet sallallahu teâlâ aleyhi ve sellam

efendimiz, burada kendisine üç hediye verildiğini beyan ettiler. Bir, beş vakit namaz; iki, Sûre-i-Bakaranın âhiri, üçüncüsü ise: Ümmeti-Muhammedin büyük günahları af oldu.

Meleklerin ettiği ibadetin, ümmetime farz edilmesini arzu etmiştim. Bütün melâikenin ibadetinin cemi olan beş vakit namaz, ümmetime elli vakit farz oldu. Ben niyaz ederek beş vakte indirdim. Musa aleyhisselâm: (Ya Muhammed! Bu beş vakti de kılamazlar. Var, Rabbinden tahfifini iste) dedi. Ben cevaben: (Artık Rabbinden hâyâ ederim. Benim ümmetim iseler bu beş vakti kılarlar) dedim. Bu beş vakit namazı hûzu, hûşu ile vaktinde edâ edene, elli vakit sevabı ihsan olundu, ve cümle gök ehli sevabı verildi.

Sidretül-Müntehadan sonra cennete vardım. Hz. Cebrail: (Ya Resûlallah! Hak celle ve âlâ hazretleri zâtını takdis eder. Ben de: (Ne der?) diye sordum.) Cebrail: Hak celle ve âlâ hazretleri «Sübbuhun kuddusün rabbil-melâiketi - verruh sabakat rahmeti âlâ gazabi» diye cevap verdi. Sidretül-Müntehâyı ve cenneti geçtik. Hz. Cebrail: (Yâ Resûlallah! Burası benim makamımdır. Buradan yukarıya çıkarsam, ben yanarım. Buradan ileriye senden başka hiçbir mahlûka yol yoktur) dedi. Ref refe bindirildim. «Üdnü, Üdnü» emri verildi. Arşa vardığında, mahbubu-hüda efendimiz ayakkabılarını çıkarmak diledi. Hak teâlâ «Yâ Ebel-Kasım! Yâ Ahmed! Nalınlarını çıkarma! Tâ ki, Arş ve Kürsi senin nalınlarının altından şeref bulsunlar» buyurdu. Ben dedim ki: (Yarabbi! Kardeşim Musa'ya Tûr'da ayakkabılarını çıkarmakla emir eyledin. Orası dünya idi. Burası arşındır.) Hak teâlâ buna karşılık: (Ey benim sevgili Habibim! O benim kelimim, sen ise benim Habibimsin.) buyurdu.

Resûlüllah, göklere çıktığında: Kalem, Muhammed benimdir. Levh benimdir. Arşı kürsi, Cennetler, Muhammed benimdir dediğinde hâk teâlâ (Ey Habibim! Kalemi, levhi, arşı kürsiyyi, cenneti sana verdim) dediğinde, Resûl aleyhisselâm: (Yarabbi! Bunları arzu etmem. Ümmetimi senden dileirim) dedi. Rabbilâlemin de: (Ümmetini sana verdim) buyurdular.

Efendimiz Kâbe-kavseyn'e erişti. Kendisine işaret edildi ki: (Rabbine selâm ver!) Aleyhisselâtu vesselâm efendimiz:

1 — «**Ettahiyyatü lillâhi ves-selâvatü-vettayyibat**» dedi. Cenabı Rabbil âlemin:

2 — «**Esselâmü-aleyke-eyyühen-nebiyyü ve rahmetulahi ve berekatüh**» buyurdu. Efendimiz aleyhisselâtü vesse-lâm hemen:

3 — «**Esselâmü-aleyna ve âlâ-ibadillahissalihin**» dediğinde bu muhavereyi işiten melâike de:

4 — «**Eşhedü en lâ ilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resûlüh**» dediler. Efendimiz tahiyyat okudu.

Mânası:

1 — Tahiyeler, dualar, ibadetler, temiz güzel şeyler hamdler, senâlar, hepsi Allaha mahsustur.

2 — Bereketim, rahmetim, selâmetim, Nebiyyi-muhterem sana olsun!

3 — Yarab! Selâmın, bereketin, rahmetin yalnız benim üstüme değil, bütün salih kullarına olsun. Bu muhavereyi işiten Cebrail ve Melâike:

4 — Biz şahadet ederiz ki, Allahtan başka ilâh yoktur. Muhammed aleyhisselâm, Allahın kulu ve Resûlüdür.

Eğer efendimiz (**Esselâmü aleyna ibadillah**) deseydi, salih kaydını koymasa idi, Cehennemde maydanoz biterdi demişler.

Cenabı Allah efendimize iltifat edip: «**Ey Mahbubum! Senin kerâmetin benim yanımda pek büyüktür. Eğer, yüz arş olsa, senin ayağının bastığı toprak bana onlardan sevgilidir**» buyurdu.

Hâk teâlâ:

— **Ey Habibim! Bana ne hediye getirdin?** dedi. Efendimiz:

— **İki hediye getirdim; birisi tâat eksikliği, diğeri mâ'siyet ve isyan çokluğu.** Hak teâlâ:

— **Tâat eksikliğini rahmetim ile bağışladım. Mâ'siyet çokluğunu senin hürmetine, şefaata af eyledim.**

Efendimiz buyurdular ki Ümmetimden beş şey ile şikâyet edildi. Yâ Ahmed! Ben, ümmetinin, yarın ki ibadetini istemezken; onlar benden yarınki rızıklarını peşin isterler. Ben, onların rızığını başkasına veremem. Onlar amellerini benden

başkasına verirler. Benim rızkımı yerler, benden başkasına şükür ederler. Bana âsi olup, benden başkasına mûti olurlar, Ben nâr-ı-cahimi kâfirler için halk ettim. Onlar, oraya girmeyeği arzu ederler.

Efendimiz:

— Yarabbi! Hz. Âdem'e cenneti verdin. Allah celle:

— Adem'e cennet verdim, cennetten çıkardım. Sana ve ümmetine cennet vereceğim ve bir daha onları oradan çıkarılmıyacağım.

— Yarabbi. Hz. Nuh'a gemi verdin. Ona iltica edenlere necat ihsan ettin. O gemide ibadet ederlerdi.

— Habibim! Bütün dünyayı mescid kıldım. Mescidlerine devam edeni, nârımdan ırak ettim. Hem mescidleri kıyamet gününde gemi gibi yapar, sırat köprüsünden ümmetini onunla geçirtirim.

— Yarabbi! Hz. İbrahim'e nârı Nemrud'u nûr ettin. Berd-i-selâmet kıldın. Hak teâlâ hazretleri:

— Senin ümmetine nârı cahimi soğuturum. Berdü selâm kılarım.

— Yarabbi! Hz. İsmail'e zemzem verdin?

— Sana kevser ırmağını verdim buyuruldu.

— Hz. Musa ile Tûr dağında konuştun. Hak teâlâ buyurdu:

— Seninle arştan yukarıda, daha âlâ bir makamda konuştum.

— Hz. İsa'ya Gökten sofrayı indirdin?

— Sana ve ümmetine kıyamette herkes aç ve susuz, çıplak iken cennetinden sofraları indiririm.

— Hz. Davud'a Zebur verdin.

— Sana En'am sûresini verdim.

— Hz. Yunus aleyhisselâmı üç türlü zulümattan kurtardın.

— Senin ümmetini de üç türlü zulümattan kurtarırım. Biri kabir, biri kıyamet, biri de sırat, Bu üç makam ki, karanlıktır. Mü'minler imanları nûr ile pürnur olurlar.

— Yarabbi! Hazreti Hızır'a Ab-ı-hayat verdin.

— Sana ve ümmetine sel-sebil ırmağını veririm.

— İsa aleyhisselâma İncil verdin.

— Habibim sana İhlâs sûresini verdim.

— Hazreti Musa'ya Tevrat verdin.

— Habibim! Sana âyet-il-kürsiyi verdim. Sana bir sûreyi celile inzâl ettim ki, o sûre ne Tevrat'ta, ne İncil'de ne de Ze-

bur ile yüz suhufda vardır. O sûre, sûrei-fatihadır. O sûre öyle bir süredir ki, O sûre-i-celilimi her kim okusa, cehennem onun tenine haramdır. Her kim fatiha sûresini okusa; ana ve babası kâfir olsalar, onların dahi azâbını tahfif ederim. O sûre hürmetine senden ekrem, senden âzam, senden daha lâtif bir kul yaratmadım. Sûre-i-En'amı okumak, hakiki Zebur'u okumak gibidir. İhlâsı okumak, hakiki incili okumak gibidir. Ayetil-Kürsi'yi okumak; hakiki Tevrât'ı okumak gibidir.

— Yarabbi! Cennetini seyr ettim. Orada şehirler, saraylar, müzeyyen haymeler, hüriler, gılmanlar, vildanlar, sündüs; istabraktan, harirden kumaşlar, altınlar, gümüşler, yakutlar, inciler ve zümrütlerle süslenmiş tahtlar gördüm. Lisanların tarifi olmayan güzel hüriler gördüm. Nûrdan tâçlar, Nûrdan libaslar gördüm. Bunlar hangi peygamberindir?

— Ey Habibim! Bunlar, peygamberlerin değil: Yüzbinlerce nimetim mü'min kularım için hazırlanmıştır. Senin ümmetinden her kim «Eşhedü en lâilâhe illâllah ve eşhedü enne Muhammeden resûlüllah» derse, bunu kalbi ile tasdik ederse bu nimetlerim onun olacaktır, dedi.

Efendimiz, arşı alâya vardığında sağ elini sol elinin üstüne koyup, kıyamen hâcet diledi. Hâk sübhanehu ve teâlâ hazretleri:

— Ya Ahmet! Yâ Muhammed! Benden ne isteyeceksen iste! Benim yanımda hâcetin nedir? dediğinde Efendimiz:

— Yarabbi! Senden ümmetime yakınlık dilerim! Allah celle hazretleri cevaben:

— İzzetim hakkı için ümmetine yakın olmayı ben de isterim. Kâfirleri cennetime koymam. Rahmetimi ve nimetimi mü'minler için hazırladım. Her kim, benim rızamı isterse, dilini benim zikrimle süslesin. Bedenini, vücudunu taatımla kocatsın. Ömrünü benim yoluma sarf eylesin. Buna muhabbetin nişanı şudur ki, benim sözümden gayrı söz dinlemesin, benim sevgimden başka gönlünde sevgi bulunmasın. Dilinde tekbir, vücudunda kıyam, gözünde benim aşkımla, benim korkumla yaş olsun ki, iki âlemde onlara yakın olurum, şeytanı onlardan irak ederim. Onları ebedî razı olduğum hizmetlerimde kullanırım. Tevfikim onlara refik olur, dediğinde efendimiz:

— Yarabbi! Ümmetim zayıftır, bunları yapmaya kadir olamazlar. İlâhi kerem sendedir. Sen Rahman, sen Rahimsin.

— Ey Habibim! Ben Erhamer-rahimim, padişahım. Kim senin tâatından bana fayda olmadığı gibi, hiçbir âsinin isyanından da bana zarar yoktur. Beşaret ve müjde olsun şu kimseye ki, «Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden resûlullah» dese, rahmetim ona bahşıştır. Rızayı-şerifim ona hil'attır. O kulumun nazarı ebediyyen benim nime-time, ve nazarımadır. Fahri-cihan efendimiz:

— Yarab! Şimdi canım safaya erdi. Ruhum, kalbim rahat oldu. Gömlüm karar tutup, razı oldum. Yarabbi! dediğin-de Hak Teâlâ Ekremel-Ekrem'in hazretleri:

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ

Ve Lesevfe yû'tike Rabbüke feterdâ..

Duhâ sûresi: 5

«Ey habibim. Seni razı kılıncaya kadar sana ikram edeceğim.» buyurdu. Cenabı-zül-cemâl hazretleri, Habibi hüda efendimize:

— Ey habibim! Sen, bana bütün peygamberlerden sevgilisin. Ümmetin de, bana bütün ümmetlerden sevgili olduğundan, bütün gök ehlinin ibadetini cem'ettim, adını Namaz koydum; Bu namazı, ümmetine tâat olarak farz eyledim. Senin ümmetinden her kim, benim rızam için, bu farzımı yerine getirirse; bütün ibadetlerle bana ibadet etmiş olur. Bu namaz dinin direğidir. Bu namaz, efendimizin göz nûrudur. Bu namaz, Allah cellenin razı olduğu ibadettir.

Ey aşığı sadık! Eğer Allahı tanıyorsan, Peygambere sevgin ve iymanın var ise, bu namazı kıl, cennete dahil ol!...

Efendimiz, Cehennem bana arz olundu. Ekseri ehlini kadınlar, zenginler ve ibadetsizler olarak gördüm. Kadınların ekserisinin ne için ehli nâr olduğunu Hz. Cebrail'den sordüğümde:

— Kocalarına itaatsizlik edip, getirdikleri nimetlere nankörlük ettiklerinden, zenginler de mallarının şükrünü edâ etmeyip, zekât ve sadakat ile hayır, hasenat yapmadıklarından; İbadet yoksullarının da, ibadet etmeyip hakka âsi olduklarından nâra müstehak olduklarını bildirdi.

Ey zengin kişi!

Elindeki mal yakında elinden çıkar. O malın ebedi ol-

masını istiyorsan; Allah yoluna sarf eyle! O zaman zenginliğin ebedi olacaktır.

Tenbellikle ibadeti terk eyleyen!

Tenbelliği terk eyle! Vakit akşam olmakta, güneş gurup etmekte, dükkânlar kapanmaktadır. Can kuşu beden kafesinden uçtu mu... Bir daha geri gelmez! O zaman, pişmanlığın faidesi olmaz. Yarın, kıyamet gününde İbadet edenlerde, ibadet etmeyenlerde pişman olacaktır. İbadet edenler, yüksek derecatı, cenneti ve Allahın âbitlere ihsan ettiği nimetleri müşahede edince (keşki biz de rabbimize daha çok ibadet etseydik) diyecekler... İbadet etmeyenler, (Keşki, bizler ömür sermayesini havaya vermeseydik de, Rabbimize ibadet etseydik) diye pişmanlıklarını ifade edecekler. Rahmeti ilâhiyye yetişmez ise, bu tenbelliklerinin cezasını göreceklerdir.

Allah cümlemizi yolunda kaim, zikrinde dâim kullarına ilhak buyursun! Âmin bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Efendimiz diyor ki:

«Miraç'ta nûrdan bir kubbe gördüm. Bu kubbeden dört ırmak çıkıyordu. Irmaklardan biri su, biri bal, bir tanesi şarap, diğeri ise süttü. Bu dört ırmak, bu nûrdan kubbeden fışkırmış akıyordu. Cebrail bana: (Ya Resûlallah! Bu ırmakların çıktığı yeri görmek istemişsiniz?) dedi. Ben de (Evet) dedim Kubbe açıldı. İçeride nûrdan bir yazı ile:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«Bismillâhırrahmanırrahıym» yazılı idi.

Bismillâhın, mim'inden su ırmağı, he'sinden süt ırmağı, Errahman'ın mim'inin deliğinden süt ırmağı, Errahimin miminin deliğinden de şarap ırmağı akıyordu. (Bu ırmakları kim içecek ya Cebrail?) dediğimde

Hak teâlâ: «Yâ Muhammed! Senin ümmetinden her kim beni bu isimlerim ile zikr eyleyip niyeti hâlısa ile (Bismillâhırrahmanırrahim) dese; kıyamet gününde herkes susuz iken o kuluma bu ırmaklardan içireceğim» buyurdu. «Ya Muhammed! Senin ümmetinden bir kişi, abdest alsada, Lâ ilâhe İllallah dese, izzetim hakkı için ben o kuluma bu dünya kadar cennet vereceğim» denildi.

Efendimiz kâbe-kavseyn'e erişti.

Orada nûrdan büyük bir sandık gördü. Üzerinde nûrdan kilidi vardı. Efendimiz: (Yarabbi bu ulu nurlu sandıkta ne var? Bunu görmek dilerim. Anahtarı nerededir?) diye dilekte bulundu. Cenabı-zülcelâl:

— Ya Resûlüm! Onun anahtarı sendedir. «**Lâ ilâhe ilallah, Muhammed Resûlüllah**» de açılır, dedi. Efendimiz de tevhid ettiğinde sandık açıldı. O sandıkta, bir nihayetsiz deniz göründü. O denizin içinde bir kuş kuşun tırnağında bir parça çamur vardı.

— Yarabbi! Bunlar neye misaldir? dediğinde.

— Ey Habibim! O nihayetsiz deniz benim rahmetim. O kuşta senin ümmetin. O kuşun ayağındaki çamur da senin ümmetinin irtikâp ettiği günaha misaldir. Ümmetini benden diliyorsun. Onların günahı benim rahmetim yanında bu kuşun tırnağındaki çamur kadardır. Benim rahmet denizimi gördün, ümmetinin günahlarını da gördün. Benim rahmet denizim yanında onların günahı bir zerre kadardır. Nasıl ki, bir parça çamur denize düşüp yok oluyorsa; onların suçu da, benim rahmetim yanında yok olur. Ben Erhamer-rahiminim. Ben gaffarı-kerimim.

İmamı Ali kerramallahu veçhe, Resûl aleyhisselâmdan rivayet ediyorlar:

Miraç gecesi, «**Yarabbi Hangi amel sana sevgilidir?**» diye Allahu teâlâya sordum. Allah celle celaluhu:

— Ya Ahmet! Benim indimde bana sevgili, efdâl amel; Tevekküldür. Yâ Ahmet! Benim verdiğime razı olmaktan daha yüksek bir amel yoktur. Benden razı olanı severim. Benim için sevişenleri, halkı bana getirenleri severim. Efendimiz:

— Yarabbi! Bana bir amel öğret ki, o amelimle sana yakın olayım. Hak teâlâ.

— Geceni ibadetle geçir. Gündüzleri oruçlu ol. Tenha yerlerde bana ibadet eyle. Herhangi bir kulumda üç sıfat olursa, o kulumu ben cennete koyarım. Dil ile beni zikr eyleyip, gönlü ile beni unutmayan, helâl lokma yiyen kulumun yeri cennettir. Beni sevenleri sevmek, aynı beni sevmektir. Beni seven kanaatkâr olur. Belâya sabır eder, nimetime şükür eyleyler. Yalan söylemez, ahinde sabit, sözünde sadık olur. Bana âsi olmaz. Elinden bir nimet gittiğinde ona mahzun; eline bir nimet geldiğinde onunla ferahlanmaz. Her halinde bana bağlı olur.

Yâ Ahmed! Fukaraya yakın, zâlimlere uzak ol. Âhirete muhabbet eyle!

— Zâlimler kimdir Yarabbi? dediğimde:

— Uykusu ve gazabı çok olandır. Aza razı olmayandır. Bir kimseye fenalığı dokunsa, özür dilemeyendir. Hak hukuk tanımayandır. Bir kimse af dilese, kabul etmeyendir. Tâat vaktinde tenbel, mâsiyet vaktinde bahadır olandır. Emeli bol eceli yakın Nefsini hesaba çekmeyendir. Halka iyi muamele etmeyendir. Kendinden yaşlı, ihtiyarlara hürmet, kendinden küçüklere şefkat göstermeyendir. Yâ habibim Ahmed! Sevdiklerim şu kullardır ki; güler yüzlü, (haya'lı), fenalığı az, iyiliği çok. Sözleri sadık, gönülleri uyanık. Nefislerini hesaba çeken gözleri benim muhabbetimle nemli, dilleri benim zikrimle meşguldür. Nimetimi, yediklerinde bana hamdü şükür edenlerdir. Bu kullarımın duaları ve müracaatları benim indimde kabuldur. Bunlar, bana namaza dursalar, demir kaleler gibi dururlar. Benden gayrısı ile meşgul olmazlar. Bunlar, elleri kanda dahi olsa, gönülleri bendedir. Bu zevat helâl yer, helâldan giyer. Bunlar ırz ve iffetlerini de haramdan sakınırlar. İzzetim, celâlim hakkı için bu zümreye ebedi hayat vereceğim.

Ecelleri vaktinde bunların ruhunu ben alacağım. Bunlara, Azrail aleyhisselâmı göndermem. Onların ruhunu almağa benden başka kimseye müsaadem yoktur. Onların canı, aziz ruhu kerimlerine gönül kapısını açarım. Cennetime buyur eder, hûrilerim, gılmanlarım ve vildanlarım onları cennet yemişleri ve libasları ile karşılarlar.

Arşımdan onlara güzel kokular duyurur, muattar kılarım. Bu kullarım ile benim aramda hicap yoktur. Ya Ahmed! Benim sevdiğim kullarıma kıyamette muamelelerim şudur: Mahlûkatım kabirlerinden kalkıp, arsayı mahşere vardığında, hak sahipleri birbiri ile münakaşa yapıp, mazlûm zâlimin yakasından tutup, yerlerde süründüğünde; benim mûti, sevgili kullarım arşın altında her korkudan emindirler. Cennetin bütün anahtarlarını onlara veririm. Hangi kapısından dilerlerse oradan cennete girerler. Benim cemâlimden onlar bir lâhza dîr olmazlar. Cennetten onlara dört kapı açarım ki, birinden gece gündüz onlara hediyelerim gelir. İkincisinden bana nazar ederler. Benim bu cemalime, nazarları zahmetsiz

ve hicapsız olur. Üçüncü kapıdan, cehenneme nazar ederler. Dünyada onlara zulm eyleyen zâlimlerin halini seyrederek. Dördüncü kapıdan hûriler gelir, bunlara ikram ederler, dediğinde efendimiz:

— Yarabbi! Bunlar hangi kullarıdır?

— Bu kullarım bana, cennete tâma ederek ibadet kılma-dı. Nârımdan korkarak bana kulluk etmedi. Bu kullarım, ancak bana, benim rızam için ibadet kıldılar. Benim rızam için nefislerine uymadılar. İşte, bu kullarıma bu nimetlerimi ih-san edeceğim. Buyurdular.

Cenabı - fahri - âdem, mefhârı - âlem efendimiz ümmet-leri hakkında cenabı Erhamerrahiminden şunları niyaz ey-ledi:

«İlâhi! Ümmetimi af eyle! Onlara rahmet nazarı ile na-zar eyle! Onlara kâmil iman nasib eyle! İymandan sonra şek ve şüpheye onları düşürme! Onları korkutma! Gaflet ver me! İlim ver, cehil, verme! Akıl ver. Nefsi havalârina onları esir etme! Onları zâtı-uluhiyyete yaklaştır. Onları kapıdan tard etme! Onların lisanını Kur'anın ile süsle! Onlara, zâtını unutturma! Onları, sâbır metin eyle! Yarabbi! Ümmetimi eh-li-hayâ eyle! Nefis âfatından, dünya ve âhîret fitnelerinden emin eyle!»

Hak sübhanehu ve teâlâ hazretleri efendimize:

«Ya Ahmed! Şüphelerden sakınmak dinin evveli ve âhi-ridir. İbadet, on kısımdır. Dokuz kısmı helâl yemektir. Bir kısmı sükût etmektir. Sükût edenlerin gönlünü imar; çok konu-şanların gönlünü çok konuşmakla harab eylerim. Bir ku-lum, benim rızam için oruç tutsa ve sükût etse, bu amelinin mükâfatı nedir bilirmisin? buyurdu. Efendimiz:

— Yarabbi! Bilmem, dediğinde Hakteâlâ:

— Orucun, sükûtun ve çok konuşmamanın mükâfatı hikmettir. Hikmetin mirası, mârifettir. Mârifetin ise nihaye-ti, bana yakın olmaktır. Her kim, benim rızam için benim rı-za-i-ilâhim için amel etse ona üç mükâfatım vardır.

1 — Ona bir ilim öğretirim ki, asla cehli olmaz.

2 — Bir akıl veririm ki, asla nisyânı olmaz.

3 — Bir muhabbet veririm ki, benden başkasını sevmez

Benim muhabbetim ile o kulunun gönlü memlû olur da baş-ka muhabbete o kalpte yer kalmaz. Beni seveni, ben severim. Onu kullarıma da sevdirim. Onu gönüller sultanı ederim.

O kulumun gönlünden bir kapı açarım ki, o kalb gönül kapısından benim cemalimi seyr eyler, benim kelâmımı işitir. O kuluma, sırlarımdan öyle sırlar öğretirim ki, halk o sırları bilmez. O kuluma, hayâ libasını giydiririm. Bütün halk ondan hayâ eder. O kulumun, gönlünü mârifet hazinesi kılarım. Cennetin, cehennemın sırlarını onlara âşikâr kılarım. Kıyamet gününde onlara hesap yoktur. Kabirde münker, nekire sual sordurmam. O kulum ile benim aramda tercüman istemem. Bütün haberleri benim ile söyler, sıratı yıldırım gibi geçer. Cehennemi o kuluma göstermem. Cennetimi o kuluma tezyin ederim. O kulumu Nebiyler, şehidlerle cennetime koyarım.

Bu nimetime ermek, sorusuz hesapsız cennete girmek isteyen kullarım, benim düşmanlarımı sevmesinler. Benim düşmanlarım ile oturmasın. Bana ibadet ve tâat ederek bana muhabbet ederek ecelini beklesin. Ölünceye kadar, bana ibadet etsin. Bu işleri ve bu amelleri işleyen kulumun ruhunu tereyağından kıl çeker gibi kabz ederim. Ölümünde, ona müjdeci melekleri gönderirim. O melekler, o kuluma kevser suyu ve cennet şarabı ihsan ederler. Yanına şeytanı sokmazlar. İçtiği cennet şarabı ile ölüm acısını duymaz ve ruhunu arşın sağ tarafında oturturlar. O kuluma sorarlar.

— Dünyayı nasıl terk ettin? Bu iş nasıl oldu? dediklerinde o kulum:

— Nasıl olduğunu bilmedim! Bana, bir tas cennet şarabı verildi. Ölüm acısı duymadım. Fakat, hâkteâlâ, beni dünyada yarattığından beri, ben Allahtan korkardım. Dünyaya muhabbet etmezdim. Allah'ın düşmanları ile aslâ oturmadım. Daima, hak rızasında bulunduğum için, Allah celle de bana bu kerameti ihsan buyurdu. Bana ölüm acısını duyurmadı, der. Hâk teâlâ da:

— O kulum doğru söylüyor, o kulumun cismi dünyada idi. lâkin gönlü benimle idi. Ve kuluna hitaben:

— Ey benim has kulum! Dile benden ne dilersen, vereyim? der. O kişi de:

— Yarabbi! Eğer beni, günde yetmiş kere parça parça etselerdi. Seni razı kılmak için razı olurum, der.

İlâhi!

Eğer, bizlere ikram etmezsen biz harap oluruz, gamdan kurtulamayız. Bize yardım etmezsen, bize kim yardım eder?

Sen, bize kuvvet vermezsen biz zaifiz. Eğer, bizleri zikrin ile diriltmezsen biz ölüyüz.

Resûlü-ekrem sallallahu aleyhi vesellem:

— **Yarabbi! Senin rızai-şerifini nasıl kazanabilirim? dedi. Hak teâlâ:**

— **Ey Habibim! Senin ile benim aramda hicab yoktur. Her ne vakit, bana gelmek istersen gel, dedi. Ya Ahmed! Seni, sair Enbiyadan niçin üstün yarattım bilir misin?**

— **Bilmem Yarabbi! diyen Resûl aleyhisselâma:**

— **Bana, varlığın çok güzeldir. Güzel ahlâkın, cömertliğin, tevazuun ve kullarıma olan şefkatin seni diğer enbiyadan ziyade sevmeme sebep olmuştur. Bu hasletlerinden dolayı seni bütün enbiyadan efdâl kıldım.**

Ey habibim! Sana iymanın lezzetini bildireyim: Kullarıma söyle! Oruçlu olsunlar, çok konuşmasınlar. Sükûtu tercih etsinler. Özleri bir olsun. Benden korksunlar, beni sevsinler. Böyle hareket ederlerse, imanlarının lezzetini bulurlar. Böyle yaparlarsa benim azâbımdan emin olurlar.

Aleyhisselâtü vesselâm efendimiz Hak Teâlâdan rivâyet edip buyurdular ki:

«**Bir kulum, benim muhabbetim ile müptelâ olsa, Belâya sabır etse, o kulumun mükâfatı cennettir. Bir kul, bana mülâki olmayı sevse, ben de o kulumun likâsını severim. Bir kul, benim likâmı kerih görse, ben de o kulumun likâsını kerih görürüm.**»

Yine efendimiz, Cenabı-haktan rivâyet buyurdu:

«**Allahü sübhanehu ve teâlâ; yarın kıyamet gününde benim üç kişi ile dâvam vardır:**

1 — Benim rızam için bir kimseye iyilik etse, sonra o iyiliği ettiği kişiye zulüm etse, başına kaksa...

2 — Bir azadlı köleyi satıp parasını yese, hür insanları köle yapsa.

3 — İş yerinde çalıştırdığı kişinin hakkını vermese Benim bu kişilerle dâvam vardır. buyuruyor. Allah, yarın, kıyamet gününde bir kula hitaben:

— **Ben hasta oldum, beni sormağa gelmedin? o kul:**

— Yarabbi! Sen Rabbil-âleminsin. Nasıl hasta olursun? dediğinde:

— Filânca kulum hasta oldu. Onu ziyaret etse idin, beni ziyaret etmiş olurdun. Zira benim rızam orada idi, der.

Ey kullarım! Ben hidayet etmez isem hepiniz delâlette kalırsınız. Ben rezzakım. Sizi doyuran benim. Benden hidayet ve rızık isteyiniz. Size hidayet ve rızık vereyim. Sizi balçıktan yarattım. Benden libas isteyiniz, sizi giydireyim buyurdu.

Ey kullarım! Gece ve gündüz bana, hata ve isyanlar ediyorsunuz. Bana tövbe ediniz ki, sizi af edeyim. Bana istiğfar ediniz, size mağfiret edeyim. Sizin, evveliniz ve âhiriniz, insiniz, cinniniz bana mûti olunuz. Benim mülkümde bir ziyadelik olmaz. Eğer âsi olursanız, mülkümde bir şey eksik olmaz Sâlih müttakiy kullarım için cennette öyle nimetler yarattım ki, bu nimetleri gözler görmedi, kulaklar işitmedi. Kalbi beşerin bunları düşünmesine imkân yoktur. Ancak, o nimetleri gördüklerinde ve tattıklarında, ancak o zaman anlarlar. O zaman, bu nimetlerin kıymetini bileceklerdir.

Efendimiz: «O gece ümmetimi yediyüz defa Rabbinden diledim. Rabhim de, ümmetimi bana bağışladı. Cennet ve cemâlini ümmetime vaad eyledi. Ümmetim o akşam, affı keremi ilâhiyyeye erişti.» buyuruyor.

Hakkın emri ile Ümmü-Hanî hazretlerinin hanesine geldiğimde, yatağım henüz soğumamıştı. Zaman içinde zaman, Mekân içinde mekân hâlk olundu. Rabhim, o gece ümmetime olan lûtfunu bana böylece izhar eyledi.

Cennette bir köşk gördüm. Kızıl yakuttan bina kılınmıştı.

— Yarab! Bu köşk hangi nebiyyin? dediğimde.

— Bu köşk hiçbir nebiyyin değil. Senin ümmetinden bir kul, bir âmâyı kolundan tutup bir kaç adım götürse, bu köşkü o kuluma hediye ederim buyurdu.

Şu keremi ilâhiyyeye bakınız!

Ne kadar kutlu kişileriz ki, Habibi hüdaya ümmet olduk ve bu nimetlere eriştik. Allah celle hazretlerinin keremine nihayet yoktur. Lâkin, Ümmeti Muhammede olan keremine hiç bir ümmet nail olamadı.

İşte, küffarın dahi bu dünyada bekası, efendimizin üm-

meti olmalarındadır. Evet, onlarda ümmeti-Muhameddir. velâkin ümmeti dâvettir. Bizler ise, ümmeti-icabetiz Elham-dülillah.

Mal ve canlarına güvenerek Efendimize dünya malı ile öğünen, peygamberlik gelse idi; bize gelirdi diyen Utbe, Ebâ Cehil ve emsali kâfirlerin güvendikleri malları ve cânları arkadaşları, kölelerinin ne kıymeti olabilirdi? Allahın, Habibi-hüda efendimize ve ümmetine verecek olduğu nimetler yanında onların elinde olan mal fâni idi. Bunların, fani malları gözlerine perde olup, hak ve hakikatı bunlara göstermedi.

İşte, Allah celle celaluhu Habibinin, o gün düşmanları tarafından kendine yapılan tecavüzlerin ve güvendikleri mallarının; Allahın Habibine ve ümmetine vereceği ebedi nimetler yanında bir hiç olduğunu Miraç'ta Habibinin gözleri önüne serip, ona iyman edenleri af ve mağfiret edip cennetine koyarak ebedi mülke nail kılacağını; O kâfirlerin de fâni malları ellerinden alınıp, nâra atılacağını... yine onların yanacağı cehennemi dahi Habibine göstererek Habibini teselli etmişti.

Bu kâfirlerin hepsi bir derde müptelâ olarak, kimisi Bedir harbinde canları cehenneme gitmişti. Zaten, Habibi-hüda efendimize kim hakaret ederse; mutlaka bir dermansız derde müptelâ olarak yahud herhangi bir belâyaya duçar olarak geberir, nârı- cehenneme gider. Şu kıssayı ibretle oku:

H İ K Â Y E

Kureyş'in edesiz müşriklerinden beş kişi aşağıda anlatacağımız şekilde feci birer ölümle helâk olmuşlardır. Efendimizi izharı nübüvvetlerinden itibaren gördükleri yerde daima alay, istihza, seb ve kötü sözlerle inciten bu beş mel'un şunlardı: As ibni Vailli-sehmi, Esved-in-Matlap, Esved bin Abdi Yegus, Velid ibni Mugiyre ve Haris bin Kays idi. Bu herifler, efendimize inanmadıkları gibi, efendimizi daima hakaret ve sözleri ile incitmişler, efendimiz ile alay edip; efendimize seb, şetim edeceklerin nasıl bir âkıbete ducar olarak öleceklerine âyet olmak bedbahtlığına uğramışlardır.

Bir gün, efendimiz Mescid-i Haramda oturuyordu. Yanında, Allahın ulu meleği Cebrail aleyhisselâm vardı. İzni-ilâ-

hi ile, efendimizi daima melâike korurdu. Bu beş şerir oradan geçtiler. Cebrail aleyhisselâm As'ın tabanına, Esved'in gözüne, Yegus'un başına, Velidin ayağına ve Harisin karnına işaret etti. Cenabı peygambere hitaben:

— Müjde olsun ya Resûlallah! Seni bu hâbislerin şerinden, Allah seni halas etti. Bunlar bu günden sonra felâh bulamayacaklar, dedi.

O günden sonra, bunların herbiri feci bir âkibet ile öldüler. Bunlardan As, iki oğlu ile ata binip Mekke'nin tepelerinde dolaşırken atından aşağıya indi. Ayağına diken battı. (Aman beni yılan soktu) diyerek bağırmaya, feryat etmeye başladı. Yarada ne bir diken yarası, ne de yılan sokmasına ait bir işaret yoktu. Böyle olmasına rağmen As, ter ter tepiniyor, Efendimizi incitmenin azabını dünyada çekmeğe başlıyordu. Ayağı gün geçtikçe şişmeye başladı. Deve boynu gibi şişti. Yaptığının cezasını çekiyordu. İş, bununla kalsa idi çok iyi idi. Ayağının neden böyle olduğunu biliyor, «Kateleni Rabbi-Muhammed» yani Muhammedin rabbi beni öldürdü diyor velâkin bir türlü iymana gelemiyordu. Kibirli idi. Sonra, Mekke müşrikleri onun iymana geldiğini duyarlarsa ayıplarlardı. Eğer, iman edip, Efendimize iltica etse idi; Eşvak ve rahîm olan efendimiz, Allah'ın Habibi onun bu derdine şifa olabilirdi. Bunu kendisi de biliyordu.

Ahhh. O kibir!...

Şimdiye kadar alay ettiği insana, küfür ve şetim, sebylediğini yalvarmak... Bu, ona bu azâbın acısından daha acı idi. Kıvrana kıvrana öldü, cehenneme yuvarlandı.

Diğer mel'un, Esved bin Mâtlap kâfiri ise; Mekke haricinde bir ağaç gölgesinde otururken, ansızın hakkı görmeyen gözleri kör oluverdi. Bir melek gelip, başını o ağaca vurmaya başladı. Esved, başını vuran meleği görüyordu. Yanında olan köleleri vuranı görmüyorlardı. Kölelerine: (Aman beni bunun elinden kurtarın. Halâs edin. Sizleri azad ederim) diye yalvarıyordu. Köleleri ise, Esved'i ağaca başını vurmaktan men'etmek için tutuyorlar, lâkin mâni olamıyorlardı. Esved'e olan olmuştü, o mütekebbir kâfir de (Beni, Muhammedin rabbi katl etti) diyor, lâkin iman etmek ve Resûli-efham efendimizden af dilemek aklına getirilmiyordu. Eğer, Resûlü-müçtebayaya sığınsa, kendisini bu azabtan kurtardığı gibi âhiret saadetine de erişebilirdi.

İmkânı mı var? Yaptığı fenalığın cezasını çekecekti!

Üç günlük dünya hayatına âhiretini satmış, mülkünün ve saltanatının hep bâki kalacağına inanmış ve aldanmıştı. O da cehenneme, cezasını çekmeğe sevk olmuştu. Azabı ebedi ve daimi idi.

Üçüncü mel'un Yegus; Mekke'nin haricinde bir iş için bulunduğunda. Semum rüzgârına mâruz kaldı. Yüzü ve gövdesi simsiyah oldu. Kâlbının karası yüzüne vurup, dünyada iken azabı elime düşer oldu. Bu herif, Yahuda gibi şekli sıfatı değişip evine geldiğinde, ehli onu tanıyamayıp kapıyı açmadılar. Sanki simsiyah bir hınzır, domuz olmuştu.

— Ben Yegus'um, bu ev benim. Siz benim evlâtlarımısınız, diyordu. Ev halkı ise:

— Hayır! Biz seni tanımıyoruz, sen bizim babamız değilsin, geldiğin yere git! diyorlardı. Evine girmek için uğraşırken «Muhammedin Rabbi beni bu hale koydu.» deyip kafasını kapıya vura vura cezasını buldu ve cehennemi boyladı.

Kays oğlu Haris mel'unu ise, tuzlu balık yedi. Kendisine acı bir hararet bastırdı. Her zaman tuzlu balık yer, su içer. Harareti zail olurdu. Bu sefer sanki karnı cehennem kesilmişti. Ne yaptı her ne kadar su içti ise bir türlü harareti geçmiyor, bilâkis artıyordu.

İçti, içti...

Suya kanmıyordu, içtiği suları da çıkaramıyordu. Sanki, idrar deliği tıkanmıştı. Velâkin harareti de kesilmiyordu. İçmeye devam ediyor, içtikçe harareti artıyordu. Nihayet anladı ve oda «Muhammedin Rabbi beni öldürecek.» dedi. Çatladı. Resûlü-erham efendimizden şefaât isteyemedi, belâsını buldu, nâra sevk olundu, ebedi azaba düşer oldu.

Mugiyre oğlu Velid'i-Pelid'de, bu mel'unlar gibi mel'un idi. Bir gün, bir okçu dükkânı önünden geçerken, ayağına bir okun baş kısmı battı. Orada bir takım kadınlar durmakta idi. Kadınlara karşı ayağına batan demiri çıkarmadı, yahut erkekliğinden böyle şeylere kıymet vermezdi. Mertliğine mağrur idi Bu batan ok, başka oklara benzemezdi. Tabii, bunun farkında değildi, o; yaptıklarının sonu gelmişti. Rabbin ona verdiği mühlet nihayet bulmuştu. Ayağı öyle acıyordu ki. feryadından Mekke'nin dağları inledi. Mahallede çocuklar onun taklidini yapıp alay ettiler. Elleri ile yerleri koparıyor.

yatakları parçalıyor ve «Muhammedin Rabbi beni öldürecek» diyordu. Lâkin, iman etmek aklından bile geçmiyordu.

O kibirli, mertliğine mağrur kişi, her gelenden imdat istiyor, yerin ve göğün sahibinden ve onun Habibinden şifâ dilemeği kendine âr ediyordu. Bu kibirli kâfir de Ahhh, Off diyerek ruhu habisi cehennem tarafına yollandı. Sükût etti.

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

İnnâ kefeynâk-el-müstehzi'iyen..

Hicr sûresi: 95

«Biz, seninle alay edenlere kâfi geldik» âyeti bu anlattığımız kıssa'yı teyid eyledi.

İşte; Cenabı-fahri-âlemler ve onun getirdiği din ile, onun veliyleri eshabı, ensarı, evlâdı, ahfadı, ahlâfı, uleması ile alay edenler, bir derde mübtelâ olurlar ki, bir daha dünyada ve âhirette dertlerine çare bulamazlar. Duçarı felâket olurlar. Yüzleri kara olarak âhirete sevk olunurlar.

Ezcümle, bir kimse Efendimizin aleyhinde olsa; Efendimize kuruyası ağzı ile seb etse; bu kimsenin, en azdan dünyada göreceği ceza; öldüğü zaman ağzından pislik gelir. Bu kerrat ve merrat ile müşahede olunmuştur. Yine, eshabı kirama dilleri ile taarruz edip onları incitenler de, her biri düçarı felâket olup bu dünyadan gitmişlerdir.

Evlâdı Muhammedi incitenler de, her biri felâketi âzime uğrayıp dâr-ı-bakayı boylamışlardır. Velilerle, Ulema ile alay edenler, son zamanlarında kendileri ile alay edilip, sülp-lerinden gelen evlâtları aklen sakat olur, avâmın maskarası olup yaptıkları zulüm ile kendilerini ve evlâtlarını sebebi istihza eylemişlerdir.

Görenedir görene,

Köre nedir, köre ne?

Allah celle, kendi yolunda olanlarla alay edenlerin hakından gelir. Bunu yakiylen bil! Şu söyle yaptı da, ona bir şey olmadı, deme. İster iyilik olsun, ister kötülük olsun; önün de sonunda yapanın önüne çıkar. İyilik yapanlar mükâfaatını, fenalık yapanlar da cezasını bulurlar. Sultan olsan da, bu böyledir? Zengin, fakir olsan da bu böyledir. Akıbet ölümdür. Bu işin sonu ayrılıktır. Her şeyinden soyunmaktır. Evvelimiz bir hiç idi, yani nutfe idik, irençtik, sonumuz da bir hiç olacaktır.

Ne mutlu o kimseye ki; iman etti. Allahın rızasında yürüdü, hayırlı işler gördü. Kendisini, dünyada hayır ile yâd ettirdi. İyman ile göçtü, canı cennete uçtu. Cennet hullelerini biçti, kevser ırmağından, cennet nehirlerinden içti.

Ne kötü ve çirkin o kimseye ki; Allahı bilmedi ve inkâr etti. Onun nimetini yedi ona şükür etmedi. Kendi vücudunu gördü de, hakkı görmedi. Hakkın nimetlerini müşahede etti. ve yedi de, hakka şâkir olmadı. Ölenleri gördü de, kendinin de öleceğini hatırına bile getirmede. Dağılan haneleri, devrilen saltanatları, ağlayan ehil ve evlâtları gördü de, kendi hanesinin, kendi saltanatının devrildiğini, kendi aile ve evlâdının ağladığını, ağlayacağı o karanlık günleri hatırına getirmede. Güzel ameller yapmadı. Onu Allaha çağırınlar ile, kendini hakka dâvet edenlerle alay etti ve onları kendine düşman bilip onları kendine düşman ittihaz edip, onlarla uğraştı. Bu yaptığı kötülüğü de iyilik sandı.

İşte bir gün güneş doğdu..

Lâkin, cansız cesedi üstüne.. Var sandıkları yok olmuş, yâr sandıkları düşman! İnkâr ettikleri var olmuş. Bu âlem başka bir âlem.. Rütbesi, diploması, masası, kesesi dünyada kalmış. Bunların vebâli kendisi ile beraber. Kendisini ipsiz, zincirsiz bağlamışlar. Meğerse, hiç bir şeye kadir değilmiş. Halbuki, dünyada iken çok şeylere kadir olduğunu sanıyordu. Kendisine verilen mühleti kendinden sanıyordu, bu mühletin haktan olduğunu bilmiyordu. Yahut, bilip, inaden Allaha hasım olmuştu.

Şimdi ne yapacaktı? Yalnızdı, karanlıkta idi. Yaptığı zulümler, hepsi korkunç bir şekle girmiş, onu tehdit etmekte...

Molla Câmi kuddise sırrahu hazretlerinin dediği kelâm gibi:

**Hem akvâli, ahvali muddehar.
Rüveyda kerdet rûzi mahşer.**

«Her söz, her ahval toplanır, bir şekle girer, kıyamet günü önüne gelir. Onları orada görürsün.» mânasındadır.

İşte; her yaptığın fenalık, her söylediğin acı söz, bir şekle girmiş; onu tehdit etmede. Kimse, feryadına kulak vermiyor. «Aman yarabbi! Beni dünyaya çevir. Sana güzel ameller edeyim!» diye Allaha yalvarmakta. Faidesi yok!

İşte, inkâr ettiği kabir azâbı. Hayatında iken ölüm sözünden, kabir sözünden hiç hoşlanmazdı. İşte, öldü. Vücudunun her zerresi ölümün acısı ile sızlamakta. Kimbilir daha kaç sene sızlayacak? Kabir için söz etmekten nefret ederdi, işte kabirde idi. Ne çabuk da geçti, altmış sene, yetmiş sene... yüz sene...

Hayatında iken cenazeye zor ile gelir, avâm müslümanların arasına girip namaz kılmaya utanır, âr ederdi. Peygamberlerin, ulemanın verdiği bu haberleri inkâr eder:

— Öldükten sonra kabir azabı varmış?..

— Melekler sual sorarlarmış? Bunların hepsi yalan! Kim gitmiş? Kim gelmiş? Giden gelmiyor ki; gidip gelenden haberi yoktu. Haberciyi tekzip ederdi.

Ölen ölür, gider. Yaptığı fenalıklar yanına kâr kalır. İşlediği zulümden soran olmaz diyordu. İşte, iki mehip melek zuhur edecek, yalanladıkları doğru; inkâr ettikleri sahih... Kendisinin sandıkları mallar, paralar, binalar, rütbeler, kadınlar yok olmuş. Bunlar başkasının oluvermişti. Bir saat evveli kendisinin idi.

Her şeyden mahrumdu.

Ne olmuştu buna? Kim yapmıştı bunu böyle? Buradan nasıl sıyrılacak, nasıl kurtulacaktı? Eski saltanatına nasıl dönecekti? Sağında bir takım ejderhalar, solunda bir takım akrepler ağızlarını açmışlar, onu bekliyorlardı. Kaçmak istiyor, kaçamıyor.. Bağırarak istiyor, bağırıyordu. Bağırır da imdadına gelecek yok! Bu akrepler, bu ejderhalar kendisinin ameli idi, dünyadan bunları beraber getirmişti...

H İ K Â Y E

Hazreti İsa, Bî-iznillah ölüleri diriltirdi. Kavmi, Hazrete karşı: Sen yakında ölmüşleri diriltiyorsun... Eski bir kabir gösterdiler. Bu kabir Hazreti Nuh'un oğlunun kabri idi. Bunu dirilt! O zaman, sana iman ederiz, dediler. Hz. İsa aleyhis-selâm dua etti. O kabir şak oldu, içinden beyaz sakallı bir zat: «Lebbeyk» deyip kalktı. Hazreti İsa ona:

— Sen kimsin?

— Ben Nuh'un oğluyum.

— Sizin zamanınızda saç sakal ağarmazdı, dediğinde:

— Bana «Kalk!» emri verildiğinde kıyamet koptu zannettim. Yâ İsa! Birkaç bin sene oldu. Henüz ölümün acısı benden zail olmadı, deyince Hz. İsa:

— Yaşamayı arzu edersen, dua edeyim yaşa! dediğinde:

— Hayır ya İsa! Ölüm acısı, o kadar acı ki... Tekrar yaşıyıp, ölürlen bu acıyı duymak istemem, dedi ve kabrine girdi.

Mevtâları, öldü diye itip kakmayın! Onları hırpalamayın, yıkarken kerem edin, ne çok soğuk, ne de çok sıcak su ile yıkayın, ılık su ile gasil ediniz. Mevta, kendini yıkayan gas-sâle: «Şimdi Azrail'in elinden çıktım. Her yanım ağrımaktadır.» der, feryat eder. Duyan, duymayana ahenk olmaz.

Dünyada insan ne ile meşgul olursa, ölürlen onu yapar, kabirde onunla olur ve mahşere öyle yapılarak hâşır olur diye hâdisi şerif vardır.

H İ K Â Y E

Hazreti İsa, yine bir mevtâyı bî-iznillah diriltti. O dirilen zat Hz. İsa'ya: (Hani benim eşeğim?) dedi. Bu zat hep eşeği ile uğraşmış, dünyada iken, Allahla, resûlü ile gönlünü meşgul et ki; dirildiğinde onları zikir edesin. Biz gelelim sözü-müze:

Dünyadan bunları getirmişti. Bunlar iymansızlığın, amelsizliğin, fenalığın ve zulmün sembolleri idi. Dünyada iken nakşı görmüş, nakşa aldanmış, nakkaşı görmemiş. Nakkaşın ona verdiği mühlete aldanmıştı. Kendisine verilen bu mühlete aldanmıştı. Kendisine verilen bu mühleti, bu fâni saltanatı bâki kalacak zannedip, bunlara güvenmişti. Dünyada sürdüğü bu fâni saltanat, onu umulmaz yaralara düşür etmişti. Şimdi bu halde iken malına, parasına, rütbesine lânet okumağa başlar: «Ey malım, Ey câhım, ey kasam, ey param, ey rütbem. Allah belânızı versin. Ey dost sandıklarım! Beni, Allahımdan men'eden düşmanlarım sizlere lânet olsun. Size aldandım, beni haktan men'ettiniz. Bana, hakkı görmeme perde oldunuz» dediğinde, bütün malları, paraları, kese ve

rütbesi: «Allah senin belânı verdi. Daha da verecek. Allahın lâneti iki katlı senin üstüne olsun ki, sen bizim ile cennete girebileceğin halde, bizleri kendi zulmüne ve nefsi emmarene sarf ettin.» derler.

Mal, Câh, Para, Kadın dünya değildir. Bunlar ile cennet alınabilir, hâk rızası bulunabilir. Bu saydıklarım, bir kişiyi haktan alakoyarsa o vakit dünya olur ve sahibi ile münazaa ederler. Birbirlerine belâ ve lânet okurlar. Malını helâldan kazanıp, hayra sarfedersen, Allah rızasını kazanırsın. Câhta öyle, Câhına mağrur olursan, halka zulüm edersen; Câh senin sebebi felâketin olur. Ama, âdil olursan sebebi necatın olur.

Para da, kumaş da böyle... Bunların, haktan olduğunu bilip, şükrünü ifa edersen, şâkirlerden olursun. Şâkirlerin makamı cennettir. Hidâyete eren, hidâyette bulunan bunlardır. Kadın da böyle, helâlin ise, ona sarf ettiğin Allah indinde en büyük hayırdır. Böyle olmazsa, bunlarla münazaan vardır. Malların sana lânet, sen mallarına lânet ederek bu dünyada korkunç, acı bir ölümlle ölür, âhirette de yüzün kara olur. Eğer, şefaata mazhar olmazsan ebedî hüsranda kalırsın.

Şefaati, ehli iymanadır. İymansızlar şefaati Resûlden istifade edemezler. Şu nutku aklından çıkarma:

**Ey gönül! Kendini veznetmeye kantar ara, bul!
Yürü kantarına, halis ayar ara, bul!
Ne kazandın bu mülkü fâni fenâya geleli?
Serseri gezme boşa, zıkr ile settar ara, bul!
Saltanat, mülki konak birgün elinden gidecek,
Sana bâkiyde bir ev yapacak mimar ara, bul!
Seni bu nefis bir gün, dosta düşman edecek,
Yürü; dil mülküne bir ehli-kumandan ara, bul!
Aldanma, azizim, bu dünyanın nakşına, nakkaşına;
Hazreti Âdem gibi girsen hezaran yaşına,
Âkıbet gelirsin bir gün şu musalla taşına,
Kapatırlar seni bir hâli haraba yalnız,
O karanlık gecede kendine bir dost ara, bul!
Ümmete farz olunan; savmı, salât, haccı-zekât,
Ol şefaati şerefi Ahmedi muhtar ara, bul!
Ey Cevahi; Ara gör derdine ilâç,
Kevserin sâkisi olan Haydarı-Kerrar ara bul!**

Ey âşıkı sadık!

Ölümün tatlısı, kabrin nûru, mahşerin gölgesi, arşın sa-
yesi, cennetin miftahı, firdevsin derecatı, matlabı-âlâ, mak-
sadı-râna buradan, yani dünyadan temin edilir. Bu nimetlere
ermek; İslâm dini, Muhammed yolu ile olur. Hak yoluna har-
camakla bulunur.

Bak; saat ne diye mırıldanıyor? Onun tik takları ne di-
yor?

**Saat diyor tik tak, tik tak,
Ayıp, ayıp ibadetsiz oturmak.
Saat diyor tik tak, tik tak,
Ayıp. Ayıp çalışmamak!**

Diğer bir şair ise:

**Saatın çaldığı evkat değildir her gâh.
Ömrün vakti geçtiğine eyler âgâh.**

**Vaktini boş geçirme! Çalış, hem dünyan, hem de ukban
mâmur olsun! Babalarımız çalıştı, biz rahat ettik. Babala-
rımız bu vatan, mukaddesat için öldüler.**

**Biz yaşıyoruz, onlar ölmeseler, bu mülkü bize bırakma-
saldı, şimdi biz burada oturamazdık. Baban, şu ağacı dikti.
Sen, meyvasını yedin. Sen de ağaç dik ki, evlâtların yesin!**

H İ K Â Y E

Harun-Reşit, bir bahçelikten geçiyordu. Saçı sakalı ağar-
mış, beli bükülmüş bir ihtiyarın hurma fidanları diktiğini
gördü. Kendisine selâm verdi. (Kolay gelsin baba!) dedi. İh-
tiyar güler yüzle:

— Sağ ol evlâdım, dedi. Halife:

— Baba! Ne yapıyorsun? diye sorduğunda ihtiyar:

— İşte görüyorsun. Hurma fidanı dikiyorum, dedi. Ha-
life:

— Hurma ağacı kaç senede meyva verir? diye sorunca,
ihtiyar:

— On senede, yirmi senede, otuz senede.. Yüz senede vereni de vardır, dedi. Halife ihtiyara hitaben:

— Bu diktiğin hurma fidanlarının meyvasını yiyebilecek misin? dediği zaman ihtiyar:

— Belki ömrüm yetişmez. Fakat, bizden evvelkiler diktiler, biz yedik. Biz dikelim de bizden sonrakiler yesin! İhtiyarın bu sözüne hayran olan halife kendisine bir çıkın attı. İhtiyar altınları alıp:

— Allaha hamd ederim ki, diktiğim fidanlar hemen meyvasını verdi, deyince, halife ihtiyarın bu sözüne memnun olarak altın dolu bir kese daha ihsan etti. İhtiyar:

— Allaha hemdü sena ederim ki, her ağaç senede bir defa meyva verir, benim diktiğim ağaçlar senede iki defa meyva verdi, dediğinde, halife ihtiyara bir kese altın daha atarak, yanında bulunan lalasına dönüp:

— Çabuk buradan gidelim, uzaklaşalım. Bu ihtiyar, bizi beş parasız bırakacak, diyerek oradan uzaklaştılar.

Atalarımız, Allah için savaştılar, bu mülkü mâmur edip bizlere bıraktılar. Sonra gelen tembeller ve ahlâkı bozuk zâlimler ise, mülkümüzü zulümleri ile harap ettiler. Koskoca Rumeli elimizden çıktığı gibi, bütün Arabistan, Kırım, Kafkasya'daki kardeşlerimiz esir oldular. Düşmanın pis çizmesi altında namusları çiğnendi. Şimali Afrika, Mısır, Sudan, Bingazi, Tunus, Cezayir, Fizan hep bizde idi. Suriye, Hicaz, Yemen hep bizimdi. Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Arnavutluk, Sırbistan, Yugoslavya, Karadağ, Bosna, Hersek hep bizimdi. Yunanistan, Mora, Kıbrıs, Malta hepsi bizimdi. Akdeniz, Karadeniz, Adalar denizi, Adriyatik denizi bizim havuzlarımız halinde idi.

Hem dünyamız mâmur, hem âhiretimiz mâmur idi. Sonra gelenler, bizden olmayanlar hem dünyalarını, hem âhretlerini harap edip bizleri vatanımızdan cüdâ ettirip, ırz ve namusumuzu düşman ayağı altında ezdirdiler. Az kalsın, ana vatanımız bile düşmanların eline geçip ebediyen esir olacak idik. Allah, şehitler kanı hürmetine bizlerin kalplerini birleştirip düşmana galip olduk, vatanımız kurtuldu.

Dinimize sarılıp, ahlâkı-Kur'aniye ile ahlâklanmazsak, Allah buraları da bizim elimizden alır, düşmana verir. Bizi, düşmana esir eder. Her türlü fenni, öğrenmemiz şarttır. Bunu öğrenmek için, dini terk etmek lâzım gelmez. Kalplerimiz

din ve iman ile, başımız bilgi ile, kollarımız çalışmak ile mücehhez olmalıdır. Dünyayı iyi bilmemiz şarttır. Dünyayı iyi bilen aldanmaz. Âhireti iyi bilen de aldatmaz.

Efendimiz: «**Aldatanlar bizden değildir.**» buyurmuşlardır. Aldatarak, hiyle ile yaşayan, mihnet ile can verir. Bütün dünya senin olsa, âhirete ne götürebilirsin? Yaptıklarının vebâli senin ile gider. İyilik yaptın ise, mükâfatını; fenalık yaptın ise belâsını bulursun.

Müminler!

Bin sene de yaşasak, sonu ölüp toprak olmaktır. Doymayan gözlerimizi toprak doyuracak, kanmayan ağızlarımızı kısmet olur ise bir yudum su kandıracak. İskender'ler, Dâra'lar gibi dünyaya sığmayanlar, iki arşın yere sığacaklardır. Bu sözlerimi kimse inkâr edemez. Edene mecnun derler. Mecnunlar dahi inkâr edemez.

**Deme Leylâ ile Mecnun'a deli,
Nazar kıldım halka, her biri bir gûna deli.**

Yalnız tımarhaneye giren deli değildir. Ne, dışarıda olan akıllı, ne de tımarhanedekiler delidir.

H İ K Â Y E

Tımarhanenin önünden geçen bir zat içeride bulunan akıl hastalarından birine:

— İçeride kaç deli var? diye sorduğunda içerideki akıl hastası:

— Siz dışarıda, kaç akıllı varsınız? demiş. O zat ve bizler; tımarhanede her bulunanın deli, dışarıda her dolaşanın akıllı olmadığını anlamış olduk.

Hapishane, zindan da böyledir. Her hapishaneye giren suçlu, her serbest dolaşan da suçsuz değildir. Her günah içki gibi sekir, sarhoşluk verse idi; kaç ayık kişi bulabilirdik?

Biz de şimdi anladık; asıl deli tımarhaneye giren değil; bu dünyanın nakşına aldanıp, nakkaşını inkâr edendir. Asıl suçlu hapishaneye giren değil, vicdan azabına dücâr olandır. Vicdânı var ise!...

Malına, mülküne, mevkiine mağrur olup, bunların fânî olduğunu unutup; âhret endişesi, kabir yalnızlığı, ölümün şiddetini, cehennem ateşini, nereden gelip nereye gittiğini, ne için halk olunduğunu, bu gülmenin bir de ağlama ile nihayete ereceğini düşünmeyendir.

Bu, sıhhattan sonra bir hastalığa, bu mülkten sonra fakirliğe, bu izzetten sonra zillete düşeceğini düşünmeyendir. Rabbil-âlemin olan kavi Allaha isyan eden zaif kul akıllı mıdır? **Allahtan korkmayan, onun «Yapma!» dediğini yapan, «Yap!» dediğini yapmayan akıllı mıdır?**

O öyle bir haliktir ki, ruhumuzu kabz edebilir, gözümün nûrunu söndürmeye kadirdir. Aklimızı alır ise, bizi onun kahrından kim kurtarabilir? Nitekim, bir gün bizim ruhumuzu kabz edecek, söyleyen ağızlarımız söylemeyecek, gören gözümüz görmeyecek, işiten kulağımız, yürüyen ayağımız, tutan elimiz tutmayacak, yürümeyecek, işitmeyecek.

Bu saydığım; bize emanet olan bu nimetleri bize kim ihsan etti? Hep O; verdiği gibi alabilir. Bizi sağ koyar, gözümüzü kör, kulağımızı sağır edebilir. Bir tarafımıza inme indirebilir. Onun vereceği müsibetlere kim mâni olabilir? Hastanelere git, bir bak da ibret al! **Allahtan kork, ona şükür secdeleri et!**

Yüzbin türlü hastalıkla malûl yüz binlerce kişi... Bak; sana sıhhat vermiş, ona karşı şükür borcun yok mu? Onlar gibi hasta olup, derdine derman arayabilirsin. Fakirim diye sızlanma. Senin üzerinde Allahın binlerce nimeti mevcut, sen farkında bile değilsin! Bir milyon liraya kanser olmağa razı olur musun? Olmazsın! Bir gözünü beş bin, diğer gözünü beş bin liraya satar mısın? Satmazsın; kollarını ve ayaklarını beşer bin liraya satarmısın? Satmazsın. İymanını, dinini, hürriyetini, namusunu bir milyona satar mısın? Satmazsın. Bak; ne kadar zengin imişsin de haberin yok?

Bunlar bildiklerimiz. Ya, bilmeyip mâlik olduğumuz nimetleri saymağa kalkarsak hesap çoğalır. İşte, bu nimetlerden sorulacaksınız. **Allahtan kork. Bu nimetleri sana ihsan etti, yine senden geri alabilir. O her şeye kadirdir, her şey ona dönecektir.**

H İ K Â Y E

Sûrei-Mülk'ün son âyeti: «Onlara söyle; ne dersiniz? Şayet suyunuz, yani içtiğiniz, kullandığınız su, her şeye hayat veren suyunuz yetişemeyeceğiniz derecede derine çekilse, yahut bütün bütün çekilse, size kim akar yahut görünür bir

su getirebilir?» demektedir. Bu âyeti yüksek sesle okuyan bir hâfızın okuduğu Kur'ana, oradan geçen bir münkir sözde cevap olarak: «Kazma, Kürek.» dediği anda gözlerinin nûru sönmüştür, inkârının cezasını derhal bulmuştur.

Arabi lisanında «Ayn» pınar, kuyu manâsına geldiği gibi; göz manâsına da gelmektedir. Haydi bakalım, çekilen suyu kazma kürek getirecekti. Haydi; gözünün nuru, göz kuyusunun suyu çekiliverdi. Kazma, kürek, gözünün nûrunu iade etmek şöyle dursun, bütün tıp âlemi böyle azabı-ilâhi ile sönmüş bir göze çare edebilir, şifa bulabilir mi?

İhsan ettiği maddî, manevî; bilebildiğimiz, içinde olup farkına varamadığımız bu nimetleri bizden geri alması, ona güç müdür? Onun emrine kim karşı koyabilir? Bu olamaz diyebilir? Dese bile ne faidesi olabilir?

Düşünecek olur isek; bir şeyi yapması güçtür, bozması kolaydır. İnsan için bu böyledir. Tabîî, Allah için ne yapmada, ne bozmada bir zorluk veya kolaylık tasavvur olunabilir. Meselâ; bir insan kırk senede meydana gelir, beş kuruşluk bir kurşunla ölür. Bir Süleymaniye camisi yapmak için, bir sultan Süleyman'a, bir mimar Sinan'a ve bir o kadar da para ve işçiye ihtiyaç vardır. Yıkmaq için iki kişi kâfidir. Bu bahsettiğim misaller kullar için böyle kolay olur ise; seni beni yaratan, ağaçları donatan, semavatı üstümüze ref, dünyayı altımıza döşeyen ve bir «Ol» emri ile bu kâinatı hâlk ve icat eyleyen Allaha, verdiklerini geri almak veyahut tekrar diriltmek, Habibini Mekke'den Kudüs'e götürmek, oradan semaya çıkarmak, arşını, kürsisini, cennetini dolaştırmak, böyle şeyleri yaratmak, yaptırmak Allaha güç müdür, zor mudur? Daima, ona ve onun vereceğine muhtaç olan bizler ki; zaif, muhtaç, aç, çıplak ve cahiliz. Ne soğuğa tahammülü, ne sıcağa dayanması olmayan bir zaif kul onu inkâra yeltenir, daima onun emirlerini dinlemezse, bu zaif âsi kişi; şimdi o ulu, kavi olan Allaha daima âsi olur ise, şimdi sizlere soruyorum? Böyle olan kişi akıllıym diyebilir mi, akıllı mıdır? Mantıkta bir kaide vardır. Topa, silâha karşı sopa ve taş ile savaşmak cesaret değildir. Bu böyle, kul kula karşı bu hüküm verilirse; akılların, akıl ve idrâkin mâverasında olan Kudretullaha karşı isyan eden kişi, âkil değil, belki mecnundur.

Amma, sen bana şu suali sorabilirsin: Nice kâfirler, zâlimler, âsiler var ki; bunların Allaha karşı küfürleri, zulüm-

leri, isyanları olduğu halde bunlara hiçbir şey olmuyor? dersin... İlk sigara içen Kanser, ilk idrarını tutan kişi prostat hastalığına tutulsa... Hiç bir kimse sigara içemez, hiç kimse de idrarını tutmağa cesaret edemezdi. Bunları, bir şey olmaz diye yaparız ve bu korkunç hastalıklara tutuluruz. İlk hırsızlık yapan yakalanıp, adalete teslim edilse idi; ilk zinâ eden firengi ve sair korkunç hastalıklara müptelâ olsalar idi. Hiç kimse hırsızlık yapmaya cesaret edemez, hiç kimse de zinâ etmeğe kendinde kuvvet bulamazdı.

İşte, bu saydığım kabahatleri bir şey olmuyor diye yapanlar gibi; bu kâfirler, bu zâlimler, bu âsiler hiçbir şey olmuyor diye küfürlerine, zulümlerine, isyanlarına devam ederler. Öyle bir gün gelir ki, bu kâfirlerin de, bu zâlimlerin de başına kanser gibi, prostat gibi, yukarda saydığımız hareketler sonunda olan cezalar gibi belâ gelir, isyanlarının cezasına çarpılırlar.

İlk suçumuzda, yüzümüzün karası alınımıza vurulsa idi, kimse suç yapmazdı. İyman gayptan çıkar, âşikâr olurdu. Bu böyle olunca, kimin suç işlemeğe cesareti olabilirdi? İyman gayba olduğu için, hiç bir şey olmuyor diye birçok günahları, suçları irtikâp ederiz.

Biz, Allahı göremeyiz amma, Allah bizi görür. Velâkin hâlim, settarû-gaffar olduğu için, ilk suçumuzda yüzümüzün karasını suratımıza vurmuyor. Tövbe eder, hasenat ile o irtikâp ettiğimiz suçu affettirirsek ne âlâ; affa uğruyoruz. Yok, aynı suça devam edersek, bu irtikâp ettiğimiz suçtan bir gün perde kalkıyor, başımıza gelecek hangi musibet ise, o belâyaya duçar oluyoruz.

Allah celle, imhal eder (geciktirir) ihmal etmez! Sâbir-dir, sabır eder, eder de onu tanımayan kâfirleri ve zâlimleri, âsileri bir gün olur muhakkak perişan eder. Bundan dolayı kâfire, zâlime, âsiye bir şey olmuyor deme! Herkes, ektiğini ergeç bulacaktır. Ne kâfirin, zâlimin, âsinin yaptığı yanına kâr, ne de mü'minin yaptığı ibadet ve iyman mükâfatsız kalacaktır.

H İ K Â Y E

At üstünde giden bir zâlim, yaya giden bir garibin başına bir kamçı vurur. Bir kaç adım sonra at ürker, o zâlimi yere çalar. Yerden kalkan zâlim kamçı vurduğu garibe hitâben:

— Sana haksız yere vurdum, Allah cezamı verdi, attan düştüm, dediğinde o garip:

— Allah celle bu kadar acele kimsenin belâsını vermez. Senin bu yere düşmen, bana vurduğun için değildir. Benden evvel, geçmiş bir zamanda bir kimseye vurmuşsundur. O vurduğunun cezası şimdi çıktı. Bana yaptığının cezasını sonra göreceksin, der.

Evet efendiler!

Yapılan fenalıkların cezası hemen çıkmaz. İyilik olsun, kötülük olsun. Mutlaka bir gün olur seni bulur. Nasıl ki, tohumu tarlaya attığımızda, atılan tohum hemen bitmediği; altı, yedi ay sonra meydana geldiği gibi... İyilik ve fenalık denilen iki sıfatı tohum farzederek, bunları mâna tarlasına ektiğimize göre, mutlaka birkaç gün yahut ay veya sene, mutlaka dikilen meyvasını verecektir.

Fenalık ektinse, hemen o fenalık tohumunu hasenat ile imha et, öldür ki, istikbalde bitip önüne çıkmasın. İyilik tohumu ektinse, o tohumu öldürme, imha etme, iyilik ettiğin kişinin başına vurarak, yahut herhangi bir isyan ile onu zayi etme, göz yaşınla sula, büyüt ki, fazla meyva alsın. Kâfirlere, zâlimlere, âsilere, verilen mülkü nazarı itibara alma. İdam edilecek kişiye ikrâm çoğalır. Velâkin ansızın bir sabaha karşı onu uyandırırılar ve boynuna ipi takiverirler...

Bu kâfirlerin de kafaları tenesire vurdukte, Azrail yalakalarına yapıştıktan uyanacaksa da, cezaları infaz edilecektir. Fakat, ne faide? Bu sınıf kâfirlerle, zâlimlerle melekler alay edip: (Sen bir yere gittiğinde arkandan adamların gelirdi. Seni yalnız bırakmazlardı. Nerede senin maiyetin? Yalnız mı geldin. Seni buraya getirenler seni burada yalnız mı bıraktı? (Zuk; inneke entel kerim) «Tat bakalım Allahın azabını.» Sen, büyük adamsın, sen kerim kişisin. Senin ikramın nefesine idi. Hadi tat Allahın azabını derler.)

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌُ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌُ فَأَمَّا الَّذِينَ آسَوَّتَّ وُجُوهُهُمْ
أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Al-i İmran sûresi: 106

Allah celle Kur'anında :

«O gün bir takım yüzler kararır, bir takım yüzler de ağarır. Yüzleri karararlara denir ki, siz iman ettikten sonra kâfir olanlardan mısınız. İmandan sonra mı kâfir oldunuz? Haydi bakalım, küfrünüzden dolayı azabı tadın derler ve azabı elime ve nârı cahime bunları sürerler.»

Böyle bir hitapla karşılaşmaktan Allaha sığınırız!

Yüzleri ağaranlara gelince; onlar Allahın rahmetinde, cennetinde dârin-nâimde olup, orada ebedi kalacaklardır. Yine (Sûre-i-âl-i-İmran — 178, âyet):

«Sakin kâfir olanlar kendilerine mühlet verdiğimizizi, yani onlara verilen ömrü, malı, metal, iyi rahat yaşamayı, rüt-beyi haklarında hayırlı sanmasınlar. Onlara verilen bu rahatlık, bu dârat, bu saltanatları; günahlarının artması, azaplarının şiddetli olması içindir. Onlar için kendilerini hor kılıcı, korkunç bir azap beklemektedir.»

Evet; Yakın bir zamanda, bu rahat hayattan sonra seh-paya çıkan bir idam mahkûmu gibi ebedi idama mahkûm olacaklardır. Akıl olan mala, mülke, varlığa mağrur olmaz. Bunlar hep geçici, âriyettir, Akıl olan, Rabbini bilir, Rabbini bulur, Rabbinden korkar, Rabbini sever. O zatı-ecelli-âlânın en ufak bir emrini geri bırakmaz. Zira, seven sevdiğinin sözünü tutar. Onun yoluna can feda eder. Her men'ettiğinden sakınınız. Hattâ ona kendisini sevdirmek için elinden geldiği kadar, onun seveceği, onun hoşuna gidecek işleri yapar, yakıştırır. Onun emrine imtisal ona şan vermez, ona bir menfaat sağlamaz.

Onun nehyettiği şeyler de ona bir zarar yoktur. Onun şânına bir noksanlık getirmez. Onun emrine itaat eden kul, ona bağlılığını gösterir. Onun emrine uymayanlar da kendi edepsizliğini ortaya koyar vesselâm.

Rabbine küfür eden, ona isyan eden kendini âdileştirmiş olur. Mala, mülke mağrur olup, bu malların ebedi elinde kalacağını zanneden, Rabbi unutan, Rabbinden korkmayan, ne için hâlk olduğunu düşünmeyen, onun emirlerini dinlemeyen, onu tanımayan, yakın bir zamanda buradan gideceğini düşünmeyen, her şeyin elinden alınacağını hatırına getirmeyen, yılan çıyan yuvası, yalnızlık evi, karanlık bir çukura ameli ile baş başa kalacağını düşünmeyendir. O korkunç gün için hazırlık yapmayandır.

**Uyan be hey gafil, Habı gafletten!
Ömrün geldi, geçti. Haberin var mı?
Bir haber aldın mı sırrı vahdetten?
Can kuşu uçtu. Haberin var mı?**

**Bu dar-ı-rihlettir, bunda kalınmaz;
Hem sonu fenâdır, Murad alınmaz,
Kafile, kalkınca geri dönülmez,
Kervan başı göçtü. Haberin var mı?**

**Ma'siyet yükünü aldın boynuna,
Hiç ölüm korkusu gelmez aynine,
Felek birkaç arşın bezden aynine,
Yakasız don biçti, Haberin var mı?**

**Azığın var mı yola gitmeğe?
Döşegin hazır mı varıp yatmağa?
Ejderhalar gibi dem çekip yutmağa,
Yerler ağzın açtı, Haberin var mı?**

**Derviş Himmət, Senden evvel gelenler,
Kimisi kul, kimi sultan olanlar,
Dünya (Benim mülküm!) diyenler,
Ecel câmın içti haberin var mı?**

Şu kıssayı ibretle oku:

H İ K Â Y E

Padıŝahın biri, tımarhaneyi ziyarete gitmiş. Ziyareti esnasında baş doktor hükümdara hastalar hakkında bilgi verip, koğuşları dolaşırken azgın delilerin tedavi gördükleri koğuşa varmışlar.

Hükümdar, azgın delilerden bir tanesini görmek istemiş. Hastaların her biri birer hücrelerde kapalı olarak tedavi görürlermiş. Baş tabip orada bir hücrenin kapısını açıp, hastayı hükümdara göstermek istediğinde; hücrenin kapısının içeri-

den kapalı olduğunu gören doktor, içerideki hastaya seslenip kapıyı açmasını söylediğinde hasta içeriden:

— Şimdi işim var, rica ederim beni meşgul etmeyin! diye doktora cavep vermiş:

Hükümdar, doktora:

— Sor bakalım ne işi varmış? der. Doktor da:

— Ne işin var, ne yapıyorsun? diye sorduğunda hasta içeriden:

— Yahu; ne lâf anlamaz adammışsın, hesap yapıyorum. Hesap!

— Ne hesabı yapıyorsun bakalım? deyince akıl hastası:

— Padişah ile benim aramdaki farkın hesabını yapıyorum, der.

Hükümdarın emri ile tabip sormuş:

— Senin ile hükümdar arasında ne fark buldun bakalım?

Deli saymaya başlamış:

— Ben de, hükümdar da bir ana ve bir babadan doğduk. Benim babam fakir idi, onun babası padişah idi. Padişah, orada benden farklı. O da ben de iğrenç bir su idik. Sonuna bakarsak ben de öleceğim, hükümdar da ölecek. Burada yine birleştik. Farkımız yok! Ben öldüğümde bana kaç paralık kefen, hükümdar öldüğünde ona kaç paralık kefen sararlar? Bu hesabı da yaptım. Onun kefeni benimkinden altmış para farklı. Ben de, o da toprağa gireceğiz. Burada farkımız yok. O da çürüyecek, ben de çürüyeceğim, orada da farkımız yok. Cenazelerimize kaç kişi gelir? Benim cenazemde kaç kişi bulunur, sultanın cenazesinde kaç kişi bulunur? Burada sultan benden çok farklı; benim için cenaze namazı kılmak murad olundukta imam ve cemaat nasıl niyet ederse; Sultanın cenaze namazı kılınırken de imam ve cemaat aynı şekilde: «Er kişi niyetine» diye her ikimize niyet edeceklerinden burada da farkımız yok. İmam efendi, beni tezkiye ederken nasıl tezkiye eder, sultanı tezkiye ederken nasıl tezkiye eder? Cemaat benim için nasıl şahadet eder? Padişah için nasıl şahadet ederler? Padişaha nasıl bir kabir yapılır? Benim için nasıl bir kabir kazılır, işte, bunların hesabını yapıyordum. Geldin, hesabı alt-üst ettin. Bir miktarını çıkardım. Bak şöyle: Hükümdarla benim farkımın hesabı doğru mu? dedi ve saymaya başladı: Ben, dünyaya bir kadın ve bir erkekten dünyaya geldim. O da benim gibi bir ana ve babadan dünyaya geldi. Ben doğduğumda anam, babam sevinç duydular, bayram ettiler.

Onun da babası ve anası bayram ettiler. Velâkin onun doğduğuna kızanlar oldu, doğduğunu istemeyenler vardı. Ben, hasta oldum beni buraya attılar, azgın olduğum için kollarıma zincir taktılar ve bu hücreye koydular. Padişahı da sarayında hapsedtiler ve kollarına cevahir bilezik taktılar. Beni, yalnız bırakmadıkları gibi, onu da yalnız bırakmazlar. Ben, bir evde doğdum, o bir sarayda dünyaya geldi. İki de yakın bir zamanda harap olur. Ben, içi kırpıntı dolu yatakta o ise içi kuş tüyü, ipek bir yatakta doğdu. İki de yakında çürür, çöplüğe atılır. Benim makamıma imrenen olmaz. Onun tahtında çok kimsenin gözü vardır. Benim, düşmanım azdır, onun çoktur. Ben, öldüğümde bana ağlayan olmaz. Onun ölümünde ağlayandan çok sevineni vardır. Bana âdi, bir kaç arşın kefen, ona ise ipekten kefen sararlar. Ona da, bana da er kişi diye niyet ederler. İmam: (Cemaat bunu nasıl bilirsiniz?) diye beni sordukta (Zavallı, akıl hastası) idi derler. Onun cemaatına, nasıl bilirsiniz dedikte dilleri ile (İyi biliriz) derler, lâkin kalpleri ile yaptığı zulmü ve fenalığı hatırlayıp, yalancı şehadet ettiklerini düşünürler.

Bana harap yerden bir çukur açarlar, ona ise bir yüce kabir inşa ederler. Lâkin yakın bir zamanda her ikisi de virân olur. İşte yaptığım hesap bu idi. Bazı yerlerde o benden âlâ görünürse de, çok farkımız yok. Bazı yerde de ben ondan âlâyım. Sultanınki muvakkat bir zaman için benden bir kaç para fazla görünüyor. Bu fark, zamanla beraber oluyor. Sultan ile benim aramda hiç bir fark kalmıyor, beraber oluyoruz.

Hükümdar; bu sözlerdeki mânayı anlayıp, tahammül edemeyip ağlamış. Bu mecnundan aldığı ders, evvelce aldığı her dersten üstün olmuş. Kalbine hak korkusu, hesap duygusu ve encâmının bir kefen ile iki arşın yer olduğunu anlamış, irşâd olmuştu. Mülkünde adil olup, halkını rahata erdirmiş ve memleketini sürura gark edip dünya ve âhiretini mâmur etmişti.

Mü'minler! Deliliğin bir çok nev'i vardır. Kimi makam, kimi kadın, kimi para, kimi mal, kimi mülk, kimi rütbe, kimi hayvan, kimi insan, kimi halk, kimisi hak delisi.

Bunların içinde en kazançlı olan hak delisidir. Zira, diğerleri âriyet, yani seni terk edeceklerdir. Sen, onlardan soyunacaksın ve onlardan sorulacaksın. Hak delisi olan hak tan, hak ta ondan ayrılmayacağına göre, en kazançlı Hak

delisi çıkıyor. Delilikte bütün halk beraber. Çünkü, akıl zâil olmuş, fakat taleplerde ayırırız. Düşünecek olursak, bu deliliklerin en makbulü Hak deliliğidir. Zira, bâkidir. Halk deliliği mahlûk olduğundan bekası yoktur. Hayaldir, geçicidir. On sekiz yaşındaki güzel bir kız, elli sene sonra çirkin bir kadın olur. O kıza âşık olan, onun altmış sekiz yaşındaki halini gördüğünde ondan nefret eder. On sekiz yaşında iken hakka âşık olan kişi, elli sene sonra makamı kurbiyyeti ihraz edip, dünya ve mâfihâyı ve âhiretin bütün makamlarına itibar etmeyip, hak ile dost olup, «Makadı-Sıdka» erer.

Bunun için Hazreti Muhyi (kuddise sırruh), hak âşıklarına deli diyenlere şöyle cevap veriyor:

**Erenlerin çoktur yolu,
Cümlesine dedik beli,
Ko desinler bize deli,
Usludan yeğdir delimiz.**

**Tevhid eden deli olmaz,
Allah diyen mahrum kalmaz,
Her seher açar, solmaz;
Bahara erer gülümüz.**

H I K Â Y E

Bir mürşidi hak, tımarhanenin önünden geçerken, orada bulunan bir doktoru irşâd etmek için:

— Ey tabibi hâzik! Sende mâsiyet illetine çare, aşk devletine, yâr vuslâtına deva var mı? diye lâf attığında Doktor bu sözlere ne cevap vereceğini düşünürken akıl hastalarından biri:

— Doktor bey. Şu sofuya ben bir cevap vereyim mi? deyince doktor:

— Ver bakalım! diye izin verince o divane soru soran mürşide şöyle bir cevap vermiş:

— Ey mâsiyet illetine deva, aşk derdine, vuslat yoluna çare arayan: Dinle! Tövbe kökünü istiğfar yaprağı ile karıştırıp, kalb havanında, tevhid tokmağı ile dövüp, insaf elegeği

ile eler, özünden gelen göz yaşı ile ıslatır, aşk ateşinde pişirirsin. Pişmesi uzun süreceğinden sabır, tahammül ile bekler, kemâle gelince kanaat kaşığı ile yersin. Bu macun, evveli mâsiyet derdine deva, âhiri ile aşk ve vuslâta çaredir. Bu aşk ve vuslat seni, Resûle iletir. Vuslatı Resûlü sefa ise likâyı-rahmana ve rızayı-sübhane, cemali, sultana seni iletir, dedi.

Mürşidi hak sordu, divane de cevap verdi. Doktor da irşâd olup, derdi derununa çâre bulup, iki cihanda sefaya erdi.

Bir kimse görüyoruz. Bu adam bütün paralarını denize atıyor. Bu adamın mecnun olduğuna hemen hüküm veririz. Evet, bu adam hakikaten mecnundur. Mecnun olmasa, paralarını, bütün servetini denize atar mı, atamaz mı? Halbuki, bu atılan paraları tekrar kazanmak mümkündür, ömrünü havaya veren, gününü ve hayatını boş yere çürüten kişi akıllı mıdır? Geçen ömür milyonlar versek bir daha ele geçer mi?

Allahı tanıyorum diyen Rabbine ibadetten kaçarmı? Onun kudret, kuvvet ve azametini iman eyleyen, ona secde, rükû, kıyam etmez mi? Ondan korkmaz mı, sakınmaz mı? Onun verdiği lütufları gören kişi bu lâtifi-lâ yezeli sevmez mi? Ondan geldiğine ve yine ona döneceğine iman eyleyen, ondan razı olur, onun rızasını gözlemez mi? Bahusus, bu gecelerde, bu geceler ki, üç aylar... Bu geceler rahmeti-ilâhiyi yenin çüşu hurûşa geldiği geceler...

Recep ayı, Leylei-regaip. İşte, leylei-Miraç içinde bulunuyoruz. Bu, ne iltifatı ilâhi... Bu gece, ümmeti Muhammede olan fazlı keremi sübhani; Af, mağrifet, rıdvan, cennet, cemâl, kerem, lütuf, rıza va'di-ilâhi hep bizlere, hep Ümmeti Muhammede. Tabii, iman ile göçersek. Tabii, Habibi-ekrem; «Yarab! Bu benim ümmetim» derse. O vakit kurtuldun, o zaman bu nimetlere erdin.

Eğer, iman ile göçmezsen, Resûl aleyhisselâtü vesse-lâm seni ümmeti olarak tanımazsa? İşte o vakit ağlama, feryat, keder, hüznün günüdür. Namazı olmayan, gusül abdesti, hacı, zekâtı olmayan yahut da olup, kul hakkından sakınmayan, lisanı gıybet ile kirli, nemmame, küfür, seb, acı söz ile mülevves, kalbinde merhamet, gözünde hâyâ olmayan kişi iman ile göçemez.

İşte, tövbe ayı recep geldi. İşte Miraç gecesi. Bu gece, miraç eyle; yüksel! Hakka yüksel. Bu gece süflilikten kurtul,

âlâya yüksel! Bu gece, senin de miracıdır. Âkil isen her gece miraç ve her miracın bir evvelinden yüksek olsun. Senin kadrin yücedir. Senin sahibin Muhammeddir. O Allahın sevgili Resûlü ve mahbubudur. Bu gece bir derde, bin deva olur.

Bu gece, sultan ile sohbet olur. Bu gece, ümmeti Muhammedin hepsi, Habibi-hüdâya bağışlanır. Bu gece, cennetin bütün derecatı ümmete verilmiş. Bu gece, ümmete hakkın cemali gösterileceği müjdesi verilmiştir. Bu gece, tevhid-efâl, tevhid-sıfat ve tevhid-zâta yükselmiş. Bu gece, Kâbe-kavseyn sırrı zuhura gelmiştir.

Rivayet edildi ki; Allahu teâlâ: «Ya Resûlüm! Muhammedim bana ne hediye getirdin?» buyurduğunda; Mahbubu hüda, şefii-dü cihan-efendimiz:

— Yarabbi! Bir elimde ümmetim için tâat azlığı var. Ümmetim zâtı-ecellana lâyük ibadet yapmadılar. Senin, onlara olan lûtfu keremine karşı onlar zâtı-ulûhiyyetine karşı edâyı şükür edemediler. İşte, bu noksanlıklarını, zâtı-izzetine hediye getirdim. Diğer elimde de, isyan ve mâsiyet var. Seni hakkı ile bilip, seni hakkıyla zikir edemediler. Yarabbi! Senin, kullar tarafından lâyük olan ibadeti bilmeleri, seni hakkı ile idrâk etmeleri, senin onlara verdiği nimetlere karşı tam abdiyyet ve şükür etmeleri, sana lâyük olan zikri yapımları, bilmeleri zatı-ecelli-âlânın için noksanlıktır. Seni, noksan sıfatlardan tenzih eder, kemâl sıfatlar ile muttasıf kılarım, dediğinde, Erhamerrahimin, ekremel-ekremin olan Allahu sübhanehu ve teâlâ:

— Ey Habibim! Ben bütün mahlûkatıma gaffarım. Ben Gafurum, ben Rahmanım, ben Rahimim. Bahusus, senin ümmetine olan şefkat ve rahmetim, sana olan sevgimdir. Seni, nasıl diğer enbiyadan üstün tuttu isem, senin ümmetini de diğer ümmetlerden üstün tuttum. Onların ibadet azlıklarını, ibadet taksirlerini rahmetimle sana bağışladım. Mâ'siyet ve isyanlarını da, senin şefaatinla affı mağrifet kıldım. Senin hürmetine işte bu müjdeyi vermek için seni kabul ettim, buyurdu.

Efendimiz, Kâbe-kavseyn'e vasıl olduğunda, her ne cihete nazar kılsa Rabbini görürdü. Rabbi cihetten münezzeh idi, Tecelliyat öyle olmuştu. Bil-küllüye ihtimam ve sükûn Rabbe oldu ve küllisi nazarı rüyet oldu. Hicap yoktu. Hicap ref' olmuştu. Efendimiz, bu makama erişince, bu makamdan gitmek istemedi. Hucubu âlayık zâil olduğu için hudusu nefsi ve

hâlayıkı unuttuğundan o makamda kalmak ve cebbarı-âleme o halde, o makamda ibadet etmek istediğinde, yani Allahın cemâlini görünce, mestû-hayran olup dünya ve mâfihâyı unutup, o makamda kalarak dâima arzı ubudiyvet etmek istediğinde Allahu teâlâ:

— Ya Resûlüm! Sen, benim beşir ve nezirimsiu. Seni Resûl olarak dünyaya gönderdim. Sen, halkı bana dâvet edicisin. Seni, Âdeme, Musa'ya, İsa'ya ve cemî enbiyaya, bütün resûllere müjde ve beşaret ettim. Bütün halk, senin kudümüne, dâvetine ve miraçta gördüğün bu iltifatıma ve af, inağrifet müjdeme müntazırdılar. Gerçi, bu makam çok yüce bir makamdır. Bu makama, hiçbir nebiyyimi, hiç bir resûlümü, hiç bir melek ve melâikei mukarrabiyni lâyıık görüp, getirmediim. Ancak, sana olan muhabbetimi, keremimi sana lâyıık gördüm. Bu mevkide ve bu makamda kalırsan, tebliği risalete yani halkı bana dâvete kadir olamazsın. Bu makam, senin makamı vilâyetindir. Halkı bana davet için makamı risalete dönmen lâzımdır. Geri, dünyaya dön. Her nereye ayağın namaz için varsa, bana salât için safa dursan bu makamı sana müşahede ettirir, bu makamdaki zevki safayı hâleti sana veririm. Tâ, küllıye beni görürsün. Sana hicabı ref' ederim, dedi.

فَإِنَّمَا تُولَوُّونَ وَجْهَ اللَّهِ

Fe-eynemâ tuvellu fesemme vechullah..

Bakara sûresi: 115

«Her nereye dönersen, Allahın yüzü ile karşılaşırısın.»

O gece, Efendimize cennetler arz olundu, huriler, saraylar küşat olundu. Cehennem ve azapları, dünya ve ûkbada, aktarı-âlemde ne var ise, Kur'anı-kerimde ne zıkr olundu, ne oldu ve ne olacak ise hepsi nebiyyi-ekreme gösterildi. O Habibi-hüda efendimize, sûrei-Bakaranın sonu bilâ-vasıta nâzil oldu. Bu sûrei-Bakaranın sonunu ezberle ve oku! Bir kimse, bu âyetleri akşamdan okur, yatarsa sabaha kadar ibadet etmişçesine ecre nail olur. Zaten her müslümanın Kur'anı-kerimi okumasını öğrenmesi şarttır. Bir kimse, senede en aşağı üç hatim indirmesi Kur'anı-kerime olan edâyı şükrüdür. Okumasını bilmeyen de hiç olmazsa okutmalıdır. Eğer, kudreti okutmağa yetişmez ise Kur'anı-kerimin sahifelerine nazar ederek, ziyaret etmelidir. Bildiği kadar, bildiği sûreleri ve

kendine kolay gelen yerleri tilâvet etmelidir.

Kur'anı-kerimi okumak, en büyük ibadettir. Bütün evliyaullah son demlerini Kur'an okuyarak ihyâ etmişlerdir. Allah, son kelâmımızı kelime-i-tevhid ve Kur'anı-mecid eylesin. Bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Nebi aleyhisselâm: «Bir, kişi Kur'anı namazda okursa, her harfine yüz sevap verilir. Abdestli olarak okusa, her harfine elli sevap verilir. Abdestsiz olarak ezberden okusa, her harfine yirmi beş sevap verildiğini» buyurmuştur. Bu Kütübü Mûteberede yazılıdır. Bu sevaplar en azdan böyledir. Dilerse, Allah kat kat sevap yazar. Kur'ana bakan gözleri, Allah nâra haram kıldı. Kur'an okuyan dilleri ateş yakmaz. Kur'ana nazar eden yüzler nurlanır.

H İ K Â Y E

Hafız Esad Gerede, güzel sesli bir hafız idi. Genç; yaşında hakka yürüdü. Hafız arkadaşlarından biri, rüyasında görüp:

— Rabbin sana ne muamele etti? diye sorduğunda,

— Aman Kur'an okuyun! Rabbim, beni Kur'an okuduğum için affedip, cennetine koydu dediğini, Sofular imamı hafız Hacı Ali efendiden işittim. Bu Esad efendi benim de arkadaşım idi. Zamanımızın meşhur okuyucularından idi rahmetullahı aleyh.

Ey mü'min!

Mushafı şerif, yüz on dört sûrei-şeriftir. Otuz cüzdür. Bir cüz'ü dörder hizıftır. Cem'an yüz yirmi hizıf olur. Altı bin altı yüz altmış altı âyettir. Bin adedi vaad, yani müjde, bin adedi vaid, yani korkutucu, bin âyeti emir, bin âyeti nehiydir. Bin âyeti misaller ve ibretler beyanında, bin âyeti haberler ve kıssalar beyanındadır. Beş yüzü helâl ve haramı beyan eder. Yüzü, tesbih ve dua beyanındadır. Altmış altısı nâsîh ve mensuh beyanındadır.

On dört secde âyeti vardır. Tefsiri Begaviyde zikr olunduğuna göre: Altı bin altı yüz altmış altı âyette, doksan dokuz bin altı yüz otuz altı kelime vardır. Üç yüz yirmi üç bin altı yüz yetmiş bir harf vardır. Elli altı bin yetmiş iki elif. On bir bin dört yüz yirmi sekiz Be, on bin yüz yetmiş yedi Te, bin iki yüz yetmiş altı Se, üç bin iki yüz yetmiş üç Cim harfi

ve 3773-Ha, 2426-Hı, 5642-Dal, 4699-Zel harfi ve 11673-Rı, 1570-Ze, 5800-Sin, 2253-Şın, 2013-Sad, 1707-Dad ve 1270-Tı, 842-Zı, 9220-Ayn, 2220-Gayn, ve 8499-Fe, 6813-Kaf, 7500-Kef, 30432-Lâm, 26135-Mim, 26560-Nun, 25136-Vav, 19070-He ve 4720-Lâmelif, 25719-Ye harfidir.

İşte, bir kimse namazda Kur'anı-kerimi hatim ederse, her harfini okuyana ve dinleyene ne miktar sevap verildiğini Resûl aleyhisselâmın haber verdiğini söylemiştik. Hak teâlâ okumayı ve dinlemeği nasibi müyesser eylesin! Amin bi-hürmeti-seyyidil-mürselin.

Bir kimse, namazda Kur'anı hatim indirirse, ister dinleyerek ister okuyarak her harfine verilen yüz sevap olduğuna göre, alacağı hasanat: Otuz iki milyon üç yüz altmış yedi bin yüz hasenedir.

Bir kimse, abdestli olarak Kur'anı okur ve yahut dinlerse, her harfine elli hasene verildiğine göre, on altı milyon yüz seksen üç bin beş yüz elli hasene alır.

Bir kimse, abdestsiz olarak ezberden Kur'an okusa ve yahut dinleyerek hatim etse, her harfine yirmi beş sevap aldığına göre, aldığı sevap sekiz milyon doksan bir bin yedi yüz yetmiş beş haseneye nail olacaktır.

Kur'anı-kerimi abdestsiz olarak okuması caiz olup, kitabı-kerim abdestsiz tutulmaz. Cünüb olarak ne okunur, ne de kitabı âzice el vurulur. Cünüb olarak dinlenmesi caizdir. Velâkin, mü'min cünüb gezmez. Cünüb olduğumuzda hemen yıkanmak lâzımdır. Allah celle Kur'anında: «Cünüb olduğunuzda vakit geçirmeden yıkanın, temizlenin,» diyor.

Kur'an okuyanın, hatim indirenin ve hatim indirtenin ne kadar büyük ecre nail olduğunu bildirdim. Efendimiz: «Ümmetimin en şereflipleri, hâmilî Kur'an olandır.» buyurması, hafız olanlara yahut Kur'an okuma nimetine nail olanlara ne büyük bir şereftir.

Ey hafız-ı-kur'an kardeşim! Ey Kur'anı okuma nimetine erişen hâk yoldaşım! Sana müjdeler olsun! Erdiğin nimeti gördün mü? İşte, miraçta, Efendimize sûrei-Bakaranın sonu «Âmener-Resûlü» bilâvasıta nâzil olup ve nice iltifatı Rabbani zuhura gelmiştir. Efendimiz: (Rabbim Miraçta bana doksan bin kelimât ile hitap etti. Otuz binini ehline, otuz binini herkese, diğer otuz bini ise benim ile Rabbim arasındadır) buyurdular. Otuz bin kelâmı her ümmetine bildirdi. Otuz binini ehline bildirdi ki, bu zevat: Eba Bekir, Ömer, Osman,

Ali, Saad, Said Abdurrahman ibni Cerrah, Talha, Zübeyr, Eba-Saidil-hudri, Eba-Derda, Hüzeyfetül Yemani, Selman, Eba Hüreyre ve İbni Abbas gibi zevatı âli-kadirdir. (Rıdvannullahi aleyhim ecmain.)

Allah teâlâ; Habibi edibine: «Ya Ahmed! Ya Resûlüm sen cennetime girmeden diğer peygamberleri koymayacağım. Enbiyayı mürseline haramdır. Tâ ki sen cennete girmeyince diğer ümmetlere de haramdır. Tâ ki senin ümmetin cennetime girmeyince... Yani, sen ve senin ümmetin evvelâ cennetime girecek sonra diğer peygamberler ve ümmetleri girecekler.»

Rivayet olundu ki...

Musa aleyhisselâm münacâtında: «Yarabbi! Tevrat'ta bir ümmet vasf etmişsin. Onların kalpleri üzere nûr var. Sanki yıldızlar nûru gibi. Toprağı, onlara temiz kıldın. Bu kavim sana cemaatle ibadet ederler. Bunların, her namazına yetmiş namaz sevabı verilir. Bu kavim senede bir ay oruç tutarlar. Hiç günahları kalmaz. Bu ümmet senin yolunda, senin dinin için savaşır. Hep günahları mağfur olur. Bu ümmet için beytullahı tavaf ederler diyorsun ve bu tavaflarına mukabil onları günahlardan pâk ve tâhir kılacağını vaad buyuruyorsun. Bu ümmet, kıyamette haşr olduklarında bunların başından cevherler ve inciler dökülüp nûrlar içinde haşr olacağını bildiriyorsun. Bu ümmetin cebeli Tehâme kadar günahları olsa, ulema meclisine varıp oturmakla, ders dinlemekle günahlarını affedeceğini bildiriyorsun. Bu ümmetin, bir sevabına en azından on hasene; bir günahına, bir günah yazılmış. Bu ümmetin, son ümmet olup, cennete her ümmetten evvel gireceklermiş. Bu ümmet, hangi ümmettir? Bu ümmeti bana nasip eyle, ben bu ümmete peygamber olayım! dediğinde:

— Ya Musa! O ümmet, ümmeti-Muhammeddir, cevabı verildi.

— Yarabbi! Ne sebep ile bu zevata bu muameleyi yapıyorsun? Hangi kerametten dolayı bu rif'âte eriştiler? dediğinde Allahu teâlâ:

— Ya Musa! Onların, yani o kavmin Nebisi sevgili Muhammedimdir. O sebeple, bu ümmeti bu rif'âte eriştirdim. Muhammedim hürmetinedir. Yâ Musa! Seni, insanlar üzere seçtim. Seni, kelâmım ve risâletimle şeref yap ettim. Sen, bana şükür edicilerden ol! diye buyurduğunda Musa aleyhisselâm:

— Yarabbi! Mademki, o kavmi bana ümmet olarak vermedin, hiç olmazsa beni o kavimden eyle! dediğinde Allahu teâlâ: .

— Ya kelimim! Bu temennin olmaz. Zira, onlar son ümmettir. Ama, istersen sana onların sesini işittireyim dedi. Hz. Musa:

— Seslerini işitmeği arzu ederim! dediğinde cenabı-kadiri-kayyum:

— Ya Ümmeti Muhammed! diye nida ettiğinde; ana rahminde, baba sulbünde olan bütün ümmeti Muhammed bu dâveti ilâhiyyeye karşı «**Lebbeyk. Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk.**» dediklerinde Allahu teâlâ bu icabeti, şairi hacdan kıldı. Yani haccın farzlarından biri de telbiyyedir. İşte bu telbiyyenin sebebi budur.

Ne mutlu hazreti Resûlü-ekreme ümmet olana!

Yarabbi! bizi ümmeti Muhammed getirdiğin gibi, ümmeti Muhammed olarak yaşat ve Ümmeti Muhammed olarak ruhumuzu kabz eyle! İşte Miraç. İşte miraçta olan hakkın bize ikramı.

Habibi-hüda efendimiz o gece zâtı-uluhiyyete ait bazı âyâtı gördü. Bu makama hiç bir Nebiy, hiç bir Resûl ve hiç bir melâikei-mukarrabin nail olamadı ve olamazdı. Zira, Habibi hüda efendimiz cemi enbiyanın serveri, Allahın yektâ bir nebiysidir.

Bütün peygamberler Miraç etmiştir. Fakat, Habibullahın Miracına hiç bir peygamberin Miracı benzemez. Allahın Nebiysi çok, velâkin Resûlü ekremi başka...

Her peygamberin bir Miracı vardır:

Hz. Âdem'in miracı; tövbesi kabul olduğu zamandır.

Hz. Nuh'un miracı, Ümmetin gemiye iltica edip, müminleri garktan halâs olmaları ve iymansızların da helâk olmalarıdır.

Hz. İbrahim'in miracı, Nârı Nemrud'a atılıp, o ateşin Hz. Halil'e güzlâr olması esnasındadır.

Hz. Yunus'un Miracı: Balığın karnındadır.

Hz. Musa'nın mira'cı ise Tur-u-Sinâ'da bin bir kelâmda olmuştur.

Habibi hüda, şefiî rûzi-ceza, hatemil-enbiya efendimizin yüz küsur miracı ruhen, bir miracı da cesedi ve ruhu ile Kâbeden Kudüs'e, oradan semalara uruç ettirilmiş. Dünyada ne olmuş ve ne olacaktır. Kabirde ne olmuş ve ne olacaksa, Mah-

şerde ne olacaksa, Kıyamet, hesap, mizân, sırat, cehennem ve cennet ve cehennemin derekâtı ile cennatı-âliyatın derecatı, hûri gılman, vildan, cennet melekleri... Cehennemde olacak envai azaplar ve zebanilerin şiddetleri...

Hâk teâlânın Ümmeti Muhammede olan rahmeti, affı ve keremi, ihsanı inayeti ve cemâli bâri yaş ve kuru ne olacaksa efendimize Miracında hepsi gösterilmiştir. Kendisine nâzil olan Kur'anı-kerimde; Semî, yani işitmekle bildirildiği gibi Miraçta da bizzat gözleri ile mânayı Kur'aniye gösterilmiş, Miracında zevki vicdani bizzat efendimize tattırılıp, ilmeyâkin, aynel-yâkin, hâkkal-yakiyn kendisine ihsan olunup, Ulum-ul-evvelin ve Ulumu'l-âhirin, ulumul-bâtının ve ulumuz-zâhirin sırrı zuhura gelmiş.

Mâverai-hicapta ne var ise; Kul ile Allah, halık ile mahlûk arasındaki muamele tamamen ermiş. Ümmeti Muhammed'e de beş vakit namaz, Miraç olmuştu. Miraç sırrı, namaz kılan mü'minde de kendi bünyesine ve istidadına göre ayrı ayrı tecelliyat ile aynı sır zuhura gelebilir.

Cemî enbiyanın miracı İlmel-yakındır. Yani işitmektedir. Cenabı-sahlbi-miraç efendimizin miracı ise, ilmeyakiyn, Aynel-yakiyn ve Hakkal-yakiyndir. Yani, Efendimizin miraçları işitmekle olmuş. Bununla kalınmamış, mübarek gözleri miraç etmişler. Bununla da bırakılmamış. Miraçlarının zevkine varılıp, Kalp-Kalp, Ruh-sır, Kulak-göz fuat, zevki zâhiri ve zevki vicdani ile miraç ettirilmiştir.

Namaz kılma nimetine erişen mü'minler de, namazlarında yalnız işitmek ile yetiniyor. İlmel-yakiyn ile kalıyorlar ise, diğer enbiyanın miracına vâris olmuş demektir. Habibi-hüda efendimizin miracına vâris olan zümrei-âşıkıyn ise, namaz miraçlarında, efendimizin işitip, görüp, tadıp, zevki kalp, zevki kalıp, zevki ruh, zevki sır, kulak, göz, fuat, zâhiri ve bâtini nimetlerine kendi istidatlarına göre ayrı ayrı tecelliyatı ilâhiyyeye ererler. Birine olan tecellinin aynı diğerine olmaz. Tecelliyatı-ilâhi mahdud ve sayılı değildir.

Allah, bizleri de bu Miracı Resûlüllaha vâris kılsın! Enbiya ve Evliyaullah zevkini tattırsın. Her miraç eden, yani namaz kılan Mü'mine ayrı ayrı tecelliyat olur. Bazı mü'min mescidin duvarını, bazısı Kâbe'yi, bazısı Beytilmâmuru, bazısı arşı, bazısı kürsiyi ve bazısı ise hakka karşı miraçlarını yaparlar.

Hak teâlâ, bunlara cihetten, sestem, harften, sedadan âri

olarak tecelli eder. Bunlar ile sessiz sedasız, cihetsiz, harfsiz konuşur. Zaten, bu zevata Allah öyle yaklaşmıştır ki, bunların gören gözleri, tutan elleri, konuşan dilleri, yürüyen ayakları hakla beraber olmuştur.

Efendimizin Mekkenen Kudüs'e mâal-cesedi-verruh gitmesi, âyetle sarahaten beyan olunduğu gibi, Kudüs'ten semaya urucu da âyetle sabittir. Surei-Necim, buna adili şahittir.

Süleyman aleyhisselâmın, üç aylık yolu öğle ile ikindi arasında kat'ettiğini Kur'anı-kerim zikretmektedir. Tabii, rüya ile değil, cesedi ve ruhu ile...

وَلَيَلَمْنَ الرَّبِيعَ غَدُ وَهَاشَهْرُ وَرَوَّاحَهَا شَهْرٌ
وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنْ الْجِبِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ
رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٧﴾

Sebe sûresi: 12

Süleyman aleyhisselâm, bir Beni-İsrail peygamberi iken kendisinden böyle bir mucizenin zuhurunu, Allaha iyman ettim diyenler inkâr etmez iken: Sultanı enbiyanın ve cemii mahlûkata peygamber olarak bâas olan, On sekiz bin âleme rahmet efendimizin bu mucizelerini inkâra kalkıp: «Efendim ruhu ile miraç etmiştir. Cesedi ile değil,» diyen ahmağa şaşılır.

Süleyman aleyhisselâmın mucizesi olan, bu rüzgâr ile uçuş bu gün ümmeti Muhammed de, fen olarak zuhura gelmiştir. Öğle ile ikindi arasında üç aylık yol değil, belki üç senelik yol kat edilmektedir. Bu mucize, Ümmeti Muhammedden fen diye zuhura gelirse... Ve yine tayyi-mekân eden evliyaullahta vardır.

Süleyman aleyhisselâmın bu mucizesi, Ümmeti Muhammedin velilerinde keramet olarak zuhura gelirse, Sultanı enbiyaya bu mucize çok görülüp; yahut münkirin gözüne güzel görünmek için: «Efendim, Miraç rüyada olmuştur,» demek kadar gülünç bir şey olamaz. Miraç, rüya ile olsa idi, hiç bir

kâfir bunu inkâr etmezdi. Çünkü rüyadır. Kâfirin miracı inkârı rüya ile olmadığındandır.

Miracı, peygamber efendimiz kendisi yapmamış, Allah celle ona bu lûtfu ihsan etmiştir. Allah her şeye kadirdir.

HİKÂYE

Bir zamanlar, bir toplulukta oturuyor idik. O toplulukta bir de münkir müftü vardı. Bu zavallı adam, kendini bir müctehid gibi görür, sözüne itiraz edene: «Tahsiliniz nedir?» der, hiç bir kimseye söz söyletmez, bütün mucizei Kur'aniyyeyi inkâr ederdi. Hepsine bir te'vil uydururdu. O mecliste, söz Miracı-nebiyye geldiğinde böyle bir şeyin olmadığını efendimizin rüya gördüğünü ileri sürdü. Orada bulunan halktan bazıları itiraza kalkınca:

— Efendim tahsiliniz nedir? dedi. O zat da:

— Tahsilim: Kur'anı-kerimi ezberledim, hâfızım. Mânayı-Kur'anı bilirim, Tefsir okudum. dediğinde o münkir müftü:

— Sen, cahil bir adamsın sus! deyip o zatı susturdu. Orada bulunan halk, ben fakire bakıp: «Şuna cevap ver,» demek istediklerini ifade ettiler. Bu inatçı ile münazara yapmak çok zor idi. Ne ise fakir:

— Efendi hazretleri! Peygambere miracı ruh ve cesedi ile yapmak mümkün değil midir?

— Olmaz öyle şey, bu rüyadır, rüya diye ısrar etti.

— Miracı, peygamber yapmadı, Allah yaptırdı, dediğimde:

— Yine rüya, hep rüyadır, dedi.

Baktım ki olacak gibi değil:

— Evet! Allah celle bir kulunu Mekke'den alıp, Kudüs'e götürmeğe kadir değil! Müftü efendi doğru söylüyor, dedim. Bu sefer o:

— Efendim, Allah kadirdir, dediğinde:

— Öyle ise neden inkâr ediyor da, rüyadır diye inat ediyorsun? dedim. Şaşırdı, cevap bulamadı ve kalkıp gitti.

Çok geçmeden de âhireti boyladı. Allah münasip ise rahmet eylesin.

Ne günlere kaldık! Bütün islâm uleması efendimizin Mekke'den Kudüs'e ceset ve ruhu ile gittiğinde müttefiktirler. Kudüs'ten, semaya urucunda bazıları rüya ile olmuştur derler, ekseri ulemâ Kudüs'ten semaya urucunda ceset ve ruh ile ol-

duğunu beyan ederler ki lâ şek, doğrudur. Zira, yukarıda söylediğimiz gibi, Sûrei-Necimde Allah celle hazretleri, bunun böyle olduğunu beyan etmektedir. Rüya ile olsa da bu bir ayıp değildir. Ama, her şeye kadir olan Allaha böyle ufak bir kudreti lâyük görmemek ve efendimizin: «Cesedimle miraç ettim,» demesine mukabil, Miraç; rüya ile diyerek efendimizi tekzip etmektir.

Efendimize ilk vahiyler rüyayı sadıka ile başlamıştır. (Rüya ile bu gece ben miraç ettim) dese yine inanırız. Zira, rüyası haktır. Ama (Ben bu gece rüyamda Mekke'den Kudüs'e gittim) demeye hacet yoktur. Ben, bu gece rüyamda Kudüs'ü gördüm denir. Halbuki, her şeye kadir olan Allah, Abdini Mescidi-haramdan Kudüs'e götürdü denmesi vücudu ile gittiğinde şüphe götürmez bir hakikattir.

Ruhan da miracı pek çok olduğunu söylemiştik. Onun, her sözü haktır. O va'dinde sadıktır. Peygamberlerin rüyası da haktır. Bizim rüyalarımıza benzemez. Allahın her şeyi yapmasına kadir olduğunu bilen, Allaha böyle ufak bir işi çok görmez. İyman eder, teslim olur, rahat bulur.

Eba Bekir gibi ona iyman edenler aziz ve şerif olup, «Sıddık» lâkabını aldılar. Kıyamete kadar ehli-iyman ve ehli-vidan tarafından sevillecekler, sayılacaklardır. Eba-Cehil gibi ona inanmayanlar da lânetlenmeğe mahkûmdurlar.

Ey miracı Muhammediyye ile şâd olanlar, affı-ilâhi ile miraçta müjdelenenler! Muhammed aleyhisselâma iyman edip ona gönül verenler! Bu miraç sana müjdedir! Bu miracı nebiyle affa, mağfirete, cennete, cemâle erişeceğin sana müjdelendi. Senin, gayb olarak iyman ettiğin cennet ve derecatı; Cehennem ve derekâtı, ne olacaksa hepsi sözünde sâdık, vadinde sabit olan sadıkül-vadül-emine gösterildi. Sen de ona iyman getirdiğin için, o gayba iyman ettiklerin artık gayb olmaktan çıktı, âyân ve beyan tafdil oldu. Artık, iymanın işitmekle kalmadı. Sana göz mahiyetinde olan Resûlü zîşânın verdiği sadık haberlerle aynel-yakiyn, yani gözünle görmüş oldun. Resûlün tattığı ile iymanın hakkel-yakiyn, yani sen de tatmış oldun. Zira sen de vücudu Muhammedin bir cüz'üsün. Onun miracı senin miracın oldu. Sana beşaret, sana müjdeler olsun! Arzın vârisi, Cennetin mâliki sensin!

Şâirlerin dile getiremediği, kalemlerin yazamadığı, insanların tarif edemediği, kulakların işitemediği, lisanların

söyleyemediği, gözlerin görmediği, kalplerin tahattur edemediği, insan havsulasının alamadığı nimetler senin içindir. Zira, sen Muhammed aleyhisselâma ümmetsin. Ona ümmet olan iki cihanda Sultan olur. Ondan yüz çevirip, ona iyman etmeyen de, iki cihanda perişân olur. Ona inanmak nimetine eremeyenlere yazık olsun, veyl olsun!

Allahın, bizlere en büyük in'âm ve ihsanı, lütfu ve kere-mi: Muhammed Mustafa'dır. Elhamdülillâh; ona ümmet olduk.. Ebedî saadete erdik. Yarabbi! Bizleri bu saadetten cüda kılma! Âmin bi-hürmeti-seyyidil-mürselin-velhamdülillahi rabbilâlemin...

Ya Allah! Ya Kerim! Ya Rahim!

Sultanı Resûl, Şahı-iklimi-risalet hürmetine, iki cihan serverinin şanı, şerefi, izzetine; Miraçta Habibine gösterdiğin zâtı-uluhiyetine mahsus âyat-ı-beyyinat devletine, sessiz cihetsiz, harfsiz, savtsız hitabı, ilâhiden nimetine, Celâlin, azametinin, kuvvetinin, kudretinin, inayetinin hürmetine bizleri bu gece esrarı-miracına eriştir. Habibinde biliştir, sevgilinle tanıştıdır, mahbubunla seviştir Yarabbi!

İlâhi! Kalplerimizden dünya kederlerini ihraç eyle! Aşkını, muhabbetini bizlere sartaç eyle! Sana varan yola bizleri minhaç eyle yarabbi! Mahzun gönüllerimizi dilşâd, cümlemizi narından azâd, sana ve senin Habibine olan aşkı muhabbetimizi müzdad eyle yarabbi!

Arşı rahman, Kürsiyyi-sübhan. sidre-i müntehadâ sana arzı ubudiyet eyleyen melâikei mukarrabin hürmetine; Beytil-mâmuru tavaf eyleyen yedinci kat melekleri ve altıncı katta sana tesbih eyleyen melâikenin tesbihatı izzetine, beşinci kat gök meleklerinin ibadâtı, duaları, tesbihleri, temcidleri hürmetine, dördüncü katta olan melâikenin secdeleri, tahiyatları, tesbihleri ve duaları azametine, üçüncü kat gökte olan melâikenin secdelerindeki duaları izzetine, ikinci kat gökteki meleklerin rükûu ve birinci kat gökteki meleklerin kıyamı, duaları ve tesbihleri sırrına bizleri son nefeste cemalin ve cemali Habibin ile müşerref eyle! Bize rahmetin ile muamele eyle! Bizleri habibinden ayırma yarabbi!

Âdem safiyullah, Şit nebiyullah, Nuh neciyullah, İbrahim halilullah, Musa kelimullah, İsmail zebihullah, İsa ruhullah hakkı için, islâmı ehli-küfür üzere galip eyle! Cemi peygamberan hakkı için, Resûlün Muhammedül-arabi hakkı için bizleri zalemeye pâymal etme yarabbi! Zâhirimizi nûru Kur'-

an ile pür-nûr, batınımızı muhabbetin ile memlû eyle yarabbi! Burada ellerini açıp, âmin diyen şu ümmeti Muhammedi, buradan dağılmadan rahmeti-Sübhaniyyen ile cümlemizi mağfurin zümresine ilhak eyle yarabbi! Cümlemize affı mağfi-retin ile tecelli eyle yarabbi!

Şu halimizden ruhu Muhammediyyeyi haberdar eyle yarabbi! Nigâhı-iltifatı-Ahmediyyene cümlemizi nail eyle yarabbi! Bizleri, burada tevfikin ile cem'ettiğin gibi; ol ulu divanda, yalın ayak baş açık durduğumuzda cehennem, ehli-mahşere hücum edip cümle peygamberler dizleri üstüne düşerek nefsi, nefsi diyerek âhü zâr ettikte ol seyyidil-kevneyn, Resûlüssakaleyn, imamel-harameyn, sahibi kibleteyn, ceddel Hasaneyn Ahmet, Mahmut, Hamid, Mahi, Muhammed Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri cehenneme karşı durup: «Kızım Fatıma, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Kasım, İbrahim, Tayyibimi istemem. Hasanı müçtebamı, Hüseyini şehidi kerbelâmı al. İllâ şu zaif ümmetimi bana bağışla!» dediği günde, bu mecliste âmin diyen dilleri, ağlayan gözleri, inleyen gönülleri Habibinin Livâi-Hamd adlı sancağı altında lütfünle, kereminle, rahmetinle cem ve haşr eyle! Habibinin hürmetine bağışladığın kullarından eyle yarabbi.

Ruhlarımızı ruhu Ahmediyye ile âşina eyle! Ol korkulu günde gizli sırlarımızı meydana çıkarıp, hasımlarımız yanında bizleri rezil rüsva eyleme yarabbi! O dehşetli günde, o kıyamet, o nedamet, o hasret, o şiddet, o vahşet gününde ol seyyidi kevneynin on sekiz bin âleme rahmet olan Muhammed Mustafa'nın şefaati uzmâsiyle Rabbim cümlemizi mesrur, memnun eyleye! O günde ellerimizden tutup: «Gel benim ümmetim, beraber olalım. Mizânda, hesapta senin yardımcısın. Sana sıratı geçireyim. Seni nârdan kurtarayım. Sen, dünyada iken beni sever, bana ve ehlime, eshabı, ensarı, etbâime ma'salavat okurdun. Gel, seninle beraber cennete varalım. Ol ulu Allahu azimüşşanın didârını görelim.» dediği has ümmetler zümresine, Rabbim cümlemizi keremiyle ilhâk eyleye!

Ömürlerimiz tamam oldukça, başlarımız ecel yastığına dayandıkta, ciğer al kana boyandıkta, evlâtlarımız: «Ah babam, vah anam ölüyor» diye feryat ettikte, doktorlar bizden el çektikte, ilâç ve iğne faidesini bizden kestiginde, can hul-

kuma gelip gözlerimizden perde kalktığında, amelimizle yüz yüze geldiğimizde, el el ile; ayak ayak ile; sair azalarımız birbirleri ile «Elveda, Elfirâk» dediğinde, karşımızda Hz. Azrail, üç yüz altmış melek; üç yüz altmış damarımıza sarıldığında, dillerimiz tutulmadan, çenemiz kilitlemeden, âhir kelâmımızı Kur'anı-mecid, Kelime-i-tevhid eyleyip, Habibin hürmetine imanı kâminden ayırma yarabbi!

Ahh... O vakit, sağımızda cenneti görerek, cemâli-resûle nazar ederek, şeytanın iğvasına aldanmayarak, verdiği şerbeti içmeyip; Cennet şerbetlerinden kana kana içerek, «**Lâ ilâhe illallah, Muhammed resûlullah,**» diyerek can vermek nasip ve müesser eyle yarabbi!

Kabirlerimizi bağı cinân, sümbülü reyhan eyle yarabbi! Hazreti Münkereyn aleyhisselâmın sorularına cevabımızı teshili âsan eyle yarabbi! Kabirlerimizi ravzatun min riyazil-cinan eyle yarabbi! Bilâ sualin ve lâ azabın dahili cinân eyleye! O yedi kat yerleri ve yedi kat gökleri kudret ile tutan Allah celle şanuhu ve teâlâ cümlemizi affı ile şâd eyleye! Yevmi arasatta, şefaati Muhammedle cümlemizi mesrur eyleye! Bu mecliste olan Ümmeti Muhammedi lisanında mazhar, kalbinde müzmer olan muradı hayriyesine maksutlarını ata eyleye!

Avuçlar açıldı duâya, boyunlar büküldü ulâya. Gönüller bağlandı ol ulu mevlâya. Bu gece mirâcındır. Bu gece rahmetin cûşû hûrûşa geldi. Arzı hal ediyorum. Sen gibi Kerim, Rahim, Rahman, Lâtif ulu Mevlâ'ya! Affına geldik...

Ya Gaffârı, ya Kerim. İhsanına geldik. Ey padişahlar padişahı!

Ey muin keremine geldik.

Ya Kerim! Halimizi arz ediyoruz. Çirkâbı-mâsiva ile karmış, yıkılmış kalplerimizi, ölü fuadımızı; zikri Kur'an, muhabbeti-rahman, meveddeti Muhammed aleyhisselâm ile ihyâ, mâmuru âbâdan eyle yarabbi!

Yerler altında olanları minel-meşâriki ilel-megaribi hâk ile yeksan, ameli ile başbaşa olanları, kabirleri ve nişanları kalmayıp unutulmaları rahmetin ile musteğrakeyle yarabbi! Ölümün pençesine düşüp; inleye, çekine çekine can verenleri, sararmış, solmuş gül gibi yüzleri, söylemez olmuş, bülbül gibi dilleri, «Ah ömrümüz boşuna geçmiş» diye karanlık kabirde

ağlayanların azâbını def'i ref eyle Yarabbi!

Ananın, babanın nazlı fidanları, Azrail eline yeni girmiş, canları çimen zâr olmuş, mezarlarda senelerdir azap görenleri; Rabbim bu gecenin hürmetine, Habibinin izzetine, azaplarını rahmetine tebdili tahvil eyleye!

Bizi, duadan unutmaya diyen ihvanımızı affınla dilşâd eyle! Üstümüzde hakkı olan üstatlarımızı, konu komşu, ana baba, hısım akraba, bâhusus cemaatimden olup kadın ve erkek âhirete intikal edenleri rahmetinle taltif eyle yarabbi!

Hayatta olanları her türlü âlâm ve ekdardan muhafaza eyle yarabbi!

Hükümeti-cumhuriyemizi umuru-hayriyelerinde muvafak eyle yarabbi!

Türk büyüklerini nigâhı-Ahmediyyene nail eyle, Ordumuzu daima kâfirler üzerine galip eyle yarabbi!

Diğer bilâdı islâmiyyeyi her türlü âfâtı semaviyye ve arâdiyyeden masunu-mahfuz eyle yarabbi!

Hazır bil-meclîş olanları iki cihanda mesrur eyle yarabbi!

Bu yazdığımız İrşâd risalelerimizi indi-ilâhide ve indil-Resûlde mergub ve mahbub eyle yarabbi! Okuyanları ve dinleyenleri iki cihanda resûlün Mustafa'ya bağışla yarabbi! Okuyup amel etmek, ihlâs ile nazarı rahmetine erişmek nasip eyle yarabbi!

Bu risalemizi okuyup bizi rahmet ile ananları iki cihanda rahmetin ile mesrur eyle yarabbi! Bu risalelerimi daktilo eden Lütfü bey, tashihine yardım eden kardeşim hacı Tevfik beyi ve tab'ına sebep olan Ali ve Selâhattin beyleri iki cihanda nazarı iltifatına mazhar eyle yarabbi!

Cümle ölmüşlerimize rahmet, hayatta olanlarımıza selâmet, ihsanı inayet eyle yarabbi! Vücutlarımıza sıhhat âtâ eyle yarabbi!

Topraklarımıza bereket, tüccarlarımıza hayırlı ticaret, evlâtlarımıza hayırlı ömürler, akıl, fikirler ihsanı inâyet eyle yarabbi!

Âsi ümmeti Muhammedi islâh eyleyip, kötü ahlâklarını ahlâkı Kur'anıyyeye tebdil eyle yarabbi! Hastalara şifa, dert-

lilere âcilen deva, borçlu olanlara edâ, nahak yere hapis olanları azâd, na murad olanları ber murâd, naşâd olanları dil-şâd eyle yarabbi!

Leylei-Miracı cümlemiz hakkında kutlu ve mübarek eyle yarabbi! Dualarımızı ravzai-Resûlde kabul olunan dualara ilhâk ile bizleri mesrur eyle yarabbi!

Bî-hürmeti-seyyidil-mürselin... ve bî-hürmeti-tâha-ve-yâsîn-ve-âli-yâsîn.

Vel-hamdü-lillahi-rabbil-âlemin...
El Fatiha.

El Hac
Muzaffer OZAK
26 Recep 1384
25 Ekim 1967

İKİNCİ CİLDİN SONU

Yayınevimizin Notu :

Muhterem yazarın **ENVAR - ÜL - KULOB «Kalblerin Nurları»** isimli Dev eseri olan vaaz kitabı 2048 sahife olup 1 - 2 - 3. ciltte tamamlanmıştır.

Ayrıca **ZİYNETÜL KULOB «Kalblerin Ziyneti»** adlı Tasavvufi eseri Evrâdı Şeriflerle birlikte 496 sahife olarak yayınevimiz tarafından bastırılmış ve okurlarımızın istifadesine sunulmuştur.

SALÂH BİLİCİ KİTÂBEVİ
Ali Bilici